

AZ EURÓPAI UNIÓ
BÍRÓSÁGA

ÉVES JELENTÉS
2016

IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI
TEVÉKENYSÉG

AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA

ÉVES JELENTÉS 2016 IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG

Az Európai Unió Bírósága, az Európai Unió Törvényszéke és az Európai Unió Közzolgálati
Törvényszéke igazságszolgáltatási tevékenységének áttekintése

Luxembourg, 2017

curia.europa.eu

AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA

BÍRÓSÁG
L-2925 LUXEMBOURG
LUXEMBURG
TEL. +352 4303-1

TÖRVÉNYSZÉK
L-2925 LUXEMBOURG
LUXEMBURG
TEL. +352 4303-1

KÖZSZOLGÁLATI TÖRVÉNYSZÉK
L-2925 LUXEMBOURG
LUXEMBURG
TEL. +352 4303-1

curia.europa.eu

Szerkesztés lezárva: 2017. január 1-jén

A kiadvány csak a forrás megjelölésével sokszorosítható. A képek kizárólag jelen kiadvánnyal összefüggésben jelentethetők meg. Minden egyéb felhasználáshoz az Európai Unió Bíróságának engedélyét kell kérni.

Bővebb tájékoztatást az Európai Unióról az interneten, az Europa honlapon talál <http://europa.eu>.

Luxembourg: Az Európai Unió Bírósága / Kommunikációs Igazgatóság /
Kiadványok és Elektronikus Média Egység
Az Európai Unió Kiadóhivatala

Print	ISBN 978-92-829-2339-9	ISSN 2467-0871	doi:10.2862/314705	QD-AP-17-001-HU-C
PDF	ISBN 978-92-829-2334-4	ISSN 2467-110X	doi:10.2862/36054	QD-AP-17-001-HU-N
ePUB	ISBN 978-92-829-2364-1	ISSN 2467-110X	doi:10.2862/2694	QD-AP-17-001-HU-E

© Európai Unió, 2017

A borítón található fényképek © Georges Fessy

A borítón található fényképek © Gediminas Karbauskis

Printed in Luxembourg

FEHÉR, KLÓRMENTES (ECF) PAPIRRA NYOMTATVA

TARTALOMJEGYZÉK

<i>K. Lenaerts, az Európai Unió Bírósága elnökének előszava</i>	8
---	---

I. FEJEZET | BÍRÓSÁG

A. A Bíróság tevékenységének alakulása 2016-ban	12
B. A Bíróság ítélkezési gyakorlata 2016-ban	14
I. Alapvető jogok	14
II. Uniós polgárság	15
1. Az uniós polgárok jogai	15
2. Származékos tartózkodási jog harmadik állam állampolgára javára	18
III. Intézményi rendelkezések	20
1. Uniós jogi aktusok jogalapja	20
2. Az intézmények hatáskörei és jogkörei	22
IV. Uniós jog és nemzeti jog	24
V. Az Unió peres eljárásai	25
VI. Mezőgazdaság	27
VII. Mozgási szabadságok	29
1. A munkavállalók szabad mozgása	29
2. Az áruk szabad mozgása	31
3. A letelepedés szabadsága és a szolgáltatásnyújtás szabadsága	31
VIII. Határellenőrzések, menekültügy és bevándorlás	35
1. Menekültügyi politika	35
2. Bevándorlási politika	39
IX. Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés	40
1. „Brüsszel I” rendelet	40
2. A „Róma I” rendelet és a „Róma II” rendelet	42
X. Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés	44
1. Európai elfogatóparancs	44
2. A büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való jog	48
3. Valamely másik tagállamban lefolytatott büntetőeljárások és ott hozott büntetőjogi határozatok	49
XI. Verseny	50
1. Kartellek	50
2. Állami támogatások	52
XII. Adórendelkezések	57

XIII. A jogszabályok közelítése	58
1. Szellemi és ipari tulajdon	58
2. A személyes adatok védelme	61
3. Elektronikus kereskedelem	63
4. Telekommunikáció	64
5. Dohánytermékek	65
6. Kozmetikai termékek	66
XIV. Közbeszerzési szerződések	67
XV. Gazdaság- és monetáris politika	69
XVI. Szociálpolitika	71
XVII. Fogyasztóvédelem	72
XVIII. Környezet	75
XIX. Nemzetközi megállapodások	77
XX. Közös kül- és biztonságpolitika	80
C. A Bíróság hivatalának tevékenysége 2016-ban	82
I. A 2016-ban gyakorolt igazságszolgáltatási tevékenység rövid statisztikai áttekintése	82
II. Kapcsolattartás a felekkel és harmadik személyekkel	85
III. Az igazságszolgáltatási fórum tagjainak nyújtott segítség	86
D. A Bíróság igazságügyi statisztikái	88
E. A Bíróság összetétele	116
1. A Bíróság összetételének változásai 2016-ban	117
2. Protokolláris sorrendek	118
3. A Bíróság korábbi tagjai	120

II. FEJEZET | TÖRVÉNYSZÉK

A. A Törvényszék tevékenysége 2016-ban	126
1. Szervezet	126
2. Igazságügyi statisztikák	127
B. A Törvényszék 2016. évi ítélkezési gyakorlata	130
I. Bírósági eljárás	130
Az EUMSZ 263. cikk alapján benyújtott keresetek elfogadhatósága	130
1. A keresettel megtámadható jogi aktus fogalma	130
2. Keresetőségi jog	131
Közvetlen érintettség	131
a. Személyében való érintettség	132

3. A végrehajtási intézkedéseket maga után nem vonó rendeleti jellegű jogi aktus fogalma	133
4. Az alaki követelmények és a keresetindítási határidők tiszteletben tartása	135
Eljárással kapcsolatos visszaélés	137
Költségmentesség	137
Az új eljárási szabályzat alkalmazása	138
II. Intézményi jog – Európai polgári kezdeményezés – Szociálpolitika	139
III. Vállalkozásokra alkalmazandó versenyszabályok	140
Általános kérdések	140
1. Védelemhez való jog	140
a. Kifogásközlés	140
b. Meghallgatáshoz való jog	141
c. Telefonbeszélgetésekről titokban készített felvételek bizonyítékként való felhasználása	141
2. A mentesség nyújtásának feltételei	142
3. A Bizottságnak a vitarendezés választására vonatkozó lehetősége	143
4. Indokolási kötelezettség	144
5. Korlátlan felülvizsgálati jogkör	144
Az EUMSZ 101. cikk területét érintő fejlemények	145
1. A potenciális verseny fogalma	145
2. Cél általi korlátozás	147
a. Versenytilalmi kikötés	147
b. A versenytársak piacról való kizárásával járó, aránytalan fordított kifizetések	148
3. A bírság összegének kiszámítása	149
IV. Állami támogatások	152
Elfogadhatóság	152
1. Megtámadható aktus	152
2. Személyében való érintettség	152
Közigazgatási eljárás	153
Az előny fogalma	155
1. Bizonyítási teher	155
2. A magánhitelező kritériuma	156
Az állami források fogalma	158
Szelektivitás – Adótámogatások	159
A belső piaccal összeegyeztethető állami támogatás	160
A támogatások visszatéríttetése	161
V. Szellemi tulajdon – Európai uniós védjegy	163
Az európai uniós védjegyrendszer önállósága	163
Feltétlen kizáró okok	164
1. A fellebbezési tanács általi hivatalból való figyelembevétel	164
2. Indokolási kötelezettség	165
3. Rosszhiszeműség	165
4. Földrajzi árujelző	166
5. Hangvédjegyek	167
Bizonyítékok benyújtása	168

Viszonylagos kizáró okok	168
1. A fellebbezési tanács általi hivatalból való figyelembevétel	169
2. Bizonyítási eszközök	169
3. Belenyugvás általi jogvesztés	171
Eljárási kérdések	172
VI. Közös kül- és biztonságpolitika – Korlátozó intézkedések	173
Iráni Iszlám Köztársaság	173
Tunéziai Köztársaság	177
Ukrajna	179
Szíriai Arab Köztársaság	180
A terrorizmus elleni küzdelem	181
VII. A vegyipari termékek regisztrálása	183
VIII. Dömping	184
IX. A pénzügyi ágazat felügyelete	186
X. Az uniós intézmények közbeszerzési szerződésai	187
XI. Az intézmények dokumentumaihoz való hozzáférés	188
A korábban hozzáférhetővé tett dokumentumokhoz való hozzáférés kérelmezése	188
A döntéshozatali eljárás védelmére vonatkozó kivétel	189
A jogi vélemények védelmére vonatkozó kivétel	190
A bírósági eljárások védelmére vonatkozó kivétel	191
XII. Kártérítési jogviták	193
A Horvát Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozása	193
A személyes adatok kezelése	194
Az OLAF jogkörei	195
Az esély elvesztése	196
XIII. Fellebbezések	197
XIV. Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	198
C. A Törvényszék Hivatalának tevékenysége 2016-ban	202
I. Az új bírák hivatalba lépésével összefüggő szervezeti következmények	203
II. A reform eljárási következményei	204
III. Az igazságszolgáltatás elősegítésének feladata	207
D. A Törvényszék igazságügyi statisztikái	210
E. A Törvényszék összetétele	236
1. A Törvényszék összetételének változásai 2016-ban	237
2. Protokolláris sorrendek	239
3. A Törvényszék korábbi tagjai	243

III. FEJEZET | KÖZZSZOLGÁLATI TÖRVÉNYSZÉK

A. Közzszolgálati Törvényszék tevékenysége 2016-ban	248
B. A Közzszolgálati Törvényszék ítélkezési gyakorlata 2016-ban	250
I. Eljárási kérdések	250
1. A pert megelőző eljárás	250
2. Sérelmet okozó aktus	250
3. A sérelmet okozó aktus kibocsátója hatáskörének hiánya	250
4. Keresetindítási határidők	251
5. Költségek	251
6. Jogerő	252
II. Érdemi kérdések	252
Az aktusok és alapvető jogok érvényességének általános feltételei	252
1. A preambulum hatálya	252
2. Alakszerű indokolás	252
3. Az új személyzeti szabályzat rendelkezéseinek időbeli hatálya	253
4. A közigazgatási aktusok felülvizsgálata	253
5. Az Európai Unió Alapjogi Chartájában szereplő elvekre való hivatkozás	253
6. A nemzeti bíróságokkal való lojális együttműködés kötelezettsége	254
7. A meghallgatáshoz való jog	254
8. A megfelelő ügyintézéshez való jog	254
9. Gondoskodási kötelezettség	255
10. A tisztviselő vagy alkalmazott joga az aktájába való betekintéshez	256
A tisztviselők díjazásának és szociális kedvezményeinek rendszere	256
1. Szociális biztonság	256
2. Nyugdíjak	257
3. Távozási díj	258
4. Magasabb fizetési fokozatba lépés	258
A tisztviselők és alkalmazottak előmenetele	258
1. A szakszervezetek és szakmai szervezetek rendelkezésére bocsátott személyzet előléptetése	258
2. Fegyelmi felelősségi rendszer	259
3. Az ideiglenes és szerződéses személyi állomány valamely ügynökség székhelyének egyik tagállamból a másikba történő áthelyezése esetén való újrabesorolása	259
4. Törés az alkalmazott előmenetelében	260
A visszaélést bejelentő tisztviselő	260
C. A Közzszolgálati Törvényszék igazságügyi statisztikái	262
D. A Közzszolgálati Törvényszék összetétele	274
1. A Közzszolgálati Törvényszék összetételének változásai 2016-ban	275
2. Protokolláris sorrendek	276
3. A Közzszolgálati Törvényszék korábbi tagjai	278

Koen LENAERTS

az Európai Unió Bírósága elnökének előszava

Az Európai Unió az elmúlt 2016-os év során fájdalmas eseményeken ment keresztül.

A 2015 novemberében történt párizsi események után Brüsszel, Nizza és Berlin – a világon számos egyéb helyhez hasonlóan – olyan nagyszabású terrortámadások szörnyűségével szembesült az elmúlt hónapokban, amelyek aljas módon megcsúfolják a béke, az emberiség, a tolerancia és a mások iránti tisztelet azon alapvető értékeit, amelyeken az általunk nagy becsben tartott európai projekt alapul.

2016. június 23-án a brit nép úgy döntött, hogy kilép az Európai Unióból. E demokratikus és szuverén döntés olyan jelentős kihívások elé állítja az Európai Uniót és intézményeit, amelyeket olyan környezetben kell majd a lehető legjobban kezelni, amelyre pillanatnyilag a bizonytalanság nyomja rá bélyegét.

A 2016-os évvel ugyanakkor több okból elégedettek is lehetünk.

A rotációs rendszer szerint Bulgáriából érkező főtanácsnok tavaly szeptemberi kinevezésével a Bíróság főtanácsnoki kara – amelynek létszámát 2013 júniusában tizenegyre emelték – végre teljes tagság mellett tud működni, aminek azért is örülök, mert növekszik az olyan ügyek száma, amelyek különösen az Európai Uniót jelenleg foglalkoztató legfőbb kihívásokhoz kapcsolódó tárgykörökben (a terrorizmus elleni küzdelem, migrációs válság, a bank- és pénzügyi válsághoz kapcsolódó intézkedések...) olyan jelentős új jogi kérdéseket vetnek fel, amelyek kapcsán indokolt, hogy azokat indítványban is megvilágítsák.

Büszkének kell lennünk arra is, hogy az Unió igazságszolgáltatási szervezetrendszerére vonatkozóan az európai jogalkotó szervek által 2015 decemberében elfogadott reform három szakaszából 2016-ban szinte teljeskörűen megvalósult az első két szakasz. Így az Európai Unió Törvényszéke tizenkét további bírójának e reform első szakaszához kapcsolódó kinevezései közül az elmúlt év során tizenegyre sor került. Ami a második szakaszt illeti, az 2016 szeptemberében konkrétan abban jutott kifejezésre, hogy megszűnt az Európai Unió Közzolgálati Törvényszéke, amely igazságszolgáltatási fórum korábbi tagjainak és azok munkatársainak ezúton szeretném ismét megköszönni az európai közzolgálattal kapcsolatos, gyakran érzékeny jogvitákra vonatkozó ítélkezési gyakorlat fejlesztésében való értékes közreműködésüket. Ezenkívül a Törvényszék azon hét további bírójának közül, akiknek hivatalba lépését szintén e reform második szakasza írja elő, az elmúlt év szeptemberében öten csatlakoztak hozzánk.

Végül, jóllehet a 2016-os évet az új főtanácsnok érkezésétől eltekintve a Bíróság összetételének teljes változatlanlansága jellemezte, ebben az évben a Törvényszék bírói karának részleges megújítása keretében, valamint egyik tagjának lemondása folytán ezen igazságszolgáltatási fórum hat tagja távozott.

Statisztikai szempontból az elmúlt évet nagyon élénk tevékenység jellemezte. Jóllehet a három igazságszolgáltatási fórumhoz 2016-ban érkezett ügyek teljes száma (1604 ügy) a 2015. évi adatnál (1711 ügy) valamivel alacsonyabb, a 2016-ban befejezett ügyek száma ezzel szemben továbbra is magas (1628 ügy). Ez különösen érvényes a Bíróságra, amely 704 befejezett ügygel 2016-ban több ügyet zárt le, mint ahány érkezett hozzá (692 ügy), valamint a Közzolgálati Törvényszékre, amely a megszűnése és a közzolgálati ügyeknek a Törvényszékre történő áttétele előtt köteletségének érezte, hogy a lehető legtöbb ügyet befejezzon. Ez az igazságszolgáltatási fórum 2016 januárjától augusztusáig nem kevesebb mint 169 ügyet fejezett be.

Ami a kézzelfoghatóbb dolgokat illeti, mindenki érzékelheti majd a harmadik torony felépítésére irányuló munkálatok megkezdését, amely torony alapkövét jelképesen 2016. június 27-én fektették le. Már most örülök e jelentős ingatlanprojekt végső megvalósításának, amely idővel lehetővé teszi majd az Intézmény teljes személyi állományának egyazon helyre történő összevonását, elősegítve a szakmai és emberi kapcsolataink erősítését.

E fejlemények mellett örömmel idézem fel, hogy az „Európa építői” találkozó a 2014. novemberi első megrendezését követően 2016. november 11-én, az első világháborút lezáró fegyverszünet emléknapján második alkalommal is megrendezésre került. A Bíróság kezdeményezésére szervezett és az európai integráció e mozgalmas időszakában különösen örvendetes találkozó lehetővé tette a környékbeli oktatási intézményekből érkező mintegy 250 középiskolás számára, hogy kifejezetten informális légkörben párbeszédet folytassanak az Európai Parlament, az Európai Bizottság és a Bíróság elnökével egy sor időszerű európai kérdésről.

E jelentés teljeskörűen bemutatja az olvasónak az Intézmény 2016. évi fejlődését és tevékenységét. A korábbi évekhez hasonlóan jelentős rész foglalkozik a Bíróság, a Törvényszék és a Közzolgálati Törvényszék tulajdonképpen értelemben vett igazságszolgáltatási tevékenységének rövid, de kimerítő ismertetésével. Az elemzést az egyes igazságszolgáltatási fórumokra konkrétan jellemző statisztikai adatok egészítik ki és illusztrálják, amelyeket rövid bevezetés előz meg.

Szeretném megragadni az alkalmat, hogy őszintén megköszönjem a munkatársaimnak, valamint az Intézmény teljes személyi állományának az elmúlt év során általuk végzett kiemelkedő munkát.

I. FEJEZET

BÍRÓSÁG

A | A BÍRÓSÁG TEVÉKENYSÉGÉNEK ALAKULÁSA 2016-BAN

Koen LENAERTS ELNÖK

Az alábbi első fejezet összefoglaló jelleggel bemutatja a Bíróság által a 2016. év során gyakorolt tevékenységeket. A jelen (A) részben először is áttekinti az igazságszolgáltatási fórumot érintő, az elmúlt év során bekövetkezett változásokat, valamint e fórum igazságszolgáltatási tevékenységét. A második (B) rész, mint minden évben, tárgykörönként ismerteti az ítélkezési gyakorlat lényegesebb fejlődési irányait, a harmadik és a negyedik rész ismerteti a Hivatal által a tárgydíjakban végzett tevékenységet (C), valamint az elmúlt évre vonatkozó igazságügyi statisztikákat (D), az ötödik (E) rész pedig bemutatja, hogy ugyanezen év során hogyan alakult a Bíróság összetétele.

1. 1. A Bíróság bírait illetően a 2016-os évet a teljes változatlanúság jellemezte, ebben az évben ugyanis sem távozásra, sem pedig újabb hivatalba lépésekre nem került sor. Ami a főtanácsnokokat illeti, a bolgár főtanácsnok, Evgeni Tanchev 2016. szeptember 19-i hivatalba lépése lehetővé teszi a főtanácsnoki kar – amelynek létszáma a Bíróság főtanácsnokai számának növeléséről szóló, 2013. június 25-i tanácsi határozat értelmében nyolcra tizenegyre emelkedett – számára, hogy teljes létszám mellett működjék, ami az újszerű és érzékeny jogi kérdéseket felvető ügyek mennyiségének növekedése mellett feltétlenül üdvözlendő.

1. 2. Ami az intézményi működést illeti, 2016-ban szinte teljeskörűen megvalósult az Unió igazságszolgáltatási szervezetrendszerére irányuló, az Európai Unió Bíróságának alapokmányáról szóló 3. jegyzőkönyv módosításáról szóló, 2015. december 16-i (EU, Euratom) 2015/2422 európai parlamenti és tanácsi rendeletből (HL 2015. L 341., 14. o.) eredő reform első két szakasza.

Igy a 2016. április 13-án, június 8-án és szeptember 19-én tartott ünnepélyes ülések alkalmával hivatalba lépett az Európai Unió Törvényszékének tizenegy új bírója, e reform azon első szakasza keretében, amely előírja, hogy ezen igazságszolgáltatási fórum bírjainak számát tizenkét fővel növelni kell.

A reform második szakasza, amely az uniós jogalkotó szervek szándéka szerint egybeesett az Európai Unió Törvényszéke bírói karának 2016 szeptemberében esedékes részleges megújításával, az Európai Unió Közszolgálati Törvényszékének megszűnésében és a hatásköreinek az Európai Unió Törvényszékére történő átruházásában jutott kifejezésre, amit az Európai Unió és alkalmazottai közötti jogviták elsőfokú elbírálásával kapcsolatos hatáskörnek a Törvényszékre történő átruházásáról szóló, 2016. július 6-i (EU, Euratom) 2016/1192 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2016. L 200., 137. o.) valósított meg, amely rendeletet 2016. szeptember 1-jétől kell alkalmazni.

A reform e második szakasza ezzel együtt előírja, hogy az Európai Unió Törvényszékére hét további bírót kell kinevezni, amely szám megegyezik az Európai Unió Közszolgálati Törvényszéke „korábbi” bíráinak számával. Ennek keretében a 2016. szeptember 19-i ünnepélyes ülés alkalmával az Európai Unió Törvényszékén hivatalba lépő öt további bírót köszönhetünk, abban a reményben, hogy a reform első két szakasza végrehajtásának lezárására irányuló utolsó kinevezések is hamarosan megtörténnek.

A reform harmadik szakaszára az Európai Unió Törvényszéke 2019 szeptemberében esedékes részleges megújítása keretében kerül majd sor. Ezen igazságszolgáltatási fórum bíráinak száma ekkor további kilenc fővel emelkedik majd, aminek köszönhetően a teljes létszám 56 bíróból, vagyis tagállamonként két bíróból fog állni.

2. A statisztikákat illetően az olvasó figyelmét azokra a magyarázatokra irányítva, amelyek az Éves jelentés e fejezete (C) részének bevezetéseként az elmúlt évre vonatkozó adatokról szólnak, az alábbiakban csupán arra szorítkozunk, hogy röviden összefoglaljuk az ezen adatokból kiolvasható főbb tendenciákat.

Az első szembetűnő elem a Bíróság által 2016-ban befejezett ügyek teljes számához kapcsolódik: 704 befejezett üggyel (a 2015-ös évhez képest 14%-os növekedés) a Bíróság 2016-ban több ügyet zárt le, mint amennyit ugyanezen év során nyilvántartásba vett (692), ami figyelemreméltó eredményességről tanúskodik az igazságszolgáltatási fórum részéről az elmúlt év során, és a 2016. december 31-én folyamatban maradt ügyek számának (872) enyhe csökkenését eredményezte a 2015 végén fennálló állapothoz (884 ügy) képest.

Ami a 2016-ban érkezett ügyeket illeti, 470 ügy kapcsolódott előzetes döntéshozatal iránti kérelemhez, ami a Bíróság történetében minden eddigig felülmúló számot jelent, és egyszerre érzékelteti mind az előzetes döntéshozatali eljárásnak az európai uniós jog alakításában betöltött jelentőségét, mind pedig a nemzeti bíróságoknak az e jog egységes értelmezése és alkalmazása érdekében folytatott ilyen formájú igazságügyi együttműködésbe vetett bizalmát.

Az elmúlt év másik szembetűnő tendenciája a Bíróság előtti eljárások átlagos időtartamához kapcsolódik. Az előzetes döntéshozatali eljárásokat illetően ez az átlagos időtartam 2016-ban 15 hónap volt, vagyis hasonló a 2014-ben mért adathoz, amely több mint harminc év óta a legrövidebb rögzített időtartam. Ez az adat nagyrészt azzal magyarázható, hogy egyfelől gyakrabban bírálják el végzéssel azokat az előzetes döntéshozatali ügyeket, amelyekben a Bíróság válasza egyértelműnek bizonyul, másfelől pedig az elmúlt évben különösen magas volt az olyan előzetes döntéshozatali ügyek száma, amelyek elbírálása sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás (PPU) vagy a gyorsított eljárás keretében történt. Ami a fellebbezéseket illeti, az elbírálásuk átlagos időtartamának jelentős csökkenése – vagyis a 2015-ös 14 hónappal szemben 12,9 hónap, azaz a Törvényszék létrehozatala óta valaha rögzített legrövidebb időtartam – nagyrészt annak az egyszerűsített elbírálási módnak tudható be, amelyet a Bíróság 2016-ban alakított ki a dokumentumokhoz való hozzáférés, a közbeszerzések, valamint a szellemi és ipari tulajdon területén előterjesztett fellebbezések tekintetében.

B | A BÍRÓSÁG ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATA 2016-BAN

I. ALAPVETŐ JOGOK

2016-ban a Bíróság több alkalommal határozott az uniós jogrendben biztosított alapvető jogokról. Az ezen a területen hozott bizonyos határozatok szerepelnek ebben a jelentésben¹.

Ezek körében a 2016. október 6-án hozott **Paoletti és társai** ítélet (C-218/15, [EU:C:2016:748](#)) érdemel különös figyelmet. Ebben az ítéletben a Bíróság – az enyhébb büntető jogszabály visszaható hatályának elvére tekintettel – harmadik államnak az Unióhoz való csatlakozása által a valamely tagállam jogellenes beutazáshoz és tartózkodáshoz való segítségnyújtás vétségével kapcsolatos, a 2002/90 irányelv² 3. cikkét végrehajtó büntető jogszabályának alkalmazására gyakorolt hatást vizsgálta. Ebben az ügyben több olasz állampolgár ellen folytattak büntetőeljárást Olaszországban, Romániának az Európai Unióhoz való csatlakozását megelőzően, román állampolgárok javára elkövetett, jogellenes beutazáshoz és tartózkodáshoz való segítségnyújtás miatt. Mivel ezen utóbbiak később uniós polgárokká váltak, a kérdést előterjesztő bíróság egyrészt arra kívánt választ kapni, hogy ez a csatlakozás azzal a hatással járt-e, hogy megszünteti Romániának az Európai Unióhoz való csatlakozását megelőzően elkövetett jogellenes beutazáshoz és tartózkodáshoz való segítségnyújtás említett vétségének bűncselekményi jellegét, másrészt pedig arra, hogy alkalmazni kell-e az enyhébb büntető jogszabály visszamenőleges alkalmazásának elvét az alapeljárás terheltjeire.

A Bíróság – miután emlékeztetett arra, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartája 49. cikkének (1) bekezdésében szereplő, az enyhébb büntető jogszabály visszaható hatályának elve az elsődleges uniós jog részét képezi – először is megállapította, hogy az enyhébb büntető jogszabály alkalmazása szükségszerűen jogszabályok időbeli egymásutánosságát feltételezi, és azon a megállapításon alapul, hogy a jogalkotó megváltoztatta álláspontját vagy a tényállás büntetőjogi minősítése, vagy a bűncselekményre alkalmazandó szankció vonatkozásában. Márpedig ebben az ügyben az olasz büntetőjogi jogszabályt a vádlottaknak felrótt vétségek elkövetése óta nem módosították.

A Bíróság másodszor megállapította, hogy az EUSZ 6. cikk és az Alapjogi Charta 49. cikke értelmében valamely állam Unióhoz történő csatlakozása nem akadályozza annak, hogy egy másik tagállam büntetőjogi szankciót alkalmazhasson azon személyekkel szemben, akik az említett csatlakozást megelőzően az első állam állampolgárai javára követték el a jogellenes beutazáshoz és tartózkodáshoz való segítségnyújtás vétségét.

1] Az ismertetett ítéletek a következők: „Az uniós polgárok jogai” című II.1. részben ismertetett 2016. szeptember 6-i **Petruhin** ítélet (C-182/15, [EU:C:2016:630](#)); „Az Unió peres eljárásai” című V. részben ismertetett 2016. július 5-i **Ognyanov** ítélet (C-614/14, [EU:C:2016:514](#)); a „Mezőgazdaság” című VI. részben ismertetett 2016. június 9-i **Pesce és társai** ítélet (C-78/16 és C-79/16, [EU:C:2016:428](#)); „A letelepedés szabadsága és a szolgáltatásnyújtás szabadsága” című VII.3. részben ismertetett 2016. december 21-i **AGET Iraklis** ítélet (C-201/15, [EU:C:2016:972](#)); a „Menekültügyi politika” című VIII.1. részben ismertetett 2016. február 15-i N. ítélet (C-601/15 PPU, [EU:C:2016:84](#)); az „Európai elfogatóparancs” című X.1. részben ismertetett 2016. április 5-i **Aranyosi és Căldăraru** ítélet (C-404/15 és C-659/15 PPU, [EU:C:2016:198](#)); a „Valamely másik tagállamban lefolytatott büntetőeljárások és ott hozott büntetőjogi határozatok” című X.3. részben ismertetett 2016. június 29-i **Kossowski** ítélet (C-486/14, [EU:C:2016:483](#)); az „Adórendelkezések” című XII. részben ismertetett 2016. július 28-i **Ordre des barreaux francophones et germanophone és társai** ítélet (C-543/14, [EU:C:2016:605](#)); a „Személyes adatok védelme” című XIII.2. részben ismertetett 2016. december 21-i **Tele2 Sverige és Watson és társai** ítélet (C-203/15 és C-698/15, [EU:C:2016:970](#)); a „Gazdaság- és monetáris politika” című XV. részben ismertetett 2016. szeptember 20-i **Ledra Advertising és társai kontra Bizottság és EKB** ítélet (C-8/15 P–C-10/15 P, [EU:C:2016:701](#)); a „Környezet” című XVIII. részben ismertetett 2016. november 8-i **Lesoochránárske zoskupenie VLK** ítélet (C-243/15, [EU:C:2016:838](#)).

2] A jogellenes be- és átutazáshoz, valamint a jogellenes tartózkodáshoz történő segítségnyújtás meghatározásáról szóló, 2002. november 28-i 2002/90/EK tanácsi irányelv (HL 2002. L 328, 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 64. o.).

Az ehhez hasonló vétséget – a 2002/90 irányelvnek és a 2002/946 kerethatározatnak³ megfelelően – szabadságvesztéssel szankcionáló büntetőjogi jogszabály ugyanis nem az illegális bevándorlókra vonatkozik, hanem azon személyekre, akik segítséget nyújtanak az említett bevándorlóknak az ezen állam területére való jogellenes beutazáshoz és az ott való jogellenes tartózkodáshoz. Pusztán az a körülmény, hogy jogellenes beutazásukat követően ezek a bevándorlók uniós polgárokká váltak, nem befolyásolhatja a jogellenes beutazáshoz és tartózkodáshoz való segítségnyújtást végző személyek ellen folyamatban lévő büntetőeljárások lefolyását.

A Bíróság harmadszor megállapította, hogy az uniós jog egyetlen rendelkezése alapján sem lehet arra következtetni, hogy az uniós polgárság elnyerésének magával kellene vonnia a migránsok csempészetét végző személyek által elkövetett bűncselekmény ebbéli jellegének megszűnését. Ha ellenkező értelemben döntene a Bíróság, akkor előmozdítaná e csempészetet már attól kezdve, hogy valamely állam megkezdje az Unióhoz való csatlakozás folyamatát. Az elért cél így ellentétes lenne az uniós jogalkotó által kitűzöttel.

II. UNIÓS POLGÁRSÁG

Az uniós polgárságot illetően hat ítélet érdemel említést. Ezek közül három azokra a jogokra vonatkozik, amelyekből a tagállamok állampolgárai az uniós polgárság alapján részesülhetnek. A másik három ítélet harmadik állam állampolgára – aki uniós polgár családtagja – javára biztosított származékos tartózkodási jogra vonatkozik.

1. AZ UNIÓS POLGÁROK JOGAI

2016. június 2-án a **Bogendorff von Wolffersdorff** ítéletben (C-438/14, [EU:C:2016:401](#)) a Bíróság valamely tagállam azzal kapcsolatos kötelezettségének korlátaira vonatkozóan hozott határozatot, hogy elismerje egy polgár azon vezetéknévét, amelyet az egy másik, olyan tagállambeli tartózkodása során szerzett, amelynek szintén állampolgára. Az alapeljárás olyan német állampolgárra vonatkozott, aki egyesült királysági tartózkodása során megszerezte a brit állampolgárságot, megváltoztattatta keresztnéveit és családi nevét, így ezen utóbbi német nemesi címeket tartalmazott. Németországba való visszatérésekor megtagadták a brit jog értelmében szerzett új családi és keresztnéveinek elismerését.

A Bíróság megállapította, hogy ebben az ügyben az, hogy valamely tagállam hatóságai megtagadják e tagállam állampolgára egy másik tagállamban – amelynek ugyancsak állampolgára – meghatározott és bejegyzett keresztnéveinek és családi nevének elismerését, az EUMSZ 21. cikk által elismert szabadságok korlátozásának minősül. Mivel ugyanis a felperes különböző keresztnéveken és családi neveken van bejegyezve a német anyakönyvben, illetve a brit hatóságoknál, nemcsak annak a konkrét kockázata áll fenn, hogy a nevek sokasága okán el kell oszlatni az érintett személy személyazonossággal kapcsolatos kételyeket, hanem annak kockázata is, hogy nehézségek támadhatnak a lányával fennálló családi kötelékeinek igazolása során.

Ebben az ügyben a német kormány jelezte, hogy az alaptörvénynek – a weimari alkotmány 109. §-a harmadik bekezdésével összefüggésben értelmezett – 123. §-a értelmében Németországban minden, születésen vagy jogálláson alapuló kiváltságot vagy hátrányt el kell törölni, továbbá még ha az új nemesi címeknek a nevek alkotóelemeiként való használata és átörökítése megengedett is, újak megalkotása és adományozása

3] A jogellenes be- és átutazáshoz, valamint a jogellenes tartózkodáshoz történő segítségnyújtás elleni küzdelem büntetőjogi keretének megerősítéséről szóló, 2002. november 28-i 2002/946/IB tanácsi kerethatározat (HL 2002. L 328., 1. o.; magyar nyelvű kiadása 19. fejezet, 6. kötet, 61. o.).

tilos. E rendelkezéseknek, amelyek a német közrend részét képezik, célja a német polgárok közötti egyenlő bánásmód biztosítása.

E tekintetben a Bíróság elismerte, hogy a weimari alkotmány 109. §-ának harmadik bekezdése – a tagállamok EUSZ 4. cikk (2) bekezdésében említett nemzeti identitásának elemeként – a német alkotmány által alkalmazott választás összefüggésében vizsgálva, tekintetbe vehető olyan tényezőként, amely igazolja a személyek szabad mozgása uniós jogban elismert jogának korlátozását. Konkrétabban: a német polgárok törvény előtti egyenlőségének elvén, valamint a nemesi címek mint olyanok viselésének eltörlésére vonatkozó alkotmányos szabályozáson alapuló igazolást úgy kell értelmezni, mint amely közrendi okra vonatkozik. A Bíróság szerint a német jogalkotó szándékával ellentétes lenne, hogy német állampolgárok valamely másik tagállam jogát érvényesítve újból felvegyék az eltörölt nemesi címeket. Márpedig az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló névváltoztatások szisztematikus elismerése ezen eredményhez vezethetne.

A Bíróság ebből azt a következtetést vonta le, hogy az ezen ügybelihez hasonló körülmények között a tagállami hatóságok megtagadhatják egy állampolgár valamely másik tagállamban jogszerűen megszerzett nevének elismerését. A név elismerésének ilyen megtagadása ugyanis az EUMSZ 21. cikkben biztosított szabadságok korlátozását jelenti, ugyanakkor közrendhez kapcsolódó okokkal igazolható, mivel az megfelelő és szükséges az előbbi tagállam valamennyi polgára közötti jogegyenlőség elve tiszteletben tartásának biztosításához. Egy ehhez hasonló gyakorlat arányos voltának értékelése az érintett tagállamot jellemző különböző jogi és ténybeli elemek elemzését és mérlegelését teszi szükségessé, amelyet a kérdést előterjesztő bíróság jobban elvégezhet a Bíróságnál. Az e célból figyelembe veendő elemek körében a Bíróság különösen azt hangsúlyozta, hogy az alapeljárás felperese a szabad mozgáshoz való jogot gyakorolta és német-brit kettős állampolgársággal rendelkezik, hogy az Egyesült Királyságban szerzett névelemek formálisan nem alkotnak nemesi címet sem Németországban, sem az Egyesült Királyságban, de a nemesi származás képzetét keltik, továbbá hogy a vizsgált névváltoztatás tisztán személyes okon alapuló választás eredménye, az ebből eredő nevek közötti eltérés pedig nem tudható be sem a felperes születési körülményeinek, sem örökbefogadásnak vagy a brit állampolgárság megszerzésének.

A 2016. szeptember 6-án hozott **Petruhhin** ítéletben (C-182/15, [EU:C:2016:630](#)) a Bíróság nagytanácsa azt vizsgálta, hogy *a valamely tagállam és valamely harmadik állam között létrejött kiadatási egyezmény alkalmazásában – az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvére, valamint az uniós polgárok szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogára tekintettel – más tagállam állampolgáira is vonatkozik-e a tartózkodási hely szerinti államnak az a szabálya, amely tiltja saját állampolgárainak kiadatását*. Ebben az ügyben kábítószer-kereskedelem bűncselekményével összefüggésben egy észt állampolgár kiadatására vonatkozó, az orosz hatóságok által a lett hatóságokhoz címzett kérelemről volt szó.

A Bíróság mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy amikor az érintett Lettországba utazott, uniós polgárként élt az Unión belüli szabad mozgáshoz való jogával, ily módon helyzete a Szerződéseknek, ekként pedig az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének alkalmazási körébe tartozik. Márpedig az a szabályozás, amely az abban álló egyenlőtlen bánásmódot foglal magában, hogy kizárólag a valamely más tagállam állampolgárságával rendelkező uniós polgárok kiadatását engedélyezi, a szabad mozgáshoz való jog korlátozásának minősül az EUMSZ 21. cikk értelmében véve. A Bíróság ezután rámutatott, hogy az ilyen korlátozás csupán akkor igazolható, ha objektív megfontolásokon alapul, és a nemzeti jog által jogszerűen megállapított célkitűzéssel arányos. Ebben az ügyben – noha az uniós jogban jogszerű jelleggel bírónak kell tekinteni az érintett állam által felhozott, azon kockázat megakadályozására irányuló célkitűzést, hogy egy másik tagállam azon állampolgárai, akik valamely harmadik államban bűncselekményt követtek el, elkerüljék büntetésüket –, a Bíróság úgy vélte, hogy meg kell vizsgálni, hogy nincs-e olyan alternatív, az EUMSZ 21. cikk által biztosított jogok gyakorlását kevésbé korlátozó intézkedés, amellyel ugyanolyan hatékonyan el lehetne

érni az említett célkitűzést. E tekintetben a tagállamok és valamely harmadik állam közötti kiadatásra vonatkozó uniós jogi szabályok hiányában az uniós jog szerint létező összes bűnügyi együttműködési és kölcsönös jogsegélyre irányuló mechanizmust igénybe kell venni. Különösen az érintett állampolgársága szerinti tagállammal való információcserét kell előnyben részesíteni. Ebből következik, hogy ha valamely tagállam, amelybe egy uniós polgár, valamely másik tagállam állampolgára beutazott, kiadatás iránti kérelmet kap valamely harmadik államtól, amelyikkel az előbbi tagállam kiadási egyezményt kötött, tájékoztatnia kell az említett személy állampolgársága szerinti tagállamot, és adott esetben ez utóbbi tagállam kérelmére át kell adnia számára ezt a személyt a 2002/584 kerethatározat⁴ rendelkezéseinek megfelelően, feltéve, hogy e tagállam a nemzeti joga szerint hatáskörrel rendelkezik a büntetőeljárás lefolytatására e személlyel szemben a területén kívül elkövetett cselekmények vonatkozásában.

Ezenfelül valamely harmadik államtól származó, a megkeresett tagállamtól eltérő tagállam állampolgárának kiadására irányuló kérelem esetén a megkeresett tagállamnak vizsgálnia kell, hogy a kiadatás nem fogja-e sérteni az Alapjogi Charta 19. cikkében foglalt jogokat, amely cikk értelmében senki sem toloncolható ki vagy utasítható ki olyan államba, vagy adható ki olyan államnak, ahol komolyan fenyegeti az a veszély, hogy halálbüntetésre ítélik, kínozzák, vagy más embertelen vagy megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek vetik alá. E tekintetben a Bíróság pontosította, hogy önmagában az, hogy léteznek olyan nyilatkozatok, illetve hogy elfogadtak olyan nemzetközi egyezményeket, amelyek főszabály szerint biztosítják az alapvető jogok tiszteletben tartását, nem elegendő a rossz bánásmód veszélye elleni megfelelő védelem biztosításához abban az esetben, ha megbízható források a hatóságoknak az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény (a továbbiakban: EJE) szellemével nyilvánvalóan ellentétes gyakorlatairól tanúskodnak.

Végezetül a 2016. február 25-én hozott **García-Nieto és társai** ítéletben (C-299/14, [EU:C:2016:114](#)) a Bíróság megerősítette azt az újabb keletű ítélkezési gyakorlatát,⁵ amely szerint *valamely tagállam kizárhatja bizonyos szociális ellátásokból más tagállamok állampolgárait a tartózkodásuk első három hónapjában*. Az alapeljárás egy spanyol család és egy német munkaügyi központ között volt folyamatban, amely utóbbi a nemzeti jogszabályoknak megfelelően megtagadta az álláskeresőknél és gyermekeiknek járó, megélhetési költségeket fedező ellátások biztosítását az apától és fiától németországi tartózkodásuk első három hónapjára. Utóbbiak 2012. június végén érkeztek ebbe az államba, néhány hónappal az anya és lányuk után. Az anya ekkor már rendszeres tevékenységet végzett Németországban, és e címen júliustól kötelezően biztosított volt a társadalombiztosítási rendszerben.

A Bíróság emlékeztetett arra, hogy a 2004/38 irányelv értelmében az uniós polgárokat – érvényes személyazonosító igazolvány vagy útlevél birtokában – külön feltételek és más formai követelmények nélkül három hónapig megilleti a tartózkodás joga egy másik tagállamban. Mivel ezen időszak tekintetében a tagállamok nem követelhetik meg az uniós polgároktól, hogy rendelkezzenek a megélhetést biztosító megfelelő eszközökkel és személyes egészségbiztosítási fedezettel, az irányelv megengedi a tagállamok számára, hogy – szociális biztonsági rendszerük pénzügyi egyensúlyának megőrzése céljából – megtagadják az első három hónapban a szociális segítségnyújtási ellátások nyújtását a munkavállalókon, az önálló vállalkozókon vagy az e jogállásukat megtartó személyeken kívüli polgároktól. A Bíróság szerint ennek megtagadása nem feltételezi az érintett személy egyéni helyzetének vizsgálatát.

4] Az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározat (HL 2002. L 190., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 34. o.).

5] A Bíróság 2014. november 11-i **Dano** ítélete (C-333/13, [EU:C:2014:2358](#)) és 2015. szeptember 15-i **Alimanovic** ítélete (C-67/14, [EU:C:2015:597](#)).

2. SZÁRMAZÉKOS TARTÓZKODÁSI JOG HARMADIK ÁLLAM ÁLLAMPOLGÁRA JAVÁRA

A nagytanács által 2016. szeptember 13-án meghozott **Rendón Marín** ítélet (C-165/14, [EU:C:2016:675](#)) és **CS** ítélet (C-304/14, [EU:C:2016:674](#)) alapjául szolgáló ügyekben a Bíróság azt a kérdést vizsgálta, hogy az uniós jog lehetővé teszi-e valamely tagállam számára, hogy kizárólag a büntetett előélet alapján automatikusan megtagadja a tartózkodási engedélyt harmadik állam olyan állampolgárától, aki két gyermek kizárólagos felügyeletét látja el, amely gyermekek kiskorú uniós polgárok, és akik közül az egyik a lakóhelye szerintitől eltérő tagállam állampolgára, a másik pedig annak a tagállamnak az állampolgára, ahol mindig is lakóhellyel rendelkezett.

A Bíróság elsősorban megállapította, hogy annak megtagadása, hogy a harmadik állam állampolgárságával rendelkező szülő, aki az állampolgársága szerintitől eltérő tagállamban lakóhellyel rendelkező kiskorú gyermek tényleges felügyeletét látja el, vele tartózkodhasson a fogadó tagállamban, megfosztaná a gyermek tartózkodási jogát a hatékony érvényesüléstől. A Bíróság ily módon kimondta, hogy az EUMSZ 21. cikk és a 2004/38 irányelv megengedi ennek a szülőnek, hogy az uniós polgár minőséggel rendelkező gyermekével tartózkodhasson a fogadó tagállamban, ha tiszteletben tartja az ezen irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontjában kimondott feltételeket, azaz ha elegendő forrásokkal és teljes körű egészségbiztosítással rendelkezik. Másodsorban a mindig is az állampolgársága szerinti tagállamban lakóhellyel rendelkező kiskorú helyzetét illetően a Bíróság jelezte, hogy az EUMSZ 20. cikk mindenki számára biztosítja az uniós polgár jogállását, aki valamely tagállam állampolgára, amely jogállás magában foglalja a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogot. Ezzel a cikkel ellentétesek azok a nemzeti intézkedések, amelyek azzal a hatással járnak, hogy megfosztják az uniós polgárokat jogaik tényleges élvezetétől. Márpedig erre a megfosztásra kerül sor akkor, amikor a tartózkodási engedély harmadik állam állampolgárától való megtagadása vagy ezen állampolgár kiutasítása következtében gyermekének – aki uniós polgár és aki felett a harmadik állam állampolgára kizárólagos felügyeleti joggal rendelkezik – őt kísérnie kellene, ekként pedig el kellene hagynia az Unió területét.

A büntetett előéletnek a származékos tartózkodási jog uniós polgár családtagja javára történő elismerésére gyakorolt hatását illetően a Bíróság megállapította, hogy az uniós joggal ellentétes a tartózkodási jognak általános megelőzési indokokon alapuló, és a többi külföldivel szemben elrettentési célból elhatározott korlátozása, különösen amikor ezt az intézkedést a büntetőjogi felelősséget megállapító ítéletet követően automatikusan hozták meg. A tagállamok által elfogadott esetleges korlátozó intézkedéseknek ugyanis tiszteletben kell tartaniuk az arányosság elvét, és azok kizárólag a közrendre vagy a közbiztonságra nézve valódi, közvetlen és kellően súlyos veszély fennállásán alapulhatnak, ami – többek között – az érintett egyén személyes magatartásának konkrét értékelését feltételezi.

Ily módon a Bíróság kiemelte, hogy az ezen ügybelihez hasonló esetben az uniós polgárok vagy családtagjaik tartózkodási jogától a közrend fenntartása vagy a közbiztonság védelme címén való bármely eltérést szigorúan kell érteni. Még ha az EUMSZ 20. cikk nem is érinti a tagállamok azon lehetőségét, hogy egy ilyen kivételre hivatkozzanak, annak tartalmát nem határozhatják meg egyoldalúan az uniós intézmények ellenőrzése nélkül, mivel ennek az értékelésnek a gyermek mindenek felett álló érdekét, valamint a Charta 7. cikkében előírt, a magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való jogot is figyelembe kell vennie.

A 2016. június 30-án kihirdetett **NA** ítélet (C-115/15, [EU:C:2016:487](#)) alapjául szolgáló ügyben a Bíróság azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy a valamely uniós polgártól elvált és gyermekek felett felügyeleti jogot gyakorló harmadik állambeli állampolgár akkor is megtarthatja-e tartózkodási jogát a fogadó tagállamban, ha a házasság felbontására irányuló bírósági eljárás megindítására azt követően került sor, hogy az uniós polgár házastárs elhagyta ezt a tagállamot. Az alapügy olyan pakisztáni állampolgárra vonatkozott, aki német állampolgárral kötött

házasságot. A pár az Egyesült Királyságban élt, ahol is a férj munkavállalói és önálló vállalkozói jogállással rendelkezett. A kapcsolat megromlása után a feleség – aki többször vált családon belüli erőszak áldozatává – férjének az Egyesült Királyságból való eltávoztása után, 2006-ban ebben a tagállamban megindította a házasság felbontására irányuló eljárást, két gyermekük felett pedig kizárólagos felügyeleti jogot szerzett. A gyermekek – noha német állampolgársággal rendelkeznek – az Egyesült Királyságban születtek, ahol 2009, illetve 2010 óta iskolai tanulmányokat folytattak. Ez a pakisztáni állampolgár az Egyesült Királyságban huzamos tartózkodáshoz való jog megszerzése iránti kérelmet is benyújtott, ezt a kérelmet azonban az illetékes nemzeti hatóság elutasította.

A házastárs Egyesült Királyságban tartózkodáshoz való jogát illetően a Bíróság először emlékeztetett arra, hogy a 2004/38 irányelv⁶ 13. cikke (2) bekezdése első albekezdésének c) pontja értelmében a házasság felbontása nem vonja maga után az uniós polgár azon családtagjai tartózkodási jogának elvesztését, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, ha ezt olyan különlegesen bonyolult körülmények indokolják, mint a családon belüli erőszak áldozatává válás. Mindazonáltal a Bíróság – utalva a **Singh és társai** ítéletre⁷ – megismételte, hogy ezen irányelv 7. cikke (2) bekezdésének megfelelően a harmadik állambeli állampolgár uniós polgár házastársának a fogadó tagállamban kell tartózkodnia a házasság felbontására irányuló bírósági eljárás elindításáig ahhoz, hogy e harmadik állambeli állampolgár megtarthassa tartózkodási jogát. Márpedig az alapügyben nem ez volt a helyzet.

A Bíróság ezzel szemben úgy vélte, hogy a migráns munkavállalók gyermekeinek az 1612/68 rendelet⁸ 12. cikkén alapuló, a fogadó tagállamban a képzéshez való joga alapján a gyermekeket és a felettük kizárólagos felügyeletet gyakorló, valamely harmadik állam állampolgárságával rendelkező szülőt az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben megilleti a fogadó tagállamban való tartózkodás joga, amennyiben az uniós polgársággal rendelkező és korábban e tagállamban dolgozó szülő azt megelőzően elhagyta e tagállamot, hogy a gyermekek ott megkezdték volna iskolai tanulmányaikat. Olyan körülmények között ugyanis, amikor a gyermekeket e rendelkezés értelmében megilleti a tanulmányaik fogadó tagállamban való folytatásának joga, míg a felügyeletüket gyakorló szülőjüket az a veszély fenyegeti, hogy elveszíti tartózkodási jogát, a fogadó államban a gyermekei iskolai tanulmányainak folytatása idejére való további tartózkodás lehetőségének megtagadása a szülőtől megfoszthatja az említett gyermekeket az uniós jogalkotó által számukra biztosított jogtól.

A Bíróság végezetül emlékeztetett arra, hogy az EUMSZ 21. cikk szerint a kiskorú uniós polgárokat, valamint a tényleges felügyeletüket ellátó szülőt megilleti a tartózkodási jog, feltéve, hogy az említett uniós polgárok esetében teljesülnek a 2004/38 irányelv⁹ 7. cikkének (1) bekezdésében szereplő feltételek, különösen az, hogy elegendő forrásokkal rendelkezzenek, amelyeket a harmadik állam állampolgárságával rendelkező szülő is biztosíthat.

6] Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 158., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o.; helyesbítés: HL 2009. L 274., 47. o.).

7] A Bíróság 2015. július 16-i **Singh és társai** ítélete (C-218/14, [EU:C:2015:476](#)).

8] A munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendelet (HL 1968. L 257., 2. o., magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 15. o.).

9] Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 158., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o.; helyesbítés: HL 2009. L 274., 47. o.).

III. INTÉZMÉNYI RENDELKEZÉSEK

1. UNIÓS JOGI AKTUSOK JOGALAPJA

2016-ban a Bíróság az uniós jogi aktusok jogalapjával kapcsolatban három jelentős ítéletet hozott. Ezek a közös kül- és biztonságpolitikára (KKBP), a mezőgazdaságra, illetve a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködésre vonatkoznak.

A nagytanácsban ülő Bíróság először is a 2016. június 14-i **Parlament kontra Tanács** ítéletben (C-263/14, [EU:C:2016:435](#)) megsemmisítette az *Európai Unió és a Tanzániai Egyesült Köztársaság közötti, a kalóztámadások elkövetésével gyanúsított személyeknek és a kalóztámadásokkal összefüggésben lefoglalt javaknak az Európai Unió által vezetett tengeri erők részéről a Tanzániai Egyesült Köztársaság részére történő átadására vonatkozó feltételekről szóló megállapodás aláírásáról és megkötéséről szóló, 2014. március 10-i 2014/198/KKBP tanácsi határozatot*.¹⁰

Megsemmisítés iránti keresetének alátámasztása céljából a Parlament két jogalapot hozott fel. Első jogalapjában azzal érvelt, hogy a megtámadott határozatot tévesen fogadták el az EUMSZ 218. cikk (6) bekezdése második albekezdésének első tagmondata által bevezetett, kizárólag a KKBP-re vonatkozó megállapodásokkal kapcsolatos különleges eljárásnak megfelelően, amely a Parlament bármilyen részvételét kizárja. Az EUMSZ 218. cikk (10) bekezdésének megsértésére alapított második jogalappal a Parlament azt kifogásolta, hogy a Tanács nem tájékoztatta haladéktalanul és teljeskörűen az említett megállapodás megtárgyalásának és megkötésének minden szakaszában.

A megtámadott határozat elfogadása tekintetében alkalmazott eljárást illetően a Bíróság mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy ha valamely uniós jogi aktus vizsgálatából az derül ki, hogy az kettős cél elérésére irányul, vagy két összetevőt foglal magában, és ezek egyike elsődlegesnek mutatkozik, míg a másik csak járulékos jellegű, az aktust – főszabály szerint – csak egy jogalapra kell alapítani, mégpedig arra, amelyet az elsődleges vagy túlnyomórészt meghatározó cél, illetve összetevő megkövetel. Ily módon mivel az EU–Tanzánia megállapodás vizsgálata során bebizonyosodott, hogy az túlnyomórészt a KKBP, nem pedig a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés vagy rendőrségi együttműködés hatálya alá tartozik, a Bíróság megállapította, hogy a megállapodás aláírására és megkötésére vonatkozó határozatot helytállóan fogadták el a KKBP-re vonatkozó megállapodásokkal kapcsolatos különleges eljárásnak megfelelően.

A Bíróság – emlékeztetve arra, hogy a Parlament nem vesz részt a KKBP hatálya alá tartozó megállapodások megtárgyalására és megkötésére irányuló eljárásokban – ezután megállapította, hogy a Parlament tájékoztatására vonatkozó követelmény az EUMSZ 218. cikk (10) bekezdése értelmében a tárgyalások során elért közbelső eredményekre is kiterjed. A Tanácsnak így módon ebben az ügyben közölnie kellett volna a megállapodástervezet szövegét és a határozattervezet szövegét, amennyiben ezeket az EU–Tanzánia megállapodás megkötése céljából köztették a tanzániai hatóságokkal. Mivel e tájékoztatási követelmény megsértése megakadályozta a Parlamentet abban, hogy gyakorolja a KKBP területén fennálló betekintési jogát, és hogy – adott esetben – érvényesítse álláspontját azon megfelelő jogalapot illetően, amelyen a megállapodás aláírásáról és megkötéséről szóló határozatnak alapulnia kell, a Bíróság lényeges eljárási szabály megsértése miatt megsemmisítette a megtámadott határozatot.

Másodszor, a 2016. szeptember 7-én hozott **Németország kontra Parlament és Tanács** ítéletben (C-113/14, [EU:C:2016:635](#)) a Bíróság pontosította az EUMSZ 43. cikk (2), illetve (3) bekezdésében előírt két jogalap kapcsolatát.

¹⁰ | HL 2014. L 108., 1. o.

Megsemmisítés iránti keresetében a Németországi Szövetségi Köztársaság azzal érvelt, hogy az 1308/2013 rendelet¹¹ 7. cikkének nem az EUMSZ 43. cikk (3) bekezdése, hanem az EUMSZ 43. cikk (2) bekezdése alapján történő elfogadásával a Parlament és a Tanács téves jogalapot választott. Az 1308/2013 rendelet 7. cikke az olyan különböző mezőgazdasági termékek referencia-küszöbértékeit rögzíti, amelyek – a piac támogatása céljából – állami intervenció tárgyát képezhetik. Ezek a küszöbértékek az 1370/2013 rendelet¹² 2. cikkében szereplő mezőgazdasági termékekre vonatkoznak.

A Bíróság e tekintetben megállapította, hogy az EUMSZ 43. cikk (2) bekezdése értelmében a Parlamentnek és a Tanácsnak rendes jogalkotási eljárás keretében kell megállapítania „a közös agrárpolitika és a közös halászati politika célkitűzéseinek megvalósításához szükséges [...] rendelkezéseket”. Ezzel szemben az EUMSZ 43. cikk (3) bekezdésének megfelelően a Tanács a Bizottság javaslata alapján „intézkedéseket fogad el az árak, a lefölözések, a támogatások és a mennyiségi korlátozások rögzítésére, továbbá a halászati lehetőségek meghatározására és elosztására vonatkozóan”. A Bíróság szerint e két utóbbi intézkedés alapvetően technikai jellegű, és azokat az EUMSZ 43. cikk (2) bekezdése alapján elfogadott rendelkezések végrehajtása érdekében kell meghozni. Ebben az ügyben az 1308/2013 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésében előírt referencia-küszöbértékeknek mind a meghatározása, mind pedig a felülvizsgálata elsősorban műszaki és tudományos értékelések elvégzését követeli meg. Tekintettel arra, hogy az 1308/2013 rendelet nem szolgál olyan elemekkel, amelyek alapján érvényesen különbséget lehetne tenni a küszöbértékek felülvizsgálata és ezen értékek első meghatározása között, tekintettel továbbá arra a körülményre, amely szerint az intervenciók árak a referencia-küszöbértékekből következnek, a Bíróság azt a következtetést vonta le, hogy e küszöbértékek meghatározása az árak rögzítésére irányuló intézkedésnek minősül. Ebből következik, hogy az 1308/2013 rendelet 7. cikkét az EUMSZ 43. cikk (3) bekezdése alapján kellett volna elfogadni.

A Bíróság helyt adott a keresetnek és nemcsak az 1308/2013 rendelet 7. cikkét, hanem – tekintettel a közöttük fennálló elválaszthatatlan kapcsolatra – az 1370/2013 rendelet 2. cikkét is megsemmisítette. Tekintettel azonban azokra a súlyos következményekre, amelyekkel ezek azonnali hatállyal történő megsemmisítése járhat, a Bíróság úgy határozott, hogy joghatásait fenn kell tartani addig, amíg az ítélet kihirdetésétől számított öt hónavnál nem hosszabb, észszerű határidőn belül nem lép hatályba a megfelelő jogalapon alapuló új szabályozás.

Végezetül 2016. szeptember 22-én a **Parlament kontra Tanács** ítéletben (C-14/15 és C-116/15, [EU:C:2016:715](#)) a Bíróság helyt adott a *DNS-profilokkal, újjelenymatokkal és bizonyos gépjármű-nyilvántartási adatokkal kapcsolatos információcsere-rendszerhez négy tagállam számára hozzáférést biztosító 2014/731*,¹³ *2014/743*,¹⁴ *2014/744*¹⁵ és *2014/911 végrehajtási határozattal*¹⁶ szemben a Parlament által benyújtott megsemmisítés iránti

11 | A mezőgazdasági termékpiacon közös szervezésének létrehozásáról, és a 922/72/EGK, a 234/79/EK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 347., 671. o.).

12 | A mezőgazdasági termékpiacon közös szervezésével kapcsolatos egyes támogatások és visszatérítések megállapítására vonatkozó intézkedések meghatározásáról szóló, 2013. december 16-i 1370/2013/EU tanácsi rendelet (HL 2013. L 346., 12. o.).

13 | A gépjármű-nyilvántartási adatokra vonatkozó, Máltával való automatizált adatcsere megindításáról szóló, 2014. október 9-i 2014/731/EU tanácsi határozat (HL 2014. L 302., 56. o.).

14 | A gépjármű-nyilvántartási adatokra vonatkozó, Ciprusal való automatizált adatcsere megindításáról szóló, 2014. október 21-i 2014/743/EU tanácsi határozat (HL 2014. L 308., 100. o.).

15 | A gépjármű-nyilvántartási adatokra vonatkozó, Észtországgal való automatizált adatcsere megindításáról szóló, 2014. október 21-i 2014/744/EU tanácsi határozat (HL 2014. L 308., 102. o.).

16 | A daktíloszkópiai adatokra vonatkozó, Lettországgal való automatizált adatcsere megindításáról szóló, 2014. december 4-i 2014/911/EU tanácsi határozat (HL 2014. L 360., 28. o.).

keresetnek. A Bíróság ugyanis úgy vélte, hogy e határozatok jogalapja – azaz a 2008/615 határozat¹⁷ 25. cikke – a végrehajtására szolgáló intézkedések elfogadását a Szerződésekben rögzítettektől eltérő módon írta elő.

E tekintetben a Bíróság először emlékeztetett arra, hogy mivel az uniós intézmények akaratnyilvánítására vonatkozó szabályokat a Szerződések állapítják meg, és azokról sem a tagállamok, sem maguk az intézmények nem rendelkezhetnek, kizárólag a Szerződések hatalmazhatják fel valamely intézményt arra, hogy különleges esetekben eltérjen a Szerződésekben megállapított valamely döntéshozatali eljárástól. Ezután rámutatott arra, hogy valamely uniós jogi aktus jogszerűségét az aktus meghozatalának időpontjában fennálló ténybeli és jogi elemek függvényében kell értékelni. E tekintetben a 2008/615 határozat elfogadásának időpontjában az EU 34. cikk (2) bekezdésének c) pontja két külön eljárást írt elő a jogalkotási aktusok és a végrehajtási intézkedések elfogadására, és csupán az előbbieket kellett a Tanácsnak egyhangúlag elfogadnia.

Márpedig a Bíróság a 2008/615 határozat 25. cikke (2) bekezdésének vizsgálatát követően úgy vélte, hogy azt akként kell értelmezni, mint amely azt írja elő, hogy a Tanács egyhangúlag eljárva az e határozatra vonatkozó végrehajtási intézkedéseket fogad el, különösen az adatvédelmet illetően. A Bíróság ebből arra a következtetésre jutott, hogy a 2008/615 határozat 25. cikkének (2) bekezdése – azáltal, hogy megköveteli, hogy az e határozat uniós szintű végrehajtásához szükséges intézkedéseket a Tanács egyhangúlag eljárva fogadja el, miközben az EU 34. cikk (2) bekezdésének c) pontja azt írta elő, hogy az ilyen intézkedéseket a Tanácsnak minősített többséggel eljárva kell elfogadnia – jogellenesen vezet be olyan elfogadási módokat, amelyek a Szerződések által e célból előírt eljáráshoz képest szigorúbbak. Következésképpen a Bíróság megsemmisítette a megtámadott határozatokat.

2. AZ INTÉZMÉNYEK HATÁSKÖREI ÉS JOGKÖREI

Az uniós intézmények hatásköreit illetően a 2016. július 28-án hozott **Tanács kontra Bizottság** ítéletet (C-660/13, [EU:C:2016:616](#)) kell megemlíteni. Ebben az ítéletben a nagytanácsban eljáró Bíróság megsemmisítette a Bizottság azon határozatát, amely előírta egyrésről a *kibővített Unióban Svájc pénzügyi részvételéről* szóló, az *Unió és a Svájci Államszövetség között létrejött egyetértési megállapodás* kiegészítésének jóváhagyását, másrésről pedig a Bizottság bizonyos tagjai számára e kiegészítés Unió nevében történő aláírásának engedélyezését. A Tanács vitatta, hogy a Bizottság – a Tanács előzetes jóváhagyása nélkül – hatáskörrel rendelkezne a szóban forgó kiegészítés aláírására.

A Bíróság – a hatáskörmegosztás és az intézményi egyensúly elvére támaszkodva – először is emlékeztetett arra, hogy a Tanács feladata, különösen az EUSZ 16. cikk értelmében, az Unió külső tevékenységének kidolgozása, míg a Bizottságé az Unió külső képviselőjének ellátása. A Bíróság szerint a Bizottságnak a külső képviselőre irányuló hatásköre önmagában nem elegendő annak meghatározásához, hogy szükség volt-e a Tanács előzetes jóváhagyására a szóban forgó kiegészítés aláírásához. A Bíróság emellett rámutatott, hogy noha a Bizottság felhatalmazással rendelkezett arra, hogy e célból Svájjal tárgyalásokat kezdjen, nem rendelkezett felhatalmazással arra, hogy az e tárgyalások során kidolgozott kiegészítést az Unió nevében aláírja. A Bizottság ennél fogva nem tekinthető jogosultnak az ilyen tárgyalások során kidolgozott, nem kötelező erejű megállapodás aláírására. Egyebekben – mivel az ehhez hasonló megállapodás aláírásáról szóló határozat az EUSZ 16. cikk (1) bekezdésének második mondata és (6) bekezdésének harmadik albekezdése értelmében az Unió külső tevékenysége kidolgozásának aktusai közé tartozik – annak aláírása azt vonja maga után, hogy az Unió mérlegeli azt, hogy e megállapodás továbbra is megfelel-e a Tanács által különösen a tárgyalások megindításáról szóló határozatban meghatározott érdekeinek. Ennek mérlegelése

¹⁷ | A terrorizmus és a határokon átnyúló bűnözés elleni küzdelemre irányuló, határokon átnyúló együttműködés megerősítéséről szóló, 2008. június 23-i 2008/615/IB tanácsi határozat (HL 2008. L 210., 1. o.).

a megállapodás tartalmának ellenőrzését követeli meg, amely az ilyen tárgyalások megindításáról szóló határozat meghozatalakor nem határozható meg és nem is látható előre. Ily módon pusztán az, hogy a megállapodás tartalma megfelel a Tanács által adott tárgyalási megbízásnak, nem elegendő ahhoz, hogy a Bizottságot ilyen aktusnak a Tanács előzetes jóváhagyása nélküli aláírására hatalmazza fel.

A Bíróság a Tanács megsemmisítés iránti keresetének helyt adott. Ugyanakkor fenntartotta a bizottsági határozat joghatásait az annak helyébe lépő új határozat észszerű időn belül történő hatálybalépéséig.

A 2016. március 17-i **Parlament kontra Bizottság** ítéletben (C-286/14, [EU:C:2016:183](#)) a Bíróságnak alkalma nyílt az EUMSZ 290. cikk (1) bekezdése értelmében a Bizottság számára biztosított, a jogalkotási aktusok kiegészítésére irányuló felhatalmazás terjedelmének pontosítására.

Az Európai Parlament által a 275/2014 felhatalmazáson alapuló rendelet¹⁸ ellen benyújtott megsemmisítés iránti keresettel kapcsolatos határozathozatal keretében a Bíróságnak egy arra alapított jogalapot kellett vizsgálnia, hogy a Bizottság túllépte az 1316/2013 rendelettel¹⁹ rá ruházott felhatalmazást. E tekintetben a Parlament konkrétan azt rótta fel a Bizottságnak, hogy az 1316/2013 rendelet I. mellékletéhez hozzáillesztett egy VI. részt, ahelyett, hogy különálló felhatalmazáson alapuló jogi aktust fogadott volna el.

Az EUMSZ 290. cikkben előírt felhatalmazási rendszert illetően a Bíróság emlékeztetett arra, hogy valamely jogalkotási aktus felhatalmazást adhat a Bizottságnak olyan általános hatályú, nem jogalkotási aktusok elfogadására, amelyek ezen aktus egyes nem alapvető rendelkezéseit „kiegészítik”, illetve „módosítják”, valamint hogy ez a két felhatalmazási kategória egyértelműen eltér egymástól. Ha a Bizottság a jogalkotási aktus kiegészítésére irányuló hatáskörét gyakorolja, a megbízatása az érintett szabályozás azon nem alapvető elemeinek részletes kidolgozására korlátozódik, amelyeket a jogalkotó nem határozott meg, tiszteletben tartva az ez utóbbi által elfogadott jogalkotási aktus egészét. Ezzel szemben valamely jogalkotási aktus módosítására vonatkozó felhatalmazás arra irányul, hogy feljogosítsa a Bizottságot a jogalkotó által az e jogi aktusban megállapított nem alapvető elemek megváltoztatására vagy hatályon kívül helyezésére. Az EUMSZ 290. cikk (1) bekezdésében meghatározott két felhatalmazási kategória közötti különbségek kizárják annak elismerését, hogy a Bizottságnak hatásköre legyen arra, hogy maga határozhassa meg felhatalmazásának jellegét.

Ebben az ügyben az 1316/2013 rendelet 21. cikkének (3) bekezdése – azáltal, hogy olyan, felhatalmazáson alapuló jogi aktusok elfogadására hatalmazta fel a Bizottságot, amelyek „részletesen meghatároznak” bizonyos elemeket – feljogosította a Bizottságot, hogy az EUMSZ 290. cikk értelmében „kiegészítse” ezt a rendeletet. A normatív egyértelműség és a jogalkotási eljárás átláthatósága miatt a Bizottság nem illeszthet hozzá további elemet e jogi aktusnak magához a szövegéhez. Az ilyen beillesztés ugyanis a veszéllyel járna, hogy zavart kelt ezen elem jogalapját illetően, tekintettel arra, hogy a jogalkotási aktusnak maga a szövege a Bizottság olyan felhatalmazásának gyakorlásából származó elemet tartalmazna, amely nem jogosítja fel ezen aktus módosítására vagy hatályon kívül helyezésére. Ennélfogva a Bizottságnak az 1316/2013 rendeletről különálló jogi aktust kellett volna elfogadnia. Márpedig azáltal, hogy egy VI. részt illesztett hozzá e rendelet I. mellékletéhez, megsértette az EUMSZ 290. cikk (1) bekezdésében meghatározott két felhatalmazási kategória közötti különbséget, ennek megsértése pedig a felhatalmazáson alapuló rendelet megsemmisítését vonja maga után.

18| Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz létrehozásáról szóló 1316/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet I. mellékletének módosításáról szóló, 2014. január 7-i 275/2014/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (HL 2014. L 80., 1. o.).

19| Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz létrehozásáról, a 913/2010/EU rendelet módosításáról és a 680/2007/EK és 67/2010/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 11-i 1316/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 348., 129. o.; helyesbítés: HL 2015. L 21. o.).

A Bíróság azonban – a jogbiztonságot érintő jelentős indokokra hivatkozva – úgy határozott, hogy fenntartja a 275/2014 felhatalmazáson alapuló rendelet joghatásait az annak helyébe lépő új jogi aktus észszerű – az ítélet kihirdetésének időpontjától számított hat hónapot meg nem haladó határidőn belül történő – hatálybalépéséig.

IV. UNIÓS JOG ÉS NEMZETI JOG

A 2016. november 15-i **Ullens de Schooten** ítéletben (C-268/15, [EU:C:2016:874](#)) a Bíróság nagytanácsa *olyan helyzettel összefüggésben, amelynek minden eleme egyetlen tagállamra korlátozódik, az EUMSZ 49., EUMSZ 56. és EUMSZ 63. cikkben előírt alapvető szabadságok megsértésével magánszemélyeknek okozott károkért fennálló szerződésen kívüli tagállami felelősségre való hivatkozás lehetőségéről* határozott. Az alapügyben a felperes – belga állampolgár, aki biokémiai laboratóriumot üzemeltetett – ennek az államnak az azon kárért fennálló felelősségét vetette fel, amelyet az EUMSZ 49., az EUMSZ 56. és az EUMSZ 63. cikknek a vele szemben alkalmazott nemzeti szabályozás általi megsértése miatt szenvedett el.

A Bíróság előljáróban emlékeztetett arra, hogy a letelepedés szabadságára, a szolgáltatásnyújtás szabadságára és a tőke szabad mozgására vonatkozó rendelkezések nem alkalmazandók azokra a helyzetekre, amelyeknek minden eleme egyetlen tagállamra korlátozódik.

A Bíróság ugyanakkor pontosította, hogy a tisztán belső jellegű ügyekben előterjesztett, az említett rendelkezésekre vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelmeket a következő helyzetekben elfogadhatónak lehet tekinteni: ha nem zárható ki, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozást elfogadó tagállam területén való tevékenységgyakorlás érdekében más tagállamokban letelepedett állampolgárok is érdekelt lennének abban, hogy éljenek e szabadságokkal; ha a kérdést előterjesztő bíróság olyan rendelkezések megsemmisítésére irányuló eljárásban fordult a Bírósághoz, amelyek nemcsak a saját állampolgárookra, hanem a többi tagállam állampolgáira is alkalmazandók; ha a nemzeti jog előírja a kérdést előterjesztő bíróság számára, hogy állampolgárát ugyanazon jogokban kell részesíteni, mint amelyekkel valamely más tagállam állampolgára ugyanilyen helyzetben rendelkezne az uniós jog alapján; ha az uniós jog rendelkezéseit a nemzeti jog alkalmazandóvá tette, amely jog a minden elemében a tagállamra korlátozódó helyzetekre adott megoldásaira nézve az uniós jog által nyújtott megoldásokhoz igazodik. A Bíróság pontosította, hogy eljárási szabályzata 94. cikke előírásának megfelelően előzetes döntéshozatalra utaló végzésében a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megjelölnie a Bíróság számára, hogy az előtte folyamatban lévő jogvita – kizárólagosan belső jellege ellenére – mennyiben mutat kapcsolatot az uniós jog alapvető szabadságokra vonatkozó rendelkezéseivel, amely kapcsolat e jogvita elbírálásához szükségessé teszi az előzetes döntéshozatal keretében kért értelmezést.

Ebben az ügyben a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy abban a helyzetben, amikor az alapeljárás minden eleme egyetlen tagállamra korlátozódik és amennyiben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból nem tűnik ki a jogvita tárgya vagy körülményei és az EUMSZ 49., EUMSZ 56., illetve EUMSZ 63. cikk közötti semmiféle kapcsolat, az alapvető szabadságokat ténylegesen gyakorló személyek védelmét biztosítani hivatott e rendelkezések nem alkalmasak arra, hogy jogokat keletkeztessenek magánszemélyek számára, következésképpen pedig nem alapítható az uniós jogra az érintett tagállam szerződésen kívüli felelőssége.

A 2016. július 28-i **Association France Nature Environnement** ítéletben (C-379/15, [EU:C:2016:603](#)) a Bíróság *az uniós joggal összeegyeztethetetlen nemzeti jogi aktus bizonyos joghatásainak a nemzeti bíróság által kivételesen történő fenntartására vonatkozó lehetőséget* pontosította. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapjául

egy olyan jogszerűségi vizsgálatot szolgált, amely az átültető nemzeti jognak a 2001/42 irányelvvel²⁰ való összeegyeztethetőségére vonatkozott. A kérdést előterjesztő bíróság megállapította, hogy nem megfelelően ültették át az ezen irányelv által azon hatóságoknak az önállóságára vonatkozóan támasztott követelményeket, amely hatóságokkal környezeti hatásvizsgálat esetén konzultálni kell. Mivel azonban ez a bíróság úgy vélte, hogy az átültető nemzeti jogi aktus részleges, visszaható hatályú megsemmisítése káros hatásokkal járhat a környezetre, a jogellenesség megállapítása hatásainak időbeli korlátozásával kapcsolatos lehetőségről kérdezte a Bíróságot.

E kérdésre válaszolva a Bíróság emlékeztetett az *Inter-Environnement Wallonie és Terre wallonne* ítéletből²¹ eredő ítélkezési gyakorlatára, amely szerint valamely nemzeti bíróság kivételesen és ideiglenesen fenntarthatja az uniós joggal összeegyeztethetetlennek ítélt valamely nemzeti jogi aktus bizonyos joghatásait, feltéve, hogy azok fenntartását a környezetvédelemmel kapcsolatos kényszerítő megfontolás igazolja, figyelemmel továbbá az előtte folyamatban lévő ügy sajátos körülményeire. A nemzeti bíróságnak ugyanakkor meg kell állapítania, hogy az említett ítéletből eredő valamennyi feltétel teljesül. Ily módon mindenekelőtt azt kell megállapítania, hogy a megtámadott nemzeti jogi aktus – annak ellenére, hogy azt a 2001/42 irányelvben előírt kötelezettségek megsértésével fogadták el – helyesen ülteti át a környezetvédelmi tárgyú uniós jogot. Ezután ellenőriznie kell, hogy valamely új nemzeti jogi rendelkezés elfogadása és hatálybalépése nem teszi lehetővé a megtámadott jogi aktus megsemmisítéséből eredő, a környezetre gyakorolt káros hatások elkerülését. A nemzeti bíróságnak végül azt kell megállapítania, hogy a jogi aktus megsemmisítésének következményeként a környezetvédelemre káros joghézag keletkezne, valamint hogy a megtámadott nemzeti jogi rendelkezés joghatásainak kivételes fenntartása csak a megállapított szabálytalanság orvoslását szolgáló intézkedések elfogadásához feltétlenül szükséges időre terjed ki.

A Bíróság igenlően válaszolt arra a kérdésre, hogy a végső fokon eljáró nemzeti bíróság köteles-e előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel a Bírósághoz fordulni azt megelőzően, hogy élne ezzel a kivételes lehetőséggel. Mindazonáltal a nemzeti bíróság mentesül e kötelezettség alól, ha részletesen bizonyítja, hogy semmilyen észszerű kétség nem merül fel az *Inter-Environnement Wallonie és Terre wallonne* ítéletben támasztott feltételek értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatban.

V. AZ UNIÓ PERES ELJÁRÁSAI

2016-ban a Bíróság három fontos ítéletet hozott az előzetes döntéshozatali eljárással kapcsolatban. Az első kettő azt az állandó ítélkezési gyakorlatot alakítja ki, amelynek értelmében az uniós joggal ellentétes bármely olyan nemzeti szabályozás, amely megakadályozza, hogy a nemzeti bíróságok az uniós jog releváns rendelkezéseinek értelmezésével kapcsolatban előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjesszenek elő. A harmadik, az *Ullens de Schooten* ítélet (C-268/15, [EU:C:2016:874](#)) a tisztán belső jellegű ügyekben előterjesztett előzetes döntéshozatalra utalások elfogadhatóságának feltételeit pontosítja. Ezt az ítéletet az „Uniós jog és nemzeti jog” című IV. rész ismerteti.²²

20 | A bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 2001. június 27-i 2001/42/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 197., 30. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 157. o.).

21 | A Bíróság 2012. február 28-i *Inter-Environnement Wallonie és Terre wallonne* ítélete (C-41/11, [EU:C:2012:103](#)).

22 | Meg kell említeni a gazdaság- és monetáris politika területén hozott határozatokkal szembeni megsemmisítés iránti keresetek elfogadhatóságával foglalkozó *Mallis és társai kontra Bizottság és EKB* ítéletet (C-105/15 P–C-109/15 P, [EU:C:2016:702](#)), valamint *Ledra Advertising és társai kontra Bizottság és EKB* ítéletet (C-8/15 P–C-10/15 P, [EU:C:2016:701](#)) (lásd a „Gazdaság- és monetáris politika” című XV. részt).

Elsőször is, a 2016. április 5-én kihirdetett **PFE**-ítélet (C-689/13, [EU:C:2016:199](#)) egy végső fokon eljáró nemzeti bíróság előtt, egy közbeszerzési eljárásból kizárt ajánlattevő és a szerződés nyertes ajánlattevője között folyamatban lévő jogvita keretébe illeszkedett. Mivel az utóbbi viszontkeresetében vitatta az ajánlattevő keresetének elfogadhatóságát, az eljáró bíróság – a teljes ülése által elfogadott saját ítélkezési gyakorlata értelmében – a viszontkeresetet volt köteles első helyen vizsgálni. Az alkalmazandó nemzeti jogi szabályok értelmében, amennyiben e bíróság teljes ülésének ítélkezési gyakorlata kötelező volt ugyanennek a bíróságnak a többi tanácsára nézve, a szóban forgó jogvita elbírálásával kapcsolatban eljáró tanács akkor sem térhetett el attól anélkül, hogy elsőbbséggel a teljes üléshez fordult volna, ha az utóbbi által elfogadott megoldás ellentétes volt a Bíróság ítélkezési gyakorlatával. E belső eljárási szabály és a Bíróság ítélkezési gyakorlata közötti nyilvánvaló ellentmondás miatt az említett, kérdést előterjesztő bíróság arra kívánt választ kapni, *hogy ellentétes-e az EUMSZ 267. cikkel az, hogy a végső fokon eljáró nemzeti bíróság valamely tanácsának – amennyiben nem ért egyet az ugyanezen bíróság teljes ülése által hozott határozatban megjelölt iránymutatással – e kérdést vissza kell utalnia az említett teljes ülés elé, ami így megakadályozza e tanácsot abban, hogy előzetes döntéshozatal céljából a Bírósághoz forduljon.*

A nagytanácsban ülésező Bíróság e tekintetben mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy a nemzeti bíróságok a lehető legszélesebb lehetőséggel rendelkeznek arra, hogy az uniós jog vonatkozó rendelkezéseinek értelmezésére vonatkozó kérdésében a Bírósághoz forduljanak, és hogy ez a lehetőség – bizonyos kivételektől eltekintve – kötelezettséggé válik a végső fokon eljáró bíróságok esetében. Mind e lehetőség, mind pedig e kötelezettség az EUMSZ 267. cikk által a nemzeti bíróságok és a Bíróság között létrehozott együttműködési rendszerből, valamint az e rendelkezés által a nemzeti bíróságokra ruházott, az uniós jogot alkalmazó bírósági feladatokból fakad. Következésképpen a Bíróság megállapította, hogy valamely nemzeti jogi rendelkezés nem akadályozhatja meg a végső fokon eljáró bíróságnak az uniós joggal kapcsolatos értelmezési kérdéssel foglalkozó tanácsát abban, hogy előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjesszen a Bíróság elé.

A nemzeti bíróságoknak a Bíróság által értelmezett uniós jog alkalmazására irányuló kötelezettségét illetően a Bíróság újlag megerősítette az erre vonatkozó, a **Simmenthal** ítéletre²³ visszanyúló állandó ítélkezési gyakorlatát. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy a végső fokon eljáró bíróság tanácsának – miután a Bíróságtól választ kapott az uniós jog értelmezésével kapcsolatban általa előterjesztett kérdésre, vagy ha a Bíróság ítélkezési gyakorlata e kérdésre már egyértelmű választ adott – meg kell tennie mindazt, ami az uniós jog ezen értelmezésének érvényre juttatásához szükséges.

Ezen elvek folytatásaként a nagytanácsban eljáró Bíróság a 2016. július 5-i **Ognyanov** ítéletben (C-614/14, [EU:C:2016:514](#)) a büntetőügyekben a bírák pártatlanságának garantálását szolgáló bolgár rendelkezéseknek az előzetes döntéshozatalra utalásra történő alkalmazásával kapcsolatban előterjesztett kérdésekre válaszolt. E rendelkezések szerint *azoknak a bíráknak, akik az előzetes döntéshozatalra utalás keretében ismertetik a tényállást és azok jogi minősítését, ki kell zárniuk magukat az ügyből.* A kérdést előterjesztő bíróság azt is jelezte, hogy a nemzeti magatartási kódex szerint az alapügy ténybeli és jogi hátterének az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban való bemutatása ideiglenes álláspont kifejezésének tekintendő, amely a nemzeti bíróval szemben a fegyelmi felelősség megállapítása iránti eljárás megindítását vonja maga után.

A Bíróság – miután felidézte az EUMSZ 267. cikkel létrehozott eljárás kulcsfontosságú elemeit – megállapította, hogy amikor a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben ismerteti az alapügy ténybeli és jogi hátterét, csupán az EUMSZ 267. cikkből és a Bíróság eljárási szabályzatának 94. cikkéből eredő követelményeket teljesíti. Az említett ténybeli és jogi háttér kifejtése következtésképpen az előzetes döntéshozatal mechanizmusában benne rejlő együttműködési követelmény teljesítését jelenti, és önmagában nem korlátozza sem az Alapjogi Charta 47. cikkének második bekezdésében kimondott, pártatlan bírósághoz

23 | A Bíróság 1978. március 9-i **Simmenthal** ítélete (C-106/77, [EU:C:1978:49](#)).

fordulás jogát, sem az Alapjogi Charta 48. cikkének (1) bekezdésében biztosított, az ártatlanság védelméhez való jogot.

E megfontolásokra tekintettel a Bíróság megállapította, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott nemzeti büntetőjogi rendelkezések és a magatartási kódex rendelkezései azzal a veszéllyel járhatnak, hogy a nemzeti bíró – elkerülendő mind az ügy elbírálásából való kizárást és a fegyelmi szankciókat, mind az elfogadhatatlan előzetes döntéshozatal iránti kérelmek előterjesztését – inkább tartózkodik kérdéseknek a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra való előterjesztésétől. Az ilyen rendelkezések tehát sértik a nemzeti bíróságok EUMSZ 267. cikkben elismert jogköreit, következésképpen pedig az előzetes döntéshozatali mechanizmus révén a Bíróság és a nemzeti bíróságok között létesített együttműködés hatékonyságát.

Ami a kérdést előterjesztő bíróság azon lehetőségét illeti, hogy az előzetes döntéshozatal kérdésében hozott ítélet kihirdetését követően módosítsa az ügy ténybeli és jogi hátterének eredeti értékelését, a Bíróság jelezte, hogy a nemzeti bíróság megváltoztathatja az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben tett ténybeli és jogi megállapításokat, feltéve, hogy biztosítja az uniós jog Bíróság által elfogadott értelmezésének teljes érvényesülését.

VI. MEZŐGAZDASÁG

A 2016. június 9-én hozott **Pesce és társai** ítéletben (C-78/16 és C-79/16, [EU:C:2016:428](#)) a Bíróság – gyorsított eljárás keretében – a 2000/29 irányelv²⁴ alapján elfogadott 2015/789 végrehajtási határozat²⁵ 6. cikke (2) bekezdése a) pontjának érvényességéről hozott határozatot. Ezen irányelv célja a károsító szervezeteknek a harmadik országokból behozott termékekben az Unióba történő behurcolása elleni magas szintű növényegészségügyi védelem biztosítása. E célkitűzésnek megfelelően a megtámadott végrehajtási határozat 6. cikke (2) bekezdésének a) pontja – amely a *Xylella fastidiosa* baktérium felszámolására irányul – kötelezi az érintett tagállamokat az említett baktérium által fertőzött növények 100 méteres körzetén belül a gazdanövények azonnali eltávolítására, azok egészségi állapotától függetlenül. Ebben az ügyben az olasz hatóságok ezt a szabályt Puglia régióban több mezőgazdasági területtel kapcsolatban alkalmazták.

A 2015/789 végrehajtási határozat említett 6. cikke (2) bekezdése a) pontjának az uniós joggal, és különösen az – elővigyázatosság és az arányosság elvével összefüggésben értelmezett – 2000/29 irányelvvel való összeegyeztethetőségére vonatkozó érvényességi kérdést illetően a Bíróság úgy vélte, hogy az e határozat elfogadásának időpontjában rendelkezésre álló tudományos adatokra és előírányozható alternatív intézkedésekre tekintettel az említett intézkedés alkalmas volt a baktérium elterjedésének megelőzésére irányuló célkitűzés elérésére, és szükséges volt ahhoz. A Bíróság ugyanakkor azt is hangsúlyozta, hogy ha a helyzet alakulásának következtében az új releváns tudományos adatok alapján a *Xylella fastidiosa* baktérium felszámolása már nem követeli meg a gazdanövények eltávolítását, a Bizottságnak kellene módosítania a 2015/789 végrehajtási határozatot, vagy új határozatot elfogadnia, hogy figyelembe vegye a helyzet alakulását.

A végrehajtási határozatban a kártalanítási rendszer hiányát illetően a Bíróság elismerte, hogy az e határozat 6. cikke (2) bekezdésének a) pontjában előírt kötelezettség többek között sértheti az érintett mezőgazdasági üzemekkel kapcsolatos tulajdonhoz való jogot. Amennyiben azonban a kártalanításhoz való jog közvetlenül

24| A 2002. november 28-i 2002/89/EK tanácsi irányelvvel (HL 2002. L 355., 45. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 38. kötet, 3. o.) módosított, a növényeket vagy növényi termékeket károsító szervezeteknek a Közösségbe történő behurcolása és a Közösségen belüli elterjedése elleni védekezési intézkedésekről szóló, 2000. május 8-i 2000/29/EK tanácsi irányelv (HL 2000. L 169., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 29. kötet, 258. o.; helyesbítés: HL 2008. L 20., 35. o.).

25| A *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) Unióba történő behurcolásának és Unión belüli elterjedésének megelőzését célzó intézkedésekről szóló, 2015. május 18-i (EU) 2015/789 bizottsági végrehajtási határozat (HL 2015. L 125., 36. o.).

az Alapjogi Charta 17. cikkéből ered, az a pusztán tény, hogy sem maga a 2000/29 irányelv, sem a végrehajtási határozat nem tartalmaz ilyen rendszert, illetve hogy nem köteleznek kifejezetten ilyen rendszer előírására, nem jelentheti azt, hogy ez a jog kizárt. A 2015/789 határozat tehát ezen ok miatt nem érvénytelen.

A 2016. július 28-án hozott **Masterrind** ítélet (C-469/14, [EU:C:2016:609](#)) alapjául szolgáló ügy két eltérő aspektust foglal magában. Egyrésztől a közúti szállítás során az állatok szállítási és pihenőidejére, másrésztől a kilépés helye szerinti tagállam hatósági állatorvosa nyilatkozatának valamely másik tagállam export-visszatérítések kifizetése tekintetében hatáskörrel rendelkező hatóságával szembeni hatásaira vonatkozik. Az alapeljárás szarvasmarhák Németországból Franciaországba való, teherautóval történő szállítására vonatkozott, ahol az állatokat ezután Marokkóba való szállítás céljából hajóra rakodták. A kilépési hely hatósági állatorvosa – amely állatorvos úgy vélte, hogy a szállítás nem felel meg az 1/2005 rendeletből²⁶ eredő követelményeknek – által Franciaországban elvégzett, a 817/2010 rendelet²⁷ 2. cikke szerinti ellenőrzést követően a német hatóságok az előlegként kifizetett export-visszatérítés visszafizetését követelték, az alapeljárás felperese pedig a német bíróság előtt ezt a határozatot támadta meg.

A Bíróság elsősorban pontosította az 1/2005 rendeletben előírt azon szabályt, amely az első 14 óras szakasz után legalább egy óras pihenőidővel megszakított, legfeljebb 28 óras szállítási szakaszt állapít meg. A szállítási szakaszok közötti pihenőidőt illetően a Bíróság megállapította, hogy annak tartama meghaladhatja az egy órát, pontosította ugyanakkor, hogy ez az időtartam a gyakorlatban nem járhat a szállított állatok sérülésének vagy szükségtelen szenvedésének a kockázatával. Ezen túlmenően a szállítási és a pihenőidők tartamai együttesen nem haladhatják meg a 29 órát, azon lehetőség sérelme nélkül, hogy e tartam az állatok érdekében,²⁸ illetve előre nem látható körülmények esetén²⁹ két órával meghosszabbítható. Végezetül a 14 óra tartamú szállítási szakaszok magukban foglalhatnak egy vagy több pihenési szakaszt, ezeket azonban hozzá kell adni a szállítási szakaszokhoz az azon szállítási szakasz maximálisan 14 óras teljes tartamának a számításakor, amelynek a részét képezik.

A Bíróság másodsorban úgy vélte, hogy a 817/2010 rendelet értelmében a szarvasmarhák után járó export-visszatérítések kifizetésére hatáskörrel rendelkező hatóságot nem köti a kilépési hely hatósági állatorvosa által végzett azon értékelés, amely szerint ezen állatok szállításánál nem tartották tiszteletben az 1/2005 rendelet rendelkezéseit. Az export-visszatérítések kifizetésére vonatkozó feltételek tiszteletben tartására vonatkozó döntés ugyanis az e kifizetésre hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság hatáskörébe tartozik. Ezzel összefüggésben a kilépési hely hatósági állatorvosa által tett megjegyzések bár bizonyítéknak minősülnek, továbbra is megcáfolhatóak.

26| Az állatoknak a szállítás és a kapcsolódó műveletek közbeni védelméről, valamint a 64/432/EGK és a 93/119/EK irányelv és az 1255/97/EK rendelet módosításáról szóló, 2004. december 22-i 1/2005/EK tanácsi rendelet (HL 2005. L 3., 1. o.).

27| Az 1234/2007/EK tanácsi rendelet szerinti részletes szabályok megállapításáról szóló [helyesen: az export-visszatérítés nyújtásának feltételeként az élő szarvasmarhafélék szállítás közbeni kíméletére vonatkozóan teljesítendő követelmények tekintetében az 1234/2007/EK tanácsi rendelet szerinti részletes szabályok megállapításáról szóló], 2010. szeptember 16-i 817/2010/EU bizottsági rendelet (HL 2010. L 245., 16. o.).

28| Az 1/2005 rendelet I. melléklete V. fejezetének 1.8 pontja.

29| Az 1/2005 rendelet 22. cikke.

VII. MOZGÁSI SZABADSÁGOK

1. A MUNKAVÁLLALÓK SZABAD MOZGÁSA

A munkavállalók szabad mozgásával összefüggésben három ítélet érdemel különös figyelmet. Az első ítélet egy másik tagállamban letelepedett személy öregségi nyugdíjra való jogosultságára, a másik kettő pedig valamely másik tagállamban tartózkodási hellyel rendelkező személyek részére felsőfokú tanulmányok céljából biztosított támogatások rendszerére vonatkozott.

A 2016. július 13-án hozott **Pöpperl** ítéletben (C-187/15, [EU:C:2016:550](#)) a Bíróság fontos tényezőkkel egészítette ki az EUMSZ 45. cikk értelmezését. Az alapeljárás az egyik német tartomány – munkavállalás céljából másik tagállamba távozó – korábbi közszolgálati alkalmazottjának az e tartomány munkavállalói tekintetében előírt öregségi nyugdíjhoz való jogosultságára vonatkozott.

E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy az EUMSZ 45. cikket akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a valamely tagállamban köztisztviselői jogállással rendelkező olyan személy, aki állását avégett hagyja el önként, hogy másik tagállamban vállaljon munkát, elveszíti a köztisztviselői öregségi nyugdíjrendszerben meglévő nyugdíjjogosultságait, és az elvesztett nyugdíjjogosultságnál alacsonyabb összegű nyugdíjra jogosító általános öregségi nyugdíjrendszerben válik visszamenőlegesen biztosítottá. Az ilyen szabályozás a munkavállalók szabad mozgását korlátozza, mivel – még ha egyaránt alkalmazandó e tagállam azon köztisztviselőire is, akik ugyanezen tagállam magánszektorában való munkavállalás céljából mondanak le állásukról – alkalmas a köztisztviselők abban való megakadályozására vagy attól való visszatartására, hogy az Unió területén való szabad mozgáshoz való jogukat gyakorolják.

A Bíróság azt is megállapította, hogy a nemzeti bíróság feladata az EUMSZ 45. cikk teljes érvényesülésének biztosítása a belső jog e cikkel összhangban álló értelmezésével, illetve ha ilyen értelmezés lehetetlen, akkor a belső jog e cikkel ellentétes valamennyi rendelkezése alkalmazásának mellőzésével. Emellett amennyiben a nemzeti jog, az uniós jogot sértve, eltérő bánásmódot ír elő személyek egyes csoportjai tekintetében, a hátrányos helyzetbe hozott kategóriába tartozó személyeket ugyanúgy kell kezelni, és velük szemben ugyanazt a rendszert kell alkalmazni, mint a többi érintettel szemben. Következésképpen az uniós jog helyes alkalmazása hiányában a kedvezményezett csoport tagjaival szemben alkalmazott rendszer marad az egyetlen érvényes hivatkozási rendszer.

A 2016. december 14-én hozott **Bragança Linares Verruga és társai** ítéletben (C-238/15, [EU:C:2016:949](#)), illetve a 2016. december 15-én hozott **Depesme és társai** ítéletben (C-401/15–C-403/15, [EU:C:2016:955](#)) a Bíróság ismételten a felsőoktatási tanulmányokhoz nyújtott állami pénzügyi támogatásra vonatkozó luxemburgi szabályozást vizsgálva pontosításokkal szolgált a munkavállalók szabad mozgásának és a szociális biztonságnak a területével kapcsolatban. Az említett szabályozás eredetileg a hallgató lakóhelyére vonatkozó feltételtől tette függővé a támogatás nyújtását. Ezt a feltételt a **Giersch és társai** ítélet³⁰ figyelembevételére céljából eltörölték. E szabályozásnak az alapeljárások tényállásának idején hatályos módosított változata értelmében azonban a lakóhellyel nem rendelkező hallgató csak akkor részesülhetett a szóban forgó pénzügyi támogatásban, ha egyrésztől munkavállaló gyermeke, másrésztől pedig, ha ez a munkavállaló a támogatás kérelmezésének időpontjában legalább öt éve megszakítás nélkül Luxemburgban dolgozott.

30 | Lásd a Bíróságnak a 2013. évi Éves jelentésben (23. o.) ismertetett 2013. június 20-i **Giersch és társai** ítéletét (C-20/12, [EU:C:2013:411](#)).

Idei két ítéletében a Bíróság előjáróban emlékeztetett arra egyfelől, hogy az 1612/68 rendelet³¹ 7. cikkének (2) bekezdése – amelynek szövegét a 492/2011 rendelet³² 7. cikkének (2) bekezdése átvette – az egyenlő bánásmód EUMSZ 45. cikk(2) bekezdésében foglalt szabályának különös kifejeződése a szociális kedvezmények nyújtásának sajátos területén. Másfelől, a migráns munkavállaló családtagjai az e munkavállalót az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése alapján megillető egyenlő bánásmód közvetett kedvezményezettjei, akik tehát részesülhetnek az e cikkben szereplő szociális kedvezményekben, mint amilyen például a tanulmányok finanszírozása valamely tagállam által az ezen államban tevékenységet végző, vagy ott korábban tevékenységet végző munkavállalók gyermekei részére.

Ily módon a **Bragança Linares Verruga és társai** ítéletben a Bíróság megállapította, hogy a szóban forgó szabályozás ellentétes a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésével. Ez a szabályozás állampolgárságon alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül, amennyiben a lakóhely alapján való ilyen különbségtétel azzal a veszéllyel jár, hogy azt más tagállamok állampolgárainak kárára alkalmazzák. Egy ilyen szabályozás csak abban az esetben fogadható el, ha alkalmas valamely jogszerű cél elérésének biztosítására, és ha nem haladja meg azt, ami e cél eléréséhez szükséges. Ebben a kérdésben a Bíróság először is megállapította, hogy az elérni kívánt, a felsőoktatási tanulmányok folytatásának előmozdítására és a lakosság körében a felsőoktatási diplomával rendelkezők számának növelésére irányuló társadalmi cél uniós szinten elismert közérdekű célkitűzés. Másodsor, az ötéves munkavégzési időtartammal kapcsolatos feltétel akkor alkalmas e célkitűzés elérésére, ha egyrésztől jogszerűnek tűnik, hogy a támogatást nyújtó állam azt igyekszik biztosítani, hogy a határ menti ingázó munkavállaló ténylegesen beilleszkedjen a társadalomba, az azon veszély elkerülése elleni küzdelem céljából, hogy „tanulmányiösztöndíj-turizmus” alakuljon ki, és másrésztől, ha ez a feltétel megalapozhat ilyen kötődést. Ez a feltétel azonban olyan korlátozást képez, amely túllép az elérni kívánt célkitűzés megvalósításához szükséges mértéken. Nem teszi ugyanis lehetővé az illetékes hatóságoknak, hogy akkor is biztosítsák e támogatást, ha a szülők, néhány rövid megszakítás ellenére jelentős időtartamban végeztek munkát Luxemburgban az e kérelmet megelőző időszakban, holott ezek a megszakítások nem alkalmasak arra, hogy felszámolják a pénzügyi támogatás kérelmezője és Luxemburg közötti kapcsolatot.

A **Depesme és társai** ítéletben a Bíróság a szóban forgó nemzeti szabályozásban szereplő „munkavállaló gyermeke” fogalmáról hozott határozatot az EUMSZ 45. cikkre és a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésére tekintettel. Konkrétabban: azt vizsgálta, hogy ez a fogalom magában foglalja-e e munkavállaló házastársának vagy élettársának gyermekeit, és igenlően válaszolt. Az ítéletből így módon kitűnik, hogy e kifejezés alatt nem kizárólag azt a gyermeket kell érteni, aki rokonsági kapcsolatban áll a munkavállalóval, hanem az említett munkavállaló házastársának, illetve regisztrált élettársának gyermekét is, ha e házastárs vagy élettárs hozzájárul e gyermek eltartásához. Ez az utóbbi feltétel olyan ténybeli helyzetre vonatkozik, amelyet a hatóságoknak és adott esetben a nemzeti bíróságoknak kell vizsgálniuk, anélkül hogy meg kellene határozniuk e hozzájárulás okait, vagy számszerűsíteniük kellene annak pontos mértékét. A határ menti ingázó munkavállaló eltartott családtagi minősége azonban objektív körülményekből tűnhet ki, például, ha e munkavállalónak és a hallgatónak közös lakóhelye van. Amint az különösen a 2004/38 irányelv³³ 2. cikke

31 | A munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendeletet (HL 1968. L 257., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 15. o.).

32 | A munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról szóló, 2011. április 5-i 492/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2011. L 141., 1. o.).

33 | Az Unió polgárainak és családtagjainak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 158., 77. o.; helyesbítés: HL 2009. L 274., 47. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o.).

2. pontjának c) alpontjából következik, az uniós jogalkotó úgy tekinti, hogy a gyermekek eltartását 21 éves korig vélelmezik.

2. AZ ÁRUK SZABAD MOZGÁSA

2016. június 21-én a **New Valmar** ítéletben (C-15/15, [EU:C:2016:464](#)) a nagytanácsban üléselőző Bíróság arról a kérdéssel hozott határozatot, hogy sérti-e az uniós jogot az a szabályozás, amely előírja, hogy a számlákat – köztük a határokon átnyúló ügyletekkel kapcsolatosakat – a semmisség terhe mellett kizárólag egyetlen hivatalos nyelven lehet megszövegezni. Az alapügy egy, Belgium holland nyelvű régiójában letelepedett társaság és egy Olaszországban letelepedett társaság között ki nem fizetett számlákra vonatkozóan folyamatban lévő jogvitára vonatkozott. Ez utóbbi azon az alapon hivatkozott e számlák semmisségére, hogy azok sértik a nyelvi szabályokat, amelyek – véleménye szerint – a belga közrendbe tartoznak. A flamand szabályozás szerint ugyanis a szóban forgó régióban letelepedett vállalkozásoknak a holland nyelvet kell használniuk többek között a törvényben előírt aktusok és dokumentumok megszövegezésére. Márpedig a szóban forgó számlákon szereplő valamennyi adatot és általános feltételt olaszul, nem pedig hollandul szövegezték meg.

Ítéletében a Bíróság megállapította, hogy a szóban forgó nyelvi szabályozás az Unióban az áruk szabad mozgásának korlátozását képezi. Ez a szabályozás ugyanis azzal, hogy az érintett gazdasági szereplőket megfosztja annak lehetőségétől, hogy szabadon válasszanak egy valamennyiük által ismert nyelvet számláik megszövegezéséhez, és e tekintetben olyan nyelvet ír elő a számukra, amely nem szükségszerűen felel meg annak a nyelvnek, amelynek szerződéses viszonyaikban való használatáról megállapodtak, növelheti a számlák vitatásának és nemfizetésének kockázatát. Ily módon a számlák címzettjeit arra indíthatja, hogy a számlák fizetését ellenezve arra hivatkozzanak, hogy nem értik – ténylegesen vagy állítólagosan – azok tartalmát. Megfordítva: valamely, nem holland nyelven szövegezett számla címzettjét az ilyen számla szembeötlő feltétlen semmissége arra indíthatja, hogy annak érvényességét ezen egyetlen okból vitassa.

Még ha az ehhez hasonló szabályozás célkitűzései – azaz a valamely tagállam egyik hivatalos nyelve használatának előmozdítására és ösztönzésére irányuló célkitűzések – főszabály szerint igazolhatnak is egy ilyen korlátozást, ebben az ügyben nem ez a helyzet. A Bíróság szerint ugyanis ez a nyelvi szabályozás meghaladja az e célkitűzések megvalósításához szükséges mértéket, ekként pedig nem tekinthető arányosnak.

3. A LETELEPEDÉS SZABADSÁGA ÉS A SZOLGÁLTATÁSNYÚJTÁS SZABADSÁGA

A letelepedés szabadsága és a szolgáltatásnyújtás szabadsága területén öt ítéletet érdemes említeni. Az első kettő az ügyfelekkel kapcsolatos információk nyújtásának hitelintézetek és pénzforgalmi intézmények általi megtagadására vonatkozik, a harmadik pontosítja a köztulajdonban álló területekkel kapcsolatos koncessziók meghosszabbításának eljárását, a negyedik valamely kereskedelmi tevékenység folytatásához szükséges engedély költségeire vonatkozik, az utolsó pedig a csoportos létszámcsökkentésre vonatkozó nemzeti jogszabály külföldi vállalkozásra történő alkalmazásával foglalkozik.

A 2016. április 14-én kihirdetett **Sparkasse Allgäu** ítéletben (C-522/14, [EU:C:2016:253](#)) a Bíróság megállapította, hogy az EUMSZ 49. cikkel nem ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely az ezen államban székhellyel rendelkező hitelintézetek számára előírja azt, hogy a nemzeti hatóságoknak jelentsék be a más tagállamban letelepedett, nem önálló fióktelepeikben letétbe helyezett vagy e fióktelepek által kezelt vagyont az e vagyon előbbi tagállamban tartózkodó tulajdonosának a halála esetén, ha a második tagállamban nem áll fenn hasonló bejelentési kötelezettség, és a hitelintézetek ott büntetőjogi szankció terhe mellett banktitkot kötelesek tartani. Az alapeljárás egy Németországban letelepedett hitelintézet, a Sparkasse Allgäu és a német

adóhatóság között abban a tárgyban volt folyamatban, hogy e hitelintézet megtagadta, hogy az Ausztriában letelepedett, nem önálló fióktelepe által vezetett, olyan számlákra vonatkozó információkat jelentsen be az említett hatóságnak, amelyeknek a haláluk időpontjában Németországi adóilletőséggel rendelkező személyek a tulajdonosai. Ezzel összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság arra kívánt választ kapni, hogy a német jogban előírt kötelezettség visszatartja-e a német hitelintézeteket attól, hogy Ausztriában fióktelep útján kereskedelmi tevékenységet folytassanak.

A Bíróság erre a kérdésre nemlegesen válaszolt. Megállapította, hogy azok a kedvezőtlen következmények, amelyek az ilyen bejelentési kötelezettségből eredhetnek, abból származnak, hogy két tagállam párhuzamosan gyakorolja az egyrészt a bankitok tiszteletben tartásával, másrészt pedig az adóellenőrzéssel kapcsolatban fennálló hatáskörét, ami az érintett szabályozások között jelentős eltéréseket eredményez. A hitelintézet székhelye szerinti tagállam ugyanis – információknak az adóhatóságok részére való továbbítása révén – előnyben részesíti az adóellenőrzések hatékonyságát, míg a fióktelep szerint tagállamnak főszabály szerint a bankitkot kell tiszteletben tartania, többek között az adóhatóságokkal szemben.

Márpedig az adóellenőrzések szükségleteire szolgáló információcsere tekintetében elfogadott mindenfajta harmonizációs intézkedés hiányában a tagállamok szabadon írhatnak elő a nemzeti hitelintézetek számára ilyen bejelentési kötelezettséget a külföldön tevékenykedő fióktelepeik vonatkozásában annak érdekében, hogy biztosítsák ezen ellenőrzések hatékonyságát, feltéve, hogy az említett fióktelepeken belül végrehajtott ügyletek nem képezik hátrányosan megkülönböztető bánásmód tárgyát a hitelintézetek nemzeti fióktelepein belül végrehajtott ügyletekhez képest. A Bíróság emellett hangsúlyozta, hogy a letelepedés szabadsága nem értelmezhető akképpen, hogy valamely tagállam köteles az adójogi szabályait, és különösen egy bejelentési kötelezettséget valamely másik tagállam szabályai függvényében meghatározni annak a minden helyzetben történő biztosítása végett, hogy a nemzeti szabályozásokból származó valamennyi különbség megszűnjön.

A 2016. március 10-én hozott **Safe Interenvios** ítéletben (C-235/14, [EU:C:2016:154](#)) a Bíróságnak alkalma nyílt határozni a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem területén átvilágítási intézkedéseknek valamely pénzügyi szolgáltató által a 2005/60 irányelv³⁴ szerinti kötelezettségek hatálya alá is tartozó szervezet vagy személy tekintetében történő alkalmazásáról. Az alapügyben arról volt szó, hogy egy, más államokba pénzeszköz-átutalásokat végző spanyol pénzforgalmi intézmény megtagadta, hogy információkat szolgáltatson ügyfeleiről. Ezeket az információkat három bank kérte, miután szabálytalanságokat észleltek azon ügynökök esetében, akik pénzeszközöket utaltak át az említett pénzforgalmi intézmény náluk vezetett számláin keresztül. A szabálytalanságok megállapítását követően a bankok – az alkalmazandó nemzeti jog alapján – megszüntették ezeket a számlákat.

A Bíróság megállapította, hogy a 2005/60 irányelvvel nem ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely egyfelől feljogosít a szokásos ügyfél-átvilágítási intézkedések alkalmazására olyan pénzügyi szolgáltató ügyfelek tekintetében, amelyek átvilágítási intézkedéseknek való megfelelését felügyelik, ha fennáll a pénzmosás vagy a terrorizmusfinanszírozás gyanúja, másfelől amely szabályozás előírja az említett irányelv hatálya alá tartozó intézményeknek és személyeknek, hogy kockázatértékelésük alapján fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket alkalmazzanak olyan helyzetekben, amelyek jellegüknél fogva magas pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázattal járnak, mint például a pénzeszköz-átutalás. Ezenkívül az említett irányelv még ilyen gyanú vagy ilyen kockázat hiányában is lehetővé teszi a tagállamoknak, hogy szigorúbb rendelkezéseket fogadjanak el vagy tartsanak hatályban, ha e rendelkezések a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem megerősítését szolgálják.

A Bíróság szerint az ilyen, a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemre irányuló nemzeti szabályozásnak jogszerű célkitűzése van, amely igazolhatja az alapvető szabadságok korlátozását. Ezenfelül

34| A 2010. november 24-i 2010/78/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2010. L 331., 120. o.) módosított, a pénzügyi rendszereknek a pénzmosás, valamint terrorizmus finanszírozása céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló, 2005. október 26-i 2005/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2005. L 309., 15. o.).

alkalmas az említett célkitűzés elérésének biztosítására annak feltételezése, hogy a 2005/60 irányelv hatálya alá tartozó intézmény által végzett, a letelepedési helyétől eltérő államokba irányuló pénzeszköz-átutalások mindig magas pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázattal járnak. Az ilyen szabályozás azonban meghaladja azt, ami szükséges az általa kitűzött cél eléréséhez, mivel az általa felállított vélelmet minden pénzeszköz-átutalásra alkalmazni kell, anélkül hogy biztosítva lenne a lehetőség e vélelem megdöntésére olyan pénzeszköz-átutalások esetében, amelyek objektíven nem járnak ilyen kockázattal.

A Bíróság azt is pontosította, hogy a 2005/60 irányelv hatálya alá tartozó intézmények és személyek nem áshatják alá azon felügyeleti feladatokat, amelyeket az illetékes hatóságoknak a pénzforgalmi intézmények tekintetében el kell látniuk, valamint az említett intézmények és személyek nem léphetnek e hatóságok helyébe. Ennélfogva noha valamely pénzügyi szolgáltató az ügyfelei tekintetében fennálló felügyeleti kötelezettsége keretében figyelembe veheti a valamely pénzforgalmi intézmény által saját ügyfelei tekintetében alkalmazott átvilágítási intézkedéseket, az e pénzügyi szolgáltató által elfogadott minden átvilágítási intézkedésnek a pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázathoz kell igazodnia.

2016. július 14-én a **Promoimpresa** ítéletben (C-458/14 és C-67/15, [EU:C:2016:558](#)) a Bíróság arról a kérdésről hozott határozatot, hogy az uniós joggal ellentétes-e, hogy a *tengerparti és tóparti területeken turisztikai-rekreációs tevékenységek folytatására vonatkozó koncessziókat* a lehetséges kérelmezők kiválasztására irányuló bármiféle eljárás nélkül, automatikusan meghosszabbítják.

Ítéletében a Bíróság hangsúlyozza, hogy abban az esetben, ha a 2006/123 irányelvet³⁵ (a továbbiakban: szolgáltatási irányelv) alkalmazni kellene, a tengerparti és tóparti területek gazdasági hasznosítására vonatkozó koncessziók odaítélésére a lehetséges kérelmezők olyan kiválasztási eljárásának kellene vonatkoznia, amelynek teljes mértékben meg kell felelnie a pártatlanság és az átláthatóság garanciáinak. Márpedig az engedélyek automatikus meghosszabbítása nem teszi lehetővé ilyen kiválasztási eljárás megszervezését.

A szolgáltatási irányelv 12. cikke ugyan lehetővé teszi a tagállamoknak, hogy a kiválasztási eljárás létrehozása során figyelembe vegyenek közérdeken alapuló kényszerítő indokokat, többek között különösen az engedélyek jogosultjai jogos bizalma megóvásának szükségességét, oly módon, hogy amortizálhassák befektetéseiket. Ezek a megfontolások azonban nem igazolhatják az automatikus meghosszabbítást, amikor semmiféle kiválasztási eljárást nem szerveztek az engedélyek eredeti odaítélésekor. Ezzel a rendelkezéssel tehát ellentétes az a nemzeti intézkedés, amely a lehetséges kérelmezők kiválasztására irányuló bármiféle eljárás hiányában előírja a köztulajdonban lévő tengerparti és tóparti területekre vonatkozó, turisztikai-rekreációs tevékenységek gyakorlása céljából kibocsátott engedélyek automatikus meghosszabbítását.

A Bíróság hozzáfűzte – arra az esetre, ha nem kellene alkalmazni a szolgáltatási irányelvet –, hogy amennyiben e koncessziók egyértelműen határokon átnyúló érdeket képviselnek, a valamely tagállamban székhellyel rendelkező vállalkozásnak való odaítélésük automatikus meghosszabbítása a más tagállamokban székhellyel rendelkező, az e koncessziókban esetlegesen érdekelt vállalkozásokkal szembeni hátrányos, eltérő bánásmódnak minősül, amely főszabály szerint ellentétes a letelepedés szabadságával.

Végezetül az ilyen eltérő bánásmód igazolása céljából nem lehet hivatkozni a jogbiztonság elvére – amelynek az a célja, hogy a koncessziók jogosultjai számára lehetővé tegye befektetéseik amortizációját –, mivel a koncessziókat akkor ítélték oda, amikor már megállapították, hogy az egyértelműen határokon átnyúló érdeket képviselő ilyen típusú szerződésre az átláthatóság kötelezettsége vonatkozik.

A 2016. november 16-i **Hemming és társai** ítéletben (C-316/15, [EU:C:2016:879](#)) a Bíróság a *szolgáltatási irányelv 13. cikkének (2) bekezdése értelmében vett szolgáltatási tevékenység megkezdésére irányuló „engedélyezési eljárásokból esetlegesen eredő díjak” fogalmának értelmezéséről* hozott határozatot. Ez az ítélet egy olyan jogvita keretében illeszkedett, amelyben szexboltok engedélyeseinek egy csoportja vitatta, hogy ennek az irányelvnek

35| A belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 376., 36. o.).

megfelel az engedély megújításáért fizetendő díjat előíró brit szabályozás. Ez a díj két részből tevődött össze: az egyik a kérelem adminisztrálásával kapcsolatos, és vissza nem téríthető, a másik jelentősen nagyobb rész az érintett engedélyezési rendszer kezelésével és kikényszerítésével kapcsolatos, és a kérelem elutasítása esetén visszatérítendő.

A Bíróság megállapította, hogy a szolgáltatási irányelv 13. cikkének (2) bekezdésével ellentétes, ha olyan díjat kell megfizetni, amelynek egy része a kezeléssel és kikényszerítéssel összefüggő költségeknek felel meg, még ha ezt a részt a kérelem elutasítása esetén vissza is kell téríteni. A Bíróság szerint az, hogy díjat kell fizetni, olyan pénzügyi kötelezettségnek, következésképpen tehernek minősül, amelyet a kérelmezőnek viselnie kell függetlenül attól, hogy e kérelem elutasítása esetén utóbb vissza lehet-e téríteni annak összegét. A Bíróság ezután megállapította, hogy ahhoz, hogy a díjak megfeleljenek a szolgáltatási irányelvnek, azoknak észszerűeknek és arányosoknak kell lenniük az engedélyezési eljárások költségeihez képest, továbbá nem haladhatják meg ezen eljárások költségét. E tekintetben valamely tagállam nem csupán azokat a dologi és bérköltségeket veheti figyelembe, amelyek közvetlenül kapcsolódnak azon műveletek elvégzéséhez, amelyeknek e költségek az ellenszolgáltatását képezik, hanem az illetékes közigazgatási szerv azon általános kiadásainak hányadát is, amelyek e műveletekhez rendelkezhetők.

Mindazonáltal a figyelembe vett költségek nem foglalhatják magukban a kérdéses hatóság általános felügyeleti tevékenységével összefüggő kiadásokat, tekintettel arra egyrészt, hogy az említett 13. cikk (2) bekezdése csak az eljárások költségeire vonatkozik, másrészt pedig, hogy az a célja, hogy megkönnyítse a szolgáltatási tevékenységek megkezdését. Márpedig ezt a célkitűzést nem szolgálhatja olyan követelmény, amely az érintett engedélyezési rendszer kezelésével és kikényszerítésével járó költségek – amelyek magukban foglalják többek között a nem engedélyezett tevékenységek azonosításával és szankcionálásával összefüggő költségeket – előfinanszírozását írja elő.

Végezetül 2016. december 21-én az **AGET Iraklis** ítéletben (C-201/15, [EU:C:2016:972](#)) a nagytanácsban ülő Bíróságnak arra nyílt alkalma, hogy határozatot hozzon egy, a csoportos létszámcsökkentésre vonatkozó görög szabályozásnak egyrészt a 98/59 irányelvvel,³⁶ másrészt pedig az Európai Unió működéséről szóló szerződésben (EUM-Szerződés) és az Alapjogi Chartában biztosított alapvető szabadságokkal való összeegyeztethetőségéről. Ebben az ügyben a görög munkaügyi, társadalombiztosítási és társadalmi szolidaritási miniszter úgy határozott, hogy nem engedélyezi egy francia multinacionális csoport tulajdonában álló, a görög jog szerint létesített társaságnak, hogy csoportos létszámcsökkentést hajtson végre. Ez a társaság ekkor vitatta annak a görög szabályozásnak az uniós jognak való megfelelését, amely a közigazgatási hatóságokra arra vonatkozó hatáskört ruház, hogy a munkaerőpiaci feltételek, a vállalkozás helyzete és a nemzetgazdasági érdek mérlegelését követően kifogásolja a csoportos létszámcsökkentést.

Ítéletében a Bíróság egyfelől a 98/59 irányelv, másfelől pedig – az Alapjogi Charta 16. cikkével összefüggésben értelmezett – a letelepedés szabadságával és a tőke szabad mozgásával kapcsolatos EUMSZ 49. és EUMSZ 63. cikk tükrében elemezte a szóban forgó nemzeti jogszabályt. A 98/59 irányelvet illetően a Bíróság megjegyezte, hogy azok az alapfeltételek, amelyekhez adott esetben kötve van a munkáltató azon lehetősége, hogy csoportos létszámcsökkentést hajtson végre, főszabály szerint nem tartoznak a 98/59 irányelv alkalmazási körébe, következésképpen a tagállamok hatáskörében maradnak. Következésképpen ezzel az irányelvvel főszabály szerint nem ellentétes a szóban forgóhoz hasonló nemzeti szabályozás. Más lenne a helyzet ugyanakkor, ha bebizonyosodna, hogy ennek a szabályozásnak az a következménye, hogy megfosztja ezen irányelv rendelkezéseit hatékony érvényesülésüktől. Ez lenne a helyzet akkor, ha például olyan szempontok alapján, amelyekre tekintettel az illetékes hatóságnak döntést kell hoznia, vagy annak folytán, ahogyan ugyanezen hatóság azokat konkrétan értelmezi és alkalmazza, a gyakorlatban ki lenne zárva a munkáltató minden tényleges lehetősége arra, hogy ilyen csoportos létszámcsökkentést végezzen.

36| A csoportos létszámcsökkentésre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1998. július 20-i 98/59/EK tanácsi irányelv (HL 1998. L 225., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 327. o.; helyesbítések: HL 2007. L 59., 84. o. és HL 2014. L 289., 24. o.).

A Bíróság ezzel szemben megállapította, hogy a letelepedés szabadságával kapcsolatos EUMSZ 49. cikkel ellentétes a szóban forgó nemzeti szabályozás, mivel lényeges beavatkozást jelent bizonyos, olyan szabadságokba, amelyek a gazdasági szereplőket általánosságban megilletik. Bebizonyosodhat azonban, hogy a csoportos létszámcsökkentésnek a szóban forgóhoz hasonló keretszabályozási mechanizmusa hozzájárul a munkavállalók és foglalkoztatásuk hatékony védelme szintjének megerősítéséhez, ekként pedig, hogy alkalmas közérdekű célok megvalósításának biztosítására. Mindazonáltal ebben az ügyben a Bíróság álláspontja szerint túlságosan homályosak a görög szabályozásban előírt keretszabályozási rendszert jellemző konkrét végrehajtási szabályok és különösen azok a szempontok, amelyeket az illetékes állami hatóságnak figyelembe kell vennie annak eldöntése során, hogy engedélyezi vagy megtagadja-e a tervezett csoportos létszámcsökkentést, így a szóban forgó nemzeti szabályozás meghaladja a jelzett célok eléréséhez szükséges mértéket. Ezenfelül nem befolyásolhatja ezt az értelmezést az, hogy valamely tagállamban esetlegesen olyan helyzet áll fenn, amelyet súlyos gazdasági válság és különösen nagy mértékű munkanélküliség jellemez.

VIII. HATÁRELLENŐRZÉSEK, MENEKÜLTÜGY ÉS BEVÁNDORLÁS

1. MENEKÜLTÜGYI POLITIKA

A menekültügyi politika területén öt ítéletről kell szót ejteni. Az első ítélet valamely menedékkérőnek a nemzetbiztonság vagy a közrend védelmére alapított indokok miatti őrizetbe vételének lehetőségére vonatkozik. A második azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy a kiegészítő védelemben részesülő személyek jogosultak-e megválasztani lakóhelyüket valamely tagállamban. A három utolsó ítélet a nemzetközi védelem iránti kérelem vizsgálatáért felelős tagállam 604/2013 rendelet³⁷ (a továbbiakban: „Dublin III” rendelet) szerinti kötelezettségeire vonatkozik.

A 2016. február 15-i **N.** ítéletben (C-601/15 PPU, [EU:C:2016:84](#)) a Bíróság nagytanácsa sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárásban *az Alapjogi Chartára tekintettel vizsgálta a 2013/33 irányelv³⁸ 8. cikke (3) bekezdése első albekezdése e) pontjának érvényességét, amely lehetővé teszi egy menedékkérő őrizetbe vételét akkor, amikor azt a nemzetbiztonság vagy a közrend védelme szükségessé teszi.* Ebben az ügyben a felperes 1995 és 2013 között három kérelmet nyújtott be menedékjog iránt, amely kérelmeket a holland hatóságok elutasítottak. A legutolsó ilyen kérelem elutasításakor a hatáskörrel rendelkező hatóság a felperest az Unió területének azonnali elhagyására kötelezte, és beutazási tilalmat rendelt el vele szemben. A határozatokat jogerős ítélet hagyta helyben. 1999 és 2015 között az érintettel szemben több alkalommal hoztak bűnösséget megállapító ítéletet különféle bűncselekmények elkövetése miatt. 2015-ben – amikor lopás bűncselekményének elkövetése miatt és a vele szemben elrendelt beutazási tilalom megsértése miatt szabadságvesztés-büntetését töltötte – benyújtotta negyedik kérelmét a menedékjog iránt, ezután pedig őrizetbe vették. Márpedig ő úgy vélte, hogy őrizete ellentétes az EJEE 5. cikke (1) bekezdésének f) pontjával, amely előírja, hogy a külföldi személy őrizetét csak az a körülmény igazolhatja, hogy ellene kiutasítási vagy kiadatási eljárás van folyamatban.

A Bíróság – amelyhez a kérdést előterjesztő bíróság az ebben az ügyben érintett személy alapvető jogai tekintetében a 2013/33 irányelv 8. cikke (3) bekezdése első albekezdése e) pontjának érvényességére

37| Az egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2013. június 26-i 604/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 180., 31. o.).

38| A nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 2013. június 26-i 2013/33/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2013. L 180., 96. o.).

vonatkozó kérdéssel fordult – emlékeztetett arra, hogy ezt a vizsgálatot kizárólag a Chartában, nem pedig az EJE-ben biztosított alapvető jogokra tekintettel, ugyanakkor a Charta 52. cikke (3) bekezdésének tiszteletben tartásával kell elvégezni, amely előírja, hogy az abban biztosított jogok tartalma és terjedelme megegyezik az EJE által biztosított jogok tartalmával és terjedelmével.

Ezután a Bíróság – miután megjegyezte, hogy a 2013/33 irányelv említett rendelkezése korlátozza a Charta 6. cikkében biztosított szabadsághoz való jog gyakorlását – emlékeztetett arra, hogy a Chartában elismert jogok gyakorlásának korlátozására csak akkor és annyiban kerülhet sor, ha és amennyiben az elengedhetetlen, és ténylegesen az Unió által elismert általános érdekű célkitűzéseket szolgálja. E tekintetben megállapította, hogy a nemzetbiztonság és a közrend védelme ilyen célkitűzést képez. Ily módon a menedékkérőnek az abban az esetben történő őrizetbe vétele, amikor azt a nemzetbiztonság vagy a közrend védelme szükségessé teszi, az e személy szabadsághoz való jogának a 2013/33 irányelv 8. cikke (3) bekezdésének első albekezdésében szereplő kimerítő listában előírt korlátozását képezi. Jelleghénél fogva ez az intézkedés alkalmas a nyilvánosságnak attól a veszélytől való megvédésére, amelyet az ilyen személy magatartása jelenthet, és ezért megvalósíthatja az említett közérdekű célkitűzést. A Bíróság tehát úgy vélte, hogy az 2013/33 irányelv tiszteletben tartja egyrészt a kérelmező szabadsághoz való joga, másrészt pedig a nemzetbiztonság és a közrend védelméhez szigorúan szükséges követelmények közötti megfelelő egyensúlyt. E tekintetben hangsúlyozta, hogy az irányelv említett rendelkezése nem alapozhatja meg az őrizetbevételi intézkedéseket, anélkül hogy a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok előzőleg esetről esetre ne ellenőriznék, hogy az a veszély, amelyet az érintett személyek a nemzetbiztonságra vagy a közrendre jelentenek, legalább olyan súlyos-e, mint az a beavatkozás, amelyet az ilyen intézkedések e személyek szabadsághoz való jogát illetően képeznek. A Bíróság ennél fogva arra a következtetésre jutott, hogy a 2013/33 irányelv 8. cikke (3) bekezdése első albekezdése e) pontjának vizsgálata semmilyen olyan körülményt nem tárt fel, amely hatással lenne e rendelkezés érvényességére a Charta 6. és 52. cikke által előírt védelmi szintre tekintettel.

A 2016. március 1-jén kihirdetett **Alo** ítéletben (C-443/14 és C-444/14, [EU:C:2016:127](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróságnak a 2011/95 irányelv³⁹ 29. és 33. cikkét kellett értelmeznie annak meghatározása céljából, hogy milyen mértékben írhat elő valamely tagállam egy meghatározott helyen található lakóhelyre vonatkozó kötelezettséget a kiegészítő védelemben részesülő személyek számára. Az alapeljárást két olyan szír állampolgár indította, akik ezt a jogállást megszerezték Németországban, de akiknek a tartózkodási engedélyét – bizonyos szociális ellátásokban való részesülés miatt – azzal a kötelezettséggel látták el, hogy meghatározott helyen kell tartózkodniuk.

A Bíróság megállapította, hogy az ilyen, lakóhelyre vonatkozó kötelezettség a 2011/95 irányelv 33. cikkében biztosított szabad mozgás korlátozását jelenti akkor is, ha ezen intézkedés nem tiltja a kiegészítő védelemben részesülő személy számára az érintett területen való szabad mozgást vagy az e területen a lakóhelyre vonatkozó kötelezettséggel érintett helyszínen kívüli ideiglenes tartózkodást.

A Bíróság ugyanakkor úgy vélte, hogy akkor lehet előírni lakóhelyre vonatkozó kötelezettséget kizárólag a kiegészítő védelemben részesülő személyekkel szemben, ha a szóban forgó nemzeti szabályozással elérni kívánt célkitűzés tekintetében nincsenek objektíve összehasonlítható helyzetben az érintett tagállam területén jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokkal vagy ezen állam állampolgáraival.

A Bíróság végezetül elismerte, hogy a szociális ellátásokban részesülő személyek helyváltztatása vagy valamely tagállam területén való egyenlőtlen koncentrálódása az ezen ellátásokkal kapcsolatos pénzügyi tehernek a hatáskörrel rendelkező különböző intézmények közötti egyenlőtlen megoszlását vonhatja maga után. A terhek ilyen egyenlőtlen megoszlása ugyanakkor nem kötődik különösen a szociális ellátásokban részesülő személyek esetleges, kiegészítő védelemben részesülő személy minőségéhez. E körülmények között

39 | A harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 337., 9. o.).

a 2011/95 irányelvvel ellentétben a lakóhelyre vonatkozó kötelezettségnek a kizárólag a kiegészítő védelem által biztosított jogállásban részesülő személyek számára azzal a céllal történő előírása, hogy megvalósítsák a szóban forgó ellátásokkal kapcsolatos terhek megfelelő elosztását.

A Bíróság ezzel szemben megállapította, hogy a német bíróságnak kell vizsgálnia, hogy a kiegészítő védelemben és szociális támogatásban részesülő személyek a Németországban jogszerűen tartózkodó és ott szociális támogatásban részesülő más, harmadik országbeli állampolgárokkal szemben fokozott integrációs nehézségekkel szembesülnek-e. Abban az esetben, ha a személyek e két kategóriája a harmadik országbeli állampolgárok németországi integrációja elősegítésének célkitűzése tekintetében nincs összehasonlítható helyzetben, az irányelvvel nem ellentétes, hogy a kiegészítő védelem által biztosított jogállásban részesülő személyekre – integrációjuk előmozdítása céljából – akkor is vonatkozzon a lakóhelyre irányuló kötelezettség, ha az nem vonatkozik a Németországban jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokra.

A 2016. március 17-én kihirdetett **Mirza** ítéletben (C-695/15 PPU, [EU:C:2016:188](#)) – amelyre a sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárást alkalmazták – a Bíróság azokat a feltételeket vizsgálta, amelyek mellett valamely tagállam előírnyozhatja a nemzetközi védelmet kérelmező személy biztonságos harmadik országba küldését a „Dublin III” rendelet 3. cikke (3) bekezdésének megfelelően, kérelmének érdemi vizsgálata nélkül. Ebben az ügyben a felperes – egy pakisztáni állampolgár – lépett be jogellenesen Magyarország területére Szerbiából. Ekkor nyújtotta be Magyarországon nemzetközi védelem iránti első kérelmét. Az eljárás során az érintett elhagyta a magyar hatóságok által kijelölt tartózkodási helyét. Ennélfogva a hatóságok azon az alapon szüntették meg a kérelem vizsgálatát, hogy azt a felperes hallgatólagosan visszavonta. Ezt követően a Cseh Köztársaságban feltartóztatták, miközben Ausztriába szándékozott beutazni. A cseh hatóságok kérték Magyarországtól az érintett visszavételét, amely kérésnek Magyarország eleget tett. Ekkor nyújtotta be Magyarországon a nemzetközi védelem iránti második kérelmét, amelyet a magyar hatóságok – érdemi vizsgálat nélkül – mint elfogadhatatlant utasítottak el. Úgy vélték ugyanis, hogy a kérelmező tekintetében Szerbiát kell biztonságos harmadik országnak tekinteni. A felperes ekkor nyújtott be keresetet e határozattal szemben.

A Bíróság mindenekelőtt megállapította, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező személy biztonságos harmadik országba való küldésére vonatkozó jogot az a tagállam is gyakorolhatja, amely visszavételi eljárás keretében elismerte az azon kérelmező által benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért fennálló felelősségét, aki a nemzetközi védelem iránti első kérelmére vonatkozó érdemi határozat meghozatala előtt elhagyta ezt a tagállamot.

A Bíróság ezután megállapította, hogy ezen eljárás keretében a „Dublin III” rendelet nem írja elő a felelős tagállam (a jelen esetben Magyarország) számára azon kötelezettséget, hogy tájékoztassa az átadó tagállamot (a jelen esetben a Cseh Köztársaságot) a kérelmezők biztonságos harmadik országba küldésére vonatkozó nemzeti szabályozásának tartalmáról vagy az e területen irányadó közigazgatási gyakorlatáról. A két érintett állam között az e kérdésekre vonatkozó kommunikáció hiánya ugyanis nem sérti a kérelmezőnek az átadásra vonatkozó határozattal és a nemzetközi védelem iránti kérelemre vonatkozó határozattal szembeni, az uniós jogban biztosított hatékony jogorvoslathoz való jogát.

A Bíróság végezetül úgy vélte, hogy az alapeljárásbelihez hasonló helyzetben a nemzetközi védelmet kérelmező azon joga, hogy kérelme tárgyában jogerős határozatot szerezzen, nem vonja maga után sem azt, hogy megfosztja a felelős tagállamot annak lehetőségétől, hogy a kérelmet elfogadhatatlannak nyilvánítsa, és nem is kötelezi arra, hogy egy meghatározott eljárási szakaszban folytassa a kérelem vizsgálatát.

A nagytanácsban eljáró Bíróság által 2016. június 7-én hozott **Ghezelbash** ítélet (C-63/15, [EU:C:2016:409](#)), valamint **Karim** ítélet (C-155/15, [EU:C:2016:410](#)) alapjául szolgáló ügyekben a menedékkérők valamely tagállam illetékes hatóságainak a másik tagállamnak való átadatásukra vonatkozó határozatát próbálták vitatni, amely utóbbi megállapodott az első tagállammal, hogy lefolytatja a menedékjog iránti kérelmük vizsgálatát. Ezekben az ügyekben többek között az a kérdés merült fel, hogy az átadásra vonatkozó határozat vitatása céljából a

menedékkérők milyen érvekre hivatkozhatnak a „Dublin III” rendelet 27. cikkének (1) bekezdésében előírt jogorvoslatok keretében.

Az első ügyben egy iráni állampolgár nyújtott be ideiglenes tartózkodási engedély iránti kérelmet a holland hatóságokhoz. Miután az Európai Unió vízuminformációs rendszerében (VIS) elvégzett vizsgálatból kiderült, hogy Franciaország iráni diplomáciai képviselte meghatározott időszakra érvényes vízumot adott ki az érintett részére, a holland államtitkár a „Dublin III” rendelet alapján arra kérte a francia hatóságokat, hogy vegyék át az érintettet. A francia hatóságok elfogadták a megkeresést. A holland hatóságok általi második meghallgatása során azonban az érintett kérte, hogy eredeti okiratokkal bizonyíthassa, hogy – azt követően, hogy Franciaországban járt – visszatért Iránba, ami a kérelmező szerint azt vonta maga után, hogy nem ez az utóbbi tagállam felelős a menedékjog iránti kérelmének vizsgálatáért. Ily módon az a kérdés merült fel, hogy ez érintett jogosult-e vitatni a Francia Köztársaság azon felelősségét, hogy megvizsgálja menedékjog iránti kérelmét, azt követően, hogy e tagállam elismerte e felelősséget.

Ebben az összefüggésben a Bíróság úgy vélte, hogy a „Dublin III” rendelet 27. cikkének az e rendelet (19) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy valamely menedékkérő hivatkozhat az őt érintő, átadásra vonatkozó határozattal szembeni jogorvoslat keretében az említett rendeletben előírt valamely felelősségi feltétel téves alkalmazására.

A második ügyben egy szír állampolgár kért nemzetközi védelmet Svédországban. Mivel az „Eurodac” rendszerben elvégzett vizsgálatból kiderült, hogy az érdekelt már kért ilyen védelmet Szlovéniában, a svéd hatóságok (a svéd bevándorlási hivatal) kérték a szlovén hatóságokat, hogy a „Dublin III” rendelet 18. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján vegyék vissza az érdekeltet. A szlovén hatóságok elfogadták ezt a megkeresést. A svéd bevándorlási hivatal ekkor tájékoztatta ezeket a hatóságokat, hogy az érintett arra hivatkozik, hogy a menedékjog iránti első kérelmét követően három hónapnál hosszabb időtartamra elhagyta a tagállamok területét, és hogy útlevelében szerepel egy libanoni beléptető pecsét. Mivel a szlovén hatóságok megismételték a visszavétel iránti megkeresés elfogadását, a svéd hivatal elutasította az érintett nemzetközi védelem iránti kérelmét. Ő azonban úgy vélte, hogy nem Szlovénia a menedékjog iránti kérelmének vizsgálatáért felelős tagállam.

Ítéletében a Bíróság mindenekelőtt megállapította, hogy a „Dublin III” rendelet 19. cikkének (2) bekezdését – és különösen annak második albekezdését – kell alkalmazni valamely harmadik ország olyan állampolgárára, aki azt követően, hogy menedékjog iránti első kérelmet terjesztett elő valamely tagállamban, bizonyítja, hogy legalább három hónapra elhagyta a tagállamok területét, mielőtt menedékjog iránti újabb kérelmet terjesztett elő egy másik tagállamban. A „Dublin III” rendelet 19. cikke (2) bekezdésének első albekezdése ugyanis előírja, hogy főszabály szerint az e rendelet 18. cikkének (1) bekezdéséből eredő, a menedékkérő átvételére és visszavételére vonatkozó kötelezettségek megszűnnek, amennyiben a felelős tagállam egy menedékkérő visszavétele iránti megkeresés esetén bizonyítani tudja, hogy az érintett személy legalább három hónapra elhagyta a tagállamok területét. Az említett rendelet 19. cikke (2) bekezdésének második albekezdése azonban pontosítja, hogy az említett távollétet követően benyújtott kérelmet új kérelemnek kell tekinteni, ami a felelős tagállam meghatározására vonatkozó új eljárást tesz szükségessé. Ebből következik, hogy olyan helyzetben, amelyben valamely harmadik ország állampolgára azt követően, hogy menedékjog iránti első kérelmet terjesztett elő valamely tagállamban, legalább három hónapra elhagyja a tagállamok területét, mielőtt menedékjog iránti újabb kérelmet terjesztett elő egy másik tagállamban, az említett rendelet 19. cikkének (2) bekezdése alapján azon tagállam, amelyben a menedékjog iránti újabb kérelem előterjesztésére sor került, köteles az e rendelet által meghatározott szabályok alapján lefolytatni az ezen újabb kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására irányuló eljárást.

Ezután a Bíróság úgy vélte – éppen, mint a fent hivatkozott **Ghezelbash** ítéletben –, hogy a „Dublin III” rendelet 27. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy a menedékkérő hivatkozhat az őt érintő, átadásra

vonatkozó határozattal szembeni jogorvoslat keretében az e rendelet 19. cikke (2) bekezdésének második albekezdésében szereplő szabály megsértésére.

2. BEVÁNDORLÁSI POLITIKA

A nagytanács által 2016. június 7-én hozott **Affum** ítélet (C-47/15, [EU:C:2016:408](#)) alapjául szolgáló ügyben a Bíróságot arról kérdezték, hogy *ellentétes-e a 2008/115 irányelvvel⁴⁰ az a nemzeti szabályozás, amely harmadik országbeli állampolgárnak a területére való, a schengeni térség belső határán keresztül jogellenes beutazásához szabadságvesztés-büntetést rendel*. Olyan ghánai állampolgárról volt szó, aki a beutazási, tartózkodási vagy letelepedési feltételek teljesítése nélkül Belgiumból az Egyesült Királyságba tartva autóbusz utasaként utazott át Franciaországon.

A Bíróság elsősorban megállapította, hogy amennyiben ilyen harmadik országbeli állampolgár valamely tagállam területén van, a 2008/115 irányelv 3. cikkének 2. pontja értelmében jogellenesen tartózkodik ott. Az ilyen jelenlét kizárólag ideiglenes vagy átmeneti jellege nem releváns.

A Bíróság másodsorban – miután felidézte az **Achughbaban** ítéletben⁴¹ kialakított elveket – megállapította, hogy a 2008/115 irányelvvel ellentétes az a tagállami szabályozás, amely a jogellenes tartózkodáshoz vezető, belső határon keresztül való jogellenes beutazás pusztá ténye miatt lehetővé teszi azon harmadik országbeli állampolgárral szemben szabadságvesztés alkalmazását, akivel szemben az ezen irányelvben foglalt kiutasítási eljárás még nem fejeződött be. E tekintetben a Bíróság különösen azt hangsúlyozta, hogy az ilyen szabadságvesztés megghiúsíthatja ezen eljárás lefolytatását és késleltetheti a visszatérést, ami ezért sérti a 2008/115 irányelv hatékony érvényesülését. A Bíróság hozzáfűzte, hogy ez az értelmezés egyaránt érvényes, amikor a harmadik országbeli állampolgárt az ugyanezen irányelv 6. cikkének (3) bekezdése értelmében vett megállapodás vagy megegyezés alapján az elfogásának helye szerintitől eltérő valamely másik tagállam visszafogadhatja. Ez a cikk ugyanis nem fogalmaz meg olyan kivételt a 2008/115 irányelv hatálya alól, amely kiegészítené az irányelv 2. cikkének (2) bekezdésében kifejtetteket, és amely ilyen esetben lehetővé tenné a tagállamoknak azt, hogy kivonják a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokat a visszatéréssel kapcsolatos közös normák és eljárások hatálya alól.

40 | A harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 348., 98. o.).

41 | A Bíróság 2011. december 6-i **Achughbaban** ítélete (C-329/11, [EU:C:2011:807](#)).

IX. POLGÁRI ÜGYEKBE FOLYTATOTT IGAZSÁGÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉS

A polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés területén a 44/2001 rendelet⁴² („Brüsszel I” rendelet), az 593/2008 rendelet⁴³ („Róma I” rendelet) és a 864/2007 rendelet⁴⁴ („Róma II” rendelet) értelmezésével kapcsolatos négy ítéletet kell megemlíteni.

1. „BRÜSSZEL I” RENDELET

2016. április 20-i **Profit Investment SIM** ítéletében (C-366/13, [EU:C:2016:282](#)) a Bíróság egy tagállamban letelepedett bank kötvények kibocsátására irányuló programjára vonatkozó tájékoztató füzetbe illesztett joghatósági kikötésekkel kapcsolatban hozott határozatot. Az alapeljárásban a tájékoztató füzetet a kötvény kibocsátója egyoldalúan állította össze, a program pedig az ezen értékpapírok jegyzéséről szóló szerződésekkel teljesült. A kötvényt megvásárló egyik későbbi, Olaszországban letelepedett vevő – amelyet bírósági felszámolás alá vontak, miután nem fizette meg a kötvény kibocsátójának kapcsolt vállalkozása által megfizetendő kamatokat – pert indított a kötvény kibocsátójával és más társaságokkal szemben az olasz bíróságok előtt, amelynek keretében a valamely másik tagállam bíróságai javára megállapított joghatósági kikötésre hivatkoztak vele szemben. Az olasz semmítőszék ebben a kontextusban fordult a Bírósághoz az említett kikötés érvényességével és harmadik személyekkel szembeni érvényesíthetőségével kapcsolatos kérdésekkel.

A joghatósági kikötéseknek a 44/2001 rendelet 23. cikke (1) bekezdésének a) pontjában előírt írásbeli formájára vonatkozó követelményt illetően a Bíróság mindenekelőtt megállapította, hogy az ügyben fennálló körülmények között ez a követelmény megköveteli, hogy a felek által aláírt szerződés – az első vagy egy további szerzőskor – említést tegyen e kikötés elfogadásáról, vagy kifejezett utalást tartalmazzon e tájékoztató füzetre. Az értékpapírok későbbi vevője kifejezett hozzájárulásának hiányában azonban erre a további vevőre nézve akkor kötelező az ilyen kikötés, ha bebizonyosodott, hogy az ezen értékpapírokhoz kapcsolódó jogok és kötelezettségek tekintetében az értékpapírok átruházójának helyébe lépett, valamint ha módja volt megismerni az említett kikötést tartalmazó tájékoztató füzetet.

A Bíróság ezután azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy egy ilyen joghatósági kikötés – amennyiben nem felel meg az írásbeli formával kapcsolatos feltételnek – a 44/2001 rendelet 23. cikke (1) bekezdésének c) pontja szerinti, a nemzetközi kereskedelembe szokásos gyakorlatban megengedettnek, következképpen pedig érvényesnek és harmadik személlyel szemben érvényesíthetőnek tekinthető-e. A Bíróság e tekintetben úgy vélte, hogy egy ilyen gyakorlat fennállása akkor állapítható meg, ha bebizonyosodik többek között az, hogy a szóban forgó magatartást általánosan és rendszeresen követik az érintett ágazat gazdasági szereplői az ilyen típusú szerződések megkötésekor, valamint hogy a szóban forgó feleknek arról tudniuk kellett. Ami e gyakorlat felek általi tényleges vagy vélelmezett ismeretét illeti, az megállapítható többek között annak bizonyításával, hogy a felek korábban maguk között vagy az érintett ágazatban működő más felekkel

42 | A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o.; HL 2011. L 124., 47. o.).

43 | A szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma I”) (HL 2008. L 177., 6. o., helyesbítés: HL 2009. L 309., 87. o.).

44 | A szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma II”) (HL 2007. L 199., 40. o.).

kereskedelmi kapcsolatokat létesítettek, vagy hogy a szóban forgó magatartás megfelelően ismert ahhoz, hogy azt megszilárdult gyakorlatnak lehessen tekinteni.

Végezetül a 44/2001 rendelet 6. cikke 1. pontjának az ebben az ügyben való alkalmazásával kapcsolatos kérdést illetően – amely megnyitja azt a lehetőséget, hogy egymásnak ellentmondó határozatok veszélye esetén több személyt együttesen lehessen perelni bármely alperes lakóhelyének bírósága előtt – a Bíróság megállapította, hogy több olyan kereset esetében, amelyek tárgya és jogcíme eltér egymástól, és amelyek nincsenek alárendeltségi vagy összeférhetetlenségi kapcsolatban, az egymásnak ellentmondó határozatok ilyen veszélyének fennállásához nem elegendő, hogy az egyik kérelem megalapozottságának esetleges elismerése potenciálisan hatással legyen a másik kérelemben szereplő jog terjedelmére.

A 2016. július 14-i **Granarolo** ítéletben (C-196/15, [EU:C:2016:559](#)) a Bíróság a régóta fennálló kereskedelmi kapcsolatok hirtelen megszakítása tárgyában joghatósággal rendelkező bíróság meghatározásával kapcsolatos ügyben hozott határozatot. Az alapeljárás alapjául egy olasz gyártó azon döntése szolgált, hogy megszüntet egy, Franciaországban letelepedett vállalkozással megközelítőleg huszonöt éve fennálló forgalmazási kapcsolatot. Ez a forgalmazási kapcsolat nem képezte sem keretszerződés, sem kizárólagossági kikötés tárgyát. A Franciaországban letelepedett vállalkozás kártérítési keresetet nyújtott be a francia bíróságokhoz az olasz vállalkozással szemben. A Bíróságot így módon a 44/2001 rendelet 5. cikkében szereplő joghatósági szabályok alkalmazása céljából e kereset jogellenes károkozással vagy szerződéses igénnyel összefüggő jellegéről kérdezték.

E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy e rendelet 5. cikkének 3. pontját akként kell értelmezni, hogy a régóta fennálló kereskedelmi kapcsolatok hirtelen megszakítása miatti kártérítési kereset – függetlenül nemzeti jogi minősítésétől – nem tartozik a jogellenes károkozással, a jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyek körébe, ha a felek között hallgatólagos szerződéses jogviszony állt fenn, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia. Az ilyen hallgatólagos szerződéses jogviszony fennállása bizonyításának egybevágó körülmények csoportján kell alapulnia, amely körülmények között többek között szerepelhet a régóta fennálló kereskedelmi kapcsolatok megléte, a felek közötti jóhiszeműség, az ügyletek szabályszerűsége és időbeli alakulásuk mennyiségben és értékben kifejezve, a felszámított árakra és/vagy a nyújtott árengedményekre vonatkozó esetleges megállapodások, valamint a levélváltások.

Ami a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontjának az említett régóta fennálló kereskedelmi kapcsolatokra való alkalmazását illeti, a Bíróság megállapította, hogy azokat – a szóban forgó jellemző kötelezettség alapján – „ingó dolog értékesítésére vonatkozó szerződésnek” vagy „szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződésnek” kell minősíteni. Az olyan szerződés, amelynek a jellemző kötelezettsége valamely áru szállítása, „ingó dolog értékesítésének” minősül. Az ilyen minősítés alkalmazható két gazdasági szereplő között régóta fennálló kereskedelmi kapcsolatra, ha e kapcsolat olyan egymást követő megállapodásokra korlátozódik, amelyek tárgya az áruk szállítása és elszállítása. Ellenben nem felel meg a szokványos forgalmazási szerződés rendszerének, amelyet olyan keretmegállapodás jellemez, amelynek tárgya egy szállítási és ellátási kötelezettség, és amelyet két gazdasági szereplő köt a jövőre nézve.

A szolgáltatásnyújtással kapcsolatos minősítést illetően az említett rendelkezés szerinti szolgáltatás fogalmának a meghatározása magában foglalja legalábbis azt, hogy a szolgáltatásnyújtó fél meghatározott tevékenységet végez díjazás ellenében. Ez a helyzet akkor, ha a forgalmazó olyan szolgáltatásokat és kedvezményeket tud kínálni a vevőknek, amit egy egyszerű viszonteladó nem tudna, és ekképpen a szállító termékei számára nagyobb részesedést szerezhet a helyi piacon. Egyebekben az, hogy a forgalmazási szerződés a forgalmazóknak a szállító általi kiválasztásán alapul, a forgalmazóknak versenylőnyt biztosíthat, amely – a szerződés által a reklámanyagokhoz való hozzáférés, a képzések vagy fizetési könnyítések területén a

forgalmazók számára biztosított segítséggel együtt – megfelel a szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződéseket jellemző díjazási kritériumnak.

2. A „RÓMA I” RENDELET ÉS A „RÓMA II” RENDELET

A 2016. július 28-i *Verein für Konsumenteninformation* ítéletben (C-191/15, [EU:C:2016:612](#)) a Bíróság a fogyasztóvédelmi szabályok és a szerződésekre alkalmazandó joggal kapcsolatos szabályok közötti viszonyra vonatkozó kérdésekben hozott határozatot. Az alapügyben egy osztrák fogyasztóvédelmi szervezet indított a 2009/22 irányelv⁴⁵ szerinti, jogsértés megszüntetésére irányuló eljárást a szerződéses kötelezettségekre és a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jog megválasztására vonatkozó, tisztességtelennek tekintett feltételek alkalmazásával szemben. Ezek a feltételek különböző tagállamokban letelepedett fogyasztók részére áruk elektronikus kereskedelmét végző, Luxemburgban letelepedett vállalkozás általános értékesítési feltételeiben szerepeltek.

A Bíróság szerint a „Róma I” rendeletet és a „Róma II” rendeletet akként kell értelmezni, hogy mindkét rendelet 1. cikke (3) bekezdésének sérelme nélkül, a 2009/22 irányelv értelmében vett, jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásra alkalmazandó jogot a „Róma II” rendelet 6. cikke (1) bekezdésének megfelelően kell meghatározni, amennyiben a jogrendet érő sérelmek a tisztességtelen feltételek alkalmazásából erednek, amelyek megakadályozása a fogyasztóvédelmi szervezetek feladata. Ezzel szemben a szóban forgó szerződési feltétel értékelésére alkalmazandó jogot mindenkor a „Róma I” rendelet alapján kell meghatározni, függetlenül attól, hogy erre az értékelésre egyéni vagy közérdekű keresettel összefüggésben kerül-e sor.

Ezen túlmenően a „Róma I” rendelet 6. cikkének (2) bekezdéséből következik, hogy egy adott szerződési feltétel tisztességtelen jellegének a jogsértés megszüntetésére irányuló valamely eljárás keretében történő értékelése során az alkalmazandó jog megválasztása nem érinti az azon fogyasztók lakóhelye szerinti ország joga által előírt kógens rendelkezések alkalmazását, amely fogyasztók érdekeit ezen eljárás révén védik. E rendelkezések magukban foglalhatják a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13 irányelvet⁴⁶ átültető rendelkezéseket, feltéve hogy – ezen irányelv 8. cikkének megfelelően – magasabb szintű védelmet biztosítanak a fogyasztóknak.

Ily módon a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében tisztességtelen a valamely eladó vagy szolgáltató általános értékesítési feltételeiben szereplő, egyedileg meg nem tárgyalta azon feltétel, amely szerint az elektronikus kereskedelem keretében a fogyasztóval kötött szerződésre az ezen eladó vagy szolgáltató székhelye szerinti tagállam joga az irányadó, amennyiben ez megteveszti a fogyasztót. Ez a helyzet különösen akkor, ha a feltétel azt a benyomást kelti a fogyasztóban, hogy kizárólag ezen állam jogát kell a szerződésre alkalmazni, anélkül hogy tájékoztatná arról, hogy részesül az e szerződési feltétel hiányában alkalmazandó jog kógens rendelkezései által biztosított védelemben is.

A Bíróság egyebekben megállapította, hogy a személyes adatok elektronikus kereskedelmi vállalkozás általi, a 95/46 irányelv⁴⁷ 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerinti kezelésére azon tagállam joga az irányadó,

45| A fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról szóló, 2009. április 23-i 2009/22/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 110., 30. o.).

46| A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű kiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.).

47| A személyes adatok feldolgozása [helyesen: kezelése] vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1995. L 281., 31. o.; magyar nyelvű kiadás 13. fejezet, 15. kötet, 355. o.).

amelyre e vállalkozás tevékenységei irányulnak, amennyiben bebizonyosodik, hogy ez a vállalkozás ezt az adatkezelést az e tagállamban található valamely szervezet tevékenységeinek keretében végzi.

Végezetül a **Nikiforidis** ügyben hozott 2016. október 18-i ítéletben (C-135/15, [EU:C:2016:774](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság egyrészről a „Róma I” rendelet időbeli hatályáról, másrészt pedig a tagállamoknak az eljáró bíróság helye szerinti államétól eltérő imperatív rendelkezései alkalmazásának feltételeiről hozott határozatot. Az alapügyben benyújtott kereset egy, a görög állam által magánjogi szerződéssel 1996 óta Németországban alkalmazott tanár által a görög államháztartás konszolidációjára irányuló intézkedések miatt 2010 és 2012 között elszenvedett illetménycsökkentésre irányult. Ez az ügy a szerződésre alkalmazandó jogról, valamint a német bíróságnak a görög imperatív rendelkezések alkalmazására irányuló kötelezettségéről szólt.

A Bíróság először is megállapította, hogy a „Róma I” rendelet 28. cikke értelmében a rendeletet alkalmazni kell a 2009. december 17-től kezdődően kötött minden szerződéstípusra, többek között a munkaszerződésekre. Ezzel szemben ki vannak zárva hatálya alól az ezen időpont előtt kötött szerződések jövőbeni joghatásai. Ebből következik, hogy a szerződő felek 2009. december 16-át követő, a korábban létrejött szerződés teljesítésének a folytatására vonatkozó semmilyen megállapodása nem teheti alkalmazhatóvá az említett rendeletet a fennálló szerződéses viszonyra. Egyebekben a jogalkotói választást veszélyeztetné, ha egy eredetileg 2009. december 17-ét megelőzően kötött szerződésben ezen időpontot követően eszközölt, mégoly csekély módosítás is elégséges volna ahhoz, hogy – a jogbiztonság megsértésével – e szerződést e rendelet tárgyi hatálya alá vonja. Amennyiben ugyanakkor a „Róma I” rendelet hatálybalépésének időpontja után a munkaviszony – a felek megállapodásával – olyan terjedelmű módosításon ment keresztül, hogy az az említett időponttól kezdődően kötött új szerződésnek minősül, úgy kell tekinteni, hogy új munkaszerződés lép az eredeti helyébe.

A „Róma I” rendelet 9. cikkének (2) és (3) bekezdése szerinti, az eljáró bíróság helye szerinti államétól vagy a szerződésből eredő kötelezettségek teljesítésének helye szerinti államétól eltérő imperatív rendelkezések figyelembevételének lehetőségét illeti, a Bíróság úgy vélte, hogy az eljáró bíróság által érvényre juttatható imperatív rendelkezéseknek a „Róma I” rendelet e rendelkezéseiben foglalt felsorolása kimerítő jellegű. A Bíróság álláspontja szerint ugyanis veszélyeztetheti a jogbiztonság megvalósítását az európai igazságügyi térségben és érintheti annak az országnak a jogában előírt, a munkavállalók védelmére irányuló célkitűzést, ahol a munkavállaló a tevékenységét végzi, ezen eltérésnek arra az elvre való kiterjesztése – azzal a céllal, hogy az eljáró bíróság figyelembe vehesse a „Róma I” rendelet 9. cikkének (2) és (3) bekezdésében előírtaktól eltérő államok imperatív rendelkezéseit –, amely szerint a szerződés felei szabadon megválaszthatják az alkalmazandó jogot. Ezekkel a rendelkezésekkel azonban nem ellentétes az eljáró bíróság helye szerinti államétól vagy a kötelezettségek teljesítésének helye szerinti államétól eltérő imperatív rendelkezések ténybeli elemekként való figyelembevétele, ha ezek figyelembevételét a szerződésre alkalmazandó jognak a „Róma I” rendelettel nem harmonizált anyagi jogi szabályai írják elő.

X. BÜNTETŐÜGYEKBE FOLYTATOTT IGAZSÁGÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉS

1. EURÓPAI ELFOGATÓPARANCS

A 2016-os év tekintetében hét ítéletet lehet kiemelni a 2002/584 kerethatározattal⁴⁸ létrehozott európai elfogatóparancsra vonatkozóan.

Először is a 2016. április 5-i **Aranyosi és Căldăraru** ítéletben (C-404/15 és C-659/15 PPU, [EU:C:2016:198](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás keretében az *európai elfogatóparancsot kibocsátó tagállamban uralkodó fogvatartási körülmények miatt embertelen vagy megalázó bánásmód tényleges veszélye esetén e parancs végrehajtásának elhalasztására vonatkozó lehetőségről* hozott határozatot. Az egyik német végrehajtó hatóság – amelyhez magyar és román bíróságok által kibocsátott európai elfogatóparancsok végrehajtása iránti kérelemmel fordultak – úgy vélte, hogy azok a fogvatartási körülmények, amelyek közé az érintett személyek az ezen államokban található börtönökben kerülhetnek, sértik alapvető jogait, különösen az Alapjogi Charta 4. cikkét, amely tiltja az embertelen vagy megalázó büntetéseket vagy bánásmódot. E tekintetben az említett végrehajtó hatóság többek között az Emberi Jogok Európai Bíróságának több ítéletére hivatkozott, amelyekben az megállapította, hogy Romániában és Magyarországon a büntetés-végrehajtási intézetek túlszűfolttsága miatt megsértik az alapvető jogokat.

A Bíróság e tekintetben mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy az embertelen vagy megalázó büntetéseknek vagy bánásmódnak a Charta 4. cikkében előírt abszolút tilalma abszolút jelleget ölt, mivel szorosan összefügg a Charta 1. cikkében szentesített emberi méltóság tiszteletben tartásával. Ily módon, amennyiben arról tanúskodik gyanújelek állnak az elfogatóparancs végrehajtásáért felelős hatóság rendelkezésére, hogy fennáll annak a tényleges veszélye, hogy a kibocsátó tagállamban fogva tartott személyt ilyen bánásmódban részesítik, az érintett személy átadása előtt köteles értékelni ezt a kockázatot.

Amikor az érintett tagállamban uralkodó általános fogvatartási körülményekből ered ez a kockázat, pusztán ennek megállapítása nem eredményezheti az elfogatóparancs végrehajtásának megtagadását. A végrehajtó hatóságnak ugyanis konkrétan és pontosan értékelnie kell, hogy komoly és bizonyítékokkal alátámasztott okokból vélelmezhető, hogy az érintett személy a kibocsátó tagállamban végrehajtandó fogva tartásának körülményei miatt ennek a veszélynek ki lenne téve. E célból az említett hatóságnak kérnie kell a kibocsátó hatóságot, hogy haladéktalanul közöljön vele minden szükséges hasznos információt a kibocsátó tagállamban uralkodó fogvatartási körülményekről. Amennyiben a nyújtott információk vagy a rendelkezésére álló bármely más információ tükrében a végrehajtó hatóság megállapítja, hogy az elfogatóparanccsal érintett személy tekintetében fennáll az embertelen vagy megalázó bánásmódban részesítés tényleges veszélye, az elfogatóparancs végrehajtását további olyan információk megszerzéséig el kell halasztania, amely információk lehetővé teszik az ilyen veszély fennállásának kizárását. Ha e veszély fennállása nem zárható ki észszerű időn belül, akkor e hatóságnak döntenie kell arról, hogy az átadási eljárást megszünteti-e.

Másodszor, a 2016. május 24-én sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás keretében hozott **Dworzecki** ítéletben (C-108/16 PPU, [EU:C:2016:346](#)) a Bíróság az *európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának*

⁴⁸ | Az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározat (HL 2002. L 190., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 19. fejezet, 6. kötet, 34. o.).

egyik mérlegelhető okát előíró, a 2009/299 kerethatározattal⁴⁹ módosított 2002/584 kerethatározat 4a. cikke (1) bekezdése a) pontja i. alpontjának értelmezéséről hozott határozatot. Az alapeljárás egy lengyel állampolgárral szemben lengyel bíróság által három szabadságvesztés-büntetés Lengyelországban való végrehajtása céljából kibocsátott európai elfogatóparancs Hollandiában való végrehajtására irányuló eljárásra vonatkozott. Az egyik büntetés tekintetében az elfogatóparancs pontosította egyrészről, hogy az érintett nem jelent meg személyesen az említett büntetést kiszabó ítéletet kihirdető tárgyaláson, másrészről pedig, hogy az érintett által kézbesítési címként megjelölt címre kiküldött idézést a nagyapja vette át. Ily módon – mivel az elfogatóparancs nem tette lehetővé annak meghatározását, hogy az idézést ténylegesen átadták az érintett személynek – a holland bíróság arra kereste a választ, hogy teljesülnek-e az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának feltételei.

E tekintetben a Bíróság mindenekelőtt arra emlékeztetett, hogy a végrehajtó igazságügyi hatóságnak főszabály szerint kötelessége az európai elfogatóparancs végrehajtása ügyében eljárni, az érintettnek az elfogatóparancs kibocsátásáról szóló határozat elfogadását eredményező tárgyalásról való távolmaradása ellenére is. A hatóságnak különösen akkor áll fenn ilyen kötelezettsége, ha az érintettet személyesen idézték, és ily módon tájékoztatták a tárgyalás kitűzött időpontjáról és helyéről, vagy ha az érintett más módon ténylegesen hivatalos tájékoztatást kapott, mégpedig oly módon, hogy egyértelműen megállapítást nyert, hogy a kitűzött tárgyalásról tudomást szerzett. Az idézés feltételeinek betartása ugyanis alkalmas annak biztosítására, hogy az érintett megfelelő időben megkapta a tárgyalásának időpontjára és helyére vonatkozó tájékoztatást, és így lehetővé teszi a végrehajtó hatóság számára, hogy úgy ítélje meg, a védelemhez való jogot tiszteletben tartották. E körülmények között még ha elvileg nem is zárható ki, hogy az idézés harmadik személynek történő átadása megfelel az említett követelményeknek, egyértelműen megállapítást kell nyernie, hogy e harmadik személy ténylegesen átadta az idézést az érintettnek.

Következésképpen a Bíróság megállapította, hogy nem felel meg a kerethatározat 4a. cikke (1) bekezdése a) pontjának i) pontjában foglalt feltételeknek az az idézés, amelyet az érintett címére egy vele egy háztartásban élő személynek kézbesítettek, aki vállalta annak a keresett személy részére való átadását, hacsak az európai elfogatóparancs nem teszi lehetővé annak a meghatározását, hogy e nagykorú személy ténylegesen átadta-e az érintettnek ezt az idézést, és ha igen, mikor. A Bíróság ugyanakkor azt is hangsúlyozta, hogy az e cikkben említett esetek csak a végrehajtás megtagadása mérlegelhető okainak kivételeiként vannak feltüntetve, a végrehajtó igazságügyi hatóság pedig mindenképpen figyelembe vehet más olyan körülményeket, amelyek lehetővé teszik számára, hogy meggyőződjön arról, hogy az érintett átadása nem jár a védelemhez való jogának sérelmével.

Harmadszor, a 2016. június 1-jén hozott **Bob-Dogi** ítéletben (C-241/15, [EU:C:2016:385](#)) a Bíróságnak alkalma nyílt határozni a 2002/584 kerethatározat 8. cikke (1) bekezdésének c) pontjáról, és különösen az *európai elfogatóparancson alapuló átadás iránti kérelem esetén az előzetes és az európai elfogatóparancstól elkülönült nemzeti elfogatóparancs hiányának következményeiről*. Ebben az ügyben egy magyar hatóság keresett meg egy román végrehajtó hatóságot átadás iránti kérelemmel kizárólag európai elfogatóparancs alapján, amely nem az európai elfogatóparancstól elkülönült és előzetes nemzeti elfogatóparancson alapult.

A Bíróság szerint amennyiben a büntetőeljárás lefolytatása céljából kibocsátott európai elfogatóparancs nem tartalmazza a nemzeti elfogatóparancs rendelkezésre állásának tanúsítását, a végrehajtó igazságügyi hatóság nem hajthatja azt végre, ha – miután kérte a kibocsátó hatóságot, hogy haladéktalanul bocsásson a rendelkezésére minden olyan szükséges kiegészítő információt – az említett végrehajtó igazságügyi hatóság megállapítja, hogy azt anélkül bocsátották ki, hogy ténylegesen kibocsátottak volna nemzeti elfogatóparancsot.

49| A személyek eljárási jogainak megerősítése, valamint a kölcsönös elismerés elvének az érintett személy megjelenése nélkül [helyesen: az érintett személy távollétében] lefolytatott eljárásokat követően hozott határozatokra való alkalmazásának előmozdítása tekintetében a 2002/584/IB, a 2005/214/IB, a 2006/783/IB, a 2008/909/IB és a 2008/947/IB kerethatározat módosításáról szóló, 2009. február 26-i 2009/299/IB tanácsi kerethatározat (HL 2009. L 81., 24. o.).

E tekintetben a Bíróság pontosította, hogy az európai elfogatóparancstól elkülönült nemzeti elfogatóparancs követelményének tiszteletben tartása különös jelentőséggel bír, mivel azt vonja maga után, hogy amikor az európai elfogatóparancsot büntetőeljárás lefolytatásának céljából bocsátják ki, az érintett személy számára az eljárás kezdeti szakaszában már biztosították az eljárási garanciákat és alapvető jogokat, amelyek védelmét a kibocsátó hatóságnak az alkalmazandó nemzeti jog alapján kell biztosítania. A Bíróság megállapította, hogy az európai elfogatóparancs rendszere a keresett személyt illető eljárási jogok kétszintű védelmet tartalmazza, mivel a nemzeti bírósági határozat elfogadása során biztosított bírósági védelem kiegészül azzal a bírósági védelemmel, amelyet az európai elfogatóparancs kibocsátása során kell biztosítani. Márpedig ez a bírósági védelem elvből hiányzik akkor, amikor az európai elfogatóparancs kibocsátását nem előzi meg a nemzeti igazságügyi hatóság által hozott határozat.

Negyedszer, a 2016. július 28-án sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás keretében hozott **JZ** ítéletben (C-294/16 PPU, [EU:C:2016:610](#)) a Bíróság a 2002/584 kerethatározatnak a *végrehajtó tagállamban töltött fogva tartás beszámítására* vonatkozó 26. cikkét értelmezte. Ebben az ügyben egy lengyel állampolgárt három év, két hónap szabadságvesztés-büntetésre ítélt egy lengyel bíróság. Mivel az elítélt kivonta magát a lengyel igazságszolgáltatás alól, európai elfogatóparancsot bocsátottak ki ellene. Miután az Egyesült Királyság hatóságai ezen európai elfogatóparancsot végrehajtva letartóztatták, az érintettel szemben az éjszaka során kilenc óra időtartamban házi őrizetet foganatosítottak, amelyhez a következők társultak: mozgásának elektronikus karkötővel való nyomon követése, az a kötelezettség, hogy előbb a hét minden napján, később pedig hetente többször meghatározott időpontban jelentkezzen valamely rendőrkapitányságon, valamint a külföldre utazást lehetővé tevő okmányok kérelmezésének tilalma. A lengyel hatóságoknak való átadását követően az érintett kérte, hogy a Lengyelországban vele szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetésbe számítsák bele azt az időszakot, amelynek során vele szemben házi őrizetet foganatosítottak az Egyesült Királyságban, és mozgását elektronikus módon nyomon követték.

A Bíróság megállapította, hogy a kerethatározat 26. cikkének (1) bekezdése értelmében vett, „a végrehajtó tagállamban töltött fogva tartás” nem szabadságkorlátozó, hanem szabadságelvonó intézkedést jelöl, és a szabadságvesztésen kívül minden olyan, az érintett személlyel szemben foganatosított intézkedésre vagy intézkedések összességére vonatkozik, amely fajtájánál, időtartamánál, hatásainál és végrehajtási szabályainál fogva a szabadságvesztéshez hasonló módon fosztja meg a személyt a szabadságától. Következésképpen az európai elfogatóparancsot kibocsátó tagállam igazságügyi hatóságának vizsgálnia kell, hogy az érintett személlyel szemben a végrehajtó tagállamban foganatosított intézkedések azonos megítélés alá esnek-e a szabadságelvonással. Ha e vizsgálat keretében ezen igazságügyi hatóság arra a következtetésre jut, hogy ez a helyzet, a kerethatározat azt követeli meg, hogy a kibocsátó tagállamban letöltendő szabadságelvonás időtartamába számítsák be azt a teljes időtartamot, amíg ezen intézkedéseket alkalmazták a végrehajtó tagállamban.

Ebben az ügyben a Bíróság úgy vélte, hogy az érintettel szemben az Egyesült Királyságban alkalmazottakhoz hasonló intézkedések főszabály szerint nem olyan mértékben kényszerítő jellegűek, hogy a szabadságvesztésből következő szabadságelvonó hatáshoz hasonló hatásuk legyen, és hogy ekképpen a kerethatározat 26. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „fogva tartásnak” minősüljenek. Amennyiben azonban ez a rendelkezés az európai elfogatóparanccsal érintett személy alapvető jogai tekintetében minimális szintű védelem előírására korlátozódik, a kerethatározattal nem ellentétes az, hogy a kibocsátó tagállam igazságügyi hatósága kizárólag a nemzeti jog alapján számítsa be a szabadságelvonás teljes időtartamába azon időtartam egy részét vagy egészét, amelynek során e személlyel szemben ilyen intézkedéseket foganatosítottak.

Ötödször, a sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás keretében meghozott 2016. november 10-i **Poltorak** ítéletben (C-452/16 PPU, [EU:C:2016:858](#)), **Özçelik** ítéletben (C-453/16 PPU, [EU:C:2016:860](#)) és **Kovalkovas** ítéletben (C-477/16 PPU, [EU:C:2016:861](#)) a Bíróságnak alkalmá nyílt értelmezni a 2002/584 kerethatározat 6.

és 8. cikkét, amelyek szerint az *európai elfogatóparancsnak többek között tartalmaznia kell annak tanúsítását, hogy valamely másik tagállam hatósága által kibocsátott elfogatóparancs vagy bírósági határozat áll rendelkezésre*. Ugyanazon holland bíróság előzetes döntéshozatalra utalásairól volt szó, amely bíróságot – mint végrehajtó igazságügyi hatóságot – három európai elfogatóparancsral kerestek meg. A **Poltorak** ügyben az európai elfogatóparancsot a svéd rendőrségi hivatal bocsátotta ki. Az **Özçelik** ügyben magyar rendőrség bocsátotta ki a szóban forgó elfogatóparancsot, de azt később ügyészégi határozat hagyta jóvá. Ezzel szemben a **Kovalkovas** ügyben a litván igazságügyi minisztérium bocsátotta ki az európai elfogatóparancsot.

A kérdést előterjesztő bíróság tehát annak pontosítását kérte a Bíróságtól, hogy lehet-e úgy tekinteni, hogy egy rendőrség (**Poltorak** ügy) és a litván igazságügyi minisztériumhoz hasonló végrehajtó hatalmi szerv (**Kovalkovas** ügy) a kerethatározat 6. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett „kibocsátó igazságügyi hatóság” fogalmába tartozik. A kérdést előterjesztő bíróság ezen túlmenően arról kérdezte a Bíróságot, hogy lehet-e úgy tekinteni, hogy a korábban büntetőeljárás lefolytatása céljából valamely rendőrség által kibocsátott elfogatóparancs ügyészégi általi jóváhagyása a kerethatározat 8. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett „bírósági határozat” fogalmába tartozik (**Özçelik** ügy).

A Bíróság megállapította, hogy a kerethatározat 6. cikkének (1) bekezdésében szereplő „igazságügyi hatóság” kifejezés nem szorítkozik kizárólag a tagállami bírák vagy bíróságok kijelölésére, hanem megengedi, hogy – tágabb értelemben – a hatálya alá tartozzanak az érintett jogrendben az igazságszolgáltatásban részt venni köteles hatóságok. Ugyanakkor pontosította, hogy a kerethatározat 1. cikkének (2) bekezdésében rögzített kölcsönös elismerés elve – amelynek értelmében a végrehajtó igazságügyi hatóság köteles végrehajtani a kibocsátó igazságügyi hatóság által kibocsátott elfogatóparancsot – azon az előfeltevésen alapul, hogy valamely igazságügyi hatóság bírósági felülvizsgálat gyakorlása céljából eljár az európai elfogatóparancs végrehajtását megelőzően. Márpedig egy elfogatóparancsnak a rendőrséghez hasonló, nem igazságügyi hatóság vagy a végrehajtó hatalmi ágba tartozó, a litván igazságügyi minisztériumhoz hasonló jogalany általi kibocsátása nem szolgálhat a végrehajtó igazságügyi hatóság számára olyan biztosítékként, hogy ennek az európai elfogatóparancsnak a kibocsátása ilyen bírósági felülvizsgálatban részesült, ennél fogva pedig nem lehet elegendő a magát a kerethatározatnak az alapját képező, a tagállamok közötti nagyfokú bizalom igazolásához.

Miután a Bíróság az uniós jog önálló fogalmának minősítette az „igazságügyi hatóság” 2002/584 kerethatározat 6. cikkének (1) bekezdésében szereplő fogalmát, megállapította, hogy ez a fogalom magában foglalja a rendőrség kivételével a büntető igazságszolgáltatásban részt vevő nemzeti hatóságokat (**Poltorak** ügy). Ebből pedig azt a következtetést vonta le, hogy a nemzeti rendőrség által büntetőeljárás lefolytatása céljából kibocsátott nemzeti elfogatóparancs ügyészégi általi jóváhagyása olyan jogi aktus, amellyel az ügyészesség ellenőrizi és helyben hagyja ezt az elfogatóparancsot, ekként pedig az a kerethatározat 8. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett „bírósági határozatnak” minősül. Ugyanakkor – éppen ellenkezőleg – úgy vélte, hogy nem tartozik az „igazságügyi hatóság” e fogalmába a litván igazságügyi minisztériumhoz hasonló végrehajtó hatalmi szerv (**Kovalkovas** ügy).

2. A BÜNTETŐELJÁRÁS SORÁN IGÉNYBE VEHETŐ TOLMÁCSOLÁSHOZ ÉS FORDÍTÁSHOZ VALÓ JOG

2016. június 9-én a **Balogh** ítéletben (C-25/15, [EU:C:2016:423](#)) a Bíróság egyrészről a *büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való, a 2010/64 irányelvben⁵⁰ előírt jog terjedelméről*, másrészről pedig a *bűnügyi nyilvántartásból származó információk cseréjének területén a 2009/315 kerethatározat⁵¹ és a 2009/316 határozat⁵² alkalmazásáról* hozott határozatot. Ebben az ügyben egy magyar állampolgárt osztrák bíróság ítélt szabadságvesztés-büntetésre. Az osztrák hatóságok az Európai Bűnügyi Nyilvántartási Információs Rendszeren (ECRIS) keresztül tájékoztatták a magyar hatóságokat az ítélet tartalmáról. A magyar hatóságok ekkor ezt az ítéletet továbbították az egyik magyar bíróságnak annak a különleges nemzeti eljárásnak megfelelően, amelynek egyetlen célja valamely külföldi bíróság ítéletének elismerése, amely folytán az olyanra válik, mintha nemzeti bíróság hozta volna. Ez az eljárás magában foglalta, hogy biztosítani kell az ítélet magyar nyelvre történő lefordítását. Az előterjesztett kérdés a fordítással kapcsolatos költségek viselésére irányult.

Ebben az összefüggésben a Bíróság megállapította, hogy a 2010/64 irányelv 1. cikkének (2) bekezdése értelmében a tolmácsoláshoz és fordításhoz való jog a gyanúsítottat vagy a vádlottat a „büntetőeljárás befejezéséig”, azaz annak végső megállapításáig illeti meg, hogy elkövették-e a bűncselekményt, beleértve adott esetben a büntetéskiszabást és a fellebbezés elbírálását is. Következésképpen azt nem kell alkalmazni a valamely más tagállam bírósága által hozott jogerős bírósági határozat elismerésére irányuló különleges nemzeti eljárásra, amennyiben ezen utóbbi fogalmilag csak annak a végleges – adott esetben e bíróság általi elítélést követő – meghatározása után folytatható le, hogy a gyanúsított vagy a vádlott elkövette-e a bűncselekményt.

A Bíróság egyebekben megállapította, hogy a 2009/315 kerethatározattal és a 2009/316 határozattal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás alkalmazása, amely a magyar jogban előírthoz hasonló, valamely ítélet elismerésére vonatkozó különleges eljárást vezet be. Az ítélethozatal szerinti tagállam bíróságai által meghozott büntetőítéleteknek az érintett személy állampolgársága szerinti tagállam központi hatósága általi bűnügyi nyilvántartásba való felvételének ugyanis közvetlenül az e büntetőítéletekre vonatkozó információknak az ECRIS-en keresztül történő, ez utóbbi tagállam központi hatósága általi továbbítása alapján kell megtörténnie. Ez a bejegyzés nem függhet az említett büntetőítéletek bíróság általi elismerésére vonatkozó eljárás előzetes lefolytatásától, attól pedig még kevésbé, hogy a büntetőítéletet továbbítják-e elismerés céljából az érintett személy állampolgársága szerinti tagállamnak. Az ilyen eljárás egyébként az EUMSZ 82. cikk (1) bekezdésében előírt, a büntetőügyekben hozott bírósági ítéletek és határozatok kölcsönös elismerésének elvébe ütközik.

50 | A büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való jogról szóló, 2010. október 20-i 2010/64/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2010. L 280., 1. o.).

51 | A bűnügyi nyilvántartásból származó információk tagállamok közötti cseréjének megszervezéséről és azok tartalmáról szóló, 2009. február 26-i 2009/315/IB tanácsi kerethatározat (HL 2009. L 93., 23. o.).

52 | A 2009/315/IB kerethatározat 11. cikke alkalmazásában az Európai Bűnügyi Nyilvántartási Információs Rendszer (ECRIS) létrehozásáról szóló, 2009. április 6-i 2009/316/IB tanácsi határozat (HL 2009. L 93., 33. o.).

3. VALAMELY MÁSIK TAGÁLLAMBAN LEFOLYTATOTT BÜNTETŐELJÁRÁSOK ÉS OTT HOZOTT BÜNTETŐJOGI HATÁROZATOK

A 2016. június 29-én hozott **Kossowski** ítéletben (C-486/14, [EU:C:2016:483](#)) a Bíróságnak a *schengeni térségben a ne bis in idem elv hatályát* kellett pontosítania. Ebben az ügyben Németországban indítottak büntetőeljárást súlyos erőszakkal elkövetett zsarolásnak minősülő cselekmény elkövetésével vádolt lengyel állampolgárral szemben. Az eljáró német bíróság azonban azon az alapon tagadta meg a bírósági eljárás megindítását, hogy az ellentétes a schengeni térségben alkalmazandó *ne bis in idem* elvvel. A lengyel ügyészség ugyanis szintén nyomozást indított ugyanezen tényállás miatt, és azt jogerősen megszüntette, mivel a vádlott megtagadta a vallomástételt, a sértettet és egy tanút pedig – akik Németországban laktak – nem lehetett kihallgatni. A német ügyészség fellebbezése alapján eljáró, kérdést előterjesztő bíróság annak pontosítását kérte a Bíróságtól, hogy – figyelemmel arra, hogy a lengyel ügyészség határozatát részletes nyomozás lefolytatása nélkül hozta – a vádlott a Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyezmény⁵³ 54. cikkének értelmében „jogerősen elítélt” személynek vagy az Alapjogi Charta 50. cikke értelmében „jogerősen felmentett” személynek minősül-e, oly módon, hogy a *ne bis in idem* elvvel ellentétes lenne ugyanazon tényállás miatt új büntetőeljárás indítása.

A nagytanácsban eljáró Bíróság emlékeztetett arra, hogy a *ne bis in idem* elvnek az a célja, hogy az elkövető számára biztosítsa, hogy miután az egyik schengeni államban elítélték és büntetését végrehajtották, illetve jogerősen felmentették, anélkül mozoghasson a schengeni térségben, hogy más schengeni államban ugyanazon cselekmény miatti büntetőeljárástól kellene tartania. Ugyanakkor ennek az elvnek nem célja, hogy megvédje a gyanúsítottat attól, hogy vele szemben ugyanazon cselekmény miatt több schengeni államban egymás követő nyomozást folytassanak. A Bíróság ennél fogva megállapította, hogy az ügyészség büntetőeljárást megszüntető, vagy valamely személy ellen folytatott nyomozást jogerősen lezáró határozata a *ne bis in idem* elv alkalmazásában nem tekinthető jogerős határozatnak, amennyiben e határozat indokolásából kitűnik, hogy ezen eljárást részletes nyomozás lefolytatása nélkül szüntették meg. E tekintetben a sértett és egy esetleges tanú kihallgatásának hiánya azt valószínűsíti, hogy nem folytattak részletes nyomozást.

Egyebekben a 2016. november 8-án hozott **Ognyanov** ítéletben (C-554/14, [EU:C:2016:835](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság a büntetés végrehajtására alkalmazandó jog meghatározása céljából a többek között a 2008/909 kerethatározatban⁵⁴ előírt kölcsönös elismerés elvének a hatályáról hozott határozatot. Ez az ügy egy olyan bolgár állampolgárra vonatkozott, akit egy dán bíróság halmazati büntetésül tizenöt év szabadságvesztésre ítélt. Az érintett a bolgár hatóságok részére való átadásáig Dániában letöltötte büntetésének egy részét. Dániai fogva tartása során több mint másfél évig dolgozott. E tekintetben a bolgár jog – a nemzeti bíróság általi értelmezésnek megfelelően – azt írja elő, hogy a szabadságvesztés-büntetését töltő személy által akár egy másik tagállamban végzett munkát figyelembe veszik a büntetés időtartamának mérséklése céljából oly módon, hogy két munkanap három napi szabadságvesztésnek felel meg. Az érintett átadásakor azonban a dán hatóságok kifejezetten jelezték a bolgár hatóságoknak, hogy a dán jog a maga részéről nem teszi lehetővé a szabadságvesztés-büntetés mérséklését az e büntetés végrehajtása során folytatott munkavégzés következményeként.

53| A Benelux Gazdasági Unió államai, a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Francia Köztársaság kormányai között a közös határaikon történő ellenőrzések fokozatos megszüntetéséről szóló, 1985. június 14-i Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló, 1990. június 19-én Schengenen aláírt egyezmény (HL 2000. L 239., 19. o.; magyar nyelvű kiadás 19. fejezet, 2. kötet, 9. o.).

54| A kölcsönös elismerés elvének büntetőügyekben hozott, szabadságvesztés-büntetéseket kiszabó vagy szabadságelvonással járó intézkedéseket alkalmazó ítéleteknek az Európai Unióban való végrehajtása céljából történő alkalmazásáról szóló, 2008. november 27-i 2008/909/IB tanácsi kerethatározat (HL 2008. L 327., 27. o.).

Ily módon az érintett által Bulgáriában még letöltendő büntetés időtartamának meghatározása céljából a kérdést előterjesztő bolgár bíróság többek között arra a kérdésre kívánt választ kapni a Bíróságtól, hogy a kerethatározattal ellentétes-e az a nemzeti szabály, amely lehetővé teszi a végrehajtó állam számára, hogy mérsékelje az elítélt büntetését az általa egy másik tagállamban való fogva tartása során végzett munka miatt, jóllehet ez utóbbi tagállam illetékes hatóságai ezen állam jogának megfelelően nem engedélyezték a büntetés ilyen mérséklését.

A Bíróság álláspontja szerint a 2008/909 kerethatározat 17. cikkét akként kell értelmezni, hogy kizárólag a kibocsátó állam joga alkalmazandó – beleértve a büntetés esetleges mérséklésének kérdését – a büntetés azon részére, amelyet az érintett személy ezen állam területén töltött le a végrehajtó államba történő átszállításáig. Ez utóbbi állam joga azonban a büntetésnek csak az e személy által a végrehajtó állam területére történő átszállítását követően még letöltendő részére alkalmazandó. Következésképpen a végrehajtó államnak a büntetés végrehajtásával kapcsolatos kérdések tekintetében hatáskörrel rendelkező hatósága visszaható hatállyal nem helyettesítheti saját büntetés-végrehajtási jogával és különösen a büntetések csökkentésére vonatkozó jogszabályaival a kibocsátó állam jogát a büntetés azon részét illetően, amelyet az érintett személy ez utóbbi állam területén már letöltött.

XI. VERSENY

1. KARTELLEK

A kartellek területén hat ítéletet érdemes kiemelni. Ezek közül az első ítéletben a Bíróságnak a versenyjog megsértésében való passzív részvételről kellett határoznia. A második ítéletben a Bíróságnak alkalma nyílt megvizsgálni az EUMSZ 101. cikk és a szabadalmi jog közötti kapcsolat bizonyos elemeit. Az ezt követő négy ítélet az 1/2003 rendeletnek⁵⁵ a kartellekkel kapcsolatos közigazgatási eljárásokban való alkalmazására vonatkozik.

A 2016. január 21-én kihirdetett **Eturas és társai** ítéletben (C-74/14, [EU:C:2016:42](#)) a Bíróságnak a versenyjog megsértésében való részvétel passzív módjai tekintetében kellett pontosításokat tennie. A kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdések azon jogvitából eredtek, amely 30 utazási iroda és a litván versenytanács között volt folyamatban többek között azon kérdést illetően, hogy az említett irodák hallgatólagos jóváhagyás útján részt vettek-e a versenyjog megsértésében. Az utazási irodák valamennyien részt vettek egy utazási ajánlatokat tartalmazó közös számítógépes rendszerben, amely lehetővé tette, hogy az internetes oldalaikon keresztül egységes foglalásmegjelenítési módon utazásokat kínáljanak értékesítésre. A 2009. év során az említett közös rendszer fenntartója saját elektronikus levelezőrendszeren keresztül olyan üzenetet küldött a rendszerben részt vevő utazási irodáknak, amelyben arról értesítette őket, hogy az e rendszeren keresztül értékesített termékekhez kapcsolódó kedvezményekre ezentúl felső határ vonatkozik. Ezen üzenet elküldését követően ezt az intézkedést a foglalási rendszer működtetése keretében végrehajtották. E körülmények között a kérdést előterjesztő bíróság azt a kérdést tette fel, hogy a rendszerben részt vevő utazási irodákról vélelmezhető-e, hogy tudtak az említett üzenetről, illetve arról szükségképpen tudniuk kellett, és azzal, hogy nem tiltakoztak ezzel a magatartással szemben, részt vettek az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében vett összehangolt magatartásban.

⁵⁵ | A[z] [EUM-]Szerződés [101.] és [102.] cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.).

Az összehangolt magatartásban való esetleges részvételt illetően a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az utazási irodákról abban az esetben vélelmezhető, hogy az utazási ajánlatokat tartalmazó közös számítógépes rendszer fenntartója által elküldött üzenetről való tudomásszerzéstől fogva részt vettek az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében vett összehangolt magatartásban, ha nem határolódtak el nyilvánosan ettől a magatartástól, nem jelentették azt a közigazgatási hatóságoknak, vagy nem terjesztettek elő más bizonyítékot e vélelem megdöntése céljából.

Az alapeljárásban részt vevő különböző felek által e tekintetben előterjesztendő bizonyítékokat illetően a Bíróság megjegyezte, hogy jóllehet az 1/2003 rendelet 2. cikke kifejezetten szabályozza az EUMSZ 101. cikk (1) cikkének megsértésével kapcsolatos bizonyítási teher megosztását, e rendelet nem tartalmaz speciálisabb eljárási szempontokra vonatkozó rendelkezéseket. Márpedig az adott területre vonatkozó uniós szabályozás hiányában a kérdést előterjesztő bíróság feladata a bizonyítékok mérlegelésére és a bizonyítás megkövetelt szintjére vonatkozó nemzeti szabályok alapján megvizsgálni, hogy az elé terjesztett körülmények összességére tekintettel a közös rendszer fenntartója általi üzenetküldés elegendő bizonyítéknak minősülhet-e annak megállapításához, hogy az üzenet címzettjei tudomással bírtak a tartalmáról. E tekintetben ugyanakkor a Bíróság pontosította, hogy az ártatlanság vélelmével ellentétes, ha a kérdést előterjesztő bíróság arra az álláspontra helyezkedik, miszerint önmagában az üzenet elküldése elegendő bizonyítéknak minősülhet annak megállapításához, hogy az üzenet címzettjei szükségképpen tudomással bírtak a tartalmáról.

A 2016. július 7-én hozott **Genentech** ítéletben (C-567/14, [EU:C:2016:526](#)) a Bíróság a *valamely szabadalom hasznosítására jogosult személyt terhelő azon kötelezettségnek az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésével való összeegyeztethetőségéről határozott, hogy az engedély alá eső szabadalom vagy szabadalmak bitorlásának hiányától vagy megsemmisítésétől függetlenül fizesse meg a szabadalmazott technológia használatáért megállapított díjat.* Az alapeljárás felperese a gyógyszeripari ágazatban működő társaság, amely egy szabadalmazott aktivátor használatát illetően az egész világra kiterjedő, nem kizárólagos hasznosítási engedély jogosultja volt. Mivel ezt az aktivátort az engedély alá eső szabadalmak megsértése nélkül használta, nem volt hajlandó megfizetni a szabadalom jogosultjával kötött hasznosítási szerződésben megállapított díj egy részét. A gyógyszeripari társaságot ugyanakkor választottbírói ítéletben kötelezték a szerződésben megállapított díj megfizetésére. Az e választottbírói ítéletből eredő jogvita tárgyában eljáró nemzeti bíróság arról kérdezte a Bíróságot, hogy a díj megfizetése az uniós versenyjogot sértő módon indokolatlan költségeket ró-e a gyógyszeripari társaságra.

Az **Ottung** ügyben⁵⁶ kialakított ítélkezési gyakorlat folytatásaként a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a versenyjog nem tiltja a szóban forgó szabadalmazott aktivátor használata ellenében történő díjfizetés előírását, még akkor sem, ha e használat nem eredményezett szabadalom bitorlást, illetve ha a szabadalom visszaható hatályú megsemmisítése esetén soha nem részesülhetett volna védelemben. E megoldás a Bíróság szerint azzal magyarázható, hogy a díj azon biztosíték árát képezi, hogy az engedély alá eső technológia kereskedelmi hasznosítása során a szabadalmas nem fogja érvényesíteni szellemi tulajdonjogait. Az, hogy a hasznosítási szerződést a hasznosító szabadon felmondhatja, ebben az összefüggésben lehetővé teszi annak kizárását, hogy a díjfizetés a hasznosító cselekvési szabadságát korlátozva vagy a piac lezárását eredményezve torzítsa a versenyt.

Végül a 2016. március 10-én hozott **HeidelbergCement kontra Bizottság** ítélet (C-247/14 P, [EU:C:2016:149](#)), **Schwenk Zement kontra Bizottság** ítélet (C-248/14 P, [EU:C:2016:150](#)), **Buzzi Unicem kontra Bizottság** ítélet (C-267/14 P, [EU:C:2016:151](#)) és **Italmobiliare kontra Bizottság** ítélet (C-268/14 P, [EU:C:2016:152](#)) lehetőséget biztosított a Bíróságnak arra, hogy jelentős pontosításokat fogalmazzon meg *azon indokolási kötelezettség terjedelmét illetően, amely az 1/2003 rendelet 18. cikkének (3) bekezdése szerinti információkérések előkészítése során terheli a Bizottságot.* A jogvita többek között olyan határozatokra vonatkozott, amelyekkel a Bizottság több

56 | A Bíróság 1989. május 12-i **Ottung kontra Klee & Weillbach és társai** ítélete (C-320/87, [EU:C:1989:195](#)).

társaságtól információkat kért a cement piacán és a kapcsolódó termékek piacán fennálló kartellben való állítólagos részvételüket illetően.⁵⁷

Az ilyen kérelem indoklására irányuló kötelezettség terjedelmét illetően a Bíróság mindenekelőtt felidézte az 1/2003 rendelet 18. cikkének (3) bekezdése által megkövetelt alapvető indoklási elemeket. E rendelkezés szerint a Bizottságnak közölnie kell többek között az információkérés jogalapját és célját, továbbá meg kell határoznia, hogy milyen információra van szükség, és meg kell határoznia azt a határidőt, amelyen belül az információt be kell nyújtani. E különös indoklási kötelezettség alapvető követelménynek minősül, nemcsak azért, hogy az információkérés indokoltsága kitűnjön, hanem azért is, hogy az érintett vállalkozások megérthessék együttműködési köteleességük mértékét védelemhez való joguk megtartása mellett.

Következésképpen, amikor a Bizottság az 1/2003 rendelet 18. cikkének (3) bekezdése alapján információt kér, a kérelmében meg kell jelölnie a vizsgálatának célját, és meg kell határoznia a versenyszabályokba ütköző állítólagos jogsértést. E tekintetben a Bíróság pontosította, hogy mivel az információk szükségességét az információkérésben megjelölt célhoz viszonyítva kell értékelni, ezt a célt kellő pontossággal kell megjelölni, hiszen ellenkező esetben az információ szükségességét nem lehet meghatározni, és a Bíróság nem gyakorolhatja felülvizsgálati jogkörét.

A Bíróság a szóban forgó ügyek ténybeli hátterére utalva azt is kiemelte, hogy jóllehet az információkérés olyan vizsgálati intézkedésnek minősül, amelyet általában az ügy vizsgálatának szakaszában alkalmaznak, a Bizottság nem elégedhet meg egy túlságosan szűkszavú, homályos és általános indokolással, amikor már rendelkezett olyan információkkal, amelyek lehetővé tették volna számára, hogy pontosabban kifejtse a jogsértés elkövetésének a szóban forgó vállalkozásokat terhelő gyanúját. Így a Bíróság – miután megállapította, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a Bizottság kellően megindokolta a határozatait – úgy határozott, hogy hatályon kívül helyezi a Törvényszék ítéleteit, és megsemmisíti a Bizottság határozatait.

2. ÁLLAMI TÁMOGATÁSOK

Az állami támogatások területén négy ítéletet kell megemlíteni: az első kettő a pénzügyi és gazdasági válsággal összefüggésben nyújtható támogatásokat illetően a Bizottság által elfogadott közleményekre vonatkozik; a másik kettő a szelektivitással kapcsolatos feltétel értelmezése tekintetében fogalmaz meg pontosításokat.

A 2016. március 8-án kihirdetett **Görögország kontra Bizottság** ítéletben (C-431/14 P, [EU:C:2016:145](#)) a Bíróság nagytanácsban eljárva, fellebbezés keretében helyben hagyta a *Törvényszék azon ítéletét*,⁵⁸ amely elutasította a görög mezőgazdasági biztosító szervezet (a továbbiakban: ELGA) által folyósított kártalanítási támogatásokkal kapcsolatos bizottsági határozat⁵⁹ ellen Görögország által indított megsemmisítés iránti keresetet. E határozatban a Bizottság jogellenes állami támogatásoknak minősített bizonyos, az ELGA által a kedvezőtlen időjárási viszonyok folytán bekövetkező károk vonatkozásában a görög mezőgazdasági termelőknek folyósított kártalanításokat. E tekintetben a Bizottság hivatkozott többek között azokra a magatartási szabályokra, amelyeket a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságban a finanszírozási lehetőségek elérésének támogatására

57| Az 1/2003 tanácsi rendelet 18. cikke (3) bekezdésének alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/39520 – „cement és kapcsolódó termékek” ügy) 2011. március 30-án hozott C(2011) 2356 végleges, C(2011) 2361 végleges, C(2011) 2364 végleges és C(2011) 2367 végleges bizottsági határozat.

58| A Törvényszék 2014. július 16-i **Görögország kontra Bizottság** ítélete (T-52/12, [EU:T:2014:677](#)).

59| A görög mezőgazdasági biztosító szervezet (ELGA) által a 2008. és a 2009. évben folyósított kártalanítási támogatásokról szóló, 2011. december 7-i 2012/157/EU bizottsági határozat (HL 2012. L 78., 21. o.).

irányuló állami támogatási intézkedésekhez biztosított ideiglenes közösségi keretrendszer (a továbbiakban: IKK)⁶⁰ tartalmaz.

A Bíróság az ítéletében mindenekelőtt hangsúlyozta, hogy az ELGA által nyújtott szolgáltatásokat állami forrásokból vonják el. Mivel az ELGA által teljesített kifizetések függetlenek voltak a mezőgazdasági termelők által a biztosítási különjárulék címén fizetett járulékoktól, a Bíróság szerint e kifizetések olyan előnynek minősültek, amelyben a kedvezményezettek rendes piaci feltételek mellett nem részesülhettek volna, ezáltal pedig e kifizetések befolyásolták a versenyt.

A Bíróság ezt követően elutasította Görögország azon érvét, amely szerint a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem térhetett el az IKK-ban foglalt magatartási szabályoktól, hanem épp ellenkezőleg, köteles volt azokat alkalmazni. E tekintetben a Bíróság emlékeztetett arra, hogy az IKK-ban foglaltakhoz hasonló magatartási szabályok elfogadásával a Bizottság saját maga korlátozta az olyan támogatások belső piaccal való összeegyeztethetőségével kapcsolatos széles mérlegelési jogkörét, amelyek az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének b) pontja szerint valamely tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetésére irányulnak. Kétségtelen, hogy a Bizottság köteles lehet eltérni e magatartási szabályoktól, különösen akkor, ha valamely tagállam olyan rendkívüli körülményekre hivatkozik, amelyek egy tagállam adott ágazatát jellemzik, és amelyek különböznek az ilyen keretszabályokban említett körülményektől. Ugyanakkor, mint azt a Bíróság megállapította, Görögország a Törvényszék előtt nem hivatkozott arra, hogy a görög mezőgazdasági ágazatban ilyen körülmények álltak volna fenn, amelyek alapján a Bizottság köteles lett volna eltérni az IKK-tól.

A 2016. július 19-én hozott **Kotnik és társai** ítélet (C-526/14, [EU:C:2016:570](#)) alapjául szolgáló ügyben a Bíróság nagytanácsának a bankokról szóló bizottsági közlemény⁶¹ érvényességéről és értelmezéséről, különösen pedig arról a követelményről kellett határoznia, amely szerint ahhoz, hogy az ezen ágazatnak nyújtott támogatásokat összeegyeztethetőnek lehessen tekinteni, a nehéz helyzetben lévő bankok szerkezetátalakítási költségeinek fedezéséhez meg kell osztani a terheket a részvényesek és az alárendelt hitelezők között. Az alapjogvitában több olyan kérelmet terjesztettek a szlovén alkotmánybíróság elé, amelyek a bankszektorról szóló nemzeti törvény alkotmányossági vizsgálatára irányultak. E törvény alapján a szlovén központi bank a pénzügyi világválság következtében olyan határozatot fogadott el, amely rendkívüli intézkedéseket írt elő öt szlovén bank feltőkésítése, megmentése, illetőleg felszámolása érdekében. A bankokról szóló közleménnyel összhangban a központi bank határozata előírta a bankok részvényeseit megillető törzsrészvények, valamint az alárendelt kötvények névértékének csökkentését. A kérdést előterjesztő bíróság azt a kérdést tette fel, hogy a közleményben előírt „tehermegosztás” összhangban van-e az uniós joggal.

A Bíróság mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy a bankokról szóló közleményben foglaltakhoz hasonló magatartási szabályok elfogadása csupán olyan hatással jár, mint a Bizottság mérlegelési jogköre gyakorlásának saját maga általi korlátozása, abban az értelemben, hogy ha valamely tagállam egy olyan tervezett állami támogatást jelent be a Bizottságnak, amely megfelel e szabályoknak, a Bizottság főszabály szerint köteles e tervezett támogatást engedélyezni. Ezenkívül a tagállamoknak továbbra is lehetőségük van arra, hogy olyan tervezett állami támogatásokat jelentsenek be a Bizottságnak, amelyek nem felelnek meg az e közleményben foglalt kritériumoknak, és a Bizottság az ilyen tervezett támogatásokat rendkívüli körülmények esetén engedélyezheti. Ebből következik, hogy a bankokról szóló közlemény nem keletkeztethet a tagállamokkal szemben önálló kötelezettségeket, hanem azon feltételek megállapítására szorítkozik,

60] A 2008. december 17-i európai bizottsági közleményből (HL 2009. C 16., 1. o.) eredő és a 2009. október 31-i bizottsági közleménnyel (HL 2009. C 261., 2. o.) módosított, a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságban a finanszírozási lehetőségek elérésének támogatására irányuló állami támogatási intézkedésekhez biztosított ideiglenes közösségi keretrendszer.

61] Az állami támogatási szabályoknak a pénzügyi válsággal összefüggésben hozott bankmentő intézkedésekre való, 2013. augusztus 1-je utáni alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény („A bankokról szóló közlemény”) (HL C 216., 1. o.).

amelyek célja annak biztosítása, hogy a pénzügyi válságban a bankoknak nyújtott állami támogatások a belső piaccal összeegyeztethetők legyenek.

Az állami támogatás Bizottság általi engedélyezése céljából a részvényesek és az alárendelt hitelezők közötti tehermegosztásra vonatkozó feltételt illetően a Bíróság hangsúlyozta, hogy a közleményt az EUM-Szerződés olyan rendelkezése alapján fogadták el, amely szerint a Bizottság a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilváníthatja azokat a támogatásokat, amelyek a valamely tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetésére irányulnak. Ebben az összefüggésben a tehermegosztási intézkedések azt kívánják biztosítani, hogy azt megelőzően, hogy bármilyen állami támogatás nyújtására sor kerülne, a tőkehiányos bankok a befektetőkkel együtt e hiány csökkentésén fáradozzanak, különösen a saját tőke bevonásával, valamint az alárendelt hitelezők hozzájárulása révén, mivel az ilyen intézkedések alkalmasak arra, hogy csökkentsék a nyújtott állami támogatás nagyságát. Egy ezzel ellentétes megoldás azzal a veszéllyel járna, hogy versenytorzulást idéz elő, mivel azok a bankok, amelyek részvényesei és alárendelt hitelezői nem járultak hozzá a sajáttőkehiány csökkentéséhez, nagyobb állami támogatást kapnának annál, mint amely elegendő lett volna a fennmaradó sajáttőkehiány ellentételezésére. Másfelől e közlemény elfogadásával a Bizottság nem vonta el az Európai Unió Tanácsának biztosított hatásköröket.

Továbbá a Bíróság szerint az, hogy a nemzetközi pénzügyi válság első szakaszaiban az alárendelt hitelezőket nem kérték fel a hitelintézetek megmentéséhez való hozzájárulásra, nem teszi lehetővé azt, hogy e hitelezők a bizalomvédelem elvére hivatkozzanak. Másfelől, mivel a bank alaptőkéjének mértékéig a részvényesek felelnek a bank adósságaiért, az a tény, hogy a közlemény megköveteli, hogy a bank sajáttőkehiányának orvoslása érdekében az állami támogatás nyújtását megelőzően e részvényesek ugyanolyan mértékben járuljanak hozzá a bank által elszenvedett veszteségek fedezéséhez, mint ilyen állami támogatás hiányában, nem tekinthető úgy, hogy érinti a tulajdonhoz való jogukat. Ezenkívül azon kérdést illetően, hogy a közlemény a 2012/30 irányelvben⁶² foglalt előírásokra tekintettel érvényes-e, a Bíróság megállapította, hogy ez az irányelv lényegében akként rendelkezik, hogy a részvénytársaságok tőkéjének bármely megemeléséről vagy leszállításáról a társaság közgyűlésének kell határoznia. Márpedig a bankokról szóló közlemény semmilyen konkrét rendelkezést nem tartalmaz azon jogi eljárásokra vonatkozóan, amelyek keretében a tehermegosztási intézkedéseket végre kell hajtani. Következésképpen, noha a tagállamok adott helyzetben esetleg arra kényszerülhetnek, hogy a társaság közgyűlésének beleegyezése nélkül hozzanak ilyen tehermegosztási intézkedéseket, e körülmény mindazonáltal nem kérdőjelezheti meg a bankokról szóló közleménynek a 2012/30 irányelv rendelkezéseire tekintettel való érvényességét.

Az alárendelt kötvények átalakítására vagy névértékének csökkentésére vonatkozó intézkedéseket illetően a Bíróság megállapította, hogy a bankokról szóló közlemény nem követeli meg a tagállamoktól, hogy azt megelőzően, hogy bármilyen állami támogatás nyújtására sor kerülne, a nehéz helyzetben lévő bankokkal szemben előírják az alárendelt kötvények törzsrészcsekké történő átalakítását, illetve azok névértékének csökkentését, és nem kötelesek azt sem előírni, hogy e kötvényeket teljes mértékben fordítsák a veszteségek fedezésére. Ilyen esetben a tervezett állami támogatás azonban nem tekinthető olyannak, mint amely a szigorúan szükséges mértékre korlátozódik. Következésképpen a tagállam, valamint az e támogatásban részesülő bankok vállalják annak kockázatát, hogy a Bizottság esetleg olyan határozatot hoz, amely a támogatásokat a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánítja.

A 2016. december 21-én kihirdetett **Bizottság kontra Hansestadt Lübeck** ítéletben (C-524/14 P, [EU:C:2016:971](#)), amely helybenhagyta a Törvényszék megtámadott ítéletét, a nagytanácsban eljáró Bíróság nem csupán az arra vonatkozó ítélkezési gyakorlatát pontosította, hogy az állami támogatások tárgyában hozott határozat

62] A biztosítékok egyenértékűvé tétele céljából a részvénytársaságok alapításának, valamint tőkéjük fenntartásának és módosításának tekintetében a tagállamok által a társasági tagok és harmadik személyek érdekei védelmében az Európai Unió működéséről szóló szerződés 54. cikkének második bekezdése szerinti társaságoknak előírt biztosítékok összehangolásáról szóló, 2012. október 25-i 2012/30/EU európai parlamenti és a tanácsi irányelv (HL 2012. L 315., 74. o.).

elleni megsemmisítés iránti keresetek keretében mit kell érteni az eljáráshoz fűződő érdek követelménye alatt, hanem a támogatás szelektivitásával kapcsolatos kritériumra vonatkozó ítélkezési gyakorlatát is. Ezen ügy alapját a Bizottság azon határozatával kapcsolatos jogvita képezte, amelynek értelmében a Bizottság megindította az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdésében szabályozott hivatalos vizsgálati eljárást,⁶³ különösen azon rendelet tekintetében, amely a Lübecki repülőtérén fizetendő díjakat szabályozza, és amely az e repülőtérrel használó valamennyi légitársaságra alkalmazandó, amennyiben a repülőtér üzemeltetője és a légitársaság nem kötött külön megállapodást. A rendeletet a Lübeck városának tulajdonában lévő azon társaság fogadta el, amely e repülőtérrel üzemeltette, és amelyet utóbb eladtak egy magánjogi társaság részére. A vitatott határozatban a Bizottság – mivel úgy ítélte meg, hogy e rendelet állami támogatást tartalmazhat – megindította a hivatalos vizsgálati eljárást. A Lübeck városa által indított megsemmisítés iránti kereset alapján a Törvényszék a fellebbezett ítéletében⁶⁴ megsemmisítette e határozatot.

Lübeck városának az eljáráshoz fűződő érdekét illetően a Bíróság megerősítette, hogy e városnak a repülőtér magánbefektető részére történő eladását követően is fennmaradt az az érdeke, hogy az eljárást megindító határozat megsemmisítését kérje. E tekintetben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a város a repülőtér privatizációja után is ki van téve annak a kockázatnak, hogy valamely nemzeti bíróság elrendeli azoknak az esetleges támogatásoknak a visszatérítését, amelyeket abban az időszakban folyósítottak, amikor a város irányította azt a vállalkozást, amely a vizsgált intézkedéssel érintett repülőtér tulajdonosa volt. Ezért a hivatalos vizsgálati eljárást lezáró végleges bizottsági határozat hiányában az eljárást megindító határozat által kiváltott hatások fennmaradnak, oly módon, hogy a városnak továbbra is fennáll az eljáráshoz fűződő érdeke a tekintetben, hogy e határozat megsemmisítését kérje.

A díjakra vonatkozó, a Bizottság által kifogásolt rendelet szelektív jellegét illetően a Bíróság hangsúlyozta, hogy az olyan állami intézkedés, amely csak adott tevékenységi ágazatot, vagy az ezen ágazatban működő vállalkozásoknak csak egy részét részesíti előnyben, nem szükségszerűen szelektív. Így az a körülmény, hogy a jelen ügyben a Lübecki repülőtér a hamburgi vagy más németországi repülőtér közvetlen versenytársa, és hogy csak a Lübecki repülőtérrel használó légitársaságok részesültek a szóban forgó rendelettel esetlegesen biztosított előnyökből, nem elegendő e rendelet szelektív jellegének a megállapításához. A Bíróság e tekintetben hangsúlyozta, hogy mivel a Lübecki repülőtér üzemeltetője saját hatáskörében eljárva fogadta el az említett rendeletet, a szóban forgó repülőtéri díjak szelektív jellegének értékelése szempontjából releváns viszonyítási alapot maga a rendelet képezi, nem pedig az összes német repülőtérrel érintő általánosabb szabályozás. Márpedig, mivel a szóban forgó rendelet megkülönböztetés nélkül alkalmazandó a Lübecki repülőtérrel használó valamennyi légitársaságra, a Törvényszék helyesen állapította meg, hogy a Bizottság e rendeletet tévesen minősítette szelektív intézkedésnek.

A 2016. december 21-i **Bizottság kontra World Duty Free Group** ítéletben (C-20/15 és C-21/15, [EU:C:2016:981](#)), amely hatályon kívül helyezte a Törvényszék megtámadott ítéleteit, a nagytanácsban eljáró Bíróság szintén arról határozott, hogy *valamely intézkedésnek az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásként minősítése szempontjából mit kell érteni az előny szelektivitásának kritériuma alatt*. A Törvényszék

63 | Az SA.27585 és SA.31149 (2012/C) (korábbi NN/2012, korábbi CP 31/2009 és CP 162/2010 – Németország) állami támogatásokról szóló, 2012. február 22-i C(2012) 1012 final bizottsági határozat.

64 | A Törvényszék 2014. szeptember 9-i **Hansestadt Lübeck kontra Bizottság** ítélete (T-461/12, [EU:T:2014:758](#)).

két ítélete⁶⁵ részben megsemmisítette a 2011/5⁶⁶ és a 2011/282 bizottsági határozatot,⁶⁷ amelyek a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánítottak egy olyan adókedvezményt, amely lehetővé tette a Spanyolországban adóköteles vállalkozások számára, hogy levonják a külföldi vállalkozásokban való részesedésszerzésből eredő üzleti és cégtérték amortizációját, a Spanyol Királyságot pedig az e szabályozás alapján nyújtott támogatások visszatéríttetésére kötelezte.

A Bíróság megállapította, hogy a Törvényszék a megtámadott ítéletekben tévesen alkalmazta a jogot a szelektivitással kapcsolatos feltétel értelmezése során, amennyiben a Bizottság határozatait azzal az indokkal bírálta felül, hogy az olyan intézkedést illetően, amely a gazdasági tevékenység jellegétől függetlenül *a priori* hozzáférhető minden olyan vállalkozás számára, amely külföldi vállalkozásban kíván részesedést szerezni, e határozatok nem határozták meg a szóban forgó adóintézkedéssel előnyben részesített vállalkozások egy adott kategóriáját, következésképpen pedig amennyiben nem vizsgálta, hogy a Bizottság ténylegesen elemezte és megállapította-e ezen intézkedés hátrányosan megkülönböztető jellegét. A Bíróság kiemelte, hogy a szóban forgó intézkedés szelektivitásának megállapítása céljából az sem követelhető meg, hogy a Bizottság azonosítsa az adókedvezményben részesülő vállalkozások azon bizonyos közös saját és egyedi jellemzőit, amelyek lehetővé teszik azoktól a vállalkozásoktól való megkülönböztetésüket, amelyek e kedvezményben nem részesülnek. E tekintetben ugyanis kizárólag annak van jelentősége, hogy az intézkedés annak formájától vagy az alkalmazott szabályozási technikától függetlenül azzal a joghatással jár, hogy a kedvezményezett vállalkozásokat kedvezőbb helyzetbe hozza, mint a többi vállalkozást, jóllehet e vállalkozások összessége a szóban forgó adórendszer által kitűzött célra tekintettel összehasonlítható ténybeli és jogi helyzetben van, e különbségtételt pedig nem igazolja e rendszer jellege és felépítése.

Ezenkívül a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Törvényszék annak megállapításával is tévesen alkalmazta a jogot, hogy a kedvezményezett vállalkozások azon kategóriáját, amelyre tekintettel a szóban forgó adóintézkedés szelektív jellegét vizsgálni kell, az exportáló vállalkozások alkotják. Ugyanis a fent említett azon elvek alapján, amelyek az exporthoz nyújtott adótámogatásokra teljes mértékben alkalmazhatók, a szóban forgó intézkedéshez hasonló olyan intézkedés, amelynek célja az export előnyben részesítése, szelektívnek tekinthető, amennyiben határokon átnyúló ügyleteket, különösen beruházási ügyleteket végrehajtó vállalkozások számára kedvező azon más vállalkozások kárára, amelyek, miközben az érintett adórendszer által kitűzött célra tekintettel összehasonlítható ténybeli és jogi helyzetben vannak, belföldön ugyanilyen jellegű ügyleteket végeznek.

65] A Törvényszék 2014. november 7-i *Autogrill España kontra Bizottság* ítélete (T-219/10, [EU:T:2014:939](#)), valamint 2014. november 7-i *Banco Santander és Santusa kontra Bizottság* ítélete (T-399/11, [EU:T:2014:938](#)).

66] A külföldi vállalkozásban való részesedésszerzés esetén Spanyolország által az üzleti és cégtértekre alkalmazott adózási amortizációról szóló, 2009. október 28-i 2011/5/EU bizottsági határozat (C 45/07, ex NN 51/07, ex CP9/07) (HL 2009. L 7., 48. o.).

67] A külföldi vállalkozásban való részesedésszerzés esetén Spanyolország által az üzleti és cégtértekre alkalmazott adózási amortizációról szóló, 2011. január 12-i 2011/282/EU bizottsági határozat (C 45/07, ex NN 51/07, ex CP9/07) (HL 2011. L 135., 1. o.).

XII. ADÓRENDELKEZÉSEK

A 2016. július 28-én hozott **Ordre des barreaux francophones et germanophone és társai ítéletben** (C-543/14, [EU:C:2016:605](#)) a Bíróság a 2006/112 irányelvnek⁶⁸ az ügyvédi szolgáltatások hozzáadottérték-adó (héta) alá tartozására tekintettel fennálló érvényességéről és értelmezéséről határozott. Az alapeljárásbeli jogvita az említett szolgáltatások héa alóli mentességét megszüntető belga törvényen alapult. A kérdést előterjesztő bíróság arról kérdezte a Bíróságot, hogy az ügyvédi szolgáltatások nyújtásának az említett irányelvben előírt héakötelezettsége, amely az említett szolgáltatások költségeinek növekedésével jár a héaalanyoknak nem minősülő és költségmentességben nem részesülő jogalanyok esetében, összeegyeztethető-e az Alapjogi Charta 47. cikkében kimondott, igazságszolgáltatáshoz való joggal.

Először is a hatékony jogorvoslathoz való jogra és a Charta 47. cikkében biztosított fegyveregyenlőség elvére tekintettel a Bíróság kimondta, hogy a 2006/112 irányelv 1. cikke (2) bekezdésének és 2. cikke (1) bekezdése c) pontjának vizsgálata nem tárt fel olyan tényezőt, amely érinti azok érvényességét, amennyiben e rendelkezések a héa alá vonják a költségmentességben nem részesülő jogalanyoknak nyújtott ügyvédi szolgáltatásokat. Egyrészt e jogalanyok esetében, akik feltehetően elegendő forrással rendelkeznek ahhoz, hogy amikor bírósághoz fordulnak, ügyvéddel képviseltessék magukat, a hatékony jogorvoslathoz való jog főszabály szerint nem garantálja az ahhoz való jogot, hogy e szolgáltatások héamentesek legyenek. A héa alkalmazásához kapcsolódó költségek adóztatása csak akkor kérdőjelezhető meg a fent említett jogra tekintettel, ha e költségek megkerülhetetlenek, vagy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé teszik az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását.

Másrészt a fegyveregyenlőség elve nem jár azzal a kötelezettséggel, hogy a feleket azonos helyzetbe kell hozni a bírósági eljárás keretében viselt pénzügyi költségek tekintetében. Ily módon a Bíróság szerint, bár e héakötelezettség és a levonási jog gyakorlása – azonos munkadíj vonatkozásában – az adóalanyi minőséggel nem rendelkező jogalanyokhoz viszonyítva pénzügyi előnyt biztosíthat az adóalanyi minőséggel rendelkező jogalanyok számára, e pénzügyi előny nem befolyásolja a felek közötti eljárásbeli egyensúlyt, és nem hoz létre teljesen előnytelen helyzetet.

Ezt követően a Bíróság megállapította, hogy a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló egyezmény (Aarhusi Egyezmény) 9. cikkének (4) és (5) bekezdésére nem lehet hivatkozni a 2006/112 irányelv fent hivatkozott cikkei érvényességének értékelése során. Az Aarhusi Egyezmény, amelynek az Unió is részese, 9. cikkének (4) és (5) bekezdésében ugyanis nem tartalmaz olyan feltétlen és kellően pontos kötelezettséget, amely alkalmas a magánszemélyek jogi helyzetének szabályozására, és ezért arra nem lehet valamely uniós irányelv állítólagos jogellenességére alapított kivétel alátámasztásaként hivatkozni.

Végül az ügyvédek által a költségmentességben részesülő jogalanyok részére nyújtott szolgáltatások esetleges adómentességnek kérdését illetően a Bíróság kimondta, hogy a 2006/112 irányelv 132. cikke (1) bekezdésének g) pontját úgy kell értelmezni, hogy az említett szolgáltatások nem héamentesek. Az e rendelkezésben előírt adómentesség alkalmazása ugyanis az érintett szolgáltatásnyújtások szociális jellegétől függ, ami azzal jár, hogy figyelembe kell venni a szóban forgó szolgáltatásnyújtók által összességében követett célokat és a szociális elkötelezettségük állandóságát. A Bíróság pontosította, hogy az érintett szolgáltatásoknak tehát szorosan össze kell függniük a szociális segítségnyújtással és a szociális biztonsággal, és hogy az adómentesség ezenkívül a szociális jellegűnek elismert intézmények által nyújtott szolgáltatásokra korlátozódik. Ily módon az ügyvédek és a fellebbviteli bíróságok előtt eljáró jogi képviselők szakmai kategóriája, tekintettel többek között e jogalanyok szociális elköteleződésének eseti jellegére, nem tekinthető a 2006/112 irányelv 132. cikke (1) bekezdésének g) pontja alkalmazásában szociális jellegűnek. Közelebbről a jogi segítségnyújtás szóban

68 | A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv (HL 2006. L 347., 1. o.).

forgó nemzeti rendszerében, ahol e szolgáltatásokat nem nyújtja minden ügyvéd, hanem csak azok, akik szabadon jelentkeznek, és akik szerepelnek egy évenként felállított jegyzékben, e szolgáltatások nyújtása nem minősül az ügyvédi hivatás egyik céljának. Következésképpen e szolgáltatások nem lehetnek mentesek a hía alól a 2006/112 irányelv 132. cikke (1) bekezdésének g) pontja alapján.

XIII. A JOGSZABÁLYOK KÖZELÍTÉSE

1. SZELLEMI ÉS IPARI TULAJDON

A szellemi és ipari tulajdon területén öt ítéletet érdemes kiemelni: az első négy különösen az elektronikus hírközléshez kapcsolódó szerzői jogi kérdéseket érint. Az ötödik az eljárási költségek azon fél általi megtérítésére vonatkozik, aki valamely szellemi tulajdonjog-sértéssel kapcsolatos jogvitában pervesztes lett.

Elsőként 2016. június 9-én az **EGEDA és társai** ítéletben (C-470/14, [EU:C:2016:418](#)) a Bíróság a 2001/29 irányelv⁶⁹ 5. cikke (2) bekezdése b) pontja szerinti azon méltányos díjazás finanszírozása céljából bevezetett rendszer tárgyában határozott, amely a szerzőket a művek természetes személyek által végzett magáncélú többszörözése esetén illeti meg. Az alapügy tárgyát az a spanyol szabályozás képezte, amely bevezette az állami költségvetés által finanszírozott, magáncélú másolat után fizetendő méltányos díjazás rendszerét. Ennek keretében a méltányos díjazás megfizetésére szánt költségvetési előirányzatot úgy kellett tekinteni, mint amelyet az állami költségvetésben szerepeltetett források összessége és így az adózóknak a jogi személyeket is magában foglaló összessége fedez.

E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy figyelembe véve a tagállamokat a méltányos díjazási rendszer különféle paramétereinek a belső jogukban való meghatározása vonatkozásában megillető széles mérlegelési mozgásteret, a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjával főszabály szerint nem ellentétes, ha azok a tagállamok, amelyek úgy döntenek, hogy bevezetik a magáncélú másolat többszörözési díjának fizetésére vonatkozó kivételt, ennek keretében nem a díjakkal, hanem az állami költségvetésükkel finanszírozott díjazási rendszer bevezetését választják. A Bíróság azonban emlékeztetett arra, hogy a magáncélú másolatra vonatkozó kivételt kizárólag azon természetes személyek javára alkották meg, akik védelem alatt álló műveket vagy más jogtárgyakat magáncélból – kereskedelmi célt közvetlenül vagy közvetve sem szolgáló módon – többszöröznek vagy többszörözhetnek. Következésképpen e személyek okoznak kárt a szerzői jog jogosultaknak, és főszabály szerint ők kötelesek ennek ellentételezéseként a méltányos díjazás finanszírozására. A jogi személyeket ellenben nem illeti meg e kivétel kedvezménye. Ezen összefüggésben, bár a tagállamok részére kétségtelenül megengedett, hogy olyan méltányos díjazási rendszert vezessenek be, amelynek értelmében bizonyos feltételek esetén jogi személyek viselik annak díjait a terhét, amely a méltányos díjazás finanszírozására szolgál, e jogi személyek végül semmiképpen nem maradhatnak az említett díjhoz kapcsolódó teher tényleges kötelezettjei. A Bíróság szerint ezen elv alkalmazandó az alkalmazott finanszírozási rendszertől függetlenül minden olyan esetben, amikor valamely tagállam bevezette a magáncélú másolatra vonatkozó kivételt. Következésképpen a Bíróság kimondta, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjával ellentétes a magáncélú másolat után járó méltányos díjazás olyan rendszere, amelyet az állami költségvetés oly módon finanszíroz, hogy azáltal nem biztosítható, hogy e méltányos díjazás költségét végső soron a magáncélú másolatok felhasználói viseljék.

Másodszor a 2016. szeptember 8-i **GS Media** ítéletben (C-160/15, [EU:C:2016:644](#)) a Bíróság azt a kérdést vizsgálta, hogy az a tény, hogy valamely internetes oldalon olyan védett művekhez vezető hiperlinket helyeznek

69] Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 167., 10. o.; magyar nyelvű kiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.).

el, amelyek egy másik internetes oldalon a szerzői jogi jogosult engedélye nélkül szabadon hozzáférhetők, a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvánossághoz közvetítésnek” minősül-e, és ha igen, milyen körülmények fennállása esetén. A fenti ítélet olyan jogvitában született, amely egy internetes híroldalt üzemeltető társaság és egy folyóirat bizonyos fotók szerzői jogaival rendelkező kiadója között merült fel. Az említett társaság az említett oldalon egy cikket és egy olyan hiperlinket tett közzé, amely az olvasókat egy másik internetes oldalra irányította, ahol a szóban forgó fotókat a szerző hozzájárulása nélkül bocsátották a nyilvánosság rendelkezésére.

Emlékeztetve arra, hogy a „nyilvánossághoz közvetítés” fogalma egyedi értékelést feltételez, a Bíróság rámutatott, hogy amikor egy másik internetes oldalon szabadon rendelkezésre álló műre mutató hiperlinket olyan személy helyezi el, aki ezt nem haszonszerzési célból teszi, figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy e személy nem tudja és észszerűen nem is tudhatja, hogy e művet az interneten a szerzői jogi jogosult engedélye nélkül tették közzé. Amikor viszont e személy tudta vagy tudnia kellett, hogy a hiperlink az interneten jogellenesen közzétett műhöz nyújt hozzáférést, például azért, mert őt a szerzői jog jogosultjai erre figyelmeztették, úgy kell tekinteni, hogy e hiperlink elhelyezése „nyilvánossághoz közvetítésnek” minősül. Ugyanez érvényes olyan esetben, amikor e hiperlink lehetővé teszi azon internetes oldal használói számára, amelyen e hiperlink található, azoknak a műszaki intézkedéseknek a megkerülését, amelyeket az az oldal léptetett életbe, ahol a védett mű található, annak érdekében, hogy a nyilvánosság számára a hozzáférés lehetőségét kizárólag az előfizetőire korlátozva biztosítsa.

Egyébként, a Bíróság megállapította, hogy amikor a hiperlinkek elhelyezését haszonszerzési célból végzik, mint az adott ügyben is, az ilyen elhelyezést megvalósító személytől elvárható, hogy elvégezze a szükséges ellenőrzéseket annak érdekében, hogy meggyőződjön arról, hogy az érintett mű nem jogellenesen lett-e közzételve azon az internetes oldalon, amelyre az említett hiperlinkek vezetnek. Ily módon vélelmezni kell, hogy ezen elhelyezés az említett mű védett jellegének teljes tudatában és adott esetben a szerzői jogi jogosultnak a mű interneten való közzétételéhez adott engedélye nélkül történt. E körülményekre tekintettel, amennyiben e megdönthető vélelmet nem sikerül megdönteni, az a cselekmény, amely abban áll, hogy az interneten jogellenesen közzétett műhöz vezető hiperlinket helyeznek el, „nyilvánossághoz közvetítésnek” minősül. Ugyanakkor nem beszélhetünk „nyilvánossághoz” közvetítésről abban az esetben, ha azokat a műveket, amelyekhez az említett hiperlinkek segítségével lehet hozzáférni, a szerzői jogi jogosult engedélyével valamely másik internetes oldalon már szabadon hozzáférhetővé tették.

Harmadszor 2016. november 10-én a **Vereniging Openbare Bibliotheken** ítéletben (C-174/15, [EU:C:2016:856](#)) a Bíróságnak arra a kérdésre kellett választ adnia, hogy a digitális formájú könyvek közkönyvtárak általi haszonkölcsönzésének rendszere a 2006/115 irányelv⁷⁰ rendelkezéseire tekintettel hasonlónak tekinthető-e a hagyományos könyvek haszonkölcsönzéséhez. Az alapeljárásban egy holland közkönyvtárakat tömörítő egyesület és a szerzőknek az őket a művek bérlete és haszonkölcsönzése kapcsán megillető kizárólagos jogok esetleges megsértése esetén járó díjazás beszedésével megbízott alapítvány között merült fel jogvita.

A Bíróság először is megállapította, hogy nincs semmilyen döntő indok arra, hogy a 2006/115 irányelv hatálya alól minden esetben kizárásra kerüljön a digitális többszörözött példányok és a nem tárgyi formában megjelenő teljesítmények haszonkölcsönzése. Ezt követően azt vizsgálta, hogy valamely könyv digitális formájú többszörözött példányának a „one copy, one user” modell szerinti nyilvános haszonkölcsönzése az irányelv 6. cikkének (1) bekezdése alá tartozhat-e, amely lehetőséget ad arra, hogy a szerzőket a nyilvános haszonkölcsönzés kapcsán megillető kizárólagos jog alól méltányos díjazás ellenében kivételt tegyenek. E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy a digitális formájú könyvek nyilvános haszonkölcsönzésének jelentőségére tekintettel, valamint e nyilvános haszonkölcsönzésre vonatkozó kivétel hatékony érvényesülésének és a kultúrpolitikai célkitűzések e kivétel általi előmozdításának biztosítása céljából nem

⁷⁰ | A bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról szóló, 2006. december 12-i 2006/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 376., 28. o.).

zárható ki, hogy az alkalmazandó abban az esetben, amikor a nyilvánosság számára hozzáférhető könyvtár által végzett tevékenység lényegében a nyomtatott művek haszonkölcsönzésének jellemzőihez hasonló jellemzőkkel rendelkezik. Következésképpen a Bíróság megállapította, hogy a 2006/115 irányelv értelmében vett „haszonkölcsönzés” fogalma valamely könyv digitális formájú többszörözött példányának a „one copy, one user” modell szerinti haszonkölcsönzésére is kiterjed.

A tagállamok adott esetben további olyan feltételeket állapíthatnak meg, amelyek alkalmasak a szerzői jogok védelmének a 2006/115 irányelvben kifejezetten előírt mértéket meghaladó mértékű javítására. A jelen esetben a holland jogszabály megköveteli, hogy a könyvnek a közkönyvtár által hozzáférhetővé tett, digitális formájú többszörözött példányát e példány első eladása vagy tulajdonjogának más módon való első átruházása útján a nyilvános terjesztésre jogosult személy vagy az ő hozzájárulásával más hozza forgalomba az Unión belül. A Bíróság álláspontja szerint az ilyen további feltételt az említett irányelvvel összeegyeztethetőnek kell tekinteni.

Végül azon esetet illetően, amikor valamely könyv digitális formájú többszörözött példánya jogellenes forrásból származik, a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a 2006/115 irányelv egyik célja a kalózkodás elleni küzdelem, és rámutatott, hogy az ilyen többszörözött példány haszonkölcsönzésének megengedése indokolatlan károkat okozhat a szerzői jog jogosultjainak. Következésképpen a Bíróság szerint a nyilvános haszonkölcsönzésre vonatkozó kivétel nem alkalmazandó valamely könyv digitális formájú többszörözött példányának közkönyvtárak általi hozzáférhetővé tételére, amennyiben e többszörözött példány jogellenes forrásból származik.

Negyedszer a 2016. november 16-án hozott **Soulier és Dore** ítéletben (C-301/15, [EU:C:2016:878](#)) a Bíróság *a szerzőknek a kereskedelemben nem elérhető könyvek digitális formában történő többszörözése vagy nyilvánossághoz közvetítése elleni tiltakozáshoz való jogáról* határozott a 2001/29 irányelv⁷¹ rendelkezéseire tekintettel. Az alapeljárársbeli jogvita két francia szerző és a Francia Köztársaság között merült fel a 2001. előtt kiadott olyan könyvek digitális felhasználásával kapcsolatos rendelet jogszerűsége kapcsán, amelyek már nem kerülnek terjesztésre vagy kiadásra.

E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontjával és 3. cikkének (1) bekezdésével ellentétes, ha valamely nemzeti szabályozás egy elismert közös jogkezelő szervezetre bízta az úgynevezett „nem elérhető” könyvek digitális formában történő többszörözésének vagy nyilvánossághoz közvetítésének engedélyezésével kapcsolatos jog gyakorlását, azzal, hogy lehetővé teszi e könyvek szerzői vagy azok jogutódai számára, hogy az említett könyveknek az e célból létrehozott adatbázisba való felvételét követő hat hónapos határidőn belül tiltakozzanak e joggyakorlás ellen, vagy véget vessenek annak. Az említett irányelvben kifejezetten előírt kivételektől és korlátozásoktól eltekintve ugyanis a szerzők kizárólagos joga, hogy engedélyezzék vagy megtiltsák műveik többszörözését és nyilvánossághoz való közvetítését. E feltételek mellett, ahhoz hogy valamely szerzőnek a valamely műve felhasználásához adott előzetes hallgatólágos hozzájárulása elfogadható legyen, minden szerzőt hatékony módon tájékoztatni kell művének valamely harmadik személy általi, jövőbeli felhasználásáról, és amennyiben azt óhajtja, az annak megtiltása érdekében rendelkezésére bocsátott eszközökről.

Ebben az ügyben, tekintettel a francia szabályozásban annak érdekében meghatározott alaki és anyagi jogi feltételekre, hogy az érintett elismert szervezet számára a szóban forgó jog gyakorlását megtiltsák vagy e joggyakorlásnak véget vessenek, a Bíróság megállapította, hogy e szabályozás nem garantálja a szerzők hatékony és egyéniesített tájékoztatását, mivel a tiltakozásuk pusztán hiánya nem tekinthető a műveik felhasználásához adott hallgatólágos hozzájárulásuk kifejezésének, annál is inkább, mivel észszerűen nem feltételezhető, hogy tiltakozásuk hiányában a „feledésbe merült” könyvek szerzőinek mindegyike kedvezően

71 | Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.).

reagál műveinek digitális formában való „felélesztésére”. Egyébiránt a szerző arra vonatkozó jogát, hogy a jövőre nézve véget vessen a műve digitális felhasználásának, anélkül kell tudnia gyakorolnia, hogy ez az azon személyektől eltérő egyes személyek egyező akaratától függne, akiknek e szerző korábban már engedélyezte a digitális felhasználást. Közelebbről a mű szerzőjének véget kell tudnia vetni e felhasználásnak anélkül, hogy előzetesen olyan alakiságnak kellene megfelelnie, amely annak bizonyításában áll, hogy más személyek nem rendelkeznek olyan további jogosultságokkal az említett művet illetően, mint például az annak nyomtatott formában való felhasználásával kapcsolatos jogok.

Ötödször a 2016. július 28-án kihirdetett **United Video Properties** ítélet (C-57/15, [EU:C:2016:611](#)) alkalmat adott a Bíróságnak a 2004/48 irányelv⁷² 14. cikke értelmében vett „*észszerű és arányos igazságszolgáltatási költségek*” és „*egyéb költségek*” fogalmának értelmezésére. E cikk szerint a pernyertes fél oldalán felmerülő ilyen költségeket főszabályként a pervesztes fél viseli, ha méltányossági okok ennek nem mondanak ellent. Az alapeljárás, amelynek tárgyát eredetileg egy szabadalom megsértése képezte, kizárólag a pernyertes fél részére megtérítendő költségekre vonatkozott. Az utóbbi vitatta az olyan nemzeti szabályozásnak az említett cikkel való összeegyeztethetőségét, amely amellett, hogy lehetővé teszi a bíróság számára az ügy különös sajátosságainak a figyelembevételét, egyrészt olyan átalánydíjszabási rendszert tartalmaz, amely abszolút megtérítési határértéket rögzít az ügyvédi közreműködés költségei esetében, másrészt pedig a szaktanácsadói költségek megtérítését csak a pervesztes fél vétkessége esetén írja elő.

Az ügyvédi munkadíjak átalánydíjak révén történő megtérítését illetően a Bíróság megállapította, hogy az ilyen átalánydíjakat előíró szabályozás főszabály szerint indokolható lehet, feltéve, hogy az a megtérítendő költségek észszerű jellegének biztosítására irányul, figyelembe véve az olyan tényezőket, mint a per tárgya, a pertárgy értéke vagy az érintett jog védelme érdekében végzendő munka. Ezzel szemben nem igazolható az olyan átalánydíjakat előíró szabályozás, amelyek az érintett tagállamban az ügyvédi szolgáltatásokra ténylegesen alkalmazott átlagos díjaknál lényegesen alacsonyabbak. Ezenkívül, mivel a 2004/48 irányelv 14. cikke előírja, hogy az igazságszolgáltatási költségeknek „arányosnak” kell lenniük, azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely olyan átalánydíjakat ír elő, amelyek az abban szereplő túl alacsony maximális összegek miatt nem biztosítják, hogy a pervesztes fél a pernyertes fél részéről felmerült észszerű költségek legalább jelentős és megfelelő részét viselje.

A szaktanácsadó igénybevételéhez kapcsolódó költségeket illetően a Bíróság kimondta, hogy a 2004/48 irányelv 14. cikkével ellentétesek az olyan nemzeti szabályok, amelyek a szaktanácsadó költségeinek a megtérítését csak a pervesztes fél vétkessége esetén írják elő, amennyiben e szolgáltatások, függetlenül azok jellegétől, elengedhetetlenek ahhoz, hogy a valamely szellemi tulajdon jog érvényesítésének biztosítására irányuló bírósági keresetet hasznosan belehessen nyújtani. E költségek ugyanis az ilyen keresethez közvetlenül és szorosan kapcsolódó azon „egyéb költségek” kategóriájába tartoznak, amelyeket e rendelkezés alapján a pervesztes félnek kell viselnie.

2. A SZEMÉLYES ADATOK VÉDELME

A 2016. október 19-én hozott **Breyer** ítélet (C-582/14, [EU:C:2016:779](#)) alapjául szolgáló ügyben a Bíróságnak alkalma nyílt arra, hogy pontosítással szolgáljon a 95/46/EK irányelv⁷³ 2. cikkének a) pontja értelmében vett „*személyes adatok*” fogalma, illetve 7. cikkének f) pontja értelmében az adatkezelő jogos érdekének kielégítése vonatkozásában, az internetprotokoll-címek (IP címek) valamely elektronikus médiaszolgáltató általi

72 | A szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 157., 45. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 2. kötet, 32. o.).

73 | A személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1995. L 281., 31. o., magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 15. kötet, 355. o.).

tárolásának összefüggésében. Az alapeljárás felperese azt kérte, hogy tiltsák meg a Németországi Szövetségi Köztársaság számára, hogy a német szövetségi intézmények internetes oldalai felkeresésével összefüggésben továbbított informatikai adatokat az egyes használatok befejezését követően tárolja, vagy harmadik személyekkel tároltassa. A német szövetségi intézmények elektronikus médiaszolgáltatója ugyanis egy dinamikus IP-címbe,⁷⁴ valamint az oldal felkeresésének dátumában és időpontjában álló adatokat rögzítette. Ezen adatok önmagukban nem tették lehetővé e szolgáltató számára, hogy azonosítsa a felhasználót, míg az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltató olyan további adatokkal rendelkezett, amelyek ezen IP-címmel kombinálva lehetővé tehetik az említett felhasználó azonosítását.

Először is a Bíróság megállapította, hogy az elektronikus médiaszolgáltató által a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tett internetes oldal valamely személy által történő felkeresésekor az e szolgáltató által rögzített dinamikus IP-cím az említett szolgáltató tekintetében a 95/46 irányelv 2. cikkének a) pontja szerinti személyes adatnak minősül, amennyiben jogszerű eszközök állnak a rendelkezésre az érintett személynek az e személyről az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltató rendelkezésére álló további adatok révén történő azonosításához.

Másodszor a Bíróság elemezte a szóban forgó nemzeti szabályozást, amely szerint valamely elektronikus médiaszolgáltató az e szolgáltatások valamely felhasználójára vonatkozó személyes adatokat annak hozzájárulása hiányában csak annyiban gyűjtheti és használhatja fel, amennyiben e gyűjtés és felhasználás szükséges az említett szolgáltatások e felhasználó által történő konkrét igénybevételeként lehetővé tételéhez és elszámolásához, és az e szolgáltatások általános működőképessége biztosításának célja nem indokolhatja az említett adatoknak a szolgáltatásokhoz való hozzáférésre irányuló használat befejezését követően történő felhasználását. A Bíróság szerint e szabályozás ellentétes a 95/46 irányelv 7. cikkének f) pontjával. E rendelkezés szerint ugyanis akkor megengedhető az e rendelkezés értelmében vett személyes adatok kezelése, ha az adatkezelő, vagy az adatokat megkapó harmadik fél vagy felek jogos érdekének érvényesítéséhez szükséges, kivéve ha ezeknél az érdekeknél magasabb rendűek az érintett személy érdekei vagy alapvető jogai és szabadságai. Márpedig a jelen ügyben a német szabályozás a bizonyos kategóriákba tartozó személyes adatok tekintetében kategorikusan és általánosan kizárta ezek kezelhetőségét anélkül, hogy az adott esetben szóban forgó ellentétes jogok és érdekek súlyozását lehetővé tette volna. Ennek következtében jogellenesen szűkítette a 95/46 irányelv 7. cikkének f) pontjában előírt fenti elv hatályát, kizárva azt, hogy az elektronikus média honlapjai általános működőképességének biztosítására irányuló célt összevessék e felhasználók érdekeivel vagy alapvető jogaival és szabadságaival.

2016. december 21-én a **Tele2 Sverige et Watson és társai ítéletben** (C-203/15 és C-698/15, [EU:C:2016:970](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság gyorsított eljárásban a 2002/58 irányelv⁷⁵ 15. cikke (1) bekezdésének értelmezéséről határozott, amely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy bizonyos kivételeket vezessenek be az elektronikus közlések és az azokra vonatkozó forgalmi adatok titkossága biztosításának a fenti irányelvben előírt kötelezettsége tekintetében. Az előzetes döntéshozatali kérelmeket két nemzeti, egy svéd és egy egyesült királysági szabályozásra vonatkozó eljárás keretében terjesztették elő, amelyek a hatóságoknak az elektronikus levelezőszolgáltatásokat nyújtó szolgáltatók által tárolt felhasználói adatokhoz való hozzáféréssel voltak kapcsolatosak.

Ítéletében a Bíróság először is felidézte azon ítélkezési gyakorlatot, amely szerint a magánélet tiszteletben tartásához való jog védelme uniós szinten megköveteli, hogy a személyes adatok védelme alóli kivételek és e

74| A „dinamikus” IP-címek olyan ideiglenes címek, amelyeket minden egyes internetcsatlakozáshoz hozzárendelnek, és a későbbi csatlakozásokkor megváltoztatnak.

75| A 2009. november 25-i 2009/136/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról és a magánélet védelméről szóló, 2002. július 12-i 2002/58/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv) (HL 2009. L 337., 11. o.).

védelem korlátozásai az arányosság elvével összhangban a feltétlenül szükséges határokon belül maradjanak. Ezt követően kimondta, hogy a 2002/58 irányelv 15. cikkének az Alapjogi Charta 7., 8. és 11. cikkével, valamint 52. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdésével ellentétes a svédországihoz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely a bűnözés elleni küzdelem céljából minden elektronikus hírközlési eszköz tekintetében valamennyi előfizető és nyilvántartott felhasználó összes forgalmi és helymeghatározó adatának általános és különbségtétel nélküli megőrzését írja elő. A Bíróság szerint az ilyen szabályozás túllép a feltétlenül szükséges mérték korlátain, és egy demokratikus társadalomban nem tekinthető igazottnak, ahogyan azt a Charta fent hivatkozott cikkeivel összefüggésben értelmezett fenti 15. cikk (1) bekezdése megköveteli. E rendelkezéssel viszont nem ellentétes az olyan szabályozás, amely megelőző jelleggel lehetővé teszi az ilyen jellegű adatok célzott megőrzését a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem céljából, azzal a feltétellel, hogy e megőrzés – a megőrzendő adatok kategóriái, az érintett hírközlési eszközök, az érintett személyek és a megőrzés időtartama tekintetében – a feltétlenül szükséges mértékre korlátozódik.

A Bíróság álláspontja szerint a 2002/58 irányelv 15. cikkének (1) bekezdésével szintén ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint az Egyesült Királyság szabályozása, amely anélkül teszi lehetővé az illetékes nemzeti hatóságoknak a forgalmi és helymeghatározó adatokhoz való hozzáférést, hogy e hozzáférést kizárólag a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem céljára korlátozná, amely az egyedüli olyan ok, amely az ilyen hozzáférést igazolja. A nemzeti jognak kell meghatároznia azokat az egyértelmű és pontos szabályokat, amelyek meghatározzák, milyen feltételek esetén kell az elektronikus hírközlési szolgáltatóknak biztosítaniuk az ezen adatokhoz való hozzáférést. Ezenkívül e hozzáférésnek főszabály szerint – a kellően indokolt sürgős esetek kivételével – valamely bíróság vagy független közigazgatási szerv által végzett előzetes felülvizsgálat tárgyát kell képeznie, és e bíróságnak vagy szervnek különösen bűnmegelőzési, bűnfelderítési vagy bűnüldözési eljárások keretében az illetékes nemzeti hatóságok által előterjesztett indokolt kérelem alapján kell meghoznia határozatát. Végül a Bíróság kiemelte, hogy a nemzeti szabályozásnak rendelkeznie kell a szóban forgó adatoknak az Unió területén történő megőrzéséről, valamint azoknak az adatmegőrzési időszak végén történő visszafordíthatatlan megsemmisítéséről annak érdekében, hogy e szabályozás tiszteletben tartsa a személyes adatok kezelése tekintetében a Charta által garantált védelmi szintet.

3. ELEKTRONIKUS KERESKEDELEM

A 2016. szeptember 15-én hozott **Mc Fadden** ítélettel (C-484/14, [EU:C:2016:689](#)) a Bíróság felvilágosítást adott az elektronikus kereskedelemről szóló 2000/31 irányelv⁷⁶ 12. cikke (1) bekezdésének alkalmazása vonatkozásában. Az alapeljárás tárgya egy zenemű hangfelvétel-előállítója és egy üzlet ügyvezetője közötti jogvita volt, amelyben az utóbbi olyan nyilvános és ingyenes Wi-Fi hálózatot üzemeltetett, amely lehetővé tette a nyilvánosság számára valamely zeneműnek az említett hangfelvétel-előállító hozzájárulása nélkül történő letöltését. A Bíróságot annak meghatározására kérték, hogy a közvetítő szolgáltatóknak az információk „egyszerű továbbításáért” fennálló felelőssége alóli, az említett rendelkezés által előírt mentesség kizárja-e a hálózatüzemeltető közvetett felelősségének a hálózata egyik használója által elkövetett szerzőjog-sértések miatt történő megállapítását.

A Bíróság előzetesen hangsúlyozta, hogy valamely hírközlő hálózatnak a nyilvánosság számára történő ingyenes rendelkezésre bocsátása a 2000/31 irányelv 12. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak” minősül abban az esetben, ha azt az érintett szolgáltató nem ellenérték fejében, hanem az általa értékesített áruk vagy az általa nyújtott szolgáltatások reklámozása céljából nyújtja. E rendelkezés kizárja, hogy az ilyen szolgáltatást nyújtó szolgáltatókat felelősség terhelje

76| A belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlament és tanácsi irányelv (HL 2000. L 178., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 25. kötet, 399. o.).

az e szolgáltatás címzettjei által nekik továbbított információkért, azzal a három feltétellel, hogy nem ezek a szolgáltatók kezdeményezik az adatátvitelt, nem ők választják ki az adatátvitel címzettjét, és nem választják meg vagy módosítják az említett adatátvitellel továbbított információt. Következésképpen, ha e feltételek teljesülnek, kizárt, hogy a szerzői jog jogosultja kártérítést követelhesse a szolgáltatótól amiatt, hogy harmadik személyek a hálózati kapcsolatot arra használták, hogy az ő jogait megsértsék. Mivel az ilyen kártérítési kérelemnek nem adható hely, az is kizárt, hogy a szerzői jog jogosultja kérhesse a kártérítési kérelmével összefüggésben felmerült felszólítási, illetve bírósági eljárási költségek megtérítését. E rendelkezés azonban nem érinti a szerzői jog jogosultjának azon lehetőségét, hogy valamely nemzeti hatóságtól vagy bíróságtól a szolgáltatónak a hálózatának felhasználói által elkövetett szerzői jogi jogsértések megszüntetésére vagy megelőzésére való kötelezését kérje.

Végül a Bíróság megállapította, hogy a szolgáltató arra való kötelezésére irányuló intézkedés, hogy az internetkapcsolatot például jelszó révén biztonsági védelemmel lássa el, alkalmas egyrészt a szellemi tulajdon védelméhez fűződő alapvető jog, másrészt a hírközlő hálózathoz való hozzáférést biztosító szolgáltató vállalkozási szabadsághoz fűződő joga, valamint az e hálózat felhasználói tájékozódási szabadsághoz való joga közötti igazságos egyensúly megteremtésére. Az ilyen intézkedés eltántoríthatja a hálózat felhasználóit a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok megsértésétől, amennyiben e jelszó megszerzéséhez kötelesek felfedni kilétüket. Ezzel szemben az internetkapcsolat teljes megszüntetésére irányuló intézkedés – az említett szolgáltató vállalkozási szabadságát kevésbé korlátozó intézkedések kilátásba helyezése nélkül – nem alkalmas a szóban forgó, egymással versengő jogok összeegyeztetésére.

4. TELEKOMMUNIKÁCIÓ

A 2016. október 19-én hozott **Ormaetxea Garai és Lorenzo Almedros** ítélet (C-424/15, [EU:C:2016:780](#)) lehetőséget adott a Bíróság számára a 2002/21 irányelv⁷⁷ értelmezésére, amelynek során *pontosította a nemzeti szabályozó hatóságokra (a továbbiakban: NSZH) vonatkozó pártatlanság és függetlenség követelményének tartalmát az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások területén*. Ebben az ügyben a spanyol kormány olyan reformot valósított meg, amely különböző szabályozó hatóságokat egyetlen, több ágazatra kiterjedő szervezetben egyesített. Ennek közvetlen következményeként az alapügyben érintett NSZH elnöke és egyik tanácsosa megbízatásának a megbízatási idejük lejárta előtt és az említett hatóságra vonatkozó nemzeti törvényben előírt törvényes elbocsátási ok nélkül vetettek véget.

E tekintetben a Bíróság az NSZH-k átszervezésének jogszerűségét illetően először is megállapította, hogy a 2002/21 irányelvvel főszabály szerint nem ellentétes az a nemzeti jogszabály, amely valamely NSZH-t más nemzeti szabályozó hatóságokkal – úgymint a versenyért, a postai ágazatért és az energiaágazatért felelős hatóságokkal – egyesít annak érdekében, hogy egyetlen, több ágazatra kiterjedő szabályozó szervet hozzon létre. Ez azonban csak azzal a feltétellel érvényes, hogy a feladatai ellátása során e szerv teljesíti a szakértelem, függetlenség, pártatlanság és átláthatóság vonatkozásában ezen irányelvben előírt feltételeket, és az általa hozott határozatok az érintett felektől független szervnél hatékony jogorvoslattal megtámadhatók, aminek a vizsgálata a nemzeti bíróság feladata.

Másodszor a Bíróság megállapította, hogy olyan körülmények között, mint amelyek a jelen ügyben felmerültek, a tagállam feladata, hogy a 2002/21 irányelv 3. cikkének (3a) bekezdésében megállapított kötelezettségek teljesítése érdekében olyan szabályokat írjon elő, amelyek biztosítják azt, hogy az NSZH-t vezető testület tagjai megbízatási idő lejárta előtti elbocsátása nem sérti az érintett személyek függetlenségét és pártatlanságát.

77 | A 2009. november 25-i 2009/140/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 337., 37. o., helyesbítés: HL 2013. L 241., 8. o.) módosított, az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályozásáról szóló, 2002. március 7-i 2002/21/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (keretirányelv) (HL L 108., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet, 349. o.).

A Bíróság szerint a törvényben előzetesen megállapított okoktól eltérő okból való, azonnali hatályú felmentés veszélye, amely ily módon akár csak egyetlen testületi tagot is fenyegethet, észszerű kétséget kelthet az érintett NSZH semlegességét és külső tényezőktől való befolyásolhatatlanságát illetően, és sérti e szerv függetlenségét, pártatlanságát és jogkörét. A Bíróság tehát kimondta, hogy a 2002/21 irányelv 3. cikkének (3a) bekezdésével ellentétes, hogy kizárólag egy olyan intézményi reform miatt, amely keretében bizonyos NSZH-kat egyesítenek, azok megbízottjait a megbízási idejük lejárta előtt elbocsátják, amennyiben nem írtak elő olyan szabályokat, amelyek biztosítják azt, hogy az ilyen elbocsátás ne sértse e személyek függetlenségét és pártatlanságát.

5. DOHÁNYTERMÉKEK

A Bíróság 2016. május 4-én hozott három ítéletével⁷⁸ a dohánytermékek gyártására, kiserelésére és értékesítésére vonatkozó 2014/40 irányelv⁷⁹ bizonyos rendelkezéseinek érvényességéről határozott.

Ezen ítéletek közül ki kell emelni a **Lengyelország kontra Parlament és Tanács** ítéletet (C-358/14, [EU:C:2016:323](#)). Ezen ítélettel a Bíróság elutasította a 2014/40 irányelv bizonyos rendelkezéseinek, így többek között 7. cikke (1) bekezdésének érvényességét vitató megsemmisítés iránti keresetet, mely utóbbi rendelkezés a jellegzetes ízesítést, például mentolt tartalmazó dohánytermékek forgalmazásának tilalmát írta elő. Keresetének alátámasztása érdekében Lengyelország három jogalapot hozott fel, amelyeket az EUMSZ 114. cikk, az arányosság elvének és a szubszidiaritás elvének megsértésére alapított.

Elsőként az arra alapított jogalapot illetően, hogy az EUMSZ 114. cikk nem megfelelő jogalap a megtámadott rendelkezések elfogadására, a Bíróság mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy az említett EUMSZ 114. cikk értelmében vett „közelítésére vonatkozó intézkedések” kifejezéssel a Szerződés alkotói mérlegelési mozgásteret biztosítottak az uniós jogalkotó számára a kívánt eredmény elérése céljából legmegfelelőbb közelítési módot illetően, különösen azokban a tárgykörökben, amelyeket összetett műszaki sajátosságok jellemeznek. Ezek az intézkedések valamennyi tagállamot kötelezhetik az érintett termék vagy termékek forgalmazásának engedélyezésére, az ilyen engedélyezési kötelezettség bizonyos feltételekhez kötésére, vagy akár valamely termék vagy termékek forgalmazásának átmeneti vagy végleges megtiltására. A Bíróság ezt követően megállapította, hogy a nemzeti szabályozások közötti eltéréseknek többek között a dohánytermékek bizonyos adalékainak uniós szintű tilalma révén történő megszüntetése e termékek belső piaca megfelelő működésének elősegítésére irányul. Következésképpen semmi nem utal arra, hogy az uniós jogalkotó azzal, hogy dinamikus mechanizmusokat vezetett be a Bizottság arra való felhatalmazása érdekében, hogy meghatározza a jellegzetes ízesítéseket tartalmazó dohánytermékeket, ne tartotta volna tiszteletben az EUMSZ 114. cikkben számára biztosított mérlegelési mozgásteret.

Másodszor a Bíróság megállapította, hogy a szóban forgó tilalom egyben kettős cél biztosítására alkalmas, amely a dohánytermékek belső piaca zavartalan működésének elősegítése, az emberi egészség védelmének magas szintjét alapul véve, különös tekintettel a fiatalkorúak egészségének védelmére. Bizonyos ízesítések ugyanis különösen vonzóak ez utóbbiak számára, és megkönnyítik számukra a dohányzás elkezdését. Avalamennyi jellegzetes ízesítés tilalmának szükségességét illetően a Bíróság kimondta, hogy az uniós jogalkotó a mérlegelési jogkörének gyakorlása során jogosan előírhat ilyen tilalmat, amennyiben a Lengyelország által javasolt kevésbé korlátozó jellegű intézkedések nem tűnnek ennyire alkalmasnak a kitűzött cél elérésére. Az

78| A Bíróság 2016. május 4-i **Lengyelország kontra Parlament és Tanács** ítélete, (C-358/14, [EU:C:2016:323](#)), **Pillbox 38** ítélete (C-477/14, [EU:C:2016:324](#)) és **Philip Morris Brands és társai** ítélete (C-547/14, [EU:C:2016:325](#)).

79| A tagállamoknak a dohánytermékek és kapcsolódó termékek gyártására, kiserelésére és értékesítésére vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései közelítéséről és a 2001/37/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. április 3-i 2014/40/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 127., 1. o.).

említett tilalom valamennyi tagállamot érintő gazdasági következményei és a magas szintű egészségvédelem követelménye közötti egyensúly megteremtése során az uniós jogalkotó gondoskodott arról, hogy enyhítse a mentol jellegzetes ízesítésként való használatának tilalmából eredő kedvezőtlen következményeket. Következésképpen a Bíróság megállapította, hogy e rendelkezés nem tekinthető ellentétesnek az arányosság elvével.

Végül a szubszidiaritás elvének megsértésére alapított jogalapot illetően a Bíróság kimondta, hogy a 2014/40 irányelv által előírt két cél közötti kölcsönös függőség okán azok uniós szinten jobban megvalósíthatók, mint a tagállamok szintjén. A Bíróság előtt ugyanis nem bizonyították, hogy a mentoltartalmú dohánytermékek fogyasztása alapvetően bizonyos tagállamokra összpontosulna.

6. KOZMETIKAI TERMÉKEK

A 2016. szeptember 21-én hozott *European Federation for Cosmetic Ingredients* ítéletben (C-592/14, [EU:C:2016:703](#)) a Bíróság az 1223/2009 rendelet⁸⁰ 18. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett azon tilalom tartalmát pontosította, amely megtiltja olyan kozmetikai termékek forgalomba hozatalát, amelyek olyan összetevőket tartalmaznak, amelyeket az említett rendelet követelményeinek való megfelelés érdekében állatkísérleteknek vetették alá. Az alapeljárás egy olyan szakmai szervezetet érintett, amely a kozmetikai termékekben felhasznált összetevők gyártóit képviseli az Unióban, és amelynek több tagja állatkísérleteket végzett az Unió területén kívül annak lehetséges tétele érdekében, hogy termékeiket harmadik országokban értékesíthessék.

Elsőként az 1223/2009 rendelet háttérét és az általa követett célokat figyelembe véve a Bíróság megjegyezte, hogy annak célja, hogy meghatározza a kozmetikai termékek uniós piacra jutásának feltételeit, és hogy biztosítsa az emberi egészség magas szintű védelmét, miközben ügyel az állatok jólétére azáltal, hogy megtiltja az állatkísérleteket. Kizárólag a kozmetikai termékekről kiállított biztonsági jelentésben említett állatkísérletek eredményei tekinthetők úgy, mint amelyek a rendelet követelményeinek való megfelelés érdekében végzett kísérletekhez kapcsolódnak. Ezen összefüggésben nincs jelentősége annak, hogy az állatkísérletekre a termék harmadik országokban való forgalmazásának lehetséges tétele érdekében volt szükség.

Másodszor a Bíróság rámutatott, hogy az uniós jog nem tesz különbséget aszerint, hogy a szóban forgó állatkísérletet hol végezték. Az 1223/2009 rendelet a kozmetikai termékek biztonságának biztosítása érdekében – állatok felhasználását mellőző – alternatív módszerek felhasználását kívánja előmozdítani. E cél elérését jelentős mértékben megghiúsítaná, ha az uniós jog által előírt tilalmakat az állatkísérletek harmadik országokban történő elvégzésével meg lehetne kerülni. Következésképpen a Bíróság szerint meg lehet tiltani olyan kozmetikai termékeknek az uniós piacon való forgalomba hozatalát, amelyeknek bizonyos összetevőit állatkísérleteknek vetették alá az Unión kívül annak érdekében, hogy lehetséges tegyék e termékek harmadik országokban való forgalmazását, ha az e kísérletekből származó adatokat a szóban forgó termékek biztonságosságának bizonyítására is használják az uniós piacon való forgalomba hozataluk érdekében.

80 | A kozmetikai termékekről szóló, 2009. november 30-i 1223/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 342., 59. o.).

XIV. KÖZBESZERZÉSI SZERZŐDÉSEK

2016 során a Bíróság számos jelentős határozatot hozott többek között a közbeszerzési szerződés, a gazdasági szereplők műszaki és/vagy szakmai alkalmasságának fogalma, valamint a 89/665 irányelvből⁸¹ eredő egyes eljárási követelmények vonatkozásában.

A 2016. június 2-án hozott **Falk Pharma** ítéletben (C-410/14, [EU:C:2016:399](#)) a Bíróság pontosította a közbeszerzési szerződés 2004/18 irányelv⁸² 1. cikke (2) bekezdésének a) pontja szerinti fogalmát. Az alapeljárás egy gyógyszerforgalmazó vállalkozás és egy egészségbiztosítási pénztár közötti, az utóbbi által kezdeményezett, számos, azonos tartalmú megállapodásnak valamely meghatározott gyógyszert forgalmazó vállalkozásokkal történő megkötésére irányuló eljárást érintő jogvitára vonatkozott. A felperes megállapította, hogy a közbeszerzési jogot kell alkalmazni ezen eljárásra.

E tekintetben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy nem minősül az e rendelkezés szerinti közbeszerzési szerződésnek az olyan megállapodási rendszer, amelyben valamely közjogi jogalany árut kíván beszerezni a piacon úgy, hogy az érdekelt gazdasági szereplők közötti választás nélkül szerződést köt e rendszer teljes érvényességi időtartama alatt minden olyan gazdasági szereplővel, amely előre meghatározott feltételek mellett kötelezettséget vállal az érintett áruk szállítására, és úgy, hogy az említett rendszer teljes érvényességi időtartama alatt lehetővé teszi a gazdasági szereplők számára az ahhoz való csatlakozást. Ugyanis az egyetlen, piaci kizárólagosságban részesített gazdasági szereplő megjelölésének hiánya azzal a következménnyel jár, hogy nem szükséges, hogy ezen ajánlatkérő szerv eljárását a 2004/18 irányelv pontos szabályai határolják körül oly módon, hogy megakadályozzák, hogy ezen ajánlatkérő a nemzeti gazdasági szereplőket előnyben részesítve ítélje oda a szerződést. Mindazonáltal az ilyen engedélyezési eljárás, mivel egyértelműen határokon átnyúló érdeket képvisel, azt az EUM-Szerződés alapvető szabályainak – különösen a gazdasági szereplők közötti hátrányos megkülönböztetés tilalma és egyenlő bánásmód elvének – megfelelően kell kialakítani és megszervezni. E tekintetben, bár az ilyen helyzetben a tagállamok bizonyos mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek, az átláthatóság követelménye olyan megfelelő közzétételt von maga után, amely lehetővé teszi a potenciálisan érdekelt gazdasági szereplők számára, hogy megfelelően tájékozódhassanak az ilyen engedélyezési eljárás menetéről és alapvető jellemzőiről.

A 2016. április 7-i **Partner Apelski Dariusz** ítéletben (C-324/14, [EU:C:2016:214](#)) és a 2016. július 14-i **Wrocław – Miasto na prawach powiatu** ítéletben (C-406/14, [EU:C:2016:562](#)) a Bíróság a gazdasági szereplők 2004/18 irányelv szerinti műszaki és/vagy szakmai alkalmasságának fogalmát értelmezte. Ezenkívül az első ügyben a gazdasági szereplők közötti egyenlő és hátrányos megkülönböztetéstől mentes bánásmóddal is foglalkozott.

A **Partner Apelski Dariusz** ügyben az alapeljárás egy ajánlattevő társaság és a varsói köztisztviselési hivatal közötti, az említett társaságnak az e város utcáinak takarítására irányuló közbeszerzési szerződés odaítélési eljárásából azért történő kizárására irányuló jogvitára vonatkozott, mivel az említett hivatal, ajánlatkérő minőségében, nem volt arról meggyőződve, hogy az helyesen teljesítette volna a szerződést, mivel ajánlatának egy része Varsótól egy viszonylag távoli másik városban letelepedett harmadik személy által nyújtandó szolgáltatásokat foglalt magában. Először is a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a 2004/18

81 | A 2007. december 11-i 2007/66/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvél módosított, az árubeszerzésre és az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélésével kapcsolatos jogorvoslati eljárás alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1989. december 21-i 89/665/EGK tanácsi irányelv (HL 1989. L 395., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 246. o.).

82 | Az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 134., 114. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 132. o.).

irányelv 44. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 47. cikkének (2) bekezdése és 48. cikkének (3) bekezdése elismeri, hogy minden gazdasági szereplőnek joga van valamely meghatározott szerződés tekintetében egyéb szervezetek kapacitására hivatkozni, a közöttük fennálló kapcsolat jellegétől függetlenül, amennyiben az ajánlatkérő szervnek bizonyítják, hogy az említett szervezetek e szerződés teljesítéséhez szükséges erőforrásai a részvételre jelentkezőnek vagy az ajánlattevőnek ténylegesen rendelkezésére fognak állni. Mindazonáltal az ilyen jog gyakorlása különleges körülmények között korlátozható. Nem lehet ugyanis kizárni egyrészt, hogy a munkálatok a sajátos jellegük miatt egy meghatározott kapacitást tesznek szükségessé, amely nem érhető el több gazdasági szereplő alacsonyabb kapacitásának összeadásával, másrészt, hogy különleges körülmények között, tekintettel valamely meghatározott szerződés természetére és céljaira, a harmadik szervezet rendelkezésére álló, a meghatározott szerződés teljesítéséhez szükséges kapacitást nem lehet átadni az ajánlattevőnek. Következésképpen ilyen körülmények között az ajánlattevő csak akkor hivatkozhat az említett kapacitásra, ha a harmadik szervezet közvetlenül és személyesen vesz részt a kérdéses szerződés teljesítésében.

Ezenkívül a 2004/18 irányelv 48. cikkének (2) és (3) bekezdése szerint az ajánlatkérő szervnek, különleges körülmények között, e szerződés megfelelő teljesítése érdekében lehetősége van a szerződési hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban azon pontos szabályok kifejezett megjelölésére, amelyek szerint a gazdasági szereplő az egyéb szervezetek kapacitására hivatkozhat, amennyiben e szabályok kapcsolódnak e szerződés tárgyához és céljához, és azzal arányban állnak.

A **Wrocław – Miasto na prawach powiatu** ügyben az alapeljárás Wrocław városa (Lengyelország) és az infrastrukturális és fejlesztési miniszter között folyt egy olyan határozat tárgyában, amely a városra a 2004/18 irányelv megsértése okán pénzügyi korrekciót szabott ki. A határozat a szóban forgó ajánlattételhez szükséges dokumentációban szereplő, uniós forrásokból társfinanszírozott építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződés odaítélési eljárásához kapcsolódó kötelezettségre irányult, amely szerint az ajánlattevő köteles a szóban forgó szerződés által felölelt munkák legalább 25%-át saját eszközeivel elvégezni. E tekintetben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az ajánlatkérő nem jogosult a közbeszerzési szerződés ajánlattételhez szükséges dokumentációiban előírni, hogy a nyertes ajánlattevő az említett szerződés tárgyát képező munkák meghatározott százalékát saját eszközeivel teljesítse. Ugyanis egyrészt a 2004/18 irányelv 48. cikkének (3) bekezdése bármiféle korlátozás nélkül lehetőséget biztosít arra, hogy alvállalkozót vegyenek igénybe valamely szerződés teljesítéséhez. Másrészt, mivel a szerződésre irányadó dokumentáció előírja az ajánlattevők számára, hogy ajánlatukban tüntessék fel a szerződés azon részét, amelyet alvállalkozásba kívánnak adni, az ajánlatkérőnek nem vitatottan jogában áll megtiltani olyan alvállalkozók igénybevételét a szerződés lényeges részeinek teljesítéséhez, amelyek alkalmasságáról az ajánlatok megvizsgálása és a nyertes ajánlattevő kiválasztása során nem tudott meggyőződni. Mindazonáltal nem ez a helyzet az olyan kikötés hatálya esetében, amely az alvállalkozók igénybevételét a szerződés egy elvontan meghatározott százalékos arányban kifejezett része tekintetében korlátozza, függetlenül az esetleges alvállalkozók alkalmassága vizsgálatának lehetőségétől, és nem említve az érintett feladatok lényeges voltát.

Végül, a **PFE**-ítéletben (C-689/13, [EU:C:2016:199](#))⁸³ a Bíróságnak alkalma nyílt pontosítani a 89/665 irányelvből olyan körülmények között eredő eljárási követelményeket, amikor valamely közbeszerzési szerződés odaítélési eljárását követően valamely ajánlattevő, – amelynek ajánlatát nem fogadták el – és a nyertes ajánlattevő ezen eljárásból egymás kizárására irányuló keresetet indított. Egyrészt a Bíróság először is emlékeztetett arra, hogy mindkét félnek egyenértékű jogos érdeke fűződik a többi versenytárs ajánlatának kizárásához. Így a nyertes ajánlattevő viszontkeresete nem vezethet a sikertelen ajánlattevő odaítéléséről szóló határozatra irányuló megsemmisítési keresetének elutasításához abban az esetben, ha ugyanazon eljárásban mindkét gazdasági szereplő ajánlatának szabályszerűsége vitatott. Másrészt sem az érintett közbeszerzési eljárásban részt

83 | Az ítéletnek a Bíróság előtti eljárásra vonatkozó részét illetően lásd az „Az Unió peres eljárásai” című V. fejezetet.

vevők száma, sem a keresetet indító részt vevők száma, sem az általuk felhozott indokok különbözősége nem releváns az ezen ítélkezési gyakorlatból következő elv alkalmazása szempontjából.

XV. GAZDASÁG- ÉS MONETÁRIS POLITIKA

A gazdaság- és monetáris politika területén a Bíróság három jelentős ítéletet hozott 2016-ban, az első kettő Ciprus bankszektorának támogatási programját, a harmadik pedig egy ír banknak a gazdasági és a pénzügyi rendszer súlyos zavara esetében történő tőkeemelését érintette.

2016. szeptember 20-án a nagytanácsban eljáró Bíróság meghozta a **Mallis és társai kontra Bizottság és EKB** ítéletét (C-105/15 P–C-109/15 P, [EU:C:2016:702](#)), valamint a **Ledra Advertising és társai kontra Bizottság és EKB** ítéletet (C-8/15 P–C-10/15 P, [EU:C:2016:701](#)).

Az első ítéletben a Bíróság elutasította a Törvényszék öt végzésével⁸⁴ szemben benyújtott fellebbezést, amely végzésekkel a Törvényszék mint elfogadhatatlant elutasította az eurócsoport 2013. március 25-i, Ciprus bankszektorának szerkezetátalakítására vonatkozó nyilatkozatának megsemmisítése iránt benyújtott kereseteket. A Bíróság helybenhagyta a Törvényszék ítéletét abban az értelemben, hogy az eurócsoport szóban forgó nyilatkozata nem tekinthető a Bizottság és az Európai Központi Bank (a továbbiakban: EKB) kötelező joghatással bíró közös határozatának. Ugyanis a Bizottságra és az EKB-ra az Európai Stabilitási Mechanizmust létrehozó szerződésben (ESM-Szerződés) ruházott feladatok nem foglalják magukban semmiféle saját döntéshozatali jogkör gyakorlását, az e két intézmény által az ESM-Szerződés keretében végzett tevékenységek csak az ESM-et kötelezik. Az a körülmény, hogy a Bizottság és az EKB részt vesz az eurócsoport ülésein, nem módosítja az utóbbi nyilatkozatainak jellegét. Egyébiránt az eurócsoport említett nyilatkozata semmiféle olyan tényezőt nem tartalmaz, amely a Bizottság és az EKB arra irányuló döntését tükrözné, hogy a Ciprussal szemben a nyilatkozatban szereplő intézkedések végrehajtására irányuló jogi kötelezettséget kívánnak keletkeztetni, hanem az pusztán tájékoztató jellegű, és a célja az volt, hogy tájékoztassa a nyilvánosságot az eurócsoport és a ciprusi hatóságok közötti, az említett nyilatkozat szerinti tárgyalások folytatására irányuló közös akaratot tükröző politikai megállapodás fennállásáról.

Ezzel szemben a második ítéletben a Bíróság helyt adott a Törvényszék három végzésével⁸⁵ szemben benyújtott fellebbezéseknek, amely végzésekben a Törvényszék mint részben elfogadhatatlant és részben megalapozatlant elutasította a *konkrét gazdaságpolitikai feltételekről szóló, Ciprus és az Európai Stabilitási Mechanizmus között létrejött egyetértési megállapodás elfogadásával összefüggő megsemmisítési kereseteket és kártérítési kereseteket*. A Bíróság megállapította, hogy az a körülmény, hogy a Bizottságra és az EKB-ra az ESM-Szerződésben ruházott feladatok nem foglalnak magukban saját döntéshozatali jogkört, és csak az ESM-et kötelezik, nem akadályozza meg, hogy kártérítést kérjenek e két intézménytől az egyetértési megállapodásnak az ESM nevében való elfogadása keretében fennálló állítólagosan jogellenes magatartásuk okán. Ugyanis a Bizottságra és az EKB-ra az ESM-Szerződésben ruházott feladatok nem változtatják meg azokat a hatásköröket, amelyeket az EU- és az EUM-Szerződés ezen intézményekre ruház. Így a Bizottság az ESM-Szerződés keretében is megőrzi a Szerződések őre szerepét, oly módon, hogy tartózkodnia kell attól, hogy olyan egyetértési megállapodást írjon alá, amelynek az uniós joggal való összeegyeztethetőségével

84] A Törvényszék 2014. október 16-i *Mallis és Malli kontra Bizottság és EKB* végzése (T-327/13, [EU:T:2014:909](#)), *Tameio Pronoias Prosopikou Trapezis Kyprou kontra Bizottság és EKB* végzése (T-328/13, [EU:T:2014:906](#)), *Chatzithoma kontra Bizottság és EKB* végzése (T-329/13, [EU:T:2014:908](#)), *Chatziioannou kontra Bizottság és EKB* végzése (T-330/13, [EU:T:2014:904](#)) és *Nikolaou kontra Bizottság és EKB* végzése (T-331/13, [EU:T:2014:905](#)).

85] A Törvényszék 2014. november 10-i *Ledra Advertising kontra Bizottság és EKB* végzése (T-289/13, [EU:T:2014:981](#)), *Eleftheriou és társai kontra Bizottság és EKB* végzése (T-291/13, [EU:T:2014:978](#)) és *Theophilou kontra Bizottság és EKB* végzése (T-293/13, [EU:T:2014:979](#)).

kapcsolatban kétségei vannak. Ennélfogva a Bíróság szerint a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor megállapította, hogy a szóban forgó egyetértési megállapodás bizonyos rendelkezéseinek jogellenességére alapított kártérítési keresetek elbírálására nem rendelkezik hatáskörrel, pusztán arra a megállapításra támaszkodva, hogy e rendelkezések elfogadása formálisan nem tudható be sem a Bizottságnak, sem pedig az EKB-nak.

Egyébiránt, mivel a per állása megengedte, a Bíróság úgy döntött, hogy maga határoz a kártérítési keresetekről. E tekintetben emlékeztetett arra, hogy az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapításához több feltétel együttes fennállása szükséges, amelyek között szerepel az uniós intézménnyel szemben kifogásolt magatartás jogellenessége, azaz olyan jogellenesség, amelynek megállapítása magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabály kellően súlyos megsértését jelenti. E feltételt illetően a Bíróság megállapította, hogy a vonatkozó, a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabály ebben az esetben az Európai Unió Alapjogi Chartája 17. cikkének (1) bekezdése, amely kimondja, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogszerűen szerzett tulajdonát birtokolja. Márpedig, a Chartának nem címzettjei a tagállamok, ha nem az uniós jogot hajtják végre, az uniós intézmények azonban korlátozás nélkül a Charta címzettjei, ideértve azt az esetet is, amikor az uniós jog keretein kívül járnak el, mint ahogy az EMS keretében is ez a helyzet. A Bizottság köteles biztosítani tehát, hogy a megtámadotthoz hasonló megállapodás összeegyeztethető legyen a Chartában biztosított alapvető jogokkal. Mindezek ellenére a Bíróság szerint az Unió szerződésen kívüli felelőssége megállapításának e feltétele ebben az ügyben nem teljesül. Ugyanis az említett jegyzőkönyv elfogadása az Unió által követett általános érdekű célkitűzést szolgál, azaz azt, hogy biztosítsa az euróövezet bankrendszerének stabilitását. E célkitűzésre, valamint a vizsgált intézkedések jellegére figyelemmel és a pénzügyi veszteségek azon közvetlen veszélyére tekintettel, amelynek az érintett két bank betétesei e bankok fizetéseképtelensége esetén ki lettek volna téve, ezen intézkedések nem minősülnek olyan aránytalan és elviselhetetlen beavatkozásnak, amely magának a betétesek tulajdonhoz való jogának a lényegét sértené, és következésképpen nem tekinthetők indokolatlan korlátozásnak.

Másodszor a 2016. november 8-i **Dowling és társai** ítéletben (C-41/15, [EU:C:2016:836](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság *valamely banknak az ír hatóságok által valamely tagállam gazdasági és a pénzügyi rendszerének súlyos zavarai esetében előírt tőkeemelésének az uniós joggal fennálló összeegyeztethetőségéről* határozott. Az alapeljárás egy hitelintézettel rendelkező társaság tagjai és részvényesei és az ír pénzügyminiszter között, a High Court által e miniszter kérelmére hozott azon utasító végzés hatályon kívül helyezésére irányuló kérelmükre vonatkozó jogvitát érintett, amely végzés elrendelte e társaság számára, hogy emelje tőkéjét, és a névértéküknél alacsonyabb árfolyamon új részvényeket bocsásson ki a miniszter részére. Ezen, az említett hitelintézet feltőkésítésére irányuló intézkedést a nemzeti bankok újratőkésítése keretében az Írországnak nyújtandó uniós pénzügyi támogatásról szóló 2011/77 végrehajtási határozatból⁸⁶ eredő kötelezettségvállalások szerint fogadták el.

E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy a 77/91 irányelv⁸⁷ célja az, hogy biztosítsa a részvénytársaságok részvényesei és hitelezői minimális egyenértékű védelmét. Az ezen irányelvben az e társaságok alapítására, valamint tőkefenntartására, tőkeemelésére és tőkeleszállítására vonatkozóan előírt intézkedések biztosítják az e társaságok szervei által hozott aktusokkal szembeni ilyen védelmet, és így a rendes működésüket érintik.

Mindazonáltal az alapügyben szóban forgó utasító végzés különleges intézkedésnek minősül, amely valamely tagállam gazdasági és a pénzügyi rendszerének súlyos zavarát magában foglaló helyzeten alapul, és amely az

86| Az Írországnak nyújtandó uniós pénzügyi támogatásról szóló, 2010. december 7-i 2011/77/EU tanácsi végrehajtási határozat (HL 2011. L 30., 34. o.).

87| A biztosítékok egyenértékűvé tétele céljából a részvénytársaságok alapításának, valamint ezek tőkéje fenntartásának és módosításának tekintetében a tagállamok által a társasági tagok és harmadik személyek érdekei védelmében a Szerződés 58. cikkének (2) bekezdése szerinti társaságoknak előírt biztosítékok összehangolásáról szóló, 1976. december 13-i 77/91/EGK második tanácsi irányelv (HL 1977. L 26., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 8. o.).

Unió pénzügyi stabilitása rendszerszintű veszélyeztetésének orvoslására irányul. Következésképpen a 77/91 irányelvvel nem ellentétes az ilyen különleges intézkedés, amelyet az adott ügyben szereplő súlyos gazdasági helyzetben a nemzeti hatóságok fogadtak el valamely társaság közgyűlésének jóváhagyása nélkül, az Uniót érintő rendszerszintű veszély elkerülése érdekében. A Bíróság szerint jöllehet egyértelmű közérdek fűződik annak biztosításához, hogy a részvényesek és hitelezők védelme az egész Unióban erős és egységes legyen, ez az érdek nem tekinthető úgy, mint amely minden körülmények között érvényesül az uniós Szerződésekkel bevezetett pénzügyi rendszer stabilitásának biztosítására irányuló közérdekkel szemben.

XVI. SZOCIÁLPOLITIKA

A szociálpolitika területén az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó két ítélet említendő.

Először is a 2016. április 19-én hozott **DI**-ítéletben (C-441/14, [EU:C:2016:278](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság elismerte az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma 2000/78 irányelvben⁸⁸ rögzített általános elvének felhívhatóságát, a két magánszemély közötti jogvita esetét is ideértve, és pontosította a nemzeti bíróságnak a nemzeti ítélkezési gyakorlatnak az uniós joggal való összeegyeztethetlensége esetében fennálló kötelezettségeit. Az alapügy tárgyát azon nemzeti szabályozás érvényessége képezte, amelynek értelmében a munkavállaló nem jogosult különleges végkielégítésre, amennyiben a munkáltató által fizetett öregségi nyugdíjra volt jogosult olyan nyugdíjbiztosítási rendszer keretében, amelyben e munkavállaló 50. életévének betöltését megelőzően lépett be, tekintet nélkül arra, hogy a munkaerőpiacon maradáshoz vagy a nyugdíjba vonulást választja.

A Bíróság először is pontosította, hogy a 2000/78 irányelv csak rögzíti a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának általános elvét, és hogy ennél fogva a magánszemélyek közötti jogvitában is ellentétes ezen elvvel az olyan nemzeti szabályozás, mint amilyen ebben az ügyben szerepel.

A Bíróság ezt követően felidézte, hogy a tagállamokra háruló, az irányelvek alkalmazását érintő eredmény elérésére irányuló kötelezettség az igazságszolgáltatás szerveire is kiterjed. E vonatkozásban a Bíróság pontosította, hogy az uniós joggal összhangban álló értelmezés követelménye a nemzeti bíróságok azon kötelezettségével jár, hogy adott esetben módosítaniuk kell az állandó ítélkezési gyakorlatot, amennyiben az a nemzeti jognak valamely irányelv céljaival összeegyeztethetetlen értelmezésén alapul. E kötelezettséget nem vonhatja kétségbe sem a jogbiztonság, sem a bizalomvédelem elve, sem pedig az érintett tagállamnak az uniós jog megsértése miatti felelősségre vonására vonatkozó lehetőség, amely a magánszemélyt illeti meg.

Másodszor a 2016. november 15-én hozott **Salaberria Sorondo** ítéletben (C-258/15, [EU:C:2016:873](#)) a Bíróság nagytanácsa *rendőrök felvételének bizonyos életkort be nem töltött pályázókra történő korlátozására alapított életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés fennállásáról* határozott. Ebben az esetben Baszkföld autonóm közösség rendőreinek felvételére irányuló pályázati felhívásról volt szó, amely a jelöltek számára 35 éves felső korhatárt írt elő. A 35. életévét betöltött érdekelt úgy érvelt, hogy e követelmény megsértette többek között a 2000/78 irányelvet⁸⁹.

A Bíróság úgy ítélte meg, hogy a 2000/78 irányelv 2. cikkének (2) bekezdésével – ezen irányelv 4. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben – nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely 35 éves felső korhatárt írt elő valamely rendőrség azon rendőri álláshelyeire pályázó jelöltek számára, akik az e rendőrségre ruházott

88 | A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv (HL 2000. L 303., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 79. o.).

89 | A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv (HL 2000. L 303., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 79. o.).

operatív vagy végrehajtási feladatok összességét ellátják. Az autonóm közösség rendőrsége három alapvető feladata – nevezetesen a személy- és vagyonvédelem biztosítása, a személyek jogai és szabadságai szabad gyakorlásának garantálása, valamint a polgárok biztonságáról való gondoskodás – ellátásához szükséges különleges fizikai képességekkel rendelkezés tekinthető e szakma gyakorlása szempontjából a 2000/78 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése értelmében vett, lényeges és meghatározó szakmai követelménynek. Ennélfogva az olyan szabályozás, mint amilyen a szóban forgó szabályozás, tekinthető úgy, hogy az egyfelől alkalmas az érintett rendőrség működőképességének és megfelelő működésének biztosítására irányuló cél elérésére, másfelől pedig nem lépi túl az e cél eléréséhez szükséges mértéket. E cél ugyanis megköveteli ugyanis, hogy a kiegyensúlyozott életkorpiramis megteremtése érdekében a különleges fizikai képességek birtoklását ne statikus módon, a felvételi eljárás vizsgái során követeljék meg, hanem dinamikus módon, figyelembe véve a rendőr által a felvételét követően szolgálatban töltendő éveket.

XVII. FOGYASZTÓVÉDELEM

A fogyasztóvédelem területén öt ítélet érdemel különös figyelmet. Az első ítélet a fogyasztói hitelmegállapodásokról, három másik a tisztességtelen feltételekről, és különösen a nemzeti bíróságok felülvizsgálati hatásköréről szól, az utolsó pedig az élelmiszerekkel kapcsolatos, tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állításokkal foglalkozik.

Először is a 2016. december 21-én hozott **Gutiérrez Naranjo és társai** ítélet (C-154/15, C-307/15 és C-308/15, [EU:C:2016:980](#)) alapjául szolgáló egyesített ügyekben a Bíróság nagytanácsa *a fogyasztóknak a tisztességtelen feltételekről szóló 93/13 irányelv⁹⁰ szerinti tisztességtelen feltétel értelmében jogalap nélkül megfizetett összegek visszatérítéséhez való jogát időben korlátozó nemzeti ítélkezési gyakorlatról* határozott. Az alapügyek jelzőlogkölsön-szerződésekbe beszúrt olyan minimumértéket meghatározó kikötéseket érintettek, amely alatt a változó kamatláb nem csökkenhet. Még ha e „küszöbkikötéseket” a nemzeti legfelsőbb bíróság korábbi ítélete tisztességtelennek nyilvánította is a Bíróság 93/13 irányelv értelmezésére vonatkozó ítélkezési gyakorlata alapján, ez nem befolyásolta azt, hogy e bíróság általánosan korlátozza e kikötések semmissé nyilvánításával járó visszafizetési kötelezettséget az iránymutató ítéletének kihirdetését követően jogalap nélkül megfizetett összegekre. E körülmények között az említett „küszöbkikötések” alkalmazása által érintett fogyasztók által indított keresetet elbíráló kérdést előterjesztő bíróság azt vizsgálta, hogy összeegyeztethető-e a 93/13 irányelvvel a semmisség megállapításához fűződő joghatások ilyen időbeli korlátozása.

Ítéletében a Bíróság hangsúlyozta, hogy a 93/13 irányelv szerinti tisztességtelen kikötés megállapítása azzal a hatással jár, hogy az helyreállítja a fogyasztó azon helyzetét, amelyben e kikötés hiányában találná magát. Következésképpen a jelen esetben a tisztességtelen „küszöbkikötések” megállapításának lehetővé kellett tennie a fogyasztók kárára történő jogalap nélküli gazdagodás visszatérítéséhez való jogot. E tekintetben a Bíróság pontosította, hogy bár valamely nemzeti bíróság határozhat akként, hogy ítélete a jogbiztonság érdekében nem érinti azokat az ügyeket, amelyekről korábbi bírósági határozattal már véglegesen döntöttek, kizárólag a Bíróság feladata azonban annak meghatározása, hogy az ilyen uniós szabállyal kapcsolatban adott értelmezést időben korlátozza-e. Egyébiránt mivel a „küszöbkikötések” semmisségének megállapításához fűződő joghatások időbeli korlátozása, amint azt a legfelsőbb bíróság megállapította, megfosztja a fogyasztókat a jogalap nélkül megfizetett teljes összegek teljes visszatérítéséhez való jogától, csak a fogyasztók tökéletlen és elégtelen védelmét biztosítja. E körülmények között az ilyen korlátozás az irányelvben foglaltakkal ellentétben nem minősül sem megfelelő, sem pedig hatékony eszköznek ahhoz, hogy az ilyen fajta kikötés

90] A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű közlése: 1993. május 15. számú melléklet, 2. kötet, 288. o.).

alkalmazását megszüntesse. Így a Bíróság megállapította, hogy az uniós joggal ellentétes a tisztességtelen feltétel semmisségének megállapításából eredő visszafizetési kötelezettség ilyen időbeli korlátozása.

Másodszor, a 2016. április 21-i **Radlinger és Radlingerová** ítéletben (C-377/14, [EU:C:2016:283](#)) a Bíróság pontosította *valamely fizetésképtelenségi eljárással összefüggésben a nemzeti bíróság arra irányuló hatáskörét, hogy hivatalból vizsgálja a fogyasztóvédelemre vonatkozó uniós szabályok eladók vagy szolgáltatók által történő tiszteletben tartását*. Az alapügy egy cseh szabályozást érintett, amely nem ismerte el a nemzeti bíróságok fogyasztói hitelmegállapodásokban foglalt szerződési feltételekre vonatkozó e hatáskörét.

A Bíróság először is megállapította, hogy a tisztességtelen feltételekről szóló 93/13 irányelv⁹¹ 7. cikkének (1) bekezdésével ellentétes az ilyen nemzeti szabályozás, amely egyrészt akkor sem teszi lehetővé e vizsgálatot az említett szerződések vonatkozásában, ha a bíróságnak rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges jogi és ténybeli elemek, másrészt az említett bíróság számára kizárólag bizonyos követelések felülvizsgálatát teszi lehetővé, és azt is csak korlátozott számú kifogások alapján. Egyébiránt a Bíróság hangsúlyozta, hogy a fogyasztói hitelmegállapodásokról szóló 2008/48 irányelv⁹² 10. cikkének (2) bekezdése szerint az ilyen szerződésekből eredő követelésekre vonatkozó jogvitában eljáró nemzeti bíróság szintén hivatalból vizsgálja, hogy a hitelre vonatkozó információkat (mint például a teljeshiteldíj-mutató) világosan és tömören tüntették-e fel. Következésképpen le kell vonnia a nemzeti jogában az e kötelezettség esetleges megsértéséből eredő valamennyi következményt. Az ennek keretében alkalmazott szankcióknak azonban a 2008/48 irányelv 23. cikke értelmében hatékonynak, arányosnak és visszatartó erejűnek kell lenniük.

A Bíróság pontosította továbbá, hogy ezen irányelv értelmében a hitelmegállapodásokban említendő „teljes hitelösszeg” fogalma nem foglalhat magában a „fizetendő teljes összeg” alá tartozó semmilyen olyan összeget, mint például az adminisztrációs költségek, a kamatok, a jutalékok, és más típusú, olyan összegek, amelyeket a fogyasztónak fizetnie kell. Ezen összegek teljes hitelösszegbe való jogellenes beszámítása a teljeshiteldíj-mutató alulértékelését eredményezi, és következképpen befolyásolja azon információk pontosságát, amelyeket a kölcsönadónak fel kellett tüntetnie a hitelmegállapodásban. Végül, a kötelezettségét nem teljesítő fogyasztótól megkövetelt kötbérek tisztességtelen jellegének vizsgálatát illetően a Bíróság megállapította, hogy a nemzeti bíróság köteles értékelni a szerződés összes feltételének együttes hatását, és amennyiben megállapítja, hogy az ilyen szerződés egy vagy több feltétele tisztességtelen, mellőzni köteles valamennyi ezen feltételt, nem pedig csak bizonyos feltételeket.

Harmadszor, a 2016. február 18-án kihirdetett **Finanmadrid EFC** ítélet (C-49/14, [EU:C:2016:98](#)) alapján szolgáló ügyben a Bíróság pontosította *a nemzeti bíróságnak a fizetési meghagyás végrehajtásának keretében a fogyasztóval kötött szerződésben foglalt tisztességtelen feltétel semmisségének megállapítására irányuló hatáskörének terjedelmét*. Ezen ügy egy olyan spanyol szabályozásra vonatkozott, amely egyrészt a kivételektől eltekintve nem írta elő a nemzeti bíróság fizetési meghagyásos eljárásba történő beavatkozását, másrészt pedig nem tette lehetővé számára, hogy hivatalból vizsgálja a tisztességtelen feltételek említett fizetési meghagyás végrehajtása keretében való esetleges fennállását.

E tekintetben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a fogyasztó anélkül szembesülhet egy végrehajtható okirattal, hogy az eljárás egyetlen pontján is biztosítékkal rendelkezne a tekintetben, hogy a szóban forgó feltételek tisztességességének értékelését elvégzik, amennyiben a fizetési meghagyási eljárás lefolytatása és rendjének sajátosságai értelmében a bíró beavatkozását igénylő különös körülmények hiányában a fizetési meghagyásos eljárás anélkül kerül lezárásra, hogy bármilyen lehetőség volna az eladó vagy szolgáltató és

91 | A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű közkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.).

92 | A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 133., 66. o.; helyesbítések: HL 2009. L 207., 14. o., HL 2010. L 199., 40. o., HL 2011. L 234., 46. o.).

a fogyasztó közötti szerződés tisztességtelen feltételei fennállásának felülvizsgálatára, és amennyiben a fizetési meghagyás végrehajtása tárgyában eljáró bíróság nem rendelkezik hatáskörrel e feltételek fennállásának hivatalból történő értékelésére. Az ilyen eljárásjogi rendszer sértheti a 93/13 irányelvből eredő jogok védelmének tényleges érvényesülését. Ugyanis e jogok tényleges érvényesülésének védelme ugyanis csak akkor biztosítható, ha az említett eljárási rendszer lehetővé teszi a fizetési meghagyásos eljárás vagy a fizetési meghagyás végrehajtási eljárásának keretében az érintett szerződésben foglalt feltételek esetlegesen tisztességtelen jellegének hivatalból történő értékelését.

A Bíróság szerint ez a megállapítás olyan esetben sem lehet kétséges, amikor a nemzeti eljárási jog jogerővel ruházza fel a meghagyás iránti kérelem vonatkozásában eljáró hatóság által hozott határozatot, és a bírósági határozatéhoz hasonló joghatásokat ismer el a számára. Ugyanis az ilyen szabályozás nem tűnik összeegyeztethetőnek a tényleges érvényesülés elvével, mivel az eladók vagy szolgáltatók és a fogyasztók közötti jogvitákban, amelyekben a fogyasztók alperesek, lehetetlenné vagy túlzottan nehézvé teszi annak a védelemnek az alkalmazását, amelyben a 93/13 irányelv e fogyasztókat részesíteni kívánja.

Negyedszer, 2016. december 8-án a **Verrein für Konsumenteninformation** ítéletben (C-127/15, [EU:C:2016:934](#)) a Bíróságnak alkalmá volt pontosítani egyrészt a 2008/48 irányelv⁹³ hatályát, másrészt pedig a fogyasztónak a szerződéskötést megelőző tájékoztatására vonatkozó, az ezen irányelvben előírt kötelezettsége alóli eltéréseket. Az alapeljárás egy fogyasztótájékoztatási egyesület és egy követelésbehajtási ügynökség közötti jogvitára vonatkozott, amelynek tárgya az utóbbi azon gyakorlata, hogy a fogyasztókkal fizetési halasztás nyújtására vonatkozó adósságátütemezési megállapodásokat köt a szerződéskötést megelőző tájékoztatás nélkül.

Mivel a 2008/48 irányelv nem alkalmazandó az olyan hitelmegállapodásokra, amelyek alapján a hitel mentes a kamattól és egyéb díjaktól, a Bíróság először is pontosította, hogy egy hitelátütemezési megállapodás, amelyet a fogyasztó és a hitelező egy követelésbehajtási ügynökség közvetítésével köt, nem tekinthető „költségmentesnek”, amennyiben e megállapodással a fogyasztó e hitel teljes összegének visszafizetésére, valamint olyan kamatok és költségek megfizetésére vállal kötelezettséget, amelyeket a hitel nyújtásáról szóló eredeti megállapodás nem tartalmazott. E megállapítást nem teheti kétségesse az a tény, hogy az ilyen megállapodásban szereplő kamatok és költségek halmozott összegei nem haladják meg az említett megállapodás hiányában a nemzeti szabályozás alapján követelhető összegeket.

A Bíróság egyébiránt úgy ítélte meg, hogy egy olyan követelésbehajtási ügynökséget, amely egy hitelező nevében a vissza nem fizetett hitel átütemezésére vonatkozó megállapodást köt, de csak kisegítő jelleggel jár el közvetítői minőségben, a 2008/48 irányelv értelmében hitelközvetítőnek kell tekinteni, és tehát nem vonatkozik rá az ezen irányelv 5. és 6. cikke szerinti, a fogyasztónak a szerződéskötést megelőző tájékoztatására vonatkozó kötelezettség. A Bíróság azonban hangsúlyozta, hogy a szerződéskötést megelőző tájékoztatására vonatkozó kötelezettség alóli e kivétel nem érinti a fogyasztóvédelemnek a 2008/48 irányelvben előírt szintjét, és nem sérti a hitelező annak biztosítására irányuló kötelezettségét, hogy a fogyasztó az ezen 5. és 6. cikkben említett, szerződéskötést megelőző tájékoztatást megkapja.

Ötödször és utolsó sorban a 2016. július 14-én hozott **Verband Sozialer Wettbewerb** ítéletben (C-19/15, [EU:C:2016:563](#)) a Bíróságnak különösen azt kellett meghatároznia, hogy egy kizárólag egészségügyi szakmai köröknek szóló kereskedelmi kommunikációban szereplő, élelmiszerekkel kapcsolatos, tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állítások az 1924/2006 irányelv⁹⁴ hatálya alá tartoznak-e. Az alapeljárás egy versenyvédelmi szövetség és egy étrend-kiegészítőt értékesítő társaság közötti, az utóbbi által kizárólag az orvosoknak elküldött reklámot tartalmazó levél tárgyában folyamatban lévő jogvitára vonatkozott. Ennek keretében a

93| A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 133., 66. o.).

94| Az élelmiszerekkel kapcsolatos, tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állításokról szóló, 2006. december 20-i 1924/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2006. L 404., 9. o.).

szövetség azt állította többek között, hogy e levél az 1924/2006 rendelet által tiltott, egészségre vonatkozó állításokat tartalmazott.

Ítéletében a Bíróság megállapította, hogy e tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állítások az 1924/2006 rendelet hatálya alá tartozó kereskedelmi kommunikációnak minősülnek akkor is, ha e kommunikáció nem a végső fogyasztónak, hanem kizárólag egészségügyi szakmai köröknek szól. Ugyanis az e rendelet értelmében vett „kereskedelmi kommunikáció” fogalmát úgy kell érteni, mint amely különösen élelmiszerekre vonatkozó reklám formájában megjelenő kommunikációra irányul, amelynek célja ezen élelmiszerek közvetett vagy közvetlen népszerűsítése. Márpedig e kommunikáció megjelenhet olyan reklámat tartalmazó levél formájában is, amelyet az élelmiszeripari vállalkozók az e rendelet szerinti egészségügyi szakmai köröknek címeznek annak érdekében, hogy e szakmai körök adott esetben a betegeknek javasolják az említett élelmiszerek megvásárlását és/vagy fogyasztását.

Egyébiránt nem zárható ki, hogy akár az egészségügyi szakmai köröket is megtévesztik a tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó valótlan, félreérthető vagy megtévesztő állítások, és hogy így jóhiszeműen átadják a téves információkat a végső fogyasztóknak. Következésképpen a Bíróság szerint az 1924/2006 rendeletnek az egészségügyi szakmai köröknek szánt, kereskedelmi kommunikációban szereplő, tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állításokra való alkalmazása hozzájárul a belső piacon a magas szintű fogyasztóvédelem biztosításához.

XVIII. KÖRNYEZET

2016. november 8-án a **Lesoochranárske zoskupenie VLK** ítéletben (C-243/15, [EU:C:2016:838](#)) a Bíróság nagytanácsban eljárva vizsgálta, hogy az *Alapjogi Chartának az Aarhusi Egyezmény*⁹⁵ 9. cikkével összefüggésben értelmezett 47. cikkével ellentétesek-e a valamely környezetvédelemmel foglalkozó egyesület által valamely projekt engedélyezéséről szóló határozattal szemben indított kereset hatásaira vonatkozó nemzeti eljárási szabályok. Az alapjogvita abból eredt, hogy egy védett területen megvalósítandó projektnek a 92/43 irányelv⁹⁶ 6. cikkének (3) bekezdése alapján lefolytatott engedélyezésére vonatkozó közigazgatási eljárásban megtagadták az ügyfél jogállását valamely környezetvédelemmel foglalkozó egyesulettől. Mivel ezen egyesület e megtagadással szemben indított keresete elutasításra került azzal az indokkal, hogy az engedélyezésre vonatkozó közigazgatási eljárás az „eljárásban részt vevő ügyfél” minőségére vonatkozó jogerős bírósági határozat elfogadását megelőzően érdemben lezárult, a kérdést előterjesztő bíróság arra várt választ, hogy az uniós joggal ellentétes-e az eljárásjogi szabályok ilyen értelmezése, és hivatkozott egy másik kereset létezésére, amelyet az egyesület az engedélyezésről szóló közigazgatási határozat elfogadását követően indíthatott volna az ügy érdemét illetően.

E tekintetben a Bíróság egyrészt emlékeztetett arra, hogy az Aarhusi Egyezmény 2. cikkének (5) bekezdésében előírt követelményeknek megfelelő környezetvédelmi szervezet ezen egyezmény 6. cikkének értelmében jogosult arra, hogy részt vegyen az olyan projekt engedélyezésére vonatkozó döntéshozatali eljárásban, amely jelentős hatással lehet a környezetre, amennyiben ezen eljárás keretében a 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdésében említett határozatok egyikét fogadják el. Ami a Charta 47. cikke szerinti hatékony

95] A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló 1998. június 25-én Aarhusban aláírt és az Európai Közösség nevében a 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozattal (HL 2005. L 124., 1. o.) jóváhagyott egyezmény.

96] A legutóbb a környezetvédelem területén elfogadott egyes irányelveknek a Horvát Köztársaság csatlakozására tekintettel történő kiigazításáról szóló, 2013. május 13-i 2013/17/EU tanácsi irányelvvel (HL 2013. L 158., 193. o.) módosított, a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.).

jogorvoslathoz való jogot illeti, a Bíróság másrészt megállapította, hogy az illetékes nemzeti hatóságok által a 92/43 irányelv említett 6. cikkének (3) bekezdése keretében hozott határozatok, az Aarhusi Egyezmény 9. cikke (2) bekezdésének hatálya alá tartoznak. E rendelkezés azt a mérlegelési mozgásteret határolja körül, amellyel a tagállamok rendelkeznek a jogorvoslatok módjainak meghatározása során, az „érintett nyilvánosság számára széles körű, igazságszolgáltatáshoz való jog” biztosítása érdekében.

Ennélfogva a Bíróság megállapította, hogy a Charta 47. cikke – az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (2) és (4) bekezdésével összefüggésben értelmezve – amennyiben a hatékony bírói jogvédelemhez való jogot olyan feltételekkel biztosítja, amelyek az igazságszolgáltatáshoz való széles körű hozzáférést biztosítanak, ellentétes a környezetvédelmi szervezet eljárásban történő részvételére irányuló kérelmének azzal az indokkal történő elutasítása, hogy a szóban forgó közigazgatási eljárás lezárult. E tekintetben a Bíróság hangsúlyozta, hogy amennyiben az említett szervezetet eljárásban részt vevő ügyfélként elismerték volna, aktívabban részt vehetett volna a döntéshozatali eljárásban, és megfelelőbb módon kifejtette volna a védett terület épségére a tervezett projekt által gyakorolt káros hatások kockázatára vonatkozó érveit, amelyeket a nemzeti hatóságoknak e projekt engedélyezését és megvalósítását megelőzően figyelembe kellett volna venniük. A Bíróság egyébiránt megállapította, hogy mivel az „eljárásban részt vevő ügyfél” minőség elengedhetetlen volt az egy védett területen megvalósítandó projekt engedélyezéséről szóló határozat megsemmisítése iránti kereset megindításához, az a tény, hogy a közigazgatási engedélyezési eljárás az ezen engedélyezés iránti kérelemről történő határozathozattal megelőzően lezárult, ellentétes a Charta és az Aarhausi Egyezmény fent hivatkozott rendelkezéseivel.

A 2016. április 28-án hozott **Borealis Polyolefine és társai** ítéletben (C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 és C-391/14–C-393/14, [EU:C:2016:311](#)) a Bíróság a 2011/278 határozat⁹⁷ 15. cikke (3) bekezdésének, valamint a 2013/448 határozat⁹⁸ 4. cikkének és II. mellékletének az érvényességéről határozott. Az alapeljárásban több vállalkozás is vitatta az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek a 2013 és 2020 közötti időszakra történő kiosztására vonatkozó nemzeti határozatok érvényességét. E nemzeti határozatok a 2003/87 irányelv⁹⁹ 10a. cikkének (5) bekezdésében előírt egységes ágazatközi korrekciós tényezőt alkalmazták, azaz az akkor alkalmazott korrekciós tényezőt, amikor a tagállamok által előzetesen ingyenesen kiosztott kibocsátási egységek mennyisége meghaladja az ingyenesen kiosztott kibocsátási egységek Bizottság által meghatározott maximális mennyiségét. Kereseteik alátámasztása érdekében a felperesek többek között azzal érveltek, hogy a 2003/87 irányelv végrehajtási intézkedéseit tartalmazó 2011/278 és a 2013/448 határozat részben érvénytelen.

Először is a Bíróság megállapította, hogy érvényes a 2011/278 határozat, amely az éves maximális kibocsátási egység-mennyiség tekintetében kizárja a villamosenergia-termelők kibocsátásainak a figyelembevételét. A 2003/87 irányelvből következik ugyanis, hogy az ipari létesítmények kibocsátásával ellentétben a villamosenergia-termelők kibocsátásait nem veszik figyelembe e tekintetben. A szóban forgó kibocsátások aszimmetrikus kezelése, ami korlátozza a rendelkezésre álló kvótákat, megfelel a 2003/87 irányelv fő céljának, amely az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése.

97 | A kibocsátási egységekre vonatkozó harmonizált ingyenes kiosztás uniós szintű átmeneti szabályainak a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 10a. cikke értelmében történő meghatározásáról szóló, 2011. április 27-i 2011/278/EU bizottsági határozat (HL 2011. L 130., 1. o.)

98 | Az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 11. cikkének (3) bekezdésével összhangban történő átmeneti ingyenes kiosztását szolgáló nemzeti végrehajtási intézkedésekről szóló, 2013. szeptember 5-i 2013/448/EU bizottsági határozat (HL 2013. L 240., 27. o.)

99 | A 2009. április 23-i 2009/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 140., 63. o.) módosított, az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2003. október 13-i 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 275., 32. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 631. o.).

Másodszor, a 2013/448 határozatnak a 2013 és 2020 közötti időszakra vonatkozó egységes ágazatközi korrekciós tényezőt meghatározó rendelkezéseinek az érvényességét illetően a Bíróság a 2003/87 irányelv összefüggéseiből és céljából azt a következtetést vonta le, hogy a Bizottság, az éves maximális kibocsátásiegység-mennyiség meghatározásakor köteles kizárólag az uniós rendszerbe 2013-tól tartozó létesítmények kibocsátásait figyelembe venni. Márpedig mivel a Bizottság figyelembe vette egyes tagállamoknak az olyan létesítmények új tevékenységeiből származó kibocsátásokra vonatkozó adatait, amelyek már 2013 előtt a kibocsátási egységek kereskedelmi rendszerének a hatálya alá tartoztak, a Bíróság megállapította, hogy az éves maximális kibocsátásiegység-mennyiség meghatározásakor történő e figyelembevétel nem felelt meg a 2003/87 irányelv 10a. cikkéből eredő követelményeknek, és hogy a 2013/448 határozat 4. cikkében és II. mellékletében meghatározott korrekciós tényező szintén ellentétes volt az irányelvvél. Következésképpen megállapította, hogy a 2013/448 határozat 4. cikke és II. melléklete érvénytelen.

Mindazonáltal a Bíróság korlátozta az érvénytelenség megállapításának időbeli hatályát annak érdekében, hogy figyelembe vegye a jóhiszeműen létrejött jogviszonyok magas száma tekintetében felmerülő súlyos következmények kockázatát és a 2003/87 irányelv által követett célokat.

XIX. NEMZETKÖZI MEGÁLLAPODÁSOK

A nemzetközi megállapodásokat illetően három, különböző társulási megállapodásokra vonatkozó ítélet említhető.

A 2016. április 12-i **Genc** ítéletben (C-561/14, [EU:C:2016:247](#)) a Bíróság nagytanácsát az *EGK–Törökország Társulási Tanács 1/80 határozata*¹⁰⁰ 13. cikkében szereplő „standstill” klauzula értelmezésére kérték, amely megtiltotta a tagállamok és Törökország számára, hogy új korlátozásokat vezessenek be a területükön jogilag rendezett helyzetben lévő munkavállalók és családtagjaik munkavállalási feltételeire vonatkozóan. Az alapeljárásban egy Törökországban lakóhellyel rendelkező török állampolgár kiskorú gyermek – akinek a szintén török állampolgár édesapja Dániában határozatlan időre szóló tartózkodási engedéllyel rendelkezett és munkavállalói minőségben állandóan ott tartózkodott – tartózkodási engedély iránti kérelmet terjesztett elő. E kérelmet a dán hatóságok az 1/80 határozat¹⁰¹ Dániában történő hatálybalépését követően bevezetett nemzeti rendelkezés alapján elutasították. E rendelkezés szerint a családdegysítés érdekében a kiskorú gyermeknek megfelelő kötelék fennállítását kell bizonyítania ezen állammal, ami nem áll fenn, ha a kérelmet a szülő tartózkodási engedélye kibocsátásának időpontját követően két évvel nyújtották be.

A **Dogan** ítéletben¹⁰² adott értelmezésre hivatkozva a Bíróság megállapította, hogy az a tagállami nemzeti szabályozás, amely a családdegysítést megnehezíti azzal, hogy az e tagállamban munkavállalóként lakóhellyel rendelkező török állampolgárok kiskorú gyermekei első belépésének feltételeit szigorítja az 1/80 határozat hatálybalépésének idején irányadó feltételekhez képest, és amely ennél fogva befolyásolhatja gazdasági tevékenységnek e török állampolgárok által az említett tagállam területén való gyakorlását, a munkavállalók szabad mozgása ezen állampolgárok általi, e tagállamban való gyakorlását érintő új korlátozásnak minősül.

¹⁰⁰ | Az Európai Gazdasági Közösség és Törökország közötti társulást létrehozó megállapodáshoz – amelyet 1963. szeptember 12-én Ankarában írt alá egyrészt a Török Köztársaság, másrészt az EGK tagállamai és a Közösség, és amely megállapodást a Közösség nevében az 1963. december 23-i 64/732/EGK tanácsi határozat (HL 1964. L 217., 3685. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 11. kötet, 10. o.) kötött meg, hagyott jóvá és erősített meg – csatolt, a társulási tanácsnak a társulás fejlesztéséről szóló, 1980. szeptember 19-i 1/80 határozata.

¹⁰¹ | A 2004. június 9-i 427. sz. törvénnyel bevezetett, a külföldiekről szóló dán törvény 9. cikkének (13) bekezdése.

¹⁰² | A Bíróság 2014. július 10-i **Dogan** ítélete (C-138/13, [EU:C:2014:2066](#)).

A Bíróság szerint a kiskorú gyermek sikeres beilleszkedésére irányuló cél nem vitatottan az ilyen intézkedés elfogadását igazoló közérdeken alapuló nyomós oknak tekinthető. Mindemellett az a tény, hogy a fogadó országban fennálló megfelelő kötelek feltételét nem a gyermekek személyes helyzete alapján, hanem az érintett tagállamba történő beilleszkedés megvalósulásának esélyéhez nem kapcsolódó olyan kritérium alapján értékeli, mint az érintett szülő végleges tartózkodási engedélyének kiállítása és a családdegyesítési kérelem benyújtása között eltelt időszak, az uniós jogra tekintettel nem igazolt hátrányos megkülönböztetéshez vezethet.

A 2016. november 24-én hozott **SECIL** ítéletben (C-464/14, [EU:C:2016:896](#)) a Bíróságnak alkalma adódott határozni az *EUM-Szerződés rendelkezései és az euro-mediterrán társulási megállapodások, azaz a többek között a tőke kereskedelmének fokozatos liberalizálásához szükséges feltételek megteremtésére irányuló EK-Tunézia megállapodás*¹⁰³ és *EK-Libanon megállapodás*¹⁰⁴ együttes alkalmazhatóságáról. Egy Portugáliában illetőséggel rendelkező társaság és a portugál adóhatóság között folyamatban lévő jogvita keretében a Bíróságot annak megválaszolására kérték többek között, hogy az olyan adószabályozás, amely szerint az ilyen társaság bizonyos feltételekkel levonhatja adóalapjából az e tagállamban illetőséggel rendelkező társaságtól kapott osztalékokat, nem vonhatja viszont le a Tunéziában vagy Libanonban illetőséggel rendelkező társaságtól kapott osztalékokat, sérti a fent hivatkozott két megállapodást, valamint az EUMSZ 63–EUMSZ 65. cikket.

Az említett megállapodások tárgyának és célkitűzésének vizsgálatát követően a Bíróság megállapította a tőke szabad mozgásáról szóló EK-Tunézia megállapodás 34. cikkének és az EK-Libanon megállapodás 31. cikkének közvetlen hatályát. Ezt követően a Bíróság megállapította, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozás visszatérthatja a Portugáliában illetőséggel rendelkező társaságokat attól, hogy harmadik államokban, mint például a Tunéziai Köztársaságban vagy a Libanoni Köztársaságban letelepedett társaságokba fektessék be tőkéjüket, következésképpen a tőke szabad mozgásának a főszabály szerint az EUMSZ 63. cikkben, illetve az említett megállapodások fent hivatkozott rendelkezései szerint is tiltott korlátozásának minősül.

Mindazonáltal a Bíróság megállapította, hogy az ilyen korlátozást igazolhatják az adóellenőrzések hatékonysága biztosításának szükségességére alapított, közérdeken alapuló nyomós indokok. Ez az eset állhat fenn, amikor az érintett tagállam adóhatóságai számára lehetetlennek bizonyul azon információknak a harmadik államtól való beszerzése, amelyek alapján meg lehetne vizsgálni, hogy teljesül-e az e tagállam illetősége szerinti társaság által kapott osztalékok levonhatóságához szükséges minden feltétel. Ugyanakkor a Bíróság pontosította, hogy a részleges levonás lehetőségének megtagadása, amely főszabály szerint alkalmazandó, ha a jövedelmek ténylegesen nem adózott nyereségből származnak, nem igazolható az adóellenőrzések hatékonysága biztosításának szükségességével, amennyiben e részleges levonás alkalmazható olyan helyzetekben, amelyekben nem lehet megvizsgálni azt, hogy az osztalékfizető társaság az illetősége szerinti államban az adó hatálya alá tartozik-e.

Ami az EUMSZ 64. cikk (1) bekezdésében foglalt azon lehetőséget illeti, hogy valamely tagállam a harmadik államokkal fenntartott kapcsolataiban továbbra is alkalmazhassa az EUMSZ 63. cikkel ellentétes, a tőke szabad mozgását érintő korlátozásokat, amennyiben azok már 1993. december 31-én hatályban voltak, a Bíróság pontosította, hogy ezen időbeli feltétel megköveteli, hogy az a jogi háttér, amelybe a kérdéses korlátozás illeszkedik, az érintett tagállam jogrendjének az említett időpont óta folyamatosan a részét képezze.

103|Az egyrészről az Európai Közösségek és azok tagállamai és másrészről a Tunéziai Köztársaság közötti társulás létrehozásáról szóló, 1995. július 17-én Brüsszelben aláírt, az Európai Közösség és az Európai Szén- és Acélközösség nevében az 1998. január 26-i 98/238/EK, ESZAK tanácsi és bizottsági határozattal jóváhagyott euro-mediterrán megállapodás (HL 1998. L 97., 1. o.).

104|Az egyrészről az Európai Közösség és tagállamai, másrészről a Libanoni Köztársaság közötti társulás létrehozásáról szóló, 2002. június 17-én Luxembourgban aláírt, az Európai Közösség nevében a 2006. február 14-i 2006/356/EK tanácsi határozattal jóváhagyott euro-mediterrán megállapodás (HL 2006. L 143., 1. o.).

Amennyiben ez másképp lenne, a tagállamok bármely időpontban ismét bevezethetnék azokat a harmadik államokba irányuló vagy onnan származó tőkemozgás tekintetében elfogadott korlátozásokat, amelyek 1993. december 31-én a nemzeti jogrendben hatályban voltak, de amelyek hatálytalanná váltak. E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy a tagállam lemond az EUMSZ 64. cikk (1) bekezdésében foglalt lehetőségről, ha – anélkül, hogy formálisan hatályon kívül helyezné vagy módosítaná a hatályban lévő szabályozást – olyan nemzetközi megállapodást, például társulási megállapodást köt, amely az egyik közvetlen hatállyal bíró rendelkezésében előírja az említett 64. cikk (1) bekezdésében említett valamely tőkekategória liberalizációját. A jogi háttér ilyen módosítását az EUMSZ 64. cikk (1) bekezdésére való hivatkozás lehetőségére gyakorolt hatásaira tekintettel következtetésképpen úgy kell tekinteni, mint egy olyan új szabályozás bevezetését, amely a hatályban lévő jogszabályétól eltérő logikán alapul.

A 2016. december 21-én kihirdetett **Tanács kontra Front Polisario** ítéletben (C-104/16 P, [EU:C:2016:973](#)) a Bíróság, nagytanácsban eljárva helyt adott a Tanács által a Törvényszék ítéletével¹⁰⁵ szemben benyújtott fellebbezésének, amely ítélet részben megsemmisítette a *korábbi társulási megállapodást*¹⁰⁶, pontosabban a *mezőgazdasági és halászati termékek kereskedelmének a liberalizációjával kapcsolatos rendelkezéseket módosító EU–Marokkó liberalizációs megállapodást az Unió nevében jóváhagyó 2012/497 határozatot*¹⁰⁷. A felperes, a Front Polisario, Nyugat-Szahara függetlenségének megszerzésére irányuló szervezet, amely egy kisebb méretű, nagyon ritkán lakott részt ellenőriz, mivel a legnagyobb részt jelenleg Marokkó ellenőrzi.

A megsemmisítés iránti kereset elfogadhatóságát illetően a Bíróság megállapította, hogy a Törvényszék tévesen ítélte akként, hogy a liberalizációs megállapodás alkalmazandó Nyugat-Szaharára, és hogy a Front Polisario nem tekinthető keresetösségi joggal rendelkező személynek. Ennélfogva a megsemmisítés iránti keresetét mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

Először is ami a társulási megállapodás értelmezését illeti, a Bíróság megállapította, hogy Törvényszéknek a jóhiszemű értelmezésnek nemcsak a Bécsi Egyezmény¹⁰⁸ 31. cikkének (1) bekezdésében előírt szabályait kellett tiszteletben tartania, hanem a Bécsi Egyezmény 29. cikkében kodifikált szokásjogi szabályt, az önrendelkezés elvét is – amely szerint a megállapodás csak „területére” nézve kötelezi a részes feleket, kifejezett eltérő szándék hiányában –, illetve a szerződések relatív hatályának elvét. Márpedig a Bíróság szerint e szabályokkal és elvekkel ellentétes az, ha úgy tekintik, hogy Nyugat-Szahara a társulási megállapodás területi hatálya alá tartozik, mivel annak e területen történő végrehajtásához Nyugat-Szahara népe, mint a megállapodásban részes „harmadik személy” beleegyezése kellett volna. Márpedig a megtámadott ítéletből nem tűnik ki ilyen beleegyezés.

Másodszor a Bíróság megállapította, hogy a társulási és a liberalizációs megállapodások egymást követő szerződéseknek minősülnek, és hogy az utóbbi úgy tekintendő, hogy azt a Bécsi Egyezmény 30. cikkének (2) bekezdése szerint alárendelték az első megállapodásnak. E kapcsolatra tekintettel, a társulási megállapodás azon rendelkezései, amelyeket a liberalizációs megállapodás kifejezetten nem módosított, irányadóak ezen

105|A Törvényszék 2015. december 10-i **Front Polisario kontra Tanács** ítélete (T-512/12, [EU:T:2015:953](#)).

106|Az egyrészről az Európai Közösségek és azok tagállamai, és másrészről a Marokkói Királyság közötti társulás létrehozásáról szóló, 1996. február 26-án Brüsszelben aláírt, és az említett Közösségek nevében a 2000. január 24-i 2000/204/EK, ESZAK tanácsi és bizottsági határozattal (HL L 70., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 11. fejezet, 33. kötet, 175. o.) jóváhagyott euro-mediterrán megállapodás.

107|A mezőgazdasági és a feldolgozott mezőgazdasági termékekre, a halakra és a halászati termékekre vonatkozó kölcsönös liberalizációs intézkedésekről, továbbá az egyrészről az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészről a Marokkói Királyság közötti társulás létrehozásáról szóló euromediterrán megállapodás módosításáról, valamint az ahhoz csatolt 1., 2. és 3. jegyzőkönyvnek és azok mellékleteinek felváltásáról szóló, az Európai Unió és a Marokkói Királyság között levélváltás formájában létrejött megállapodás megkötéséről szóló, 2012. március 8-i 2012/497/EU tanácsi határozat (HL 2012. L 241., 2. o.).

108|A szerződések jogáról szóló, 1969. május 23-i Bécsi Egyezmény (Recueil des traités des Nations unies, 1155. kötet, 331. o.).

utóbbi megállapodás alkalmazása tekintetében annak érdekében, hogy e két megállapodás között mindenfajta összeegyeztethetlenséget ki lehessen zárni. Ennélfogva a liberalizációs megállapodást a megkötésének az időpontjában nem lehetett úgy értelmezni, hogy annak területi hatálya kiterjed Nyugat-Szahara területére. Egyébiránt ezen értékelést nem kérdőjelezi meg a társulási megállapodás megkötését követően kialakult gyakorlat, azaz, hogy a marokkói hatóságok valójában évek óta Nyugat-Szaharára is alkalmazzák a társulási megállapodás rendelkezéseit.

XX. KÖZÖS KÜL- ÉS BIZTONSÁGPOLITIKA

A 2016. március 1-jei **National Iranian Oil Company kontra Tanács** ítéletben (C-440/14 P, [EU:C:2016:128](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság fellebbezés nyomán megerősítette a Törvényszéknek egy, a kőolaj- és földgázipari ágazatban tevékenykedő iráni közvállalkozás által indított több, *pénzeszközök befagyasztásáról szóló, azzal az indokkal alkalmazott tanácsi határozat* megsemmisítése iránti keresetét elutasító ítéletét¹⁰⁹, *hogy az érintett vállalkozás az iráni állam tulajdonában volt és az működtette, valamint pénzügyi forrásokat biztosított ezen állam kormányának*. Fellebbezésében az iráni vállalkozás többek között azt rótta fel a Törvényszéknek, hogy tévesen alkalmazta a jogot, amikor elfogadta, hogy a Tanács jogszerűen tarthatta fenn magának az Iránnal szembeni korlátozó intézkedések elfogadásáról szóló rendeletében a szóban forgó pénzeszközök befagyasztását előíró végrehajtási rendelet saját maga által történő elfogadására irányuló hatáskört. A fellebbező továbbá annyiban vitatta a Törvényszék ítéletét, amennyiben az megerősítette, hogy a Tanács jogosan írta elő a pénzeszközök befagyasztását az iráni kormánynak való segítségnyújtásra alapított jogi kritérium szerint.

A fellebbező fellebbezésének elutasításával a Bíróság megállapította, hogy bár általában a Bizottság feladata a tanácsi rendeletek végrehajtása, a Tanács különleges és kellően indokolt esetekben fenntarthatja magának a rendeletei végrehajtását. A jelen esetben a Tanács a legérzékenyebb korlátozó intézkedések – vagyis az azon természetes vagy jogi személyek jegyzékének – elfogadására vonatkozó hatáskört tartotta fenn magának, amelyek pénzeszközei befagyasztásra kerülnek. Mivel az ilyen befagyasztásoknak jelentős negatív hatásuk van az érintett személyek életére és gazdasági tevékenységeire, és rövid időn belül kell azokat olyan eljárások szerint elfogadni, amelyek összhangját és koordinációját a Tanács tudja a legmegfelelőbbben biztosítani, a Bíróság megállapította, hogy a Tanács észszerűen vonhatta le azt a következtetést, hogy a szóban forgó korlátozó intézkedések azt igazoló különleges jelleggel rendelkeznek, hogy fenntartsa magának a végrehajtási hatáskört.

Ami a pénzeszközök befagyasztására irányuló intézkedésekkel érintett személyek jegyzékbevételei kritériumait illeti, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Törvényszék helyesen értelmezte az említett kritérium alakulását. E tekintetben hangsúlyozta, hogy amint azt a Törvényszék helyesen megállapította, a Tanács jogosan bővítette 2012-től az említett jegyzékbevételei kritériumot, belefoglalva azon természetes vagy jogi személyeket is, akik jóllehet nem állnak közvetlen vagy közvetett kapcsolatban az atomfegyverek elterjedésével, de elősegíthetik azt úgy, hogy erőforrásokat vagy támogatást nyújtanak az iráni kormánynak, amely lehetővé teszi számára az atomfegyverek elterjedésével kapcsolatos tevékenységei folytatását.

A 2016. július 19-i **H kontra Tanács és Bizottság** ítéletben (C-455/14 P, [EU:C:2016:569](#)) a Bíróság hatályon kívül helyezte a Törvényszék azon végzését¹¹⁰, amellyel az megállapította *valamely, az Európai Unió szarajevói rendfenntartó missziójához (EUPM) kirendelt olasz bíró által, az EUPM-nek a misszió regionális irodájába történő áthelyezéséről* szóló két határozatának megsemmisítése iránt indított kereset elbírálása tekintetében fennálló

109|A Törvényszék 2014. július 16-i **National Iranian Oil Company kontra Tanács** ítélete (T-578/12, [EU:T:2014:678](#)).

110|A Törvényszék 2014. július 10-i **H kontra Tanács és társai** végzése (T-271/10, [EU:T:2014:702](#)).

hatáskörének hiányát. Fellebbezésének alátámasztására a fellebbező úgy érvel többek között, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a kereset elbírálása tekintetében hatáskörének hiányát állapította meg.

Először is, és miután emlékeztetett arra, hogy főszabály szerint nem rendelkezik hatáskörrel a KKBP-re vonatkozó rendelkezéseket illetően, a Bíróság megállapította, hogy a vitatott határozatok az Unió által a KKBP keretében elfogadott és foganatosított operatív intézkedéshez kapcsolódnak. Márpedig az ilyen körülmény nem kell, hogy szükségképpen az uniós bíróság hatáskörének kizárásához vezessen. Egyrészt ugyanis az uniós bíróságok az EUMSZ 270. cikk értelmében hatáskörrel rendelkeznek az Unió EUPM-hez kirendelt tisztviselői által előterjesztett valamennyi kereset tekintetében. Másrészt a 2009/906 határozat¹¹¹ rendelkezéseiből kitűnik, hogy a tagállamok által kirendelt személyi állományra és az uniós intézmények által kirendelt személyi állományra ugyanazok a szabályok vonatkoznak a feladatkörüknek a „műveleti területen” való gyakorlására. Ennélfogva az uniós bíróság KKBP-re vonatkozó rendelkezéseket illetően fennálló hatáskörének kivételes jellegű korlátozása nem zárhatja ki azt, hogy hatáskörrel rendelkezzen a tagállamok által kirendelt személyi állományra vonatkozó, a misszió műveleti területen fennálló szükségleteinek kielégítését célzó személyzeti igazgatási aktusok felülvizsgálatára. Következésképpen a Törvényszék, illetve fellebbezés keretében a Bíróság, hatáskörrel rendelkezik az ilyen jogi aktusok felülvizsgálatára.

111 | Az Európai Unió Bosznia-Hercegovinában folytatott rendfenntartó missziójáról (EUPM) szóló, 2009. december 8-i 2009/906/KKBP tanácsi határozat (HL 2009. L 322., 22. o.).

C | A BÍRÓSÁG HIVATALÁNAK TEVÉKENYSÉGE 2016-BAN

Timothy MILLETT hivatalvezető-helyettes

A Bíróság Hivatalának fő tevékenységeit azok a tennivalók képezik, amelyek hozzájárulnak azon három alapvető feladat teljesítéséhez, amelyeket a Hivatalra vonatkozó rendelkezések írnak elő a Hivatal számára.

A Hivatal, amely az eljárási szabályzat értelmében köteles biztosítani az összes dokumentum átvételét, megküldését és megőrzését, mindenekelőtt gondoskodik az eljárások megfelelő lefolytatásáról és a Bíróság elé terjesztett ügyek iratanyagainak kezeléséről, attól kezdve, hogy az eljárást megindító keresetlevelet bejegyezték a Hivatal nyilvántartásába, egészen addig, hogy az eljárást befejező határozatot kézbesítik az érintett feleknek.

Ezen első feladat gyakorlása keretében – és annak folyamánként – a Hivatal ezenkívül a folyamatban lévő vagy befejezett ügyeket illetően fenntartja a szükséges kapcsolatokat a felek képviselőivel, valamint harmadik személyekkel is, mindezt pedig az Európai Unió valamennyi hivatalos nyelvén.

A Hivatal végül az igazságszolgáltatási fórum tagjainak rendelkezésére áll, akiket valamennyi hivatali feladatuk ellátásában segít. E segítség természetesen kifejezésre jut azon számos eljárási kérdés megoldásában, amelyek valamely ügy elbírálása során mindvégig felmerülhetnek, valamint abban, hogy a Hivatal munkatársai tevékenyen részt vesznek az igazságszolgáltatási fórum tárgyalásain és a tanácsainak adminisztratív értekezletein, de abban is, hogy a Hivatalon belül ezért felelős személyek közreműködnek a különböző bizottságok munkájában, különösen pedig azon bizottság munkájában, amelynek feladata a Bíróság alapokmányát, valamint eljárási szabályzatát érintő módosítások vizsgálata.

Az alábbi ismertető célja, hogy rövid statisztikai áttekintést nyújtson az elmúlt év során gyakorolt igazságszolgáltatási tevékenységről, következésképpen pedig tájékoztassa az olvasót a Hivatal által a fent hivatkozott három feladat keretében végzett tevékenységről is.

I. A 2016-BAN GYAKOROLT IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG RÖVID STATISZTIKAI ÁTTEKINTÉSE

Mint az a fentiekből kitűnik, a Hivatal tevékenységét közvetlenül befolyásolja a Bíróság elé terjesztett ügyek száma – amelyre a Hivatalnak nincs semmilyen ráhatása –, kisebb mértékben pedig az igazságszolgáltatási fórum által befejezett ügyek száma. Márpedig 2015-höz hasonlóan az elmúlt évet is élénk tevékenység jellemezte, ami egyszerre tanúskodik mind az Európai Unió jogának dinamizmusáról, mind pedig arról, hogy a Bíróság mennyire fontosnak tartja az elé terjesztett jogviták gyors elbírálását.

Az érkezett ügyek

2016-ban 692 ügyet terjesztettek a Bíróság elé. Az új ügyek száma tehát valamelyest alatta marad az ezt megelőző év szintjének, amikor is 713 érkezett üggyel sikerült elérni a rekordszámot, viszont az alábbi táblázatok tanulmányozása során leginkább szembetűnő elem nem más, mint ezen ügyeknek a kérelem jellege szerinti megoszlása. A 2016-ban érkezett 692 ügy közül ugyanis nem kevesebb mint 470 ügy volt

előzetes döntéshozatal iránti kérelem, ami az elmúlt év során a Bíróság elé terjesztett összes ügynek közel 70%-a. A Bíróság történetében soha nem volt ilyen magas az előzetes döntéshozatalra utalások száma. Ezzel szemben a közvetlen keresetek (megsemmisítés iránti, intézményi mulasztás megállapítása iránti vagy kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetek) száma 35 üggyel soha nem látott mértékben alacsony szintre került, míg a fellebbezések száma (valamennyi kategóriában összesítve) 175 üggyel enyhe csökkenést mutat, ami részben annak tudható be, hogy csökkent a Törvényszék által befejezett ügyek száma, ez utóbbi pedig azon különleges helyzettel magyarázható, amelybe ezen igazságszolgáltatási fórum 2016-ban került (számos tag távozott és érkezett, különösen az Európai Unió igazságszolgáltatási szervezetrendszerének átalakításához kapcsolódóan).

A 2016-ban a Bíróság elé terjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek különösen magas számán kívül érdekes kiemelni e kérelmek eredetét. A bíróságok ugyanis 2016-ban egyetlen kivétellel valamennyi tagállamból fordultak a Bírósághoz annak érdekében, hogy az uniós jog értelmezésével vagy érvényességével kapcsolatos kérdéseket terjesszenek elé. E tendencia ezen eljárás növekvő jelentőségét tükrözi nem csupán azokban az államokban, amelyek már hosszú ideje az Európai Unió tagjai (a 2016-ban előterjesztett utalások közül ugyanis sok Németországból, Olaszországból vagy Spanyolországból érkezett), hanem azokban az államokban is, amelyek kevésbé régen, 2004-ben, 2007-ben vagy 2013-ban csatlakoztak az Európai Unióhoz. Így a bolgár bíróságok 2016-ban nem kevesebb mint 18 kérelmet terjesztettek elő, míg a lengyel bíróságoktól 19 előzetes döntéshozatal iránti kérelem érkezett a Bírósághoz, ami éves szinten a lengyel bíróságoktól érkező kérelmek legmagasabb száma azóta, hogy ez az ország 2004-ben csatlakozott az Európai Unióhoz. Másfelől érdekes megjegyezni, hogy a brit bíróságok a 2016. június 23-i népszavazás eredményével kapcsolatos számos bizonytalanság ellenére az elmúlt év során 23 alkalommal fordultak a Bírósághoz, ami 2011 óta az Egyesült Királyságból érkező előzetes döntéshozatal iránti kérelmek legmagasabb száma.

Végül azon tárgyköröket illetően, amelyeket a Bíróságnak 2016-ban vizsgálnia kellett, ismételten kiemeljük azok rendkívüli sokszínűségét. Mint 2015-ben is, az első három helyet a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség, az adózás, valamint a szellemi és ipari tulajdon foglalja el, azzal, hogy határozottan nő az első kategóriába tartozó ügyek száma (a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget 76 ügy érintette, szemben az előző év szerinti 52-vel), amely kategóriától a migrációs válság és a nemzeti hatóságok által annak leküzdése érdekében tett intézkedések egyáltalán nem állnak távol. Az állami támogatások a 2016-ban érkezett nem kevesebb mint 39 új üggyel a Bíróság munkájának szintén nem elhanyagolható részét tették ki, hasonlóan a versenyjoghoz, a szociálpolitikához, a környezethez vagy a közlekedéshez.

A befejezett ügyek

Jóllehet a 2016-ban érkezett ügyek száma valamelyest csökkent, a befejezett ügyek száma jelentősen nőtt, amennyiben a Bíróság 2016-ban nem kevesebb mint 704 ügyet fejezett be, ami több mint 14%-os növekedést jelent a 2015-ös évhez képest (amelynek során 616 ügy került befejezésre). Ezen ügyek legnagyobb részét az előzetes döntéshozatalra utalások és a fellebbezések alkotják, amelyek a Bíróság által 2016-ban befejezett ügyeknek együttesen több mint 90%-át teszik ki.

Az ügyek befejezésének módját illetően két körülmény érdemel kiemelt figyelmet. Egyrészt azon ügyek számáról van szó, amelynek elbírálása során indítvány ismertetésére is sor került, másrészt pedig az ügydöntő végzések számának jelentős emelkedéséről.

A 2016-os év során ugyanis a Bíróság 412 ítéletet hozott, amelyek közül nem kevesebb mint 271-et (vagyis az összes ítélet 66%-át) előzött meg főtanácsnoki indítvány. Összehasonlításképpen, 2015-ben azon ügyek száma, amelyek elbírálása során indítvány ismertetésére is sor került, „csupán” 57%-át tette ki az ebben az évben kihirdetett ítéletek számának.

Ami a végzéseket illeti, azok száma is határozottan emelkedik, amennyiben a Bíróság 2016-ban az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott 4 végzésen kívül nem kevesebb mint 232, az eljárást befejező végzést hozott. Összehasonlításképpen, az ilyen végzések száma 2015-ben 171 ügyet tett ki. Ez az emelkedés azzal magyarázható, hogy a Bíróság gyakrabban él az eljárási szabályzatban az ügyek elbírálásának gyorsítása érdekében biztosított eszközökkel, különösen pedig az e szabályzat 99. cikkében biztosított azon lehetőséggel, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről indokolt végzéssel határozzon, amennyiben e kérdések azonosak olyan kérdésekkel, amelyekről a Bíróság már határozatot hozott, vagy az ilyen kérdésekre a válasz egyértelműen levezethető az ítélkezési gyakorlatból, vagy ha e válasz nem enged teret semmilyen észszerű kétségnek. Így a Bíróság 2016-ban összesen 55 ügyet fejezett be e rendelkezés alapján (szemben a 2015-ös 37 üggyel).

Hasonlóképp, a fellebbezések között nem kevesebb mint 89 olyan ügy volt – vagyis a 2016-ban befejezett összes fellebbezési eljárásnak (189 ügy) több mint a fele –, amelyeket a Bíróság az eljárási szabályzat 181. cikke, vagyis azon rendelkezés alapján fejezett be, amely feljogosítja a Bíróságot arra, hogy indokolt végzéssel határozzon, amennyiben a hozzá benyújtott fellebbezés vagy a csatlakozó fellebbezés teljes egészében vagy részben nyilvánvalóan elfogadhatatlan, illetve nyilvánvalóan megalapozatlan. 2015-ben csupán 57 ilyen ügy volt.

Az eljárások időtartama

A fentiekben ismertetett körülmények együttes hatása részben magyarázza az elmúlt évnek az eljárások időtartamával kapcsolatos nagyon kedvező egyenlegét. Az előzetes döntéshozatali ügyek elbírálásának átlagos időtartama ugyanis 15 hónap volt, vagyis olyan eredmény, amelyet 2014-ben már sikerült elérni, és amely több mint harminc év óta a legrövidebb rögzített időtartam. A közvetlen keresetek elbírálását illetően az eljárások időtartama valamelyest növekedett (19,3 hónap), a fellebbezések elbírálását illetően viszont csökkent. Ez utóbbi időtartam ugyanis 2016-ban 12,9 hónap lett, ami ez esetben is a Törvényszék létrehozatala óta valaha rögzített legrövidebb időtartam.

A fellebbezések elbírálási időtartamának e csökkenése nagyrészt azzal az új megközelítéssel magyarázható, amelyet a Bíróság 2016-ban alakított ki a dokumentumokhoz való hozzáférés, a közbeszerzések, valamint a szellemi és ipari tulajdon területén előterjesztett fellebbezések tekintetében. Amennyiben ugyanis a Bíróság úgy ítéli meg, hogy az e három terület valamelyikén előterjesztett fellebbezést az eljárási szabályzat 181. cikke alapján el kell utasítani, a végzésébe beépíti az ügyben eljáró főtanácsnok által levezetett elemzést, anélkül hogy további okfejtéseket szentelne a felek által felhozott jogalapoknak és érveknek, ami hozzájárul az eljárás időtartamának jelentős csökkentéséhez.

A teljesség kedvéért végül megjegyezzük, hogy 2016-ban sok esetben kérték a Bíróságtól a gyorsított eljárás vagy a sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatását, a Bíróság pedig jelentős számú ügyben helyt adott e kérelmeknek. Így a sürgősségi előzetes döntéshozatal iránt 2016-ban a Bíróság elé terjesztett 12 kérelem közül az eljáró tanács 8 kérelemnek helyt adott, míg a gyorsított eljárást 4 esetben folytatta le (három esetben előzetes döntéshozatali ügyben, egy esetben pedig fellebbezés tárgyában). Az említett ügyek elbírálásának időtartamával továbbra is nagyon elégedettek lehettünk, figyelembe véve különösen azt, hogy az ügyek e kategóriájában most már indítvány ismertetésére is sor kerül: a sürgősségi előzetes döntéshozatalra utalt ügyek elbírálása átlagosan 2,7 hónapot, a gyorsított eljárásra utalt előzetes döntéshozatali ügyek elbírálása pedig átlagosan 4 hónapot vett igénybe. A Bíróság ezenkívül – mint 2015-ben is – 7 ügyet soron kívül bírált el.

A folyamatban maradt ügyek

2016. december 31-én a Bíróság előtt folyamatban maradt ügyek száma 872 ügyet tett ki (egyesítést követően 824-et), vagyis a 2015-ös év végén folyamatban maradt ügyek számához (884) képest valamelyest alacsonyabb volt.

II. KAPCSOLATTARTÁS A FELEKKEL ÉS HARMADIK SZEMÉLYEKSEL

A Hivatal által a folyamatban lévő vagy befejezett ügyek tárgyában a felek képviselőivel, adott esetben pedig harmadik személyekkel bonyolított kapcsolatfelvételek, amelyek hűen tükrözik az elmúlt év során kifejtett élénk igazságszolgáltatási tevékenységet, 2016-ban még intenzívebbé váltak, és kifejezésre jutnak különösen a Hivatal nyilvántartásába bejegyzett eljárási iratok növekvő számában, valamint a tárgyalások számában. Így a szóbeli előadások céljából tartott tárgyalások száma a 2015-ös 256-ról 2016-ban 270-re nőtt, míg az indítvány ismertetése céljából tartott tárgyalások száma 2016-ban 319 volt, ami az előző évhez képest 33%-os növekedést jelent. E tárgyalások mindegyikének előkészítése nem elhanyagolható munkaterhet jelent a Hivatalnak, csakúgy mint az intézmény tolmácsolásért felelős szervezeti egységének, amit szerencsére ellensúlyoz az informatikai alkalmazások egyre előrehaladottabb igénybevétele.

E tekintetben ki kell emelni az e-Curia alkalmazás működésének ötödik teljes évében szerzett nagyon kedvező tapasztalatokat, amely alkalmazás az intézményt alkotó két igazságszolgáltatási fórum tekintetében közös, és amely lehetővé teszi az eljárási iratok elektronikus úton történő benyújtását és kézbesítését. Az uniós intézményeken, valamint egyre növekvő számú meghatalmazotton és ügyvéden kívül mostanára az Európai Unió valamennyi tagállama hozzáféréssel rendelkezik ehhez az alkalmazáshoz, amelyen keresztül 2016-ban a Bírósághoz benyújtott beadványok forgalmának több mint 75%-a bonyolódott. Ez azt mutatja, hogy a munkateher állandó növekedésével jellemezhető környezetben ez az alkalmazás fontos szerepet tölt be az igazságszolgáltatási fórumok eredményességének javításában, ezzel egyidejűleg pedig hozzájárul az eljárások időtartamának (és a kézbesítés költségeinek) csökkentéséhez, valamint a környezet védelméhez.

Informatikai szempontból a 2016-os év az ítélezési gyakorlat közzétételének gyorsításával és a felhasználóknak kínált alkalmazások javulásával is jellemezhető. Míg korábban az Európai Bírósági Határozatok Tárát (EBHT) havi kötetek formájában tették közzé, amelyek összefogták az uniós igazságszolgáltatási fórumok által valamely adott hónap során hozott valamennyi határozatot, addig az elektronikus EBHT-t ezentúl folyamatosan, aszerint előrehaladva töltik fel és teszik közzé, ahogyan a Bíróság és a Törvényszék meghozza a határozatokat. A közzététel ütemezésének e megváltozása – amelyet 2016. november 1-jén kezdtek alkalmazni, és amely az ítélezési gyakorlat közzétételének folyamatában érintett valamennyi szereplő részéről jelentős szervezési és összehangolási erőfeszítéseket tett szükségessé mind az intézményen belül, mind pedig azon kívül – minden jogalany számára jelentős előnyökkel jár, mivel nem csupán azt teszi lehetővé, hogy az ítélezési gyakorlatot az összes elérhető nyelven nagyon gyorsan rendelkezésre bocsássák, hanem emellett a keresési lehetőségeket is bővíti, hiszen az EBHT-ban közzétett határozatok olyan hiperhivatkozásokat tartalmaznak, amelyek az e határozatokban említett határozatoknak vagy jogalkotási aktusoknak közvetlenül a releváns pontjaihoz vezetnek.

Végül megjegyezzük, hogy a korábbiakhoz hasonlóan 2016-ban is nagyon sok, a bírósági ügyekhez nem kapcsolódó különféle kérelemmel és indítvánnyal fordultak a Hivatalhoz, amelyeket közvetlenül, vagy a Kommunikációs Igazgatósággal együttműködve kellett feldolgozni. Nem szabad alábecsülni az e kérelmek és indítványok feldolgozásával járó munkaterhet, amelyek az Európai Unió valamennyi hivatalos nyelvén és a

legkülönbözőbb formákban (postai küldeményként, e-mailben vagy telefonhívásként) ezerszámra érkeznek a Hivatalba. E munkateher ugyanis magában foglalja, hogy részletesen meg kell vizsgálni a Bírósághoz benyújtott minden egyes kérelmet, amelyek mögött adott esetben valódi ügy rejlik.

III. AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI FÓRUM TAGJAINAK NYÚJTOTT SEGÍTSÉG

Mint azt a jelen összefoglalás bevezetője is említette, a Hivatal végül segítséget nyújt az igazságszolgáltatási fórum tagjainak, akiket valamennyi hivatali feladatuk ellátásában segít.

E segítség mindenekelőtt abban jut kifejezésre, hogy a Hivatal konkrétan továbbítja az összes eljárási iratot – és azok fordításait – a Bíróság elé terjesztett ügyekben eljáró bírák és főtanácsnokok részére, valamint kezeli azt a számos eljárási jellegű kérdést, amelyek ezen ügyek elbírálása során felmerülhetnek. E feladat a Hivatal által 2016-ban végzett munkának kétségtől jelentős részét tette ki, viszont az elmúlt év során maga is jelentős fejlődésen ment keresztül, mivel a Bíróság az elnökének ösztönzésére általánossá tette az eljárási dokumentumok belső továbbításának informatizált módjait. Az „elektronikus továbbítási űrlapok” ugyanis azáltal, hogy a papíralapú iratforgalmat teljes egészében informatizált, a meglévő alkalmazásokon alapuló iratforgalommal váltották fel, lehetővé tették az igazságszolgáltatási fórum működésének korszerűsítését, ezzel együtt csökkentve az eljárási jellegű határozatok meghozatalához szükséges időt.

A Hivatal általi segítségnyújtás magában foglalja továbbá a Bíróság általános értekezlete által hozott határozatok előkészítésében és végrehajtásában, valamint az igazságszolgáltatási fórum által tartott tárgyalásokon való tevékeny részvételt, amennyiben a Hivatal feladata többek között az, hogy vezesse az e tárgyalásokról szóló jegyzőkönyveket, amelyek az ügyek eredeti iratanyagának részét képezik.

A Hivatalnak végül az is feladata, hogy közreműködjék a különböző bizottságok munkájában, különösen pedig a Bíróság alapokmányával és eljárási szabályzatával foglalkozó bizottságban. E bizottság az elmúlt év során több alkalommal összeült, a munkájának eredményeként pedig 2016-ban több fontos jogforrást is elfogadtak.

Először is emlékeztetni kell az Európai Unió igazságszolgáltatási szervezetrendszerének reformjával kapcsolatos megbeszélésekre, amelyek eredményeképpen 2016. július 6-án elfogadták az Európai Unió és alkalmazottai közötti jogviták elsőfokú elbírálásával kapcsolatos hatáskörnek a Törvényszékre történő átruházásáról szóló (EU, Euratom) 2016/1192 európai parlamenti és tanácsi rendelet¹.

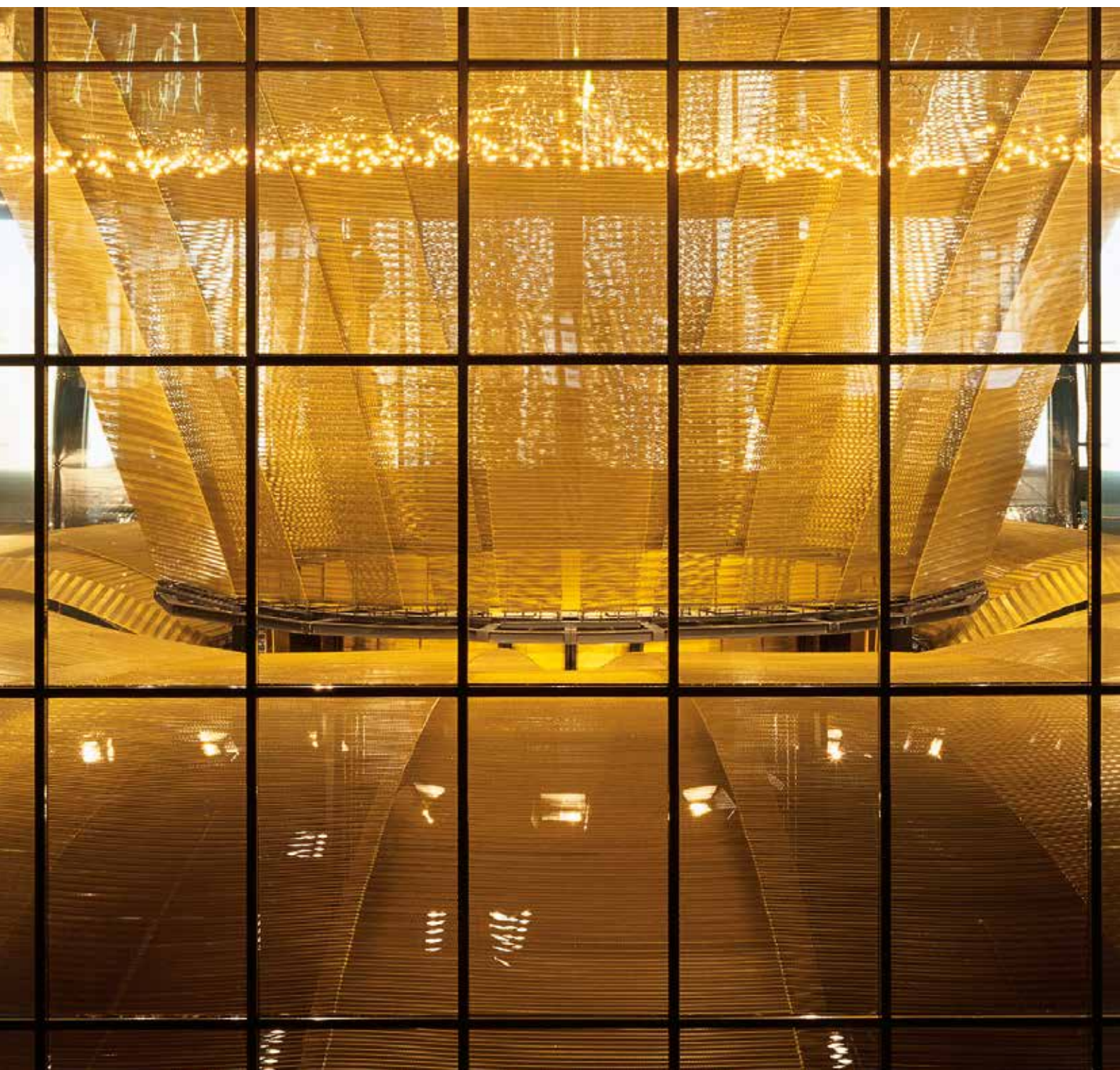
A biztonság területén továbbá ki kell emelni a Törvényszék által annak érdekében kialakított szabályozás kiegészítésére irányuló munkálatokat, hogy megfelelő védelmet biztosítson a Törvényszékhez benyújtott és az Uniónak, illetve a tagállamainak a biztonságát vagy nemzetközi kapcsolatainak irányítását érintő tájékoztatások vagy mellékletek számára. Így a Törvényszék eljárási szabályzata 105. cikkének módosításával párhuzamosan a Bíróság eljárási szabályzatába beillesztésre került az új 190a. cikk, annak érdekében, hogy a Törvényszék határozata elleni fellebbezés esetében ugyanolyan szintű védelmet biztosítson, mint amelyet az utóbbi igazságszolgáltatási fórum biztosít. E rendelkezések kiegészültek azzal, hogy mind a Bíróság, mind pedig a Törvényszék határozatot fogadott el a 105. cikk és a 190a. cikk alkalmazásáról, amelyek pontosítják az ezen eredmény elérése érdekében előirányzott intézkedések jellegét és érvényesülési körét.² E két határozat

1 | E rendeletet az *Európai Unió Hivatalos Lapjának* 2016. július 26-i L 200. számában (137. o.) hirdették ki.

2 | E cikkeket az *Európai Unió Hivatalos Lapjának* 2016. augusztus 12-i L 217. számában (69. és 72. o.), e határozatokat pedig a 2016. december 24-i L 355. számában (5. és 18. o.) hirdették ki.

a bennük foglalt rendelkezések szerint az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetésüket követő napon, vagyis 2016. december 25-én lépett hatályba.

Végül megemlíjtük, hogy a Bíróság elfogadta a nemzeti bíróságoknak szóló, az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek előterjesztésére vonatkozó ajánlások új változatát. Ezek az ajánlások – amelyeket az összes hivatalos nyelven közzétettek az *Európai Unió Hivatalos Lapjának* 2016. november 25-i C 439. számában – a Bíróság által a tagállami bíróságokkal kialakított párbeszéd jelentős eszközét képezik. Az ajánlások ugyanis felidézik az előzetes döntéshozatali eljárás alapvető jellemzőit, valamint értékes útmutatásokat tartalmaznak az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyára és érvényesülési körére, valamint az ilyen kérelem formájára és tartalmára vonatkozóan. Ezenkívül – a Bíróság történetében először – egy rendkívül gyakorlatias melléklet összefoglaló jelleggel felhívja a nemzeti bírák figyelmét mindazon elemekre, amelyeket figyelembe kell venniük akkor, amikor előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordulnak a Bírósághoz.

D | A BÍRÓSÁG IGAZSÁGÜGYI STATISZTIKÁI

I. A BÍRÓSÁG TEVÉKENYSÉGE ÁLTALÁBAN

1. Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2012–2016)

II. ÉRKEZETT ÜGYEK

2. Az eljárások jellege (2012–2016)
3. A kereset tárgya (2016)
4. Tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetek (2012–2016)

III. BEFEJEZETT ÜGYEK

5. Az eljárások jellege (2012–2016)
6. Ítéletek, végzések, vélemények (2016)
7. Ítélező testület (2012–2016)
8. Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek (2012–2016)
9. Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek – A kereset tárgya (2012–2016)
10. Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek – A kereset tárgya (2016)
11. Tagállami kötelezettségszegés megállapítása tárgyában hozott ítéletek: a határozat tartalma (2012–2016)
12. Az eljárások időtartama hónapokban (2012–2016)

IV. DECEMBER 31-ÉN FOLYAMATBAN MARADT ÜGYEK

13. Az eljárások jellege (2012–2016)
14. Ítélező testület (2012–2016)

V. EGYÉB

15. Gyorsított eljárások (2012–2016)
16. Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárások (2012–2016)
17. Ideiglenes intézkedés iránti eljárások (2016)

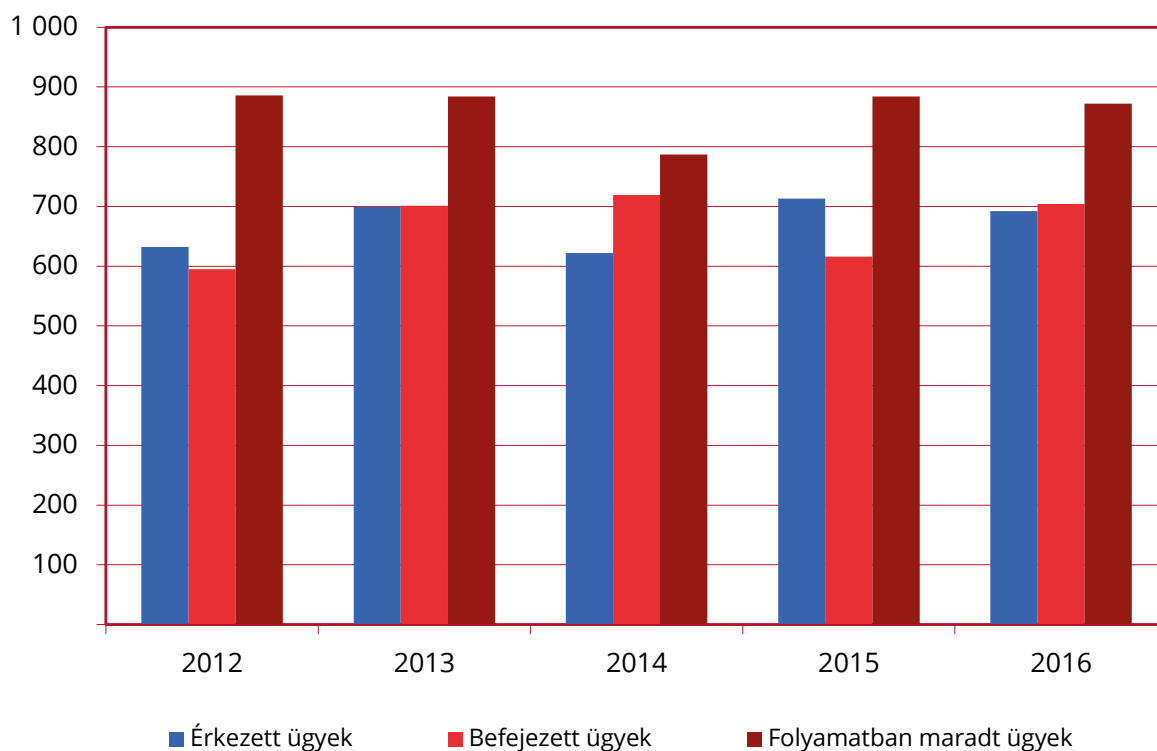
VI. AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG ÁLTALÁNOS ALAKULÁSA (1952–2016)

18. Érkezett ügyek és ítéletek
19. Előzetes döntéshozatal iránti beérkezett kérelmek (tagállamonként és évenként)
20. Előzetes döntéshozatal iránti beérkezett kérelmek (tagállamonként és bíróságokként)
21. A tagállamokkal szemben kötelezettségszegés megállapítása iránt benyújtott keresetek

VII. A BÍRÓSÁG HIVATALÁNAK TEVÉKENYSÉGE (2015–2016)

I. A BÍRÓSÁG TEVÉKENYSÉGE ÁLTALÁBAN

1. ÉRKEZETT, BEFEJEZETT ÉS FOLYAMATBAN MARADT ÜGYEK (2012–2016)¹

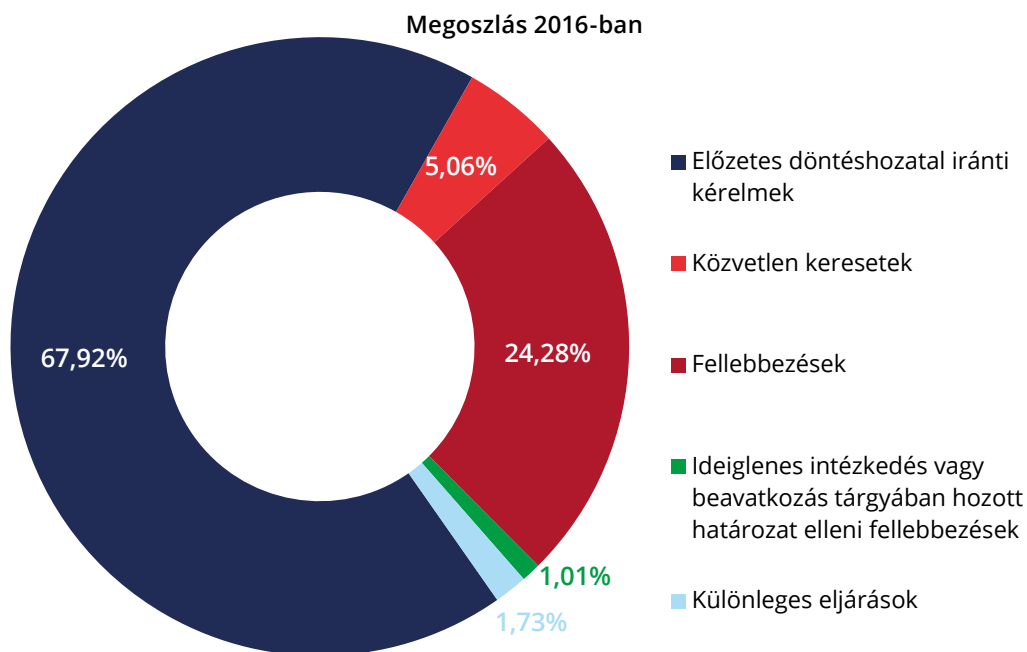

	2012	2013	2014	2015	2016
Érkezett ügyek	632	699	622	713	692
Befejezett ügyek	595	701	719	616	704
Folyamatban maradt ügyek	886	884	787	884	872

1 | A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

II. ÉRKEZETT ÜGYEK

2. AZ ELJÁRÁSOK JELLEGE (2012–2016)¹

	2012	2013	2014	2015	2016
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	404	450	428	436	470
Közvetlen keresetek	73	72	74	48	35
Fellebbezések	136	161	111	206	168
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	3	5		9	7
Vélemény iránti kérelmek	1	2	1	3	
Különleges eljárások ²	15	9	8	11	12
Összesen	632	699	622	713	692
Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek		1	3	2	3

1] A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

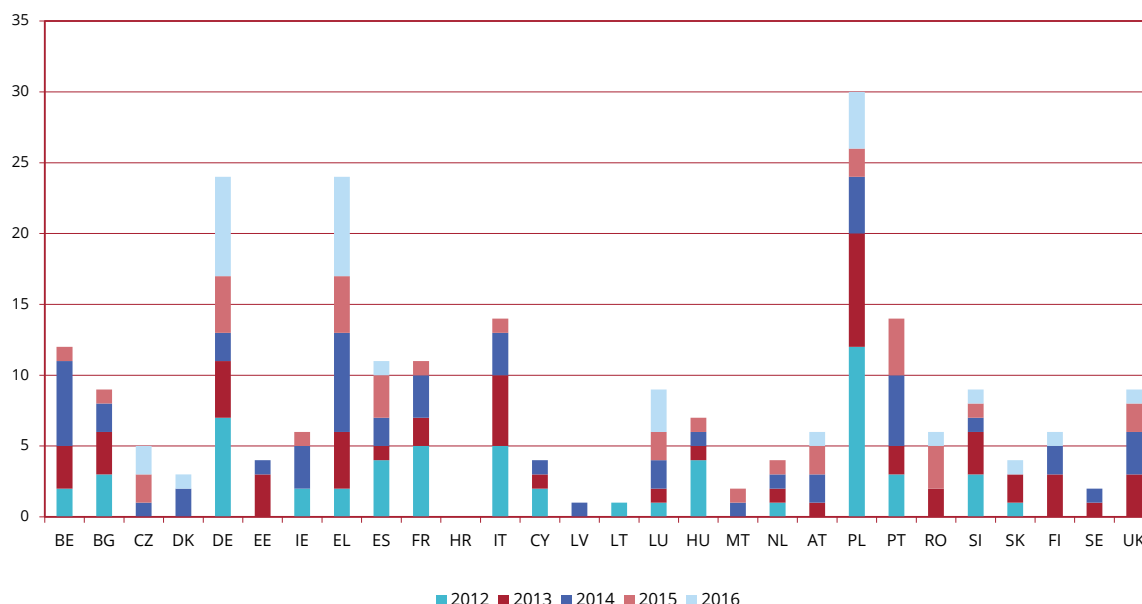
2] „Különleges eljárásnak” minősülnek a költségmentességre, a költségek megállapítására, az ítélet kijavítására, a mulasztási ítélet elleni ellentmondásra, a harmadik személy jogorvoslatára, az ítélet értelmezésére, a perújításra, az első főtanácsnok által a Törvényszék határozatának felülvizsgálata iránt előterjesztett indítvány vizsgálatára, a végrehajtás foganatosítására és a mentelmi ügyekre vonatkozó eljárások.

3. A KERESZET TÁRGYA (2016)¹

	Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	Közvetlen keresetek	Fellebbezések	Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	Összesen	Különleges eljárások
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség	76				76	
Adózás	68	3			71	
Állami támogatások	10	2	26	1	39	
Áruk szabad mozgása	3				3	
Az Európai Unió külső fellépése	3		1		4	
Dokumentumokhoz való hozzáférés			3	3	6	
Energia	2		1		3	
Fogyasztóvédelem	21		2		23	
Gazdaság- és monetáris politika			1		1	
Intézményi jog	2	3	15	1	21	1
Iparpolitika	3				3	
Jogszabályok közelítése	32	2			34	
Kereskedelempolitika	6		14		20	
Környezetvédelem	18	11		1	30	
Közbeszerzések	15	1	3		19	
Közegészség			1		1	
Közös halászati politika	2		1		3	
Közös kül- és biztonságpolitika			7		7	
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás			3		3	
Letelepedés szabadsága	15	1			16	
Mezőgazdaság	14		12	1	27	
Migráns munkavállalók szociális biztonsága	10				10	
Pénzügyi rendelkezések (kötségvetés, pénzügyi keret, saját források, a csalás elleni küzdelem...)	2		1		3	
Szállítás	23	9			32	
Szellemi és ipari tulajdon	18		48		66	
Személyek szabad mozgása	27	1			28	
Szociálpolitika	33				33	
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	15				15	
Tőke szabad mozgása	4				4	
Uniós jogi elvek	9	1	1		11	
Uniós polgárság	6				6	
Vállalkozások joga	7				7	
Vámunió és Közös Vámtarifa	13				13	
Vegyí anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)			2		2	
Versenyjog	12		23		35	
EK-Szerződés/EUM-Szerződés	469	34	165	7	675	1
A tisztviselők személyzeti szabályzata		1			1	
Eljárás			3		3	10
Kiváltságok és mentességek	1				1	1
Egyéb	1	1	3		5	11
ÖSSZESEN	470	35	168	7	680	12

1 | A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

4. TAGÁLLAMI KÖTELEZETTSÉGSZEGÉS MEGÁLLAPÍTÁSA IRÁNTI KERESetek (2012–2016)¹

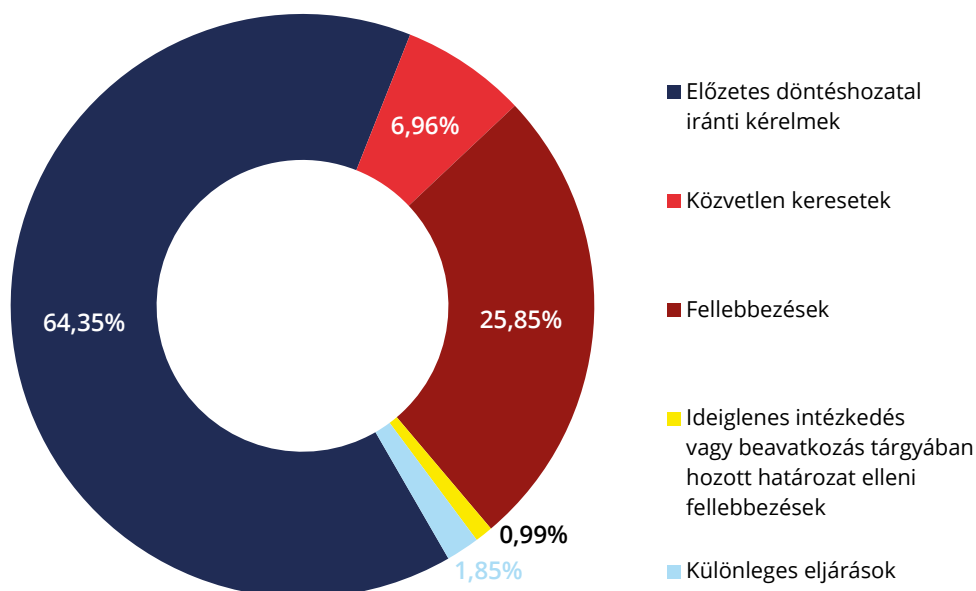
	2012	2013	2014	2015	2016
Belgium	2	3	6	1	
Bulgária	3	3	2	1	
Cseh Köztársaság			1	2	2
Dánia			2		1
Németország	7	4	2	4	7
Észtország		3	1		
Írország	2		3	1	
Görögország	2	4	7	4	7
Spanyolország	4	1	2	3	1
Franciaország	5	2	3	1	
Horvátország					
Olaszország	5	5	3	1	
Ciprus	2	1	1		
Lettország			1		
Litvánia	1				
Luxemburg	1	1	2	2	3
Magyarország	4	1	1	1	
Málta			1	1	
Hollandia	1	1	1	1	
Ausztria		1	2	2	1
Lengyelország	12	8	4	2	4
Portugália	3	2	5	4	
Románia		2		3	1
Szlovénia	3	3	1	1	1
Szlovákia	1	2			1
Finnország		3	2		1
Svédország		1	1		
Egyesült Királyság		3	3	2	1
Összesen	58	54	57	37	31

1 | A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

III. BEFEJEZETT ÜGYEK

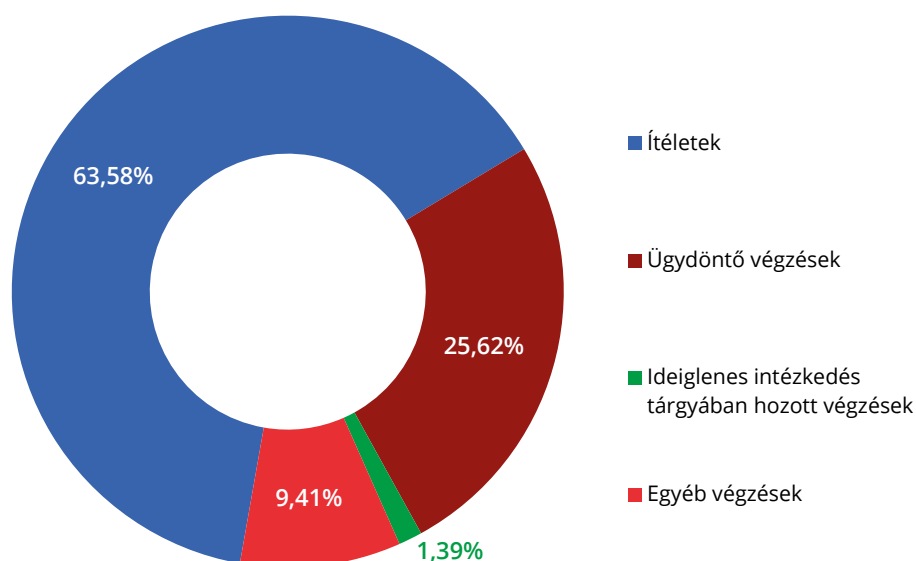
5. AZ ELJÁRÁSOK JELLEGE (2012–2016)¹

Megoszlás 2016-ban

	2012	2013	2014	2015	2016
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	386	413	476	404	453
Közvetlen keresetek	70	110	76	70	49
Fellebbezések	117	155	157	127	182
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	12	5	1	7	7
Vélemény iránti kérelmek		1	2	1	
Különleges eljárások	10	17	7	7	13
Összesen	595	701	719	616	704

1 | A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

6. ÍTÉLETEK, VÉGZÉSEK, VÉLEMÉNYEK (2016)¹

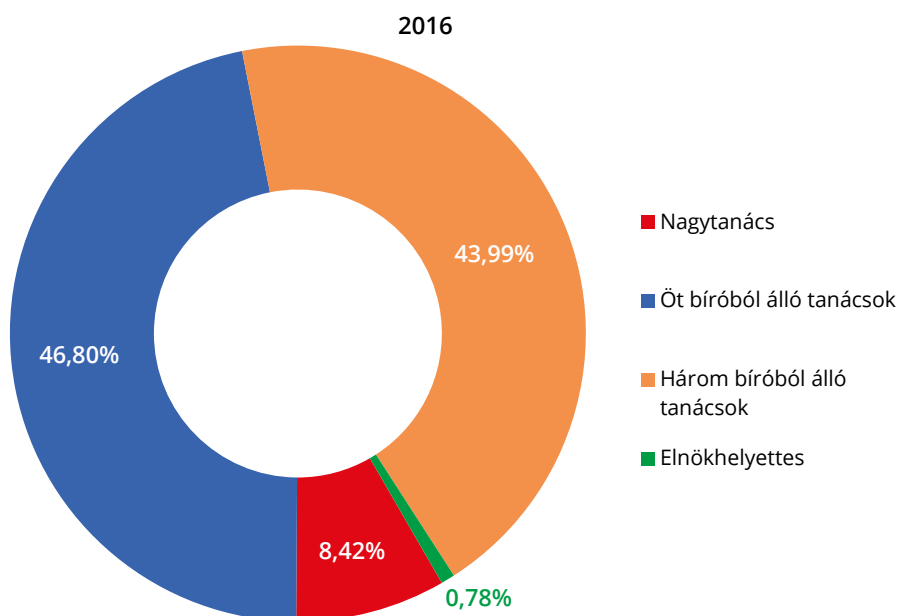
	Ítéletek	Ügydöntő végzések ²	Ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzések ³	Egyéb végzések ⁴	Vélemény iránti kérelmek	Összesen
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	302	67		39		408
Közvetlen keresetek	37	1		10		48
Fellebbezések	73	87	4	9		173
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések			5	2		7
Vélemény iránti kérelmek						
Különleges eljárások		11		1		12
Összesen	412	166	9	61	0	648

1 | A számok (nettó számok) az összes ügy számát jelölik, figyelembe véve az összefüggés miatti egyesítéseket is (egyesített ügyek = egy ügy).

2 | Az eljárást törléssel, a kereset okafigyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.

3 | Az EUMSZ 278. és az EUMSZ 279. cikk (korábban EK 242. és EK 243. cikk), az EUMSZ 280. cikk (korábban EK 244. cikk) vagy az ESZAK-Szerződés megfelelő rendelkezései alapján előterjesztett kérelem kapcsán, illetve ideiglenes intézkedés iránti kérelem vagy beavatkozás tárgyában hozott végzés elleni fellebbezés kapcsán hozott végzések.

4 | Az eljárást törléssel, a kereset okafigyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzések.

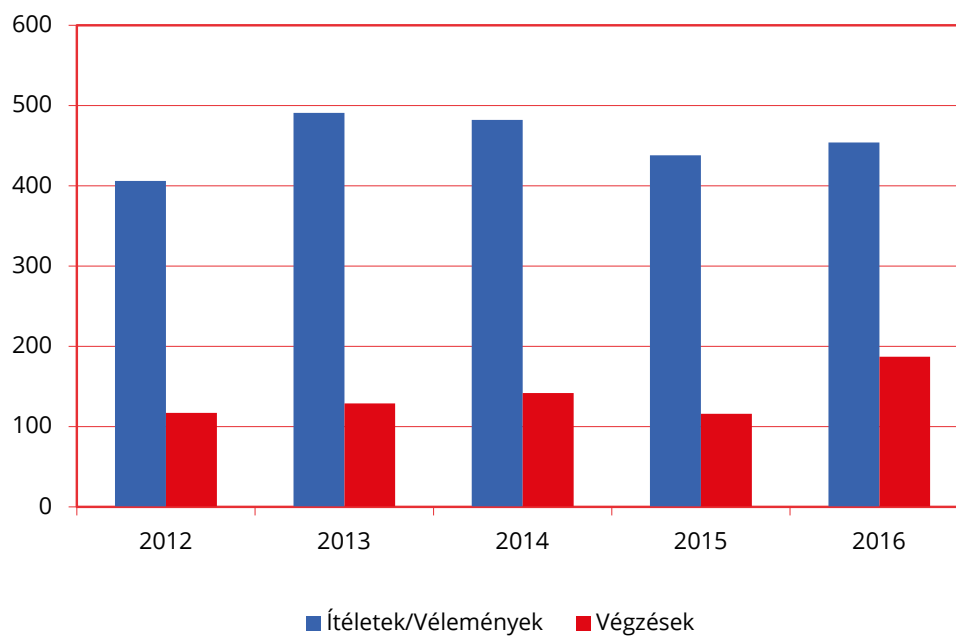
7. ÍTÉLKEZŐ TESTÜLET (2012–2016)¹

	2012			2013			2014			2015			2016		
	Ítéletek/ Vélemények	Végzések ²	Összesen	Ítéletek/ Vélemények	Végzések ²	Összesen	Ítéletek/ Vélemények	Végzések ²	Összesen	Ítéletek/ Vélemények	Végzések ²	Összesen	Ítéletek/ Vélemények	Végzések ²	Összesen
Teljes ülés	1		1				1		1						
Nagytanács	47		47	52		52	51	3	54	47		47	54		54
Öt bíróból álló tanácsok	275	8	283	348	18	366	320	20	340	298	20	318	280	20	300
Három bíróból álló tanácsok	83	97	180	91	106	197	110	118	228	93	89	182	120	162	282
Elnök		12	12												
Elnökhelyettes					5	5		1	1		7	7		5	5
Összesen	406	117	523	491	129	620	482	142	624	438	116	554	454	187	641

1 | A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

2 | Az eljárást törléssel, a kereset okafigyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.

8. ÍTÉLETTEL, VÉLEMÉNNYEL VAGY ÜGYDÖNTŐ VÉGZÉSEL BEFEJEZETT ÜGYEK (2012–2016)^{1 2}

	2012	2013	2014	2015	2016
Ítéletek/Vélemények	406	491	482	438	454
Végzések	117	129	142	116	187
Összesen	523	620	624	554	641

1 | A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

2 | Az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.

9. ÍTÉLETTEL, VÉLEMÉNNYEL VAGY ÜGYDÖNTŐ VÉGZÉSSSEL BEFEJEZETT ÜGYEK – A KERESLET TÁRGYA (2012–2016)¹

	2012	2013	2014	2015	2016
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség	37	46	51	49	51
Adózás	64	74	52	55	41
Állami támogatások	10	34	41	26	26
Áruk szabad mozgása	7	1	10	9	5
Az Európai Unió külső fellépése	5	4	6	1	5
Dokumentumokhoz való hozzáférés	5	6	4	3	4
Energia		1	3	2	
Foglalkoztatás				1	
Fogyasztóvédelem ³	9	19	20	29	33
Gazdaság- és monetáris politika	3		1	3	10
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	3	6	8	4	2
Intézményi jog	27	31	18	27	20
Iparpolitika	8	15	3	9	10
Jogszabályok közelítése	12	24	25	24	16
Kereskedelempolitika	8	6	7	4	14
Környezetvédelem ³	27	35	30	27	53
Környezetvédelem és fogyasztóvédelem ³	1				
Közbeszerzések	12	12	13	14	31
Közegészség	1	2	3	5	4
Közös halászati politika			5	3	1
Közös kül- és biztonságpolitika	9	12	3	6	11
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás	1	1		1	3
Letelepedés szabadsága	6	13	9	17	27
Mezőgazdaság	22	33	29	20	13
Migráns munkavállalók szociális biztonsága	8	12	6	14	5
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport	1		1	1	

>>>

1 | A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

2 | A 2009. december 1-jét követően beérkezett ügyek vonatkozásában a „Közösségek költségvetése” és a „Közösségek saját forrásai” cellák a „Pénzügyi rendelkezések” cellában vannak egyesítve.

3 | A 2009. december 1-je után érkezett ügyek esetében a „Környezetvédelem és fogyasztóvédelem” cella két önálló cellára van felosztva.

4 | A 2009. december 1-je után érkezett ügyek esetében a „Közös Vámtarifa” és a „Vámunió” cellák egy közös cellában vannak egyesítve.

Pénzügyi rendelkezések (kölségvetés, pénzügyi keret, saját források, a csalás elleni küzdelem...) ²	3	2	5	1	2
Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés					1
Szállítás	14	17	18	9	20
Szellemi és ipari tulajdon	46	43	69	51	80
Személyek szabad mozgása	18	15	20	13	12
Szociálpolitika	28	27	51	30	23
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	29	16	11	17	14
Tőke szabad mozgása	21	8	6	8	7
Transzeurópai hálózatok					1
Turizmus	1				
Új államok csatlakozása	2				1
Uniós jogi elvek	7	17	23	12	13
Uniós polgárság	8	12	9	4	8
Vállalkozások joga	1	4	3	1	1
Vámunió és Közös Vámtarifa ⁴	19	11	21	20	27
Vegyi anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)			5	1	1
Versenyjog	30	42	28	23	30
EK-Szerződés/EUM-Szerződés	513	601	617	544	626
EAK-Szerződés				1	
A tisztviselők személyzeti szabályzata		5	1	3	
Eljárás	7	14	6	4	14
Kiváltságok és mentességek	3			2	1
Egyéb	10	19	7	9	15
ÖSSZESEN	523	620	624	554	641

1 | A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

2 | A 2009. december 1-jét követően beérkezett ügyek vonatkozásában a „Közösségek költségvetése” és a „Közösségek saját forrásai” cellák a „Pénzügyi rendelkezések” cellában vannak egyesítve.

3 | A 2009. december 1-je után érkezett ügyek esetében a „Környezetvédelem és fogyasztóvédelem” cella két önálló cellára van felosztva.

4 | A 2009. december 1-je után érkezett ügyek esetében a „Közös Vámtarifa” és a „Vámunió” cellák egy közös cellában vannak egyesítve.

10. ÍTÉLETTEL, VÉLEMÉNNYEL VAGY ÜGYDÖNTŐ VÉGZÉSEL BEFEJEZETT ÜGYEK – A KERESET TÁRGYA (2016)¹

	Ítéletek/ Vélemény	Végzések ²	Összesen
Aszabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség	45	6	51
Adózás	37	4	41
Állami támogatások	19	7	26
Áruk szabad mozgása	5		5
Az Európai Unió külső fellépése	5		5
Dokumentumokhoz való hozzáférés	2	2	4
Fogyasztóvédelem ⁴	22	11	33
Gazdaság- és monetáris politika	10		10
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	2		2
Intézményi jog	11	9	20
Iparpolitika	10		10
Jogszabályok közelítése	15	1	16
Kereskedelempolitika	10	4	14
Környezetvédelem ⁴	42	11	53
Közbeszerzések	20	11	31
Közegészség	2	2	4
Közös halászati politika	1		1
Közös kül- és biztonságpolitika	11		11
Kutatás, technológiai fejlesztés és űrkutatás	1	2	3
Letelepedés szabadsága	5	22	27
Mezőgazdaság	11	2	13
Migráns munkavállalók szociális biztonsága	5		5
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, a csalás elleni küzdelem...) ³	2		2

>>>

1 | A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

2 | Az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.

3 | A 2009. december 1-jét követően beérkezett ügyek vonatkozásában a „Közösségek költségvetése” és a „Közösségek saját forrásai” cellák a „Pénzügyi rendelkezések” cellában vannak egyesítve.

4 | A 2009. december 1-je után érkezett ügyek esetében a „Környezetvédelem és fogyasztóvédelem” cella két önálló cellára van felosztva.

5 | A 2009. december 1-je után érkezett ügyek esetében a „Közös Vámtarifa” és a „Vámunió” cellák egy közös cellában vannak egyesítve.

Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés	1		1
Szállítás	14	6	20
Szellemi és ipari tulajdon	29	51	80
Személyek szabad mozgása	11	1	12
Szociálpolitika	19	4	23
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	11	3	14
Tőke szabad mozgása	6	1	7
Transzeurópai hálózatok	1		1
Új államok csatlakozása	1		1
Uniós jogi elvek	10	3	13
Uniós polgárság	7	1	8
Vállalkozások joga	1		1
Vámunió és Közös Vámtarifa ⁵	25	2	27
Vegyi anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	1		1
Versenyjog	23	7	30
EK-Szerződés/EUM-Szerződés	453	173	626
Egyéb	1	14	15
Eljárás		14	14
Kiváltságok és mentességek	1		1
ÖSSZESEN	454	187	627

1] A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

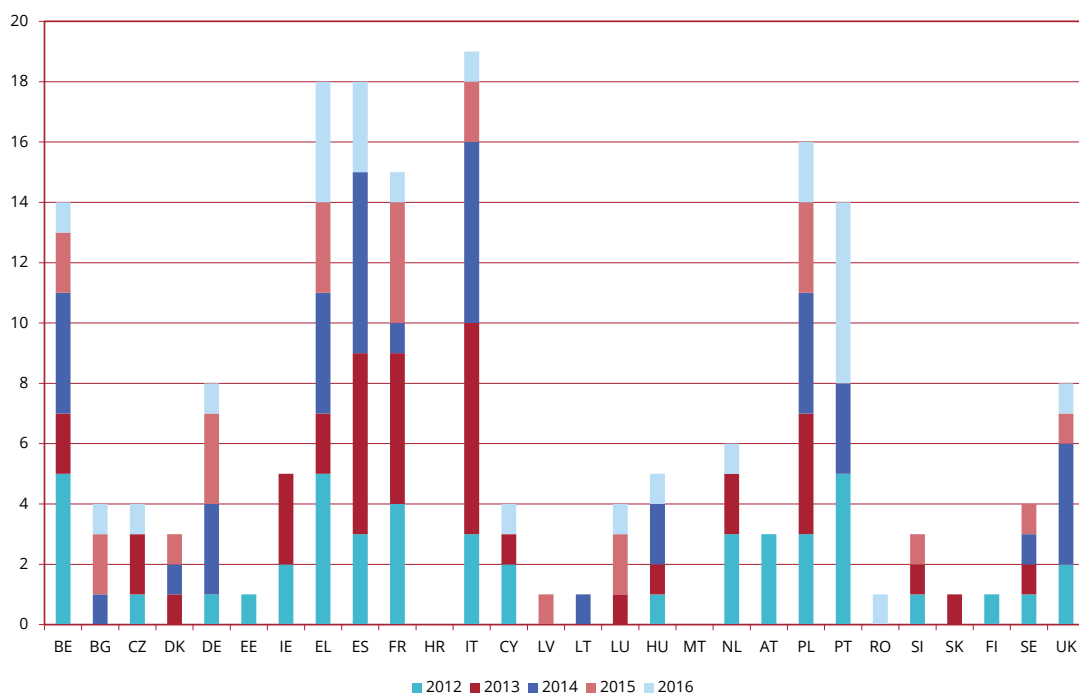
2] Az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.

3] A 2009. december 1-jét követően beérkezett ügyek vonatkozásában a „Közösségek költségvetése” és a „Közösségek saját forrásai” cellák a „Pénzügyi rendelkezések” cellában vannak egyesítve.

4] A 2009. december 1-je után érkezett ügyek esetében a „Környezetvédelem és fogyasztóvédelem” cella két önálló cellára van felosztva.

5] A 2009. december 1-je után érkezett ügyek esetében a „Közös Vámtarifa” és a „Vámunió” cellák egy közös cellában vannak egyesítve.

11. TAGÁLLAMI KÖTELEZETTSÉGSZEGÉS MEGÁLLAPÍTÁSA TÁRGYÁBAN HOZOTT ÍTÉLETEK: A HATÁROZAT TARTALMA (2012–2016)¹

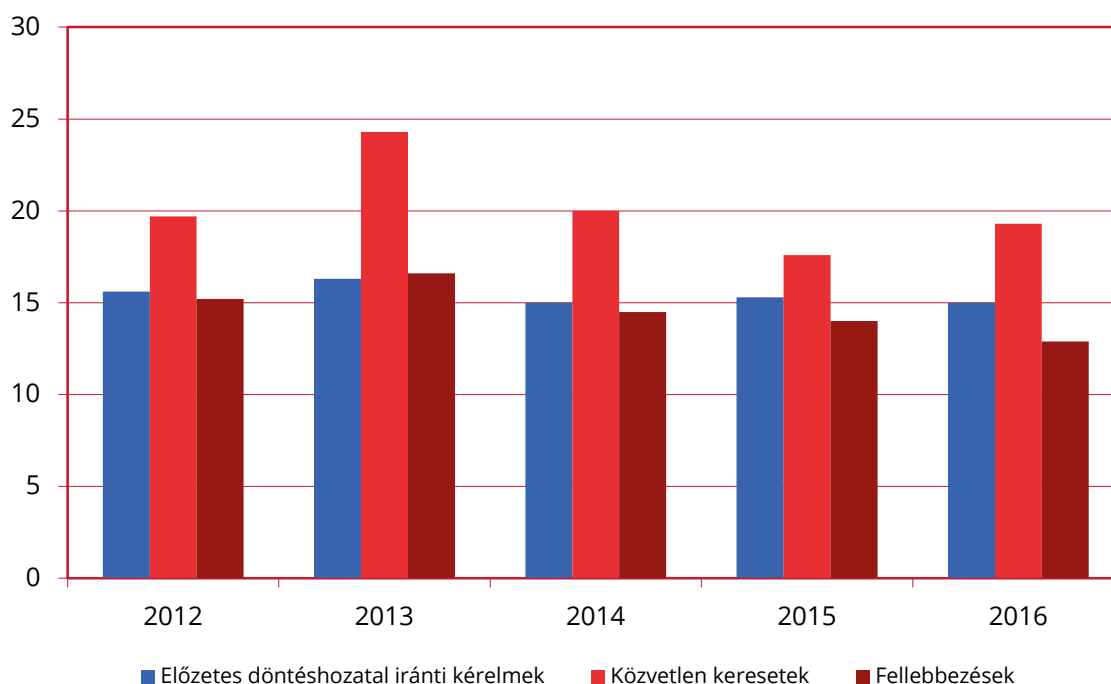

	2012		2013		2014		2015		2016	
	Helytadás	Elutasítás	Helytadás	Elutasítás	Helytadás	Elutasítás	Helytadás	Elutasítás	Helytadás	Elutasítás
Belgium	5	1	2	1	4		2		1	
Bulgária					1	1	2		1	
Cseh Köztársaság	1		2	2					1	
Dánia			1	1	1		1			
Németország	1	2		2	3	1	3		1	
Észtország	1									
Írország	2		3	1				1		
Görögország	5		2	1	4		3		4	
Spanyolország	3		6		6				3	
Franciaország	4		5	3	1		4		1	
Horvátország										
Olaszország	3		7	1	6		2		1	
Ciprus	2		1						1	
Lettország							1			
Litvánia					1					
Luxemburg			1	1			2		1	
Magyarország	1		1		2				1	
Málta										1
Hollandia	3	1	2	2		1			1	1
Ausztria	3			1						1
Lengyelország	3		4	2	4		3	1	2	
Portugália	5			1	3				6	
Románia									1	
Szlovénia	1		1				1			
Szlovákia		1	1					2		
Finnország	1			2						
Svédország	1		1	1	1		1			
Egyesült Királyság	2			1	4		1	1	1	1
Összesen	47	5	40	23	41	3	26	5	27	4

1 | A számok (nettó számok) az összes ügy számát jelölik, figyelembe véve az összefüggés miatti egyesítéseket is (egyesített ügyek = egy ügy).

12. AZ ELJÁRÁSOK IDŐTARTAMA HÓNAPOKBAN (2012–2016)¹

(ÍTÉLETEK ÉS ÜGYDÖNTŐ VÉGZÉSEK)

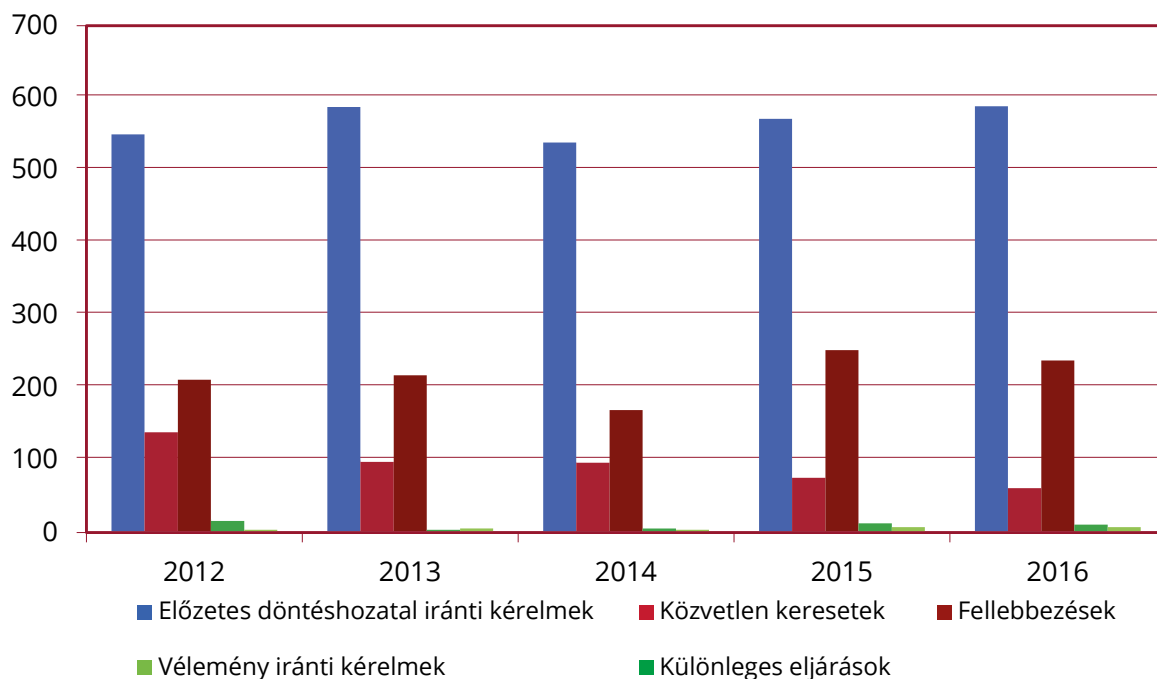

	2012	2013	2014	2015	2016
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	15,6	16,3	15,0	15,3	15,0
Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárások	1,9	2,2	2,2	1,9	2,7
Közvetlen keresetek	19,7	24,3	20,0	17,6	19,3
Fellebbezések	15,2	16,6	14,5	14,0	12,9

1 | Az eljárások időtartamára vonatkozó számításnál nincsenek figyelembe véve: azok az ügyek, amelyek során a Bíróság közbenső ítéletet vagy bizonyítási intézkedést hozott; a vélemények; a különleges eljárások (a költségmentességre, a költségek megállapítására, az ítélet kijavítására, a mulasztási ítélet elleni ellentmondásra, a harmadik személy jogorvoslatára, az ítélet értelmezésére, a perújításra, az első főtanácsnok által a Törvényszék valamely határozatának felülvizsgálatára tett indítvány vizsgálatára, végrehajtás foganatosítására és mentelmi ügyre vonatkozó eljárások); az eljárást törléssel vagy a kereset okafogyottá válásának megállapításával befejező végzéssel, illetve a Törvényszékhez visszautaló végzéssel befejeződő ügyek; az ideiglenes intézkedés iránti eljárások, valamint az ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések.

IV. DECEMBER 31-ÉN FOLYAMATBAN MARADT ÜGYEK

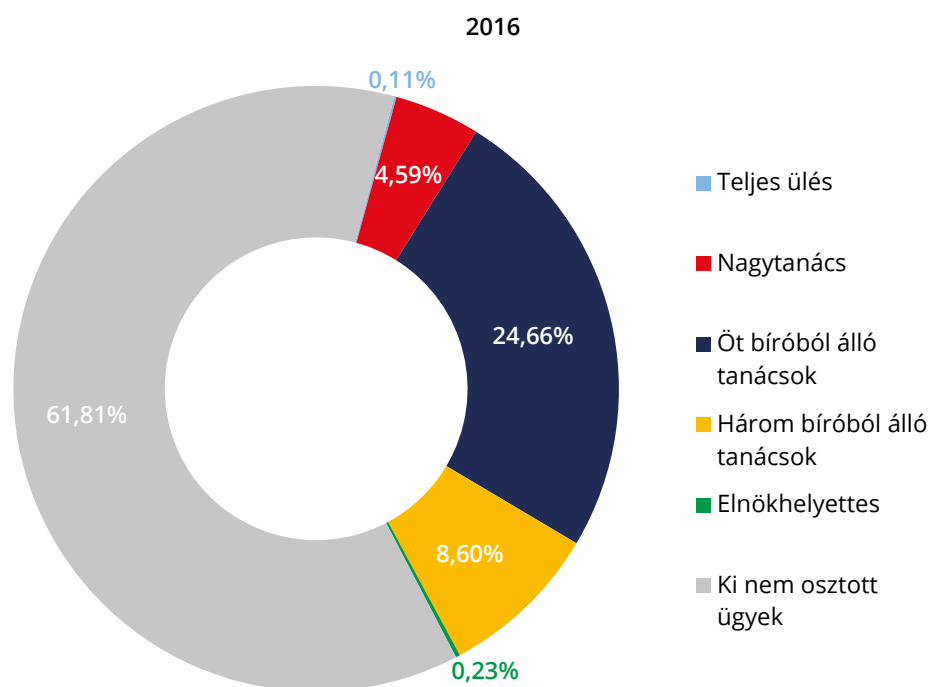
13. AZ ELJÁRÁSOK JELLEGE (2012–2016)¹

	2012	2013	2014	2015	2016
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	537	574	526	558	575
Közvetlen keresetek	134	96	94	72	58
Fellebbezések	205	211	164	245	231
Különleges eljárások	9	1	2	6	5
Vélemény iránti kérelmek	1	2	1	3	3
Összesen	886	884	787	884	872

1 | A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

14. ÍTÉLKEZŐ TESTÜLET (2012–2016)¹

	2012	2013	2014	2015	2016
Teljes ülés					1
Nagytanács	44	37	33	38	40
Öt bíróból álló tanácsok	239	190	176	203	215
Három bíróból álló tanácsok	42	51	44	54	75
Elnökhelyettes	1	1		2	2
Ki nem osztott ügyek	560	605	534	587	539
Összesen	886	884	787	884	872

1 | A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

V. EGYÉB

15. GYORSÍTOTT ELJÁRÁSOK (2012–2016)¹

	2012		2013		2014		2015		2016	
	Elfogadás	Elutasítás	Elfogadás	Elutasítás	Elfogadás	Elutasítás	Elfogadás	Elutasítás	Elfogadás	Elutasítás
Közvetlen keresetek	1			1						
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	1	5		16	2	10	1	14	2	13
Fellebbezések		1							1	
Összesen	2	6	0	17	2	10	1	14	3	13

1| Ügyek, amelyekben az érintett évben a gyorsított eljárás alkalmazása iránti kérelemnek helyt adó vagy ilyen kérelmet elutasító határozatot hoztak.

16. SÜRGŐSSÉGI ELŐZETES DÖNTÉSHOZATALI ELJÁRÁSOK (2012–2016)¹

	2012		2013		2014		2015		2016	
	Elfogadás	Elutasítás	Elfogadás	Elutasítás	Elfogadás	Elutasítás	Elfogadás	Elutasítás	Elfogadás	Elutasítás
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség	4	1	2	3	4	1	5	5	8	4
Jogszabályok közelítése						1				
Összesen	4	1	2	3	4	2	5	5	8	4

1| Ügyek, amelyekben az érintett évben a sürgősségi eljárás alkalmazása iránti kérelemnek helyt adó vagy ilyen kérelmet elutasító határozatot hoztak.

17. IDEIGLENES INTÉZKEDÉS IRÁNTI ELJÁRÁSOK (2016)¹

	Ideiglenes intézkedés iránti beérkezett kérelmek	Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	A határozat tartalma		
			Elutasítás	Elfogadás	Törlés vagy a kérelem okafogyottá válásának megállapítása
Állami támogatások		1	1		
Dokumentumokhoz való hozzáférés		3	1	1	
Intézményi jog		1			1
Környezetvédelem	1	1	2		
Kutatás, technológiai fejlesztés és űrkutatás	1				1
Mezőgazdaság	1	1	2		
Versenyjog			2	1	
ÖSSZESEN	3	7	8	2	2

1 | A számok (nettó számok) az összes ügy számát jelölik, figyelembe véve az összefüggés miatti egyesítéseket is (egyesített ügyek = egy ügy).

VI. AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG ÁLTALÁNOS ALAKULÁSA (1952–2016)

18. ÉRKEZETT ÜGYEK ÉS ÍTÉLETEK

Évek	Érkezett ügyek ¹							Ítéletek/Vélemények ²
	Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	Közvetlen keresetek	Fellebbezések	Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	Vélemény iránti kérelmek	Összesen	Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	
1953		4				4		
1954		10				10		2
1955		9				9	2	4
1956		11				11	2	6
1957		19				19	2	4
1958		43				43		10
1959		46			1	47	5	13
1960		22			1	23	2	18
1961	1	24			1	26	1	11
1962	5	30				35	2	20
1963	6	99				105	7	17
1964	6	49				55	4	31
1965	7	55				62	4	52
1966	1	30				31	2	24
1967	23	14				37		24
1968	9	24				33	1	27
1969	17	60				77	2	30
1970	32	47				79		64
1971	37	59				96	1	60
1972	40	42				82	2	61
1973	61	131				192	6	80
1974	39	63				102	8	63
1975	69	61			1	131	5	78
1976	75	51			1	127	6	88
1977	84	74				158	6	100
1978	123	146			1	270	7	97
1979	106	1 218				1 324	6	138
1980	99	180				279	14	132
1981	108	214				322	17	128
1982	129	217				346	16	185
1983	98	199				297	11	151
1984	129	183				312	17	165
1985	139	294				433	23	211
1986	91	238				329	23	174

>>>

1 | Összesítő számok, a különleges eljárások nélkül.

2 | Nettó számok.

Évek	Érkezett ügyek ¹							Ítéletek/ Vélemények ²
	Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	Közvetlen keresetek	Fellebbezések	Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	Vélemény iránti kérelmek	Összesen	Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	
1987	144	251				395	21	208
1988	179	193				372	17	238
1989	139	244				383	19	188
1990	141	221	15	1		378	12	193
1991	186	140	13	1	2	342	9	204
1992	162	251	24	1	2	440	5	210
1993	204	265	17			486	13	203
1994	203	125	12	1	3	344	4	188
1995	251	109	46	2		408	3	172
1996	256	132	25	3		416	4	193
1997	239	169	30	5		443	1	242
1998	264	147	66	4		481	2	254
1999	255	214	68	4		541	4	235
2000	224	197	66	13	2	502	4	273
2001	237	187	72	7		503	6	244
2002	216	204	46	4		470	1	269
2003	210	277	63	5	1	556	7	308
2004	249	219	52	6	1	527	3	375
2005	221	179	66	1		467	2	362
2006	251	201	80	3		535	1	351
2007	265	221	79	8		573	3	379
2008	288	210	77	8	1	584	3	333
2009	302	143	105	2	1	553	1	376
2010	385	136	97	6		624	3	370
2011	423	81	162	13		679	3	370
2012	404	73	136	3	1	617		357
2013	450	72	161	5	2	690	1	434
2014	428	74	111		1	614	3	416
2015	436	48	206	9	3	702	2	399
2016	470	35	168	7		680	3	412
Összesen	9 616	8 984	2 063	122	26	20 811	364	11 024

1 | Összesítő számok, a különleges eljárások nélkül.

2 | Nettó számok.

19. ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL IRÁNTI BEÉRKEZETT KÉRELMEK (TAGÁLLAMONKÉNT ÉS ÉVENKÉNT)

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Egyéb ¹	Összesen
1961																			1										1	
1962																			5										5	
1963																1			5										6	
1964												2							4										6	
1965					4					2									1										7	
1966																			1										1	
1967	5				11					3						1			3										23	
1968	1				4					1		1							2										9	
1969	4				11					1						1													17	
1970	4				21					2		2							3										32	
1971	1				18					6		5				1			6										37	
1972	5				20					1		4							10										40	
1973	8				37					4		5				1			6										61	
1974	5				15					6		5							7										39	
1975	7			1	26					15		14				1			4								1		69	
1976	11				28		1		8		12								14							1			75	
1977	16			1	30		2		14		7								9							5			84	
1978	7			3	46		1		12		11								38							5			123	
1979	13			1	33		2		18		19					1			11								8		106	
1980	14			2	24		3		14		19								17							6			99	
1981	12			1	41				17		11					4			17							5			108	
1982	10			1	36				39		18								21							4			129	
1983	9			4	36		2		15		7								19							6			98	
1984	13			2	38		1		34		10								22							9			129	
1985	13				40		2		45		11					6			14							8			139	
1986	13			4	18		4	2	1	19	5					1			16								8		91	
																													>>>	

1) C-265/00. sz. *Campina Melkunie* ügy (Cour de Justice Benelux / Benelux Gerichtshof).

C-196/09. sz. *Miles és társai* ügy (az Európai Ítélőbírálati Bizottsága).

C-169/15. sz. *Montis Design* ügy (Cour de Justice Benelux / Benelux Gerichtshof).

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Egyéb ¹	Összesen
1987	15			5	32		2	17	1	36		5				3			19									9		144
1988	30			4	34				1	38		28				2			26									16		179
1989	13			2	47		1	2	2	28		10				1			18			1						14		139
1990	17			5	34		4	2	6	21		25				4			9			2						12		141
1991	19			2	54		2	3	5	29		36				2			17			3						14		186
1992	16			3	62			1	5	15		22				1			18			1						18		162
1993	22			7	57		1	5	7	22		24				1			43			3						12		204
1994	19			4	44		2		13	36		46				1			13			1						24		203
1995	14			8	51		3	10	10	43		58				2			19	2		5					6	20		251
1996	30			4	66			4	6	24		70				2			10	6		6				3	4	21		256
1997	19			7	46		1	2	9	10		50				3			24	35		2				6	7	18		239
1998	12			7	49		3	5	55	16		39				2			21	16		7				2	6	24		264
1999	13			3	49		2	3	4	17		43				4			23	56		7				4	5	22		255
2000	15			3	47		2	3	5	12		50							12	31		8				5	4	26	1	224
2001	10			5	53		1	4	4	15		40				2			14	57		4				3	4	21		237
2002	18			8	59			7	3	8		37				4			12	31		3				7	5	14		216
2003	18			3	43		2	4	8	9		45				4			28	15		1				4	4	22		210
2004	24			4	50		1	18	8	21		48				1	2		28	12		1				4	5	22		249
2005	21		1	4	51		2	11	10	17		18				2	3		36	15	1	2				4	11	12		221
2006	17		3	3	77		1	14	17	24		34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		251
2007	22	1	2	5	59	2	2	8	14	26		43			1		2		19	20	7	3	1		1	5	6	16		265
2008	24		1	6	71	2	1	9	17	12		39	1	3	3	4	6		34	25	4	1				4	7	14		288
2009	35	8	5	3	59	2		11	11	28		29	1	4	3		10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302
2010	37	9	3	10	71		4	6	22	33		49		3	2	9	6		24	15	8	10	17	1	5	6	6	29		385
2011	34	22	5	6	83	1	7	9	27	31		44		10	1	2	13		22	24	11	11	14	1	3	12	4	26		423
2012	28	15	7	8	68	5	6	1	16	15		65		5	2	8	18	1	44	23	6	14	13		9	3	8	16		404
2013	26	10	7	6	97	3	4	5	26	24		62	3	5	10		20		46	19	11	14	17	1	4	4	12	14		450
2014	23	13	6	10	87		5	4	41	20	1	52	2	7	6		23		30	18	14	8	28	4	3	8	3	12		428
2015	32	5	8	7	79	2	8	2	36	25	5	47		9	8	7	14		40	23	15	8	18	5	5	4	7	16	1	436
2016	26	18	5	12	84	1	6	6	47	23	2	62		9	8	1	15	1	26	20	19	21	14	3	6	7	5	23		470
Összesen	820	101	53	184	2 300	18	91	178	437	954	8	1 388	7	55	45	91	136	3	975	490	108	153	123	17	38	102	126	612	3	9 616

1 | C-265/00. sz. *Campina Melkunie* ügy (Cour de justice Benelux / Benelux Gerechtshof).
C-196/09. sz. *Miles és társai* ügy (az Európai Iskolák Felülbírálati Bizottsága).
C-169/15. sz. *Montis Design* ügy (Cour de justice Benelux / Benelux Gerechtshof).

20. ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL IRÁNTI BEÉRKEZETT KÉRELMEK (TAGÁLLAMONKÉNT ÉS BÍRÓSÁGONKÉNT)

			Összesen
Belgium	Cour constitutionnelle	32	
	Cour de cassation	94	
	Conseil d'État	80	
	Egyéb bíróságok	614	820
Bulgária	Върховен касационен съд	2	
	Върховен административен съд	17	
	Egyéb bíróságok	82	101
Cseh Köztársaság	Ústavní soud		
	Nejvyšší soud	8	
	Nejvyšší správní soud	26	
	Egyéb bíróságok	19	53
Dánia	Højesteret	36	
	Egyéb bíróságok	148	184
Németország	Bundesverfassungsgericht	1	
	Bundesgerichtshof	213	
	Bundesverwaltungsgericht	120	
	Bundesfinanzhof	313	
	Bundesarbeitsgericht	37	
	Bundessozialgericht	76	
	Egyéb bíróságok	1 540	2 300
Észtország	Riigikohus	7	
	Egyéb bíróságok	11	18
Írország	Supreme Court	30	
	High Court	28	
	Egyéb bíróságok	33	91
Görögország	Άρειος Πάγος	11	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	57	
	Egyéb bíróságok	110	178
Spanyolország	Tribunal Constitucional	1	
	Tribunal Supremo	71	
	Egyéb bíróságok	365	437
Franciaország	Conseil constitutionnel	1	
	Cour de cassation	122	
	Conseil d'État	110	
	Egyéb bíróságok	721	954

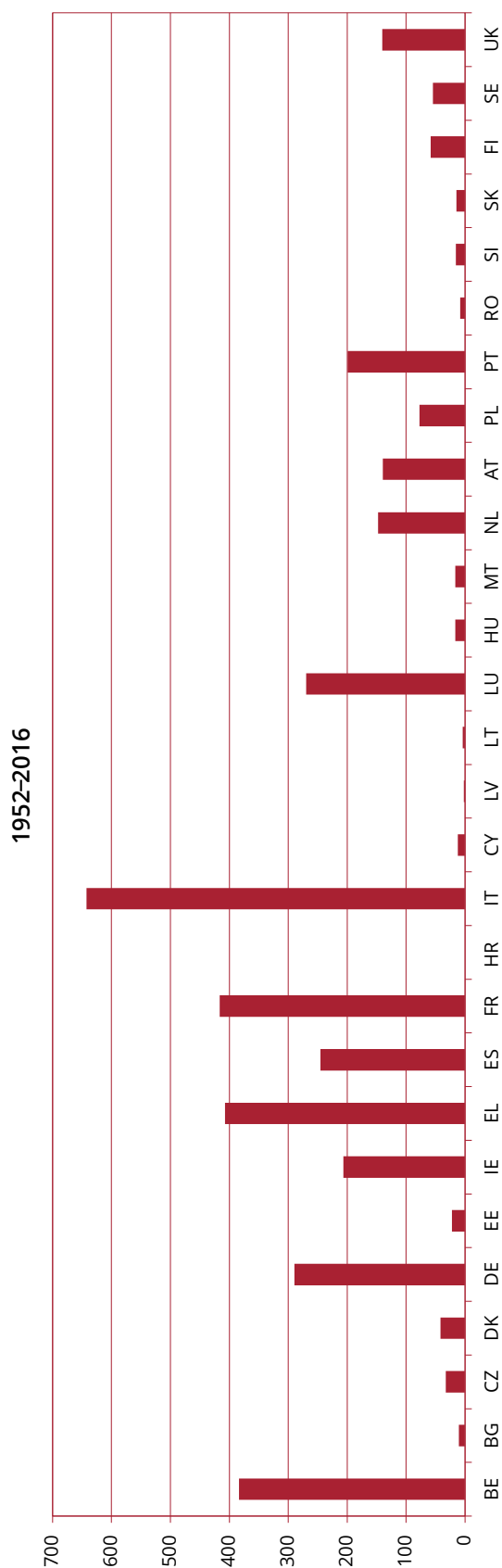
Horvátország	Ustavni sud		
	Vrhovni sud		
	Visoki upravni sud		
	Visoki prekršajni sud		
	Egyéb bíróságok	8	8
Olaszország	Corte Costituzionale	2	
	Corte suprema di Cassazione	141	
	Consiglio di Stato	134	
	Egyéb bíróságok	1 111	1 388
Ciprus	Ανώτατο Δικαστήριο	4	
	Egyéb bíróságok	3	7
Lettország	Augstākā tiesa	21	
	Satversmes tiesa		
	Egyéb bíróságok	34	55
Litvánia	Konstitucinis Teismas	1	
	Aukščiausiasis Teismas	16	
	Vyriausiasis administracinis teismas	17	
	Egyéb bíróságok	11	45
Luxemburg	Cour constitutionnelle	1	
	Cour de cassation	27	
	Cour administrative	28	
	Egyéb bíróságok	35	91
Magyarország	Kúria	23	
	Fővárosi Ítéltábla	6	
	Szegedi Ítéltábla	2	
	Egyéb bíróságok	105	136
Málta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Egyéb bíróságok	3	3
Hollandia	Hoge Raad	278	
	Raad van State	109	
	Centrale Raad van Beroep	63	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	156	
	Tariefcommissie	35	
	Egyéb bíróságok	334	975
Ausztria	Verfassungsgerichtshof	5	
	Oberster Gerichtshof	115	
	Verwaltungsgerichtshof	96	
	Egyéb bíróságok	274	490

Lengyelország	Trybunał Konstytucyjny	1	
	Sąd Najwyższy	15	
	Naczelny Sąd Administracyjny	40	
	Egyéb bíróságok	52	108
Portugália	Supremo Tribunal de Justiça	8	
	Supremo Tribunal Administrativo	59	
	Egyéb bíróságok	86	153
Románia	Înalta Curte de Casație și Justiție	11	
	Curtea de Apel	64	
	Egyéb bíróságok	48	123
Szlovénia	Ustavno sodišče	1	
	Vrhovno sodišče	11	
	Egyéb bíróságok	5	17
Szlovákia	Ústavný súd		
	Najvyšší súd	15	
	Egyéb bíróságok	23	38
Finnország	Korkein oikeus	19	
	Korkein hallinto-oikeus	50	
	Työtuomioistuin	3	
	Egyéb bíróságok	30	102
Svédország	Högsta Domstolen	21	
	Högsta förvaltningsdomstolen	8	
	Marknadsdomstolen	5	
	Arbetsdomstolen	4	
	Egyéb bíróságok	88	126
Egyesült Királyság	House of Lords	40	
	Supreme Court	10	
	Court of Appeal	83	
	Egyéb bíróságok	479	612
Egyéb	Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof ¹	2	
	Az Európai Iskolák Felülbírálati Bizottsága ²	1	3
Összesen			9 616

1 | C-265/00. sz. *Campina Melkunie* ügy.
C-169/15. sz. *Montis Design* ügy.

2 | C-196/09. sz. *Miles és társai* ügy.

21. A TAGÁLLAMOKKAL SZEMBEN KÖTELEZETTSÉGSZEGÉS MEGÁLLAPÍTÁSA IRÁNT BENYÚJTOTT KERESetek

BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Összesen
383	9	32	41	289	22	206	407	245	416	0	642	12	1	3	269	16	16	147	139	77	199	7	15	14	58	54	140	3 859

VII. A BÍRÓSÁG HIVATALÁNAK TEVÉKENYSÉGE (2015–2016)

Cselekmény	2015	2016
A Hivatal nyilvántartásába bejegyzett iratok száma	89 328	93 215
Az e-Curián keresztül benyújtott eljárási iratok százalékos aránya	69%	75%
A kitűzött és megtartott tárgyalások száma	256	270
Az indítvány ismertetése céljából kitűzött és megtartott tárgyalások száma	239	319
A feleknek kézbesített ítéletek, vélemények és eljárást befejező végzések száma	570	645
A tárgyalási jegyzőkönyvek (szóbeli előadások, indítványok és ítéletek) száma	894	1 001
Az érkezett ügyekre vonatkozóan a HL-ben közzétett közlemények száma	639	660
A befejezett ügyekre vonatkozóan a HL-ben közzétett közlemények száma	546	522

E | A BÍRÓSÁG ÖSSZETÉTELE

(2016. december 31-i protokolláris sorrend)

Első sor, balról jobbra:

M. Wathelet első főtanácsnok, T. von Danwitz és M. Ilešič tanácselnökök, A. Tizzano, a Bíróság elnökhelyettese, K. Lenaerts, a Bíróság elnöke, R. Silva de Lapuerta, L. Bay Larsen és J. L. da Cruz Vilaça tanácselnökök

Második sor, balról jobbra:

A. Borg Barthet és A. Rosas bírák, M. Vilaras, M. Berger, Juhász E., A. Prechal, E. Regan tanácselnökök, J. Kokott főtanácsnok

Harmadik sor, balról jobbra:

C. Toader és J.-C. Bonichot bírák, P. Mengozzi főtanácsnok, E. Levits és J. Malenovský bírák, E. Sharpston és Y. Bot főtanácsnokok, A. Arabadjiev bírónő

Negyedik sor, balról jobbra:

F. Biltgen bírónő, N. Wahl főtanácsnok, C. G. Fernlund, D. Šváby, M. Safjan, E. Jarašiūnas, C. Vajda és S. Rodin bírák

Ötödik sor, balról jobbra:

M. Bobek, M. Campos Sánchez-Bordona és M. Szpunar főtanácsnokok, K. Jürimäe, C. Lycourgos bírák, H. Saugmandsgaard Øe és E. Tanchev főtanácsnokok, A. Calot Escobar hivatalvezető

1. A BÍRÓSÁG ÖSSZETÉTELÉNEK VÁLTOZÁSAI 2016-BAN

Az Európai Unió tagállamai kormányainak képviselői a 2016. szeptember 7-i határozatban a 2016. szeptember 16-tól 2021. október 6-ig terjedő időszakra a Bíróság főtanácsnokává nevezték ki Evgeni Tanchevet¹.

1 | A rotációs elv alapján a bolgár állampolgárságú E. Tanchev követi a finn állampolgárságú N. Jääskinent, akinek a megbízatása 2015. október 7-én járt le.

2. PROTOKOLLÁRIS SORRENDEK

2016. JANUÁR 1-JÉTŐL 2016. OKTÓBER 6-IG

K. LENAERTS elnök
A. TIZZANO elnökhelyettes
R. SILVA DE LAPUERTA, az első tanács elnöke
M. ILEŠIČ, a második tanács elnöke
L. BAY LARSEN, a harmadik tanács elnöke
T. von DANWITZ, a negyedik tanács elnöke
J. L. da CRUZ VILAÇA, az ötödik tanács elnöke
M. WATHELET, első főtanácsnok
A. ARABADJIEV, a hatodik tanács elnöke
C. TOADER, a hetedik tanács elnöke
D. ŠVÁBY, a nyolcadik tanács elnöke
F. BILTGEN, a kilencedik tanács elnöke
C. LYCOURGOS, a tizedik tanács elnöke
A. ROSAS bíró
J. KOKOTT főtanácsnok
JUHÁSZ E. bíró
A. BORG BARTHET bíró
J. MALENOVSKÝ bíró
E. LEVITS bíró
E. SHARPSTON főtanácsnok
P. MENGOSZI főtanácsnok
Y. BOT főtanácsnok
J.-C. BONICHOT bíró
M. SAFJAN bíró
M. BERGER bíró
A. PRECHAL bíró
E. JARAŠIŪNAS bíró
C. G. FERNLUND bíró
C. VAJDA bíró
N. WAHL főtanácsnok
S. RODIN bíró
K. JÜRIMÄE bíró
M. SZPUNAR főtanácsnok
M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA főtanácsnok
M. VILARAS bíró
E. REGAN bíró
H. Saugmandsgaard ØE főtanácsnok
M. BOBEK főtanácsnok
E. TANCHEV főtanácsnok

A. CALOT ESCOBAR hivatalvezető

2016. OKTÓBER 7-TŐL 2016. DECEMBER 31-IG

K. LENAERTS elnök
A. TIZZANO elnökhelyettes
R. SILVA DE LAPUERTA, az első tanács elnöke
M. ILEŠIČ, a második tanács elnöke
L. BAY LARSEN, a harmadik tanács elnöke
T. von DANWITZ, a negyedik tanács elnöke
J. L. da CRUZ VILAÇA, az ötödik tanács elnöke
M. WATHELET, első főtanácsnok
JUHÁSZ E., a kilencedik tanács elnöke
M. BERGER, a tizedik tanács elnöke
A. PRECHAL, a hetedik tanács elnöke
M. VILARAS, a nyolcadik tanács elnöke
E. REGAN, a hatodik tanács elnöke
A. ROSAS bíró
J. KOKOTT főtanácsnok
A. BORG BARTHET bíró
J. MALENOVSKÝ bíró
E. LEVITS bíró
E. SHARPSTON főtanácsnok
P. MENGOSZI főtanácsnok
Y. BOT főtanácsnok
J.-C. BONICHOT bíró
A. ARABADJIEV bíró
C. TOADER bíró
M. SAFJAN bíró
D. ŠVÁBY bíró
E. JARAŠIŪNAS bíró
C. G. FERNLUND bíró
C. VAJDA bíró
N. WAHL főtanácsnok
S. RODIN bíró
F. BILTGEN bíró
K. JÜRIMÄE bíró
M. SZPUNAR főtanácsnok
C. LYCOURGOS bíró
M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA főtanácsnok
H. Saugmandsgaard ØE főtanácsnok
M. BOBEK főtanácsnok
E. TANCHEV főtanácsnok

A. CALOT ESCOBAR hivatalvezető

3. A BÍRÓSÁG KORÁBBI TAGJAI

(hivatalba lépésük sorrendjében)

BÍRÁK

Massimo PILOTTI bíró (1952–1958), elnök (1952–1958)
Petrus SERRARENS bíró (1952–1958)
Otto RIESE bíró (1952–1963)
Louis DELVAUX bíró (1952–1967)
Jacques RUEFF bíró (1952–1959 és 1960–1962)
Charles Léon HAMMES bíró (1952–1967), elnök (1964–1967)
Adrianus VAN KLEFFENS bíró (1952–1958)
Maurice LAGRANGE főtanácsnok (1952–1964)
Karl ROEMER főtanácsnok (1953–1973)
Rino ROSSI bíró (1958–1964)
Nicola CATALANO bíró (1958–1962)
Andreas Matthias DONNER bíró (1958–1979), elnök (1958–1964)
Alberto TRABUCCHI bíró (1962–1972), majd főtanácsnok (1973–1976)
Robert LECOURT bíró (1962–1976), elnök (1967–1976)
Walter STRAUSS bíró (1963–1970)
Riccardo MONACO bíró (1964–1976)
Joseph GAND főtanácsnok (1964–1970)
Josse J. MERTENS de WILMARS bíró (1967–1984), elnök (1980–1984)
Pierre PESCATORE bíró (1967–1985)
Hans KUTSCHER bíró (1970–1980), elnök (1976–1980)
Alain Louis DUTHEILLET DE LAMOTHE főtanácsnok (1970–1972)
Henri MAYRAS főtanácsnok (1972–1981)
Cearbhall O'DALAIGH bíró (1973–1974)
Max SØRENSEN bíró (1973–1979)
Jean-Pierre WARNER főtanácsnok (1973–1981)
Alexander J. MACKENZIE STUART bíró (1973–1988), elnök (1984–1988)
Gerhard REISCHL főtanácsnok (1973–1981)
Aindrias O'KEEFFE bíró (1974–1985)
Francesco CAPOTORTI bíró (1976), majd főtanácsnok (1976–1982)
Giacinto BOSCO bíró (1976–1988)
Adolphe TOUFFAIT bíró (1976–1982)
Thijmen KOOPMANS bíró (1979–1990)
Ole DUE bíró (1979–1994), elnök (1988–1994)
Ulrich EVERLING bíró (1980–1988)
Alexandros CHLOROS bíró (1981–1982)
Sir Gordon SLYNN főtanácsnok (1981–1988), majd bíró (1988–1992)
Pieter VERLOREN van THEMAAT főtanácsnok (1981–1986)
Simone ROZÈS főtanácsnok (1981–1984)
Fernand GRÉVISSE bíró (1981–1982 és 1988–1994)
Kai BAHLMANN bíró (1982–1988)
G. Federico MANCINI főtanácsnok (1982–1988), majd bíró (1988–1999)
Yves GALMOT bíró (1982–1988)
Constantinos KAKOURIS bíró (1983–1997)

Carl Otto LENZ főtanácsnok (1984–1997)
Marco DARMON főtanácsnok (1984–1994)
René JOLIET bíró (1984–1995)
Thomas Francis O'HIGGINS bíró (1985–1991)
Fernand SCHOCKWEILER bíró (1985–1996)
Jean MISCHO főtanácsnok (1986–1991 és 1997–2003)
José Carlos de CARVALHO MOITINHO de ALMEIDA bíró (1986–2000)
José Luís da CRUZ VILAÇA főtanácsnok (1986–1988)
Gil Carlos RODRÍGUEZ IGLÉSIAS bíró (1986–2003), elnök (1994–2003)
Manuel DIEZ de VELASCO bíró (1988–1994)
Manfred ZULEEG bíró (1988–1994)
Walter VAN GERVEN főtanácsnok (1988–1994)
Francis Geoffrey JACOBS főtanácsnok (1988–2006)
Giuseppe TESAURO főtanácsnok (1988–1998)
Paul Joan George KAPTEYN bíró (1990–2000)
Claus Christian GULMANN főtanácsnok (1991–1994), majd bíró (1994–2006)
John L. MURRAY bíró (1991–1999)
David Alexander Ogilvy EDWARD bíró (1992–2004)
Antonio Mario LA PERGOLA bíró (1994 és 1999–2006) főtanácsnok (1995–1999)
Georges COSMAS főtanácsnok (1994–2000)
Jean-Pierre PUISSOCHET bíró (1994–2006)
Philippe LÉGER főtanácsnok (1994–2006)
Günter HIRSCH bíró (1994–2000)
Michael Bendik ELMER főtanácsnok (1994–1997)
Peter JANN bíró (1995–2009)
Hans RAGNEMALM bíró (1995–2000)
Leif SEVÓN bíró (1995–2002)
Nial FENNELLY főtanácsnok (1995–2000)
Melchior WATHELET bíró (1995–2003)
Dámaso RUIZ-JARABO COLOMER főtanácsnok (1995–2009)
Romain SCHINTGEN bíró (1996–2008)
Krateros IOANNOU bíró (1997–1999)
Siegbert ALBER főtanácsnok (1997–2003)
Antonio SAGGIO főtanácsnok (1998–2000)
Vassilios SKOURIS bíró (1999–2015), elnök (2003–2015)
Fidelma O'KELLY MACKEN bíró (1999–2004)
Ninon COLNERIC bíró (2000–2006)
Stig von BAHR bíró (2000–2006)
José Narciso da CUNHA RODRIGUES bíró (2000–2012)
Christiaan Willem Anton TIMMERMANS bíró (2000–2010)
Leendert A. GEELHOED főtanácsnok (2000–2006)
Christine STIX-HACKL főtanácsnok (2000–2006)
Luís Miguel POIARES PESSOA MADURO főtanácsnok (2003–2009)
Konrad Hermann Theodor SCHIEMANN bíró (2004–2012)
Jerzy MAKARCZYK bíró (2004–2009)
Pranas KÜRIS bíró (2004–2010)
Georges ARESTIS bíró (2004–2014)
Ján KLUČKA bíró (2004–2009)
Uno LÖHMUS bíró (2004–2013)

Aindrias Ó CAOIMH bíró (2004–2015)
Pernilla LINDH bíró (2006–2011)
Ján MAZÁK főtanácsnok (2006–2012)
Verica TRSTENJAK főtanácsnok (2006–2012)
Jean-Jacques KASEL bíró (2008–2013)
Niilo JÄÄSKINEN főtanácsnok (2009–2015)
Pedro CRUZ VILLALÓN főtanácsnok (2009–2015)

ELNÖKÖK

Massimo PILOTTI (1952–1958)
Andreas Matthias DONNER (1958–1964)
Charles Léon HAMMES (1964–1967)
Robert LECOURT (1967–1976)
Hans KUTSCHER (1976–1980)
Josse J. MERTENS de WILMARS (1980–1984)
Alexander John MACKENZIE STUART (1984–1988)
Ole DUE (1988–1994)
Gil Carlos RODRÍGUEZ IGLÉSIAS (1994–2003)
Vassilios SKOURIS (2003–2015)

HIVATALVEZETŐK

Albert VAN HOUTTE (1953–1982)
Paul HEIM (1982–1988)
Jean-Guy GIRAUD (1988–1994)
Roger GRASS (1994–2010)

II. FEJEZET

TÖRVÉNYSZÉK

A | A TÖRVÉNYSZÉK TEVÉKENYSÉGE 2016-BAN

Marc JAEGER ELNÖK

A 2016-os év számos mélyreható változást hozott a Törvényszék számára. Az igazságszolgáltatási fórum háromévenkénti megújításához ugyanis hozzáadódott az intézmény szervezetére irányuló azon reform végrehajtása, amely a Törvényszéket alkotó bírák száma növelésének első két szakaszával¹, a Közzolgálati Törvényszék megszűnésével, valamint az Európai Unió és alkalmazottai közötti jogviták elsőfokú elbírálásával kapcsolatos hatáskörnek a Törvényszékre történő átruházásával² jellemezhető. Azok az elmélyült eszmecserék, amelyeket a bírói kar a Törvényszék Hivatalával és az intézmény szervezeti egységeivel szorosan együttműködve folytatott, arra az alapvető célkitűzésre irányultak, hogy a szervezetet hozzáigazítsák a kibővített igazságszolgáltatási fórum szükségleteihez, megőrizve ugyanakkor a közel egy évtizede kifejlesztett belső szervezeti reformokból eredő hatékonysági és minőségi vívmányokat. A Törvényszék az új erőforrásainak birtokában új alapokat fektetett le abból a célból, hogy töretlenül megvalósítsa azokat az ambíciókat, amelyeket a bírái számának növelésével összefüggésben tűzött maga elé: az eljárásának gyorsítását, valamint az ítélezési gyakorlata minőségének, koherenciájának és tekintélyének biztosítását.

1. SZERVEZET

Mindenekelőtt, ami a Törvényszék összetételét illeti, az igazságszolgáltatási fórum 22 új tagot vett fel soraiba (ez a jelenleg hivatalban lévő tagok számának pontosan a felét teszi ki), ami szükségessé tette több intézkedés megtételét annak érdekében, hogy biztosított legyen az új kabinetek harmonikus és gyors integrációja (munkatársak felvétele, dologi eszközök beszerelése, új ügycsoportok kialakítása, a személyi állomány képzése, az informatikai rendszerek frissítése stb.).

- E bírák közül tizenhatot a Törvényszék reformjának első két szakasza keretében neveztek ki, a bírák kinevezésére irányuló döntéshozatali folyamattal összefüggő kötöttségekből eredően szakaszos időrend szerint. Így a következő bírák léptek hivatalba:
- 2016. április 13-án C. Iliopoulos, L. Calvo-Sotelo Ibáñez-Martín, D. Spielmann, V. Valančius és Csehi Z., valamint N. Póltorak és A. Marcoulli, a reform első szakasza keretében;
- 2016. június 8-án P. G. Xuereb, F. Schalin és I. Reine, a reform első szakasza keretében;
- 2016. szeptember 19-én:
 - J. Passer, a reform első szakasza keretében;

1| Az Európai Unió Bíróságának alapokmányáról szóló 3. jegyzőkönyv módosításáról szóló, 2015. december 16-i (EU, Euratom) 2015/2422 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2015. L 341., 14. o.). A 2015/2422 rendelet szerint a Törvényszék bíráinak számát fokozatosan, három szakaszban kell növelni. Az első szakasz keretében 2015. december 25-től tizenkét további bírót kellett kinevezni. A második szakasz keretében a Közzolgálati Törvényszék megszűnésével összefüggésben, 2016. szeptember 1-jétől hét további bírót kellett kinevezni. Végül a harmadik szakasz keretében 2019. szeptember 1-jétől utoljára kilenc további bírót kell kinevezni, ezzel 56-ra növelve a bírák számát.

2| Az Európai Unió és alkalmazottai közötti jogviták elsőfokú elbírálásával kapcsolatos hatáskörnek a Törvényszékre történő átruházásáról szóló, 2016. július 6-i (EU, Euratom) 2016/1192 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2016. L 200., 137. o.). Az uniós közzolgálati jogviták egyedi sajátosságai a Törvényszék eljárási szabályzatának módosítását is szükségessé tették (HL 2016. L 217., 73. o.).

- E. Perillo, R. Barents, J. Svenningsen, M. J. Costeira és A. Kornezov, a reform második szakasza keretében.

Ezenkívül az igazságszolgáltatási fórum a bírói karának háromévenkénti megújítása keretében hat további bírót vett fel soraiba: így M. E. Martins Ribeiro, F. Dehousse, Czúcz O., C. Wetter, A. Popescu és I. Wiszniewska-Bialecka helyére kinevezésre került R. da Silva Passos, P. Nihoul, Berke B. és U. Öberg, valamint O. Spineanu-Matei és K. Kowalik-Bańczyk.

A Törvényszéknek, amely jelenleg 44 bíróból áll,³ még fel kell majd vennie soraiba a három ezután kinevezendő bírót (egyét az első szakasz keretében, a másik kettőt pedig a második szakasz keretében), annak érdekében, hogy elérje az Európai Unió Bírósága alapokmányának 48. cikkében előírt 47 bíróból álló létszámot a 2016-tól 2019-ig terjedő időszakra, azzal, hogy végül kilenc további bíró kinevezésével ez utóbbi évben kell megvalósulnia a reform harmadik és egyben utolsó szakaszának.

Továbbá a szervezetét illetően a Törvényszék módosította azt a belső szervezési elvet, amelyet 2007 szeptemberétől 2016 szeptemberéig alkalmazott. Így jelenleg a Törvényszéken kilenc, öt bíróból álló tanács működik, amelyek eljárhatnak vagy három bíróval (két alcsoportban, a tanácselnök elnöklete alatt), vagy pedig öt bíróval.⁴

Végül a működését illetően a Törvényszék megteremtette a hatékonyság és a koordináció közötti egyensúly biztosításához szükséges feltételeket. Így, jóllehet továbbra is a három bíróval eljáró tanács minősül a rendes ítélkező testületnek, az új szervezetnek az a célja, hogy megkönnyítse az ügyek öt bíróval eljáró tanácsok elé utalását, továbbá megkönnyítse ugyanazon tanácsban belül az akadályoztatott bírák helyettesítését, valamint hogy erőteljesebb szerepet szánjon az elnökhelyettesnek és a tanácselnököknek az ítélkezési gyakorlat koordinálásában és koherenciájának biztosításában.

Ezenkívül az igazságszolgáltatási fórumnak a bírói kar háromévenkénti megújítása alkalmával a 2016 szeptemberétől 2019 augusztusáig terjedő időszakra meg kellett választania az elnökét, az elnökhelyettesét és a tanácselnökeit. Így egyrészt M. Jaegert a Törvényszék elnökévé és M. van der Woudét a Törvényszék elnökhelyettesévé, másrészt pedig I. Pelikánovát, M. Preket, S. Frimodt Nielsent, H. Kanninent, D. Gratsiast, G. Berardist, V. Tomljenovićet, A. M. Collinst és S. Gervasonit tanácselnökökké választották.

2. IGAZSÁGÜGYI STATISZTIKÁK

A 2016-os évre vonatkozó igazságügyi statisztikák elemzése lényegében kettős jelenséget tár fel, vagyis egyrészt az érkezett ügyek és a folyamatban maradt ügyek számának növekedését, másrészt pedig az eljárás időtartamának érzékelhető csökkenését.

Az érkezett ügyek száma 17%-kal emelkedett, a 2015-ös 831 ügyről 2016-ban 974 ügyre, igen nagy részben az uniós közszolgálati jogviták elsőfokú elbírálásával kapcsolatos hatáskör átruházása miatt (e jogviták önmagukban 163 ügyet tesznek ki).⁵ A folyamatban maradt ügyek száma hasonló arányban nőtt, a

3| 2016. december 31-én.

4| Amíg meg nem érkezik a három kinevezendő bíró, a kilenc tanácsból három átmenetileg négy bíróból áll, amely tanácsok eljárhatnak vagy három bíróval (három alcsoportban), vagy pedig öt bíróval oly módon, hogy az ítélkező testület kiegészítése érdekében egy további bíró valamely másik tanácsból csatlakozik.

5| A Közzolgálati Törvényszék 2016. augusztus 31-ig továbbra is gyakorolta tevékenységét. E tevékenység áttekintését lásd „A Közzolgálati Törvényszék” című III. fejezetben.

2015-ös 1267 ügyről 2016-ban 1486 ügyre. Az igazságszolgáltatási fórum eredményessége a 2013 óta elért teljesítmény szerves folyamának tekinthető, olyan számú befejezett üggyel, amely az igazságszolgáltatási fórum létrehozása óta mért három legjobb érték között van (755 befejezett ügy). A 2015-ös és 2014-es évekhez képest tapasztalt visszaesés az ügyhátralék ledolgozásának (különösen 2015-ben), a bírói kar háromévenkénti megújításának és az igazságszolgáltatási fórum azon belső átszervezésének együttes hatásával magyarázható, amely az új bírák csatlakozása folytán vált szükségessé, akik a megbízatásuk első hónapjaiban még nem tudnak érzékelhetően és jelentősen hozzájárulni az igazságszolgáltatási fórum eredményességéhez.

Ezzel párhuzamosan továbbra is kedvező tendenciát mutat az igazságszolgáltatási fórum teljesítményének azon fő jelzőszáma, amely az eljárás időtartamát méri. Az eljárások időtartamában 2013 óta tapasztalt csökkenés dinamikája újabb megerősítést nyer, összesített átlagban (ítélettel vagy végzéssel befejezett ügyek, valamennyi tárgykörben együttvéve) 18,7 hónappal, ami a 2015-ös értékhez képest 1,9 hónappal, a 2013-as értékhez képest pedig 8,2 hónappal rövidebb időtartam.

Másfelől meg kell jegyezni, hogy különösen a Törvényszék átszervezése és a reformjának végrehajtásával megnyíló új lehetőségek folytán az öt bíróval eljáró ítélkező testületek elé utalt ügyek száma 2016-ban 29 volt, míg az ilyen utalások 2010 és 2015 között tapasztalt éves átlaga 9 ügy alatt maradt.

Végül a jogviták alakulását a következők jellemezték: a szellemi tulajdonnal kapcsolatos ügyek számának növekedése (+ 11%), az uniós közszolgálati ügyek elsőfokú elbírálásával kapcsolatos hatáskör átruházása (2016. szeptember 1-jén 123 keresetet tettek át a Közsolgálati Törvényszékről, 2016. december 31-ig pedig 40 kereset érkezett újonnan, ami összesen 163 ügy, vagyis az érkezett ügyeknek közel 17%-a), a korlátozó intézkedésekkel kapcsolatos ügyek számának viszonylagos csökkenése (2016-ban 28 érkezett ügy), az állami támogatásokkal kapcsolatos ügyek továbbra is magas száma (76 ügy), különösen a tagállami adóügyi kérdéseket illetően, valamint a hitelintézetek tekintetében a prudenciális felügyeleti szabályok alkalmazásával kapcsolatos új jogvitaforrás megjelenése.

Az alábbiakban következő, a Törvényszék elnökhelyettese által összeállított ismertetések a 2016-os évet meghatározó ítélkezési gyakorlatról szólnak. Szemléltetik az igazságszolgáltatási fórumunk által mérlegelendő kérdések rendkívüli sokszínűségét, olykor összetettségét, valamint a Törvényszéknek mint a hatékony bírói jogvédelemhez való jog, ezáltal pedig a jogállamiságon alapuló Unió védelmezőjének szánt alapvető szerepet.

B | A TÖRVÉNYSZÉK 2016. ÉVI ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATA

I. BÍRÓSÁGI ELJÁRÁS

AZ EUMSZ 263. CIKK ALAPJÁN BENYÚJTOTT KERESetek ELFOGADHATÓSÁGA

A 2016. évi ítélkezési gyakorlat lehetővé tette a Törvényszék számára, hogy többek között a keresetek alaki követelményeinek és a keresetindítási határidőknek a tiszteletben tartásáról, valamint a keresettel megtámadható jogi aktus, a keresetösségi jog és a végrehajtási intézkedéseket maga után nem vonó rendeleti jellegű jogi aktus fogalmáról határozzon.

1. A KERESettel MEGTÁMADHATÓ JOGI AKTUS FOGALMA

A 2016. szeptember 15-i *Olaszország kontra Bizottság* ítéletben (T-353/14 és T-17/15, fellebbezett,¹ [EU:T:2016:495](#)) a Törvényszéknek alkalmá nyílt arra, hogy pontosításokat tegyen az EUMSZ 263. cikk szerinti megsemmisítés iránti keresettel megtámadható jogi aktus fogalmát illetően. Az Európai Személyzeti Felvételi Hivatal (EPSO) által közzétett két versenyvizsga-felhívás² megsemmisítésére irányuló két kérelem volt az eredete az ezen ítélet alapjául szolgáló egyesített ügyeknek. Az Európai Bizottság elfogadhatatlansági kifogást hozott fel lényegében azzal az indokkal, hogy a megtámadott felhívások a nyílt versenyvizsgákra vonatkozó szabályzatot³ és az említett szabályzat 2. mellékletében szereplő, az adminisztratív vezetők testületének az EPSO-versenyvizsgákon használható nyelvekről szóló általános iránymutatását megerősítő aktusoknak, vagy pedig azokat pusztán végrehajtó aktusoknak minősülnek.

Először is a Törvényszék megjegyezte, hogy a Bizottság által ismertett érvelésre adandó válaszhoz meg kell vizsgálni a szabályzat és az általános iránymutatás jellegét és hatályát. A vitatott versenyvizsga-felhívások ugyanis csak akkor nem minősülhetnek megerősítő vagy pusztán végrehajtó jogi aktusoknak, ha e dokumentumok kötelező szabályok megállapítására irányulnak, és ezáltal kötelező joghatásokat kiváltó aktusnak minősülnek. Márpedig e dokumentumoknak magából a szövegéből kitűnik, hogy azok közzététele révén az EPSO nem határozott végleges jelleggel az általa szervezendő valamennyi versenyvizsga nyelvhasználati szabályairól. Egyébként, még ha e dokumentumok egy sor olyan megfontolást tartalmaznak is, amelyek korlátozzák az EPSO által szervezett versenyvizsgákon használható második nyelv, valamint az EPSO és a pályázók közötti kommunikáció során használható nyelv megválasztását, e megfontolások semmiképp nem értelmezhetők úgy, hogy az EPSO által szervezett valamennyi versenyvizsgára vonatkozó nyelvhasználati szabályokat írják elő, mivel egyik rendelkezés sem ruház az EPSO-ra vagy az adminisztratív vezetők testületére általánosan alkalmazandó nyelvhasználati szabályok előírására vagy ezzel kapcsolatban olyan elvi jelentőségű szabályok elfogadására irányuló hatáskört, amelyek csak kivételes esetekben nem vonatkozhatnak a versenyvizsga-felhívásra. Nem kizárt, hogy az EPSO az egyenlő bánásmód és a jogbiztonság biztosítása érdekében olyan aktusokat fogadjon el és tegyen közzé, amelyek – mint

1) C-621/16. P. sz., *Bizottság kontra Olaszország* ügy.

2) EPSO/AD/276/14 – Tanácsosok (AD 5) nyíltversenyvizsga-felhívás (HL 2014. C 74. A, 4. o.) és EPSO/AD/294/14 – Tanácsosok (AD 6) az adatvédelem területén nyíltversenyvizsga-felhívás (HL 2014. C 391. A, 1. o.).

3) A nyílt versenyvizsgákra vonatkozó szabályzat (HL 2014. C 60. A, 1. o.).

például a szabályzat és az iránymutatás – annak kimondására irányulnak, hogy az EPSO hogyan kívánja egyes helyzetekben az e rendelkezések által ráruházott mérlegelési jogkört gyakorolni, amennyiben e dokumentumok nem térnek el az EPSO feladatait meghatározó, általános hatályú szabályoktól, és amennyiben az elfogadásukkal nem mond le arról, hogy a különböző versenyvizsgák szervezésekor gyakorolja az uniós intézmények és szervek – például nyelvi – szükségleteinek mérlegelésére irányuló hatáskörét. Ebből következően a szabályzatot és az iránymutatást úgy kell értelmezni, hogy azok legfeljebb olyan közleményeknek minősülnek, amelyek ismertetik azokat a szempontokat, amelyek alapján az EPSO az általa szervezendő versenyvizsgákon használható nyelvek kiválasztását végzi.

Másodszor a Törvényszék rámutatott arra, hogy minden versenyvizsga-felhívást azzal a céllal fogadnak el, hogy megállapítsák a konkrét versenyvizsga, illetve versenyvizsgák lebonyolítására vonatkozó szabályokat, köztük a kinevezésre jogosult hatóság által rögzített céltól függő szabályozási keretet. Ezen – adott esetben a versenyvizsgák szervezésére vonatkozó általános hatályú szabályoknak megfelelően létrehozott – szabályozási keret irányadó az adott versenyvizsga-eljárásra a szóban forgó felhívás közzétételének időpontjától kezdve az érintett versenyvizsga sikeres pályázóinak nevét tartalmazó tartaléklista közzétételéig. Így meg kell állapítani, hogy a megtámadott felhívásokhoz hasonló olyan versenyvizsga-felhívások, amelyek az érintett uniós intézmények, illetve szervek sajátos szükségleteit figyelembe véve alakítják ki egy konkrét versenyvizsga szabályozási keretét, így annak nyelvhasználati szabályait, és így önálló joghatásokat keletkeztetnek, főszabály szerint nem minősíthetők korábbi jogi aktust megerősítő, illetve pusztán végrehajtó aktusoknak. Következésképpen a megtámadott felhívások olyan jogi aktusoknak minősülnek, amelyek a szóban forgó versenyvizsgák nyelvhasználati szabályai tekintetében kötelező joghatásokat keletkeztetnek, és ezért megtámadható jogi aktusoknak minősülnek, és e megállapítást nem kérdőjelezheti meg az, hogy az EPSO ezek elfogadása során köteles figyelembe venni a szabályzatot és az iránymutatást, amelyekre a megtámadott felhívások kifejezetten utalnak.

2. KERESHETŐSÉGI JOG

KÖZVETLEN ÉRINTETTSÉG

A 2016. szeptember 28-i **PAN Europe és társai kontra Bizottság** végzésben (T-600/15, [EU:T:2016:601](#)) a Törvényszék pontosításokkal szolgált a közvetlen érintettség kritériuma tekintetében a felpereseknek – egy méhészeti egyesületnek és egy környezetvédelmi szervezetnek – az (EU) 2015/1295 végrehajtási rendelet⁴ azon részében történő megsemmisítésére irányuló keresetösségi jogának vizsgálata céljából, amennyiben ez utóbbi jogi aktus célja többek között a szulfoxafilór hatóanyag – mint növényvédőszer-összetevő – bizonyos feltételek mellett történő jóváhagyása az 1107/2009/EK rendelet⁵ alapján, valamint e hatóanyagnak az 540/2011/EU bizottsági végrehajtási rendelet⁶ mellékletébe való felvétele.

A Törvényszék e tekintetben először is arra mutatott rá, hogy a szulfoxafilór megtámadott jogi aktusból eredő jóváhagyásának és a jóváhagyott hatóanyagok jegyzékére való felvételének jogkövetkezménye, hogy a

4) A szulfoxafilór hatóanyagnak a növényvédő szerek forgalomba hozataláról szóló 1107/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jóváhagyásáról, továbbá az 540/2011/EU bizottsági végrehajtási rendelet mellékletének módosításáról szóló, 2015. július 27-i (EU) 2015/1295 bizottsági végrehajtási rendelet (HL 2015. L 199., 8. o.).

5) A növényvédő szerek forgalomba hozataláról, valamint a 79/117/EGK és a 91/414/EGK tanácsi irányelvek hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. október 21-i 1107/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2009. L 309., 1. o.).

6) Az 1107/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a jóváhagyott hatóanyagok jegyzéke tekintetében történő végrehajtásáról szóló, 2011. május 25-i 540/2011/EU bizottsági végrehajtási rendelet (HL 2011. L 153., 1. o.).

tagállamok lehetőséget kapnak, hogy számos további feltétel mellett engedélyezzék a szulfoxafilórt tartalmazó növényvédő szerek forgalomba hozatalát, ha erre irányuló kérelmet nyújtanak be. Ezért a megtámadott jogi aktus a tagállamok, valamint a szulfoxafilórt tartalmazó növényvédő szerek forgalomba hozatalának engedélyezését esetlegesen kérelmezők jogi helyzetére gyakorol közvetlen hatást. A Törvényszék szerint a szulfoxafilórt hatóanyagoknak a megtámadott jogi aktsussal való jóváhagyása nem jelent veszélyt a felperesi szövetség tagjai által folytatott termelői tevékenységre, következésképpen nem fejt ki joghatásokat a tulajdonhoz és a kereskedelmi tevékenység gyakorlásához való joguk tekintetében. Egyfelől ugyanis – feltéve, hogy a szulfoxafilórt tartalmazó növényvédő szerek használata valóban veszélyeztetheti a felperesi szövetség tagjainak kereskedelmi tevékenységét – e gazdasági következmények nem a jogi, hanem csak a ténybeli helyzetüket érintik. Másfelől ezen állítólagos veszély feltételezi továbbá a szulfoxafilórt tartalmazó növényvédő szer tagállam általi jóváhagyását. Következésképpen, még ha joginak is lehetne azt minősíteni, ahogyan a megtámadott jogi aktus a felperesi szövetség tagjainak tulajdonhoz és a kereskedelmi tevékenységek gyakorlásához való jogát érinti, az semmiképpen nem minősíthető közvetlennek.

A Törvényszék továbbá rámutatott arra, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartájának 37. és 47. cikke nem kérdőjelezi meg az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdésének, és különösen a közvetlen érintettség kritériumának értelmezését. Az Alapjogi Charta 37. cikkét illetően ugyanis, e cikk csak azon elvet tartalmazza, amely a politikai keretében követendő célok tekintetében általános kötelezettséget ír elő az Unió számára, és nem a környezeti ügyekben uniós bíróság előtti keresetindításhoz való jogot. Ami az Alapjogi Charta 47. cikkét illeti, e rendelkezésnek nem célja a Szerződésekben szabályozott bírósági felülvizsgálati rendszer, különösen pedig az uniós bíróság előtt indított közvetlen keresetek elfogadhatóságával kapcsolatos szabályok módosítása. Végül a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az Unió által megkötött nemzetközi megállapodások, így az Aarhusi Egyezmény⁷ nem rendelkezik elsőbbséggel az elsődleges uniós joggal szemben, ezért az említett egyezmény alapján nem engedhető meg az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdésétől való eltérés. Egyébiránt az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) bekezdése semmiféle olyan, feltétel nélküli és kellően pontos kötelezettséget nem tartalmaz, amely közvetlenül szabályozná a magánszemélyek jogi helyzetét, így a jogalanyok az uniós bíróságok előtt nem hivatkozhatnak közvetlenül e rendelkezésre. A Törvényszék ezen túlmenően megállapította, hogy valójában maga az Aarhusi Egyezmény az, amely a 9. cikkének (3) bekezdésében a nyilvánosság tagjainak szánt jogokat – „a nyilvánosság azon tagjai, akik a nemzeti jogban meghatározott kritériumoknak megfelelnek” megfogalmazással – azon feltételhez köti, hogy ez utóbbiak megfeleljenek az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdéséből eredő elfogadhatósági kritériumoknak. Ennélfogva nem bizonyított, hogy az EUMSZ 263. cikk uniós bíróság által értelmezett negyedik bekezdése összeegyeztethetetlen az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) bekezdésével.

a. SZEMÉLYÉBEN VALÓ ÉRINTETTSÉG

A 2016. december 13-i *IPSO kontra EKB* ítélet (T-713/14, [EU:T:2016:727](#)) alkalmat adott a Törvényszék számára arra, hogy a szakszervezeteknek az Európai Központi Bank (EKB) igazgatósága által hozott azon jogi aktus megsemmisítésére irányuló kereset keretében fennálló keresetösségi jogáról határozzon, amely két évben korlátozta azon maximális időtartamot, ameddig az EKB az adminisztratív és titkársági feladatokat ellátó ugyanazon időszakos munkavállalót alkalmazhatja. E keresetet az Organisation des salariés auprès des institutions européennes et internationales en République fédérale d'Allemagne (a Németországi Szövetségi Köztársaságban működő uniós és nemzetközi intézményeknél alkalmazott munkavállalók szervezete) (IPSO) indította.

7] A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáféréstől, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, Aarhusban 1998. június 25-én aláírt és az Európai Közösség nevében a 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozattal (HL 2005. L 124., 1. o.) jóváhagyott egyezmény (kihirdette: 2001. évi LXXXI. törvény).

A Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a szakszervezetek által előterjesztett keresetek három helyzetben fogadhatók el, mégpedig ha ezen egyesületek olyan személyek érdekeit képviselik, akik kereshetőségi joggal rendelkeznek, vagy ha saját egyesületi érdekeik érintettsége egyéníti őket, különösen azért, mert a megsemmisíteni kért aktus befolyásolta tárgyalási pozíciójukat, illetve ha részükre jogszabály számos eljárási jogosultságot kifejezetten elismer. Ebben az esetben a felperes arra hivatkozott, hogy – szociális partnerként és az EKB-nál alkalmazott időszakos munkavállalók helyzetével kapcsolatos megbeszéléseken részt vevő tárgyalófélként fennálló – saját érdekeire tekintettel bír kereshetőségi joggal.

A Törvényszék kiemelte, hogy valamely szakszervezetnek pusztán a tárgyalófélkénti minősége nem elegendő ahhoz, hogy a vitatott jogi aktus címzettjéhez hasonló módon egyénítse őt. Az ilyen szervezet keresete ugyanakkor mégis elfogadható lehet, ha a tárgyalófélkénti pozícióját a megtámadott jogi aktus olyan különleges helyzetekben befolyásolta, amelyekben egyértelműen körülírt és a megtámadott jogi aktus tárgyához szorosan kapcsolódó tárgyalói szereppel bírt. Márpedig ebben az esetben a Törvényszék megállapította, hogy a szóban forgó megbeszéléseken betöltött, az EKB szociális tárgyalópartneri helyzete elegendő annak bizonyítására, hogy az EUMSZ 263. cikk értelmében személyében érinti a megtámadott jogi aktus. E minőség ugyanis egyéníti őt az EKB-nál alkalmazott vagy ezen intézménynek dolgozó személyeket képviselő többi szakszervezethez viszonyítva, amennyiben az e személyek érdekeinek védelmében esetleg aktív különböző szakszervezetek közül csak a felperes vett részt az EKB-val kifejezetten azon kérdésekre vonatkozó tárgyalásokban, amelyeket a megtámadott jogi aktus említ.

3. A VÉGREHAJTÁSI INTÉZKEDÉSEKET MAGA UTÁN NEM VONÓ RENDELETI JELLEGŰ JOGI AKTUS FOGALMA

2016-ban a Törvényszéknek több esetben alkalma nyílt arra, hogy a végrehajtási intézkedéseket maga után nem vonó rendeleti jellegű jogi aktusnak az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdésében szereplő harmadik eset értelmében vett fogalmával foglalkozzon. Először is, a 2016. január 14-i **Tilly-Sabco kontra Bizottság** ítélet (T-397/13, fellebbezett,⁸ [EU:T:2016:8](#)) és a 2016. január 14-i **Doux kontra Bizottság** ítélet (T-434/13, nem tették közzé, [EU:T:2016:7](#)) alapjául szolgáló ügyekben a Törvényszékhez két, egész fagyasztott csirkék közép-keleti országokba irányuló exportjával foglalkozó társaság fordult keresetekkel. E keresetek a 689/2013/EU végrehajtási rendelet⁹ megsemmisítésére irányultak, amellyel a Bizottság a baromfihús-ágazatban az egész fagyasztott csirkék három kategóriája tekintetében nullában rögzítette az export-visszatérítések összegét.

A felperesek arra hivatkoztak, hogy a kereseteik az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése alapján elfogadhatók, mivel a megtámadott végrehajtási rendelet végrehajtási intézkedéseket maga után nem vonó rendeleti jellegű jogi aktusnak minősül. A Törvényszék ezzel kapcsolatban legelőször is megjegyezte, hogy az ítélkezési gyakorlatból kétségtőlül következik, hogy a végrehajtási intézkedéseket maguk után nem vonó rendeleti jellegű jogi aktusok fogalmát e rendelkezés céljára figyelemmel kell értelmezni, ami nem más, mint a hatékony bírói jogvédelem garantálása. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a szóban forgó fogalmat kizárólag e célra tekintettel kell vizsgálni. Az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése harmadik esetének megfogalmazására tekintettel e rendelkezés értelmében csak azok az intézkedések képezhetnek végrehajtási intézkedéseket, amelyeket uniós szervek vagy szervezetek, illetve nemzeti hatóságok szokásos esetben meghoznak. Ha szokásos esetben az uniós szervek vagy szervezetek és a nemzeti hatóságok nem hoznak semmilyen intézkedést a rendeleti jellegű jogi aktus végrehajtására és az egyes érintett gazdasági szereplők

8| C-183/16. P. sz., **Tilly-Sabco kontra Bizottság** ügy.

9| A baromfihús-ágazatban alkalmazandó export-visszatérítések megállapításáról szóló, 2013. július 18-i 689/2013/EU bizottsági végrehajtási rendelet (HL 2013. L 196., 13. o.).

tekintetében a jogkövetkezmények konkretizálására, akkor e rendeleti jellegű jogi aktus nem tartalmaz végrehajtási intézkedéseket. Olyan intézkedéseknek kell lenniük, amelyek természetes módon következnek a rendeleti jellegű jogi aktusból. Így az nem elegendő, hogy valamely gazdasági szereplőnek lehetősége lehet mesterséges módon kényszeríteni a hivatali szerveket egy megtámadható intézkedés meghozatalára, hiszen az ilyen intézkedés nem képez olyan intézkedést, amelyet a rendeleti jellegű jogi aktus „von maga után”.

Márpedig amiatt, hogy a megtámadott végrehajtási rendelet az export-visszatérítések összegét nullában rögzítette, valamint amiatt, hogy szokásos esetben nincs kötelezettség az export-visszatérítést előzetesen rögzítő kiviteli igazolás bemutatására a szóban forgó termékek kiviteléhez, nem fognak kiviteli igazolás iránti kérelmeket előterjeszteni a nemzeti hatóságoknál. Az erre irányuló kérelem hiányában a nemzeti hatóságok szokásos esetben nem hoznak semmilyen intézkedést a rendeleti jellegű jogi aktus végrehajtására. Tehát nem lesz semmiféle olyan intézkedés, amely a megtámadott végrehajtási rendelet jogkövetkezményeit az érintett különböző gazdasági szereplők tekintetében konkretizálná.

E tekintetben az a körülmény, hogy a kiviteli igazolás iránti kérelmet a nemzeti hatóságnál kizárólag azzal a céllal terjesztik elő, hogy az ügy bíróság elé kerülhessen, azt is jelenti, hogy e kérelmet szokásos esetben nem terjesztenék elő. Mivel a nemzeti hatóságnak nincs más választása, mint hogy a visszatérítés összegét nullában rögzítse, az exportőrnek nem fűződhet semmiféle érdeke ahhoz, hogy a visszatérítés rögzítését e feltételek mellett kérje a nemzeti hatóságtól, leszámítva azt az érdeket, hogy mesterséges módon kikényszerítse egy keresettel megtámadható jogi aktus meghozatalát. Ebből következik, hogy a megtámadott végrehajtási rendelet nem von maga után az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdésének harmadik esete értelmében vett végrehajtási intézkedéseket.

Másodsorban a 2016. szeptember 15-i **Ferracci kontra Bizottság** ítélet (T-219/13, fellebbezett,¹⁰ [EU:T:2016:485](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszékhez Róma város (Olaszország) közelében található szálloda tulajdonosa fordult keresettel a nem kereskedelmi célú jogalanyokat a helyi ingatlanadó alól adómentességben részesítő adórendszerrel szemben. Noha e határozatban a Bizottság a szóban forgó rendszert a belső piaccal részben összeegyeztethetetlennek nyilvánította, nem rendelte el a visszatéríttetést, mivel úgy ítélte meg, hogy lehetetlen lenne a támogatások visszafizetése.

Ami először is azt a kérdést illeti, hogy a megtámadott határozatot rendeleti jellegű jogi aktusnak kell-e minősíteni, a Törvényszék megítélése szerint általános hatályú a Bizottság állami támogatások területén hozott azon határozata, amely objektív módon meghatározott helyzetekre alkalmazandó, és amely általánosan és absztrakt módon meghatározott személyek kategóriája vonatkozásában fejt ki joghatásokat. Különösen, a tagállamok adórendszerére vonatkozó határozat tárgya annak az EUMSZ 107. cikkre tekintettel történő vizsgálata, hogy egy olyan nemzeti szabályozás, amely általánosan és absztrakt módon meghatározott személyek határozatlan számára alkalmazandó, tartalmaz-e állami támogatási elemeket, és adott esetben hogy a szóban forgó támogatás összeegyeztethető-e a belső piaccal és visszatéríttethető-e. Azon hatáskör jellegére tekintettel, amellyel az EUM-Szerződésnek az állami támogatásokra vonatkozó rendelkezései alapján a Bizottság fel van ruházva, az ilyen határozat – még ha csak egyetlen címzettje is van – az ezen intézmény által végzett vizsgálat tárgyát képező nemzeti jogi eszközök hatályát tükrözi, függetlenül attól, hogy az a támogatási intézkedés alkalmazásához szükséges engedély megadására vagy e támogatás esetlegesen jogellenes vagy a belső piaccal összeegyeztethetetlen jellegéből adódó következmények megállapítására vonatkozik-e. Márpedig a szóban forgó jogi eszközök hatálya alá tartozó gazdasági szereplőket általánosan és absztrakt módon határozták meg. Ezért e jogi eszközök általános hatályúak.

10| C-624/16. P. sz., *Bizottság kontra Ferracci* ügy.

Ami másodsorban, a megtámadott határozat végrehajtási intézkedéseinek létét illeti, a Törvényszék megítélése szerint amennyiben a Bizottság úgy véli, hogy teljességgel lehetetlen a tagállam által nyújtott jogellenes támogatások visszafizetése, és ezért úgy határoz, hogy nem kötelezi e tagállamot az említett rendszer alapján nyújtott összegeknek az egyes kedvezményezettektől való visszatéríttetésére, a nemzeti hatóságoknak a megtámadott határozat végrehajtása céljából nem kell – különösen a felperes tekintetében – semmiféle intézkedést elfogadniuk. A Törvényszék továbbá megjegyezte, hogy amennyiben a Bizottság megítélése szerint valamely nemzeti rendelkezés nem minősül az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének értelmében vett támogatásnak, a megtámadott határozat nem vonja maga után semmilyen végrehajtási intézkedés elfogadását, mivel a nemzeti hatóságok e tekintetben magának a nemzeti jogszabálynak az alkalmazására szorítkoznak. Az említett határozat végrehajtása érdekében nemzeti szinten – különösen a felperes tekintetében – semmiféle intézkedést nem kell hozni.

4. AZ ALAKI KÖVETELMÉNYEK ÉS A KERESETINDÍTÁSI HATÁRIDŐK TISZTELETBEN TARTÁSA

A 2016. június 22-i **1&1 Telecom kontra Bizottság** végzés (T-43/16, [EU:T:2016:402](#)) alapjául szolgáló ügyben egy összefonódást feltételelesen engedélyező határozat mellékletében szereplő végleges kötelezettségvállalásokban foglalt korrekciós intézkedések végrehajtásáról szóló bizottsági határozat megsemmisítése iránti keresettel fordultak a Törvényszékhez. A Bizottság azt állította, hogy a keresetlevél elfogadhatatlan, mivel azt nem írta alá a felperest képviselő ügyvéd.

A Törvényszék ezzel kapcsolatban mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy a Törvényszék előtt eljárni jogosult ügyvéd által aláírt keresetlevél hiánya nem tartozik azon alakí szabálytalanságok közé, amelyek az Európai Unió Bírósága alapokmányának 19. cikke, valamint a Törvényszék eljárási szabályzata 51. cikkének (4) bekezdése és 78. cikkének (5) bekezdése értelmében a keresetindítási határidő lejártá után hiánypótlással orvosolhatók. Ugyanis a keresetlevélnek a felperes képviselője általi aláírására vonatkozó követelményt – amely a jogbiztonság érdekében arra irányul, hogy biztosítsa a keresetlevél hitelességét, és kizárja annak kockázatát, hogy a keresetlevél valójában nem az elkészítésére feljogosított személytől származik – lényeges eljárási szabálynak kell tekinteni, és szigorúan kell alkalmazni, oly módon, hogy annak megsértése a kereset elfogadhatatlanságát vonja maga után.

A jelen ügyben a Törvényszék megállapította, hogy a keresetlevelet a Törvényszék előtt eljárni jogosult ügyvéd valóban aláírta. Kétségtelen, hogy a keresetlevél első oldalán szerepel, hogy a felperest egy brüsszeli (Belgium) székhelyű ügyvéd képviseli, ugyanakkor a keresetlevelet az e-Curián keresztül egy solicitor nyújtotta be, aki Anglia és Wales Law Societyjének tagja, és a fent említett ügyvéd társa ugyanabban az irodában. Nem vitatott azonban, hogy e solicitor egy európai ügyvédi kamara tagja, és ebből kifolyólag jogosult eljárni a Törvényszék előtt.

Azon egyedüli körülmény, hogy a solicitor neve nem szerepel a keresetlevél első oldalán, nem elegendő a felperes képviselőjekénti minőségének megkérdőjelezésére. E jogállást ugyanis az bizonyítja, hogy a felperes bemutatta ez utóbbi ügyvéd képviselési meghatalmazását. Az, hogy e meghatalmazást nem a keresetlevélhez kapcsolódóan nyújtották be, jellegénél fogva nem változtat e megállapításon, és nem vonja maga után a keresetlevél elfogadhatatlanságát sem, mivel a keresetlevél benyújtásakor fennálló ilyen mulasztás hiánypótlással orvosolható, és a felperes az eljárási szabályzat 78. cikke (5) bekezdésének megfelelően az előírt határidőn belül orvosolta is azt.

Ezenfelül az e-Curia hozzáférés használata az e-Curia határozat¹¹ 3. cikke szerint nem csak hogy egyenértékű az aláírással, hanem – az egyszerű saját kezű aláírással szemben – automatikusan tájékoztatást ad a felperest képviselő aláíró személyazonosságáról, jogállásáról és címéről is. Következésképpen úgy kell tekinteni, hogy a keresetlevél megfelelt az eljárási szabályzat 76. cikkének b) pontja szerinti, a felperes képviselője jogállásának és címének megjelölésére vonatkozó követelménynek. Mindenesetre pusztán az, hogy a keresetlevél szövegében nem szerepel a kérdéses ügyvéd címe, illetve az, hogy a felperest képviseli, önmagában nem alkalmas arra, hogy elfogadhatatlanná tegyen egy olyan keresetlevelet, amelyet a felperes által megbízott uniós ügyvéd érvényesen – akár saját kezűleg, akár elektronikus formában – aláírt, és amelyet az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdése szerinti határidőn belül nyújtottak be.

A 2016. október 18-i **Sina Bank kontra Tanács** ítéletben (T-418/14, [EU:T:2016:619](#)) a Törvényszéknek egy iráni bank által a vele szemben hozott korlátozó intézkedések ellen benyújtott keresetet kellett megvizsgálnia. Az Európai Unió Tanácsa a kereset alátámasztására felhozott harmadik, a (KKBP) 2015/1008 határozat¹² és az (EU) 2015/1001 végrehajtási rendelet¹³ azon részében történő megsemmisítésére irányuló kereseti kérelem elfogadhatatlanságára hivatkozott a Törvényszék előtt, amennyiben e jogi aktusok továbbra is szerepeltetik a felperes nevét a vitatott jegyzéken. A Tanács szerint e jogi aktusoknak a felperes ügyvédekkel 2015. június 26-án való közlése indította meg az említett jogi aktusokkal szemben a keresetindítási határidőt, amely 2015. szeptember 5-én járt le.

A Törvényszék kiemelte, hogy a kereseti kérelmek kiigazítása iránti kérelmek előterjesztésére az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdésében foglalt keresetindítási határidő tiszteletben tartásához kapcsolódó követelmény vonatkozik. Ahhoz, hogy e keresetindítási határidő a felperes tekintetében megkezdődjön, a Tanácsnak, amennyiben a felperes címe ismert volt előtte, egyedileg közölnie kellett vele a 2015/1008 határozatot és a 2015/1001 végrehajtási rendeletet. A jelen ügyben a Törvényszék megállapította, hogy a Tanács e jogi aktusokat a felperessel ügyvédek közvetítésével a 2015. június 26-i levélben és elektronikus üzenetben közölte.

Mindazonáltal az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdése a „[jogi aktus] felperessel való közlésé[re]”, nem pedig a jogi aktusnak a felperes jogi képviselőjével való közlésére hivatkozik. Ebből következik, hogy amikor valamely jogi aktust közölni kell ahhoz, hogy megkezdődjön a keresetindítási határidő, e közlést főszabály szerint e jogi aktus címzettjéhez, nem pedig az őt képviselő ügyvédekhez kell intézni. Márpedig az ebben az esetben az alkalmazandó szabályozás, nevezetesen a 2010/413/KKBP határozat¹⁴ 24. cikkének (3) bekezdése, valamint a 267/2012/EU rendelet¹⁵ 46. cikkének (3) bekezdése nem hivatkozik kifejezetten azon lehetőségre, hogy a valamely személlyel vagy szervezettel szemben hozott korlátozó intézkedéseket ez utóbbiak jogi képviselőjével közöljék, hanem kifejezetten úgy rendelkezik, hogy amikor az érintett személy vagy szervezet címe ismert, a korlátozó intézkedések velük szembeni alkalmazására vonatkozó határozatot közvetlenül közölni kell velük. A 2015/1008 határozatot és a 2015/1001 végrehajtási rendeletet tehát közvetlenül a felperessel kellett

11 | A Törvényszék 2011. szeptember 14-i, az eljárási iratoknak az e-Curia alkalmazáson keresztül történő benyújtásáról és kézbesítéséről szóló határozata (HL 2011. C 289., 9. o.).

12 | Az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2010/413/KKBP határozat módosításáról szóló, 2015. június 25-i (KKBP) 2015/1008 tanácsi határozat (HL 2015. L 161., 19. o.).

13 | Az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 267/2012/EU rendelet végrehajtásáról szóló, 2015. június 25-i (EU) 2015/1001 tanácsi végrehajtási rendelet (HL 2015. L 161., 1. o.).

14 | Az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről és a 2007/140/KKBP közös álláspont hatályon kívül helyezéséről szóló, 2010. július 26-i 2010/413/KKBP tanácsi határozat (HL 2010. L 195., 39. o.; helyesbítés: HL L 197., 19. o.).

15 | Az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről és a 961/2010/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2012. március 23-i 267/2012/EU tanácsi rendelet (HL 2012. L 88., 1. o.).

közölni, akinek a címe a Tanács előtt ismert volt. Amennyiben egyébként nem állapítható meg, hogy a felperes megállapodást kötött a Tanáccsal annak érdekében, hogy a szóban forgó jogi aktusokat az ügyvédei címen, következésképpen pedig ez utóbbiak közvetítésével közöljék vele, a Törvényszék megállapította, hogy e jogi aktusoknak a felperes ügyvédekkel való tényleges közlése nem volt egyenértékű a kommunikációval, tehát e jogi aktusoknak magával a felperessel való közlésével.

ELJÁRÁSSAL KAPCSOLATOS VISSZAÉLÉS

A 2016. március 16-i **One of Us és társai kontra Bizottság** végzés (T-561/14, [EU:T:2016:173](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek az eljárással kapcsolatos visszaélés fogalmát kellett pontosítania azt követően, hogy a felperesek egy internetes honlapon közzétették az ezen ügyben előterjesztett beavatkozási kérelmeket, és ahhoz kapcsolódóan negatív megjegyzéseket tettek az e kérelmeket előterjesztő szervezetre vonatkozóan.

A Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az előtte folyamatban lévő ügyek kezelésére irányadó szabályok szerint az eljárás felei védelmet élveznek az eljárási iratok visszaélésszerű felhasználásával szemben. E védelem a gondos igazságszolgáltatás alapelvének egyik lényeges szempontját tükrözi, amelynek értelmében a feleknek joguk van érdekeik bármiféle külső behatástól független védelmére, különösen a nyilvánossággal szemben. Ebből következően – a felek közötti jogvita, valamint az érintett bíróság által folytatott tanácskozás zavartalanságának biztosítása érdekében – az a fél, aki számára betekintési jogot biztosítanak a többi fél eljárási irataiba, csak a saját érdekének védelmében gyakorolhatja ezt a jogot, nem pedig más célra, például hogy az ügyben részt vevő többi fél által felhozott érvekre vonatkozóan nyilvános bírálatokat váltson ki. A gondos igazságszolgáltatás alapelvének ezen aspektusába ütköző cselekmény eljárással kapcsolatos visszaélésnek minősül, amely figyelembe vehető a költségek megosztásakor. A bírósági eljárásban részt vevő felek számára biztosított ezen védelemnek ki kell terjednie a beavatkozást kérő félre is, e fél részt vesz ugyanis az igazságszolgáltatási fórum előtti tevékenységben, és ezen az alapon abból a szempontból, hogy bármely külső nyomástól függetlenül védhesse az érdekeit, ugyanolyan szintű védelemben kell részesülnie, mint az eljárásban részt vevő feleknek.

E megfontolások fényében a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy ebben az ügyben azáltal, hogy a felperesek az interneten közzétették a beavatkozási kérelmeket, egyúttal közvetlenül hivatkoztak a Törvényszék előtti eljárásra, és az e kérelmeket előterjesztő szervezeteket a nyilvánosság előtt negatívan tüntették fel, eljárással kapcsolatos visszaélést követek el, amely figyelembe vehető a költségeknek az eljárási szabályzat 135. cikkének (2) bekezdése szerinti megosztása során.

KÖLTSÉGMENLESSÉG

A 2016. február 17-i **KK kontra EASME** végzésben (T-376/15 AJ, [EU:T:2016:89](#)) a Törvényszék pontosításokkal szolgált a költségmentesség eljárási szabályzat 146–150. cikke alapján történő megítélésének feltételeire vonatkozóan.

A Törvényszék e tekintetben mindenekelőtt rámutatott arra, hogy annak eldöntése érdekében, hogy valamely jogi személy részesüljön-e költségmentességben, ez utóbbi gazdasági helyzetének értékelését nem lehet kizárólag az elkülönítve vizsgált forrásai tekintetében elvégezni, függetlenül a tőkéje felett közvetlenül vagy közvetve rendelkezők helyzetétől. A költségmentesség megítélésének az eljárási szabályzat 146–150. cikkében szereplő feltételeit ugyanis, jegyezte meg a Törvényszék, az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének harmadik bekezdésében szereplő azon elv fényében kell értelmezni, amelynek értelmében azoknak, akik nem rendelkeznek elégséges pénzeszközökkel, költségmentességet kell biztosítani, amennyiben az igazságszolgáltatás hatékony igénybeviteléhez erre szükség van. Márpedig valamely jogi

személyt nem lehet úgy tekinteni, hogy azt az Alapjogi Charta 47. cikkének értelmében véve megfosztották az igazságszolgáltatás hatékony igénybevételeitől kizárólag azért, mert a tőkéje felett közvetlenül vagy közvetve rendelkezők megtagadják, hogy a rendelkezésükre álló forrásokat használják annak érdekében, hogy e jogi személy keresetet nyújthasson be. Ilyen körülmények között nem az uniós költségvetésnek kell a Törvényszék rendelkezésére bocsátott pénzeszközök révén pótolnia a szóban forgó jogi személyt irányító, és végső soron e jogok védelmében érdekelt személyek mulasztását.

Következésképpen azt a következtetést vonta le a Törvényszék, hogy a költségmentességet kérő jogi személy gazdasági helyzetének értékeléséhez nemcsak a saját pénzügyi forrásait kell figyelembe venni, hanem azon forrásokat is, amelyekkel a vállalkozáscsoport, amelyhez e jogi személy közvetlenül vagy közvetve tartozik, összességében rendelkezik, továbbá a részvényeseinek, illetve az – akár természetes, akár jogi személy – tagjainak pénzügyi lehetőségeit.

AZ ÚJ ELJÁRÁSI SZABÁLYZAT ALKALMAZÁSA

A 2016. május 25-i **Bizottság kontra McCarron.Poultry** ítélet (T-226/14, [EU:T:2016:313](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszék az eljárási szabályzat 123. cikkének időbeli hatályáról határozott, amely cikk a mulasztási eljárás tekintetében módosította a korábban hatályos 1991. május 2-i eljárási szabályzatában foglalt rendszert. Az ügy alapjául szolgáló keresetben a Bizottság azt kérte, hogy a Törvényszék kötelezzon egy társaságot az Európai Közösség kutatási, technológiafejlesztési és demonstrációs tevékenységekre vonatkozó ötödik keretprogramjába (1998–2002) illeszkedő szerződéssel összefüggésben a Bizottság által fizetett előleg egy részének visszafizetésére. Tekintettel arra, hogy az adott ügyben a Bizottság 2015. március 10-én az 1991. május 2-i eljárási szabályzat 122. cikkének 1. §-a alapján nyújtott be kérelmet az iránt, hogy a Törvényszék adjon helyt kereseti kérelmeinek, a 2015. július 1-jén azonban hatályba lépett az új eljárási szabályzat, amelynek 123. cikke új rendelkezéseket tartalmaz a mulasztási eljárással kapcsolatban, a Törvényszéknek meg kellett határoznia a jogvitára alkalmazandó rendelkezést.

A Törvényszék megállapította, hogy mivel semmiféle átmeneti rendelkezés nem vonatkozik kifejezetten az eljárási szabályzat 123. cikkére, úgy kell tekinteni, hogy e rendelkezést az eljárási szabályzat 2015. július 1-jén történt hatálybalépésétől számítva azonnal alkalmazni kell, valamint hogy az ennél fogva az adott jogvitára is alkalmazandó, amely folyamatban volt annak hatálybalépése időpontjában. A Törvényszék e tekintetben kiemelte, hogy még amennyiben úgy is lehet tekinteni, hogy a felperes által a mulasztási eljárás keretében előterjesztett kereseti kérelmeknek való helyt adásra alkalmazandó szabályok részben az anyagi jog területére tartoznak, amennyiben azok közvetlenül érintik az eljárásban részt vevő felek érdekeit, ez a körülmény nem befolyásolná a szabályzat időbeli hatályát. Mivel ugyanis az ellenkérelem előterjesztésének hiányában és a felperes kereseti kérelmeinek való helyt adásra vonatkozó kérelem benyújtása következtében kialakuló helyzet csak akkor válik véglegessé, amikor a Törvényszék az említett kérelemről határozatot hoz, az említett szabályokat azonnal alkalmazni kell.

Ennél fogva az eljárási szabályzat 123. cikkének (3) bekezdése értelmében a Törvényszék a mulasztási ítéletben helyt ad a felperes kérelmeinek, kivéve ha a kereset elbírálására nyilvánvalóan nem rendelkezik hatáskörrel, vagy ha e kereset nyilvánvalóan elfogadhatatlan, illetve jogilag nyilvánvalóan megalapozatlan. A Törvényszék megállapította, hogy a kereset elbírálására hatáskörrel rendelkezik a vitatott szerződés 5. cikkének (2) bekezdésében szereplő, az EUMSZ 272. cikk szerinti választottbírói kikötés értelmében. Egyebekben megállapította, hogy nem fér kétség ahhoz, hogy a kereset elfogadható, és hogy – tekintettel az említett szerződés kikötéseire, valamint a tényállásnak a Bizottság által a keresetlevélben történő és iratokkal alátámasztott ismertetésére – a kereset jogilag nem nyilvánvalóan megalapozatlan.

II. INTÉZMÉNYI JOG – EURÓPAI POLGÁRI KEZDEMÉNYEZÉS – SZOCIÁLPOLITIKA

A 2016. április 19-i *Costantini és társai kontra Bizottság* ítélet (T-44/14, [EU:T:2016:223](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszékhez azon európai polgári kezdeményezésre irányuló javaslat nyilvántartásba vétele iránti kérelmet elutasító bizottsági határozatnak a megsemmisítése iránti kérelemmel fordultak, amelynek tárgya az Unió arra való felkérése volt, hogy „nyújtson be az emberi méltósághoz való alapvető jogot védelemben részesítő jogalkotási javaslatot, biztosítva a megfelelő szociális védelmet és a minőségi, fenntartható és az egészségügyi ellátásokon túlmutató tartós ápoláshoz való hozzáférést”. A vitatott európai polgári kezdeményezés lényegében arra irányult, hogy a tartós ápolást az EUMSZ 14. cikk alapján kizárják a belső piaci szabályok hatálya alól, és az általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak (a továbbiakban: ÁGÉSZ) minősüljön. A Bizottság az elutasítását a 211/2011/EU rendelet¹⁶ 4. cikke (2) bekezdésének b) pontjára alapozta, mivel úgy ítélte meg, hogy az említett javaslat nyilvánvalóan nem tartozik azon hatáskörébe, amely alapján a Szerződések végrehajtásához uniós jogi aktus elfogadására irányuló javaslatot nyújthat be. Különösen úgy ítélte meg, hogy az EUMSZ 14. cikk nem képezi az európai polgári kezdeményezésre irányuló javaslat érvényes jogalapját, mivel az uniós jogalkotó nem kötelezheti a tagállamokat valamely ÁGÉSZ nyújtására.

Először is a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság helyesen juthatott arra a következtetésre, hogy – a tagállamok és az Unió között az ÁGÉSZ területén fennálló hatáskörmegosztásra tekintettel – a Bizottság nem volt jogosult az EUMSZ 14. cikkén alapuló jogi aktusra és azon célra irányuló javaslat benyújtására, hogy a tartós ápolás ÁGÉSZ-nek minősüljön. A tagállamok ugyanis – az uniós jog tiszteletben tartása mellett – jogosultak az ÁGÉSZ-eik terjedelmét és szervezetét meghatározni. Széles körű mérlegelési jogkörrel rendelkeznek annak meghatározásánál, hogy mit tekintenek ÁGÉSZ-nek, és e szolgáltatásoknak valamely tagállam általi meghatározását a Bizottság kizárólag nyilvánvaló hiba esetén kérdőjelezheti meg. A tagállamnak az ÁGÉSZ-ek meghatározására vonatkozó ezen kiváltáságát megerősíti mind a külön az Unióra ruházott hatáskör hiánya, mind pedig az uniós jogbeli ÁGÉSZ-fogalom pontos és teljes meghatározásának hiánya.

Másodsorban a Törvényszék megítélése szerint a Bizottság jogszerűen állapíthatta meg a megtámadott határozatban azt is, hogy nyilvánvalóan nem nyújthat be az EUMSZ 14. cikkén alapuló aktusra és azon célra irányuló javaslatot, hogy a tartós ápolás ne tartozzon a belső piaci szabályok alkalmazási körébe. Az EUMSZ 14. cikkből ugyanis kiderül, hogy a benne foglalt sajátos szabályok az EUMSZ 106. cikk sérelme nélkül alkalmazandók az ÁGÉSZ-re. Márpedig az EUMSZ 106. cikk (2) bekezdése szerint még az ilyen szolgáltatások működtetésével megbízott vállalkozások is a Szerződések szabályai, különösen a belső piaci és versenyszabályok hatálya alá tartoznak, amely elvtől csak szigorú feltételek mellett lehet eltérni, amelyek fennállása az egyes tagállamokban jellemző jogi és ténybeli körülményektől függ, valamint azt minden egyes esetben az azokra hivatkozó tagállamnak vagy vállalkozásnak kell bizonyítania. Ennélfogva a Törvényszék szerint a Bizottság általános jelleggel nem javasolhatja, hogy olyan szolgáltatások képezzenek kivételt a belső piaci szabályok alkalmazása alól, amelyek ÁGÉSZ-szé minősítése az egyes tagállamok által követett nemzeti politikától függ.

16| A polgári kezdeményezésről szóló, 2011. február 16-i 211/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2011. L 65., 1. o.).

III. VÁLLALKOZÁSOKRA ALKALMAZANDÓ VERSENYSZABÁLYOK

ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEK

A 2016-os év a verseny területére vonatkozó ítélkezési gyakorlatban számos fejleményt hozott, különösen a védelemhez való jogot, a mentesség nyújtásának feltételeit, a Bizottságnak a vitarendezés választására vonatkozó lehetőségét, az indokolási kötelezettséget és az uniós bíróság korlátlan felülvizsgálati jogkörét illetően.

1. VÉDELEMHEZ VALÓ JOG

a. KIFOGÁSKÖZLÉS

A 2016. január 19-i **Toshiba kontra Bizottság** ítélet (T-404/12, fellebbezett,¹⁷ [EU:T:2016:18](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek azon határozat jogszerűségét kellett megvizsgálnia, amelyben a Bizottság újból bírságokat szabott ki egy kartell két résztvevőjével szemben azt követően, hogy a Törvényszék a korábbi határozatot részben megsemmisítette, mivel a bírságösszeg kiszámításának alapjául szolgáló referenciaév megválasztását illetően módszertani hibát állapított meg.¹⁸ Jóllehet a Bizottság a megtámadott határozat meghozatalát megelőzően egy tényállást közlő levelet küldött az érintett feleknek, amely összefoglalta a bírságösszeg új kiszámításának módszerét, a felperes azt állította, hogy a Bizottságnak, ahelyett hogy pusztán egy tényállást közlő levelet küld neki, új kifogásközlést kellett volna hozzá címeznie.

A Törvényszék rámutatott arra, hogy a korábbi határozat elfogadását megelőző kifogásközlés tartalmát figyelembe lehet venni, amennyiben azt az említett határozatot részben megsemmisítő ítélet nem vonta kétségbe. Kiemelte továbbá, hogy az első határozatot részben megsemmisítő ítélet nem vonta kétségbe az említett határozat meghozatala keretében megfogalmazott kifogásközlésben kifejtett, a bírság összegének kiszámítására vonatkozó jogi és ténybeli elemek hitelességét, relevanciáját vagy megalapozottságát. Egyébiránt elutasítva a felperesnek különösen a **Cimenteries CBR és társai kontra Bizottság** ítéletre,¹⁹ a Bizottság állítólagos határozathozatali gyakorlatára és a legjobb gyakorlatokról szóló közleményre²⁰ alapított érveit, a Törvényszék kimondta, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartásának elve nem kötelezte arra a Bizottságot, hogy új kifogásközlést küldjön.

¹⁷ | C-180/16. P. sz. ügy, **Toshiba kontra Bizottság**.

¹⁸ | Lásd továbbá az alábbiakban az ezen ítélettel kapcsolatban a „b) Meghallgatáshoz való jog” és „Az EUMSZ 101. cikk területét érintő fejlemények – 3. A bírság összegének kiszámítása” cím alatt kifejtetteket.

¹⁹ | 2000. március 15-i ítélet (T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 és T-104/95, [EU:T:2000:77](#)).

²⁰ | Az EUMSZ 101. [cikk] és [az EUMSZ 102. [cikk] kapcsolatos eljárások lefolytatására vonatkozó legjobb gyakorlatokról szóló bizottsági közlemény (HL 2011. C 308., 6. o.).

b. MEGHALLGATÁSHOZ VALÓ JOG

A 2016. január 19-i **Toshiba kontra Bizottság** ítélet (T-404/12, fellebbezett,²¹ [EU:T:2016:18](#)) azt is lehetővé tette a Törvényszék számára, hogy pontosítsa a meghallgatáshoz való jog terjedelmét.²²

E tekintetben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartása megköveteli, hogy az érintett személynek a közigazgatási eljárásban lehetősége legyen arra, hogy megfelelően kifejthesse álláspontját a Bizottság által felhozott körülmények és tények valóságtartalmával és relevanciájával, valamint azon dokumentumokkal kapcsolatban, amelyekre a Bizottság az EUM-Szerződésbe ütköző jogsértés fennállására vonatkozó állítását alapítja. Így amikor – amint a szóban forgó ügyben is – a Bizottság a bírságot kiszabó határozat részleges megsemmisítését követően olyan határozatot hoz, amely módosítja a bírság összegét, köteles további információkat szolgáltatni az érintett vállalkozásnak azzal kapcsolatban, hogy milyen módszerekkel kívánja megvalósítani a bírság elrettentő hatásának biztosítására irányuló szándékát, annak érdekében, hogy a vállalkozás számára lehetővé tegye álláspontjának megfelelő kifejtését, ideértve a kiegészítő összeg kiszabását is. Ugyanakkor, amennyiben a Bizottság a módosító határozat meghozatalát megelőzően tényállást közlő levelet küld az említett vállalkozásnak, nem szükséges, hogy pontosan ebben a dokumentumban fejtse ki a kérdéses információkat, amely dokumentumnak nincs különleges eljárásjogi státusza. Inkább azt kell megvizsgálni, hogy a megtámadott határozat elfogadásához vezető egész eljárás lefolytatására tekintettel megfelelően lehetővé tették-e az érintett vállalkozás számára, hogy megértse e szándékot, és arra reagálhasson.

E megfontolásokra tekintettel a Törvényszék megállapította, hogy a jelen ügyben az érintett vállalkozás az eredeti kifogásközléstől kezdve tudatában volt annak, hogy a Bizottság biztosítani szándékozik a kiszabott bírság elrettentő hatását. Ezenkívül megjegyezte, hogy e vállalkozásnak legalábbis az eredeti határozat meghozatalától kezdve módjában állt megérteni, hogy ez a szándék magában foglalja, hogy a Bizottság meghatározott tevékenységi időszak vonatkozásában kiegészítő összeget szab ki, és hogy e szándékot az eredeti határozatot részben megsemmisítő ítélet nem vonta kétségbe, továbbá az mind a tényállást közlő levélben, mind pedig a Bizottság és e vállalkozás közötti találkozó során megerősítést nyert. A Törvényszék ennél fogva megállapította, hogy nem nyert bizonyítást, hogy megsértették volna e vállalkozás védelemhez való jogát a Bizottság azon szándékával összefüggésben, hogy vele szemben kiszabja a kiegészítő összeget.

c. TELEFONBESZÉLGETÉSEKRŐL TITOKBAN KÉSZÍTETT FELVÉTELEK BIZONYÍTÉKKÉNT VALÓ FELHASZNÁLÁSA

A 2016. szeptember 8-i **Goldfish és társai kontra Bizottság** ítéletben (T-54/14, [EU:T:2016:455](#)) a Törvényszéknek lehetősége volt arra, hogy állást foglaljon a telefonbeszélgetésekről titokban készített felvételek versenyjogi jogsértésre vonatkozó vizsgálat keretében történő, bizonyítékként való felhasználásával kapcsolatban. A szóban forgó ügyben konkrétan az a kérdés merült fel, hogy a Bizottság által szabályszerűen szerzett bizonyítékokat, azaz az adott ügyben telefonbeszélgetésekről titokban készített felvételeket a Bizottság akkor is felhasználhatja-e, ha azokat eredetileg egy harmadik személy adott esetben jogellenesen szerezte, például megsértve a vitatott felvételek tárgyát képező személynek a magánélet tiszteletben tartásához való jogát.

21 | C-180/16. P. sz. ügy, **Toshiba kontra Bizottság**.

22 | Lásd továbbá az ezen ítélettel kapcsolatban fentebb az „a) Kifogásközlés” cím alatt és az alábbiakban „Az EUMSZ 101. cikk területét érintő fejlemények – 3. A bírság összegének kiszámítása” cím alatt kifejtetteket.

E kérdésben a Törvényszék rámutatott arra, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélezési gyakorlatából következik, hogy valamely jogellenes felvétel bizonyítékként való felhasználása önmagában nem sérti a tisztességes eljárásnak az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt egyezmény 6. cikkének (1) bekezdésében biztosított elveit, akkor sem, ha e bizonyítékot az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 8. cikkében foglalt követelmények megsértésével szerezték, amennyiben egyrészt az érintett felperest nem fosztották meg a tisztességes eljárástól, sem a védelemhez való jogától, másrészt pedig e bizonyíték nem minősül az elítélés indokolásaként figyelembe vett egyetlen bizonyítéknak. Márpedig ebben az ügyben, amint arra a Törvényszék rámutatott, a Bizottság a közigazgatási eljárásban valamennyi félnek lehetővé tette az aktában szereplő valamennyi hangfelvételbe és az e felvételeket kísérő írásos feljegyzésekbe való betekintést. Egyébiránt a vitatott felvételek nem minősültek a Bizottság által felhasznált egyetlen bizonyítéknak, mivel a felperesek által elkövetett, az EUMSZ 101. cikkbe ütköző jogsértésnek a megtámadott határozatban való megállapítása a Bizottság által a közigazgatási eljárásban szerzett bizonyítékok csoportján alapult. E körülmények között a Törvényszék megállapította, hogy még ha úgy is kellene tekinteni, hogy a szóban forgó felvételeket a felperesekkel versenytárs vállalkozások egyike jogellenesen készítette, a Bizottság a megtámadott határozatban jogosan használta fel azokat bizonyítékként az EUMSZ 101. cikkbe ütköző jogsértés megállapítása érdekében.

2. A MENTESSÉG NYÚJTÁSÁNAK FELTÉTELEI

A 2016. február 29-i **Schenker kontra Bizottság** ítéletben (T-265/12, fellebbezett,²³ [EU:T:2016:111](#)) a Törvényszék arról határozott, hogy a Bizottság milyen feltételek mellett nyújthat mentességet olyan vállalkozásnak, amely felfedi az állítólagos kartellben való részvételét.²⁴ A Törvényszékhez azon határozat megsemmisítése iránti kérelmet nyújtottak be, amelyben a Bizottság megállapította, hogy a nemzetközi légi szállítmányozási szolgáltatások ágazatában tevékenykedő társaságok ezen ágazatban különböző megállapodásokban és összehangolt magatartásokban vettek részt. A Bizottság, amely a Deutsche Post AG által a 2006. évi engedékenységi közlemény²⁵ alapján benyújtott mentesség iránti kérelmet követően indította meg vizsgálatát, utóbbinak megadta a kért mentességet. A felperes arra hivatkozva vitatta a Bizottságnak a Deutsche Post számára mentességet nyújtó határozatát, hogy a Bizottság ez utóbbi vállalkozást előnyben részesítette a mentesség vagy bírságcsökkentés iránti kérelmet benyújtó többi vállalkozással szemben. A Bizottság, noha négy jogsértés fennállását állapította meg, a légi szállítmányozási ágazatot lefedő általános feltételes mentességet nyújtott a Deutsche Postnak, anélkül hogy megvizsgálta volna, hogy az e vállalkozás által benyújtott bizonyítékok lefedték-e valamennyi szóban forgó magatartást. A felperes azt állította, hogy ha valamennyi mentesség iránti, illetve a bírságok összegének csökkentése iránti kérelmet a szállítványozási ágazat egészére figyelemmel értékelték volna, a felperes kedvezőbb bánásmódra lett volna jogosult.

E tekintetben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy abban az időpontban, amikor a Bizottság a 2006. évi engedékenységi közlemény 8. pontjának a) alpontja értelmében mentesség iránti kérelmet kap kézhez, még nem tud a szóban forgó kartellről. Ennélfogva, amint a 2006. évi engedékenységi közlemény 8. pontja a) alpontjának 1. lábjegyzete kifejti, a Bizottságnak el kell végeznie a mentesség iránti kérelem *ex ante* vizsgálatát, amely kizárólag a vállalkozás által szolgáltatott információk jellege és minősége alapján történik. A 2006. évi engedékenységi közlemény tehát nem zárja ki azt, hogy a Bizottság feltételes mentességet nyújtson valamely vállalkozásnak, még akkor sem, ha az e vállalkozás által szolgáltatott információk még nem teszik lehetővé a

23| C-263/16. P. sz. ügy, **Schenker kontra Bizottság**.

24| Lásd továbbá az alábbiakban az ezen ítélettel kapcsolatban „3. A Bizottságnak a vitarendezés választására vonatkozó lehetősége” cím alatt kifejtetteket.

25| A kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közlemény (HL 2006. C 298., 17. o.).

számára, hogy részletes és pontos képet alkosson a feltételezett kartell jellegéről és terjedelméről. Ennélfogva a Törvényszék megállapította, hogy a 2006. évi engedékenységi közlemény 8. pontjának a) alpontja, valamint 9. és 18. pontja nem követeli meg, hogy a vállalkozás által benyújtott elemek kifejezetten azokra a jogsértésekre vonatkozó információknak és bizonyítékoknak minősüljenek, amelyeket a Bizottság a közigazgatási eljárás végén megállapít, hanem elegendő az, hogy ezen elemek lehetővé tették a Bizottság számára, hogy célirányos vizsgálatot folytasson le a feltételezett jogsértéssel kapcsolatban, amely lefedi a Bizottság által ezen eljárás végén megállapított jogsértést, illetve jogsértéseket.

3. A BIZOTTSÁGNAK A VITARENDEZÉS VÁLASZTÁSÁRA VONATKOZÓ LEHETŐSÉGE

A 2016. február 29-i **Schenker kontra Bizottság** ítélet (T-265/12, fellebbezett,²⁶ [EU:T:2016:111](#)) arra is lehetőséget adott a Törvényszék számára, hogy állást foglaljon azzal kapcsolatban, hogy a Bizottság milyen mértékű mérlegelési mozgástérrel rendelkezik akkor, amikor az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk alkalmazásakor a vitarendezési eljárást választja.²⁷ A felperes azzal érvelt, hogy a Bizottság értékelési hibát követett el, amikor úgy döntött, hogy nem indít vitarendezési eljárást, anélkül hogy előtte felvette volna a kapcsolatot a megtámadott határozat címzettjeivel. A felperes szerint ugyanis a Bizottság nem képes teljes mértékben értékelni a vitarendezési eljárás célszerűségét anélkül, hogy előtte felvenné a kapcsolatot az érintett felekkel, és megvizsgálná ez utóbbiaknak a vitarendezéshez fűződő érdekét.

A Törvényszék kiemelte, hogy a 622/2008 bizottsági rendelettel²⁸ módosított 773/2004/EK rendelet²⁹ 10a. cikkének (1) bekezdése szerint a Bizottság határidőt állapíthat meg, amelyen belül a felek írásban nyilatkozhatnak, hogy készek egy esetleges vitarendezési beadvány benyújtása céljából vitarendezési megbeszéléseken részt venni. E rendelkezés szövegéből tehát egyértelműen kitűnik, hogy a Bizottság nem köteles felvenni a felekkel a kapcsolatot, hanem e tekintetben mérlegelési mozgástérrel rendelkezik. Ezzel összefüggésben a Törvényszék rámutatott arra, hogy a Bizottság gyakorlata megfelel e megközelítésnek. A vitarendezési eljárásról szóló közleményének³⁰ 6. pontja szerint ugyanis, amennyiben a Bizottság úgy ítéli meg, hogy egy ügy elvben alkalmas a vitarendezésre, a Bizottság az adott eljárásban részt vevő valamennyi fél esetében fel fogja mérni, hogy szándékukban áll-e a vitarendezés, jóllehet az eljárásban részt vevő feleknek nincs automatikusan joguk ezen eljárási formához. Az említett pontból egyértelműen kitűnik, hogy a Bizottság csak akkor méri fel az érintett vállalkozások szándékát, amennyiben úgy ítéli meg, hogy az ügy alkalmas a vitarendezésre. Ennélfogva az említett pont arról is rendelkezik, hogy a Bizottságnak lehetősége van megállapítani, hogy valamely ügy nem alkalmas vitarendezés útján való elbírálásra, anélkül hogy előtte felvette volna a kapcsolatot az érintett felekkel, és felmérte volna, hogy szándékukban áll-e a vitarendezés. Így a szóban forgó ügyben kizárólag azon tény, hogy a Bizottság nem mérte fel, hogy a felperesnek és a többi érintett vállalkozásnak szándékában áll-e a vitarendezés, önmagában nem alkalmas annak bizonyítására, hogy a megtámadott határozat hibás.

26 | C-263/16 P ügy, *Schenker kontra Bizottság*.

27 | Lásd továbbá fentebb az ezen ítélettel kapcsolatban „2. A mentesség nyújtásának feltételei” cím alatt kifejtetteket.

28 | A 773/2004/EK bizottsági rendelet kartellügyekben folytatott vitarendezési eljárásokkal kapcsolatos módosításáról szóló, 2008. június 30-i 622/2008/EK bizottsági rendelet (HL 2008. L 171., 3. o.)

29 | A Bizottság által az [EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk] alapján folytatott eljárásokról szóló, 2004. április 7-i 773/2004/EK bizottsági rendelet (HL 2004. L 123., 18. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 81. o.).

30 | Az 1/2003/EK tanácsi rendelet 7. és 23. cikke szerint kartellügyekben hozott határozatok elfogadása érdekében folytatott vitarendezési eljárások lefolytatásáról szóló bizottsági közlemény (HL 2008. C 167., 1. o.).

4. INDOKOLÁSI KÖTELEZETTSÉG

A 2016. december 13-i **Printeos és társai kontra Bizottság** ítéletben (T-95/15, [EU:T:2016:722](#)) a Törvényszéknek alkalma volt arra, hogy pontosítsa a 773/2004 rendelet 10a. cikke és a vitarendezési eljárásokról szóló közlemény alapján lefolytatott vitarendezési eljárás keretében hozott, versenyjogi bírságokat kiszabó bizottsági határozatokra vonatkozó indokolási kötelezettség terjedelmét.

Ezzel kapcsolatban, miután emlékeztetett az EUMSZ 296. cikk második bekezdésében előírt indokolási kötelezettség végrehajtásának elveire, a Törvényszék kimondta, hogy az Alapjogi Chartának egyrészt az EUMSZ 263. cikkel, másrészt pedig az EUMSZ 261. cikkel és az 1/2003/EK rendelet³¹ 31. cikkével összefüggésben értelmezett 47. cikkéből eredő követelményekre tekintettel, ahogyan azokat a vitarendezésről szóló közlemény 41. pontja felidézi, ezen elvek megfelelően alkalmazandók a Bizottság azon kötelezettségére is, hogy indokolja meg az olyan vitarendezési eljárás végén hozott, bírságokat kiszabó határozatot, amely eljárás keretében az érintett vállalkozás a javasolt bírságnak csak a legmagasabb összegét hivatott elfogadni.

Az uniós jogrend által a közigazgatási eljárásokban előírt biztosítékok, köztük az indokolási kötelezettség Bizottság általi tiszteletben tartásának még inkább alapvető jelentősége van akkor, ha a Bizottság a kiszabott bírságok összege megállapításának szakaszában úgy dönt, hogy – amint ebben az ügyben is – a bírságkiszabási iránymutatás³² 37. pontjára támaszkodva eltér az ezen iránymutatásban kifejtett általános módszertől. A 2006. évi iránymutatás ugyanis a követendő gyakorlatot érintő, tájékoztató jellegű olyan magatartási szabályt fogalmaz meg, amelytől a Bizottság egyes esetekre nézve nem térhet el anélkül, hogy olyan magyarázatot adna, amely összeegyeztethető többek között az egyenlő bánásmód elvével. Ennek az indokolásnak annál is inkább pontosnak kell lennie, mivel a 2006. évi iránymutatás 37. pontja csak homályosan utal az egyes ügyek egyediségére, tehát széles mérlegelési mozgásteret biztosít a Bizottságnak arra, hogy kivételesen kiigazítsa a bírságok alapösszegét. Ebből következik, hogy ebben az ügyben a Bizottság köteles lett volna kellően világosan és pontosan megmagyarázni, hogy hogyan szándékozott gyakorolni a mérlegelési jogkörét, ideértve az ennek érdekében általa figyelembe vett különböző ténybeli és jogi elemeket. Különösen a Bizottság azon kötelezettségére tekintettel, hogy a bírságok összegének meghatározása során tiszteletben tartsa az egyenlő bánásmód elvét, ez az indokolási kötelezettség felöleli mindazon releváns elemet, amely szükséges annak mérlegeléséhez, hogy az érintett vállalkozások, amelyek bírságainak alapösszegét kiigazítják, hasonló helyzetben vannak-e, vagy sem, továbbá hogy az említett helyzeteket egyenlően vagy egyenlőtlenül kezelték-e, valamint hogy az említett helyzetek esetleges egyenlő vagy egyenlőtlen kezelése objektíven igazolható-e. Márpedig a szóban forgó ügyben a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban nem fejtette ki azokat az okokat, amelyek miatt az érintett vállalkozásokkal szemben nyilvánvalóan eltérő mértékű csökkentéseket alkalmazott. A Törvényszék ez alapján kimondta, hogy a megtámadott határozatnak elégtelen az indokolása.

5. KORLÁTLAN FELÜLVIZSGÁLATI JOGKÖR

A 2016. június 28-i **Portugal Telecom kontra Bizottság** ítélet (T-208/13, [EU:T:2016:368](#)) és a 2016. június 28-i **Telefónica kontra Bizottság** ítélet (T-216/13, fellebbezett,³³ [EU:T:2016:369](#)) alkalmat adott a Törvényszéknek

31 | A[z EUMSZ 101. cikkben] és [az EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o., magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.).

32 | Az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról szóló iránymutatás (HL 2006. C 210., 2. o.).

33 | C-487/16. P. sz. ügy, **Telefónica kontra Bizottság**.

arra, hogy pontosítsa az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban hozott bizottsági határozatok – és különösen az ennek keretében kiszabásra kerülő bírságok összegének meghatározása – tekintetében az uniós bíróság által gyakorolt bírósági felülvizsgálat terjedelmét.³⁴ A Törvényszék arra kéri fel, hogy vizsgálja meg azon határozat jogszerűségét, amelyben a Bizottság megállapította, hogy a Portugal Telecom SGPS, SA (Portugália elsőszámú távközlési szolgáltatója) és a Telefónica, SA (Spanyolország elsőszámú távközlési szolgáltatója) megsértette az EUMSZ 101. cikket azáltal, hogy versenyellenes megállapodásban vett részt. Az ügy középpontjában a Vivo brazil mobiltelefon-szolgáltatóban a Portugal Telecomot megillető részesedés Telefónica általi megszerzéséről szóló szerződésbe illesztett, az ibériai piacra vonatkozó versenytilalmi kikötés állt.

E tekintetben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a Bizottság által az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásokban hozott határozatok bírósági felülvizsgálatának rendszere az uniós intézmények jogi aktusainak az EUMSZ 263. cikkben létrehozott jogszerűségi vizsgálatából áll, amely a Bizottság által e területen kiszabott szankciókat illetően az EUMSZ 261. cikk alapján és a felperesek kérelmére kiegészíthető a Törvényszék által gyakorolt korlátlan felülvizsgálati jogkörrel. A Törvényszék azonban úgy vélte, hogy a szóban forgó ügyekben nem rendelkezik elegendő adattal ahhoz, hogy meghatározza a felperesekkel szemben kiszabandó bírság végleges összegét. A Törvényszék ugyanis hangsúlyozta, hogy kétségtelenül igaz, hogy az 1/2003 rendelet 31. cikke értelmében a Törvényszéket megillető korlátlan felülvizsgálati jogkör feljogosítja a bíróságot arra, hogy a szankció jogszerűségének egyszerű vizsgálatán túl a Bizottság értékelését a sajátjával helyettesítse. Ugyanakkor a jelen ügyekben a Bizottság az eladásoknak a bírságösszeg kiszámítása érdekében figyelembe veendő értékének meghatározása során nem folytatta le a felperesek által annak bizonyítása érdekében előadott körülmények elemzését, hogy bizonyos szolgáltatásokat illetően a felek között nem volt potenciális verseny. Ezen eladások értékének a Törvényszék általi meghatározása tehát azt jelentette volna, hogy az iratanyag vizsgálati hiányosságát a Törvényszéknek kellett volna pótolnia. Márpedig a korlátlan felülvizsgálati jogkör gyakorlása nem terjedhet addig, hogy a Törvényszék ilyen vizsgálatot folytasson le.

AZ EUMSZ 101. CIKK TERÜLETÉT ÉRINTŐ FEJLEMÉNYEK

1. A POTENCIÁLIS VERSENY FOGALMA

Ugyanazon a napon hozott öt másik ítélettel együtt (2016. szeptember 8-i **Arrow Group és Arrow Generics kontra Bizottság** ítélet, T-467/13, nem tették közzé, [EU:T:2016:450](#); 2016. szeptember 8-i **Merck kontra Bizottság** ítélet, T-470/13, nem tették közzé, [EU:T:2016:452](#); 2016. szeptember 8-i **Sun Pharmaceutical Industries és Ranbaxy (UK) kontra Bizottság** ítélet, T-460/13, nem tették közzé, [EU:T:2016:453](#); 2016. szeptember 8-i **Generics (UK) kontra Bizottság** ítélet, T-469/13, nem tették közzé, [EU:T:2016:454](#); 2016. szeptember 8-i **Xellia Pharmaceuticals és Alpharma kontra Bizottság** ítélet, T-471/13, nem tették közzé, [EU:T:2016:460](#)), amely ítéleteket egy sor, a citalopram gyógyszerhatóanyagot tartalmazó antidepresszáns gyógyszerek piacán létrejött kartell fennállását megállapító bizottsági határozattal szemben benyújtott kereset keretében hozták, a 2016. szeptember 8-i **Lundbeck kontra Bizottság** ítélet (T-472/13, fellebbezett,³⁵ [EU:T:2016:449](#)) alkalmat adott a Törvényszéknek arra, hogy megállapításokat tegyen a potenciális verseny

34| Lásd továbbá az alábbiakban az ezen ítéletekkel kapcsolatban „Az EUMSZ 101. cikk területét érintő fejlemények – 2. Cél általi korlátozás és 3. A bírság összegének kiszámítása” cím alatt kifejtetteket.

35| C-591/16. P. sz. ügy, **Lundbeck kontra Bizottság**.

fogalmával kapcsolatban.³⁶ Ezen ügyben azokról a megállapodásokról volt szó, amelyeket egyrésztől egy dán jog szerinti társaság, a H. Lundbeck A/S (a továbbiakban: Lundbeck), amely irányítása alatt tart egy új gyógyszerek kutatására és forgalmazására szakosodott vállalatcsoportot, és amely a szóban forgó gyógyszerekre vonatkozó szabadalmak jogosultja, másrészt pedig generikus gyógyszerek gyártásával és értékesítésével foglalkozó vállalkozások kötöttek. E megállapodások arra irányultak, hogy a Lundbeck által fizetett jelentős összegek ellenében korlátozzák az utóbbi vállalkozásoknak az érintett termékek piacára lépését. A Bizottság megállapította, hogy a Lundbeck és a generikus vállalkozások legalábbis potenciális versenytársak, és hogy a vitatott megállapodások cél általi versenykorlátozásnak minősülnek.

E tekintetben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a kérdéses piacon fennálló verseny feltételeinek vizsgálata nemcsak a tényleges, hanem a potenciális versenyen is alapul, azért, hogy a piac struktúrájának, és az annak működését meghatározó gazdasági és jogi háttérnek a figyelembevételével megállapítható legyen, vajon valós és konkrét lehetőség van-e arra, hogy az érintett vállalkozások egymással versenyezzenek, vagy hogy az új versenytárs az érintett piacra léphessen, és a letelepedett vállalkozásokkal versenyezzen. Annak eldöntése érdekében, hogy valamely vállalkozás potenciális versenytársnak minősül-e, a Bizottságnak azt kell megvizsgálnia, hogy az általa vizsgált megállapodás megkötése hiányában e vállalkozásnak – életképes gazdasági stratégia keretében – valós és konkrét lehetősége lett volna-e arra, hogy az említett piacra lépjen, és az ott letelepedett vállalkozásokkal versenyezzen. Az ilyen bizonyítást tényekkel vagy a releváns piac szerkezetének elemzésével kell alátámasztani.

Ezzel összefüggésben, konkrétan a Lundbeck azon érvét megvizsgálva, hogy a megtámadott határozatot téves jogalkalmazással hozták, mivel az megállapította, hogy a gyógyszerek harmadik személyek szellemi tulajdonjogait sértő forgalomba hozatala az EUMSZ 101. cikk értelmében vett potenciális verseny megnyilvánulásának minősül, a Törvényszék megjegyezte, hogy noha igaz, hogy a szabadalmak érvényességét mindaddig vélelmezni kell, amíg azokat az erre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóság vagy bíróság kifejezetten vissza nem vonja vagy érvénytelenné nem nyilvánítja, az érvényesség ilyen vélelme nem lehet egyenértékű egy olyan vélelemmel, miszerint jogellenesek a szabályosan forgalomba hozott azon generikus termékek, amelyekről a szabadalom jogosultja úgy véli, hogy sértik a szabadalmát. Így a jelen ügyben a generikumok piacra lépése esetén a Lundbeck feladata volt annak a nemzeti bíróságok előtti bizonyítása, hogy e gyógyszerek sértik valamelyik eljárási szabadalmát, mivel a kockázattal történő piacra lépés önmagában nem jogellenes. Egyébként a Lundbeck által a generikus vállalkozásokkal szemben indított bitorlási kereset esetén az utóbbiaknak viszontkereset révén lehetőségük lenne arra, hogy vitassák a Lundbeck által hivatkozott szabadalom érvényességét. Ennélfogva általános jelleggel több konkrét és reális piacralépési lehetőséget jelentő út állt a generikus vállalkozások rendelkezésére a vitatott megállapodások megkötésének időpontjában, többek között a generikus termék „kockázattal” történő forgalomba hozatala, annak lehetőségével, hogy esetleges jogviták keretében szembe kell szállniuk a Lundbeckkel. Az ilyen lehetőség valóban a potenciális verseny megnyilvánulása egy olyan, a jelen üggyhöz hasonló helyzetben, amelyben a Lundbeck eredeti szabadalmi lejárta, és léteztek más olyan eljárások, amelyek lehetővé tették a generikus citalopram előállítását, és amelyekről nem állapították meg, hogy sértik a Lundbeck egyéb szabadalmait. Ezenkívül a generikus vállalkozások által a vitatott megállapodások megkötését megelőzően a citalopram piacára való belépés érdekében tett lépések és befektetések azt bizonyítják, hogy e vállalkozások készek voltak belépni a piacra, és vállalni az e belépéssel járó kockázatokat. A Törvényszék egyébiránt rámutatott arra, hogy noha a vitatott megállapodások megkötésével egyidejű egyéb nyilatkozatok alapján úgy lehetne vélni, hogy a generikus vállalkozásoknak kétségeik voltak termékeik nem bitorló jellegét illetően, vagy hogy a Lundbeck meg volt győződve arról, hogy szabadalmi érvényesek, ezek nem elegendők azon megállapítás megkérdőjelezéséhez, amely szerint a generikus vállalkozásokat potenciális fenyegetésnek tekintették

36 | Lásd továbbá az alábbiakban az ezen ítélettel kapcsolatban a „2. Cél általi korlátozás – A versenytársak piacról való kizárásával járó, aránytalan fordított kifizetések” cím alatt kifejtetteket.

a Lundbeck szempontjából, és hogy azok már pusztán létezésükkel is versenynyomást gyakorolhattak a társaságra és a piacon tevékenykedő vállalkozásokra.

A Törvényszék ezen túlmenően emlékeztetett arra, hogy a potenciális verseny fennállásának bizonyításához kizárólag az szükséges, hogy a piacra lépés észszerű időn belül történjen, anélkül hogy e tekintetben pontos korlátot határozná meg. Ennélfogva ahhoz, hogy a jelen ügyben meg lehessen állapítani a potenciális verseny fennállását, nem szükséges, hogy a Bizottság bizonyítsa azt, hogy a generikus vállalkozások piacra lépése bizonyosan a vitatott megállapodások lejáratá előtt megtörtént volna, már csak azért sem, mert konkrétan a gyógyszeripari ágazatban a potenciális verseny a szabadalom lejáratá előtt is fennállhat, és az e lejárat előtt tett lépések relevánsak annak értékelése szempontjából, hogy e verseny korlátozott volt-e. Végül a Törvényszék megjegyezte, hogy a potenciális verseny magában foglalja többek között a szükséges forgalombahozatali engedélyeket megszerezni kívánó generikus vállalkozások tevékenységeit, valamint valamennyi, a piacra lépés előkészítéséhez elengedhetetlen közigazgatási és üzleti lépés megtételét. Az EUMSZ 101. cikk védi e potenciális versenyt. Abban az esetben ugyanis, ha a versenyjog megsértése nélkül fizetni lehetne azon vállalkozásoknak, amelyek éppen megteszik a valamely generikus gyógyszer forgalmazásának előkészítéséhez elengedhetetlen lépéseket, és amelyek ennek érdekében jelentős befektetéseket eszközöltek, azért, hogy állítsák le, vagy pusztán lassítsák ezt a folyamatot, akkor soha nem állna fenn tényleges verseny, vagy csak jelentős késedelmek mellett, aminek költségeit a fogyasztók viselnék.

2. CÉL ÁLTALI KORLÁTOZÁS

a. VERSENYTILALMI KIKÖTÉS

A 2016. június 28-i **Portugal Telecom kontra Bizottság** ítélet (T-208/13, [EU:T:2016:368](#)) és a 2016. június 28-i **Telefónica kontra Bizottság** ítélet (T-216/13, fellebbezett,³⁷ [EU:T:2016:369](#)) arra is alkalmat adott a Törvényszéknek, hogy a vitatott versenytilalmi kikötés cél általi versenykorlátozásnak minősítésével kapcsolatban tegyen megállapításokat.³⁸ A felperesek e minősítést arra hivatkozva vitatták, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy ők potenciális versenytársak, és a kikötés tehát alkalmas a verseny korlátozására.

Először is a vitatott kikötés „járulékos korlátozásnak” minősítését illetően a Törvényszék úgy vélte, hogy a Portugal Telecom nem bizonyította, hogy az e vitatott kikötés által eredményezett korlátozás e társaságnak a Telefónica tulajdonában lévő részvényeire vonatkozó visszavásárlási joggal (eredetileg a megállapodásban foglalt, majd onnan törölt jog) és a spanyol társaság által kinevezett igazgatótanácsi tagjainak lemondásával (a megállapodás végleges változatában foglalt lemondás) függ össze. Ami a vitatott kikötésben foglalt, önértékelésre vonatkozó kötelezettséget illeti, semmi nem utal arra, hogy az említett kikötés tartalmazta e kötelezettséget, amelytől a versenytilalmi kötelezettség hatálybalépése függött. Egyébiránt, noha a Telefónica azt állította, hogy a vitatott kikötést a portugál kormány tette kötelezővé, illetve hogy az mindenesetre szükséges volt ahhoz, hogy e kormány ne akadályozza meg a „Vivo-műveletre” vonatkozó megállapodást, a Törvényszék megállapította, hogy a Telefónica nem nyújtott be elengedő bizonyítékot ezen állítások alátámasztására. Ezenkívül a Törvényszék rámutatott arra, hogy a Telefónica nem terjesztett elő olyan bizonyítékot, amely magyarázatot adott volna arra, hogy egy, a portugál és a spanyol piacra vonatkozó versenytilalmi kikötést miért lehet objektíve szükségesnek tekinteni egy olyan ügylet szempontjából, amely valamely brazil piaci szereplőben való részesedésszerzésre irányul.

37| C-487/16. P. sz. ügy, *Telefónica kontra Bizottság*.

38| Lásd továbbá az ezen ítéletekkel kapcsolatban fentebb az „Általános kérdések – 5. Korlátlan felülvizsgálati jogkör” és az alábbiakban a „3. A bírság összegének kiszámítása” cím alatt kifejtetteket.

Másodszor a vitatott kikötésnek a Portugal Telecom és a Telefónica közötti verseny korlátozására való alkalmasságát illetően a felperesek azzal érveltek, hogy a Bizottság hibát követett el, mivel nem vizsgálta meg a potenciális verseny feltételeit annak megállapítása érdekében, hogy a felpereseknek tényleges és konkrét lehetőségük volt-e arra, hogy a versenytilalmi kikötés által állítólag érintett releváns piacokon egymással versenyezzenek. E tekintetben a Törvényszék rámutatott arra, hogy annak értékelése során, hogy valamely vállalkozások közötti megállapodás vagy vállalkozások társulása által hozott döntés elegendő károssági fokot mutat-e ahhoz, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében vett, cél általi versenykorlátozásnak kelljen tekinteni, e megállapodás rendelkezéseinek tartalmát, az általa elérni kívánt célkitűzéseket, valamint azt a gazdasági és jogi hátteret kell megvizsgálni, amelybe a megállapodás illeszkedik. A Bizottság azonban nem mindig köteles az érintett piac vagy piacok pontos meghatározására. Így az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése keretében a releváns piac előzetes meghatározása nem kötelező akkor, ha a vitatott megállapodás önmagában versenyellenes célra irányul. Ennélfogva, mivel ebben az ügyben a Bizottság megállapította, hogy a megtámadott határozatban szankcionált kikötés célja a piacok felosztása volt, a felperesek nem állíthatták, hogy az érintett piacok részletes elemzése szükséges lett volna annak eldöntéséhez, hogy a kikötés cél általi versenykorlátozásnak minősül-e. A versenykorlátozó célú megállapodást kötő vállalkozások ugyanis főszabály szerint nem mentesülhetnek az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazása alól arra hivatkozva, hogy megállapodásuknak nem lehetett érzékelhető hatása a versenyre. Ezért nem releváns a felperesek azon érvelése, miszerint az állítólagos versenytilalmi megállapodás létezése nem képezheti a felek közötti potenciális verseny fennállásának bizonyítékát.

b. A VERSENYTÁRSÁK PIACRÓL VALÓ KIZÁRÁSÁVAL JÁRÓ, ARÁNYTALAN FORDÍTOTT KIFIZETÉSEK

A 2016. szeptember 8-i **Lundbeck kontra Bizottság** ítélet (T-472/13, fellebbezett,³⁹ [EU:T:2016:449](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek többek között azt kellett megvizsgálnia, hogy a citalopram gyógyszerhatóanyagot tartalmazó antidepresszáns gyógyszerekre vonatkozó szabadalmak jogosultja, a Lundbeck által irányított vállalatcsoport és a generikus gyógyszereket gyártó vállalkozások között létrejött megállapodások, amelyek arra irányultak, hogy a Lundbeck által eszközölt jelentős kifizetések ellenében kizárják e vállalkozásokat az említett gyógyszerek piacáról, az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom hatálya alá tartoznak-e.⁴⁰

Mindenekelőtt a Törvényszék kiemelte, hogy az a tény, hogy a versenykorlátozásokat jelentős fordított kifizetések révén érték el, döntő elem e megállapodások jogi értékelése szempontjából. Ebből kitűnik, hogy amikor a fordított kifizetés a versenytársak piacról való kizárásához vagy a piacra lépést elősegítő elemek korlátozásához kapcsolódik, előfordulhat, hogy e korlátozás nem kizárólag a szabadalmak erejének felek általi értékeléséből következik, hanem a korlátozást e kifizetés révén érik el, ami ezáltal a verseny kivásárlásához hasonlít. Így a jelen ügyben az ilyen kifizetések aránytalansága, több más tényezővel együttesen – mint az, hogy e kifizetések összege láthatóan megfelel legalább a generikus vállalkozások által piacra lépésük esetén várt nyereségnek, vagy a generikus vállalkozások számára a megállapodások lejártát követően termékeik piacra dobását bitorlási keresetek kockázata nélkül lehetővé tévő kikötések hiánya – lehetővé teszi annak megállapítását, hogy a vitatott megállapodások a versenynek az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében vett, cél általi korlátozására irányultak.

39| C-591/16. P. sz. ügy, **Lundbeck kontra Bizottság**.

40| Lásd továbbá fentebb az ezen ítélettel kapcsolatban „1. A potenciális verseny fogalma” cím alatt kifejtetteket.

Ezt követően a Törvényszék megjegyezte, vitathatatlan, hogy a generikus vállalkozások és a Lundbeck által viselt kockázatok aszimmetriája – mivel a szóban forgó szabadalmaztatott gyógyszer ez utóbbi társaság forgalmának lényeges részét teszi ki – részben lehetővé teszi azon okok megmagyarázását, amelyek miatt ez utóbbi arra kényszerülhetett, hogy jelentős összegű fordított kifizetéseket teljesítsen azon, akár csekély kockázat elkerülése érdekében, hogy a generikumok a piacra léphetnek. E körülmény azonban egyáltalán nem zárhatja ki az EUMSZ 101. cikk alkalmazását. Így, noha lehetséges, hogy a generikus vállalkozások jogellenes piacra lépése esetén az ilyen piacra lépés által okozott visszafordíthatatlan áresések miatt helyrehozhatatlan kár érhetne volna a Lundbecket, a gyógyszerhatóanyagra vonatkozó szabadalom lejártát követően a szabályozott árak csökkenése a gyógyszerpiacok egyik, a Lundbeck által ismert jellemzője, és az ily módon olyan rendes üzleti kockázatot jelent, amely nem igazolhatja versenyellenes megállapodások megkötését. Ennélfogva a kockázatok aszimmetriájára vonatkozó álláspont elfogadása végső soron azt jelentené, hogy úgy tekintjük, hogy a Lundbeck a vitatott megállapodásokhoz hasonló megállapodásoknak a generikus vállalkozásokkal való megkötése révén megvédhette magát az árak olyan visszafordíthatatlan csökkenésétől, amelyet még akkor sem lehetett volna elkerülni, ha megnyerte volna a nemzeti bíróságok előtt indított bitorlási pereket. Ez az eredmény egyértelműen ellentétes lenne az EUM-Szerződés versenyről szóló rendelkezéseinek célkitűzéseivel, amelyek többek között a fogyasztóknak a versenytársak közötti összejátszásból eredő indokolatlan áremelésekkel szembeni védelmét célozzák. Ennélfogva nincs ok arra, hogy elismerjük, hogy az ilyen összejátszás az adott ügyben jogszerű, azzal az indokkal, hogy eljárási szabadalmakról volt szó, holott e szabadalmak nemzeti bíróságok előtti megvédése még a Lundbeck számára legkedvezőbb forgatókönyv esetén sem vezethetett volna ugyanilyen negatív eredményekhez a verseny és különösen a fogyasztók szempontjából. Mindenesetre, hangsúlyozta a Törvényszék, még ha a vitatott megállapodásokban szereplő korlátozások potenciálisan a Lundbeck szabadalmainak hatálya alá is tartoztak, abban az értelemben, hogy azokat perek keretében is el lehetett volna érni, a vitatott megállapodások megkötésének időpontjában pusztán egy lehetőségéről volt szó. Márpedig az, hogy a generikus vállalkozások termékeinek bitorló vagy nem bitorló jellegére és a Lundbeck szabadalmainak érvényességére vonatkozó ezen bizonytalanságot felváltotta az arra vonatkozó bizonyosság, hogy a generikus vállalkozások a vitatott megállapodások időtartama alatt nem lépnek be a piacra, önmagában cél általi versenykorlátozást jelent ebben az ügyben, mivel ezt az eredményt fordított kifizetés révén érték el.

Végül a Törvényszék megállapította, hogy a generikus vállalkozások jelentős erőfeszítéseket tettek piacra lépésük előkészítése érdekében, és hogy nem állt szándékukban lemondani ezen erőfeszítésekről a Lundbeck szabadalmi miatt. Vitathatatlan, hogy bizonytalanság állt fenn azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy termékeiket esetlegesen bitorló jellegűnek nyilvánítja-e az illetékes bíróság. A megtámadott határozat ugyanakkor bizonyította, hogy a generikus vállalkozások per esetén valós esélyekkel rendelkeztek volna annak megnyerésére. Ennélfogva a vitatott megállapodások megkötésével az azokban részes felek e bizonytalanságot azzal a bizonyossággal váltották fel, hogy a generikus vállalkozások jelentős összegű fordított kifizetések fejében nem lépnek a piacra, ezáltal a megállapodások időtartamára kiküszöbölve a piacon minden – akár csak potenciális – versenyt.

3. A BÍRSÁG ÖSSZEGÉNEK KISZÁMÍTÁSA

A 2016. június 28-i **Portugal Telecom kontra Bizottság** ítéletben (T-208/13, [EU:T:2016:368](#)) és a 2016. június 28-i **Telefónica kontra Bizottság** ítéletben (T-216/13, fellebbezett,⁴¹ [EU:T:2016:369](#)) a Törvényszéknek továbbá az alkalmazandó bírság összegének kiszámítása során figyelembe veendő eladások értékének meghatározásáról

41 | C-487/16 P ügy, *Telefónica kontra Bizottság*.

is kellett határoznia.⁴² A felperesek azt állították, hogy a bírság kiszámításából ki kell zárni az olyan piacokon teljesített vagy olyan szolgáltatásokhoz kapcsolódó eladások értékét, amelyek nem képezhetik potenciális verseny tárgyát, és amelyek nem tartoznak a vitatott versenytilalmi kikötés hatálya alá.

E kérdéssel kapcsolatban, noha a Bizottság azzal érvelt, hogy a versenytilalmi kikötés nagyon széles körű hatályára tekintettel nem kellett a felperesek által hivatkozott minden egyes szolgáltatás vonatkozásában elemeznie a felek közötti potenciális versenyt annak érdekében, hogy meghatározza az eladásoknak a bírságösszeg kiszámítása során figyelembe veendő értékét, a Törvényszék kimondta, hogy ezen érvelés nem fogadható el. Az említett kikötés ugyanis a szövege értelmében alkalmazandó volt „minden olyan projektre, amely a távközlési ágazathoz kapcsolódik, és amely során a felek az ibériai piacon egymás versenytársai lehetnek”. Ezenkívül a Törvényszék megjegyezte, hogy a Bizottság a bírság összegének kiszámításához azon tevékenységek eladásainak értékét használta fel, amelyek szerinte a kikötés hatálya alá estek, és kizárta a folyamatban lévő azon tevékenységeknek megfelelő eladásokat, amelyek a kikötés szövege szerint ki voltak zárva annak hatálya alól. Ennélfogva a bírságösszeg kiszámításakor nem lehet figyelembe venni az olyan tevékenységeknek megfelelő eladásokat sem, amelyek a kikötés időbeli hatálya alatt nem képezhették a másik féllel folytatott verseny tárgyát, és amelyek a kikötés szövege értelmében is ki voltak zárva annak hatálya alól. Ebből következik, hogy még ha a Bizottságnak a jogsértés megállapítása érdekében nem is kellett a felperesek által hivatkozott minden egyes szolgáltatás tekintetében értékelnie a potenciális versenyt, legalább azt meg kellett volna vizsgálnia, hogy a felperesek megalapozottan állítják-e, hogy a szóban forgó szolgáltatások eladásainak értékét ki kell zárni a bírság összegének kiszámításából amiatt, hogy a felek között e szolgáltatások tekintetében nem volt potenciális verseny.

E tekintetben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a Bizottságnak mérlegelnie kell az érintett vállalkozásra gyakorolni szándékozott hatást, figyelembe véve különösen az e vállalkozásnak a jogsértés elkövetése időszakában fennállt tényleges gazdasági helyzetét tükröző forgalmat. A Bizottság a bírság összegének meghatározása érdekében figyelembe veheti nem csupán a vállalkozás teljes forgalmát, hanem e forgalomnak a jogsértés tárgyát képező termékekből származó részét is, amely tehát a jogsértés terjedelméről nyújt tájékoztatást. Ezzel összefüggésben a Törvényszék megjegyezte, hogy a 2006. évi bírságkiszabási iránymutatás 13. pontjának célja az, hogy a vállalkozással szemben kiszabott bírság összege kiszámításának kiindulópontja egy olyan összeg legyen, amely tükrözi a jogsértés gazdasági jelentőségét és e vállalkozás abban való viszonylagos súlyát. Következésképpen az eladások értékének az említett iránymutatás 13. pontjában szereplő fogalma felöleli az Európai Gazdasági Térségen (EGT) belül az elkövetett jogsértéssel érintett piacon teljesített eladásokat, anélkül hogy meg kellene határozni, hogy e jogsértés ténylegesen kihatott-e ezen eladásokra. Mindazonáltal e fogalom nem terjedhet odáig, hogy magában foglalja a szóban forgó vállalkozás által teljesített olyan eladásokat, amelyek közvetlenül vagy közvetve nem tartoznak e kartell körébe.

A Törvényszék szerint cél általi korlátozás esetén nem követelhető meg a Bizottságtól, hogy a jogsértés hatályával érintett valamennyi piac és szolgáltatás vonatkozásában hivatalból folytassa le a potenciális verseny vizsgálatát. A kialakított megoldás nem abban áll, hogy a bírság összegének meghatározása keretében olyan kötelezettséget támasszon a Bizottsággal szemben, amely versenyellenes célú jogsértés esetén az EUMSZ 101. cikk alkalmazása szempontjából nem terheli őt, hanem abban, hogy levonja az abból eredő következményeket, hogy az iránymutatás 13. pontja értelmében az eladások értékének közvetlenül vagy közvetve kapcsolódnia kell a jogsértéshez, és nem foglalhatja magában azokat az eladásokat, amelyek közvetlenül vagy közvetve nem tartoznak a szankcionált jogsértés körébe. Ebben az ügyben, tekintettel a vitatott kikötés szövegére, valamint arra, hogy a felperesek ténybeli elemeket adtak elő annak bizonyítása érdekében, hogy bizonyos hivatkozott szolgáltatások eladásainak értékét ki kell zárni a bírság összegének

42] Lásd továbbá fentebb az ezen ítéletekkel kapcsolatban az „Általános kérdések – 5. Korlátlan felülvizsgálati jogkör” és „Az EUMSZ 101. cikk területét érintő fejlemények – 2. Cél általi korlátozás – a) Versenytilalmi kikötés” cím alatt kifejtetteket.

kiszámításából amiatt, hogy a felek között nem volt semmilyen verseny, a Bizottságnak ezeket az elemeket meg kellett volna vizsgálnia. Így a Bizottságnak meg kellett volna határoznia azokat a szolgáltatásokat, amelyek vonatkozásában a felek az ibériai piacon nem voltak egymás potenciális versenytársai. Csak ilyen ténybeli és jogi elemzés alapján lehetett volna meghatározni a jogsértéshez közvetlenül vagy közvetve kapcsolódó eladásokat, amelyek értékének kellett volna kiindulási összegként szolgálnia a bírság alapösszegének kiszámításához.

A 2016. január 19-i **Toshiba kontra Bizottság** ítéletben (T-404/12, fellebbezett,⁴³ [EU:T:2016:18](#))⁴⁴ és a 2016. január 19-i **Mitsubishi Electric kontra Bizottság** ítéletben (T-409/12, [EU:T:2016:17](#)) a Törvényszék többek között azzal kapcsolatban tett pontosításokat, hogy miként kell meghatározni a bírság alapösszegét abban az esetben, ha egy vállalkozás közös vállalkozás révén vesz részt kartellben. A felperesek a referenciaévben olyan közös vállalkozás révén vettek részt a vitatott kartellben, amelynek tőkéjében egy másik résztvevővel együtt egyenlő arányú részesedéssel rendelkeztek. A Bizottság annak érdekében, hogy orvosolja az e kartell vonatkozásában eredetileg hozott határozat megsemmisítését eredményező jogellenességet, úgy döntött, hogy hipotetikus kiindulási összeget számít ki a közös vállalkozás vonatkozásában ez utóbbinak a hivatkozási évben elért forgalma alapján, és azt felosztja a két résztulajdonos között a közös vállalkozás létrehozását megelőző utolsó teljes évben az érintett termékekkel elért forgalmuk arányában.

A Törvényszék arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Bizottság helyesen döntött úgy, hogy a közös vállalkozás vonatkozásában hipotetikus kiindulási összeget határoz meg, és azt felosztja a résztulajdonosai között, mivel az említett vállalkozás teljes felelősséggel bíró közös vállalkozás volt, amely a résztulajdonosaitól elkülönülő jogalanynak minősült, még ha résztulajdonosai közösen is irányították azt. E körülmények között az, hogy a Bizottság a közös vállalkozás megszűnésére figyelemmel a megtámadott határozatban kizárólag a résztulajdonosokkal szemben szabott ki bírságokat, nem járhat azzal a következménnyel, hogy a Bizottság köteles lenne mesterségesen kettéválasztani ez utóbbi forgalmát. Azon érvet, miszerint a forgalmat a két résztulajdonos között a közös vállalkozás tőkéjében való részesedésük alapján kellett volna felosztani, nem pedig a közös vállalkozás létrehozását megelőző utolsó évben teljesített eladásai alapján, a Törvényszék szerint nem lehet elfogadni. E tekintetben a Törvényszék is a Bizottság azon döntésével ért egyet, hogy a kiindulási összeget a résztulajdonosok között a közös vállalkozás létrehozását megelőző utolsó évben teljesített eladásai alapján kell felosztani, mivel ezen adatok tanúsítják a két résztulajdonosnak a közös vállalkozás létrehozatalának időpontjában fennálló, tényleges egyenlőtlen piaci helyzetét, míg a tőkerészesedések mértékét a piactól idegen körülmények is indokolhatták vagy befolyásolhatták. A Törvényszék megállapította, hogy a jelen ügy körülményei között e döntés nem eredményez a kartell többi résztvevőjével szemben egyenlőtlen bánásmódot.

A Törvényszéknek ezenkívül meg kellett vizsgálnia a felperesek azon érvét, miszerint a Bizottság megsértette az arányosság elvét azzal, hogy a velük szemben kiszabott bírság összegét ugyanolyan módon számította ki, mint az európai gyártók bírságainak összegét; e tekintetben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy amennyiben a jogsértést több vállalkozás követte el, meg kell vizsgálni az egyes vállalkozások részvételének viszonylagos súlyát. Így azon tény, hogy valamely vállalkozás nem vett részt a kartell valamennyi alkotóelemében, illetve csekély szerepet játszott azokban, amelyekben részt vett, figyelembe kell venni a jogsértés súlyának mérlegelése és a bírság összegének meghatározása során. E megfontolások fényében a Törvényszék megállapította, hogy az adott ügyben a japán vállalkozások – köztük a felperesek – részéről a cselekvéstől való tartózkodás előfeltételét képezte annak, hogy az EGT-ben a gázszigetelt kapcsolóberendezésekre vonatkozó projektek európai gyártók közötti felosztására az e célból megállapított szabályok alapján kerülhessen sor. Így az őket terhelő

43| C-180/16. P. sz. ügy, **Toshiba kontra Bizottság**.

44| Lásd továbbá fentebb az ezen ítélettel kapcsolatban az „Általános kérdések – 1. Védelemhez való jog” cím alatt kifejtetteket.

kötelezettségvállalások tiszteletben tartásával a japán vállalkozások szükségképpen közreműködtek abban, hogy a jogsértés egészében véve működhessen. Következésképpen a Törvényszék megállapította, hogy a felperesek jogsértésben való közreműködése összehasonlítható az európai vállalkozások közreműködésével.

IV. ÁLLAMI TÁMOGATÁSOK

ELFOGADHATÓSÁG

1. MEGTÁMADHATÓ AKTUS

A 2016. március 9-i *Port autonome du Centre et de l'Ouest és társai kontra Bizottság* végzés (T-438/15, [EU:T:2016:142](#)) alkalmat adott a Törvényszéknek arra, hogy felidézze, mely feltételek mellett minősül az EUMSZ 263. cikk értelmében keresettel megtámadható aktusnak egy létező támogatásokra vonatkozó eljárás keretében küldött bizottsági levél. A vitatott levelet az érintett tagállam és a Bizottság közötti, a 659/1999/EK rendelet⁴⁵ 17. cikkének (1) bekezdésében foglalt együttműködés szakaszában küldték meg. A felperesek szerint a levél azt megállapító határozatot tartalmazott, hogy a belga kikötők társaságiadó-mentessége a belső piaccal összeegyeztethetetlen létező állami támogatás.

A Törvényszék szerint, mivel a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslat nem minősül megtámadható jogi aktusnak, az ilyen javaslatokat előkészítő jogi aktusok, mint amilyen a vitatott levél is, még kevésbé minősülnek kötelező joghatásokat kiváltó aktusoknak. A Törvényszék e tekintetben emlékeztetett arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint olyan aktusok vagy határozatok esetén, amelyek kidolgozása több szakaszban, különösen egy belső eljárás végén történik, csak azon intézkedések minősülnek megtámadható aktusnak, amelyek ezen eljárás végén véglegesen rögzítik az intézmény álláspontját, a végleges határozat előkészítésére irányuló közbenső intézkedések azonban nem. Márpedig a jelen ügyben a vitatott levelet illetően nyilvánvalóan nem ez az eset áll fenn, mivel e levél tartalmából egyértelműen kitűnik, hogy a Bizottság „előzetes véleményéről” van szó, és hogy a Bizottság következképpen arra kényszerülhet, hogy az eljárás azon következ szakaszába lépjen, amely az érintett tagállam által meghozandó megfelelő intézkedésekre vonatkozó, hivatalos javaslatok előterjesztésében áll. E megfontolásokra tekintettel a Törvényszék megállapította, hogy a vitatott levél nem minősül az EUMSZ 263. cikk alapján megsemmisítés iránti keresettel megtámadható, végleges joghatásokat kiváltó aktusnak.

2. SZEMÉLYÉBEN VALÓ ÉRINTETTSÉG

A 2016. február 4-i *Heitkamp BauHolding kontra Bizottság* ítélet (T-287/11, fellebbezett,⁴⁶ [EU:T:2016:60](#)) és a 2016. február 4-i *GFKL Financial Services kontra Bizottság* ítélet (T-620/11, fellebbezett,⁴⁷ [EU:T:2016:59](#)) alapjául szolgáló ügyekben a Törvényszék többek között az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése értelmében

45| Az [EUMSZ 108. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL 1999. L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.).

46| C-203/16. P. sz. ügy, *Andres (a fizetésképtelenné vált Heitkamp BauHolding) kontra Bizottság*; C-208/16. P. sz. ügy, *Németország kontra Bizottság*.

47| C-209/16. P. sz. ügy, *Németország kontra Bizottság*; C-219/16. P. sz. ügy, *GFKL Financial Services kontra Bizottság*.

vett személyében való érintettség fogalmával kapcsolatban tett pontosításokat.⁴⁸ Ebben az ügyben azon bizottsági határozatról volt szó, amely a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánította a Németországi Szövetségi Köztársaság által a társasági adóról szóló törvényben előírt szanálási rendelkezés formájában nyújtott állami támogatást. E rendelkezés lehetővé tette a részvényesi szerkezetüket illetően jelentős változáson átment, nehéz helyzetben lévő társaságoknak, hogy veszteségeiket a következő adóévekre átvigyük.

E tekintetben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy valamely vállalkozás a Bizottság ágazati támogatási programot megtiltó határozata ellen főszabály szerint nem nyújthat be megsemmisítés iránti keresetet, ha e határozat őt csak a szóban forgó ágazathoz való tartozása miatt és az említett program potenciális kedvezményezettje minőségében érinti. Ezzel szemben, amikor e bizottsági határozat olyan személyek csoportját érinti, amelyeket ezen jogi aktus elfogadásának időpontjában – az e csoport tagjaira jellemző szempontok alapján – azonosítottak, vagy amelyek azonosíthatók voltak, e személyeket az említett jogi aktus személyükben érintheti, mert gazdasági szereplők szűk köréhez tartoznak. Következésképpen azon vállalkozást, amely a felperesekhez hasonlóan olyan nemzeti szabályozás alapján rendelkezik adómegettakarításhoz való szerzett joggal, amely szabályozást az ágazati támogatási programot megtiltó határozat állami támogatásnak minősítette, olyan gazdasági szereplők zárt köréhez tartozónak kell tekinteni, amelyeket a **Plaumann kontra Bizottság** ítélet⁴⁹ értelmében e határozat elfogadásának időpontjában azonosítottak, vagy amelyek legalábbis könnyen azonosíthatók voltak. E következtetést nem kérdőjelezi meg az a tény, hogy a hivatalos vizsgálati eljárást megindító bizottsági határozatot, majd az ágazati támogatási programot megtiltó határozatot követően a nemzeti hatóságok olyan intézkedéseket hoztak, amelyek célja, hogy mellőzzék a szóban forgó nemzeti szabályozás alkalmazását.

KÖZIGAZGATÁSI ELJÁRÁS

A 2016. március 1-jei **Secop kontra Bizottság** ítélet (T-79/14, [EU:T:2016:118](#)) alapjául szolgáló ügyben az Olasz Köztársaság által az ACC Compressors SpA számára állami kezességvállalás formájában nyújtott támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségét megállapító bizottsági határozattal szemben nyújtottak be keresetet a Törvényszékhez.⁵⁰ A Bizottság előzetesen az összefonódás-ellenőrzési eljárásban úgy döntött, hogy nem emel kifogást az ACC Austria GmbH – az ACC Compressors egyik leányvállalata – eszközeinek a felperes egyik leányvállalata általi megszerzésével szemben. A Törvényszék előtt a felperes különösen azzal érvelt, hogy nem volt alkalma arra, hogy az ACC Compressors érdekében indított, állami támogatásokra vonatkozó eljárás keretében előadja álláspontját, miközben ez utóbbi vállalkozásnak ezzel szemben alkalma volt arra, hogy az összefonódás-ellenőrzési eljárásban tiltakozzon az ellen, hogy a felperes felvásárolja az ACC Austria eszközeit. A felperes szerint ezáltal sérült az egyenlő bánásmód elve.

E tekintetben a Törvényszék megjegyezte, hogy sem az állami támogatásokra vonatkozó eljárás keretében, sem pedig az összefonódás-ellenőrzési eljárás keretében nem kell hivatalból bevonni az eljárásba az érintett vállalkozások versenytársait, különösen nem az eljárás első szakaszában, amikor a Bizottság vagy a szóban forgó támogatás, vagy a bejelentett összefonódás előzetes értékelését végzi. Ezzel szemben az ACC Compressors az összefonódásra vonatkozó eljárás keretében nem csupán a Secop Austriával versenytárs

48 | Lásd továbbá az alábbiakban az ezen ítéletekkel kapcsolatban a „Szelektivitás – Adótámogatások” cím alatt kifejtetteket.

49 | 1963. július 15-i ítélet (C-25/62, [EU:C:1963:17](#)).

50 | Lásd továbbá az alábbiakban az ezen ítélettel kapcsolatban „A belső piaccal összeegyeztethető állami támogatás” cím alatt kifejtetteket.

vállalkozás minőségben volt jelen, hanem a 802/2004/EK rendelet⁵¹ 11. cikkének b) pontja értelmében vett „más részt vevő [félként]” is. Ugyanis az eszközei összességének értékesítésére kényszerülő ACC Austria anyavállalataként őt az említett eszközök eladójához kellett hasonlítani, tehát a tervezett összefonódásban részt vevő fél jogállásával bírt. Márpedig a tervezett összefonódásban részt vevő felek versenytársaival ellentétben a részt vevő felek jogában áll, hogy az eljárás bármely szakaszában ismertessék álláspontjukat, ideértve az előzetes szakaszt is. Ennélfogva meg kellett állapítani, hogy a felperes helyzete a megtámadott határozat elfogadásához vezető, állami támogatásokra vonatkozó eljárás keretében eltért az ACC Compressorsnak az összefonódás-ellenőrzési eljárásban betöltött helyzetétől, mivel az ACC Compressorst megillette a határozat elfogadását megelőzően a meghallgatáshoz való jog. Következésképpen az, hogy a Bizottság a megtámadott határozat meghozatala előtt nem biztosított alkalmat a felperesnek arra, hogy álláspontját ismertesse, nem minősül az egyenlő bánásmód elve megsértésének.

Ezenkívül annak vizsgálata során, hogy a Bizottság az összefonódás-ellenőrzési eljárásban szerzett információkat más célokra is felhasználhatja-e, a Törvényszék mindenekelőtt hangsúlyozta, hogy a 139/2004/EK rendelet⁵² 17. cikkének (1) bekezdése értelmében az említett rendelet alkalmazása során szerzett információk csak az információkérés, vizsgálat vagy meghallgatás céljaira használhatók fel. Ezen információk azonban olyan valószínűsítő körülményeknek minősülnek, amelyek adott esetben figyelembe vehetők a valamely más jogalapra támaszkodó eljárás megindításának indokolása érdekében. A Törvényszék megjegyezte, hogy az adott ügyben a felperes nem azt rótta fel a Bizottságnak, hogy az összefonódásra vonatkozó eljárás során szerzett információk alapján nem indított meg állami támogatásokra vonatkozó eljárást, hanem azt, hogy ezeket az információkat nem vette figyelembe a támogatásokkal kapcsolatban már folyamatban lévő eljárásban. Ennélfogva a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság legalábbis jogosult volt arra, hogy az állami támogatásokra vonatkozó eljárásban olyan információk vagy dokumentumok szolgáltatását kérje, amelyekről az összefonódásra vonatkozó eljárásban szerzett tudomást, amennyiben ezek az információk vagy dokumentumok relevánsak a szóban forgó támogatás vizsgálata szempontjából. A Törvényszék egyébiránt rámutatott arra, hogy a Bizottság főszabály szerint köteles elkerülni az uniós jog különböző rendelkezéseinek végrehajtása során esetleg fellépő következtetlenségeket. Ebből következik, hogy a Bizottságnak, amikor valamely állami támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségéről hoz határozatot, figyelembe kell vennie az ezzel egyidejűleg egy másik eljárásban általa értékelt összefonódás következményeit. Adott esetben a Bizottság tehát köteles arra, hogy az érintett tagállamhoz kérdést intézzon annak érdekében, hogy a szóban forgó információkat az állami támogatásokra vonatkozó eljárásban fel lehessen használni. Márpedig, mivel a szóban forgó információk nem voltak relevánsak a vitatott támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségének értékelése szempontjából, ebben az ügyben nem állt fenn ilyen kötelezettség.

51 | A vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló, 2004. április 21-i 802/2004/EK bizottsági rendelet (HL 2004. L 133., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 88. o.).

52 | A vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 2004. január 20-i 139/2004/EK tanácsi rendelet (HL 2004. L 24., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet 3. kötet, 40. o.)

AZ ELŐNY FOGALMA

1. BIZONYÍTÁSI TEHER

A 2016. május 26-i **France és IFP Énergies nouvelles kontra Bizottság** ítéletben (T-479/11 és T-157/12, fellebbezett,⁵³ [EU:T:2016:320](#)) a Törvényszék azon határozat jogszerűségéről határozott, amelyben a Bizottság állami támogatásnak minősítette a Francia Köztársaság által az Institut français du pétrole (IFP) részére az ipari és kereskedelmi jellegű közintézményi (établissement public à caractère industriel et commercial, EPIC) jogállás biztosítása révén nyújtott hallgatólágos és korlátlan kezességvállalást. A Törvényszéket többek között annak vizsgálatára kérték, hogy a Bizottság helyesen állapította-e meg, hogy ez a kezességvállalás az IFP Énergies nouvelles (IFPEN) számára szelektív előnyt keletkeztetett, amely az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében az állami támogatás egyik alkotóeleme.

E tekintetben a Törvényszék először is megjegyezte, hogy a Bizottság által az azon gazdasági előny fennállásának meghatározása céljából választott módszer, amelyben az IFPEN az EPIC-jogállásából fakadóan részesült, az IFPEN-nek a hitelezőihez fűződő viszonyában keletkező előny vizsgálatát jelentette. A Törvényszék szerint ez a módszer jogilag nem téves. Egyrészt ugyanis a kezességvállalás olyan kiegészítő kötelezettségvállalás, amelyet nem lehet az annak alapjául szolgáló kötelezettségtől elvonatkoztatva vizsgálni. Másrészt a megtámadott határozat tárgyául szolgáló kezességvállalás sajátossága, hogy az a kedvezményezett vállalkozás jogállásának szerves részét képezi. E sajátosság miatt az említett kezességvállalás befolyásolhatja a kedvezményezett vállalkozásnak a hitelezői általi megítélését. Így a kedvezményezett vállalkozás jogállásának szerves részét képező állami kezességvállalásból fakadó előny az e vállalkozásnak a hitelezőihez fűződő viszonyában érvényesül. Ezen előny az e hitelezők által a kedvezményezett vállalkozás számára nyújtott kedvezőbb bánásmódban nyilvánul meg.

A jelen ügyben azonban e módszer alkalmazása jelentős hibákat mutat. Először is ugyanis a megtámadott határozat nem utal semmilyen, az állami kezességvállalást élvező intézmények számára a beszállítók által biztosított árcsökkenés jelenségének fennállását bizonyító elemre, ily módon a Bizottság valójában csak feltételezte az árcsökkenés fennállását. Ezenkívül a Bizottság ezen árcsökkenés mértékét egy olyan indikátor segítségével igyekezett értékelni, amely nem magát az árcsökkenést mérte, hanem pusztán egy olyan kezességvállalás értékét, amelyet a Bizottság hasonlóknak ítélt ahhoz, amelynek kedvezményében az IFPEN részesült. Másodszor az IFPEN-nek az ügyfeleihez fűződő kapcsolatát illetően a megtámadott határozatból az következik, hogy a Bizottság az IFPEN által az EPIC-jogállásának szerves részét képező állami kezességvállalásból szerzett előnyt úgy határozta meg, mint a teljesítési biztosítéknak megfelelő díj megfizetése alóli mentességet. A Bizottság azonban nem nyújtott semmilyen bizonyítékot, amely alkalmas lett volna az érvelését alkotó feltételezések megalapozottságának, vagy legalább valószínűségének bizonyítására. Így a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság elmulasztotta meghatározni azon előnyt, amelyet az IFPEN az ügyfeleihez fűződő kapcsolatában a szóban forgó kezességvállalásból szerezhetett. Ezenkívül a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a megtámadott határozatban ezzel kapcsolatban adott indokolás homályos és inkohereus, tehát nem felel meg az EUMSZ 296. cikkben megkövetelt szintnek.

Ezen ügy alkalmat adott a Törvényszéknek arra is, hogy pontosítsa a **Franciaország kontra Bizottság** ítélet⁵⁴ hatályát, amelyben a Bíróság kimondta, hogy fennáll azon egyszerű vélelem, miszerint az olyan vállalkozás javára nyújtott hallgatólágos és korlátlan állami kezességvállalás következtében, amely nem áll

53| C-438/16. P. sz. ügy, **Bizottság kontra Franciaország**.

54| 2014. április 3-i ítélet (C-559/12 P, [EU:C:2014:217](#)).

rendes fizetésektelenségi, illetve csődeljárás hatálya alatt, javul e vállalkozás pénzügyi helyzete azon terhek könnyítése révén, amelyek rendes körülmények között a költségvetésére hárulnak. Ugyanakkor valamely vélelem bizonyítékként történő alkalmazásának lehetősége azon feltételezések hihetőségétől függ, amelyeken e vélelem nyugszik. Márpedig a Bizottság nem hivatkozhat az említett vélelemre az egyrészt a hallgatólagos és korlátlan állami kezességvállalásban részesülő kutatási közintézmény, másrészt pedig a beszállítói és ügyfelei közötti kapcsolatokban fennálló előny bizonyítása érdekében, mivel e vélelem alkalmazása az e közintézmény hitelezője részéről nyújtott kölcsönt, vagy tágabb értelemben hitelt érintő finanszírozási műveletet magában foglaló kapcsolatokra korlátozódik.

2. A MAGÁNHITELEZŐ KRITÉRIUMA

A 2016. március 16-i **Frucona Košice kontra Bizottság** ítélet (T-103/14, fellebbezett,⁵⁵ [EU:T:2016:152](#)) alapján szolgáló ügyben a Törvényszékhez azon határozat megsemmisítése érdekében nyújtottak be keresetet, amelyben a Bizottság megállapította, hogy a szlovák állam által a felperes részére, adótartozás csődegyezség keretében történő részleges elengedése formájában nyújtott állami támogatás összeegyeztethetetlen a belső piaccal. Ezen ítélet többek között lehetővé tette, hogy a Törvényszék visszatérjen az állami támogatás fogalmának a magánhitelező kritériuma alapján való értékelésének, valamint az ezzel összefüggésben fennálló bizonyítási tehernek a kérdésére.

Mindenekelőtt a Törvényszék rámutatott arra, hogy az állami hitelező által valamely vállalkozásnak a vele szemben fennálló tartozása miatt nyújtott fizetési könnyítések az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak minősülnek, ha az így nyújtott gazdasági előny jelentőségét figyelembe véve a kedvezményezett vállalkozás nyilvánvalóan nem jutott volna hasonló könnyítésekhez az állami hitelezőhöz lehető legközelebbi helyzetben lévő olyan magánhitelezőtől, aki pénzügyi nehézségekkel küzdő adóstól próbálja meg visszakövetelni a neki járó összegeket. Ezen értékelés főszabálya szerint a magánhitelező kritériumának alkalmazásával történik, amely kritérium – amennyiben alkalmazandó – azon elemek egyikét képezi, amelyeket a Bizottság az ilyen támogatás fennállásának bizonyítása során köteles figyelembe venni. A Bizottságnak átfogó mérlegelést kell lefolytatnia, figyelembe véve az adott ügyben releváns minden olyan körülményt, amely lehetővé teszi számára annak eldöntését, hogy a kedvezményezett vállalkozás ilyen magánhitelezőtől nyilvánvalóan nem juthatott volna-e hasonló könnyítésekhez. Abban az esetben, amikor a megfelelően körültekintő és gondos, a helyi adóhatósághoz lehető legközelebbi helyzetben lévő magánhitelezőnek ahhoz, hogy a neki járó összegek megfizetését elérje, több eljárás közül kell választania, a legelőnyösebb megoldás azonosítása érdekében ezen eljárások mindegyikének előnyeit és hátrányait értékelnie kell. A magánhitelező e döntéshozatalát – amelyet számos tényező befolyásol, mint például a következők: a hitelező követelését biztosítja-e jelzálogjog, illetve privilegizált hitelezőről vagy biztosítékkal nem rendelkező hitelezőről van-e szó; a hitelezőt megillető esetleges biztosítékok jellege és mértéke; a hitelező hogyan ítéli meg a vállalkozás helyzete rendeződésének esélyeit, valamint felszámolás esetén a hitelező milyen összeghez jutna, hasonlóképp az a kockázat, hogy a veszteségei tovább növekednek – nem elhanyagolható módon befolyásolhatja az eljárások időtartama is, amely késlelteti az esedékes összegek visszafizetését, ezáltal pedig – elhúzódó eljárások esetén – érintheti különösen azok értékét.

Ezt követően a bizonyítási terhet illetően a Törvényszék a magánbefektető kritériumának alkalmazhatóságára vonatkozóan a Bíróság által kialakított ítélkezési gyakorlat analógiájára kimondta, hogy meg kell állapítani, hogy ha valamely tagállam a közigazgatási eljárás során a magánhitelező kritériumára hivatkozik, kétség esetén neki kell egyértelműen, objektív és ellenőrizhető szempontok alapján bizonyítania, hogy a végrehajtott intézkedés a magán gazdasági szereplői jogállásából ered. Ugyanakkor ebből az ítélkezési gyakorlatból nem következik

55| C-300/16. P. sz. ügy, *Bizottság kontra Frucona Košice*.

az, hogy ha az érintett tagállam nem hivatkozik a magánhitelező kritériumára, és úgy ítéli meg, hogy a szóban forgó intézkedés állami támogatásnak minősül, akkor a Bizottság önmagában ezen az alapon mentesülhet az említett kritérium minden vizsgálata alól, vagy azt alkalmazhatatlannak tekintheti. Ellenkezőleg, a támogatás kedvezményezettje hivatkozhat a magánhitelező kritériumára, és ekkor kétség esetén neki kell egyértelműen, objektív és ellenőrizhető szempontok alapján bizonyítania, hogy a végrehajtott intézkedés az érintett tagállam gazdasági szereplői jogállásából ered.

Végül a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy már megállapítást nyert, hogy a magánhitelező kritériumának alkalmazhatósága nem a nyújtott előny formájától, hanem az intézkedés minősítésétől függ, és e tekintetben az a meghatározó elem, hogy a szóban forgó intézkedés megfelel-e a gazdasági racionalitás kritériumának. Egyébiránt a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy ebben az ügyben önmagában az a körülmény, hogy egy magánhitelező számára nem elérhető azon eljárás, amely keretében a vitatott intézkedést meghozták, azaz az adóvégrehajtási eljárás, nem akadályozza meg a magánhitelező kritériumának elemzését. E körülmény ugyanis nem akadályozza meg a helyi adóhatóság által hozott azon döntés gazdasági racionalitásának ellenőrzését, hogy a csődegyezségi eljárást válassza.

A 2016. szeptember 15-i **FIH Holding és FIH Erhvervsbank kontra Bizottság** ítéletben (T-386/14, fellebbezett,⁵⁶ [EU:T:2016:474](#)) a Törvényszéknek az azon határozat ellen benyújtott keresetet kellett elbírálnia, amelyben a Bizottság a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánította az FIH Erhvervsbank A/S számára az értékvesztett eszközeinek egy új leányvállalatra történő átruházása és azoknak egy, a pénzügyi stabilitásért felelős dán szervezet általi utólagos felvásárlása formájában a Dán Királyság által nyújtott támogatást. A megtámadott határozat szerint az FIH Erhvervsbank javára hozott intézkedések az EUMSZ 107. cikk(1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak minősülnek, mivel a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó intézkedések nem tartották tiszteletben a piacgazdasági magánszereplő elvét. A felperesek vitatták ezt a megállapítást. Szerintük a Bizottság tévesen állapította meg, hogy egyetlen piacgazdasági szereplő sem lett volna hajlandó ilyen feltételek mellett befektetni.

E tekintetben a Törvényszék először is hangsúlyozta, hogy annak megállapítása érdekében, hogy valamely állami intézkedés az EUMSZ 107. cikk értelmében vett támogatásnak minősül-e, meg kell határozni, hogy a kedvezményezett vállalkozás olyan gazdasági előnyben részesült-e, amelyet szokásos piaci körülmények között nem kapott volna meg. Így annak meghatározása érdekében, hogy a valamely vállalkozás tőkéjébe való hatósági beavatkozás állami támogatási jelleggel rendelkezik-e, azt kell értékelni, hogy hasonló körülmények között egy magánbefektető, amelynek mérete összehasonlítható a közsférában működő szervezetekével, a szóban forgó intézkedés meghozatala mellett döntött volna-e. Mindazonáltal, amint a Törvényszék közelebbről kifejtette, amikor köztartozások behajtásáról van szó, nem kell megvizsgálni, hogy a szóban forgó közjogi szervezetek olyan közbefektetőként jártak-e el, amelyek beavatkozását össze kellene hasonlítani egy strukturális, globális vagy ágazati politikát folytató és a befektetett tőke hosszú távú jövedelmezőségi kilátásai által vezérelt magánbefektető magatartásával. E szervezeteket valójában olyan magánhitelezővel kell összehasonlítani, aki pénzügyi nehézségekkel küzdő adóstól próbálja visszakövetelni a neki járó összegeket. Ezzel összefüggésben az olyan társaság tőkéjében részesedéssel rendelkező gazdasági szereplő számára, amelynek az utóbbi garanciát is nyújtott, észszerű lehet bizonyos költségekkel járó intézkedéseket hozni, ha azok lehetővé teszik a tőke elvesztéséhez és a garancia érvényesítéséhez fűződő kockázat jelentős csökkentését, vagy akár megszüntetését. Közelebbről gazdaságilag észszerű lehet a tagállam számára olyan intézkedéseket hozni, mint amilyen az értékvesztett eszközök átruházása, amennyiben azok költsége korlátozott, és csekély kockázattal járnak, és amennyiben azok hiányában nagyon valószínű, hogy az említett költségnél jelentősebb összegű veszteségeket kellene viselnie. Így a Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy a Bizottság tévesen alkalmazta a jogot azáltal, hogy a vitatott intézkedéseket a piacgazdasági

56| C-579/16. P. sz. ügy, *Bizottság kontra FIH Holding és FIH Erhvervsbank*.

magánbefektető kritériumára tekintettel, nem pedig a piacgazdasági magánhitelező elvére tekintettel vizsgálta meg, függetlenül attól, hogy ezen elemzés milyen eredményre vezetett.

AZ ÁLLAMI FORRÁSOK FOGALMA

A 2016. május 10-i **Németország kontra Bizottság** ítélet (T-47/15, fellebbezett, ⁵⁷ [EU:T:2016:281](#)) alapjául szolgáló ügyben azon határozat megsemmisítése iránti kérelemmel fordultak a Törvényszékhez, amelyben a Bizottság a belső piaccal részben összeegyeztethetetlennek nyilvánította a megújuló energiaforrásokról szóló német törvény egyes rendelkezései által nyújtott állami támogatásokat. A Németországi Szövetségi Köztársaság azzal érvelt a Törvényszék előtt, hogy a szóban forgó határozat sérti az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdését, mivel a Bizottság tévesen állapította meg, hogy a vitatott szabályozással bevezetett mechanizmus működése állami források felhasználásával jár. Az ítélet lehetőséget adott arra, hogy a Törvényszék pontosításokat tegyen a **PreussenElektra** ítélet⁵⁸ hatályával kapcsolatban.

Mindenekelőtt a Törvényszék felidézte, hogy a vitatott szabályozás támogatási programot vezet be a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energiát (a továbbiakban: EEG villamos energia) termelő vállalkozások számára. Az említett szabályozás e támogatási intézkedés finanszírozása érdekében „EEG-pótdíjat” ír elő a szolgáltatókkal szemben. E pótdíjat a nagyfeszültségű és extra nagyfeszültségű interregionális átvitelirendszer-irányítók (a továbbiakban: ÁRI-k) számára kell megfizetni, akik kötelesek az EEG villamos energiát értékesíteni. A Törvényszék rámutatott arra, hogy az ÁRI-k feladata a megújuló forrásokból előállított villamos energia termelését támogató rendszer irányítása, és ők jelentik a vitatott szabályozással bevezetett rendszer működésének középpontját. A Törvényszék szerint az e rendszer irányításával és igazgatásával kapcsolatos feladatok a hatásaikat tekintve egy állami koncesszióhoz hasonlíthatók. Az említett rendszer működésével összefüggő pénzeszközök ugyanis, amelyek a villamosenergia-szolgáltatók által az ÁRI-knak fizetett és a végső fogyasztókra áthárított többletköltségekből állnak, nem közvetlenül jutnak el a végső fogyasztóktól az EEG villamos energia termelőihez, azaz nem közvetlenül önálló gazdasági szereplők között mozognak, hanem közreműködők beavatkozását teszik szükségessé. Így különösen a pénzeszközöket külön könnyvelik el, és kizárólag támogatási programok és ellentételezési rendszerek finanszírozására használják fel, bármilyen más célt kizárva. Ennélfogva meg kell állapítani, hogy e pénzeszközök a hatóságok meghatározó befolyása alatt maradnak.

Ezt követően a Törvényszék megjegyezte, hogy az ebben az ügyben szóban forgó, az EEG-pótdíj által generált forrásokat végeredményben a vitatott szabályozás által magánjogi jogalanyokra kivetett terhek révén szedik be, és nem vitatott, hogy a villamosenergia-szolgáltatók az EEG-pótdíjból eredő pénzügyi terhet a gyakorlatban áthárítják a végső ügyfelekre. Márpedig e teher nagyságára figyelemmel, amely egy átlagos végső fogyasztó számlája teljes összegének 20–25%-át teszi ki, úgy kell tekinteni, hogy annak a végső fogyasztókra való áthárítása a német jogalkotó által előírt és szabályozott következmény. Az állam által az EEG villamos energia termelőinek támogatására irányuló politikája keretében egyoldalúan előírt teherről van szó, amelyet hatóság vet ki közérdekű célokból és objektív kritérium szerint. Ennélfogva a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az EEG-pótdíj által generált szóban forgó összegeket állami forrást magában foglaló, adóhoz hasonlítható pénzeszközöknek kell minősíteni.

57] C-405/16. P. sz. ügy, **Németország kontra Bizottság**. Megjegyzendő, hogy a fellebbezés keretében meghozandó ítéletre várva jelenleg több összefüggő ügy is folyamatban van. A következő ügyekről van szó: T-103/15. sz. ügy, **Flabeg Deutschland kontra Bizottság**; T-108/15. sz. ügy, **Bundesverband Glasindustrie és társai kontra Bizottság**; T-109/15. sz. ügy, **Saint-Gobain Isover G+H és társai kontra Bizottság**; T-294/15. sz. ügy, **ArcelorMittal Ruhrort kontra Bizottság**; T-319/15. sz. ügy, **Deutsche Edelstahlwerke kontra Bizottság**; T-576/15. sz. ügy, **VIK kontra Bizottság**; T-605/15. sz. ügy, **Wirtschaftsvereinigung Stahl és társai kontra Bizottság**; T-737/15. sz. ügy, **Hydro Aluminium Rolled Products kontra Bizottság**; T-738/15. sz. ügy, **Aurubis és társai kontra Bizottság**; T-743/15. sz. ügy, **Vinnolit kontra Bizottság**.

58] 2001. március 13-i ítélet, C-379/98, [EU:C:2001:160](#).

A Törvényszék ezenkívül kifejtette, hogy az ÁRI-k, noha azok olyan szervezetek, amelyek többsége magánjogi részvénytársaság formájában működik, a fő tevékenységükkel összefüggő feladatokon kívül meg vannak bízva az EEG villamos energia termeléséhez kapcsolódó támogatási rendszer irányításával is, és egyébiránt e feladatuk ellátása során ellenőrzés alatt állnak. Ennek keretében e szervezetek tehát nem úgy lépnek fel, mint a piacon nyereségszerzés érdekében szabadon tevékenykedő gazdasági szereplők, hanem fellépésüket a jogalkotó behatárolta. Az ÁRI-k ráadásul a vitatott szabályozás alkalmazása révén átvett pénzüsségeket egy külön közös számlán kötelesek kezelni, amelyet az állami szervek ellenőriznek. Ez arra utaló további valószínűsítő körülmény, hogy nem a magánszektor rendes forrásainak megfelelő pénzeszközökről van szó. Közelebbről az ÁRI-k állami szervek általi, több szinten zajló ellenőrzését illetően a Törvényszék hangsúlyozta, hogy az ilyen szigorú ellenőrzés fennállása a vitatott szabályozással előírt átfogó struktúra általános logikájába illeszkedik, és megerősíti azon megállapítást, miszerint az ÁRI-k nem a saját javukra szabadon, hanem egy állami forrásból nyújtott támogatás kezelőjeként járnak el, és egy állami koncessziót végrehajtó jogalanyhoz hasonlíthatók.

SZELEKTIVITÁS – ADÓTÁMOGATÁSOK

A 2016. február 4-i **GFKL Financial Services kontra Bizottság** ítélet (T-620/11, fellebbezett,⁵⁹ [EU:T:2016:59](#)) és a 2016. február 4-i **Heitkamp BauHolding kontra Bizottság** ítélet (T-287/11, fellebbezett,⁶⁰ [EU:T:2016:60](#)) lehetőséget adott a Törvényszéknek arra, hogy a szelektivitás kritériumának az adótámogatásokra vonatkozóan elvégzendő elemzésének három lépéséről hasznos emlékeztetőt adjon.⁶¹

A Törvényszék felidézte, hogy valamely nemzeti adóintézkedés „szelektívnek” minősítéséhez először is előzőleg meg kell határozni és meg kell vizsgálni az adott tagállamban alkalmazandó közös vagy „általános” adórendszert. Ehhez a közös vagy „általános” adórendszerhez képest kell második lépésben értékelni és megállapítani a szóban forgó adóintézkedéssel biztosított előny esetleges szelektív jellegét, bizonyítva, hogy ez az intézkedés eltér az említett közös rendszertől. A vizsgálat ezen első két szakaszát követően az intézkedés *prima facie* szelektívnek minősíthető. A Törvényszék mindazonáltal kifejti, hogy harmadik lépésben meg kell vizsgálni, hogy az említett előny szelektív jellegét igazolja-e azon rendszer jellege vagy általános felépítése, amelynek a részét képezi, amit az érintett tagállamnak kell bizonyítania. Igenlő válasz esetén a szelektivitás feltétele nem teljesül.

Annak bizonyítása érdekében, hogy a szóban forgó intézkedés szelektív módon vonatkozik bizonyos vállalkozásokra vagy bizonyos áruk termelésére, a Bizottság feladata azt kimutatni, hogy az intézkedés különbséget tesz a szóban forgó rendszer által kitűzött célra tekintettel hasonló ténybeli és jogi helyzetben lévő vállalkozások között, míg a vállalkozások közötti ilyen különbségtételt bevezető tagállamra hárul annak bizonyítása, hogy a különbségtételt a szóban forgó rendszer jellege és felépítése ténylegesen igazolja.

Az adott ügyben az elemzés első lépését illetően a Törvényszék mindenekelőtt rámutatott arra, hogy a Bizottság nem követett el hibát akkor, amikor egy általánosabb szabálynak, azaz a veszteségek átvitele szabályának létezését megállapítva úgy ítélte meg, hogy a vitatott intézkedés szelektív jellegének értékelésekor figyelembe veendő jogalkotási referencia-háttérrel a veszteségek elvesztésének szabálya alkotja. Ez utóbbi szabályt kellett szisztematikusan alkalmazni minden, a tulajdonosi szerkezetnek a tőke 25%-ának megfelelő

59 | C-209/16. P. sz. ügy, *Németszág kontra Bizottság*; C-219/16. P. sz. ügy, *GFKL Financial Services kontra Bizottság*.

60 | C-203/16. P. sz. ügy, *Andres (a fizetésektelelné vált Heitkamp BauHolding) kontra Bizottság*; C-208/16. P. sz. ügy, *Németszág kontra Bizottság*.

61 | Lásd továbbá fentebb az ezen ítéletekkel kapcsolatban a „IV. Állami támogatások – Elfogadhatóság – 2. Személyében való érintettség” cím alatt kifejtetteket.

vagy annál nagyobb mértékű módosítása esetén, az érintett vállalkozások természete vagy jellemzői szerinti különbségtétel nélkül.

Az elemzés második lépését illetően a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy egy olyan adókedvezményre vonatkozó intézkedés, amely – a veszteségek átvitelének lehetőségét 25%-os vagy nagyobb mértékű részesedésszerzés esetén korlátozó szabály alóli kivételként – bizonyos feltételek mellett lehetővé teszi a veszteségek átvitelét nehéz helyzetben lévő vállalkozás szanálás érdekében történő megszerzése esetén, *prima facie* szelektív jellegű, mivel nem vonatkozik minden olyan vállalkozásra, amelynek jelentős mértékben módosították a tulajdonosi szerkezetét, hanem a vállalkozások pontosan meghatározott csoportjára vonatkozik, azaz azon vállalkozásokra, amelyek a szerzés időpontjában fizetéseképtelenek vagy eladósodtak, illetve fizetéseképtelenség vagy eladósodás fenyegeti őket. A Törvényszék szerint ezen intézkedés, amelynek bizonyos feltételei nem kapcsolódnak a visszaélés megelőzésének céljához, és amely nem vonatkozik minden olyan vállalkozásra, amely a szóban forgó adórendszer céljára tekintettel hasonló ténybeli és jogi helyzetben van, azzal a hatással jár, hogy előnyben részesíti a nehéz helyzetben lévő vállalkozásokat. A Törvényszék ez alapján megállapította, hogy a Bizottság tehát nem követett el hibát akkor, amikor úgy ítélte meg, hogy az említett intézkedés különbségtételt vezet be az adórendszer kitűzött céljára tekintettel hasonló ténybeli és jogi helyzetben lévő gazdasági szereplők között.

Az elemzés harmadik lépését illetően a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy egy nemzeti intézkedés csak akkor igazolható a szóban forgó adórendszer jellegével vagy általános felépítésével, ha egyrészt nemcsak a szóban forgó adórendszerben benne rejlő tulajdonságokkal koherens, hanem e rendszer végrehajtásával is, másrészt pedig megfelel az arányosság elvének, és nem haladja meg a szükséges mértéket abban az értelemben, hogy a követett jogszerű célkitűzés nem érhető el enyhébb intézkedésekkel. A jelen ügyben a Törvényszék megállapította, hogy a szóban forgó adóintézkedést nem igazolja az adórendszer jellege vagy általános felépítése, mivel fő célja, azaz a nehéz helyzetben lévő vállalkozások szanálásának megkönnyítése nem tartozik az adórendszer alapelvei vagy vezérlő elvei közé, tehát nem belső cél, hanem e rendszeren kívül esik, és nem szükséges megvizsgálni azt, hogy a vitatott intézkedés arányos-e a követett céllal.

A BELSŐ PIACCAL ÖSSZEEGYEZTETHETŐ ÁLLAMI TÁMOGATÁS

A 2016. március 1-jei **Secop kontra Bizottság** ítélet (T-79/14, [EU:T:2016:118](#)) arra is alkalmat adott a Törvényszéknek, hogy pontosabban meghatározza, mely feltételek mellett tekinthetők a belső piaccal összeegyeztethetőnek a nehéz helyzetben lévő vállalkozásoknak nyújtott megmentési támogatások, és különösen, hogy a Bizottság ezzel összefüggésben köteles-e figyelembe venni e támogatás és az állítólagos korábbi támogatások halmozott hatását.⁶²

A Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló 2004. évi iránymutatás⁶³ 23. pontja csakis a jogellenes támogatások esetén írja elő kifejezetten a korábbi támogatások és egy új, megmentési vagy szerkezetátalakítási támogatás halmozott hatásának figyelembevételét. Azon kérdést illetően, hogy e hatást figyelembe kell-e venni anélkül, hogy a 2004. évi iránymutatás erre vonatkozóan bármiféle kötelezettséget kifejezetten előírna, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a megmentési támogatások sajátosságaival ellentétben a 2004. évi iránymutatás 23. pontjában meg nem határozott, korábbi támogatások halmozott hatásának figyelembevétele. A megmentési támogatás fogalmának a 2004. évi iránymutatás 15. pontjában szereplő meghatározásából ugyanis az következik,

62 | Lásd továbbá fentebb az ezen ítélettel kapcsolatban az „IV. Állami támogatások – Közigazgatási eljárás” cím alatt kifejtetteket.

63 | A vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatás (HL 2004. C 244., 2. o.).

hogy a megmentési támogatások – mind a választható intézkedések korlátozásával, mind az átmeneti és visszafordítható jellegükkel, mind pedig a szóban forgó vállalkozás átmeneti fennmaradásához szükséges intézkedésekre való szorítkozással – igen korlátozott hatást fejtenek ki a belső piacra. A megmentési támogatások e korlátozott hatásai és a támogatások sürgős jellege együttesen indokolják azt, hogy a Bizottság azokat rendszerint egy egyszerűsített eljárásban vizsgálja meg. Márpedig valamennyi esetleges korábbi, állítólagosan jogellenes támogatás halmozott hatásának figyelembevétele ellehetetlenítené azon egy hónapos határidő betartását, amelyet a Bizottság igyekszik betartani az egyszerűsített eljárás keretében, ez pedig nem lenne összeegyeztethető e vizsgálat sürgős jellegével és e támogatásoknak a versenyre kifejtett korlátozott hatásaival.

Ráadásul a 2004. évi iránymutatás 23. pontjában meghatározott, már végleges elutasító bizottsági határozat tárgyát képezőként kívüli korábbi támogatások figyelembevétele sértheti a jogbiztonság elvéből eredő követelményeket. Egy ilyen megközelítés ugyanis arra kötelezné a Bizottságot, hogy járulékosan vizsgáljon meg olyan korábbi támogatásokat, amelyek támogatásnak vagy jogellenes támogatásnak minősítése vitás lehet közötté és az érintett tagállam között, és amelyeknek adott esetben külön eljárás vagy határozat tárgyát kell képezniük. Márpedig ez végeredményben vagy a megmentési támogatásnak a korábbi támogatások felületes vizsgálata alapján történő elutasításához vezethetne, jóllehet ez utóbbiak később jogszerűnek vagy támogatásnak nem minősülők bizonyulhatnak, vagy pedig indokolatlanul késleltetné a megmentési támogatásról való határozathozatalt. Így a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság az iránymutatás 23. pontjában meghatározott eseteken túl nem köteles figyelembe venni az állítólagos korábbi támogatások és a megmentési támogatás halmozott hatását.

A TÁMOGATÁSOK VISSZATÉRÍTÉSE

A 2016. április 22-i **Írország és Aughinish Alumina kontra Bizottság** ítéletben (T-50/06 RENV II és T-69/06 RENV II, fellebbezett,⁶⁴ [EU:T:2016:227](#)) és a 2016. április 22-i **Franciaország kontra Bizottság** ítéletben (T-56/06 RENV II, [EU:T:2016:228](#))⁶⁵ a Törvényszéknek alkalma volt arra, hogy az észszerű határidő betartásának elvére, a bizalomvédelem elvére és a jogbiztonság elvére tekintettel megállapításokat tegyen az állami támogatások visszatéríttetésére vonatkozó szabályok alkalmazásával kapcsolatban. Ezen ítéletek alapjául a 2006/323/EK határozat⁶⁶ szolgált, amelyben a Bizottság három tagállam által hozott, a timföldgyártáshoz üzemanyagként felhasznált ásványi olajok jövedéki adója alól mentesítő intézkedéseket állami támogatásnak minősítette, és elrendelte a támogatások visszatéríttetését. A Törvényszéknek azt követően kellett ezen ügyekben harmadszor határozatot hoznia, hogy az általa ezen ügyekben korábban hozott ítéleteket⁶⁷ a Bíróság fellebbezés keretében hatályon kívül helyezte.⁶⁸

64| C-373/16. P. sz. ügy, *Aughinish Alumina kontra Bizottság*; C-369/16. P. sz. ügy, *Írország kontra Bizottság*.

65| Lásd továbbá: 2016. április 22-i *Olaszország és Eurallumina kontra Bizottság* ítélet, T-60/06 RENV II, [EU:T:2016:233](#).

66| A Gardanne, a Shannon régióban és Szardínián timföldgyártáshoz üzemanyagként felhasznált ásványi olajok esetében a Franciaország, Írország, illetve Olaszország által alkalmazott jövedéki adó alóli mentességről [helyesen: a Gardanne és a Shannon régióban, valamint Szardínián timföldgyártáshoz üzemanyagként használt ásványi olajokra vonatkozó jövedéki adó tekintetében Franciaország, Írország, illetve Olaszország által alkalmazott mentességről] szóló, 2005. december 7-i 2006/323/EK bizottsági határozat (HL 2006. L 119., 12. o.).

67| 2007. december 12-i *Írország és társai kontra Bizottság* ítélet, T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 és T-69/06, nem tették közzé, [EU:T:2007:383](#); 2012. március 21-i *Írország kontra Bizottság* ítélet, T-50/06 RENV, T-56/06 RENV, T-60/06 RENV, T-62/06 RENV és T-69/06 RENV, [EU:T:2012:134](#).

68| 2009. december 2-i *Bizottság kontra Írország és társai* ítélet, C-89/08 P, [EU:C:2009:742](#); 2013. december 10-i *Bizottság kontra Írország és társai* ítélet, C-272/12 P, [EU:C:2013:812](#).

Az első ítéletben a Törvényszék rámutatott arra, hogy az estoppel-elv egy angolszász jogintézmény, amely mint ilyen nem létezik az európai uniós jogban, ami azonban nem jelenti azt, hogy ki lenne zárva, hogy az uniós jogban foglalt egyes elveket, mint a jogbiztonság és a bizalomvédelem elve, és bizonyos szabályokat, mint a *nemo potest venire contra factum proprium* szabálya, ezen elvhez kapcsolódónak vagy azzal rokonnak lehessen tekinteni. Ennélfogva, noha az ezen elv megsértésére alapított kifogást mint jogilag megalapozatlant el kell utasítani, ez nem érinti a felperes által előadott érvek vizsgálatának lehetőségét, amennyiben azok alátámaszthatnak egy, lényegében a jogbiztonság vagy a bizalomvédelem elvén alapuló jogalapot.

A Törvényszék egyébiránt megjegyezte, hogy a **Bizottság kontra Írország és társai** ítéletben⁶⁹ a Bíróság kimondta, hogy az olyan tanácsi határozat, amely a 92/81/EGK irányelv⁷⁰ 8. cikkének (4) bekezdése értelmében engedélyezi valamely tagállam számára a jövedéki adó alóli mentesség bevezetését, nem járhat azzal, hogy megakadályozza a Bizottságot a Szerződés által ráruházott hatáskörök gyakorlásában, és következésképpen az EUMSZ 108. cikkben előírt eljárás annak megvizsgálása érdekében való lefolytatásában, hogy e mentesség állami támogatásnak minősül-e, és abban, hogy ezen eljárás eredményeként adott esetben olyan határozatot hozzon, mint a megtámadott határozat. Ebből következik, hogy a Bizottság azáltal, hogy lefolytatta az EUMSZ 108. cikkben előírt eljárást annak megvizsgálása érdekében, hogy a vitatott mentesség állami támogatásnak minősül-e, és ezen eljárás végén a támogatás részleges visszatéríttetését elrendelő határozatot hozott, csupán a Szerződésben az állami támogatások vonatkozásában ráruházott hatásköreit gyakorolta. Így eljárva nem sérthette meg a Tanácsnak a jövedéki adókra vonatkozó jogharmonizáció vonatkozásában a Szerződésben meghatározott hatásköreit vagy a Tanács által az említett hatáskörök gyakorlása során elfogadott aktusokat. Amint ugyanis a Törvényszék kifejtette, a Bizottság javaslatára elfogadott engedélyező tanácsi határozatok csak a jövedéki adókra vonatkozó jogharmonizációs szabályok hatálya keretében fejthetik ki hatásaikat, és nem befolyásolják egy olyan esetleges határozat joghatásait, mint a megtámadott határozat, amelyet a Bizottság az állami támogatásokra vonatkozó hatásköreinek gyakorlása keretében fogadhat el. Ennélfogva a Törvényszék megállapította, hogy a jogbiztonság elvének és az intézményi aktusok hatékony érvényesülése elvének megsértésére, a 92/81 irányelv 8. cikke (5) bekezdésének megsértésére, illetve a hatáskörtúllépésre alapított kifogásokat el kell utasítani.

A Törvényszék ezenkívül rámutatott arra, hogy az állami támogatás fogalma objektív helyzetnek felel meg, és e fogalom nem függ az intézmények magatartásától vagy nyilatkozataitól. Következésképpen az a tény, hogy a Bizottság a 92/81/EGK irányelv 8. cikkének (4) bekezdése alapján hozott tanácsi határozatok elfogadásakor úgy ítélte meg, hogy a timföldgyártáshoz üzemanyagként felhasznált ásványi olajokra vonatkozó jövedékiadó-mentességek nem járnak a verseny torzulásával, és nem akadályozzák a belső piac megfelelő működését, nem képezheti akadályát annak, hogy az említett mentességeket állami támogatásnak minősítsék, amennyiben teljesülnek az EUMSZ 107. cikkben foglalt feltételek. Ebből *a fortiori* az következik, hogy a Bizottságot a jövedéki adó alóli mentességek állami támogatásoknak történő minősítésekor nem kötik a Tanácsnak a jövedéki adókra vonatkozó jogharmonizáció terén hozott határozataiban foglalt értékelései, amelyek szerint az említett mentességek nem járnak a verseny torzulásával, és nem akadályozzák a belső piac megfelelő működését.

A második ítéletben a Törvényszék először is, miután különösen az állami támogatások vonatkozásában emlékeztetett a jogbiztonság és a bizalomvédelem elvére vonatkozó ítélkezési gyakorlatra, megállapította, hogy az adott ügyben a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat elfogadása és a végleges határozat elfogadása között eltelt kissé több mint 49 hónapos határidő észszerűtlen, mivel az ilyen határidőt nem

69 | 2013. december 10-i ítélet, C-272/12 P, [EU:C:2013:812](#).

70 | Az ásványi olajok jövedéki adója szerkezetének összehangolásáról szóló, 1992. október 19-i 92/81/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 316., 12. o.).

igazolják a feldolgozandó akták számával és összetettségével, az alkalmazandó szabályozás fejlődésével, valamint a gyakorlati és nyelvi nehézségekkel összefüggő körülmények sem.

Másodszor a Törvényszék azt vizsgálta meg, hogy a Bizottság e kése delme okán a támogatás kedvezményezettje észszerűen azt hihette-e, hogy a Bizottság kételyei már nem állnak fenn, és hogy a vitatott mentességet a Bizottság nem kifogásolja, továbbá azt, hogy e határidő-túllépés megakadályozta-e a Bizottságot abban, hogy elrendelje a nyújtott támogatás visszatéríttetését. E tekintetben kétségtelenül ügyelni kell a magánérdek védelmét biztosító jogbiztonság követelményeinek tiszteletben tartására. E követelményeket azonban mérlegelni kell a közérdek védelmének követelményeivel, amelyek között található az állami támogatások területén az annak elkerülésére irányuló követelmény, hogy a piac működését ne torzítsák a versenyre káros állami támogatások, ami megköveteli, hogy a korábbi helyzet visszaállítása érdekében visszatérítsék a jogellenes támogatásokat. Következésképpen az állami támogatásra vonatkozó végleges határozat meghozatalára vonatkozó észszerű határidő megsértését csak rendkívüli körülmények fennállásakor – amint ez az **RSV kontra Bizottság** ítélet⁷¹ alapjául szolgáló ügyben megvalósult – lehet figyelembe venni annak megállapításakor, hogy e határidő-túllépés a támogatás kedvezményezettjében olyan jogos bizalmat keltett, amely megakadályozza, hogy a Bizottság az érintett nemzeti hatóságokkal szemben elrendelje e támogatás visszatéríttetését. Márpedig ezen ügy rendkívüli körülményeinek összessége a jelen ügyben nem áll fenn. Különösen a jelen ügyben a vitatott támogatást azt követően nyújtották, hogy a Bizottság a vitatott mentességre vonatkozóan megindította a hivatalos vizsgálati eljárást.

E tekintetben a Bizottság kimondta továbbá, hogy az állami támogatások területén semmilyen jogos bizalmat nem kelthet a Bizottság tétlensége, amennyiben a szóban forgó támogatási programot nem jelentették be neki.⁷² Így a jelen ügyben a Bizottság látszólagos tétlensége, jóllehet sérti az észszerű határidő tiszteletben tartásának elvét, nem elegendő az olyan rendkívüli körülmények fennállásának megállapításához, amelyek a vitatott támogatásnak az állami támogatásokra vonatkozó szabályokra tekintettel fennálló szabályszerűségére vonatkozóan jogos bizalmat kelthettek a támogatás kedvezményezettjében. Ennélfogva kizárólag az, hogy a végleges határozat elfogadásakor sérült az észszerű határidő tiszteletben tartásának elve, a jelen ügy körülményei között nem akadályozta meg azt, hogy a Bizottság elrendelje a vitatott támogatás visszatéríttetését.

V. SZELLEMI TULAJDON – EURÓPAI UNIÓS VÉDJE GY

AZ EURÓPAI UNIÓS VÉDJE GYRENDSZER ÖNÁLLÓSÁGA

A 2016. március 18-i **Karl-May-Verlag kontra OHIM – Constantin Film Produktion (WINNETOU)** ítéletben (T-501/13, [EU:T:2016:161](#)) a Törvényszéknek emlékeztetnie kellett az európai uniós védjegyrendszer önállóságának és függetlenségének elvére. Keresete alátámasztása érdekében a felperes többek között azt kifogásolta, hogy az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) első fellebbezési tanácsa megsértette az említett elveket, amennyiben határozatát kizárólag a német bíróságok határozataira alapította anélkül, hogy az e célból az európai uniós védjegyjogban meghatározott szempontok fényében önálló értékelést végzett volna.

71 | 1987. november 24-i ítélet, 223/85, [EU:C:1987:502](#).

72 | 2004. november 11-i **Demesa és Territorio Histórico de Álava kontra Bizottság** ítélet, C-183/02 P és C-187/02 P, [EU:C:2004:701](#), 52. pont.

E tekintetben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a 207/2009/EK⁷³ rendelet 8. cikkének (4) bekezdésében említett eseten kívül, amelynek keretében az EUIPO-nak alkalmaznia kell a nemzeti jogot, beleértve a nemzeti ítélkezési gyakorlatot is, az EUIPO-t vagy magát a Törvényszéket nem köthetik a nemzeti hatóságok vagy bíróságok határozatai. A védjegyek uniós jogi szabályozása ugyanis szabályok együtteséből álló, sajátos célokat követő önálló rendszer, amelynek alkalmazása független a nemzeti rendszerektől. A 207/2009 rendelet egyik rendelkezése sem kötelezi az EUIPO-t vagy kereset esetében a Törvényszéket arra, hogy ugyanarra az eredményre jusson, mint hasonló ügyben a nemzeti hatóságok vagy nemzeti bíróságok. Jóllehet az EUIPO-t nem kötik a nemzeti hatóságok által hozott határozatok, e határozatokat, nem kötelező vagy akár döntő jelleggel, az EUIPO mindazonáltal figyelembe veheti iránymutatásként az ügy tényállásának értékelése keretében.

Márpedig a jelen ügyben a Törvényszék megállapította, hogy a fellebbezési tanács átvette a német ítélkezési gyakorlatban kifejtett megfontolásokat a szóban forgó ügyben érintett megjelölés lajstromozható jellege, e megjelölés észlelése és a vitatott védjegy érintett áruk és szolgáltatások vonatkozásában fennálló leíró jellege tekintetében, anélkül hogy önálló értékelést végzett volna a felek által előterjesztett érvek és tényezők fényében. Ebből arra következtetett, hogy az említett fellebbezési tanács tévesen alkalmazta a jogot, amikor az ügy tényállásának értékelése során a német bíróságok határozatainak, mint iránymutatásoknak nem indikatív, hanem kötelező értéket tulajdonított a vitatott védjegy lajstromozható jellegével kapcsolatban.

FELTÉTLEN KIZÁRÓ OKOK

Öt ítélet érdemel említést ebben az évben a 207/2009 rendelet 7. cikkének (1) bekezdésében szereplő feltétlen kizáró okok vonatkozásában.

1. A FELLEBBEZÉSI TANÁCS ÁLTALI HIVATALBÓL VALÓ FIGYELEMBEVÉTEL

A 2016. szeptember 28-i **European Food kontra EUIPO – Société des produits Nestlé (FITNESS)** ítéletben (T-476/15, fellebbezett,⁷⁴ [EU:T:2016:568](#))⁷⁵ a Törvényszéknek arról kellett döntenie, hogy az EUIPO köteles-e a feltétlen kizáró okok miatt induló törlési eljárásokban hivatalból vizsgálni a releváns tényeket, illetve hogy a fellebbezési tanácsok ezen eljárásokban figyelmen kívül hagyhatják-e a késedelmesen előterjesztett bizonyítékokat.

A Törvényszék, miután emlékeztetett a védjegybejelentési kérelem feltétlen kizáró okainak vizsgálatára irányuló eljárás és a viszonylagos kizáró okokon alapuló felszólalási eljárás közötti különbségekre, kiemelte, hogy a 207/2009 rendelet 76. cikkének (1) bekezdéséből az következik, hogy a feltétlen kizáró okok vizsgálatakor az EUIPO fellebbezési tanácsainak hivatalból kell vizsgálniuk a tényeket annak megállapítása érdekében, hogy a lajstromoztatni kívánt védjegyre nem vonatkozik-e valamely, a rendelet 7. cikkében foglalt lajstromozást kizáró ok. A Törvényszék kifejtette ugyanakkor, hogy az egyik fél kérelmére indított törlési eljárás keretében az EUIPO nem kötelezhető arra, hogy az elbíráló által már megvizsgált, feltétlen kizáró okok esetleges alkalmazását maga után vonó releváns tényeket hivatalból újra megvizsgálja. Amint ugyanis a 207/2009 rendelet 52. és 55. cikkének rendelkezéseiből következik, az európai uniós védjegy mindaddig

73| A közösségi védjegyről szóló, 2009. február 26-i 207/2009/EK tanácsi rendelet (HL 2009. L 78., 1. o.).

74| C-634/16. P. sz. ügy, *EUIPO kontra European Food*.

75| Lásd továbbá lentebb az ezen ítélettel kapcsolatban a „6. Bizonyítékok benyújtása” cím alatt kifejtetteket.

érvényesnek tekintendő, amíg az EUIPO nem rendeli el annak törlését, és addig az érvényesség vélelmét élvezzi, ami korlátozza az EUIPO-nak a 207/2009 rendelet 76. cikkének (1) bekezdésében foglalt, a releváns tények hivatalból történő vizsgálatára vonatkozó kötelezettségét. Márpedig egy törlési eljárás keretében, mivel a lajstromozott európai uniós védjegyet érvényesnek kell tekinteni, a törlést kezdeményező félnek kell bemutatnia az EUIPO előtt azon konkrét tényeket, amelyek ezen érvényességet kétségbe vonják.

2. INDOKOLÁSI KÖTELEZETTSÉG

A 2016. december 15-i *Intesa Sanpaolo kontra EUIPO (START UP INITIATIVE)* ítéletben (T-529/15, [EU:T:2016:747](#)) a Törvényszéknek volt alkalma pontosítani az EUIPO-ra háruló azon kötelezettség terjedelmét, mely szerint indokolnia kell az európai uniós védjegy lajstromozást elutasító határozatát.

E tekintetben a Törvényszék megjegyezte, hogy a lajstromozást kizáró okok vizsgálatának a védjegybejelentésben szereplő valamennyi árura vagy szolgáltatásra vonatkoznia kell. Amennyiben valamely áru- vagy szolgáltatáscsoportra ugyanaz a kizáró ok vonatkozik, elegendő valamennyi érintett árura vagy szolgáltatásra vonatkozóan általános indokolást adni. Mindenesetre, ezen lehetőség csak az egymással olyannyira közvetlen és konkrét kapcsolatot mutató árukra és szolgáltatásokra terjed ki, amelyek kellőképpen homogén áru- vagy szolgáltatáscsoportot alkotnak. Önmagában az a tény, hogy az érintett áruk vagy szolgáltatások a Nizzai Megállapodás⁷⁶ szerinti ugyanazon osztályba tartoznak, nem elegendő e homogenitás megállapításához, mivel ezek az osztályok gyakran az áruk vagy a szolgáltatások olyan széles skáláját ölelik fel, amelyek nem szükségszerűen mutatnak egymással ilyen kellően közvetlen és konkrét kapcsolatot.

A Törvényszék kifejtette, hogy az áruknak és szolgáltatásoknak a homogenitását az érintett védjegybejelentéssel szemben felhozott konkrét kizáró okra figyelemmel kell értékelni. Az egymással oly mértékig közvetlen és konkrét kapcsolatot mutató áruk és szolgáltatások tekintetében, amelyek kellően homogén csoportot alkotnak ahhoz, hogy annak alapján az érintett határozat indokolását képező ténybeli és jogi megfontolások egésze a jogilag megkövetelt módon kifejti az említett kategória minden egyes árura és szolgáltatása vonatkozásában alkalmazott érvelést, és az minden egyes árura és szolgáltatásra nézve különbségtétel nélkül alkalmazható, általános indokolás is adható.

3. ROSSZHISZEMŰSÉG

A 2016. július 7-i *Copernicus-Trademarks kontra EUIPO – Maquet (LUCEO)* ítélet (T-82/14, [EU:T:2016:396](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek az EUIPO negyedik fellebbezési tanácsa által hozott határozat ellen benyújtott keresetről kellett határoznia, amely helyben hagyta a törlési osztály azon megállapítását, mely szerint a felperes rosszhiszeműen járt el a vitatott védjegy bejelentésekor. A fellebbezési tanács szerint a jogosult kizárólag azért kérte a vitatott védjegy lajstromozását, hogy felszólalhasson egy harmadik fél által benyújtott európai uniós védjegybejelentéssel szemben, és ebből gazdasági hasznot húzzon.

A Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a 207/2009 rendelet 52. cikke (1) bekezdésének b) pontjában szereplő rosszhiszeműség fogalma a védjegybejelentő oldalán szubjektív indítékhoz kapcsolódik, nevezetesen tisztességtelen szándékhoz vagy más káros indítékhoz. Rosszhiszeműség többek között akkor áll fenn, ha a védjegybejelentésre eredeti céljától eltérően kerül sor, és spekulatív módon vagy kizárólag pénzügyi ellentételezés szerzése céljából nyújtják be.

76] A védjegyekkel ellátható termékek és szolgáltatások nemzetközi osztályozására vonatkozó, felülvizsgált és módosított, 1957. június 15-i Nizzai Megállapodás.

Egyébiránt a Törvényszék megállapította, hogy a felperes nem terjesztett elő a fellebbezési tanács azon megállapításának cáfolására irányuló érvet, mely szerint annak értékelése céljából, hogy a felperes rosszhiszeműen járt-e el, nemcsak a saját magatartását, hanem a képviselője, valamint a képviselőjéhez kapcsolódó valamennyi más társaság magatartását is figyelembe kell venni. Ebben az esetben a felperes képviselője olyan bejelentési stratégiát követett, amely hat havonta nemzeti védjegybejelentések láncolatának két különböző tagállamban történő, bejelentési díj megfizetése nélküli benyújtásából állt, annak érdekében, hogy ezzel blokkoló helyzetet biztosítson magának. Amikor egy harmadik személy azonos vagy hasonló európai uniós védjegy lajstromozása iránti kérelmet nyújtott be, a felperes képviselője európai uniós védjegybejelentést nyújtott be, és a nemzeti védjegybejelentések láncolatának utolsó láncszeme alapján elsőbbséget igényelt az említett európai uniós védjegy számára. A Törvényszék szerint egy ilyen magatartás nincs összhangban a 207/2009 rendelet céljaival, mivel e magatartás az említett rendelet 29. cikkében előírt hat hónapos megfontolási idő és az 51. cikke (1) bekezdésének a) pontjában előírt ötéves türelmi idő megkerülésére irányul. E körülmények között a fellebbezési tanács helyesen találta úgy, hogy e bejelentési stratégia kizárólagos célja az volt, hogy felszólalhasson harmadik személyek által benyújtott védjegybejelentésekkel szemben, és e felszólalásból gazdasági hasznot húzzon.

4. FÖLDRAJZI ÁRUJELZŐ

A 2016. július 20-i **Internet Consulting kontra EUIPO – Provincia Autonoma di Bolzano-Alto Adige (SUEDTIROL)** ítéletben (T-11/15, [EU:T:2016:422](#)) a Törvényszék a 207/2009 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének c) pontjában foglalt, a védjegy leíró jellegéhez kapcsolódó feltétlen kizáró ok földrajzi származásra utaló jelzésekkel álló védjegyekre való alkalmazhatóságának tárgyában hozott határozatot. Az ezen ítélet alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek azon határozat jogszerűségét kellett megvizsgálnia, amellyel az EUIPO fellebbezési nagytanácsa helyt adott a beavatkozó fél fellebbezésének, és törölte a vitatott védjegyet.

A Törvényszék először is elutasította azon jogalapot, mely szerint a beavatkozó, mint közjogi személy, nem rendelkezett a vitatott védjeggyel szembeni törlési kérelem benyújtására vonatkozó eljárási jogosultsággal. E tekintetben megállapította, hogy a megszűnési és törlési okokra, különösen a 207/2009 rendelet 52. cikke szerinti feltétlen törlési okokra bárki hivatkozhat, függetlenül attól, hogy magánjogi vagy közjogi személy, mivel az említett rendelet 56. cikke (1) bekezdése a) pontjának utolsó fordulata csupán annyit követel meg, hogy az említett személy „saját nevében perelhet és perelhető” legyen.

Ezt követően, a felperes azon érvére válaszul, mely szerint a fellebbezési tanács megsértette a 207/2009 rendelet rendelkezéseit, amikor úgy ítélte meg, hogy a vitatott védjegy az érintett közönség által ismert helyre vonatkozó földrajzi származásra utaló jelzés, amely a szóban forgó szolgáltatások földrajzi származásáról és nem azok kereskedelmi származásáról tájékoztat, a Törvényszék megjegyezte, hogy az említett rendelet 7. cikke (1) bekezdése c) pontjának célja annak megakadályozása, hogy valamely gazdasági szereplő egy földrajzi származásra utaló jelzést a versenytársai rovására kisajátíthasson. E tekintetben bár kétségtelen, hogy a fellebbezési tanács a védjegybejelentésnek a 207/2009 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének c) pontja alapján történő elutasítása előtt főszabály szerint köteles megvizsgálni a földrajzi származásra utaló jelzésnek a versenytársak szempontjából vett jelentőségét, méghozzá e származás és a bejelentett védjegy árujegyzékébe tartozó áruk és szolgáltatások közötti kapcsolat megvizsgálásával, az sem kétséges, hogy ettől még e kötelezettség terjedelme több tényezőtől is függhet, mint például a szóban forgó földrajzi származásra utaló jelzés alkalmazási körétől, jóhírétől vagy jellegétől. A jelen esetben nem vitás, hogy annak valószínűsége, hogy a szóban forgó földrajzi származásra utaló jelzés befolyásolhatja a versenytársi viszonyokat, nagynak kell tekinteni, tekintettel azokra a pozitív érzelmekre, amelyeket a szóban forgó szolgáltatások nyújtásakor a Dél-Tirolra (Olaszország) való utalás kiválthat. A Törvényszék kiemelte egyébként, hogy a 207/2009 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének c) pontja nem tiltja az olyan földrajzi nevek lajstromozását, amelyek az érintett közönség körében ismeretlenek. Márpedig a szóban forgó ügyben a vitatott védjegy árujegyzékébe tartozó

szolgáltatások nem rendelkeznek olyan sajátos jellemzőkkel, amelyek alapján az érintett közönség az említett szolgáltatásokhoz ne a földrajzi származásra utaló jelzést társítaná gondolatban. Következésképpen a 207/2009 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének c) pontjával ellentétes a szóban forgó földrajzi származásra utaló jelzés védjegyként történő lajstromozása, amely az érintett közönség körében egy földrajzi régió megjelöléseként ismert.

Végezetül a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a 207/2009 rendelet 12. cikke b) pontjával összhangban az európai uniós védjegyoltalom alapján a jogosult nem tilthat el mást attól, hogy gazdasági tevékenysége körében a földrajzi eredetre vonatkozó jelzést használjon. Kétségtelen, hogy e rendelkezés célja, hogy lehetővé tegye többek között azt, hogy a földrajzi származásra utaló jelzés használata, amely egyébként általában valamely összetett védjegy részét képezi, ne essen az e rendelet 9. cikkében meghatározott tilalom alá. Ugyanakkor a 207/2009 rendelet 12. cikkének b) pontja nem ruházta harmadik felekre a név védjegyként történő használatának jogát, hanem pusztán azon jogukat biztosítja, hogy azt leíróan – azaz földrajzieredet-megjelölésként – használják, feltéve, hogy azt az üzleti tisztesség követelményeivel összhangban teszik.

5. HANGVÉDJEGYEK

A 2016. szeptember 13-i **Globo Comunicação e Participações kontra EUIPO (hangvédjegy)** ítélet (T-408/15, [EU:T:2016:468](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek az EUIPO ötödik fellebbezési tanácsa által hozott azon határozat hatályon kívül helyezésére irányuló keresetet kellett megvizsgálnia, amely elutasította egy hangvédjegy európai uniós védjegyként történő lajstromozását, többek között az elektronikus úton, szóbeli közlés útján és televízión keresztül terjesztett információk hordozói vonatkozásában, azzal az indokkal, hogy az nem rendelkezik megkülönböztető képességgel.

A **Shield Mark**⁷⁷ ítélet alapján a Törvényszék annak megállapításával kezdte, hogy a 207/2009 rendelet 4. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a hangok védjegyoltalom tárgyai lehetnek, azzal a feltétellel, hogy grafikaiag ábrázolhatóak, valamint hogy nem vitás, hogy zenei hangjegyek feltüntetése egy kottában, hangkulccsal, szünetekkel és módosításokkal, mint amilyen az említett ügyben is szerepel, ilyen „grafikai ábrázolásnak” minősül.

A bejelentett védjegy megkülönböztető képességét illetően a Törvényszék megállapította, hogy bár a közönség a szó-, illetve az ábrás védjegyeket általában az áruk vagy szolgáltatások kereskedelmi származását azonosító jelöléseként fogja fel, ez nem feltétlenül mondható el olyan esetben, amikor a megjelölés kizárólag valamely hangelemből áll. Mindenesetre bizonyos árukat és szolgáltatásokat illetően, különösen egyrészt a televíziós vagy rádiós műsorszórás, illetve a távközlés ágazatában, másrészt az informatikai adathordozók, szoftverek vagy általában a média területéhez kapcsolódó ágazatokban nem szokatlan, sőt gyakori, hogy a fogyasztót az említett ágazathoz tartozó valamely áru vagy szolgáltatás azonosítására egy olyan hangelem (hangszignál, dallam) segítségével vezetik rá, amely lehetővé teszi annak egy adott vállalkozástól származóként történő megkülönböztetését. Ugyanakkor a Törvényszék szerint szükséges, hogy az a hangmegjelölés, amelynek a lajstromozását kérik, némi fajsúllyal rendelkezzen, ami lehetővé teszi az érintett fogyasztó számára a megjelölés észlelését, továbbá annak védjegyként – és nem csupán valamely funkcionális elemként vagy saját belső jellemző nélküli jelzésként – történő felfogását. Ily módon az olyan hangmegjelölés, amely inkább csak az azt alkotó hangjegyek banális, egyszerű kombinációját megjelenítő képességgel rendelkezik, nem teszi lehetővé az érintett fogyasztó számára a szóban forgó áruk és szolgáltatások azonosító funkciójának észlelését, hiszen az pusztán egy „tükörhatásra” korlátozódik, abban az értelemben, hogy az mindössze saját

77 | 2003. november 27-i ítélet, C-283/01, [EU:C:2003:641](#).

magára utal vissza, semmi másra. E megfontolásokra tekintettel a Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy tekintettel arra, hogy a jelen esetben a bejelentett védjegy mindössze egy ébresztőóra csengőhangjára hasonlít, nem mutat semmiféle olyan belső jellemzőt, amely eltérne az azt alkotó hangjegy megismétlésétől (két egymást követő gisz hang), amelynek alapján az ezen ébresztőóra vagy telefon csengőhangjától eltérő dolog megkülönböztetésére is alkalmas lenne, az említett védjegy az érintett fogyasztó számára általában észrevétlen marad, és e fogyasztó azt nem jegyzi meg. E körülmények között a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az EUIPO nem követett el hibát, amikor elutasította a bejelentett védjegy lajstromozását, mivel az nem rendelkezett megkülönböztető képességgel.

BIZONYÍTÉKOK BENYÚJTÁSA

A Törvényszék a 2016. szeptember 28-i **FITNESS** ítéletben (T-476/15, fellebbezett, ⁷⁸ [EU:T:2016:568](#))⁷⁹ úgy ítélte meg, hogy a 207/2009 rendelet 76. cikkének (2) bekezdése értelmében az EUIPO figyelmen kívül hagyhatja azokat a tényeket vagy bizonyítékokat, amelyeket a felek nem kellő időben terjesztettek elő. A 2868/95 rendelet⁸⁰ 37. szabálya b) pontjának iv. alpontjából ugyanakkor egyáltalán nem következik, hogy a fellebbezési tanács köteles lenne elkésztetnek minősíteni azokat a bizonyítékokat, amelyeket a törlési osztály előtti eljárásban nem terjesztettek elő. Ugyanis az említett szabály mindössze annyit ír elő, hogy a törlési kérelemnek tartalmaznia kell azokat a bizonyítékokat, amelyeken a kérelem alapul. A Törvényszék továbbá megjegyezte, hogy a felszólalási eljárásokra, a megszűnésmegállapítási eljárásokra, illetve a viszonylagos törlési okok miatti törlési eljárásokra alkalmazandó határidőket, valamint azok be nem tartásának következményeit szabályozó egyes rendelkezésektől eltérően a 207/2009 rendelet és a 2868/95 rendelet nem tartalmaz semmiféle olyan rendelkezést, amely határidőt írna elő a feltétlen kizáró okon alapuló törlési kérelmek kapcsán a bizonyítékok előterjesztésére. A Törvényszék szerint ennél fogva meg kell állapítani, hogy a 207/2009 rendelet 76. cikkéből, a 2868/95 rendelet 37. szabálya b) pontjának iv. pontjával együttesen értelmezve, nem következik, hogy az első alkalommal a fellebbezési tanács előtti eljárásban előterjesztett bizonyítékokat ez utóbbinak a valamely feltétlen kizáró okon alapuló törlési eljárásban elkésztetnek kellene tekintenie.

Végül a Törvényszék megállapította, hogy amennyiben az egyik fél kérelmére indul feltétlen kizáró okokon alapuló törlési eljárás a 207/2009 rendelet 52. cikkének (1) bekezdése értelmében, e rendelkezés kifejezetten visszautal az e rendelet 7. cikkében foglalt feltétlen kizáró okokra, amelyek közérdekű célokat szolgálnak. Egyébként a feltétlen kizáró okokon alapuló törlési eljárás célja többek között az, hogy lehetővé tegye az EUIPO számára valamely védjegy lajstromozása érvényességének felülbírálását, és azt, hogy olyan álláspontot képviseljen ez ügyben, amelyet adott esetben az említett rendelet 37. cikke értelmében hivatalból kellett volna képviselnie. Következésképpen a Törvényszék szerint a 2868/95 rendelet 50. szabálya (1) bekezdése harmadik albekezdésének valamely, feltétlen kizáró okokon alapuló törlési eljárásra analógia útján való alkalmazása ellentétes lenne a 207/2009 rendelet 7. cikke rendelkezései által megvalósítani kívánt közérdekkel.

VISZONYLAGOS KIZÁRÓ OKOK

A lajstromozás viszonylagos kizáró okaival összefüggő jogviták terén a Törvényszék számos kiemelt figyelmet érdemlő határozatot hozott.

78| C-634/16. P. sz. ügy, *EUIPO kontra European Food*.

79| Lásd továbbá fentebb az ezen ítélettel kapcsolatban a „1. A fellebbezési tanács általi hivatalból való figyelembevétel” cím alatt kifejtetteket.

80| A közösségi védjegről szóló 40/94/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló, 1995. december 13-i 2868/95/EK bizottsági rendelet (HL 1995. L 303., 1. o.; magyar nyelvű közlöni kiadás 17. fejezet, 1. kötet, 189. o.).

1. A FELLEBBEZÉSI TANÁCS ÁLTALI HIVATALBÓL VALÓ FIGYELEMBEVÉTEL

A 2016. december 13-i *Sovena Portugal – Consumer Goods kontra EUIPO – Mueloliva (FONTOLIVA)* ítéletben (T-24/16, [EU:T:2016:726](#)) a Törvényszéknek alkalma volt arról dönteni, hogy a fellebbezési tanácsnak hivatalból figyelembe kell-e vennie az adott védjegyre vonatkozó oltalom érvényessége lejártának kérdését. A Törvényszéknek az EUIPO második fellebbezési tanácsa által hozott azon határozattal szemben benyújtott keresetet kellett elbírálnia, mely határozat helyben hagyta a felszólalási osztály azt megállapító határozatát, hogy a felperes által bejelentett szóvédjegy és a korábbi nemzeti szóvédjegy között fennáll az összetévesztés veszélye. A felperes úgy érvelt egyebek mellett, hogy amikor a fellebbezési tanács helybenhagyta a felszólalás megalapozottságát, a korábbi nemzeti védjegy oltalma még nem került megújításra, az arra vonatkozó oltalom érvényessége tehát lejárt.

A Törvényszék szerint sem a 207/2009 rendelet 41. cikkének (3) bekezdéséből és 76. cikkéből, sem a 2868/95 rendelet 19. szabálya (1) bekezdéséből, (2) bekezdése a) pontjának ii. alpontjából, sem az 50. szabály (1) bekezdése első és harmadik albekezdéséből, sem a többi alkalmazandó eljárási rendelkezésből nem következik, hogy a lajstromozás viszonylagos kizáró okáról döntést hozó felszólalási osztály határozata jogszerűségének vizsgálata tárgyában eljáró fellebbezési tanács, a felszólalási osztály által a korábbi védjegy oltalma érvényességére vonatkozó bizonyíték benyújtására a felszólaló számára meghatározott határidő lejártát követően ezen érvényesség megszűnésének kérdését hivatalból volna köteles figyelembe venni. Ezenkívül e rendelkezéseket úgy sem lehet értelmezni, hogy azok arra köteleznék a felszólalót, hogy külön felhívás nélkül nyújtsa be az arra vonatkozó bizonyítékot, hogy a korábbi védjegy oltalma a fellebbezési tanács határozatának meghozataláig érvényes. E megállapítások azonban nem érintik a felszólalással érintett védjegy bejelentőjének azon lehetőségét, hogy a fellebbezési tanács előtt hivatkozzon arra, hogy a felszólaló nem nyújtotta be – a fellebbezési tanács előtti eljárásra figyelemmel – a korábbi védjegy oltalma érvényessége valamely észszerű időszakra történő fenntartásának bizonyítékát, amely lehetőségnek az a célja, hogy a felszólalót ebben a tekintetben válaszadásra, a fellebbezési tanácsot pedig a helyzet figyelembevételére ösztönözze. A jelen esetben ugyanakkor a védjegy bejelentője a fellebbezési tanács előtt nem hozta fel a korábbi nemzeti védjegy oltalma érvényessége fenntartásának kérdését, jóllehet az említett oltalom lejártának éve, amelyben adott esetben meg kellett volna újítani, közel volt, sőt már el is kezdődött. A felperes az említett kérdést még ekkor is fel tudta volna vetni a 207/2009 rendelet 76. cikke (2) bekezdésének rendelkezései alapján, amelyek szerint „az [EUIPO] figyelmen kívül hagyhatja azokat a tényeket vagy bizonyítékokat, amelyeket az érintett felek nem kellő időben hoztak fel vagy terjesztettek elő”. Ennélfogva a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a fellebbezési tanácsnak nem lehet felróni azt, hogy a felszólalásban alapul vett korábbi nemzeti védjegy esetében a megtámadott határozat elfogadása során nem vette figyelembe az oltalom megújításának lehetséges elmaradását függetlenül attól, hogy a nemzeti jog szerint végső soron mi volt ezen oltalom érvényességének befejező időpontja.

2. BIZONYÍTÁSI ESZKÖZÖK

A 2016. február 5-i *Kicktipp kontra OHIM – Società Italiana Calzature (kicktipp)* ítéletben (T-135/14, [EU:T:2016:69](#)) a Törvényszék a 2868/95 rendelet 19. szabálya (2) bekezdésének a felszólaló által – a korábbi védjegye létezésének, érvényességének és oltalma terjedelmének alátámasztása érdekében – benyújtandó bizonyítékok tekintetében való értelmezését vizsgálta.

E tekintetben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a 2868/95 rendelet 19. szabálya (2) bekezdésének a) pontja ii. alpontjának francia nyelvű változata szerint a felszólalónak az európai uniós védjegytől eltérő korábbi lajstromozott védjegy lajstromozási igazolását „és” adott esetben legújabb megújítási igazolását kell

benyújtania. A felszólalónak tehát főszabály szerint be kell nyújtania a lajstromozási igazolást, akkor is, ha benyújtja a megújítási igazolást. A 2868/95 rendelet 19. szabálya (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának utolsó mondatrésze szerint a felszólaló „a védjegyet lajstromba vevő igazgatási szerv által kibocsátott egyenértékű dokumentum másolatát” is benyújthatja. A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy e rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy az egyenértékű dokumentum benyújtásának lehetősége nemcsak a megújítási igazolásra vonatkozik, hanem a lajstromozási igazolásra is. Az is lehetséges, hogy a megújítási igazolás egyben a lajstromozási igazolás „egyenértékű dokumentumát” is képezi. Ennélfogva a megújítási igazolás benyújtása elegendő a felszólalás alapját képező védjegy létezésének, érvényességének és oltalma terjedelmének bizonyításához, amennyiben minden ezzel kapcsolatos szükséges információt tartalmaz.

A Törvényszék kifejtette ezenfelül, hogy amikor a korábbi védjegy megújítását megfelelő időn belül kérelmezték, azonban az illetékes hatóság még nem döntött a kérelemről, elegendő a kérelem benyújtásának igazolását benyújtani, amennyiben az az említett hatóságtól származik, és a védjegy lajstromozására vonatkozó valamennyi olyan szükséges információt tartalmazza, amely a lajstromozási igazolásból kiderülne. Ezzel szemben, amikor a felszólalás alapját képező védjegyet már lajstromozták, a 2868/95 rendelet 19. szabálya (2) bekezdése a) pontjának ii. alpontja szerint nem elegendő a bejelentés benyújtására vonatkozó igazolás benyújtása. Ilyen esetben már a lajstromozási igazolást vagy az azzal egyenértékű dokumentumot kell benyújtani. Ugyanezen elgondolás alapján szintén nem elegendő a megújítási kérelem benyújtását tanúsító igazolás benyújtása olyankor, ha a megújítás már megtörtént.

A 2016. szeptember 9-i **Puma kontra EUIPO – Gemma Group (Ugró macskaféle ábrázolása)** ítéletben (T-159/15, fellebbezett,⁸¹ [EU:T:2016:457](#)) a Törvényszéknek alkalma volt arra, hogy pontosításokkal szolgáljon az EUIPO-nak az egyenlő bánásmód és a megfelelő ügyintézés elvére tekintettel fennálló, a korábbi határozathozatali gyakorlata figyelembevételére irányuló kötelezettségével kapcsolatos ítélkezési gyakorlatot illetően.

Keresetének alátámasztására a felperes arra hivatkozott, hogy az ötödik fellebbezési tanács tévesen alkalmazta a jogot, amikor egyebek mellett eltért az EUIPO-nak a korábbi védjegyek jóhírnevére vonatkozó, a felszólalás alátámasztására hivatkozott határozathozatali gyakorlatától.

A Törvényszék, miután kiemelte, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikkének (2) bekezdése szerint a megfelelő ügyintézés elve magában foglalja többek között az igazgatási szervek azon kötelezettségét is, hogy döntéseiket indokolják, emlékeztetett arra, hogy az **Agencja Wydawnicza Technopol kontra OHIM**⁸² ítélet értelmében az egyenlő bánásmód és a megfelelő ügyintézés elvéből következik, hogy az EUIPO az európai uniós védjegybejelentés vizsgálata keretében köteles figyelembe venni a hasonló kérelmekre vonatkozóan már meghozott határozatokat, és különösen figyelmesen kell megvizsgálnia azt a kérdést, hogy ugyanúgy kell-e határoznia. Az egyenlő bánásmód és a megfelelő ügyintézés elvét össze kell azonban egyeztetni a jogszerűség elvének tiszteletben tartásával. Végeredményben a jogbiztonságon és a megfelelő ügyintézésen alapuló indokok miatt a védjegybejelentések vizsgálatának szigorúnak és teljes körűnek kell lennie, és azt minden egyes konkrét esetben el kell végezni.

A jelen esetben a Törvényszék egyfelől rámutatott, hogy a korábbi védjegyek jóhírnevét az EUIPO három újabb határozatban is megállapította, amelyeket több nemzeti határozat megerősített, és ezek a határozatok ugyanazokra a korábbi védjegyekre, a szóban forgó árukkal megegyező vagy azokhoz hasonló árukra, valamint a jelen ügyben is érintett egyes tagállamokra vonatkoztak. Másfelől, a Törvényszék kiemelte,

81 | C-564/16. P. sz. ügy, **EUIPO kontra Puma**.

82 | 2011. március 10-i ítélet, C-51/10 P, [EU:C:2011:139](#), és különösen a 74–77. pont.

hogy a korábbi védjegyek jóhírnevére vonatkozó megállapítás olyan ténszerű megállapítás, amely nem függ a bejelentett védjegytől. Ezenfelül a felperes által hivatkozott **Budziwska kontra OHIM – Puma (Ugró macskaféle)**⁸³ ítéletből kitűnik, hogy a korábbi formatervezési minta jóhírnévvel rendelkeznek. E körülmények között a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az **Agencja Wydawnicza Technopol kontra OHIM**⁸⁴ ítéletre és a fellebbezési tanácsot terhelő indokolási kötelezettségre figyelemmel, a fellebbezési tanács nem térhet el az EUIPO korábbi határozathozatali gyakorlatától bármifajta magyarázat nélkül, amellyel ismertette volna azokat az indokokat, amelyek alapján arra a megállapításra jutott, hogy a korábbi védjegyek jóhírnevére vonatkozóan kifejtett ténybeli megállapítások nem, illetve már nem relevánsak. E tekintetben a Törvényszék elutasította az EUIPO azon érvét, mely szerint a felperes által hivatkozott határozatokat nem kellett figyelembe venni, mert azokhoz nem mellékeltek az ezekben az eljárásokban a korábbi védjegyek jóhírnevére vonatkozóan bemutatott bizonyítékokat. A fellebbezési tanács ugyanis mérlegelési jogkörrel rendelkezik annak eldöntését illetően, hogy figyelembe kell-e venni azokat az újonnan vagy kiegészítő jelleggel hivatkozott tényeket és bizonyítékokat, amelyeket nem terjesztettek elő a felszólalási osztály által meghatározott határidőn belül. E körülmények között a fellebbezési tanácsnak a megfelelő ügyintézés elvével összhangban vagy fel kellett volna hívnia a felperest, hogy a korábbi védjegyek jóhírnevére vonatkozóan nyújtson be további bizonyítékot, vagy pedig meg kellett volna indokolnia, miért véli úgy, hogy el kell térni e korábbi határozatokban az említett jóhírnévre vonatkozóan kifejtett megállapításoktól. Mivel a fellebbezési tanács nem tett eleget e követelményeknek, meg kell állapítani a megfelelő ügyintézés elvének, különösen az EUIPO határozatainak indokolására vonatkozó kötelezettségnek a megsértését.

3. BELENYUGVÁS ÁLTALI JOGVESZTÉS

A 2016. április 20-i **Tronios Group International kontra EUIPO – Sky (SkyTec)** ítéletben (T-77/15, [EU:T:2016:226](#)) a Törvényszéknek alkalmá volt pontosításokat tenni a belenyugvás általi jogvesztés határideje kezdetének a 207/2009 rendelet 54. cikkének (2) bekezdése szerinti, a korábbi védjeggyel azonos, vagy ahhoz az összetéveszthetőség-hasonló későbbi védjegyhasználatára vonatkozó megváltoztatásával kapcsolatban.

E tekintetben a Törvényszék először is arra emlékeztetett, hogy négy feltételnek kell teljesülnie ahhoz, hogy ilyen esetben a belenyugvás általi jogvesztés határideje megkezdődjön. Először is a későbbi védjegynek lajstromozott védjegynek kell lennie, másodsor bejelentésének a jogosultja részéről jóhiszeműen kell történnie, harmadszor a későbbi védjegy használat tárgya kell, hogy legyen abban a tagállamban, amelyben a korábbi védjegyet lajstromozták, és végül negyedszer a korábbi védjegy jogosultjának tudnia kell a későbbi védjegynek a lajstromozását követő használatáról. A Törvényszék ezt követően rámutatott, hogy a 207/2009 rendelet 54. cikke (2) bekezdésének célja az, hogy szankcionálja valamely korábbi védjegy olyan jogosultját, aki egy későbbi európai uniós védjegy használatát egymást követő öt éven át eltűrte, noha tudomása volt e használatról, azzal, hogy a továbbiakban nem kérheti e későbbi védjegy törlését, továbbá nem léphet fel a későbbi védjegy használat ellen. E rendelkezés célja egyensúlyba hozni a védjegyjogosultnak a védjegy alapvető funkciójának a biztosításában fennálló érdekét, valamint a többi gazdasági szereplő azon érdekét, hogy olyan megjelölések álljanak rendelkezésükre, amelyek alkalmasak áruik és szolgáltatásaik jelölésére. E célkitűzés azzal jár, hogy ezen alapvető funkció biztosítása érdekében a korábbi védjegy jogosultja fel kell, hogy tudjon lépni az övével azonos vagy ahhoz hasonló későbbi védjegy használat ellen.

A 207/2009 rendelet 54. cikke (2) bekezdésének teleologikus értelmezéséből az következik, hogy a jogvesztő határidő kezdőnapjának számítása szempontjából releváns időpont az, amikor a későbbi védjegy használatáról tudomást szereznek. Ezen értelmezés megköveteli, hogy a későbbi védjegy jogosultja bizonyítsa, hogy

83 | 2013. november 7-i ítélet, T-666/11, nem tették közzé, [EU:T:2013:584](#).

84 | 2011. március 10-i ítélet, C-51/10 P, [EU:C:2011:139](#).

a korábbi védjegy jogosultja ténylegesen tudomással bírt az említett védjegy használatáról, mivel ennek hiányában utóbbi nem tudna fellépni a későbbi védjegy használata ellen. A Törvényszék szerint e tekintetben figyelembe kell venni ugyanis a 89/104/EGK⁸⁵ irányelv 9. cikkének (1) bekezdésében – amely rendelkezés helyébe a 2008/95/EK⁸⁶ irányelv 9. cikkének (1) bekezdése lépett – meghatározotthoz hasonló, belenyugvás általi jogvesztésre vonatkozó szabályt.

ELJÁRÁSI KÉRDÉSEK

A 2016. február 4-i **Meica kontra OHIM – Salumificio Fratelli Beretta (STICK MiniMINI Beretta)** ítéletben (T-247/14, fellebbezett,⁸⁷ [EU:T:2016:64](#)) a Törvényszék pontosításokkal szolgált azon kereseti kérelmek elfogadhatóságának feltételeit illetően, amelyekben a fellebbezési tanács előtti kontradiktórius eljárásban az ellenérdekű fél a felszólalási osztály beavatkozó által megtámadott határozatának megváltoztatását kéri. Ebben az ügyben a fellebbezési tanács elfogadhatatlannak nyilvánította e kérelmeket, többek között azzal az indokkal, hogy azok nem felelnek meg a 207/2009 rendelet 60. cikkében meghatározott, a fellebbezési határidővel és a fellebbezési díj megfizetésével kapcsolatos feltételeknek, és kiterjesztik a fellebbezés hatályát, mivel a megtámadott határozat egy olyan pontjára vonatkoznak, amely a beavatkozó által benyújtott fellebbezésben nem szerepel.

E tekintetben a Törvényszék megjegyezte, hogy a 216/96/EK rendelet⁸⁸ 8. cikke (3) bekezdésének megfogalmazásából kitűnik, hogy a fellebbezési tanács előtti kontradiktórius eljárásban az ellenérdekű fél olyan okra hivatkozva is kérheti a fellebbezési tanácstól a megtámadott határozat hatályon kívül helyezését vagy megváltoztatását, amely a fellebbezésben nem szerepel. Ugyanakkor ezek, az ellenérdekű fél által a válaszában felhozandó kérelmek a fellebbezőnek a fellebbezési tanács előtti elállása esetén hatálytalanná válnak. Ekképpen a felszólalási osztály határozatának vitatása végett e kifogások biztonsággal történő felhozására az egyetlen jogorvoslati lehetőség a 207/2009 rendelet 60. cikkében előírt önálló fellebbezés. Következésképpen a 216/96 rendelet 8. cikkének (3) bekezdése szerinti, a megtámadott határozat hatályon kívül helyezésére vagy megváltoztatására irányuló, a fellebbezésben nem szereplő okra hivatkozó kérelmek különböznek a 207/2009 rendelet 60. cikkében előírt fellebbezéstől. Ekképpen a 207/2009 rendelet 60. cikkében meghatározott, a fellebbezési határidővel és a fellebbezési díjjal kapcsolatos feltételek nem vonatkoznak a 216/96 rendelet 8. cikkének (3) bekezdésére alapított kérelmekre. A jelen esetben a felperes, ez utóbbi rendelkezéssel összhangban, a válaszában és a megadott határidőn belül terjesztett elő a beavatkozó beadványában nem szereplő okra hivatkozva a felszólalási osztály határozatának megváltoztatására irányuló kérelmet. A felperesnek tehát nem kellett megfelelnie a 207/2009 rendelet 60. cikkében meghatározott feltételeknek. Következésképpen a fellebbezési tanács tévesen utasította el elfogadhatatlanként az említett kérelmeket.

A 2016. június 8-i **Monster Energy kontra EUIPO (Békeszimbólum ábrázolása)** ítéletben (T-583/15, [EU:T:2016:338](#)) a Törvényszéknek alkalmá volt pontosítani, hogy a Törvényszék előtti keresetindítási határidő betartásának kérdése az uniós bíróság kizárólagos hatáskörébe tartozik, és e határidő betartásának

85| A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelv (HL 1989. L 40., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 92. o.).

86| A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2008. október 22-i 2008/95/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 299., 25. o.).

87| C-182/16. P. sz. ügy, **Meica kontra EUIPO**.

88| A Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (védjegyek és formatervezési minták) fellebbezési tanácsainak eljárási szabályzatáról szóló, 1996. február 5-i 216/96/EK bizottsági rendelet (HL 1996. L 28., 11. o. magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 221. o.).

elmulasztása nem képezheti egy *in integrum – restitutio* iránti kérelem tárgyát a 207/2009 rendelet 81. cikke alapján. A felperes eziránti kérelmet nyújtott be az EUIPO-hoz, azzal az indokkal, hogy nem volt lehetősége a Törvényszék előtt a megadott határidőn belül vitatni az EUIPO egyik fellebbezési tanácsának határozatát, mivel e határidő a határozat faxon történt kézbesítésétől számítódik, és a felperes nem kapta meg a faxot. Az EUIPO második fellebbezési tanácsa ugyanakkor, megerősítve a fellebbezési tanácsok hivatala által képviselt álláspontot, úgy vélte, hogy az említett kérelemnek nem tud helyt adni, tekintettel többek között arra, hogy a 207/2009 rendelet 81. cikke csak az EUIPO előtti határidőkre vonatkozik, és nem a Törvényszék előttiekre. A Törvényszék előtt benyújtott kereset keretében a felperes ezzel szemben úgy érvelt, hogy amikor a jogalkotó „a hivatallal szemben valamely határidőt” említ, az EUIPO-t „érintő”, vagy az EUIPO-val „kapcsolatos” határidőket érti alatta. Az EUIPO-t tehát szerinte többszörösen is érinti a Törvényszék előtti keresetindítási határidő, és e határidő betartásának elmulasztása egy *in integrum restitutio* iránti kérelem tárgyát képezheti.

Ezzel kapcsolatban a Törvényszék megjegyezte, hogy a 207/2009 rendelet (12) preambulumbekzdése megállapítja, hogy az EUIPO létrehozása nem vonja el az Unió intézményeinek hatáskörét, valamint hogy az EUIPO valamelyik fóruma arra vonatkozó hatáskörének elismerése, hogy helyt adjon egy, a Törvényszék előtti keresetindítási határidőt érintő *in integrum restitutio* iránti kérelemnek, megsértené a Törvényszék hatáskörét, pedig – a Bíróság általi felülvizsgálat fenntartásával – kizárólag ez utóbbi rendelkezik az elé terjesztett keresetek elfogadhatóságának értékelésére hatáskörrel az EUMSZ 256. és EUMSZ 263. cikk értelmében. Az elfogadhatóság ugyanis a bíróság hatáskörébe tartozó kereset értékelésekor figyelembe vett tényezők egyike, annál is inkább, mivel a bíróságnak hivatalból kell azt vizsgálnia. Tehát nem a 207/2009 rendelet 81., az *in integrum restitutio*ra vonatkozó cikke alkalmazandó abban az esetben, amikor az EUIPO valamelyik fellebbezési tanácsának határozata ellen a Törvényszék elé terjesztett keresetet a bíróság késedelmesnek tekinthet, hanem az e bíróságra irányadó rendelkezések, azaz az EUMSZ 263. cikkben kívül az Európai Unió Bírósága alapokmánya 45. cikkének második albekezdése, melynek értelmében „[a] határidők elmulasztása nem jár jogvesztéssel, ha az érintett fél előre nem látható körülmények vagy *vis maior* fennállását igazolja”.

VI. KÖZÖS KÜL- ÉS BIZTONSÁGPOLITIKA – KORLÁTOZÓ INTÉZKEDÉSEK

A közös kül- és biztonságpolitika (KKBP) területére vonatkozó korlátozó intézkedésekkel kapcsolatos jogviták köre az előző évekhez hasonlóan 2016-ban is gazdagodott. Több határozat érdemel különös figyelmet.

IRÁNI ISZLÁM KÖZTÁRSASÁG

Először is a 2016. április 28-i **Sharif University of Technology kontra Tanács** ítéletben (T-52/15, fellebbezett,⁸⁹ [EU:T:2016:254](#)) a Törvényszéknek alkalma nyílt arra, hogy a 267/2012 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének d) pontja és a 2010/413 határozat 20. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett, az iráni kormány számára történő támogatásnyújtásra vonatkozó jogi kritériummal kapcsolatban további pontosításokat tegyen.

A Törvényszék szerint ez a kritérium nem vonja maga után az iráni kormánynak nyújtott támogatásban megnyilvánuló magatartás és az atomfegyverek elterjedésével kapcsolatos tevékenységek végzése közötti okozati összefüggés fennállásának bizonyítását. Kétségtelen, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint a vitatott kritérium nem érinti az iráni kormánynak nyújtott támogatás valamennyi formáját, hanem azokat, amelyek

89| C-385/16. P. sz. ügy, *Sharif University of Technology kontra Tanács*.

hozzájárulnak az iráni nukleáris tevékenységek folytatásához, és ezért objektív módon határozza meg azon személyek és szervezetek körülhatárolt kategóriáját, akik, illetve amelyek a pénzeszközök befagyasztására vonatkozó intézkedések hatálya alá tartozhatnak. Ugyanakkor az ítélkezési gyakorlatból nem következik, hogy az „iráni kormánynak nyújtott támogatás” fogalma magában foglalja az e támogatás és az Iráni Iszlám Köztársaság nukleáris tevékenységei közötti kapcsolatra vonatkozó bizonyítékot. E tekintetben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Tanács jogosan helyezkedett arra az álláspontra, hogy a felperes összekeverte az iráni kormány számára történő támogatásnyújtásra vonatkozó, a jelen esetben egyedül releváns kritériumot, és az „Irán atomfegyverek terjesztésének veszélyével járó tevékenységei[hez] vagy atomfegyverek hordozóeszközeinek fejlesztésé[hez] [...] támogatás[.]” nyújtására vonatkozó kritériumot. Márpedig az első kritérium alkalmazása nem foglalja magában az Iráni Iszlám Köztársaság nukleáris tevékenységeivel való bizonyos mértékű, akár közvetett kapcsolat fennállását. Az iráni kormány számára történő támogatásnyújtás és az atomfegyverek elterjedésével kapcsolatos tevékenységek folytatása közötti kapcsolat fennállását az alkalmazandó szabályozás ugyanis kifejezetten tartalmazza. Ebben az összefüggésben a vitatott kritériumot úgy kell értelmezni, hogy az magában foglal minden olyan támogatást, amely bár nem áll közvetlen vagy közvetett kapcsolatban az atomfegyverek elterjedésében közreható fejlesztésekkel, elősegítheti az ilyen fejlesztést úgy, hogy az iráni kormánynak erőforrásokat vagy többek között anyagi, pénzügyi vagy logisztikai segítséget nyújt. Továbbá ezt a kritériumot nem lehet úgy értelmezni, hogy az kizárólag arra irányul, hogy megfossza az iráni kormányt a jövedelemforrásaitól, arra kötelezve tehát azt, hogy hagyjon fel az atomfegyverek elterjedésével kapcsolatos tevékenységeivel.

A Törvényszék arra az álláspontra helyezkedett, hogy meg kell tehát vizsgálni, hogy az alkalmazandó szabályozás keretében azok a tevékenységek, amelyek nem tartoznak az e szabályozásban példálózó jelleggel megemlített három – anyagi, logisztikai vagy pénzügyi – támogatástípus valamelyikébe, a vitatott kritérium alá tartozhatnak-e. E tekintetben a Törvényszék kiemelte, hogy az említett szabályozásból következik, hogy korlátozó intézkedések fogadhatók el az áruk vagy tiltott technológiák Iráni Iszlám Köztársaság általi beszerzésében részt vevő, vagy ezen árukkal és technológiákkal kapcsolatos műszaki segítséget nyújtó személyekkel vagy szervezetekkel szemben. Közelebbről a 2010/413 határozat 1. cikke (1) bekezdésének c) pontja megtiltja fegyverek és bármely kapcsolódó felszerelés Iráni Iszlám Köztársaság részére való szállítását, eladását vagy átadását. Egyébiránt a 267/2012 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében tilos az Unió közös katonai listáján⁹⁰ felsorolt árukkal és technológiákkal, a felsorolt áruk rendelkezésre bocsátásával, előállításával, karbantartásával és használatával kapcsolatos közvetlen vagy közvetett technikai segítségnyújtás bármilyen iráni személy, szervezet vagy szerv részére, vagy Iránban történő felhasználásra. Így az ilyen tilalom előírásával a jogalkotó kapcsolatot hozott létre az ilyen típusú felszerelések Iráni Iszlám Köztársaság általi beszerzése és az atomfegyverek elterjedésének vagy az atomfegyverek célba juttatására szolgáló rendszerek fejlesztésének veszélyével járó tevékenységek iráni kormány általi folytatása között. Ezt az értelmezést megerősítették az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának 1737. (2006) sz.⁹¹ és 1929. (2010)⁹² sz. határozatai. Következésképpen a katonai vagy katonai jellegű területen való kutatás és technológiai fejlesztés terén az iráni kormány számára történő támogatásnyújtás akkor felel meg a vitatott kritériumnak, ha az Unió közös katonai listáján felsorolt felszerelésekhez és technológiákhoz kapcsolódik, amelyek Iráni Iszlám Köztársaság általi beszerzése tilos.

90 | A Tanács által 2014. március 17-én elfogadott, az Európai Unió közös katonai listája (HL 2014. C 107., 1. o.).

91 | A Biztonsági Tanács 2006. december 23-i 1737. (2006) sz. határozata.

92 | A Biztonsági Tanács 2010. június 9-i 1929. (2010) sz. határozata.

Másodszor a 2016. június 2-i **Bank Mellat kontra Tanács** ítélet (T-160/13, fellebbezett,⁹³ EU:T:2016:331) alapjául a Törvényszékhez az 1263/2012/EU rendelet⁹⁴ 1. cikke 15. pontjának megsemmisítése iránt előterjesztett kereset szolgált, amely rendelkezés bevezette a 267/2012 rendeletbe pénzeszközöknek az Iránban székhellyel rendelkező pénzügyi intézményekbe történő vagy az azokból való folyósításának tilalmát. Ezen kereset keretében a felperes a 2012/635/KKBP határozat⁹⁵ 1. cikkének 6. pontjára vonatkozó jogellenességi kifogást emelt.

E tekintetben a Törvényszék először is a felperes által emelt jogellenességi kifogás elbírálásával kapcsolatos hatáskörének kérdését vizsgálta. Kiemelte, hogy a 2012/635 határozat 1. cikkének 6. pontjában megállapított intézkedések általános jellegű intézkedések, mivel azok hatályát objektív kritériumokra, nem pedig meghatározott természetes vagy jogi személyekre hivatkozással határozták meg. Következésképpen a 2012/635 határozat 1. cikkének 6. pontja önmagában nem minősül a természetes vagy jogi személyekkel szemben az EUMSZ 275. cikk második bekezdése szerinti korlátozó intézkedéseket előíró határozatnak. Mivel a megtámadott rendelet 1. cikkének 15. pontja sem teljesíti ezt a követelményt, a 2012/635 határozat 1. cikkének 6. pontjával szemben emelt jogellenességi kifogást nem a természetes vagy jogi személyekkel szemben az EUMSZ 275. cikk második bekezdése szerinti korlátozó intézkedéseket előíró határozat megsemmisítésére irányuló kereset alátámasztására terjesztették elő. A Törvényszék tehát nem rendelkezik hatáskörrel e rendelkezés értelmében az ezen elfogadhatatlansági kifogással kapcsolatos határozathozatalra. Mindamellet az uniós bíróság hatásköre alóli, az EUMSZ 275. cikkben előírt kivételt nem lehet akként értelmezni, hogy az kiterjed odáig, hogy pusztán amiatt zárja ki e hatáskör alól a nem a KKBP-be tartozó megtámadott rendelet 1. cikkének 15. pontjához hasonló, az EUMSZ 215. cikk értelmében elfogadott jogi aktus jogszerűségének felülvizsgálatát, mert az említett jogi aktus érvényes elfogadása a KKBP-be tartozó valamely határozat korábbi elfogadásától függ.

A megtámadott rendelet 1. cikkének 15. pontját érintő megsemmisítés iránti kérelem elfogadhatóságát illetően a Törvényszék jelezte, hogy ez a rendelkezés általános hatállyal bír, és nem minősül jogalkotási aktusnak, hanem az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdésének értelmében vett rendeleti jellegű jogi aktus. Miután a Törvényszék hangsúlyozta, hogy ez a rendelkezés közvetlenül érintette a felperest, és nem vont maga után végrehajtási intézkedéseket – amennyiben e rendelkezés a 267/2012 rendelet egyes rendelkezéseit módosította, és tekintettel különösen az illetékes nemzeti hatóságok e rendelkezések alkalmazásával kapcsolatos mérlegelési jogkörének hiányára – valamint hogy a felperes e tekintetben rendelkezett tehát keresetösségi joggal, a Törvényszék a felperes eljáráshoz fűződő érdekével kapcsolatban megjegyezte, hogy a vitatott rendszer elfogadása nem gyakorolt azonnali és tényleges hatást a felperesre, mivel a vele szemben korábban megállapított egyedi korlátozó intézkedések szigorúbb korlátozásokat írtak elő. Ugyanakkor a felperest érintő egyedi korlátozó intézkedések megsemmisítését követően a felperes ténylegesen az említett rendszer hatálya alá került. E körülmények között annak megállapítása, hogy a felperesnek nem fűződik érdeke a megtámadott rendelet 1. cikkének 15. pontjával szembeni eljáráshoz, a hatékony bírói jogvédelemhez való jogának megsértését eredményezné, ezért el kell ismerni ezen eljáráshoz fűződő érdeket.

Az ügy érdemét illetően a Törvényszék kifejtette, hogy a szükségességnek az EUMSZ 215. cikk (1) bekezdésében említett fogalma nem az EUMSZ 215. cikk alapján elfogadott jogi aktus és a KKBP keretében elérni kívánt célkitűzés, hanem az említett jogi aktus és az annak alapjául szolgáló, a KKBP hatálya alá tartozó határozat

93| C-430/16. P. sz. ügy, **Bank Mellat kontra Tanács**.

94| Az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 267/2012/EU rendelet módosításáról szóló, 2012. december 21-i 1263/2012/EU tanácsi rendelet (HL 2012. L 356., 34. o.).

95| Az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2010/413/KKBP határozat módosításáról szóló, 2012. október 15-i 2012/635/KKBP tanácsi határozat (HL 2012. L 282., 58. o.).

közötti kapcsolatra vonatkozik. Ily módon a „szükséges intézkedésekre” való hivatkozás célja annak biztosítása, hogy a Tanács az EUMSZ 215. cikk alapján ne fogadjon el a KKBP hatálya alá tartozó megfelelő határozatban megállapítottakat meghaladó korlátozó intézkedéseket. A Törvényszék által gyakorolt bírósági felülvizsgálat terjedelmét illetően figyelembe kell venni a vitatott rendszer sajátos jellegét, mivel egyrészt a megtámadott rendelet 1. cikkének 15. pontja általános hatállyal bír, ekként pedig nem minősül egyedi jogi aktusnak, másrészt mivel a 267/2012 rendeletnek a megtámadott rendelet 1. cikkének 15. pontjával módosított vagy bevezetett bizonyos rendelkezései a felperest közvetlenül érintik, és nem vonnak maguk után végrehajtási intézkedéseket. E körülmények között el kell ismerni, hogy a Tanács mérlegelési jogkörrel rendelkezik a korlátozó intézkedések elfogadásának lehetőségét mint olyant, valamint az elérni kívánt célkitűzés megvalósítása céljából elfogadott általános korlátozó intézkedések meghatározását illetően. Mivel a vitatott rendszer nem rendelkezik egyedi korlátozó intézkedés jellegével, nem kell átültetni a jelen ügyre az ilyen intézkedésekre vonatkozó ítélkezési gyakorlatot, ily módon pedig többek között nem követelhető meg a Tanácstól annak bizonyítása, hogy az említett rendszerrel érintett szervezetek ténylegesen közreműködnek az atomfegyverek elterjedésében.

A vitatott rendszer arányosságát illetően a Törvényszék kiemelte, hogy a iráni rezsim által követett, az atomfegyverek elterjedéséhez esetlegesen hozzájáruló pénzeszközök átutalásainak megakadályozására irányuló célkitűzés egyértelműen az atomfegyverek elterjedésének mint olyannak és az elterjedés finanszírozásának megakadályozására irányuló jogszerű célkitűzés keretében illeszkedik. Kétségtől igaz ugyan, hogy az értesítési kötelezettség és az előzetes engedély iránti kérelem benyújtására vonatkozó kötelezettség mind az atomfegyverek elterjedéséhez esetlegesen hozzájáruló átutalásokra, mind pedig az ahhoz hozzá nem járuló átutalásokra vonatkozik, ez a körülmény elengedhetetlen a kérdéses kötelezettségek céljára tekintettel, és következésképpen nem jelenti azt, hogy az említett kötelezettségek nem szükségesek. A Tanács annak előírására irányuló döntése, hogy a vitatott rendszert az iráni pénzügyi intézetekhez köthető átutalásokra kell alkalmazni, miközben a többi átutalásra bizonyos szempontokból eltérő korlátozó rendszer vonatkozik, abba a hatáskörbe tartozik, amelyet a Tanács számára e tekintetben el kell ismerni. Ráadásul a vitatott rendszer nem képez általánosított, nem differenciált és nem célzott embargót.

Egyébiránt a vitatott rendszerhez hasonló általános hatályú jogi aktus elfogadásakor alkalmazandó indokolási kötelezettséget illetően a Törvényszék megjegyezte, hogy ami a jogi aktusok ezen kategóriáját illeti, az EUMSZ 215. cikk (3) bekezdésében megkövetelt jogi biztosítékok nem foglalják magukban a Tanács azon kötelezettségét, hogy konkrét és meghatározott indokokkal szolgáljon minden egyes érintett személy vagy szervezet vonatkozásában, nem foglalják magukban az iratokba való betekintés biztosításának kötelezettségét, sem pedig az érintett személyek és szervezetek számára az észrevételek előterjesztésének lehetőségét, továbbá a Tanács azon kötelezettségét, hogy figyelembe vegye az ilyen észrevételeket. Az alapvető eljárási jogi biztosítékot a szóban forgó jogi aktus jogszerűségének tényleges bírósági felülvizsgálata képezi. Végül mivel a jogbiztonság és az önkényes eljárás tilalma elvének, valamint az állampolgárságon alapuló állítólagos hátrányos megkülönböztetésnek a megsértésére alapított kifogásokat is el kellett utasítani, a Törvényszék a keresetet teljes egészében elutasította.

Harmadszor és végül a 2016. május 24-i **Good Luck Shipping kontra Tanács** ítéletben (T-423/13 és T-64/14, [EU:T:2016:308](#)) a Törvényszék többek között azokról a következményekről határozott, amelyeket a valamely szervezetet érintő korlátozó intézkedések megsemmisítéséből kell levonni az olyan szervezeteket érintő korlátozó intézkedések érvényességi vizsgálata keretében, amelyek ugyanezen szervezet tulajdonában állnak, vagy általa ellenőrzöttek, vagy e szervezet nevében járnak el.

A Törvényszék hangsúlyozta, hogy valamely szervezet nevének a korlátozó intézkedésekkel érintett személyek vagy szervezetek jegyzékébe való felvételének érvényessége – amely felvételre amiatt került sor, hogy kapcsolatban áll valamely olyan más szervezettel, amelynek a nevét felvették az említett jegyzékbe – attól a feltételtől függ, hogy ezen másik szervezet neve a jegyzékbe vétel időpontjában érvényesen szerepeljen ebben a jegyzékben. Ezért valamely szervezet korlátozó intézkedésekkel érintett személyek vagy szervezetek

jegyzékébe való felvételének, amely az említett jegyzékbe egyaránt felvett más szervezettel való kapcsolat fennállására alapított kritériumon alapul, már nincs jogalapja, amikor az említett más szervezetet érintő, megsemmisítést kimondó ítéletet követően ez utóbbi szervezet jegyzékbe vétele eltűnik a jogrendből. E tekintetben a Törvényszék megjegyezte, hogy ugyan a valamely ítélettel megsemmisített korlátozó intézkedések joghatásai az Európai Unió Bírósága alapokmánya 60. cikkének második bekezdésében említett határidő lejártáig fenntarthatók, a jogi aktus megsemmisítése joghatásainak felfüggesztése nem cáfolja azt az elvet, amely szerint miután lejárt a felfüggesztés határideje, az érintett jogi aktusok megsemmisítése visszaható hatállyal bír, ami arra enged következtetni, hogy a megsemmisítéssel érintett jogi aktusok soha nem léteztek.

Továbbá a Törvényszék felidézte azt a szabályt, miszerint a megtámadott jogi aktusok jogszerűsége főszabály szerint csak azon ténybeli és jogi körülmények alapján vizsgálható, amelyek alapján azokat elfogadták, és nem azon ténybeli és jogi körülmények alapján, amelyek az említett jogi aktusok elfogadását követően következtek be. Következésképpen amikor a Törvényszék megsemmisíti a korlátozó intézkedéseket, meghatározhat egy olyan időszakot, amely alatt valamely jogi aktus megsemmisítésének joghatásai felfüggesztésre kerülnek annak érdekében, hogy lehetővé tegyék a Tanács számára a megállapított jogsértések orvoslását azáltal, hogy adott esetben a korlátozó intézkedések hatálya alá tartozó személyek vagy szervezetek jegyzékébe való felvétel új általános kritériumait fogadja el, és új korlátozó intézkedéseket fogad el, és sem az említett új általános jegyzékbevételei kritériumok, sem pedig az említett új korlátozó intézkedések nem teszik lehetővé a Törvényszék ítéletében jogellenesnek nyilvánított intézkedések jogszerűként történő elismerését. E tekintetben az általános jegyzékbevételei kritériumoknak a Tanács által elfogadott módosítása – az előző általános kritériumok alapján végrehajtott és a Törvényszék ítéletével ezt követően megsemmisített jegyzékbe vételek igazolása érdekében – sem cáfolja azt az elvet, miszerint a megsemmisített jegyzékbe vételeket visszaható hatállyal törlik a jogrendből, mintha soha nem léteztek volna. Az általános kritériumok említett módosítása ugyanis nem teszi lehetővé a Törvényszék által a megsemmisítést kimondó ítéletében megállapított jogellenességek orvoslását, valamint az említett módosítás bekövetkezése óta az azon előző általános jegyzékbevételei kritériumok alapján végrehajtott jegyzékbe vételek érvényessé tételét sem, amelyek a megsemmisített jegyzékbe vételek igazolását nem tették lehetővé.

TUNÉZIAI KÖZTÁRSASÁG

A 2016. június 30-i **CW kontra Tanács** ítélet (T-224/14, nem tették közzé, [EU:T:2016:375](#)), a 2016. június 30-i **Al Matri kontra Tanács** ítélet (T-545/13, nem tették közzé, [EU:T:2016:376](#)), valamint a 2016. június 30-i **CW kontra Tanács** ítélet (T-516/13, nem tették közzé, [EU:T:2016:377](#)) alapjául szolgáló ügyekben a Törvényszék olyan személyek által előterjesztett keresetekről döntött, akiknek a vagyoniát amiatt fagyasztották be, hogy Tunéziában állami pénzeszközök hűtlen kezelésével kapcsolatos nyomozást folytattak ellenük. Ezek az ítéletek lehetővé tették a Törvényszék számára többek között azt, hogy pontosítsa a 2011/72/KKBP határozat⁹⁶ 1. cikkének (1) bekezdésében szereplő, az állami pénzeszközök hűtlen kezelésének fogalmát.

E tekintetben a Törvényszék először is megállapította, hogy az uniós jog egységes alkalmazása megköveteli, hogy az érintett harmadik államok jogára, a nemzetközi és a tagállami jogra való kifejezett hivatkozás hiányában az állami pénzeszközök hűtlen kezelésének fogalma önálló és minden nemzeti rendszertől független értelmezést kapjon. A Tanács azzal, hogy biztosítási jellegű intézkedéseket fogadott el a tunéziai állami pénzeszközök hűtlen kezeléséért felelős személyekkel szemben – nevezetesen olyan intézkedéseket, amelyek tárgya kizárólag az, hogy megőrizték a tunéziai hatóságok számára annak lehetőségét, hogy behajtsák

⁹⁶ | A tunéziai helyzet tekintetében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott korlátozó intézkedésekről szóló, 2011. január 31-i 2011/72/KKBP tanácsi határozat (HL 2011. L 28., 62. o.).

az esetlegesen e személyek tulajdonában álló hűtlenül kezelt állami pénzeszközöket –, a tunéziai hatóságok kárára elkövetett cselekmények megállapításának, valamint az ebből eredő bevétel visszatéríttetésének megkönnyítését célozza. Tekintettel e célkitűzésekre, valamint a 2011/72 határozat elfogadásának általános hátterére és jogi alapjára, úgy kell tekinteni, hogy az állami pénzeszközök hűtlen kezelésének fogalma magában foglal bármely olyan aktust, amely a tunéziai önkormányzatokhoz, vagy az ellenőrzésük alatt álló szervezetekhez tartozó erőforrások olyan célokra történő jogellenes felhasználásából áll, amelyek ezen erőforrások rendeltetési céljaival ellentétesek, különösen pedig magáncélok. Ennek a felhasználásnak ezért ezen önkormányzatok pénzügyi érdekei megsértésének következményével kellett járnia, tehát pénzügyileg becsülhető kárt kellett, hogy okozzon. Következésképpen a Törvényszék szerint nem zárható ki, hogy az olyan cselekmények, amelyeket a tunéziai bíróságok büntetőjogilag nem minősítettek állami pénzeszközök hűtlen kezelésének, mindazonáltal azzal a hatással jártak, hogy jogtalanul megfosztották a tunéziai önkormányzatokat a hozzájuk tartozó pénzeszközöktől, ezért szükségesnek bizonyulhat az e cselekményekért felelős és a hozzájuk kapcsolódó személyek vagyonának befagyasztása az említett pénzeszközök tunéziai hatóságok általi és minden lehetséges eszközzel való esetleges visszatéríttetésének biztosítása érdekében.

A Törvényszék pontosította továbbá, hogy a 2011/72 határozat célkitűzéseire tekintettel 1. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az nemcsak azokat a személyeket érinti, akiknek a „Tunézia állami pénzeszközeinek hűtlen kezelésével” kapcsolatos tényállással összefüggésben megállapították a felelősségét, hanem azokat a személyeket is, akikkel szemben az ilyen hűtlen kezelések sajátos tényállási elemeinek megvalósulásával kapcsolatban a felelősségük megállapítására irányuló bírósági eljárás van folyamatban. Az ilyen eljárás jelenlegi pontos szakasza ugyanis nem minősülhet olyan körülménynek, amely igazolhatja az érintett személyek kategóriájából való kizárásukat. Hasonlóképpen, a „Tunézia állami pénzeszközeinek hűtlen kezeléséért felelős” és az említett határozat értelmében vett, a hozzájuk kapcsolódó személyek fogalmát nem lehet kizárólag az ilyen cselekményekből eredő bevétel végső kedvezményezettjeire korlátozni, mivel az veszélyeztetné e határozat hatékony érvényesülését is. Egyébiránt az ezen cselekményekben való bűnrészesség miatt büntetőeljárás alatt álló személyek legalábbis a „felelős személyekhez kapcsolódó személyek” kategóriájába tartoznak. A Törvényszék szerint ez a kifejezés különösen tág kategóriát jelent, amelybe bármely olyan személy, szervezet vagy szerv beletartozhat, aki, illetve amely kellően szoros kapcsolatokat mutat az állami pénzeszközök hűtlen kezeléséért felelős személlyel oly módon, hogy vagyonát növelhette az említett hűtlen kezelés bevétele. Egy szigorúbb értelmezés veszélyeztetethetné a szóban forgó rendelkezés hatékony érvényesülését.

Végül a Törvényszék megjegyezte, hogy a Tanács kétségtelenül nem hagyhatja jóvá minden körülmények között a tunéziai bíróságok megállapításait, nem feladata azonban főszabály szerint az, hogy maga vizsgálja meg és értékelje azon információk helytállóságát és relevanciáját, amelyekre ezek a hatóságok támaszkodtak a szóban forgó büntetőeljárások jelen ügyben való lefolytatásához. Ezért a szóban forgó ügyekben a Tanács feladata a konkrét körülményektől függően annak értékelése, hogy szükséges-e kiegészítő ellenőrzések végzése, és különösen a tunéziai hatóságok arra való felkérése, hogy közöljenek további bizonyítékokat, ha a már benyújtott bizonyítékok elégtelennek bizonyultak. Amennyiben a Tanács bizonyítékokat nyújtott be a felperesekkel szemben folytatott büntetőeljárások létezésével kapcsolatban, a felperesek feladata azon konkrét bizonyítékok megjelölése, amelyekre az említett eljárások megalapozottságának megkérdőjelezése érdekében hivatkozni szándékoznak.

UKRAJNA

A 2016. szeptember 15-i **Klyuyev kontra Tanács** ítéletben (T-340/14, [EU:T:2016:496](#)), a 2016. szeptember 15-i **Yanukovych kontra Tanács** ítéletben (T-346/14, fellebbezett,⁹⁷ [EU:T:2016:497](#)), valamint a 2016. szeptember 15-i **Yanukovych kontra Tanács** ítéletben (T-348/14, fellebbezett,⁹⁸ [EU:T:2016:508](#)) a Törvényszék az ukrain helyzetre tekintettel hozott, és az állami pénzeszközök hűtlen kezeléséért felelősként azonosított személyeket érintő korlátozó intézkedésekkel kapcsolatban határozott. Az említett ügyekben a felperesek nevének azon személyek jegyzékébe való felvételéről volt szó, akikre az ukrain helyzetre tekintettel hozott korlátozó intézkedések alkalmazandók. Ezt a jegyzékbe vételt, amely eredetileg azon a tényen alapult, hogy a felperesekkel szemben ukrán állami pénzeszközök hűtlen kezelésével és Ukrajnából való jogellenes kivitelével összefüggő bűncselekmények miatt az ukrán hatóságok vizsgálatot folytattak, az alkalmazandó szabályozás módosítását követően fenntartották, mivel a felperesekkel szemben az ukrán hatóságok büntetőeljárásokat folytattak állami pénzeszközök vagy vagyon hűtlen kezelése miatt. A felperesek vitatták a jegyzékbe való eredeti felvételüknek, valamint nevük e listán való további szerepeltetésének a megalapozottságát.

Először is a felperesek nevének a jegyzékbe való eredeti felvételét illetően a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy jóllehet a Tanács széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik a korlátozó intézkedések elfogadása érdekében figyelembe veendő általános kritériumokat illetően, az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében biztosított bírósági felülvizsgálat hatékonysága megköveteli, hogy azon indokok jogszerűségének a felülvizsgálata címén, amelyeken valamely meghatározott személy nevének a korlátozó intézkedésekkel érintett személyek jegyzékébe való felvételére vagy a jegyzékben történő fenntartására vonatkozó határozat alapul, az uniós bíróság meggyőződjön arról, hogy e határozat, amely e személy tekintetében egyedi hatállyal rendelkezik, kellően biztos ténybeli alappal rendelkezik. Ez magában foglalja az említett határozat alapjául szolgáló indokolásban hivatkozott tények ellenőrzését, amely folytán a bírósági felülvizsgálat nem a hivatkozott indokok absztrakt valószínűségének értékelésére korlátozódik, hanem arra irányul, hogy ezen indokok kellően pontosan és konkrétan megalapozottak-e.

Ukrajna legfőbb ügyésze hivatalának az Európai Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjéhez intézett, a Tanács által a felperesek neve vitatott jegyzékbe való felvételének alátámasztására hivatkozott levelének vizsgálatával a Törvényszék megjegyezte, hogy az említett levél ugyan valamely harmadik ország legfőbb igazságügyi hatóságától származik, csak olyan általános és nem részletezett megállapításokat tartalmaz, amelyek a felperesek nevét más volt magas rangú tisztviselők nevével együtt összefüggésbe hozzák azokkal a nyomozásokkal, amelyek bizonyították az állami pénzeszközök hűtlen kezelésével kapcsolatos tényállásokat. Ez a levél egyáltalán nem szolgál részletekkel azokról a tényállásokról, amelyeket az ukrán hatóságok az általuk lefolytatott nyomozással éppen vizsgáltak, és végképp nem a felpereseknek az azok tekintetében fennálló, akár csak feltételezett, egyéni felelősségéről. A Törvényszék szerint ebből az következik, hogy a szóban forgó levél nem minősülhet kellően biztos ténybeli alapnak a felperesek nevének a vitatott jegyzékbe azzal az indokkal történő felvételéhez, hogy az állami pénzeszközök hűtlen kezeléséért felelősként azonosították őket. A Törvényszék következőképpen megsemmisítette a megtámadott jogi aktusokat a felperesekre vonatkozó részükben.

Másodszor a felperesek nevének a jegyzékben való további szerepeltetését illetően először is a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy „az ukrán állami vagyon hűtlen kezeléséért felelősnek tartott személyek[re]” vonatkozó általános jegyzékbevételei kritériumot úgy kell értelmezni, hogy az nem elvont módon vonatkozik az állami pénzeszközök hűtlen kezelését megvalósító bármely cselekményre, hanem az állami pénzeszközök vagy

97| C-598/16 P. sz. ügy, **Yanukovych kontra Tanács**.

98| C-599/16 P. sz. ügy, **Yanukovych kontra Tanács**.

vagyon hűtlen kezelésének olyan tényállásaira vonatkozik inkább, amelyek – a hűtlen kezeléssel érintett pénzeszköz vagy vagyon összegére vagy típusára, vagy a hűtlen kezelés elkövetésének összefüggéseire tekintettel – legalábbis alkalmasak Ukrajna intézményi és jogi alapjainak veszélyeztetésére. Másodszor a Törvényszék arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felperesek nevének a vitatott jegyzékben való további szerepeltetése abban az esetben, ha a bírósági eljárások megalapozottnak bizonyulnak, lehetővé tette a volt rezsim tagjai által elkövetett állítólagos korrupciós cselekmények jogi eszközökkel való megtorlását, és ez így módon hozzájárul a jogállamiság támogatásához Ukrajnában. A Törvényszék tehát elutasította a keresetet, amennyiben az a felperesek nevének a vitatott jegyzékben való további szerepeltetésének megsemmisítésére irányult.

SZÍRIAI ARAB KÖZTÁRSASÁG

A 2016. október 26-i *Hamcho és Hamcho International kontra Tanács* ítélet (T-153/15, [EU:T:2016:630](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszék egy szíriai állampolgárságú üzletember és a tulajdonában álló holding társaság által előterjesztett olyan keresetről határozott, amely a szíriai polgári lakossággal szembeni erőszakos elnyomásért felelős egyes személyekkel és szervezetekkel szembeni korlátozó intézkedéseket bevezető szabályozás alapján velük szemben hozott korlátozó intézkedésekre vonatkozott.⁹⁹ A felperesek többek között a dokumentumok homályos és elvont jellegét, valamint bizonyító erejének teljes hiányát rótták fel a Tanácsnak – különösen pedig a nevük megtámadott jogi aktusokba történő újabb felvételének alátámasztására benyújtott újságcikkeket illetően –, mivel ezek a dokumentumok nem azonosították véleményük szerint az azokban szereplő információk elsődleges forrását. A felperesek egyébiránt ezen újabb jegyzékbe vétel megalapozottságával kapcsolatos értékelést érintő hibát róttak fel a Tanácsnak.

Először is a Tanács által benyújtott újságcikkekben szereplő információ elsődleges forrásai azonosításának hiányát illetően a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy tevékenységét a Bírósághoz hasonlóan a bizonyítékok szabad mérlegelésének elve szabályozza, és a benyújtott bizonyítékok jelentősége értékelésének egyetlen kritériuma a bizonyítékok hitelességében rejlik. Emellett valamely dokumentum bizonyító erejének értékelésekor ellenőrizni kell az abban szereplő információ valószínűségét, és figyelembe kell venni többek között a dokumentum eredetét, készítésének körülményeit, címzettjét, valamint fel kell tenni a kérdést, hogy tartalma alapján értelmesnek és megbízhatónak tűnik-e. E tekintetben a Törvényszék jelezte, hogy azok a bizonyítékok, amelyek különböző digitális információforrásokból és tudományos tanulmányokból származnak, különböző földrajzi eredetet tükröznek, különböző időpontokban jelentek meg, valamint amelyek különböző információval szolgálnak, még az azokban szereplő információk elsődleges forrásának kifejezett megjelölése nélkül is megbízhatónak tekinthetők. A szíriai háborús helyzet ugyanis a gyakorlatban nehezíti, sőt lehetetlenné teszi olyan személyektől származó tanúvallomások beszerzését, akik vállalják személyazonosságukat. A nyomozással kapcsolatban ebből eredő nehézségek és azon veszély, amelynek azok teszik ki magukat, akik információt szolgáltatnak, megakadályozza, hogy a rezsimet támogató személyes cselekmények pontos forrásait azonosítsák.

Másodszor a Törvényszék a Bíróság azon ítélezési gyakorlatát felidézve, amely szerint a Szíriában fennálló helyzetre tekintettel a Tanács eleget tesz a rá háruló bizonyítási tehernek, ha az uniós bíróság előtt kielégítően konkrét, pontosan meghatározott és egybevágó valószínűsítő körülmények olyan együttesét mutatja

⁹⁹ Lásd különösen: a szíriai helyzetre tekintettel korlátozó intézkedések meghozataláról és a 442/2011/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2012. január 18-i 36/2012/EU tanácsi rendelet (HL 2012. L 16., 1. o.; helyesbítés: HL 2012. L 259., 7. o.); a szíriai helyzetre tekintettel korlátozó intézkedések meghozataláról szóló 36/2012/EU rendelet végrehajtásáról szóló, 2015. január 26-i (EU) 2015/108 tanácsi végrehajtási rendelet (HL 2015. L 20., 2. o.); a Szíriával szembeni korlátozó intézkedésekről szóló, 2013. május 31-i 2013/255/KKBP tanácsi határozat (HL 2013. L 147., 14. o.); a Szíriával szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2013/255/KKBP határozat végrehajtásáról szóló, 2015. január 26-i (KKBP) 2015/117 tanácsi végrehajtási határozat (HL 2015. L 20., 85. o.).

be, amely lehetővé teszi a pénzeszközök befagyasztására vonatkozó intézkedéssel érintett személy és a megdönteni kívánt rezsim közötti elégséges kapcsolat fennállásának megállapítását,¹⁰⁰ úgy ítélte meg, hogy kellően alátámasztottak azok az indokok, amelyek alapján a felperesek nevét újra felvették a megtámadott jogi aktusokba. A Törvényszék szerint ugyanis a felperes olyan, a Kínáért felelős Kétoldalú Üzleti Tanácshoz hasonló gazdasági tanácsokban betöltött tisztsége, amelyek célja a szíriai gazdaság és a vállalkozásai, kereskedelmi tevékenységei és a beruházás fejlődésének az előmozdítása, csak a fennálló rezsimhez való bizonyos közelséggel magyarázható, és olyan nem vitatott ténybeli elemnek minősül, amely a felperes és a Basar al-Aszad rezsim közötti biztos kapcsolatot tanúsítja. Ezt a kapcsolatot megerősíti az, hogy a felperest 2014 decemberében a Szíriai Arab Köztársaság gazdasági minisztere a damaszkuszi (Szíria) kereskedelmi kamara főtitkári álláshelyére nevezte ki.

A TERRORIZMUS ELLENI KÜZDELEM

2016. december 13-i **Al-Ghabra kontra Bizottság** ítéletében (T-248/13, [EU:T:2016:721](#)) a Törvényszéknek alkalmá nyílt a Bíróság **Bizottság és társai kontra Kadi** ítéletében (a továbbiakban: „Kadi II” ítélet)¹⁰¹ kifejtett elvek alkalmazására az al-Kaida hálózattal összeköttetésben állóként azonosított személy pénzeszközeinek a befagyasztására vonatkozó határozat jogszerűségi felülvizsgálatával összefüggésben. A Törvényszékhez a többek között a 14/2007/EK rendelet¹⁰² megsemmisítése iránti keresetet terjesztettek elő, amennyiben e rendelettel a felperes nevét felvették a 881/2002/EK rendelet¹⁰³ I. mellékletében szereplő listára. A felperes arra hivatkozott, hogy a megtámadott határozat jogellenes, mivel többek között sérti az észszerű határidő elvét.

E tekintetben a Törvényszék először is emlékeztetett arra, hogy az intézmény által a szóban forgó jogi aktus elfogadására fordított idő „észszerű” jellegét az egyes ügyek összes sajátos körülményének figyelembevételével kell megállapítani, különös tekintettel a jogvitának az érintett szempontjából felmerülő tétjére, az ügy bonyolultságára és az érintett felek magatartására. Ebben az esetben a Törvényszék megjegyezte, hogy az ügynek a Bizottság által hivatkozott sajátos körülményei részben magyarázattal szolgálnak az érintett személyek nevének a vitatott listára való felvételével kapcsolatos határozatok felülvizsgálatára irányuló, a **Kadi és Al Barakaat International Foundation kontra Tanács és Bizottság** ítélet¹⁰⁴ kihirdetését követően sorra kerülő eljárások viszonylag hosszú időtartamára. Mindazonáltal ebben az ügyben, a felülvizsgálati kérelem időpontja és a megtámadott határozat elfogadásának időpontja között eltelt, négy évnél hosszabb időszak – még a hivatkozott összes sajátos körülmény figyelembevétele mellett is – jelentősen meghaladja az ilyen felülvizsgálati eljárás megfelelő lefolytatásához „normálisnak” tekinthető időszakot. Amennyiben ilyen körülmények között meg kell állapítani az észszerű határidő elvének megsértését, az ilyen jogsértés csak annyiban igazolja a valamely igazgatási eljárás végén hozott határozat megsemmisítését, amennyiben

100|2015. április 21-i **Anboubi kontra Tanács** ítélet, C-630/13 P, [EU:C:2015:247](#), 53. pont.

101|2013. július 18-i ítélet, C-584/10 P, C-593/10 P és C-595/10 P, [EU:C:2013:518](#).

102|Az Oszáma bin Ládennel, az Al-Qaida [helyesen: al-Kaida] hálózattal és a Tálibánnal összeköttetésben álló egyes személyekkel és szervezetekkel szemben meghatározott szigorító intézkedések [helyesen: korlátozó intézkedések] bevezetéséről és a 467/2001/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 881/2002/EK tanácsi rendelet 74. alkalommal történő módosításáról szóló, 2007. január 10-i 14/2007/EK bizottsági rendelet (HL 2007. L 6., 6. o.).

103|Az Oszáma bin Ládennel, az Al-Qaida [helyesen: al-Kaida] hálózattal és a Tálibánnal összeköttetésben álló egyes személyekkel és szervezetekkel szemben meghatározott szigorító intézkedések [helyesen: korlátozó intézkedések] bevezetéséről, valamint az egyes termékek és szolgáltatások Afganisztánba történő kivitelének tilalmáról, a repülési tilalom megerősítéséről és az afganisztáni Tálibánt illető pénzkészletek és egyéb pénzügyi források befagyasztásáról szóló, 467/2001/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2002. május 27-i 881/2002/EK tanácsi rendelet (HL 2002. L 139., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 18. fejezet, 1. kötet, 294. o.).

104|2008. szeptember 3-i ítélet, C-402/05 P és C-415/05 P, [EU:C:2008:461](#).

az az érintett védelemhez való jogát is megsértette. Márpedig a felperes a jelen ügyben nem bizonyította – és komolyan nem is állította –, hogy a felülvizsgálati eljárás túlzott időtartama konkrétan sértette azt a képességét, hogy eredményesen védekezzen. A felperes tehát nem hivatkozhat a szóban forgó késedelemre azzal a céllal, hogy a megtámadott határozatot megsemmisítsék.

Ezt követően a Törvényszék kiemelte, hogy a „Kadi II” ítélet 114. és 115. pontjában a Bíróság pontosította, hogy az állítólagos indokok megalapozottságának gondos és pártatlan vizsgálatára irányuló kötelezettsége alapján a Bizottság feladata értékelni azt, hogy – tekintettel többek között az érdekelt által megfogalmazott észrevételek tartalmára – szükséges-e kérni a szankcióbizottság együttműködését további információk vagy bizonyítékok közlése céljából. A Bizottsággal szemben ugyanakkor a jelen ügyben nem hozható fel kifogásként kizárólag ezen az alapon, hogy a megtámadott határozat elfogadását eredményező igazgatási eljárás során nem szerezte meg a szankcióbizottságtól vagy a felperes nevének felvételét kérő államtól a felperessel szemben felhozott állításokat alátámasztó információkat vagy bizonyítékokat, ekként pedig hogy az állítólagos indokok megalapozottságának „tisztán formális és mesterséges” felülvizsgálatát végezte el az említett bizottság által szolgáltatott indokolással kapcsolatban az érdekelt által megfogalmazott észrevételek tükrében.

A Törvényszék egyébiránt jelezte, hogy a vitatott listára való felvételtől szóló határozatok felülvizsgálatának igazgatási szakaszában alkalmazandó „jogi teszt” különbözik a bírósági felülvizsgálat szakaszában alkalmazandótól. Ily módon, noha a bizonyítási teher vitathatatlanul a Bizottságra hárul, a felülvizsgálati eljárás szakaszában ezzel nem kell foglalkoznia, hanem csak a felülvizsgálatot követő fenntartásról szóló határozata bírósági felülvizsgálatára irányuló eljárás későbbi szakaszában. Tehát a bizonyítás megkövetelt szintjének kérdése kizárólag ebben az utóbbi szakaszban merül fel. E tekintetben kizárólag a Törvényszék feladata meggyőződni arról, hogy a megtámadott határozat „kellően biztos ténybeli alappal rendelkezik”, mégpedig annak ellenőrzésével, hogy az indokolásban szereplő állítólagos tények „megalapozottak-e”, ennél fogva pedig, hogy ténylegesen „bizonyítottak-e”. Következésképpen a bizonyítás megkövetelt szintjének meghatározásával vagy annak végrehajtásával kapcsolatban a Bizottság általi esetleges téves jogalkalmazás önmagában nem indokolhatja a megtámadott határozat megsemmisítését, ha az egyébként megfelel a bizonyítással kapcsolatos ezen feltételeknek. Mindenesetre a Bizottság nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor arra az álláspontra helyezkedett, hogy valamely egyén neve vitatott listára való felvételének, következképpen pedig pénzeszközei befagyasztásának „észszerű indokokon vagy annak alapos gyanúján vagy feltételezhetőségén” kell alapulnia, hogy „e pénzeszközök vagy más javak terrorista tevékenységek finanszírozására szolgálhatnak”. Végül a Törvényszék kiemelte, hogy jóllehet nem vitatott, hogy a megtámadott határozat elfogadásának időpontjában egyetlen információt vagy bizonyítékot sem terjesztettek elő az abban a felperessel szemben felhozott indokok alátámasztására, a Bíróság által a „Kadi II” ítéletben kimondott elveknek megfelel az ellenkérelem mellékletében felhozott új információknak és bizonyítékoknak a Törvényszék által elvégzendő jogszerűségi felülvizsgálat céljából való figyelembevétel. Meg kell ugyanis különböztetni egyrészt a kellőképpen különös indokolásra és annak az igazgatási eljárás során az érdekelttel való közlésére vonatkozó eljárási követelményt, másrészt pedig az uniós bíróság által arra vonatkozóan elvégzendő vizsgálatot, hogy az indokolás biztos ténybeli alapra épül-e, miután adott esetben arra kérte a hatáskörrel rendelkező hatóságot, hogy az említett vizsgálat céljából releváns információkat vagy bizonyítékokat terjesszen elő. Az ellenkérelem mellékletében előadott új információk pontosan ezt a célt szolgálják.

VII. A VEGYIPARI TERMÉKEK REGISZTRÁLÁSA

A 2016-os év ítélkezési gyakorlata két, ugyanazon a napon meghozott ítélet keretében többek között lehetővé tette a Törvényszék számára, hogy határozzon az Európai Vegyianyag-ügynökség (ECHA) számára az anyagok regisztrálásáért fizetendő díjról, és különösen az ECHA arra vonatkozó hatásköréről, hogy az említett díj összege tekintetében a mikro-, a kis- és a középvállalkozások számára kedvezményt nyújtson.

Először is a 2016. szeptember 15-i **La Ferla kontra Bizottság és ECHA** ítélet (T-392/13, [EU:T:2016:478](#)) alapjául szolgáló ügyben a felperes többek között azzal érvelt, hogy az ECHA nem rendelkezik a bejelentő vállalkozások méretének az alkalmazandó díj meghatározása keretében történő értékeléséhez szükséges hatáskörrel. E tekintetben a Törvényszék hangsúlyozta, hogy az 1907/2006/EK rendelet¹⁰⁵ által elérni kívánt egyik célkitűzés az, hogy az ECHA biztosítsa az említett rendelet technikai, tudományos és igazgatási szempontjainak hatékony kezelését, valamint hogy kulcsszerepet töltsön be annak végrehajtásában, többek között magas szintű szabályozási kapacitások biztosítása révén. Ezen túlmenően a 340/2008/EK rendelet¹⁰⁶ különösen azt írja elő, hogy az ECHA bármikor bizonyítékot kérhet arra vonatkozóan, hogy a kedvezményes díjak vagy a díjmentesség feltételei alkalmazandók. A Törvényszék ebből arra következtet, hogy az ECHA rendelkezik az annak ellenőrzéséhez szükséges hatáskörrel, hogy teljesülnek az ahhoz megkövetelt feltételek, hogy valamely bejelentő vállalkozás kedvezményes díjra vagy díjmentességre jogosult.

Ezenfelül a felperes az ECHA hatáskörének a túllépésére, vagy az azzal való visszaélésre hivatkozott lényegében amiatt, hogy az ECHA-nak a vállalkozások kategóriáinak a 2003/361/EK ajánlás¹⁰⁷ mellékletének 2. cikkében átvett fogalom meghatározásának alkalmazására kellett volna szorítkoznia. A Törvényszék ezzel kapcsolatban megállapította, hogy mind az 1907/2006 rendelet, mind a 340/2008 rendelet kifejezetten a 2003/361 ajánlásra hivatkozik annak meghatározása érdekében, hogy mit kell kis- és középvállalkozás (kkv) alatt érteni, mely ajánlás célja annak biztosítása, hogy uniós szinten, az uniós politikák keretében a kkv-kkal kapcsolatban ugyanazt a fogalmat tartsák tiszteletben. Elvileg azonban nem zárható ki, hogy valamely ajánlás rendelkezéseit egy rendeletnek az ezen ajánlás rendelkezéseire történő kifejezett hivatkozása révén lehessen alkalmazni, feltéve, hogy az általános jogelveket és különösen a jogbiztonság elvét tiszteletben tartották. A Törvényszék ezenfelül megállapítja, hogy ilyen értelmű jelzés hiányában semmi alapján nem lehet megállapítani, hogy az említett hivatkozás – a 2003/361 ajánlás mellékletében említett bizonyos kritériumok kizárásával – a kkv-k említett ajánlásban átvett fogalom meghatározásának csupán egy részére vonatkozna. A Törvényszék ebből arra következtet, hogy egyetlen tényező alapján sem lehet megállapítani, hogy az ECHA túllépte volna hatáskörét, vagy akár visszaélt volna hatáskörével, amikor úgy döntött, hogy a 2003/361 ajánlás mellékletében átvett valamennyi szempontot alkalmazza.

Másodszor a Törvényszéknek a 2016. szeptember 15-i **K Chimica kontra ECHA** ítéletben (T-675/13, [EU:T:2016:480](#)) arról kellett határoznia, hogy az ECHA-nak milyen kritériumok alapján kell kiszámítania egy vállalkozás méretét a beszedendő díj összegének a meghatározásához.

105|A vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH), az Európai Vegyianyag-ügynökség létrehozásáról, az 1999/45/EK irányelv módosításáról, valamint a 793/93/EGK tanácsi rendelet, az 1488/94/EK bizottsági rendelet, a 76/769/EGK tanácsi irányelv, a 91/155/EGK, a 93/67/EGK, a 93/105/EK és a 2000/21/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2006. december 18-i 1907/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2006. L 396., 1. o.; helyesbítések: HL 2007. L 136., 3. o., HL 2008. L 141., 22. o., HL 2009. L 36., 84. o., HL 2010. L 118., 89. o. és HL 2015. L 212., 39. o.).

106|Az 1907/2006 rendelet alapján az Európai Vegyianyag-ügynökség részére fizetendő díjakról szóló, 2008. április 16-i 340/2008/EK bizottsági rendelet (HL 2008. L 107., 6. o.).

107|A mikro-, kis- és középvállalkozások meghatározásáról szóló, 2003. május 6-i 2003/361/EK bizottsági ajánlás (HL 2003. L 124., 36. o.).

E tekintetben a Törvényszék, miután emlékeztetett arra, hogy az 1907/2006 és a 340/2008 rendelet a 2003/361 ajánlásra hivatkozik a kkv-k meghatározása tekintetében, először is megállapította, hogy független vállalkozás, azaz a 2003/361 ajánlás melléklete 3. cikkének (2) és (3) bekezdése értelmében vett „partnervállalkozásnak” vagy „kapcsolt vállalkozásnak” nem minősülő vállalkozás esetében, az említett melléklet 6. cikke (1) bekezdésének megfelelően az adatokat – köztük az alkalmazottak létszámát – kizárólag e vállalkozás beszámolója alapján kell megállapítani.

Ezt követően a Törvényszék rámutatott arra, hogy a 2003/361 ajánlás melléklete 6. cikke (2) bekezdésének első albekezdése értelmében a partnervállalkozással vagy kapcsolt vállalkozásokkal rendelkező vállalkozások adatait – köztük az alkalmazottak létszámát – a vállalkozás beszámolója és egyéb adatai alapján kell megállapítani, vagy – ha van ilyen – a vállalkozás konszolidált beszámolója alapján, vagy azon konszolidált beszámoló alapján, amely a konszolidáció folytán tartalmazza a vállalkozás adatait. A 2003/361 ajánlás melléklete 6. cikke (2) bekezdésének második és harmadik albekezdése értelmében ezekhez az adatokhoz a tőkéből vagy a szavazatokból való részesedés százalékaival arányosan – e két százalékos érték közül a magasabb értéket figyelembe véve – hozzá kell adni egyrészt a (közvetlenül az értékesítési lánc előző vagy következő szintjén elhelyezkedő) partnervállalkozások adatait, másrészt pedig minden olyan vállalkozás adatának 100%-át, amely közvetlenül vagy közvetve az érintett vállalkozás kapcsolt vállalkozása, amennyiben az adatokat konszolidáció útján még nem vették bele a beszámolóba.

Végezetül a Törvényszék megállapította, hogy a 2003/361 ajánlás melléklete 6. cikke (3) bekezdésének első albekezdése értelmében a 2003/361 ajánlás melléklete 6. cikke (2) bekezdésének alkalmazásában az érintett vállalkozás partnervállalkozásainak adatait a beszámolójukból és egyéb adataikból, vagy – ha van ilyen – ezek konszolidált változatából kell származtatni, amelyekhez hozzá kell adni minden olyan vállalkozás adatainak 100%-át, amely e partnervállalkozások kapcsolt vállalkozása, kivéve ha adataikat konszolidáció útján már felvették. Ami az érintett vállalkozás kapcsolt vállalkozásainak adatait illeti, azokat a beszámolójukból és egyéb adataikból, vagy – ha van ilyen – ezek konszolidált változatából kell származtatni. A 2003/361 ajánlás melléklete 6. cikke (3) bekezdésének második albekezdése értelmében ezekhez arányosan hozzá kell adni az adott kapcsolt vállalkozás minden olyan lehetséges partnervállalkozásának adatait, amely vállalkozások hozzá képest közvetlenül az értékesítési lánc előző vagy következő szintjén helyezkednek el, kivéve ha ezeket az adatokat legalább a tőkéből vagy a szavazatokból való részesedés százalékaival – e két százalékos érték közül a magasabb értéket figyelembe véve – arányos mértékben már bevonták a konszolidált beszámolóba.

VIII. DÖMPING

A 2016. június 9-i **Growth Energy és Renewable Fuels Association kontra Tanács** ítélet (T-276/13, fellebbezett,¹⁰⁸ [EU:T:2016:340](#)) alapjául szolgáló ügyben a 157/2013/EU végrehajtási rendeletnek¹⁰⁹ a felpereseket és tagjaikat érintő részében történő megsemmisítés iránti keresetet terjesztettek a Törvényszék elé. A Törvényszéknek többek között arról a kérdésről kellett határoznia, hogy a felperesek az amerikai bioetanol ipar érdekeit képviselő egyesületekként hivatkozhattak-e perindítási jogra a szóban forgó ügyben.

E tekintetben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy amikor a dömpingellenes vámot bevezető valamely rendelet több társaságra különböző vámokat vet ki, akkor egy társaság csak azon rendelkezésekkel szemben rendelkezik keresetösségi joggal, amelyek külön dömpingellenes vámot vetnek ki rá, meghatározva annak

108| C-465/16. P. sz. ügy, **Tanács kontra Growth Energy és Renewable Fuels Association**.

109|Az Amerikai Egyesült Államokból származó bioetanol behozatalára vonatkozó végleges dömpingellenes vám kivetéséről szóló, 2013. február 18-i 157/2013/EU tanácsi végrehajtási rendelet (HL 2013. L 49., 10. o.).

összegét, azon rendelkezésekkel szemben viszont nem, amelyek más társaságokra vetnek ki dömpingellenes vámokat; vagyis az e társaság által benyújtott kereset csak annyiban elfogadható, amennyiben az a rendelet kizárólag őt érintő rendelkezéseinek megsemmisítésére vonatkozik. Ezenfelül a megsemmisítés joghatásai az egyesületnek csak azon tagjai vonatkozásában állhatnak be, amelyeknek a keresete elfogadható lett volna. Ugyanis ha nem így lenne, a szakmai egyesület hivatkozhatna bizonyos tagjainak a keresetösségi jogára valamely rendeletnek az összes tagja javára történő megsemmisítése céljából, azon tagokat is beleértve, amelyek egyénileg nem felelnek meg az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdésében előírt feltételeknek. A jelen ügyben tehát a felperesek csak akkor kérhetik a megtámadott rendeletnek a tagjaik javára történő megsemmisítését, ha az azon tagjaikat érinti, amelyek az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése értelmében maguk is rendelkeznek keresetösségi joggal a megtámadott rendelet vonatkozásában.

A Törvényszék, melynek ezenfelül a felperesek egyéni keresetösségi jogát is vizsgálnia kellett, megállapította, hogy bár az a tény, hogy a felperesek részt vettek a dömpingellenes eljárásban, nincs hatással azon megállapításra, miszerint a dömpingellenes vám kivetése a tagjaik termékeire nem keletkeztet jogokat javukra és kötelezettségeket terhükre, a felperesek tekintetében el kell ismerni, hogy az eljárásban részt vevő érdekelt felekként keresetösségi joggal rendelkeznek, mivel közvetlenül és személyükben érintettek. Ugyanakkor a felperesek csak a kereset egyetlen olyan jogalapjára hivatkozhatnak elfogadható módon, amely eljárási jogaik védelmére irányul.

A Törvényszék ezenfelül megállapította, hogy ha a felperesek a mintavételbe bevont négy gyártó nevében vitatják a dömpingellenes vámot kivető határozat mint olyan megalapozottságát, bizonyítaniuk kell, hogy az 1963. július 15-i **Plaumann kontra Bizottság ítélet** (C-25/62) értelmében vett különös jogállással rendelkeznek. A Törvényszék rámutatott, hogy még azt feltételezve is, hogy a dömpingellenes vámmal sújtott termék gyártóiról van szó, akik azonban egyáltalán nem vettek részt annak exportjában, bizonyosan erről van szó, amennyiben, először is, bizonyítani tudják, hogy azonosították őket a Bizottság vagy a Tanács jogi aktusaiban, illetve azt, hogy érintettek az előzetes vizsgálatok által, és másodsorban piaci helyzetüket lényegében érinti a megtámadott rendelet tárgyát képező dömpingellenes vám. Márpedig mivel a mintavételbe bevont négy gyártót érintették az előkészítő vizsgálatok azon tény okán, hogy aktívan részt vettek azokban, és őket lényegében érintette a megtámadott rendelet tárgyát alkotó dömpingellenes vám, a Törvényszék álláspontja szerint e gyártókat ezen utóbbi rendelet személyükben érinti.

A Törvényszék továbbá megállapította, hogy a harmadik államokból érkező dömpingelt behozattal szembeni védelemről szóló alaprendelet¹¹⁰ módosító 765/2012/EU rendeletnek¹¹¹ magából az elfogadásából az következik, hogy az uniós jogalkotó úgy ítéli meg, hogy az említett alaprendelet 9. cikkének (5) bekezdése által az Unió egy sajátos, a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) keretében vállalt, és jelenleg a WTO dömpingellenes megállapodásának 6.10. és 9.2. cikkében foglalt kötelezettséget szándékozott végrehajtani.¹¹² Következésképpen ugyanezen alaprendelet 9. cikkének (5) bekezdését eredeti változatában a WTO említett dömpingellenes megállapodásának e rendelkezéseivel összhangban kell értelmezni. Így a dömpingelt termék szállítóiból álló mintába bevont minden exportőr vagy gyártó, aki tehát együttműködött az intézményekkel a vizsgálat teljes időtartama alatt, megfelel azon feltételeknek, amelyek alapján az említett rendelet 9. cikkének (5) bekezdése értelmében vett „szállítónak” minősül. E tekintetben a Törvényszék megjegyezte, hogy a gyártó

110|Az Európai Közösségben tagsággal nem rendelkező országokból érkező dömpingelt behozattal szembeni védelemről szóló, 2009. november 30-i 1225/2009/EK tanácsi rendelet (HL 2009. L 343., 51. o.).

111|Az Európai Közösségben tagsággal nem rendelkező országokból érkező dömpingelt behozattal szembeni védelemről szóló 1225/2009/EK tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2012. június 13-i 765/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 237., 1. o.).

112|Az 1994. évi Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) VI. cikkének végrehajtásáról szóló megállapodás (HL 1994. L 336., 103. o.; magyar nyelvű kiadás 11. fejezet, 21. kötet, 189. o.).

exportőrök mintája létrehozásának az a célja, hogy egy korlátozott vizsgálat során a lehető legpontosabban meg lehessen állapítani az árra gyakorolt, az uniós ipar által elszenvedett nyomást. Következésképpen a Bizottság hatáskörrel rendelkezik arra, hogy bármely időpontban módosítsa a minta összetételét a vizsgálat igényei szerint. Végezetül a Törvényszék kifejtette, hogy ha az intézmények mintavételt alkalmaztak, mint ebben az ügyben is, főszabály szerint az egyéni dömpingkülönbözetek meghatározása és az egyéni dömpingellenes vámok kivétele alóli kivétel kizárólag a mintavételbe be nem vont vállalkozások tekintetében lehetséges, amelyeknek egyébként nem lenne joga a saját egyéni dömpingellenes vámhoz. Konkrétan az alaprendelet 9. cikkének (5) bekezdése semmiféle kivételt nem enged egyéni dömpingellenes vámnak a mintavételbe bevont olyan gyártó tekintetében történő meghatározásának kötelezettsége alól, aki együttműködött a vizsgálatban, amennyiben az intézmények úgy ítélik meg, hogy e gyártó tekintetében nem tudnak egyéni exportárat megállapítani.

IX. A PÉNZÜGYI ÁGAZAT FELÜGYELETE

A Törvényszék a 2016. június 24-i **Onix Asigurări kontra EIOPA** végzésben (T-590/15, [EU:T:2016:374](#)) pontosította az 1094/2010/EU rendelet¹¹³ 17. cikkében előírt mechanizmust, lehetővé téve az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság (EIOPA) számára, hogy eljárhasson azokban az esetekben, amelyekben a nemzeti hatóságok a felügyelet gyakorlása során megsértik az uniós jogot. A felperes többek között az EIOPA azon határozatának a megsemmisítését kérte, amely megtagadta az említett rendelet 17. cikke alapján előterjesztett, vizsgálat megindítása iránti kérelem nyomán való eljárást.

Először is a Törvényszék hangsúlyozta, hogy az 1094/2010 rendelet 17. cikkéből az következik, hogy az EIOPA diszkrecionális jogkörben dönt a vizsgálatról, mind akkor, amikor az 1094/2010 rendelet 17. cikkének (2) bekezdésében kifejezetten említett valamely szervezet kérésére, mind pedig amikor saját kezdeményezésére jár el. Ebből az következik, hogy az EIOPA az 1094/2010 rendelet 17. cikke alapján egyáltalán nem köteles eljárni. Ez az értelmezés egyébiránt összhangban áll az EIOPA céljaival és feladataival, valamint az 1094/2010 rendelet 17. cikkében létrehozott mechanizmus szerkezetével is. E rendelet 1. cikke (6) bekezdésének megfelelően ugyanis az EIOPA célja, hogy a pénzügyi rendszer rövid, közép- és hosszú távú stabilitásához és hatékonyságához való hozzájárulás révén védje a közérdeket az Unió gazdasága, valamint az uniós polgárok és vállalkozások érdekében. Emellett az említett rendelet (26) preambulumbekkezdéséből kitűnik, hogy az ugyanezen rendelet 17. cikkével létrehozott mechanizmusnak nem célja, hogy egyéni védelmet vagy jogorvoslatot kínáljon a természetes vagy jogi személyek és a nemzeti szinten hatáskörrel rendelkező hatóságok közötti jogvitákban.

Másodszor a Törvényszék megjegyezte, hogy egy olyan kérelem benyújtása, mint amelyet a jelen esetben a felperes is megfogalmazott, nem hoz létre a felperes és az EIOPA közötti különleges jogviszonyt, és annak alapján az EIOPA nem kötelezhető az 1094/2010 rendelet 17. cikkének (2) bekezdése szerinti vizsgálat lefolytatására. E körülmények között a megtagadó határozat a jelen ügyben nem vált ki kötelező joghatásokat. Így különösen – mivel a felperes nem követelheti az EIOPA-tól az 1094/2010 rendelet 17. cikkének (2) bekezdése szerinti vizsgálat megindítását – egy ilyen eljárás hivatalbóli megindításának az EIOPA általi megtagadása nem érinti a felperes érdekeit, mivel nem módosítja jelentősen annak jogi helyzetét. Következésképpen az említett határozat nem minősíthető megtámadható aktusnak.

¹¹³ Az európai felügyeleti hatóság (Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság) létrehozásáról, valamint a 716/2009/EK határozat módosításáról és a 2009/79/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2010. november 24-i 1094/2010/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2010. L 331., 48. o.).

X. AZ UNIÓS INTÉZMÉNYEK KÖZBESZERZÉSI SZERZŐDÉSEI

Először is a Törvényszék a 2016. április 27-i **Österreichische Post kontra Bizottság** ítéletben (T-463/14, [EU:T:2016:243](#)) egy olyan megsemmisítés iránti keresetről határozott, amelyet az osztrák egyetemes postai szolgáltató terjesztett elő a Bizottság egy olyan határozatával¹¹⁴ szemben, amely a 2004/17/EK irányelv¹¹⁵ 30. cikkét alkalmazta, mely rendelkezés a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban lefolytatott közbeszerzési eljárásokra vonatkozó uniós szabályok hatálya alól kizárta a „versenynek közvetlenül kitett tevékenységeket.”

A Törvényszék ezzel összefüggésben megállapította, hogy a Bizottság nem követett el hibát annak megállapításával, hogy a versenynek való közvetlen kitettségnek a 2004/17 irányelv 30. cikke szerinti értékeléséhez használt kritériumok és módszertan nem szükségképpen azonos azokkal, amelyeket az EUMSZ 101. vagy EUMSZ 102. cikk, illetve a 139/2004/EK rendelet¹¹⁶ alapján végzett értékeléskor alkalmaznak. Igaz, hogy a 2004/17 irányelv 30. cikkének (2) bekezdése értelmében az arra vonatkozó kérdést, hogy valamely tevékenység közvetlenül ki van-e téve a versenynek, olyan szempontok alapján kell eldönteni, amelyek megfelelnek az EUM-Szerződés versennyel kapcsolatos rendelkezéseinek. Ugyanakkor e rendelkezés szövege nem követeli meg azt, hogy e szempontok pontosan megegyezzenek az uniós versenyjog rendelkezéseinek szempontjaival. Ugyanígy a 2004/17 irányelv (2) és (40) preambulumbekkezdéséből az következik, hogy valamely kérelemnek az ugyanezen irányelv 30. cikke alapján elvégzett vizsgálata keretében a Bizottság nem köteles az EUM-Szerződés által a versenyjog terén meghatározott kritériumokat és módszereket alkalmazni. Végezetül, ami a piac meghatározásáról szóló közleményt¹¹⁷ és a Bizottságnak „Az EUMSZ 101. és 102. cikk alkalmazásával kapcsolatos ügyekben, valamint kartellügyekben a bizonyító erejű gazdasági adatok közlésére és az adatgyűjtésre vonatkozó helyes gyakorlat” című dokumentumát illeti, melyekre a felperes hivatkozott, a Törvényszék megállapította, hogy azok kizárólag az uniós versenyjogra hivatkoznak. E dokumentumokból egyáltalán nem következik, hogy a Bizottság köteles lenne az azokban említett kritériumokat és módszertant alkalmazni a közbeszerzési joggal kapcsolatos eljárásokban.

Másodszor a Törvényszék a 2016. április 27-i **European Dynamics Luxembourg és társai kontra EUIPO** ítéletben (T-556/11, fellebbezett,¹¹⁸ [EU:T:2016:248](#)) határozott az összeférhetetlenség fogalmáról.¹¹⁹ Emlékeztetett arra, hogy két olyan társaság közötti strukturális kapcsolatok fennállása, amelyek közül az egyik részt vett az ajánlattételhez szükséges dokumentáció kidolgozásában, a másik pedig részt vesz a szóban forgó közbeszerzési eljárásban, főszabály szerint ilyen összeférhetetlenséget eredményezhet.

114|A bizonyos ausztriai postai ágazati szolgáltatásoknak a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról szóló 2004/17/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv alkalmazása alóli mentesítéséről szóló, 2014. április 2-i 2014/184/EU bizottsági végrehajtási határozat (HL 2014. L 2014., 4. o.).

115|A vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/17/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 134., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 6. fejezet, 7. kötet, 19. o.).

116|Avállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 2004. január 20-i 139/2004/EK tanácsi rendelet (az EK összefonódás-ellenőrzési rendelete) (HL 2004. L 24., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 8. fejezet, 3. kötet, 40. o.).

117|A közösségi versenyjog alkalmazásában az érintett piac meghatározásáról szóló bizottsági közlemény (HL 1997. C 372., 5. o.; magyar nyelvű kiadás 8. fejezet, 1. kötet, 155. o.).

118|C-376/16. P. sz. ügy, **EUIPO kontra European Dynamics Luxembourg és társai**, és 2016. november 24-i **European Dynamics Luxembourg és társai kontra EUIPO** végzés, C-379/16 P, nem tették közzé, [EU:C:2016:905](#).

119|Lásd továbbá az alábbiakban a „XII. Kártérítési jogviták – Az esély elvesztése” cím alatt kifejtetteket.

Az összeférhetetlenség kockázata viszont kevésbé jelentősnek mutatkozik akkor, ha – amint ebben az ügyben is – az ajánlattételhez szükséges dokumentáció kidolgozásával megbízott társaság vagy társaságok maguk nem képezik az ajánlattevő konzorcium részét, hanem csupán tagjai annak a vállalatcsoportnak, amelyhez az említett konzorcium tagját képező társaság is tartozik. E tekintetben pusztán az anyavállalat és a különböző leányvállalatai közötti irányítási kapcsolat megállapítása nem elegendő ahhoz, hogy az ajánlatkérő automatikusan kizárhassa e társaságok valamelyikét a közbeszerzési eljárásból anélkül, hogy megvizsgálná, e kapcsolatnak volt-e konkrét hatása e vállalkozásnak az eljárás során tanúsított magatartására. Összeférhetetlenség fennállása esetén viszont az ajánlatkérőnek ki kell zárnia az érintett ajánlattevőt akkor, ha ez az egyenlő bánásmód elve és az átláthatóság elve megsértése elkerülésének egyetlen lehetséges eszköze, amely elveket valamennyi közbeszerzési eljárásban tiszteletben kell tartani, azaz amikor az említett elvek tiszteletben tartásának biztosításához nem áll rendelkezésre kevésbé korlátozó intézkedés.

XI. AZ INTÉZMÉNYEK DOKUMENTUMAIHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS

A Törvényszéknek 2016-ban számos jelentős ítélet meghozatalára is alkalma nyílt a dokumentumokhoz való hozzáférés területén. Ezen ítélkezési gyakorlat többek között lehetővé tette a számára, hogy új pontosításokat fogalmazzon meg a korábban hozzáférhetővé tett dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelmek vonatkozásában, valamint a döntéshozatali eljárások, a jogi vélemények és a bírósági eljárások védelmében alapuló kivételek tekintetében.

A KORÁBBAN HOZZÁFÉRHETŐVÉ TETT DOKUMENTUMOKHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS KÉRELMEZÉSE

A 2016. április 26-i **Strack kontra Bizottság** ítélet (T-221/08, [EU:T:2016:242](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek arról kellett határoznia, hogy a Bizottság jogszerűen tagadta-e meg a felperessel szemben az Európai Csaláselleni Hivatal (OLAF)¹²⁰ vizsgálatára vonatkozó számos dokumentumnak a hozzáférhetővé tételét. A felperes többek között azt kifogásolta, hogy megtagadták vele szemben a hozzáférést bizonyos olyan dokumentumokhoz, amelyeket korábban az 1049/2001/EK rendelettől¹²¹ eltérő egyéb alapon már a teljességükben közöltek vele, és amelyeket a „PD” (previously disclosed; korábban már hozzáférhetővé tett) jelzéssel azonosítottak. Az említett megtagadást azzal indokolták, hogy e dokumentumok már az érdekelt birtokában vannak.

E tekintetben a Törvényszék megállapította, hogy az 1049/2001 rendelet alapján hozzáférhetővé tett dokumentumok nyilvánosnak minősülnek. Így a „PD” jelöléssel ellátott dokumentumokhoz való hozzáférésnek a felperessel szemben e rendelet alapján való megtagadása adott esetben megakadályozza, hogy az említett dokumentumokat nyilvánosnak lehessen tekinteni, ami pedig pontosan a felperes által elérni kívánt cél, és megfelel az 1049/2001 rendelet által kitűzött célnak. Következésképpen nem releváns azon körülmény, mely szerint a kérelmezőnek már birtokában voltak a hozzáférés iránti kérelmében érintett dokumentumok, és e kérelem célja tehát nem az volt, hogy a kérelmező tudomást szerezhessen tartalmukról, hanem az, hogy

¹²⁰ Lásd továbbá az alábbiakban az ezen ítélettel kapcsolatban „A döntéshozatali eljárás védelmére vonatkozó kivétel” cím alatt kifejtetteket.

¹²¹ Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáféréséről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2001. L 145., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 331. o.).

azokat harmadik felek számára hozzáférhetővé tegye. A Törvényszék ebből arra a következtetésre jut, hogy az intézmény a dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelem vizsgálatának az 1049/2001 rendelet alapján való megtagadásakor nem hivatkozhat azon pusztán tényre, hogy a hozzáférést kérő már valamely más jogcím alapján rendelkezik vagy rendelkeznie kellene a kért dokumentumokkal.

A DÖNTÉSHOZATALI ELJÁRÁS VÉDELME **VONATKOZÓ KIVÉTEL**

A 2016. április 26-i **Strack kontra Bizottság** ítélet (T-221/08, [EU:T:2016:242](#)) ezenfelül alkalmat nyújtott a Törvényszéknek arra, hogy pontosítsa a döntéshozatali eljárás védelmét érintően az 1049/2001 rendelet 4. cikke (3) bekezdésének második albekezdésében előírt kivétel hatályát az OLAF vizsgálatához kapcsolódó dokumentumokhoz való hozzáférés tekintetében.¹²²

A Törvényszék megállapította, hogy az OLAF vizsgálatához kapcsolódó dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférés különösen káros lenne a Bizottság, és különösen az OLAF azon képességének, hogy a csalás elleni küzdelemmel kapcsolatos feladatát a köz érdekében ellássa. Az érintett dokumentumok hozzáférhetővé tétele jelentős mértékben ártana a Bizottság és az OLAF döntéshozatali folyamatának, mivel súlyosan befolyásolná az OLAF jövőbeni vizsgálatainak teljes függetlenségét, és azok célját, az OLAF stratégiájának és munkamódszereinek felfedésével, és az OLAF azon esélyének csökkentésével, hogy munkatársaitól független értékeléseket kapjon, illetve hogy a Bizottság szolgálataival igen érzékeny kérdésekről tanácskozzon. Ezenfelül eltántorítaná a magánszemélyeket attól, hogy az esetleges csalásokat illetően információkat szolgáltatassanak, és ezáltal az OLAF-ot és a Bizottságot az Unió pénzügyi érdekeinek védelmére irányuló vizsgálatok indításához szükséges hasznos információktól fosztaná meg. E megállapítás annál is inkább érvényes, mivel az 1049/2001 rendelet 4. cikkében szereplő, a dokumentumokhoz való hozzáférés joga alóli kivételeket nem lehet az e dokumentumokhoz való hozzáférésre vonatkozó különös szabályok – azaz, az 1999/352/EK határozatban¹²³ és az 1073/1999/EK rendeletben¹²⁴ foglalt szabályok – figyelembevétele nélkül értelmezni olyan esetekben, mint a jelen ügyben, amikor az érintett dokumentumok az uniós jog egy különös területe alá tartoznak.

A Törvényszék álláspontja szerint a vizsgálathoz kapcsolódó említett dokumentumok számára biztosított különleges bizalmasság nem csupán annyiban indokolt, amennyiben az OLAF az ilyen vizsgálat keretében érzékeny üzleti titkokról és magánszemélyekre vonatkozó rendkívül érzékeny információkról szerez tudomást, melyek hozzáférhetővé tétele jelentős kárt okozhatna jóhírnevüknek, hanem annyiban is, amennyiben az OLAF belső vizsgálatával kapcsolatos dokumentumokhoz való hozzáférés, még a szóban forgó eljárás lezárását követően is súlyosan veszélyeztetné e szerv munkáját, felfedné az OLAF módszertanát és vizsgálati stratégiáját, ártana az eljárás során beavatkozó magánszemélyek jövőbeni együttműködési készségének, és ennél fogva veszélyeztetné a szóban forgó eljárások helyes működését és a kitűzött célok elérését. E körülmények között a Bizottság az 1049/2001 rendelet 4. cikkének (2) és (3) bekezdésében meghatározott kivételek alkalmazása céljából jogosan feltételezte – anélkül, hogy a szóban forgó dokumentumok mindegyikét konkrétan és külön megvizsgálta volna –, hogy e dokumentumoknak az 1049/2001 rendelet szerinti, nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele főszabály szerint sértené a célzott érdekek védelmét.

122|Lásd továbbá az alábbiakban az ezen ítélettel kapcsolatban „A korábban hozzáférhetővé tett dokumentumokhoz való hozzáférés kérelmezése” cím alatt kifejtetteket.

123|Az Európai Csaláselleni Hivatal (OLAF) létrehozásáról szóló, 1999. április 28-i 1999/352/EK, ESZAK, Euratom bizottsági határozat (HL 1999. L 136., 20. o.; magyar nyelvű kiadás 1. fejezet, 3. kötet, 110. o.).

124|Az Európai Csaláselleni Hivatal (OLAF) által lefolytatott vizsgálatokról szóló, 1999. május 25-i 1073/1999/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 1999. L 136., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 1. fejezet, 3. kötet, 91. o.).

A JOGI VÉLEMÉNYEK VÉDELMERE VONATKOZÓ KIVÉTEL

A 2016. szeptember 15-i *Herbert Smith Freehills kontra Tanács* ítéletben (T-710/14, [EU:T:2016:494](#)) és a 2016. szeptember 15-i *Philip Morris kontra Bizottság* ítéletben (T-796/14, [EU:T:2016:483](#)),¹²⁵ melyek a 2014/40/EU irányelv¹²⁶ elfogadását megelőző tárgyalásokra vonatkozó dokumentumok hozzáférhetővé tétele iránti kérelmet érintették, a Törvényszék a dokumentumokhoz való hozzáférés alóli, a jogi vélemények védelmén alapuló, az 1049/2001 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének második francia bekezdésében előírt kivételről határozott.

Az előbbi ügyben a Törvényszéknek alkalma nyílt arra, hogy konkrétan állást foglaljon a jogi vélemény fogalmának értelmezéséről. Ennek keretében a Törvényszék először is megállapította, hogy az 1049/2001 rendelet nem határozza meg a „jogi vélemény” fogalmát. E fogalom valamely dokumentum tartalmához, nem pedig szerzőjéhez vagy címzettjéhez kapcsolódik. Amint a „jogi vélemény” kifejezés szó szerinti értelmezéséből következik, valamely jogkérdésre vonatkozó tanácsadásról van szó, azon módozatoktól függetlenül, amelyek szerint e vélemény adására sor került. Másképpen szólva a jogi vélemények védelmére vonatkozó kivétel alkalmazása szempontjából nincs jelentősége annak, hogy egy ilyen véleményt tartalmazó dokumentumot a döntéshozatali folyamat korai, előrehaladott vagy végső szakaszában adtak-e ki. Hasonlóképpen e kifejezés értelmezése szempontjából irreleváns, hogy a véleményadásra formális vagy informális keretek között került sor.

Másodszor, amint azt a Törvényszék megállapította, az 1049/2001 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének második francia bekezdése nem teszi lehetővé az arra való következtetést, hogy e rendelkezés kizárólag valamely intézmény által házon belül adott vagy kapott véleményre vonatkozik. A jogi véleményekre vonatkozó kivételt úgy kell értelmezni, hogy az az intézmények ahhoz fűződő érdekének védelmére irányul, hogy adott kérdésekről jogi véleményeket kérhessenek, valamint őszinte, objektív és teljes körű véleményeket kaphassanak. Jóllehet főszabály szerint valamely intézmény saját jogi szolgálatához fordul, semmi nem zárja ki azt, hogy az említett intézmény adott esetben kiszervezze az ilyen vélemény iránti kérelmet. Ez az eset áll fenn például akkor, ha a szóban forgó intézmény egy ügyvédi irodától kér véleményt. Ennélfogva annak, hogy a jogi tanácsadás belső vagy külső szerzőtől ered, nincs jelentősége azon intézmény szempontjából, amely a vélemények védelmére vonatkozó kivételre hivatkozik. Végül semmi sem zárja ki azt sem, hogy a jogi vélemények védelmére vonatkozó kivételre hivatkozó intézmény e véleményt „harmadik személlyel” megossza. Márpedig az, hogy valamely intézmény által kiadott jogi véleményt tartalmazó dokumentumot megküldtek más intézmények jogi szolgálatainak vagy egy tagállamnak, önmagában nem változtat e dokumentum jellegén. Következésképpen az 1049/2001 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének második francia bekezdéséből nem következik az, hogy valamely jogi véleményt egy intézménynek kizárólag belső használatra kell kiadnia. A jelen ügyben a Törvényszék úgy vélte, hogy a három intézmény jogi szolgálatai között annak érdekében folytatott jogi szempontú véleménycserék, hogy valamely jogalkotási szöveg kapcsán az EUMSZ 294. cikkben előírt rendes jogalkotási eljárás keretében kompromisszumot találjanak, adott esetben jogi véleménynek tekinthetők, és ennélfogva a jogi véleményekre vonatkozó kivétel hatálya alá tartozhatnak. A jogi szolgálatok ugyanis megbízás alapján és megállapodás elérése céljából járnak el. Így egyszerre járnak el tárgyalóként és jogi kérdésekkel kapcsolatos tanácsadóként.

¹²⁵ | Lásd továbbá az alábbiakban az ezen utóbbi ítélettel kapcsolatban „A bírósági eljárások védelmére vonatkozó kivétel” cím alatt kifejtetteket.

¹²⁶ | A tagállamoknak a dohánytermékek és kapcsolódó termékek gyártására, kiszervezésére és értékesítésére vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései közelítéséről és a 2001/37/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. április 3-i 2014/40/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 127., 1. o.).

A második ügyben a Törvényszék pontosította azokat a feltételeket, amelyek alapján egy intézmény megtagadhatja egy jogi vélemény hozzáférhetővé tételét. E tekintetben a Törvényszék elsőként emlékeztetett arra, hogy noha a **Svédország és Turco kontra Tanács** ítéletből¹²⁷ az következik, hogy a jogi véleményt főszabály szerint hozzáférhetővé kell tenni, az említett ítélet nem zárja ki, hogy konkrét esetekben a jogi vélemény hozzáférhetővé tételét megtagadják. A Törvényszék ezenfelül hangsúlyozta, hogy kétségtelenül igaz, hogy azt az érvet, amely szerint a jogi vélemény hozzáférhetővé tétele hátrányosan befolyásolhatja az intézmény azon képességét, hogy valamely jogalkotási aktus érvényességét később bíróság előtt megvédje, a Bíróság elutasította, mint olyan általános jellegű érvet, amely nem igazolhat valamely, az 1049/2001 rendelet szerinti, átláthatóság alóli kivételt. Mindazonáltal más a helyzet akkor, amikor – amint a jelen esetben – a jogalkotási eljárás keretében elfogadott egyedi jogi vélemény hozzáférhetővé tételét megtagadó határozat elfogadásának időpontjában egyrészt valamely tagállam bíróságai előtt folyamatban van egy olyan kereset elbírálása, amely az érintett jogi aktus érvényességét vitatja, és amely nagy valószínűséggel előzetes döntéshozatalra utalást tesz szükségessé, és másrészt valamely tagállam keresetet indított az uniós bíróság előtt, mellyel vitatja az említett jogi aktus számos olyan rendelkezésének az érvényességét, melyek sértik az EUMSZ 114. cikket, az arányosság elvét és a szubsidiaritás elvét.

Emiatt a Törvényszék úgy vélte, hogy nem megalapozatlan a Bizottság azon érve, amely a bírósági eljárásban az álláspontja megvédésére vonatkozó képességének megsértésén és fegyveregyenlőség elvén alapul. A szóban forgó dokumentum hozzáférhetővé tett részeiből ugyanis kitűnik, hogy a jogi szolgálatnak az volt a véleménye, hogy a hatásvizsgálati tervben található és a dohánytermékekhez kapcsolódó bizonyos politikai döntések esetében – amely döntések közül néhányat kitakartak – az Uniónak nincs jogalkotási hatásköre, illetve az, hogy az EUMSZ 114. cikkre tekintettel ez a politikai döntés nem arányos. Márpedig e dokumentum kitakart részeinek hozzáférhetővé tétele veszélyeztetheti a jogi vélemények védelmét, azaz az intézmény azon érdekének védelmét, hogy jogi véleményeket kérhessen, és őszinte, objektív és teljes körű véleményeket kaphasson, valamint az veszélyeztetheti a Bizottság jogi szolgálatának helyzetét abban a tekintetben, hogy az Európai Unió Bírósága előtt a 2014/40 irányelv érvényességét a többi féllel azonos feltételek mellett védhesse meg, mivel ez a hozzáférhetővé tétel még azelőtt feltárná a jogi szolgálat ezen érzékeny és vitatott kérdésekre vonatkozó álláspontját, hogy annak alkalma volna azt a bírósági eljárás során előterjeszteni, míg a másik felet egyáltalán nem terheli hasonló kötelezettség. Végezetül a Törvényszék álláspontja szerint a megtámadott határozatból az tűnik ki, hogy a Bizottság megadta a védelemhez való jogára vonatkozó azon indokokat, amelyek igazolták az átláthatósághoz kapcsolódó közérdeknek a Bizottság által felhozott kivétel alapját képező indokoknak való alárendelését, és bizonyította, hogy a felperes azon érdeke, hogy a lehető legszélesebb körű hozzáférést kapjon a dokumentumokhoz nem közérdeknek, hanem nyilvánvalóan magánérdeknek minősül. Következésképpen nem lehet úgy tekinteni, hogy a Bizottság nem végzett konkrét elemzést, vagy hogy nem fogalmazta meg a döntését igazoló indokokat.

A BÍRÓSÁGI ELJÁRÁSOK VÉDELMERE VONATKOZÓ KIVÉTEL

A 2016. szeptember 15-i **Philip Morris kontra Bizottság** ítélet (T-796/14, [EU:T:2016:483](#)) ezenfelül alkalmat nyújtott a Törvényszéknek arra, hogy újragondolja a dokumentumokhoz való hozzáférés joga alóli, szintén az 1049/2001 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének második francia bekezdésében előírt, a bírósági eljárásokra vonatkozó kivétel hatályát.¹²⁸

¹²⁷ 2008. július 1-jei ítélet (C-39/05 P és C-52/05 P, [EU:C:2008:374](#)).

¹²⁸ Lásd továbbá az alábbiakban az ezen ítélettel kapcsolatban „A jogi vélemények védelmére vonatkozó kivétel” cím alatt kifejtetteket.

A Törvényszék először is megállapította, hogy a **Svédország és társai kontra API és Bizottság** ítéletből¹²⁹ nem következik az, hogy a beadványoknak nem minősülő egyéb dokumentumok adott esetben kizártak lennének a bírósági eljárások védelmére vonatkozó kivétel hatálya alól. Ebből az ítélkezési gyakorlatból ugyanis az következik, hogy e kivétel középpontjában a fegyveregyenlőség elve és a megfelelő igazságszolgáltatás elve áll. Márpedig a fegyveregyenlőség bíróság előtti biztosításának szükségessége nemcsak a kizárólag egy adott jogvita céljából készített, a beadványokhoz hasonló dokumentumok, hanem azon dokumentumok védelmét is igazolja, amelyek hozzáférhetővé tétele egy adott jogvita keretében veszélyeztetheti a szóban forgó egyenlőséget, amely szorosan hozzátartozik a tisztességes eljárás fogalmához. Mindazonáltal ahhoz, hogy ez a kivétel alkalmazható legyen, arra van szükség, hogy a kért dokumentumok feltárják az érintett intézménynek a hivatkozott bírósági eljárás során felhozott vitatott kérdésekre vonatkozó álláspontját. A Törvényszék álláspontja szerint e megfontolások a kért dokumentumokhoz való hozzáférést megtagadó határozat elfogadásának időpontjában a nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő eljárásra is alkalmazhatók azzal a feltétellel, hogy azok valamely uniós jogi aktus értelmezéséhez vagy érvényességéhez kapcsolódó kérdést vetnek fel, ezért – az ügy összefüggéseire tekintettel – az előzetes döntéshozatali eljárás különösen valószínűnek tűnik. Jóllehet az említett dokumentumokat nem egy adott bírósági eljárás keretében készítették, az érintett bírósági eljárás integritása és a felek közötti fegyveregyenlőség mindkét esetben súlyosan sérülhetne, ha a felek kiváltságos hozzáférést kapnának a másik fél olyan belső információihoz, amelyek szoros kapcsolatban állnak valamely folyamatban lévő vagy potenciális, de küszöbön álló jogvita jogi vonatkozásaival. E tényezőkre tekintettel a Törvényszék megállapította, hogy ebben az ügyben a 2014/40 irányelv elfogadásának jogalkotási eljárási folyamatára tekintettel a Bizottság joggal vélhette úgy, hogy nagyon valószínű, hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelmet fognak benyújtani a közeljövőben, következésképpen a várható előzetes döntéshozatali eljárásban a szóban forgó dokumentumok hozzáférhetővé tétele sértheti a fegyveregyenlőség elvét.

A Törvényszék továbbá megállapította, hogy a fegyveregyenlőség elve megköveteli, hogy az az intézmény, amelytől a megtámadott aktus származik, képes legyen az eljárásának jogszerűségét a bíróság előtt hatékonyan megvédeni. Márpedig ezt a lehetőséget komolyan veszélyeztetné, ha a kérdéses intézménynek nemcsak a felperes által felhozott jogalapokkal és érvekkel szemben kellene védekeznie, vagy, ahogyan a jelen esetben is, egy jövőbeli előzetes döntéshozatali eljárás keretében, hanem a kérdéses aktus előkészítése keretében tervezett különböző döntések jogszerűségére vonatkozó belső álláspontok tekintetében is. Így különösen, az ilyen típusú állásfoglalásokat tartalmazó dokumentumok hozzáférhetővé tétele az érintett intézményt ténylegesen arra kötelezheti, hogy a saját személyi állományának olyan értékeléseivel szemben védekezzen, amelyeket végül nem fogadtak el. Ez a körülmény megbonthatja a bírósági eljárásban részt vevő felek közötti egyensúlyt, mivel a felperest nem lehetne az ilyen típusú belső állásfoglalások hozzáférhetővé tételére kötelezni. Következésképpen az ilyen dokumentumoknak a nyilvánosság számára annak ellenére történő hozzáférhetővé tétele, hogy a szóban forgó aktus értelmezésére és jogszerűségére vonatkozó bírósági eljárás folyamatban van, veszélyeztetheti a Bizottság védekezési pozícióját, valamint a fegyveregyenlőség elvét, mivel ezáltal már ekkor ismertetésre kerülnek a Bizottság szervezeti egységeinek a vitatott kérdésekre vonatkozó jogi jellegű belső álláspontjai, míg a másik felet egyáltalán nem terheli hasonló kötelezettség.

129|2010. szeptember 21-i ítélet (C-514/07 P, C-528/07 P és C-532/07 P, [EU:C:2010:541](#)).

XII. KÁRTÉRÍTÉSI JOGVITÁK

A HORVÁT KÖZTÁRSASÁGNAK AZ EURÓPAI UNIÓHOZ TÖRTÉNŐ CSATLAKOZÁSA

A 2016. február 26-i *Šumelj és társai kontra Bizottság* ítéletben (T-546/13, T-108/14 és T-109/14, fellebbezett,¹³⁰ [EU:T:2016:107](#)) a Törvényszéknek a felperesek által állítólagosan amiatt elszenvedett károk megtérítése iránti kártérítési keresetről kellett határoznia, hogy a Bizottság állítólagosan vétkes magatartást tanúsított a Horvát Köztársaság által a csatlakozásakor vállalt kötelezettségek betartásának az ellenőrzése tekintetében. Ezek az ügyek lehetővé tették a Törvényszék számára, hogy korábban meg nem fogalmazott pontosításokat nyújtson mind az Unióhoz való csatlakozásra jelölt állam által vállalt kötelezettségek betartásának az ellenőrzése tekintetében a Bizottságra háruló kötelezettségeket érintően, mind pedig a jelen ügyben azon kötelezettségeket illetően, amelyeket a horvát hatóságoknak kell teljesíteniük a Horvát Köztársaságnak az Európai Unióhoz való csatlakozásáról szóló okmány¹³¹ 36. cikke, és többek között ezen okmánynak a Horvát Köztársaság által az igazságszolgáltatáshoz és az alapvető jogokhoz kapcsolódóan tett kötelezettségvállalásokra vonatkozó VII. melléklete alapján.

A Törvényszék, megállapítva, hogy a Bizottsággal szemben kifogásolt, állítólagosan jogellenes magatartás kizárólag egy vétkes mulasztásban áll, azaz abban, hogy nem hozta meg azokat az intézkedéseket, amelyek lehetővé tették volna a bírósági végrehajtókról szóló törvény hatályon kívül helyezésének a megakadályozását, először is a fent említett csatlakozási okmány VII. mellékletében szereplő 1. sz. kötelezettségvállalás tekintetében rámutatott arra, hogy annak szövegéből az tűnik ki, hogy az nem meghatározott igazságszolgáltatásireform-stratégiára, illetve cselekvési tervre irányul. Ugyanis e kötelezettségvállalás általánosságban utal a horvát hatóságok „igazságügyi reformra vonatkozó stratégiájára” és „cselekvési terv[ére]”, egyéb pontosítás nélkül, jóllehet a szóban forgó stratégiát és tervet azonosítani lehetett volna, megemlítve a csatlakozási szerződés aláírásának időpontjában hatályban lévő ilyen stratégiát és tervet. Az ilyen általános fordulatokat az magyarázza, hogy a csatlakozási okmány aláírásának időpontja és a tényleges csatlakozás időpontja közötti időszakot az uniós hatóságok és a csatlakozó állam hatóságai közti rendszeres egyeztetés jellemzi, mely szükségszerűen mindkét oldalról történő kiigazításokat jelent. Ebből következik, hogy a csatlakozási okmány VII. mellékletében említett reformstratégia és cselekvési terv nem kizárólag a csatlakozási okmány elfogadásának időpontjában hatályban lévő igazságügyireform-stratégiára és cselekvési tervre utalt, így az 1. sz. kötelezettségvállalásból egyáltalán nem tűnik ki, hogy a horvát hatóságok kötelesek a bírósági végrehajtói tisztség bevezetésére. Mindamellet nem lehet ebből arra következtetni, hogy a horvát hatóságok szabadon módosíthatták a csatlakozás időpontjában hatályban lévő igazságügyireform-stratégiát és cselekvési tervet. Figyelembe véve a csatlakozási okmány rendelkezéseit, különös tekintettel annak 36. cikkére és VII. mellékletére, e hatóságoknak nemcsak az 1. sz. kötelezettségvállalást kellett tiszteletben tartaniuk, hanem az említett melléklet által előírt összes többi kötelezettségvállalást is.

130 | C-239/16. P. sz. ügy, *Šumelj és társai kontra Bizottság*.

131 | A Belga Királyság, a Bolgár Köztársaság, a Cseh Köztársaság, a Dán Királyság, a Németországi Szövetségi Köztársaság, az Észt Köztársaság, Írország, a Görög Köztársaság, a Spanyol Királyság, a Francia Köztársaság, az Olasz Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Luxemburgi Nagyhercegség, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Holland Királyság, az Osztrák Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Portugál Köztársaság, Románia, a Szlovén Köztársaság, a Szlovák Köztársaság, a Finn Köztársaság, a Svéd Királyság, Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága (az Európai Unió tagállamai) és a Horvát Köztársaság közötti, a Horvát Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló szerződés (HL 2012. L 112., 10. o.) mellékletét képező, a Horvát Köztársaság csatlakozásának feltételeiről, valamint az Európai Unióról szóló szerződés, az Európai Unió működéséről szóló szerződés és az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződés kiigazításáról szóló okmány (HL 2012. L 112., 21. o.).

A csatlakozási okmány VII. mellékletében szereplő, az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságának a javítására vonatkozó 3. sz. kötelezettségvállalást illetően a Törvényszék továbbá megjegyezte, hogy az kizárólag az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságára vonatkozik, és egyáltalán nem rendelkezik arról, hogy a bírósági határozatok végrehajtására vonatkozó hatáskört előre meghatározott eljárások szerint konkrét szervre kell ruházni. E kötelezettségvállalásból tehát nem lehet arra következtetni, hogy a végrehajtási eljárásokat bírósági végrehajtókra kell bízni.

Végezetül a bizalomvédelem elvének a Bizottság általi állítólagos megsértését illetően a Törvényszék megjegyezte, hogy a felperesek nem hivatkoztak semmilyen körülményre, amely azt bizonyította volna, vagy annak feltételezéséhez vezetett volna, hogy az uniós intézmények – közülük különösen a Bizottság – megalapozott várakozásokat keltettek volna bennük arra vonatkozóan, hogy gondoskodni fognak a bírósági végrehajtói szakma fenntartásáról. Önmagában az a – végül is nem bizonyított – körülmény, hogy a Bizottság részt vett a bírósági végrehajtókról szóló törvény kidolgozásában, finanszírozta azt, sőt, annak kezdeményezője volt, nem minősül a Bizottság által nyújtott egyértelmű biztosítéknak arra vonatkozóan, hogy ezen intézmény a bírósági végrehajtói szakma bevezetését tekinti a csatlakozási kötelezettségvállalások tiszteletben tartása egyetlen módjának. Ahhoz, hogy az ilyen biztosítékok fennállása bizonyított legyen, a bírósági végrehajtókról szóló törvényt eredetileg támogató ezen aktusokat – figyelembe véve, hogy a Horvát Köztársaság nem köteles a bírósági végrehajtói szakma létrehozására – további, ezekkel egybehangzó és ilyen értelemben kifejezett aktusoknak kell kiegészíteniük.

A SZEMÉLYES ADATOK KEZELÉSE

A 2016. július 20-i ***Oikonomopoulos kontra Bizottság*** ítélet (T-483/13, [EU:T:2016:421](#)) alapjául szolgáló ügy olyan szerződéseket érintett, amelyek egy társaság és a Bizottság között jöttek létre a Közösségnek az Európai Kutatási Térség létrehozásához és az innovációhoz hozzájáruló kutatási, technológiai fejlesztési és demonstrációs tevékenységére vonatkozó hatodik keretprogramja (2002–2006) keretében. Mivel egy könyvvizsgálói jelentés szabálytalanságokat állapított meg, az OLAF vizsgálatot indított annak megállapítása céljából, hogy elkövettek-e az Unió pénzügyi érdekeit érintő bűncselekményeket. A vizsgálat által érintett társaság igazgatója keresetet indított a Törvényszék előtt egyrészt azon kár megtérítése iránt, amelyet a Bizottság és az OLAF okozott, és másrészt annak megállapítása iránt, hogy az OLAF aktusai jogilag nem léteznek, és bizonyítás céljaira a nemzeti hatóságok előtt elfogadhatatlanok.¹³² A Törvényszéknek tehát többek között arról a kérdésről kellett határoznia, hogy az, hogy a személyes adatoknak a felperest érintő vizsgálat során való kezeléséről az adatvédelmi tisztviselőt késedelmesen értesítették, magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabály olyan, kellően súlyos megsértésének minősül-e, amely kiválthatja az Unió szerződésen kívüli felelősségét.

E tekintetben a Törvényszék megállapította, hogy az Unió szerződésen kívüli felelőssége területén, abban az esetben, ha megsértették a 45/2001/EK rendelet¹³³ 25. cikkének (1) bekezdését, mivel az adatvédelmi tisztviselőt az adatok kezeléséről az adatok kezelését követően értesítették, az érintett intézmény egy olyan jogszabályt sért meg, amelynek tárgya jogok biztosítása az Unió intézményei és szervei birtokában lévő személyes adatokkal érintett személyek számára. Azon kérdést illetően, hogy az ilyen jogsértés kellően súlyosnak tekinthető-e, a Törvényszék egyrészt megállapította, hogy a 45/2001 rendelet alkalmazásában az adatvédelmi tisztviselőnek kell gondoskodnia arról, hogy a személyes adatok kezelése

132| Lásd továbbá az alábbiakban az ezen ítélettel kapcsolatban a „XII. Kártérítési jogviták – Az OLAF jogkörei” cím alatt kifejtetteket.

133| A személyes adatok közösségi intézmények és szervek által történő feldolgozása [helyesen: kezelése] tekintetében az egyének védelméről, valamint az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 2000. december 18-i 45/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2001. L 8., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 13. fejezet, 26. kötet, 102. o.).

ne sértse az említett adatkezeléssel érintett személyek jogait és szabadságait. Ebben az összefüggésben feladata különösen, hogy felhívja az európai adatvédelmi biztos figyelmét az olyan adatkezelési műveletre, amely a 45/2001 rendelet 27. cikke értelmében kockázatot jelenthet. Következésképpen, ha őt nem értesítik valamely adatkezelési műveletről, ő maga sem értesítheti az európai adatvédelmi biztost, vagyis nem teljesítheti hatékonyan azon alapvető felügyeleti tevékenységét, amelyet az európai jogalkotó előírt a számára. Másrészt a Törvényszék megjegyezte, hogy amint azt a 45/2001 rendelet (14) preambulumbekzdése kimondja, e rendelet rendelkezései alkalmazandók az intézmények által végzett mindenfajta személyesadat-kezelésre. Az Unió intézményei és szervei tehát nem rendelkeznek semmilyen mérlegelési mozgástérrel a 45/2001 rendelet alkalmazása tekintetében. E tényezőkre – az adatvédelmi tisztviselő felügyeleti tevékenységének alapvető voltára és az uniós intézmények és szervek bármilyen mérlegelési mozgásterének hiányára – tekintettel a Törvényszék megállapította, hogy a 45/2001 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének egyszerű megsértése elegendő ahhoz, hogy megállapítást nyerjen a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabály kellően súlyos megsértése. A jelen ügyben a Bizottság késedelmesen küldte meg a személyes adatok kezeléséről szóló értesítéseket az adatvédelmi tisztviselőnek. Bár a Bizottság e késedelmet megkísérli igazolni azzal, hogy a 45/2001 rendelet 25. cikkének (1) bekezdésében előírt gyakorlatok csak fokozatosan voltak megvalósíthatók, és az európai adatvédelmi biztos úgy ítélte meg egy késedelmes értesítésre vonatkozó határozatában, hogy nem indokolt a fent említett rendelet megsértését megállapítani, amennyiben a jogsértést orvosolták, a Törvényszék álláspontja szerint nem fogadható el, hogy a helyzet rendezése lehetővé tegye a jogsértés hiányának megállapítását. A 45/2001 rendelet 25. cikkének (1) bekezdését tehát megsértették, mivel az adatok kezeléséről szóló értesítésre e kezelést követően került sor.

AZ OLAF JOGKÖREI

A 2016. július 20-i ***Oikonomopoulos kontra Bizottság*** ítélet (T-483/13, [EU:T:2016:421](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek többek között határoznia kellett az OLAF arra vonatkozó hatásköréről, hogy vizsgálatot folytasson egy keretprogram végrehajtása céljából kötött szerződés végrehajtását érintően.¹³⁴

Először is a Törvényszék megállapította, hogy az Unió pénzügyi érdekei EUMSZ 325. cikkben előírt védelmének hatékonyra tétele érdekében feltétlenül szükséges, hogy a csalástól és más szabálytalanságoktól való elrettentés, valamint az ezek elleni küzdelem minden szinten, és minden olyan tevékenység tekintetében megvalósuljon, amelyek keretében az említett érdekek ilyen jelenségek folytán sérülhetnek. A Bizottság e cél megfelelőbb teljesítése céljából rendelkezett akként, hogy az OLAF gyakorolja a Bizottságra ruházott hatáskört a külső igazgatási vizsgálat tekintetében. Az Unió és jogellenes tevékenységek végzésével gyanúsított jogi vagy természetes személyek között fennálló szerződéses viszony nem befolyásolja az OLAF vizsgálati hatáskörét. Ezen utóbbi a fent említett felek között fennálló szerződés ellenére folytathat vizsgálatokat e személyek tekintetében, ha velük szemben csalás vagy jogellenes tevékenységek gyanúja merül fel. A Törvényszék ezenfelül pontosította, hogy az erre vonatkozó különös rendelkezés hiánya az 1073/1999 rendeletben nem értelmezhető akként, hogy az OLAF számára tilos lenne meghallgatások szervezése a külső vizsgálatok keretében. A helyszíni ellenőrzések és vizsgálatok végzésére vonatkozó jogkör ugyanis tagadhatatlanul együtt jár az ezen ellenőrzésekkel és vizsgálatokkal érintett személyek meghallgatásának megszervezésére vonatkozó jogkörrel. Ezenkívül a 2185/96/Euratom, EK rendelet¹³⁵ egyetlen rendelkezése és végső soron más rendelet egyetlen rendelkezése sem akadályozza, hogy a Bizottság vagy jelen esetben az OLAF ellenőrzést és

134|Lásd továbbá az alábbiakban az ezen ítélettel kapcsolatban a „Személyes adatok kezelése” cím alatt kifejtetteket.

135|Az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek csalással és egyéb szabálytalanságokkal szembeni védelmében a Bizottság által végzett helyszíni ellenőrzésekről és vizsgálatokról szóló, 1996. november 11-i 2185/96/Euratom, EK tanácsi rendelet (HL 1996. L 292., 2. o.; magyar nyelvű kiadás 9. fejezet, 1. kötet, 303. o.).

helyszíni vizsgálatot folytasson valamely alvállalkozónál anélkül, hogy előtte a csalással gyanúsított gazdasági szereplőnél végezne ellenőrzést és helyszíni vizsgálatot.

Másodszor a Törvényszék, mikor a védelemhez való jognak a külső vizsgálatok keretében fennálló terjedelméről kellett határoznia, megállapította, hogy az említett jog tiszteletben tartása akkor biztosított kellő módon egy ilyen vizsgálat során, ha az érdekeltet rövid időn belül értesítik az Unió érdekeit esetlegesen sértő csalási, korrupciós vagy más jogellenes cselekményekben való esetleges személyes érintettségéről, amennyiben az nem veszélyezteti a vizsgálatot. Az OLAF ugyanakkor nem köteles arra, hogy a külső vizsgálat által érintett személy számára hozzáférést biztosítson az ilyen vizsgálat tárgyát képező vagy az OLAF által a vizsgálat keretében készített dokumentumokhoz; ellenkező esetben az OLAF-ra bízott feladat teljesítésének hatékonysága és bizalmassága, valamint az OLAF függetlensége sérülhetne. Ami konkrétan a külső vizsgálat végleges jelentéséhez való hozzáférést illeti, egyetlen rendelkezés sem ír elő ilyen kötelezettséget az OLAF számára.

Harmadszor és végezetül azon okozati kapcsolatot illetően, amely a 2001/45 rendelet 25. cikke(1) bekezdésének az adatvédelmi tisztviselőnek a felperest érintő személyes adatok kezeléséről való késedelmes értesítése miatti megsértése és a felperes állítólagos kára között áll fenn, a Törvényszék megállapította, hogy a felperes azt nem tudta bizonyítani. A felperes ugyanis egyetlen érvet sem adott elő annak magyarázatául, hogy a késedelmes értesítés miként sértette az ő jóhírnevét, és vezetett szakmai tevékenységének befejezéséhez, valamint akadémiai tevékenységének megszakadásához, és arra sem nyújtott magyarázatot, hogy az említett késedelmes értesítés mennyiben okozott a számára bármilyen nemvagyoni kárt.

AZ ESÉLY ELVESZTÉSE

A 2016. április 27-i **European Dynamics Luxembourg és társai kontra EUIPO** ítélet (T-556/11, fellebbezett, ¹³⁶ [EU:T:2016:248](#)) alapjául szolgáló ügy alkalmat nyújtott a Törvényszéknek arra, hogy pontosításokkal szolgáljon az uniós intézmények közbeszerzéseivel kapcsolatos jogviták keretében az esély elvesztésének a fogalmára vonatkozóan.¹³⁷ A Törvényszéknek ebben az ügyben egy olyan keresetről kellett határoznia, amelynek a tárgyát először is egy olyan határozat megsemmisítése iránti kérelem képezte, amelyben az EUIPO egy közbeszerzési eljárás keretében a felperes ajánlatát elutasította, valamint az EUIPO által ugyanezen eljárás keretében hozott más kapcsolódó határozatoknak – ezek között az érintett szerződést más ajánlattevőknek odaítélő határozatoknak – a megsemmisítése iránti kérelem, és másodszor az azon kár megtérítése iránti kártérítési kérelem, amely állítólag az e szerződés elnyerésére vonatkozó esély elvesztése miatt merült fel.

A Törvényszék a kártérítési kérelem vizsgálata keretében emlékeztetett arra, hogy az Uniónak az EUMSZ 340. cikk második bekezdése értelmében a szervei jogellenes magatartása esetén fennálló szerződésen kívüli felelősségéhez három feltétel együttes teljesülése szükséges, nevezetesen a kifogásolt magatartás jogellenessége, a kár valós jellege, valamint az állítólagos magatartás és a hivatkozott kár közötti okozati összefüggés fennállása. Ezen elvek *mutatis mutandis* alkalmazandók az Unió ugyanezen rendelkezés értelmében vett szerződésen kívüli felelősségére akkor, ha az Unió valamelyik hivatala – mint például az EUIPO – jogellenes magatartást tanúsít, és kárt okoz, amelyet ez utóbbi a 2007/2009 rendelet 118. cikkének (3) bekezdése értelmében köteles megtéríteni. E tekintetben a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a szóban forgó ügyben a kártérítési kérelem ugyanazon a jogellenességen alapul, mint amelyeket az ajánlatot elutasító határozat megsemmisítése iránti kérelem alátámasztására hoztak fel, és ez utóbbi határozatot több érdemi

¹³⁶ | C-376/16. P. sz. ügy, *EUIPO/European Dynamics Luxembourg és társai*, és 2016. november 24-i *European Dynamics Luxembourg és társai kontra EUIPO* végzés, C-379/16 P, nem tették közzé, [EU:C:2016:905](#).

¹³⁷ | Lásd továbbá az alábbiakban az ezen ítélettel kapcsolatban a „X. Az uniós intézmények közbeszerzési szerződése” cím alatt kifejtetteket.

jogellenesség – többek között az ajánlattevők közötti egyenlő bánásmód elvének megsértése és nyilvánvaló értékelési hibák, valamint az indokolás több tekintetben való elégtelensége jellemzi. Az említett jogellenességek és az állítólagosan elszenvedett kár közötti okozati kapcsolat fennállása tekintetében azonban a Törvényszék megállapította, hogy az indokolás elégtelensége nem bizonyítja, hogy annak hiányában a szerződést a felperesnek lehetett, sőt kellett volna odaítélni. Ellenben az egyrészt a megtámadott határozatokhoz kapcsolódó egyéb jogellenességek, és másrészt az esély elvesztése közötti okozati összefüggést illetően az EUIPO nem állíthatja csupán azt, hogy az őt mint ajánlatkérőt megillető széles mérlegelési jogkörére tekintettel nem volt köteles a felperessel keretszerződést kötni. E hibák ugyanis szükségképpen érintették ezen utóbbi azon esélyét, hogy a rangsorlási eljárásban jobb helyet érjen el. Ebből az következik továbbá, hogy az ajánlatkérőnek a szóban forgó szerződés odaítélését illetően fennálló széles mérlegelési mozgásterét figyelembe véve is igaz, hogy a jelen ügyben a felperes általi esélyvesztés tényleges és biztos kárnak minősül.

Ezenfelül a jelen ügghöz hasonló helyzetben, amikor a Törvényszék előtt lefolytatott peres eljárás végén fennáll annak a jelentős kockázata, hogy a szóban forgó szerződést már teljes mértékben teljesítették, az, ha az uniós bíróság nem ismerné el ilyen esély elvesztését és az e tekintetben való kártérítés nyújtásának szükségességét, ellentétes lenne az Alapjogi Charta 47. cikkében foglalt hatékony bírói jogvédelem elvével. Ráadásul, amint azt a Törvényszék megjegyezte, figyelembe kell venni azt a tényt, hogy a Törvényszék elnöke előtti ideiglenes intézkedés iránti eljárásokra vonatkozó feltételek miatt azon ajánlattevő, amelynek az ajánlatát jogellenesen értékelték és utasították el, gyakorlatilag csak ritkán tudja elérni az ilyen határozat végrehajtásának felfüggesztését. Következésképpen az esély elvesztése miatt a felperest ért kárt meg kell téríteni, mivel az ajánlatot elutasító határozat – még visszaható hatállyal való megsemmisítése esetén is – gyakorlatilag végérvényesen a nullára csökkentette annak lehetőségét, hogy neki ítéljék oda a szóban forgó szerződést.

XIII. FELLEBBEZÉSEK

A Törvényszék fellebbezési tanácsa által a 2016-os évben meghozott 39 határozat közül a 2016. október 27-i **EKB kontra Cerafogli** ítélet (T-787/14 P, [EU:T:2016:633](#)) különösen említésre méltó, mivel a közszolgálat területén a jogellenességi kifogás elfogadhatóságára vonatkozó rendszer tekintetében fejlődést jelent.

Ezen ítéletben, melyet a kibővített tanács hozott meg, a Törvényszék ugyanis arra a következtetésre jutott, hogy a jogellenességi kifogás jogi rendszerének szerkezete és különösen az ahhoz fűződő megfontolások, hogy kizárólag a bíróság jogosult megállapítani valamely általános hatályú jogi aktus alkalmazhatatlanságát, arra kell, hogy vezessék e bíróságot, hogy ne alkalmazza a kereset és a panasz összhangjának szabályát, amely azt követeli meg, hogy a jogellenest kifogást ahhoz, hogy a per szakaszában elfogadható legyen, előzetesen, a panasz pert megelőző szakaszában kell előterjeszteni. A Törvényszék tehát megállapította, hogy még ha a járulékos jellege nem is teszi lehetetlenné az ilyen kifogásnak a panasz szakaszában való felhozatalát, ez nem jelenti azt, hogy az elfogadhatatlan abban az esetben, ha először az uniós bíróság előtt terjesztik elő.

XIV. IDEIGLENES INTÉZKEDÉS IRÁNTI KÉRELMEK

A Törvényszék 2016-ban 23 ügyről¹³⁸ határozott jogerősen, kilenc felfüggesztő végzést hozott az eljárási szabályzat 157. cikkének (2) bekezdése alapján, és két végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemnek adott helyt, mégpedig a 2016. július 20-i **PTC Therapeutics International kontra EMA** végzésben (T-718/15 R, nem tették közzé, fellebbezett,¹³⁹ [EU:T:2016:425](#)), és a 2016. július 20-i **MSD Animal Health Innovation és Intervet international kontra EMA** végzésben (T-729/15 R, nem tették közzé, fellebbezett,¹⁴⁰ [EU:T:2016:435](#)).

E két végzésben, melyek az állítólagosan bizalmas információknak az Európai Gyógyszerügynökség (EMA) által tervezett, az 1049/2001 rendelet alapján való hozzáférhetővé tételére vonatkozó problematikát érintik, a Törvényszék ugyanazt a megközelítést alkalmazta, mint amelyet a 2014-ben és 2015-ben a megfelelő végzésekben alkalmazott.¹⁴¹

A Törvényszék elnöke először is megállapította a *fumus boni iuris* fennállását, emlékeztetve arra, hogy az állítólagosan bizalmas információk ideiglenes védelmére vonatkozó jogvita kapcsán az ideiglenes intézkedésről határozó bíró – mivel ellenkező esetben figyelmen kívül hagyná az ideiglenes intézkedések iránti eljárás magától értetődően járulékos és ideiglenes jellegét – főszabály szerint csak akkor állapíthatja meg a *fumus boni iuris* hiányát, ha a szóban forgó információk nyilvánvalóan nem bizalmas jellegűek. Márpedig ebben az ügyben megállapította, hogy olyan jelentések bizalmosságának a vizsgálatáról van szó, amelyek felfedik a valamely gyógyszer forgalombahozatali engedélyének a megszerzéséhez előrt klinikai kísérletek – azaz, a gyógyszer ártalmatlanságára vonatkozó vizsgálatok keretében végrehajtott toxikológiai kísérletek – elvégzése céljából a felperesek által alkalmazott innovatív vállalkozói stratégiát. E tekintetben a Törvényszék elnöke megállapította, hogy mivel a gyógyszerészet területén nincs olyan ítélkezési gyakorlat, amely alapján a később érdemi ítélettel eldöntendő, bizalmas jelleggel kapcsolatos kérdéseket könnyen meg lehetne válaszolni, olyan, eddig elbírálatlan elvi kérdésekről van szó, amelyekben az ideiglenes intézkedésről határozó bíró elsőként nem tud határozni, hanem azok az alapeljárás keretében alapos vizsgálatot igényelnek.

A Törvényszék elnökének álláspontja szerint továbbá az érdekek egymással szembeni mérlegelése a felperesek javára dől el. Az e két végzés alapjául szolgáló ügyekben ugyanis az ügy érdeméről határozó bíróságnak kell majd határoznia az EMA által hozott, a vitatott jelentések harmadik személyek számára való hozzáférhetővé tételére vonatkozó határozat jogszerűségéről. Márpedig az olyan ítélet hatékony érvényesülésének a megőrzése érdekében, amely e határozatot megsemmisítené, a felpereseknek képeseknek kell lenniük arra, hogy az alapügy befejezése előtt megakadályozzák e hozzáférhetővé tételt. Ha azonban az ideiglenes intézkedés iránti kérelem elutasításra kerül, az ilyen ítélet nem érvényesülhet hatékonyan, mivel az

138|Két határozat született a Törvényszék eljárási szabályzata 157. cikke (4) bekezdésének és 12. cikkének egymással összefüggésben értelmezett rendelkezései alapján, mégpedig a 2016. december 16-i **Casasnovas Bernad kontra Bizottság** végzés (T-826/16 R, nem tették közzé, [EU:T:2016:752](#)), és a 2016. november 11-i **Solelec és társai kontra Parlament** végzés (T-281/16 R, nem tették közzé, [EU:T:2016:659](#)).

139|C-513/16. P(R) sz. ügy, **EMA kontra PTC Therapeutics International**.

140|C-512/16. P(R) sz. ügy, **EMA kontra MSD Animal Health Innovation és Intervet International**.

141|A 2014. február 13-i **Luxembourg Pamol (Cyprus) és Luxembourg Industries kontra Bizottság** végzésről (T-578/13 R, nem tették közzé, [EU:T:2014:103](#)) és 2014. július 25-i **Deza kontra ECHA** végzésről (T-189/14 R, nem tették közzé, [EU:T:2014:686](#)) van szó, amelyekkel szemben nem terjesztettek elő fellebbezést (lásd: 2014. évi éves jelentés, 161. és 162. o.), valamint a 2015. szeptember 1-jei **Pari Pharma kontra EMA** végzésről (T-235/15 R, [EU:T:2015:587](#)). Ezen utóbbi végzéssel szemben fellebbezést terjesztettek elő, amelyre vonatkozóan a Bíróság okafogyottságot állapított meg (2016. március 17-i **EMA kontra Pari Pharma** végzés, C-550/15 P(R), nem tették közzé, [EU:C:2016:196](#)). A Törvényszék elnöke, akihez az EMA az ezen okafogyottságot megállapító végzés nyomán fordult, elutasította a 2015. szeptember 1-jei felfüggesztő végzésének a visszavonása iránti kérelmet (2016. május 23-i **Pari Pharma kontra EMA** végzés, T-235/15 R, nem tették közzé, [EU:T:2016:309](#)). A Bíróság elnökhelyettese fellebbezés nyomán hatályon kívül helyezte a 2016. május 23-i végzést, és visszavonta a 2016. szeptember 1-jei végzést (2016. október 18-i **EMA kontra Pari Pharma** végzés, C-406/16 P(R), nem tették közzé, [EU:C:2016:775](#)).

EMA hozzáférhetővé teheti az említett jelentéseket, ami előre meghatározza a jövőbeni érdemi döntés irányát. Ezenfelül az EMA által felvetett azon kifogásra reagálva, amely szerint e megközelítés a halasztási manőverezések lehetővé tételéhez vezet, a Törvényszék elnöke megállapította, hogy nem áll fenn ennek a veszélye, mivel egyrészt megállapította a *fumus boni iuris* fennállást, és másrészt ha az EMA szükségesnek tartja azt, hogy gyorsabb módon hivatkozzon az átláthatóság elvére, lehetősége van arra, hogy gyorsított eljárás iránti kérelmet terjesszen elő.

Ami a sürgősséget illeti, a Törvényszék elnöke először is elismerte a hivatkozott kár súlyos jellegét, és emléktetett arra, hogy a releváns ítélkezési gyakorlatra tekintettel az ideiglenes intézkedés iránti eljárás szükségletei tekintetében vélelmezni kell a vitatott jelentésekben foglalt információk bizalmasságát. Mivel ezen utóbbi jelentések érintik a felperesek termelési és kereskedelmi tevékenységét, azok verseny céljából felhasználható szellemi termék képeznek, amelyek értéke komolyan csökkenhet, amennyiben elveszítik titkos jellegüket. A Törvényszék elnöke másodszor megállapította a vitatott jelentéseknek az 1049/2001 rendelet alapján hozzáférést kérelmező harmadik személyek számára történő hozzáférhetővé tétele által okozható kár helyrehozhatatlan jellegét. Amint ugyanis a Törvényszék elnöke a 2014-ben és 2015-ben meghozott végzésekben már hangsúlyozta, az e rendelet által a dokumentumokhoz való hozzáférésre vonatkozóan bevezetett mechanizmusból az következik, hogy e harmadik személyek azonnal érzékeny információkról értesülhetnek, azokat a verseny céljából nyomban felhasználhatják, és ily módon meggyengíthetik a felperesek versenyhelyzetét. Mivel valamely dokumentumnak az e jogalapon alapuló hozzáférhetővé tétele *erga omnes* hatályú, a hivatkozott kár nem tűnik számszerűsíthetőnek, tekintettel arra, hogy ezen információkat határozatlan és végtelen számú tényleges és potenciális versenytárs megszerezheti az egész világon annak érdekében, hogy azokat rövid, közép- vagy hosszú távon számos esetben felhasználják bíróságok előtt.

A Törvényszék elnöke továbbá megállapította, hogy mindenesetre még ha a felperesek által hivatkozott kár nem is minősülne helyrehozhatatlannak, a vitatott jelentéseket teljes egészükben védenie kell az EMA által tervezett hozzáférhetővé tételtől. Emléktetett ugyanis arra, hogy nem végezheti el a vitatott jelentésekben foglalt minden egyes adat bizalmasságának a vizsgálatát ahhoz, hogy lehetővé váljon a szóban forgó jelentések részleges hozzáférhetővé tétele, mivel az ideiglenes intézkedés iránti kérelem vizsgálatának a szakaszában nem zárható ki, hogy az ügy érdemében eljáró bíróság a vitatott jelentések tekintetében a bizalmasság általános vélelmét alkalmazza. Márpedig ha ezt a megoldást választaná, az említett jelentéseknek semmilyen hozzáférhetővé tétele nem lenne engedélyezett, még részben sem. E körülmények között az ideiglenes intézkedésről határozó bírónak figyelembe kell vennie a hatáskörének a járulékos jellegét, és meg kell tagadnia a részleges hozzáférést annak érdekében, hogy ne akadályozza meg az ügy érdemében eljáró bíróság határozatának a hatékony érvényesülését. Ellenkező esetben az ügy érdemében eljáró bíróság által később bizalmasnak nyilvánított adatok hozzáférhetővé tétele ahhoz vezetne, hogy az ideiglenes intézkedésről határozó bíró *de facto* beavatkozna e bíróság hatáskörébe, mely utóbbi kizárólagosan jogosult arra, hogy az alapeljárást befejező határozatban elbírálja az említett adatok bizalmas jellegét, és következőképpen véglegesen határozzon a hozzáférhetővé tételük engedélyezéséről. Az érdemben eljáró bíróság jogköreibe való ilyen, szándékos és tudatos beavatkozás sértheti a törvényes bírói elvét, amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 6. cikkének (1) bekezdése ír elő.

A végrehajtás felfüggesztése iránti kérelmet elutasító végzések alapjául szolgáló ügyek közül a 2016. július 19-i **Belgium kontra Bizottság** végzés (T-131/16 R, nem tették közzé, [EU:T:2016:427](#)) többek között lehetővé tette a Törvényszék elnöke számára, hogy a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított állami támogatás visszatérítése kontextusában megvizsgálja a sürgősségre vonatkozó feltétel enyhébb elbírálásának a relevanciáját abban az esetben, ha a megállapított *fumus boni iuris* különösen komoly. E tekintetben az ideiglenes intézkedésről határozó bíró emléktetett arra, hogy ilyen enyhébb elbírálás csupán három (korlátozó intézkedésekkel, közbeszerzési szerződés odaítélésével és dokumentumokhoz való hozzáféréssel kapcsolatos) jogvita esetében került elismerésre, amelyekben rendszerszintű indokok

miatt túlzottan nehéznek, mitöbb, lehetetlennek bizonyult az eljárási szabályzatban előírt és az ítélkezési gyakorlatban hagyományosan értelmezett, említett feltételnek való megfelelés. Márpedig mivel a jelen ügy nem kapcsolható ez ezen jogviták keretében alkalmazott enyhébb elbírálást igazoló indokok egyikéhez sem, alkalmazni kell a *fumus boni iurisra* és a sürgősségre vonatkozó, az ítélkezési gyakorlatban hagyományosan értelmezett feltételeket, így a Belga Királyságnak bizonyítania kellett volna a súlyos és helyrehozhatatlan kár azonnali bekövetkezését, és a *fumus boni iuris*, bármennyire is komoly, nem orvosolhatja a sürgősség hiányát.

C | A TÖRVÉNYSZÉK HIVATALÁNAK TEVÉKENYSÉGE 2016-BAN

Emmanuel COULON, a Törvényszék hivatalvezetője

Az alábbi összefoglaló példa nélküli. Ez ugyanis az első alkalom, hogy a Törvényszék hivatalvezetője az intézmény igazságszolgáltatási tevékenységéről szóló jelentésben ilyet tegyen közzé.

Egyben megragadom az alkalmat, hogy kiemeljem a Törvényszék Hivatalának három meghatározó jellemzőjét.

Először is, a Törvényszék Hivatala kizárólag ennek az igazságszolgáltatási fórumnak a szervezeti egysége. Elkülönül tehát az Európai Unió Bíróságán belüli azon szervezeti egységektől, amelyek a Bíróság és a Törvényszék tekintetében közösek (és amelyeken 2016. szeptember 1-jéig a Közszerződési Törvényszék is osztozott). E körülmény az alkalmazandó jogforrásokból következik, amelyek funkcionális követelményeket juttatnak kifejezésre.

Másodszor, a Hivatal központi helyet foglal el az igazságszolgáltatás ügyvitelében. Tudatában annak, hogy az ügyvitelt színvonalasan bonyolítani annyit tesz, mint hozzájárulni a színvonalas ítékezéshez, a Hivatal annak érdekében munkálkodik, hogy a Törvényszék előre tervezhető és optimális határidőn belül minőségi határozatokat hozhasson. A Hivatal tehát napi szintű célként tűzi maga elé, hogy hozzájáruljon az igazságszolgáltatási fórum megfelelő működéséhez, általánosabb jelleggel pedig az igazságszolgáltatás minőségéhez. Az igazságszolgáltatási fórum gördülékeny működéséhez való e hozzájárulás az eljárást szabályozó rendelkezések tiszteletben tartásán, valamint az igazságszolgáltatási fórum rendelkezésére bocsátott forrásokon keresztül valósul meg. E tekintetben nem szabad elfelejteni, hogy a Hivatal semmilyen módon nem tudja befolyásolni sem az érkezett ügyek számát, sem a befejezett ügyek számát, sem a folyamatban lévő ügyek keretében benyújtott eljárási iratok számát, ezért pedig fel kell dolgoznia az összes eljárási iratot, anélkül hogy az igazságszolgáltatás elősegítésének e feladatát ki lehetne szervezni. Hasonlóképp, emlékeztetni kell arra, hogy a Hivatal a Törvényszék eljárási szabályzatában említett 24 nyelv bármelyikén benyújtott eljárási iratokat feldolgozza, a felek képviselőivel pedig az eljárás nyelvén érintkezik.

Harmadszor, a Hivatal tevékenységeinek van egy külső rendeltetése, amennyiben a bírósági eljárás során mindvégig – a tárgyalás kivételével – a Hivatal tartja a kapcsolatot a felekkel, valamint egy belső rendeltetése, hiszen a Hivatal közvetlen szolgálatot teljesít az igazságszolgáltatási fórum tagjai számára, akiket a megbízatásukkal járó valamennyi tevékenységben segít.

A 2016-os év – amely az intézmény igazságszolgáltatási szervezetrendszerével kapcsolatos azon reform első¹ és második² szakasza végrehajtásának éveként lesz majd számon tartva, amely 2019 felé közeledve a Törvényszéket alkotó bírák számának megkettőzésére irányul – új korszak kezdetét jelezte. A további bírák hivatalba lépése, az európai uniós intézmények és azok tisztviselői, valamint alkalmazottai közötti jogviták elsőfokú elbírálásával kapcsolatos hatáskör átruházása, továbbá a bírói kar részleges megújítása keretében egyes bírák távozása és érkezése mind-mind olyan esemény, amelyek különböző természetű olyan intézkedések elfogadását követelték meg, amelyeket szükségképpen elő kellett készíteni, majd végre kellett hajtani. Az igazságszolgáltatási fórum szervezete és működése alapos újragondolás után

1] A Bíróság által 2011 márciusában előterjesztett javaslat az Európai Unió Bíróságának alapokmányáról szóló 3. jegyzőkönyv módosításáról szóló, 2015. december 16-i (EU, Euratom) 2015/2422 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2015. L 341., 14. o.) elfogadásával valósult meg.

2] Az Európai Unió és alkalmazottai közötti jogviták elsőfokú elbírálásával kapcsolatos hatáskörnek a Törvényszékre történő átruházásáról szóló, 2016. július 6-i (EU, Euratom) 2016/1192 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2016. L 200., 137. o.).

kiigazításra került annak érdekében, hogy elérhető legyen az Európai Unió Bíróságának igazságszolgáltatási szervezetrendszerével kapcsolatos reform célja, amely elsősorban arra irányul, hogy csökkentse a Törvényszék előtt folyamatban lévő ügyek számát és az eljárások időtartamát. Következésképpen eszközöket biztosítottak az igazságszolgáltatási fórum és a Hivatala számára. Így a Hivatalhoz kapcsolódó költségvetési tételek számát 2016. január 1-jei hatállyal 55-ről 72-re emelték.

A Hivatal a reform végrehajtásának egyik legfontosabb szereplője volt. Alkalmazkodni, szervezni, reagálni, előre gondolkodni, odafigyelni, meghallgatni, javaslatot tenni stb.: bizonyosan nem szűkölködünk az igékben, ha a Hivatal azon tevékenységeit szeretnénk ismertetni, amelyeket annak érdekében vállalt, hogy e reform megvalósításának időszakában is biztosítsa az optimális működését és tovább folytassa a gondos munkát. Az igazságszolgáltatási fórum ezúttal is számíthatott a Hivatal képzett és elhivatott személyi állományának közreműködésére, és messzemenően élt az igazságszolgáltatási fórum elé kerülő jogviták jellegéhez igazított és 2015. július 1-je óta hatályos új eljárási rendelkezésekben (az eljárási szabályzatban és annak gyakorlati végrehajtási rendelkezéseiben) biztosított lehetőségekkel.

A 2016. év végén elégedetten állapíthatjuk meg, hogy a Hivatal eleget tett a jogforrások és az igazságszolgáltatási fórum által rá bízott feladatoknak, tiszteletben tartva a tisztességes eljárás követelményeit, még olyan környezetben is, amely nagyszabású és mélyreható változások több sorozatával jellemezhető.

A Hivatal ugyanis a következőképpen nyújtott igazságszolgáltatási és ügyviteli segítséget a Törvényszéknek:

- biztosította az eljárások megfelelő lefolytatását és az iratanyagok megfelelő kezelését;
- biztosította a felek képviselői és a bírák közötti kommunikációt;
- tevékenyen segítette a bírákat és munkatársaikat;
- a Törvényszék elnökének felügyelete alatt és az Európai Unió Bírósága szervezeti egységeinek közreműködésével igazgatta a Törvényszéket.

Pedig a reform megvalósításának következményei nagyon sok szempontból érzékelhetők voltak.

I. AZ ÚJ BÍRÁK HIVATALBA LÉPÉSÉVEL ÖSSZEFÜGGŐ SZERVEZETI KÖVETKEZMÉNYEK

A Törvényszék 22 új bírójának kinevezésére és hivatalba lépésére a 2016-os év során több egymást követő szakaszban került sor.

Az intézmény igazságszolgáltatási szervezetrendszerére irányuló reform azon első szakasza keretében, amely a Törvényszékre tizenkét további bíró kinevezését irányozta elő, a 2016. március 23-án kinevezett hét bíró 2016. április 13-án tette le az esküt a Bíróság előtt, majd a 2016. május 24-én kinevezett három bíró 2016. június 8-án tette le az esküt, a 2016. szeptember 7-én kinevezett bíró pedig 2016. szeptember 19-én tette le az esküt.

A reform második szakasza keretében, amely a Törvényszék hét további bírójának kinevezését irányozta elő, 2016. szeptember 7-én öt bírót neveztek ki, akik 2016. szeptember 19-én tették le az esküt.³

2016. szeptember 19-én letette az esküt a Bíróság előtt az az öt új bíró is, akiket a Törvényszék azon bírójának helyére neveztek ki, akiknek a megbízatását nem újítták meg, valamint egy új bíró, aki a Törvényszék lemondás miatt távozó bírójának helyébe lépett.

2016. szeptember 20-án a Törvényszék megválasztotta az elnökét és az elnökhelyettesét, majd szeptember 21-én a bírák megválasztották az öt bíróval eljáró tanácsok kilenc elnökét.

A Törvényszék minden egyes hivatalba lépést követően tanácsokba osztotta be a bírákat, továbbá új ügycsoportokat alakított ki a bírák között, az ügyeket pedig újra kiosztotta köztük. Az eljárási szabályzat értelmében a Hivatal az érintett ügyekben értesítette a feleket, az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* pedig közzétette az igazságszolgáltatási fórum által hozott valamennyi határozatot.⁴ A Hivatal minden egyes újrakiosztási művelet során naprakésszé tette az összes belső adatbázist.

A bírák és a kabinetjeikhez tartozó személyi állomány hivatalba lépése és az erre a célra kialakított helyiségekben történő elhelyezése mind-mind olyan művelet, amely a Hivatal részéről nagyon erőteljes adminisztratív segítséget követelt, amely egyszerre jutott kifejezésre az intézmény közös szervezeti egységeivel folytatott következetes előkészítő munkában, továbbá a személyi állományok megfelelő fogadásában és kíséretében, valamint a beosztásaik szigorú nyomon követésében.

A hat bíró megbízatásának megszűnése alkalmat biztosított arra is, hogy köszönetet mondjunk nekik az ítélezési gyakorlat alakításában való közreműködésükért, olyan ünnepélyes esemény során, amelyet a Törvényszék – bírák távozása alkalmával először – 2016. szeptember 19-én rendezett.

2016. december 31-én a 44 fős bírói kar felerészben olyan bírákból állt, akik ugyanazon év során léptek hivatalba. Ilyen helyzetre az intézményünk történetében még nem volt példa, a Törvényszék Hivatalát érintő adminisztratív következményeket illetően pedig nem mérhető össze a 2004-ben az Unióhoz csatlakozó új tagállamokból származó tíz bíró érkezésével sem.

II. A REFORM ELJÁRÁSI KÖVETKEZMÉNYEI

Az elsőfokú közszolgálati ügyek áttétele

A 2015/2422 rendelet akként rendelkezett, hogy a Törvényszéket alkotó bírák létszámának 2016. szeptember 1-jétől hét fővel történő növelésével egyidejűleg a közszolgálati jogviták elsőfokú elbírálásával kapcsolatos hatáskört át kell ruházni a Törvényszékre.

Az Unió és alkalmazottai közötti jogviták elsőfokú elbírálásával kapcsolatos hatáskör ezen átruházása a 2016/1192 rendelettel valósult meg, amely szerint a Törvényszék hatáskörrel rendelkezik az EUMSZ 270. cikknek megfelelően az Unió és alkalmazottai közötti jogviták elsőfokú elbírálására, beleértve az egyrészt valamennyi

3| A 2016. december 31-én fennálló állapot szerint azon tizenkét további bíró közül egyet, akiknek a kinevezését a reform első szakasza keretében irányozták elő, valamint azon hét további bíró közül kettőt, akiknek a kinevezését a reform második szakasza keretében irányozták elő, még ki kell nevezni.

4| Különösen az akadályoztatott bírót helyettesítő bíró kijelölésének módjáról (HL 2016. C 296., 2. o.), a nagytanács összetételéről (HL 2016. C 296., 2. o.), a tanácsok közötti ügyelosztás rendjéről (HL 2016. C 296., 2. o.), valamint a tanácsok megalakításáról és a bírák tanácsokba történő beosztásáról (HL 2016. C 392., 2. o.) a Törvényszék által hozott határozatokat.

intézmény, szerv vagy hivatal, másrészt pedig azok alkalmazottai közötti jogvitákat, amelyek az Európai Unió Bíróságának hatáskörébe tartoznak.

A 2016/1192 rendeletet 2016. július 6-án fogadták el. E jogszabály elfogadása viszont előfeltétele volt annak, hogy az Európai Unió Tanácsa jóváhagyja az eljárási szabályzat arra irányuló módosításait, hogy 2016. szeptember 1-jétől kezdve megfelelő és állandó eljárási keretet biztosítsanak a Törvényszéknek a közszolgálati ügyek elbírálásához.

A Törvényszék a fentiekről előre is gondoskodni kívánt, amikor a Bíróság egyetértésével már 2016 márciusától a Tanács elé terjesztette az eljárási szabályzatának módosításait.

Az eljárási szabályzatnak a Tanács által 2016. július 6-án jóváhagyott és az igazságszolgáltatási fórum által 2016. július 13-án elfogadott módosításait augusztus 12-én hirdették ki az *Európai Unió Hivatalos Lapjában*,⁵ és azok 2016. szeptember 1-jén léptek hatályba.

A Törvényszék figyelembe vette a közszolgálati jogviták egyedi sajátosságait, valamint a szabályok változásainak következményeit is, amikor úgy döntött, hogy 2016. július 13-án módosítja az eljárási szabályzatának gyakorlati végrehajtási rendelkezéseit.⁶

A 2016/1192 rendelet elfogadásának egyik közvetlen következménye az Európai Unió Közszolgálati Törvényszékének 2016. augusztus 31-i megszűnése, valamint az említett időpontban ezen igazságszolgáltatási fórum előtt folyamatban lévő közszolgálati ügyeknek a Törvényszékre történő áttétele volt. A Közszolgálati Törvényszék Hivatala és a Törvényszék Hivatala nagyszerűen együttműködött egymással ezen áttétel előkészítése és annak biztosítása érdekében, hogy az áttételre kiváló feltételek mellett kerüljön sor.

Az iratanyagok fizikai és digitális értelemben vett áttételére irányuló művelet tökéletesen lezajlott, az informatikai rendszereket naprakésszé tették annak érdekében, hogy figyelembe vegyék a közszolgálati jogvitákat szabályozó rendelkezések egyedi sajátosságait, az adatbázisokat nyomban frissítették, a Törvényszék Hivatala pedig azonnal gondoskodott az új iratanyagok feldolgozásáról. Az áttételt megelőzően a Közszolgálati Törvényszék Hivatala által végzett információterjesztés, majd a Törvényszék Hivatala által a 139 áttett ügyben a felek képviselőihez címzett levelekben közölt értesítés, valamint a Közszolgálati Törvényszék előtti ügyszámok (F-...) és az áttételt követően a Törvényszék által kiosztott ügyszámok (T-...) közötti megfelelési táblázat formájában az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* közzétett tájékoztatás⁷ minden bizonnyal lehetővé tette a felek és az érdeklődő közönség számára, hogy hozzájussanak a megfelelő információkhoz.

Az eljárási szabályok egyéb módosításai

Jóllehet a 2016. év során a szerkezeti reform végrehajtása nagyon széles körben mozgósította az energiákat, a Törvényszék az eljárási szabályok kiigazítására is javaslatot tett, amennyiben a körülmények azt igazolták vagy megkövetelték.

5| HL 2016. L 217., 73. o.

6| HL 2016. L 217., 78. o.

7| HL 2016. C 364., 2. o.

Először is, mivel tiszteletben kellett tartania az (EU) 2015/2424 rendelet⁸ hatálybalépéséből eredő szabályozási követelményt, a Törvényszéknek módosítania kellett az eljárási szabályzatát annak érdekében, hogy figyelembe vegye a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (védjegyek és formatervezési minták) (OHIM) nevének megváltozását, amely 2016. március 23-án az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatalára (EUIPO) változott. Az eljárási szabályzatnak a Tanács által 2016. július 6-án jóváhagyott módosítását a Törvényszék az ezt követő július 13-án fogadta el.⁹

Bármilyen csekély jelentőségű is legyen az ilyen jellegű terminológiai változás, a Törvényszék és az intézmény számára ebből eredő kiigazítások mellett nem lehet elmenni. E változás figyelembevétele érdekében ugyanis az intézmény valamennyi információs rendszerét ki kellett igazítani, mozgósítva a Hivatal és több más szervezeti egység erőforrásait.

Másodszor, módosításra került az eljárási szabályzaton belül az Uniónak, illetve egy vagy több tagállamának a biztonságát vagy nemzetközi kapcsolatainak irányítását érintő tájékoztatások vagy mellékletek kezelésére vonatkozó 105. cikk. Azzal együtt, hogy ez az eljárási szabályzat egyetlen olyan cikke, amelynek rendelkezései 2015. július 1-jétől még nem voltak alkalmazandók, továbbá annak ellenére, hogy az alkalmazásának feltételeit meghatározó rendelkezések ekkor még nem nyertek végleges formát, a 105. cikk (10) bekezdését 2016. július 13-án módosították,¹⁰ ezzel párhuzamosan pedig a Bíróság eljárási szabályzatát is kiegészítették egy cikkel. Olyan eljárási keret kialakításáról volt ugyanis szó, amely biztosítja, hogy az Uniónak, illetve egy vagy több tagállamának a biztonságát vagy nemzetközi kapcsolatainak irányítását érintő tájékoztatásokat vagy mellékleteket csak azt követően adják vissza annak, aki azokat benyújtotta, hogy befejeződött a bírósági eljárás, vagyis miután eltelt a Törvényszék határozata elleni fellebbezés határideje, illetve fellebbezés esetén befejeződött a Bíróság előtti eljárás.

Ez az eljárási szabályozás hiányos lett volna, ha nem egészítették volna ki olyan megfelelő biztonsági rendelkezéssel, amelynek célja, hogy a Törvényszék által folytatott vizsgálat különböző szakaszaiban biztosítsa az Uniónak, illetve egy vagy több tagállamának a biztonságát vagy nemzetközi kapcsolatainak irányítását érintő tájékoztatások vagy mellékletek védelmét. Az eljárási szabályzat 105. cikkének (11) bekezdése tehát olyan rendelkezést tartalmaz, amely felhatalmazza a Törvényszéket olyan szabályok megállapítására, amelyek lehetővé teszik az ilyen információk védelmét szolgáló átfogó biztonsági rendszer kialakítását. A Törvényszék e szabályokat az (EU) 2016/2387 határozatában¹¹ állapította meg, amelyet a Bírósággal és az intézményen belül a biztonságért felelős szervezeti egységgel szorosan együttműködve dolgozott ki. Az említett határozatnak az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* történő 2016. december 24-i kihirdetése – amire ugyanazon a napon került sor, mint a Bíróság (EU) 2016/2386 határozatának¹² kihirdetésére – azzal a hatással járt, hogy 2016. december 25-től alkalmazandóvá vált az eljárási szabályzat 105. cikke.

A Törvényszék Hivatala az olyan ügyeket kezelő szervezeti egységként, amelyekben az érzékeny dokumentumokat be fogják nyújtani, nagyon aktívan részt vett az annak biztosítására irányuló szabályozás

8| A közösségi védjegyről szóló 207/2009/EK tanácsi rendelet és a közösségi védjegyről szóló 40/94/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló 2868/95/EK bizottsági rendelet módosításáról, valamint a Belső Piaci Harmonizációs Hivatalnak (védjegyek és formatervezési minták) fizetendő díjakról szóló 2869/95/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. december 16-i (EU) 2015/2424 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2015. L 341., 21. o.).

9| HL 2016. L 217., 71. o.

10| HL 2016. L 217., 72. o.

11| A Törvényszék 2016. szeptember 14-i (EU) 2016/2387 határozata az eljárási szabályzat 105. cikkének (1) vagy (2) bekezdése alapján benyújtott tájékoztatásokra vagy mellékletekre alkalmazandó biztonsági szabályokról (HL 2016. L 355., 18. o.).

12| A Bíróság 2016. szeptember 20-i (EU) 2016/2386 határozata a Törvényszékhez az eljárási szabályzatának 105. cikke alapján benyújtott tájékoztatásokra vagy mellékletekre alkalmazandó biztonsági szabályokról (HL 2016. L 355., 5. o.).

kidolgozásában, hogy az ilyen dokumentumokat a „SECRET UE / EU SECRET” minősítésű dokumentumokra vonatkozó előírásoknak megfelelően kezeljék, ami magában foglalja többek között olyan eljárások kialakítását, amelyek az intézmény tisztviselőinek és alkalmazottainak biztonsági tanúsítvánnyal történő ellátására irányulnak.

III. AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS ELŐSEGÍTÉSÉNEK FELADATA

A fent ismertetett nagy változások mellett a Hivatal ellátta az igazságszolgáltatás elősegítésére irányuló feladatát is, amennyiben feldolgozott 835, az eljárást megindító keresetlevelet, továbbá azt a 139 ügyet, amelyeket 2016. szeptember 1-jén tettek át a Közzolgálati Törvénysekről, valamint a folyamatban lévő ügyek keretében benyújtott 3879 egyéb beadványt; bejegyzett 49 773 eljárási iratot a nyilvántartásba, végrehajtotta az ítélező testületek által pervezető intézkedések vagy bizonyításfelvétel formájában hozott határozatokat, valamint megszövegezett 1412, az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* közzéteendő bírósági közleményt.

A Hivatal ezenkívül 321 tanácsülés során és 244 tárgyalásra bocsátott ügy keretében is segítette a bírakat és kabinetjeiket a mindennapi munkájukban.

A Hivatal által különböző formában nyújtott logisztikai segítség (a koordinációhoz, dokumentációhoz, információs rendszerek működtetéséhez, statisztikák előállításához nyújtott segítség) arra irányul, hogy lehetővé tegye az igazságszolgáltatási fórum számára a lehető legjobb feltételek mellett történő munkavégzést, különösen azáltal, hogy hozzájárul az elnök és a kilenc ítélező testület által hozott határozatok minőségéhez, valamint támogatja az elnökhelyettest az ítélezési gyakorlat koherenciájának elősegítésére irányuló azon feladat ellátásában, amelyet az igazságszolgáltatási fórum 2016 szeptemberében ruházott rá.

A Hivatal az igazságszolgáltatás elősegítésére irányuló feladatának ellátása során kihasználhatta a bírósági eljárás szinte minden szakaszának informatizálásából származó előnyöket, ideértve a bírói kabinetekkel történő belső kapcsolattartás és a felek képviselőivel történő külső kapcsolattartás informatizálását is.

Az eljárások ezen informatizálása minden bizonnyal lehetővé tette, hogy a Hivalt mindenki javára tehermentesítsék az ismétlődő feladatok alól, biztosítva e szervezeti egység számára az ahhoz szükséges eszközöket, hogy jobban személyre szabhassa a tőle várt válaszokat, és azokra a tárgykörökre összpontosíthassa az erőforrásait, amelyek ténylegesen figyelmet érdemelnek.

A Hivatal és a Törvényseék bírának kabinetjei közötti belső kapcsolattartást illetően hangsúlyozni kell a digitális továbbítási űrlapok sikerét,¹³ miután már két teljes éve használják azokat. A Hivatal és a bírói kabinetek közötti kapcsolattartás azonnalivá válásának köszönhetően egyszerűsödtek a belső eljárások, észszerűbbé váltak a munkamódszerek, továbbá sikerült erőforrás-megtakarítást és időnyereséget elérni, ami hozzájárul az igazságszolgáltatásra fordított idő optimalizálásához. A digitalizálás ezenkívül lehetővé teszi a kapcsolattartás tökéletes nyomon követhetőségét és a tevékenység számszerűsítését. 2016-ban a Hivatal a folyamatban lévő ügyek keretében 10 822 űrlapot küldött a kabineteknek.

13 | A Hivatal és a Törvényseék bírának kabinetjei közötti kapcsolattartás továbbítási űrlapok formájában történik, amelyek arra irányulnak, hogy valamely eljárási kérdéssel kapcsolatban tájékoztassák a hatáskörrel rendelkező hatóságot, vagy beszerezzék annak határozatát. Ezek az űrlapok 2014 novembere óta informatizáltak.

A felek képviselőivel történő külső kapcsolattartás már nagyon nagy részben az e-Curia alkalmazáson¹⁴ keresztül zajlik, amely az intézményt alkotó igazságszolgáltatási fórumok tekintetében közös. Tagadhatatlan ezen alkalmazás sikere, amely a használatának fellendülésével mérhető. Az ezen alkalmazáson keresztül teljesített benyújtások százalékos aránya az alkalmazás 2011. novemberi működésbe léptetése óta folyamatosan nő, hasonlóan a hozzáféréssel rendelkező ügyvédek és meghatalmazottak számához.¹⁵ 2016-ban a beadványok 76%-át nyújtották be a Törvényszékhez ezen az elektronikus úton (szemben a 2015-ös 72%-kal), ami 396 072 oldalnak felel meg (2015-ben 466 875 oldalnak), azzal, hogy most már az összes tagállam, valamint 3014 ügyvéd és meghatalmazott rendelkezik e-Curia hozzáféréssel. Továbbra is meg fogjuk tenni az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy elérjük azt a célt, hogy az eljárási iratok 100%-át elektronikus úton nyújtsák be a Törvényszékhez, ezáltal pedig teljes mértékben kihasználhassuk ezen alkalmazás gyakorlati előnyeit, elkerülve különösen a papíralapú és elektronikus változatok párhuzamos kezelését.

A 2016-os év volt azon eljárási szabályok alkalmazásának első teljes éve, amelyek 2015. július 1-jén léptek hatályba. Jóllehet még nem tudjuk sorra venni az ezen új eljárási szabályozásból eredő valamennyi előnyt, elégedetten kell megállapítanunk, hogy az egyszerűsítés és az észszerűsítés kitűzött céljai már objektíve megvalósítottak tekinthetők, figyelembe véve a Hivatal által előkészített végzések számának jelentős csökkenését (241, szemben a 2015-ös 521-gyel),¹⁶ az első közvetlen keresetek tárgyalás tartása nélkül hozott ítélettel történő elbírálását,¹⁷ a szellemi tulajdonnal kapcsolatos ügyekben az eljárás nyelvére vonatkozóan előterjesztett észrevételek számának drasztikus visszaesését (33, szemben a 2015-ös 279-cel), valamint ezen ügykategóriát illetően a második beadványváltás hiányát. Az alaki előírásoknak meg nem felelő keresetlevelek hiánypótlásának aránya szintén csökkent (a 39%-os szint alá kerülve), még ha továbbra is igen magas, különösen a szellemi tulajdonnal kapcsolatos ügyekben benyújtott keresetleveleket illetően.

Megtettük tehát az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy a Törvényszék Hivatala eleget tehessen a feladatainak, a 2016-ban tett erőfeszítések eredményei pedig kézzelfoghatók.

Annak érdekében is megtettük az első előkészületeket, hogy a Törvényszék Hivatala egyrészt megfelelhessen a 2017-es év kihívásainak, amelynek során három további bírónak kellene erősítenie a Törvényszék ítélezési kapacitását, másrészt pedig felkészülhessen 2019-re, vagyis az intézmény igazságszolgáltatási szervezetrendszerével kapcsolatos reform utolsó szakaszára, amelynek keretében kilenc további bíró lép majd hivatalba.

14| A Törvényszék 2011. szeptember 14-i határozata az eljárási iratoknak az e-Curia alkalmazáson keresztül történő benyújtásáról és kézbesítéséről (HL 2011. C 289., 9. o.).

15| Az eljárási iratok 2015. július 1-je óta e-mailben már nem nyújthatók be.

16| 2015. július 1-je óta bizonyos olyan határozatok meghozatala, amelyeket korábban végzés formájában hoztak meg (felfüggesztés és az eljárás folytatása, ügyek egyesítése, valamely tagállam vagy intézmény bizalmas kezelés nélküli beavatkozása) az ügy iratanyagához csatolt egyszerű határozat formájában történik.

17| 2015. július 1-je előtt tárgyalás tartása nélküli ítélethozatalra csak a szellemi tulajdonnal kapcsolatos ügyekben, valamint a Községi Törvényszék határozatai ellen benyújtott fellebbezések esetében volt lehetőség.

D | A TÖRVÉNYSZÉK IGAZSÁGÜGYI STATISZTIKÁI

I. A TÖRVÉNYSZÉK TEVÉKENYSÉGE ÁLTALÁBAN

1. Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2012–2016)

II. ÉRKEZETT ÜGYEK

2. Az eljárások jellege (2012–2016)
3. A kereset jellege (2012–2016)
4. A kereset tárgya (2012–2016)

III. BEFEJEZETT ÜGYEK

5. Az eljárások jellege (2012–2016)
6. A kereset tárgya (2016)
7. A kereset tárgya (2012–2016)
8. Ítélező testületek (2012–2016)
9. Az eljárások időtartama hónapokban (2012–2016)

IV. DECEMBER 31-ÉN FOLYAMATBAN MARADT ÜGYEK

10. Az eljárások jellege (2011–2016)
11. A kereset tárgya (2012–2016)
12. Ítélező testület (2012–2016)

V. EGYÉB

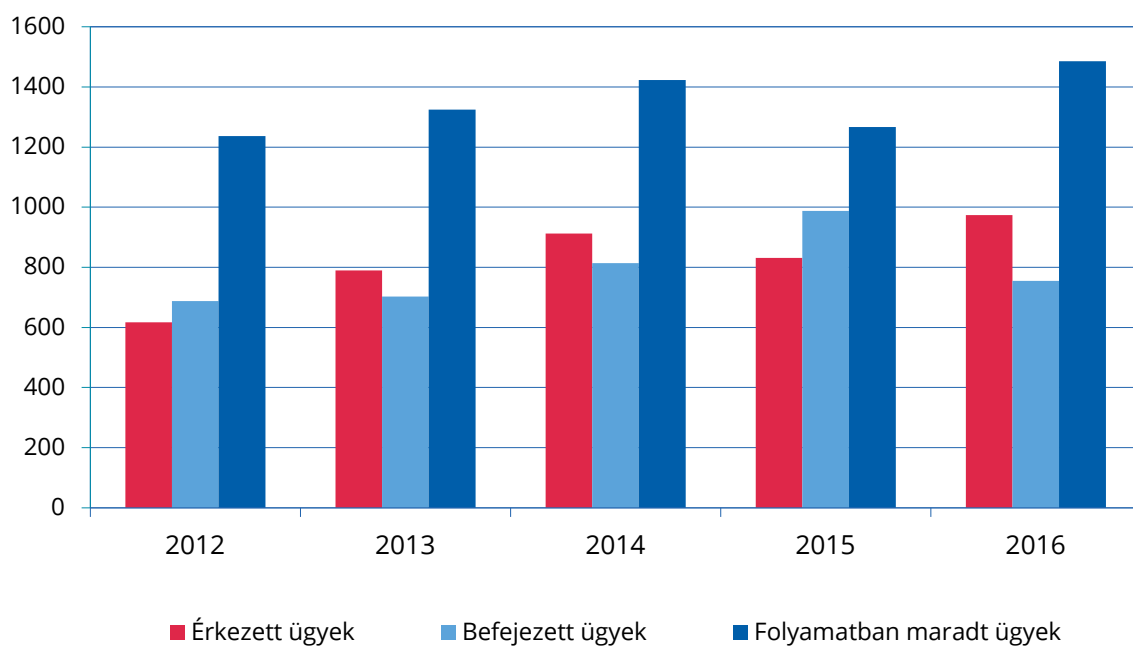
13. Ideiglenes intézkedés iránti eljárások (2012–2016)
14. Gyorsított eljárások (2012–2016)
15. Egyéb – A Törvényszéknek a Bíróság előtt fellebbezéssel megtámadott határozatai (1990–2016)
16. A Bíróság előtti fellebbezéseknek az eljárás jellege szerinti megoszlása (2012–2016)
17. A Bíróság előtti fellebbezések eredménye (2016)
18. A Bíróság előtti fellebbezések eredménye (2012–2016)
19. Általános áttekintés (1989–2016)

VI. A TÖRVÉNYSZÉK HIVATALÁNAK TEVÉKENYSÉGE

20. A Törvényszék Hivatalának tevékenysége (2015–2016)
21. A Törvényszékhez benyújtott eljárási iratok benyújtásának módjai
22. Az e-Curián keresztül benyújtott oldalak száma (2012–2016)
23. Az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* közzétett közlemények (2012–2016)
24. A tárgyalásra bocsátott ügyek száma (2007–2016)

I. A TÖRVÉNYSZÉK TEVÉKENYSÉGE ÁLTALÁBAN

1. ÉRKEZETT, BEFEJEZETT ÉS FOLYAMATBAN MARADT ÜGYEK (2012–2016)^{1 2}

	2012	2013	2014	2015	2016
Érkezett ügyek	617	790	912	831	974
Befejezett ügyek	688	702	814	987	755
Folyamatban maradt ügyek	1 237	1 325	1 423	1 267	1 486

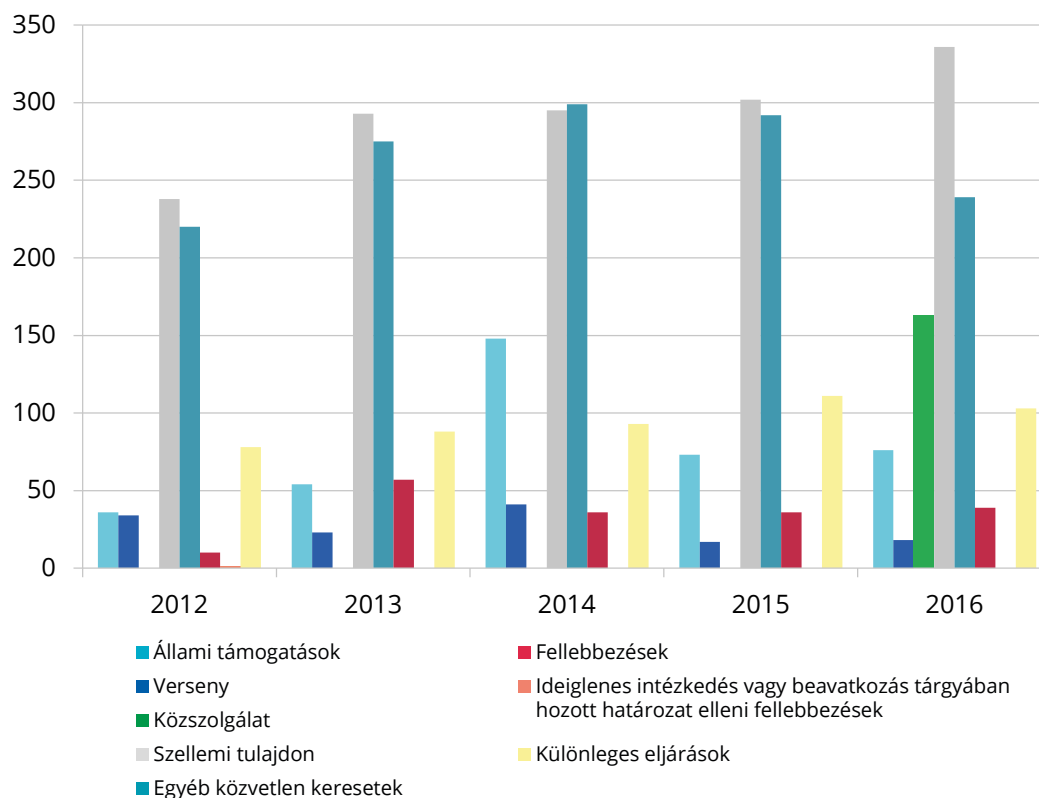
1] Ellenkező értelmű megjegyzés hiányában a jelen táblázat és a következő oldalak táblázatait tartalmazzák a különleges eljárásokat.

„Különleges eljárásnak” minősül: a mulasztási ítélet elleni ellentmondás (a Bíróság alapokmányának 41. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 166. cikke); a harmadik személy jogorvoslata (a Bíróság alapokmányának 42. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 167. cikke); az értelmezés (a Bíróság alapokmányának 43. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 168. cikke); a perújítás (a Bíróság alapokmányának 44. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 169. cikke); a költségmentesség (a Törvényszék eljárási szabályzatának 148. cikke); a kijavítás (a Törvényszék eljárási szabályzatának 164. cikke) és a megtérítendő költségek vitatása (a Törvényszék eljárási szabályzatának 170. cikke).

2] Ellenkező értelmű megjegyzés hiányában a jelen táblázat és a következő oldalak táblázatait nem tartalmazzák az ideiglenes intézkedés iránti eljárásokat.

II. ÉRKEZETT ÜGYEK

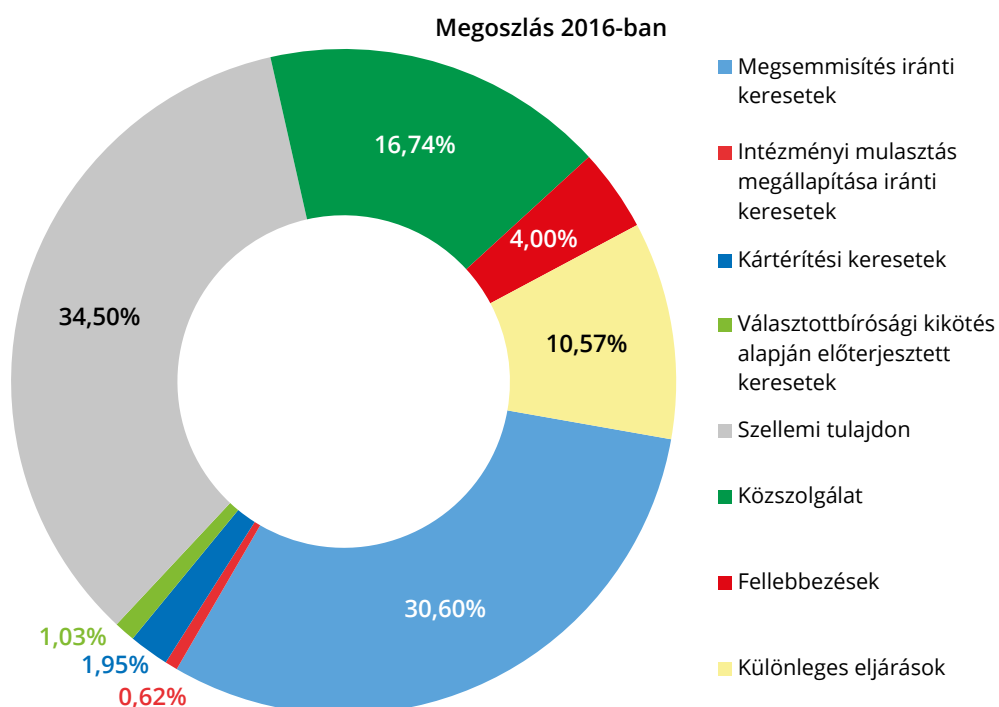
2. AZ ELJÁRÁSOK JELLEGE (2012–2016)

	2012	2013	2014	2015	2016 ¹
Állami támogatások	36	54	148	73	76
Verseny	34	23	41	17	18
Közzszolgálat					163
Szellemi tulajdon	238	293	295	302	336
Egyéb közvetlen keresetek	220	275	299	292	239
Fellebbezések	10	57	36	36	39
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	1				
Különleges eljárások	78	88	93	111	103
Összesen	617	790	912	831	974

1 | 2016. szeptember 1-jén 123 közzszolgálati ügyet és 16, e tárgykörrel kapcsolatos különleges eljárást tettek át a Törvényszékhez.

3. A KERESET JELLEGE (2012–2016)

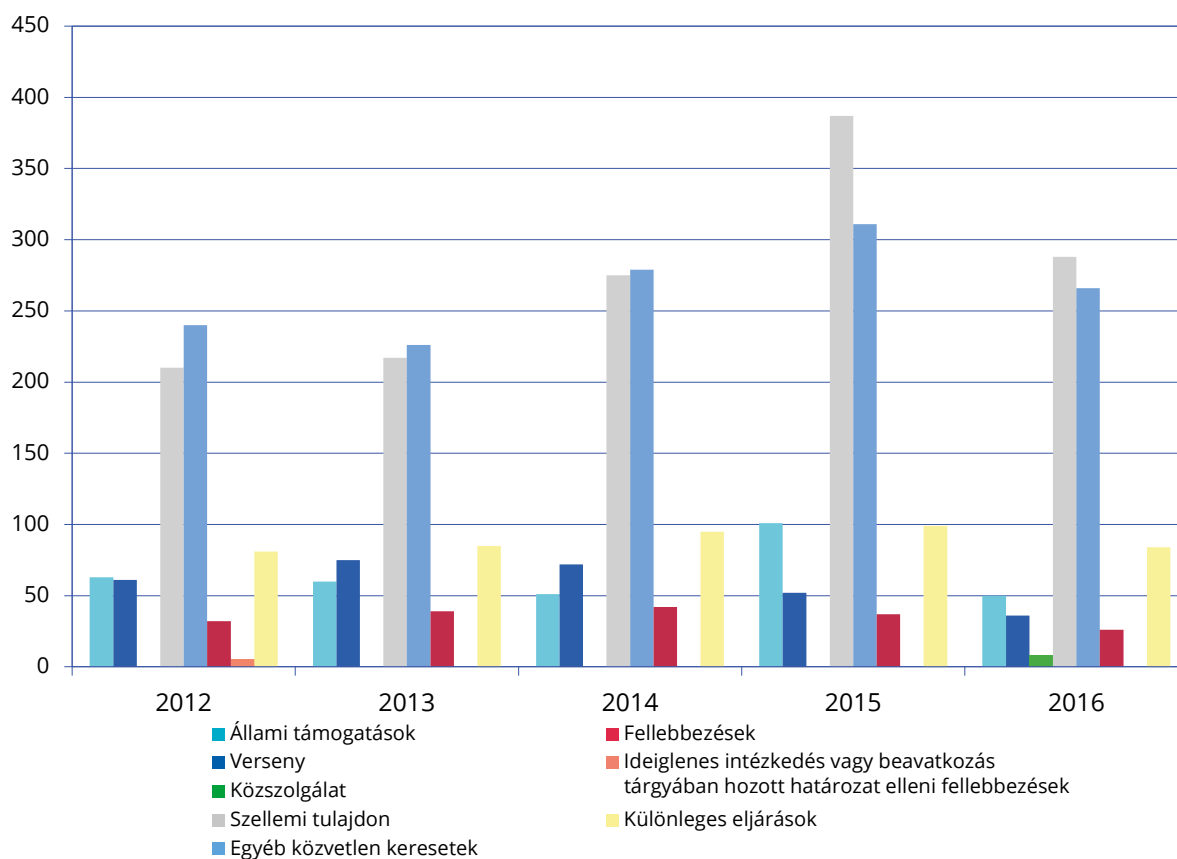
	2012	2013	2014	2015	2016
Megsemmisítés iránti keresetek	257	319	423	332	298
Intézményi mulasztás megállapítása iránti keresetek	8	12	12	5	6
Kártérítési keresetek	17	15	39	30	19
Választottbíróági kikötés alapján előterjesztett keresetek	8	6	14	15	10
Szellemi tulajdon	238	293	295	302	336
Közszolgálat					163
Fellebbezések	10	57	36	36	39
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	1				
Különleges eljárások	78	88	93	111	103
Összesen	617	790	912	831	974

4. A KERESET TÁRGYA (2012–2016)

	2012	2013	2014	2015	2016
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség		6	1		7
Adózás	1	1	1	1	2
Állami támogatások	36	54	148	73	76
Áruk szabad mozgása		1		2	1
Az Európai Unió külső fellépése	1		2	1	2
Dokumentumokhoz való hozzáférés	18	20	17	48	19
Energia		1	3	3	4
Foglalkoztatás		2			
Fogyasztóvédelem		1	1	2	1
Gazdaság- és monetáris politika	3	15	4	3	23
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	4	3	3	5	2
Intézményi jog	41	44	67	53	52
Iparpolitika			2		
Jogszabályok közelítése		13		1	1
Kereskedelempolitika	20	23	31	6	17
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	59	41	69	55	28
Környezetvédelem	3	11	10	5	6
Közbeszerzések	23	15	16	23	9
Közegészség	12	5	11	2	6
Közös halászati politika		3	3		1
Közös kül- és biztonságpolitika		2			1
Kultúra		1			1
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás	3	5	2	10	8
Letelepedés szabadsága			1		
Mezőgazdaság	11	27	15	37	20
Migráns munkavállalók szociális biztonsága		1			
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport	1	2		3	1
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, csalás elleni küzdelem)	1		4	7	4
Szállítás		5	1		
Szellemi és ipari tulajdon	238	294	295	303	336
Személyek szabad mozgása				1	1
Szociálpolitika	1		1		1
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	1		1		1
Tengerentúli országok és területek társulása		1			
Tőke szabad mozgása				2	1
Transzeurópai hálózatok		3			
Turizmus		2			
Új államok csatlakozása		1			
Unió polgárság			1		
Választottbírói kikötés	8	6	14	15	10
Vállalkozások joga			1	1	
Vámunió és Közös Vámtarifa	6	1	8		3
Vegyí anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	2	12	3	5	6
Verseny	34	23	41	17	18
Összesen EK-Szerződés/EUM-Szerződés	527	645	777	684	669
A tisztviselők személyzeti szabályzata	12	57	42	36	202
Különleges eljárások	78	88	93	111	103
ÖSSZESEN	617	790	912	831	974

III. BEFEJEZETT ÜGYEK

5. AZ ELJÁRÁSOK JELLEGE (2012–2016)

	2012	2013	2014	2015	2016
Állami támogatások	63	60	51	101	50
Verseny	61	75	72	52	36
Közzolgálat					5
Szellemi tulajdon	210	217	275	387	288
Egyéb közvetlen keresetek	240	226	279	311	266
Fellebbezések	32	39	42	37	26
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	1				
Különleges eljárások	81	85	95	99	84
Összesen	688	702	814	987	755

6. A KERESZET TÁRGYA (2016)

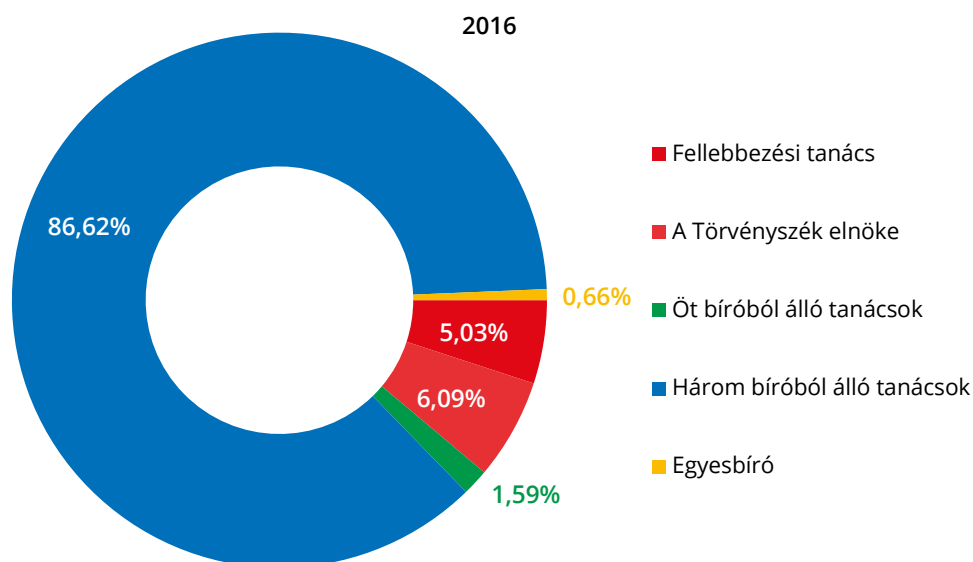
	Ítéletek	Végzések	Összesen
Állami támogatások	27	23	50
Áruk szabad mozgása		1	1
Dokumentumokhoz való hozzáférés	9	4	13
Energia		3	3
Fogyasztóvédelem	1		1
Gazdaság- és monetáris politika		2	2
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió		1	1
Intézményi jog	17	29	46
Jogszabályok közelítése		1	1
Kereskedelempolitika	19	2	21
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	39	31	70
Környezetvédelem	2	2	4
Közbeszerzések	10	10	20
Közegészség	1	2	3
Közös halászati politika	1	1	2
Kultúra	1		1
Kutatás, technológiai fejlesztés és űrkutatás	3	3	6
Mezőgazdaság	14	20	34
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport		1	1
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, csalás elleni küzdelem)		1	1
Szellemi és ipari tulajdon	224	64	288
Szociálpolitika		1	1
Szolgáltatásnyújtás szabadsága		1	1
Tőke szabad mozgása		1	1
Transzeurópai hálózatok	1	1	2
Választottbíróvási kikötés	11	6	17
Vámunió és Közös Vámtarifa	2	1	3
Vegyí anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	4	4	8
Verseny	35	1	36
Összesen EK-Szerződés/EUM-Szerződés	421	217	638
A tisztviselők személyzeti szabályzata	27	6	33
Különleges eljárások		84	84
ÖSSZESEN	448	307	755

7. A KERESLET TÁRGYA (2012–2016)

(ÍTÉLETEK ÉS VÉGZÉSEK)

	2012	2013	2014	2015	2016
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség	2	7	1		
Adózás	2		2	1	
Állami támogatások	63	59	51	101	50
Áruk szabad mozgása		1		2	1
Az Európai Unió külső fellépése		2		2	
Dokumentumokhoz való hozzáférés	21	19	23	21	13
Energia		1	3	1	3
Foglalkoztatás		2			
Fogyasztóvédelem				2	1
Gazdaság- és monetáris politika	2	1	13	9	2
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	12	14	1	6	1
Intézményi jog	41	35	33	58	46
Iparpolitika				2	
Jogszabályok közelítése			13		1
Kereskedelempolitika	14	19	18	24	21
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	42	40	68	60	70
Környezetvédelem	8	6	10	18	4
Közbeszerzések	24	21	18	22	20
Közegészség	2	4	10	15	3
Közös halászati politika	9	2	15	3	2
Közös kül- és biztonságpolitika			2	1	
Kultúra					1
Kutatás, technológiai fejlesztés és útkutatás	3	4	1	2	6
Letelepedés szabadsága				1	
Mezőgazdaság	32	16	15	32	34
Migráns munkavállalók szociális biztonsága		1			
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport	1	1	2		1
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, csalás elleni küzdelem)	2			5	1
Szállítás	1		3	3	
Szellemi és ipari tulajdon	210	218	275	388	288
Személyek szabad mozgása	1			1	
Szociálpolitika	1	4			1
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	2		1		1
Tengerentúli országok és területek társulása			1		
Tőke szabad mozgása				2	1
Transzeurópai hálózatok			1		2
Turizmus		1	1		
Új államok csatlakozása				1	
Unió polgárság			1		
Választottbírói kikötés	11	8	10	2	17
Vállalkozások joga				1	
Vámunió és Közös Vámtarifa	6	9	6	4	3
Vegyí anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	1	6	3	9	8
Verseny	61	75	72	52	36
Összesen EK-Szerződés/EUM-Szerződés	574	576	673	851	638
Összesen ESZAK-Szerződés		1			
A tisztviselők személyzeti szabályzata	33	40	46	37	33
Különleges eljárások	81	85	95	99	84
ÖSSZESEN	688	702	814	987	755

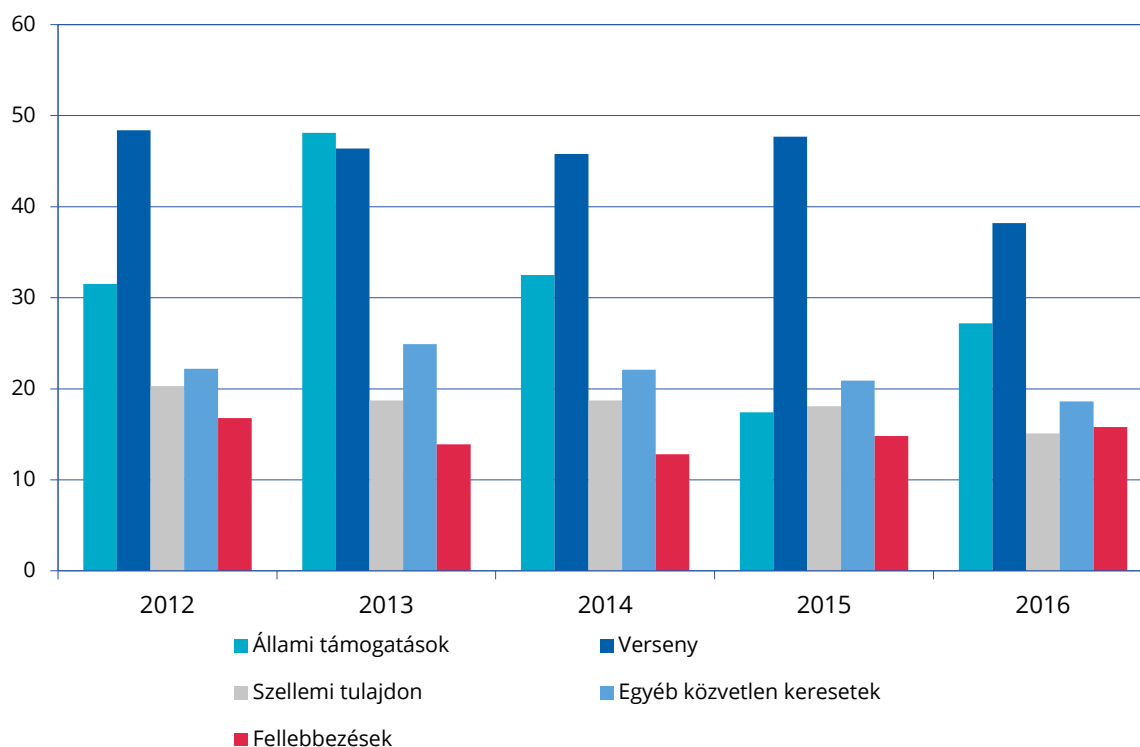
8. ÍTÉLKEZŐ TESTÜLETEK (2012–2016)

	2012			2013			2014			2015			2016		
	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen
Fellebbezési tanács	17	23	40	13	47	60	21	32	53	23	14	37	25	13	38
A Törvényszék elnöke		47	47		38	38		46	46		44	44		46	46
Öt bíróból álló tanácsok	9		9	7	1	8	9	7	16	8	3	11	10	2	12
Három bíróból álló tanácsok	328	264	592	378	218	596	398	301	699	538	348	886	408	246	654
Egyesbíró										1	8	9	5		5
Összesen	354	334	688	398	304	702	428	386	814	570	417	987	448	307	755

9. AZ ELJÁRÁSOK IDŐTARTAMA HÓNAPOKBAN (2012–2016)¹

(ÍTÉLETEK ÉS VÉGZÉSEK)

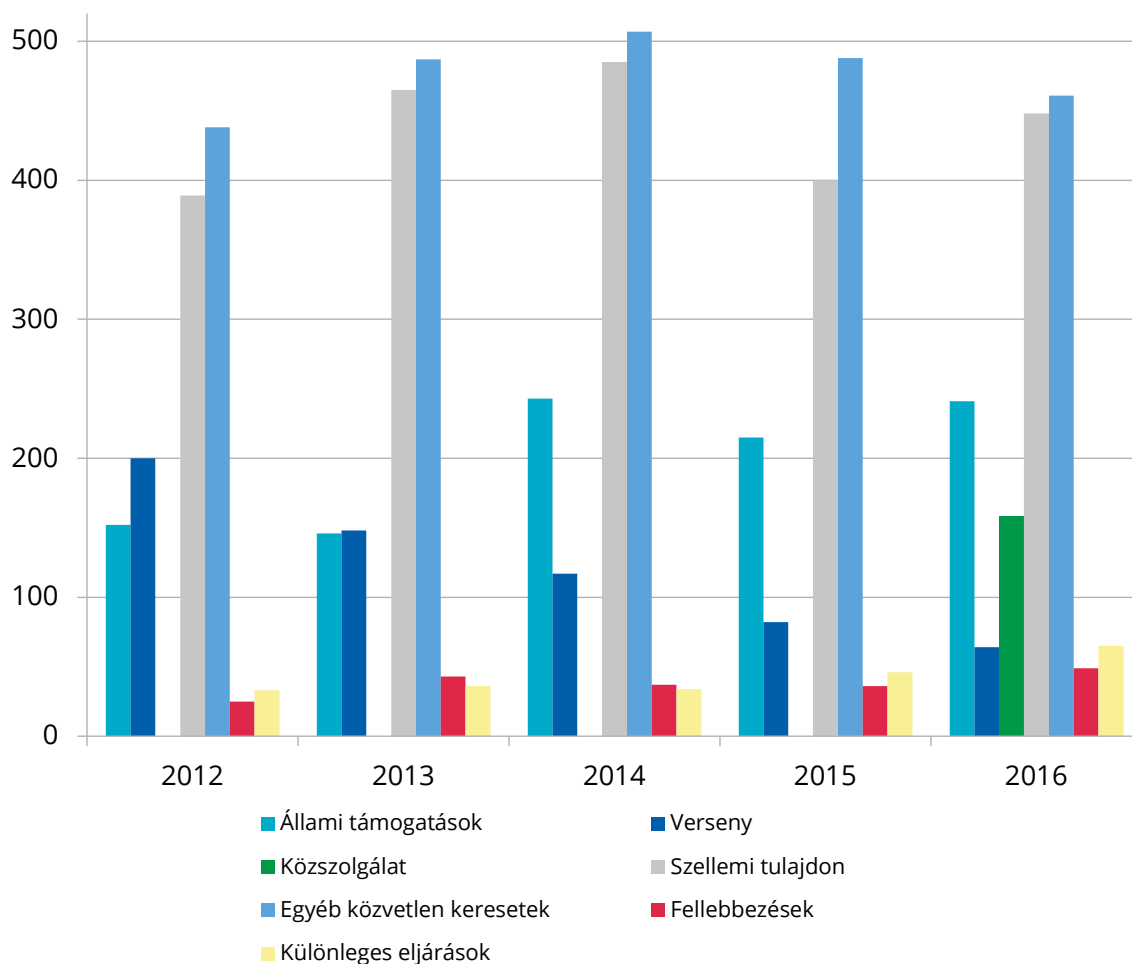
	2012	2013	2014	2015	2016
Állami támogatások	31,5	48,1	32,5	17,4	27,2
Verseny	48,4	46,4	45,8	47,7	38,2
Szellemi tulajdon	20,3	18,7	18,7	18,1	15,1
Egyéb közvetlen keresetek	22,2	24,9	22,1	20,9	18,6
Fellebbezések	16,8	13,9	12,8	14,8	15,8
Összes ügy	24,8	26,9	23,4	20,6	18,7

1 | Az eljárások átlagos időtartamára vonatkozó számításnál nincsenek figyelembe véve: azok az ügyek, amelyek során a Törvényszék közbenső ítéletet hozott; a különleges eljárások; az ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések.

Az időtartam hónapokban és a hónapok tizedrészében van megadva.

IV. DECEMBER 31-ÉN FOLYAMATBAN MARADT ÜGYEK

10. AZ ELJÁRÁSOK JELLEGE (2011–2016)

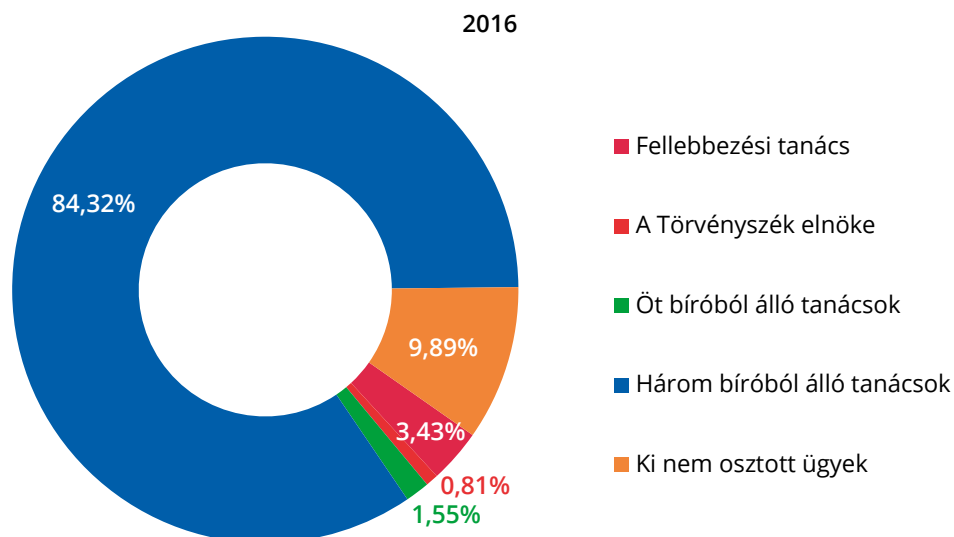

	2012	2013	2014	2015	2016
Állami támogatások	152	146	243	215	241
Verseny	200	148	117	82	64
Közzszolgálat					158
Szellemi tulajdon	389	465	485	400	448
Egyéb közvetlen keresetek	438	487	507	488	461
Fellebbezések	25	43	37	36	49
Különleges eljárások	33	36	34	46	65
Összesen	1 237	1 325	1 423	1 267	1 486

11. A KERESZET TÁRGYA (2012–2016)

	2012	2013	2014	2015	2016
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség	1				7
Adózás		1			2
Állami támogatások	151	146	243	215	241
Az Európai Unió külső fellépése	3	1	3	2	4
Dokumentumokhoz való hozzáférés	37	38	32	59	65
Energia	1	1	1	3	4
Fogyasztóvédelem		1	2	2	2
Gazdaság- és monetáris politika	4	18	9	3	24
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	24	13	15	14	15
Intézményi jog	41	50	84	79	85
Iparpolitika			2		
Jogszabályok közelítése		13		1	1
Kereskedelempolitika	41	45	58	40	36
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	106	107	108	103	61
Környezetvédelem	13	18	18	5	7
Közbeszerzések	42	36	34	35	24
Közegészség	15	16	17	4	7
Közös halászati politika	16	17	5	2	1
Közös kül- és biztonságpolitika	1	3	1		1
Kultúra		1	1	1	1
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás	7	8	9	17	19
Letelepedés szabadsága			1		
Mezőgazdaság	40	51	51	56	42
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport	1	2		3	3
Pénzügyi rendelkezések (kölségvetés, pénzügyi keret, saját források, csalás elleni küzdelem)	1	1	5	7	10
Szállítás		5	3		
Szellemi és ipari tulajdon	389	465	485	400	448
Személyek szabad mozgása					1
Szociálpolitika	4		1	1	1
Tengerentúli országok és területek társulása		1			
Transzeurópai hálózatok		3	2	2	
Turizmus		1			
Új államok csatlakozása		1	1		
Választottbírósi kikötés	15	13	17	30	23
Vállalkozások joga			1	1	1
Vámunió és Közös Vámtarifa	15	7	9	5	5
Vegyí anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	8	14	14	10	8
Verseny	200	148	117	82	64
Összesen EK-Szerződés/EUM-Szerződés	1 176	1 245	1 349	1 182	1 213
Összesen ESZAK-Szerződés	1				
A tisztviselők személyzeti szabályzata	27	44	40	39	208
Különleges eljárások	33	36	34	46	65
ÖSSZESEN	1 237	1 325	1 423	1 267	1 486

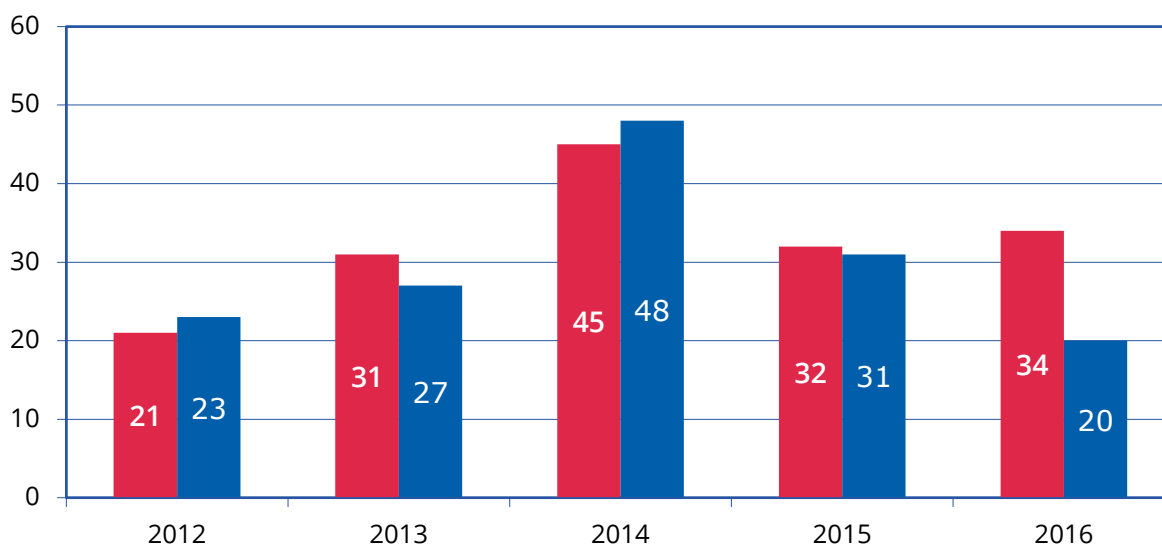
12. ÍTÉLKEZŐ TESTÜLET (2012–2016)

	2012	2013	2014	2015	2016
Fellebbezési tanács	40	51	37	48	51
A Törvényszék elnöke	1	1	1	12	12
Öt bíróból álló tanácsok	10	12	15	6	23
Három bíróból álló tanácsok	1 123	1 146	1 272	1 099	1 253
Egyesbíró				1	
Ki nem osztott ügyek	63	115	98	101	147
Összesen	1 237	1 325	1 423	1 267	1 486

V. EGYÉB

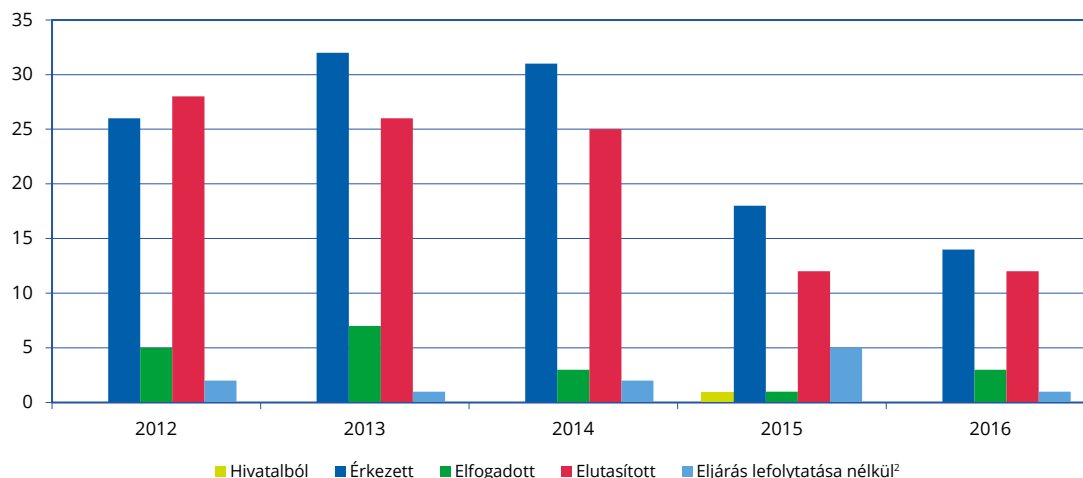
13. IDEIGLENES INTÉZKEDÉS IRÁNTI ELJÁRÁSOK (2012–2016)

■ Erkezett ■ Befejezett

Megoszlás 2016-ban

	Ideiglenes intézkedés iránti beérkezett kérelmek	Ideiglenes intézkedés iránti befejezett eljárások	A határozat tartalma		
			Helytadás	Törlés/A kérelem okafogyottá válásának megállapítása	Megtagadás
A tisztviselők személyzeti szabályzata	2	1			1
Állami támogatások	3	1			1
Áruk szabad mozgása	1	1		1	
Dokumentumokhoz való hozzáférés	1	2	2		
Energia	2				
Gazdaság- és monetáris politika	1				
Intézményi jog	7	4		1	3
Környezetvédelem	1	2			2
Közbeszerzések	4	2		1	1
Közegészség	1				
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás	3	2			2
Mezőgazdaság	1	3			3
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, csalás elleni küzdelem)	1	1			1
Választottbírói kikötés	3	1			1
Vegyí anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	2				
Verseny	1				
Összesen	34	20	2	3	15

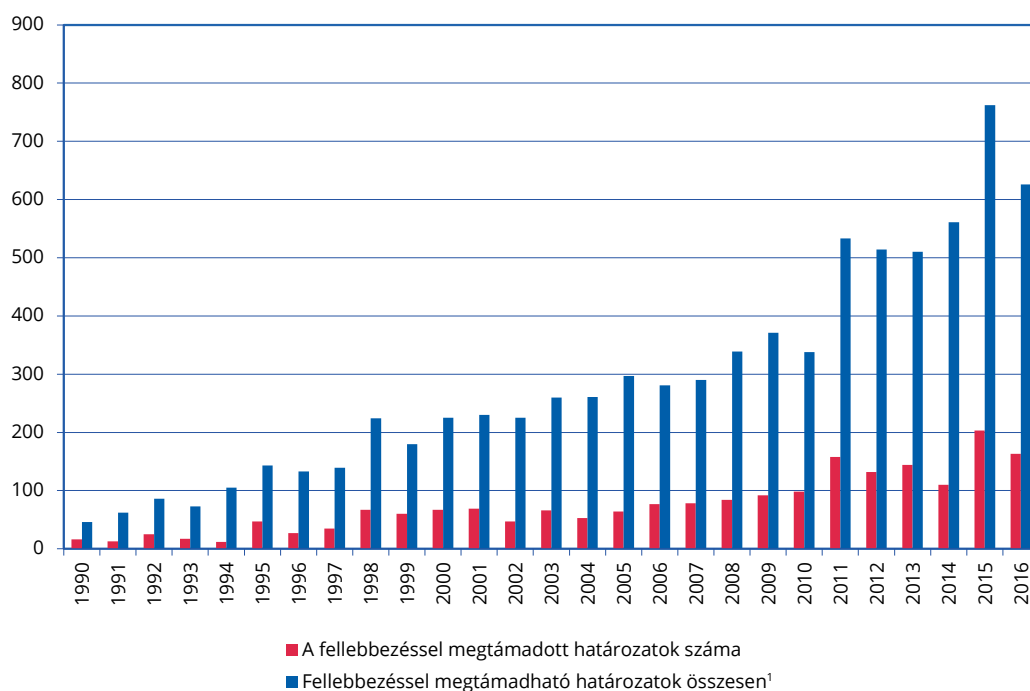
14. GYORSÍTOTT ELJÁRÁSOK (2012–2016) ¹

	2012					2013					2014					2015					2016												
	Hivatalból	Érkezett	A határozat tartalma			Hivatalból	Érkezett	A határozat tartalma			Hivatalból	Érkezett	A határozat tartalma			Hivatalból	Érkezett	A határozat tartalma															
			Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül ²			Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül ²			Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül ²			Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül ²	Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül ²										
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség																	3	3															
A tisztviselők személyzeti szabályzata														1	1			1	1														
Állami támogatások		2			2						13	2	10			3		2			2												
Áruk szabad mozgása																	1				1												
Az Európai Unió külső fellépése															1		1																
Dokumentumokhoz való hozzáférés		1		2			1		1			2		2			2		2														
Energia							1		1																								
Gazdaság- és monetáris politika															1		1																
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió			1		1																												
Intézményi jog			1		1						1			1		2			2														
Kereskedelempolitika			3		2		15	2	14		1								1		1												
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)			10	4	16			4		4		9		9			4		4														
Környezetvédelem							5	5				1					1																
Közbeszerzések							2		1			1		2		1	1			1													
Közegészség			5	1	3			1		2		3	1	1		1				1													
Mezőgazdaság								1		1						1		1															
Tőke szabad mozgása																2			2														
Vámunió és Közös Vámtarifa			1		1																												
Verseny			2		2			2				1		1						1													
Összesen		26	5	28		2		32	7	26		1		31	3	25		2		1	18	1	12		5				14	3	12		1

1 | Az ügyeknek a Törvényszék előtti gyorsított eljárásban való elbírálásáról a Törvényszék a felperes vagy az alperes kérelmére, illetve 2015. július 1-jétől hivatalból határozhat.

2 | Az „eljárás lefolytatása nélkül” jelzésű csoportba a következő esetek tartoznak: a kérelem visszavonása, elállás, valamint az az eset, amikor a Törvényszék a keresetről már a gyorsított eljárás iránti kérelemről való döntést megelőzően végzésben határozott.

15. EGYÉB – A TÖRVÉNYSZÉKNEK A BÍRÓSÁG ELŐTT FELLEBBBEZÉSSSEL MEGTÁMADOTT HATÁROZATAI (1990–2016)

	A fellebbezéssel megtámadott határozatok száma	Fellebbezéssel megtámadható határozatok összesen ¹	A fellebbezéssel megtámadott határozatok százalékos aránya
1990	16	46	35%
1991	13	62	21%
1992	25	86	29%
1993	17	73	23%
1994	12	105	11%
1995	47	143	33%
1996	27	133	20%
1997	35	139	25%
1998	67	224	30%
1999	60	180	33%
2000	67	225	30%
2001	69	230	30%
2002	47	225	21%
2003	66	260	25%
2004	53	261	20%
2005	64	297	22%
2006	77	281	27%
2007	78	290	27%
2008	84	339	25%
2009	92	371	25 %
2010	98	338	29%
2011	158	533	30%
2012	132	514	26%
2013	144	510	28%
2014	110	561	20%
2015	203	762	27%
2016	163	626	26%

1] Összesen a fellebbezéssel megtámadható olyan határozatok – ítéletek, ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzések, beavatkozást elutasító végzések, illetve az eljárást törléssel vagy visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések –, amelyekkel szemben lejárt a fellebbezési határidő, vagy fellebbezést terjesztettek elő.

16. A BÍRÓSÁG ELŐTTI FELLEBBEZÉSEKNEK AZ ELJÁRÁS JELLEGE SZERINTI MEGOSZLÁSA (2012–2016)

	2012			2013			2014			2015			2016		
	Fellebbezéssel megtámadott határozatok	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)	Fellebbezéssel megtámadott határozatok	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)	Fellebbezéssel megtámadott határozatok	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)	Fellebbezéssel megtámadott határozatok	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)	Fellebbezéssel megtámadott határozatok	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)
Állami támogatások	18	52	35%	16	52	31%	15	77	19%	22	75	29%	23	56	41%
Verseny	24	60	40%	28	73	38%	15	44	34%	32	61	52%	17	41	41%
Szellemi tulajdon	41	190	22%	38	183	21%	33	209	16%	64	334	19%	48	276	17%
Egyéb közvetlen keresetek	47	208	23%	62	202	31%	47	231	20%	85	290	29%	75	253	30%
Fellebbezések		2									2				
Különleges eljárások	2	2	100%												
Összesen	132	514	26%	144	510	28%	110	561	20%	203	762	27%	163	626	26%

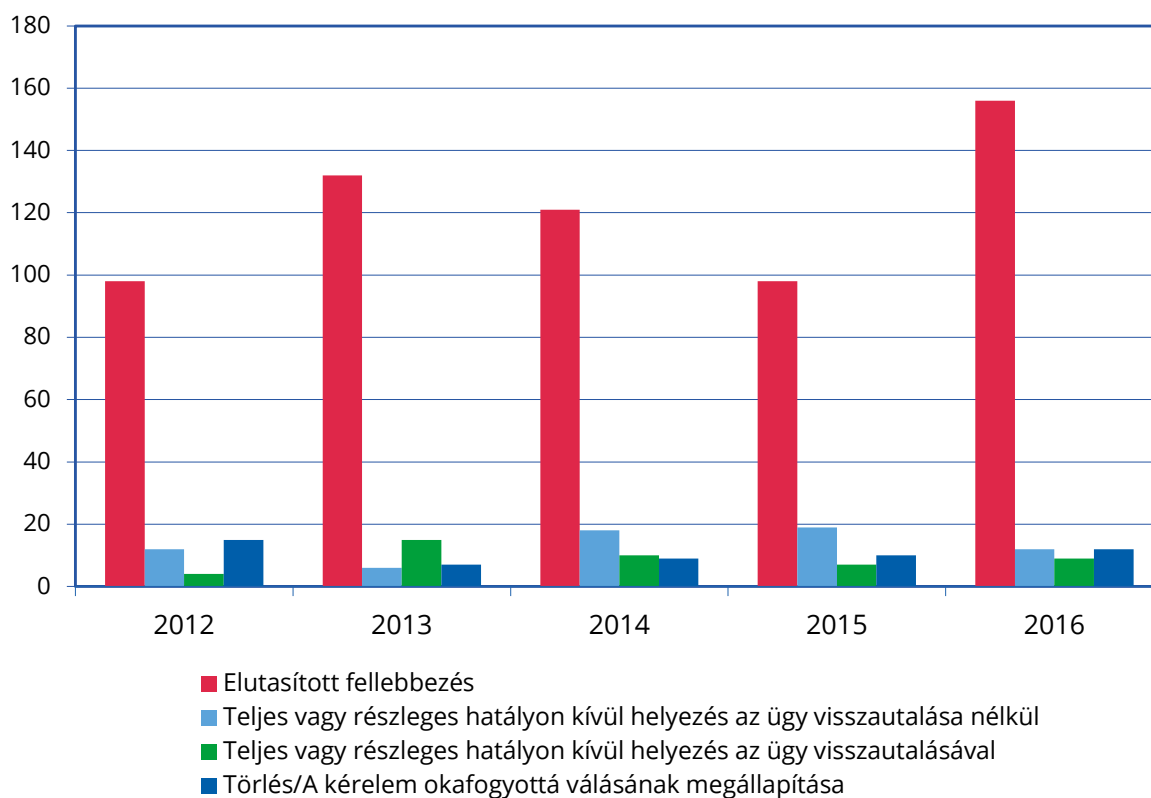
17. A BÍRÓSÁG ELŐTTI FELLEBBEZÉSEK EREDMÉNYE (2016)

(ÍTÉLETEK ÉS VÉGZÉSEK)

	Elutasított fellebbezés	Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalása nélkül	Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalásával	Törlés/A kérelem okafigyottá válásának megállapítása	Összesen
Állami támogatások	16	2	3		21
Az Európai Unió külső fellépése		1			1
Dokumentumokhoz való hozzáférés	3		1	1	5
Eljárás	3				3
Gazdaság- és monetáris politika	6	3			9
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	2			1	3
Intézményi jog	9			2	11
Kereskedelempolitika	7				7
Környezetvédelem	8				8
Közbeszerzések	3				3
Közegészség	3				3
Közös halászati politika	1				1
Közös kül- és biztonságpolitika	9		1	1	11
Kutatás, technológiai fejlesztés és űrkutatás	2		1		3
Mezőgazdaság	4			1	5
Szállítás	1				1
Szellemi és ipari tulajdon	58	2	2	6	68
Transzeurópai hálózatok	1				1
Vámunió és Közös Vámtarifa	2				2
Verseny	18	4	1		23
Összesen	156	12	9	12	189

18. A BÍRÓSÁG ELŐTTI FELLEBBEZÉSEK EREDMÉNYE (2012–2016)

(ÍTÉLETEK ÉS VÉGZÉSEK)

	2012	2013	2014	2015	2016
Elutasított fellebbezés	98	132	121	98	156
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalása nélkül	12	6	18	19	12
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalásával	4	15	10	7	9
Törlés/A kérelem okafigyottá válásának megállapítása	15	7	9	10	12
Összesen	129	160	158	134	189

19. ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS (1989–2016)

ÉRKEZETT, BEFEJEZETT ÉS FOLYAMATBAN MARADT ÜGYEK

	Érkezett ügyek ¹	Befejezett ügyek ²	December 31-én folyamatban maradt ügyek
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1 117
1998	238	348	1 007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1 174
2005	469	610	1 033
2006	432	436	1 029
2007	522	397	1 154
2008	629	605	1 178
2009	568	555	1 191
2010	636	527	1 300
2011	722	714	1 308
2012	617	688	1 237
2013	790	702	1 325
2014	912	814	1 423
2015	831	987	1 267
2016	974	755	1 486
Összesen	13 457	11 971	

- 1| 1989: A Bíróság 153 ügyet tett át az akkor létrehozott Törvényszékhez.
1993: A Bíróság 451 ügyet tett át a Törvényszékhez ez utóbbi hatáskörének első kiterjesztése nyomán.
1994: A Bíróság 14 ügyet tett át a Törvényszékhez ez utóbbi hatáskörének második kiterjesztése nyomán.
2004–2005: A Bíróság 25 ügyet tett át a Törvényszékhez ez utóbbi hatáskörének harmadik kiterjesztése nyomán.
2016: 2016. szeptember 1-jén 139 közszolgálati ügyet tettek át a Törvényszékhez.

- 2| 2005–2006: A Törvényszék 118 ügyet tett át az akkor létrehozott Közszerzői Törvényszékhez.

VI. A TÖRVÉNYSZÉK HIVATALÁNAK TEVÉKENYSÉGE

20. A TÖRVÉNYSZÉK HIVATALÁNAK TEVÉKENYSÉGE (2015–2016)

Cselekmény	2015	2016
A Hivatal nyilvántartásába bejegyzett iratok száma ¹	46 432	49 773
A keresetlevelek száma ²	831	835
A Törvényszékhez áttett közszolgálati ügyek száma ³	–	139
A keresetlevelek hiánypótlásainak aránya ⁴	42,50%	38,20%
A beadványok száma (a keresetleveleken kívül)	4 484	3 879
A beavatkozási kérelmek száma	194	160
A(z) eljárási iratokban szereplő adatokra vonatkozó) bizalmas kezelés iránti kérelmek száma ⁵	144	163
A Hivatal által készített végzéstervezetek ⁶ (kézbesítés előtti nyilvánvaló elfogadhatatlanság, felfüggesztés/folytatás, ügyek egyesítése, az elfogadhatatlansági kifogásról az eljárást befejező határozatban való döntés elrendelése, nem vitatott beavatkozás, törlés, okafogyottság a szellemi tulajdonnal kapcsolatos ügyekben, a szóbeli szakasz újbóli megnyitása és kijavítás)	521	241
A tanácsülések száma (a Hivatal közreműködésével)	303	321
A tárgyalási jegyzőkönyvek és az ítélethirdetésekről készült jegyzőkönyvek száma	873	637

1 | Ez a szám a szervezeti egység munkaterhének mértékét jelzi, hiszen minden egyes bejövő vagy kimenő iratot be kell jegyezni a nyilvántartásba. A nyilvántartásba bejegyzett eljárási iratok számát az igazságszolgáltatási fórum hatáskörébe tartozó eljárások jellegét figyelembe véve kell értékelni. Mivel a közvetlen keresetek keretében az eljárás résztvevőinek száma korlátozott (felperes, alperes, és adott esetben beavatkozó(k)), a kézbesítések csak e felek számára történnek.

2 | Minden benyújtott beadványt (a keresetlevelet is ideértve) be kell jegyezni a nyilvántartásba, csatolni kell az ügy iratanyagához, adott esetben pótolni kell a hiányait, meg kell küldeni a bírói kabineteknek – esetenként részletes – továbbítási úrlappal, majd esetleg le kell fordítani és végül kézbesíteni kell a feleknek.

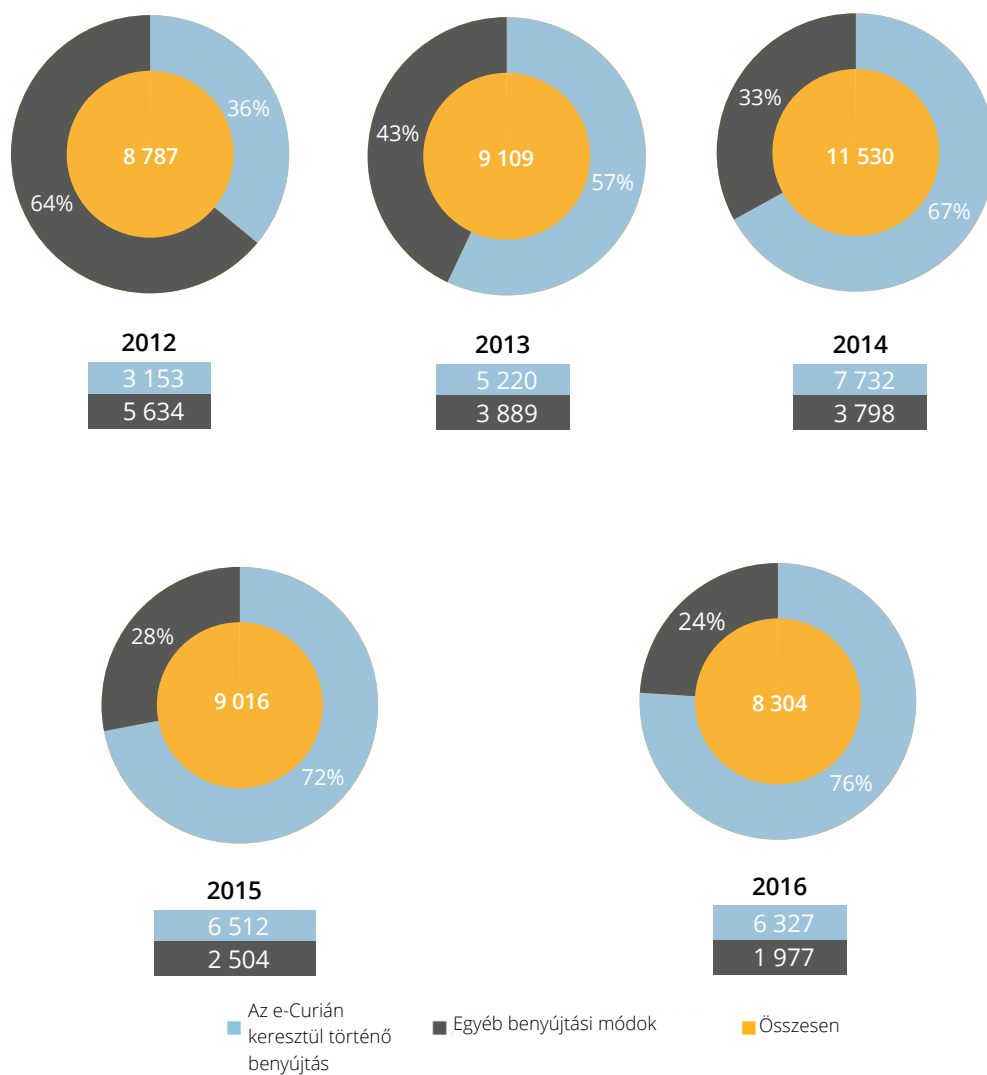
3 | 2016. szeptember 1-je.

4 | Ha a keresetlevél nem felel meg bizonyos rendelkezéseknek (ez igaz bármely más beadványra is), a Hivatal hiánypótláshoz folyamodik, amint azt az eljárási szabályzat előírja.

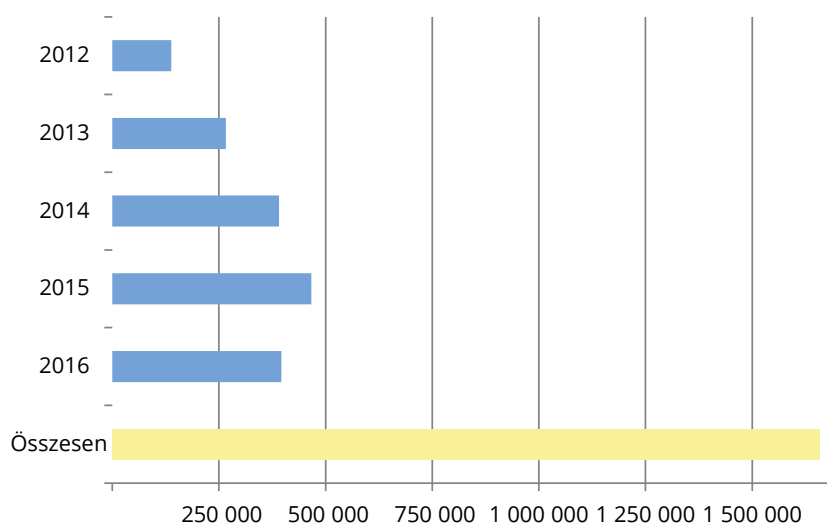
5 | A bizalmas kezelés iránti kérelmek száma független az azon egy vagy több beadványban szereplő adatok számától, amely(ek)nek a bizalmas kezelését kérték.

6 | 2015. július 1-je, a Törvényszék új eljárási szabályzata hatálybalépésének időpontja óta bizonyos határozatokat, amelyeket korábban végzés formájában hoztak meg (felfüggesztés/folytatás, ügyek egyesítése, valamely tagállam vagy intézmény bizalmas kezelés nélküli beavatkozása) az ügy iratanyagához csatolt egyszerű határozat formájában hoznak meg.

21. A TÖRVÉNYSZÉKHEZ BENYÚJTOTT ELJÁRÁSI IRATOK BENYÚJTÁSÁNAK MÓDJAI

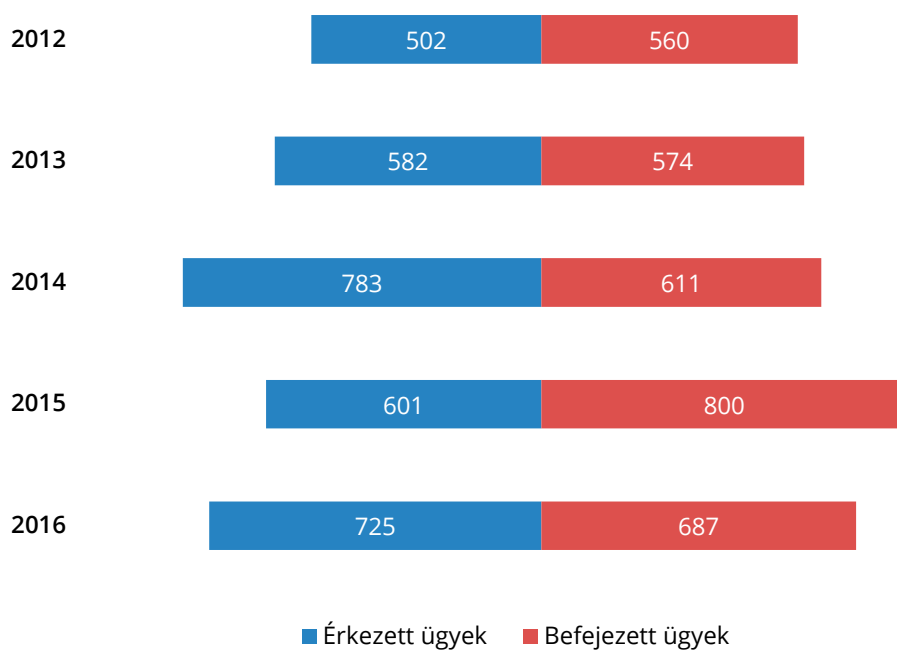

22. AZ E-CURIÁN KERESZTÜL BENYÚJTOTT OLDALAK SZÁMA (2012–2016)

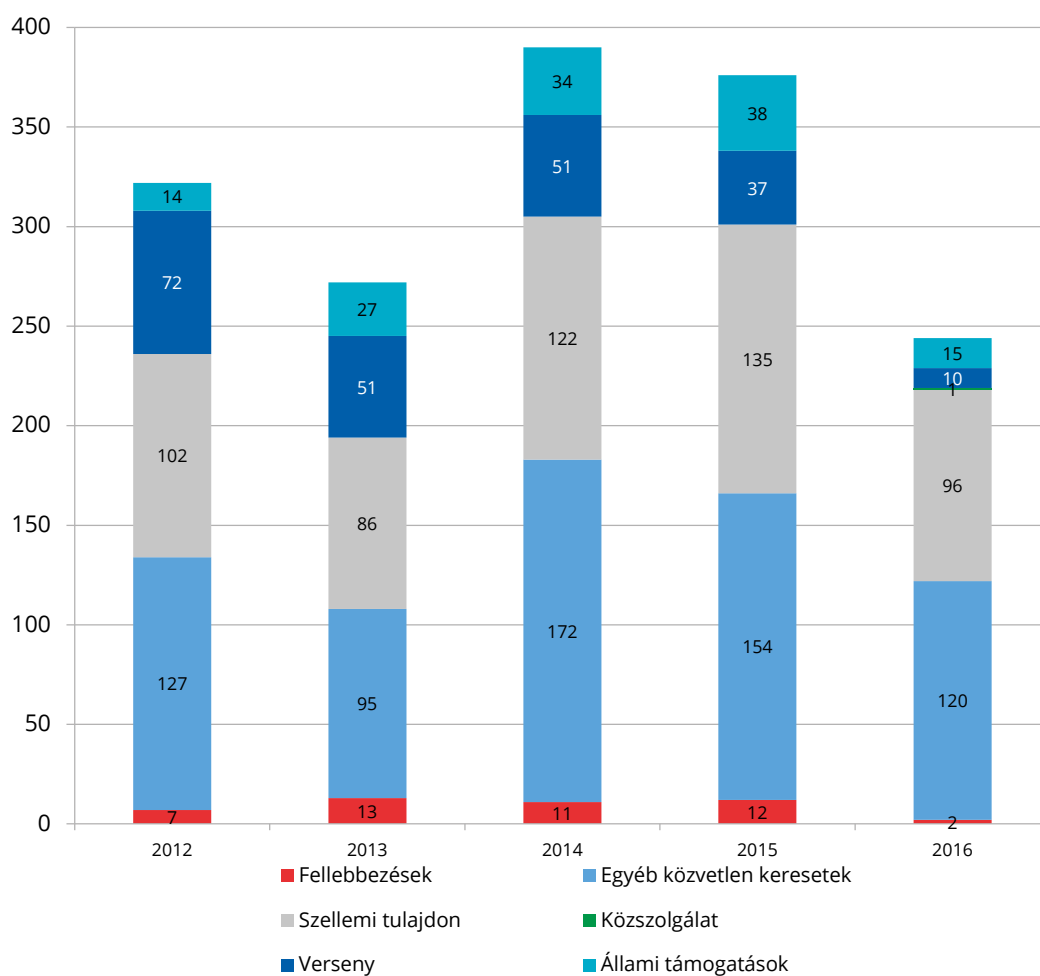

	2012	2013	2014	2015	2016	Összesen
Az e-Curián keresztül benyújtott oldalak száma	138 182	266 048	390 892	466 875	396 072	1 658 069

23. AZ EURÓPAI UNIÓ HIVATALOS LAPJÁBAN KÖZZÉTETT KÖZLEMÉNYEK (2012–2016)

24. A TÁRGYALÁSRA BOCSÁTOTT ÜGYEK SZÁMA (2007-2016)

	2012	2013	2014	2015	2016
Összesen	322	272	390	376	244

E | A TÖRVÉNYSZÉK ÖSSZETÉTELE

(2016. december 31-i protokolláris sorrend)

Első sor, balról jobbra:

A. Dittrich és I. Labucka bírák, A. M. Collins, G. Berardis, H. Kanninen és M. Prek tanácselnökök, M. Van der Woude, a Törvényszék elnökhelyettese, M. Jaeger, a Törvényszék elnöke; I. Pelikánová, S. Frimodt Nielsen, D. Gratsias, V. Tomljenović, és S. Gervasoni tanácselnökök, S. Papasavvas és J. Schwarcz bírák

Második sor, balról jobbra:

A. Marcoulli, Csehi Z., D. Spielmann, C. Iliopoulos, L. Madise, V. Kreuschitz, E. Buttigieg, M. Kancheva, E. Bieliūnas, I. Ulloa Rubio, I. S. Forrester, L. Calvo-Sotelo Ibáñez-Martín, V. Valančius, N. Póltorak és P. G. Xuereb bírák

Harmadik sor, balról jobbra:

A. Kornezov, J. Passer, O. Spineanu-Matei, J. Svenningsen, P. Nihoul, R. Barents, I. Reine, F. Schalin, E. Perillo, R. da Silva Passos, Berke B., U. Öberg, M. J. Costeira és K. Kowalik-Bańczyk bírák, E. Coulon hivatalvezető

1. A TÖRVÉNYSZÉK ÖSSZETÉTELÉNEK VÁLTOZÁSAI 2016-BAN

2016. ÁPRILIS 13-I ÜNNEPÉLYES ÜLÉS

Az intézmény igazságszolgáltatási struktúrájával kapcsolatos reform végrehajtásának keretében, amely reform többek között a Törvényszéket alkotó bírák számának növelését írja elő,¹ az Európai Unió tagállamai kormányainak képviselői a 2016. március 23-án hozott határozatban a Törvényszék bíráivá nevezték ki a 2016. április 3-tól 2016. augusztus 31-ig terjedő időszakra Csehi Zoltánt, Constantinos Iliopoulóst, Anna Marcoullit, Nina Póltorakot és Dean Spielmannt, valamint a 2016. április 3-tól 2019. augusztus 31-ig terjedő időszakra Leopoldo Calvo-Sotelo Ibáñez-Martínt és Virgilijus Valančiust.

A Törvényszék e hét új bírójának eskütétele és hivatalba lépése alkalmából a Bíróság 2016. április 13-án ünnepélyes ülést tartott.

2016. JÚNIUS 8-I ÜNNEPÉLYES ÜLÉS

Az intézmény igazságszolgáltatási struktúrájával kapcsolatos reform végrehajtásának keretében az Európai Unió tagállamai kormányainak képviselői a 2016. május 24-én hozott határozatban a 2016. május 29-től 2019. augusztus 31-ig terjedő időszakra a Törvényszék bíráivá nevezték ki Inga Reinét, Fredrik Schalint és Peter George Xuerebet.

A Törvényszék e három új bírójának eskütétele és hivatalba lépése alkalmából a Bíróság 2016. június 8-án ünnepélyes ülést tartott.

2016. SZEPTEMBER 19-I ÜNNEPÉLYES ÜLÉS

A Törvényszék részleges megújítása keretében az Európai Unió tagállamai kormányainak képviselői a 2016. március 23-án hozott határozatban a 2016. szeptember 1-jétől 2022. augusztus 31-ig terjedő időszakra a Törvényszék bíráivá nevezték ki Krystyna Kowalik-Bańczykot és Paul Nihoult, akik Irena Wiszniewska-Białęcka, illetve Franklin Dehousse helyébe léptek.

A Törvényszék részleges megújítása keretében az Európai Unió tagállamai kormányainak képviselői a 2016. szeptember 7-én hozott határozatban a 2016. szeptember 16-tól 2022. augusztus 31-ig terjedő időszakra a Törvényszék bíráivá nevezték ki Berke Barnát, Ricardo da Silva Passost és Octavia Spineanu-Mateit, akik Czúcz Ottó, Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro, illetve Andrei Popescu helyébe léptek.

Másfelől az intézmény igazságszolgáltatási struktúrájával kapcsolatos reform végrehajtásának keretében az Európai Unió tagállamai kormányainak képviselői a 2016. szeptember 7-én hozott határozatban a 2016. szeptember 16-tól 2019. augusztus 31-ig terjedő időszakra a Törvényszék bírójává nevezték ki Jan Passert, a 2016. szeptember 16-tól 2022. augusztus 31-ig terjedő időszakra Maria José Costeirát, a 2016. szeptember 1-jétől 2019. augusztus 31-ig terjedő időszakra Alexander Kornezovot és Ezio Perillót, a 2016. szeptember 1-jétől 2022. augusztus 31-ig terjedő időszakra pedig René Barentst és Jesper Svenningsent.

1 | Az Európai Unió Bíróságának alapokmányáról szóló 3. jegyzőkönyv módosításáról szóló, 2015. december 16-i (EU, Euratom) 2015/2422 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2015. L 341., 14. o.).

C. Wetter megbízásának megszűnése miatt az Európai Unió tagállamai kormányainak képviselői a 2016. szeptember 7-én hozott határozatban a 2016. szeptember 19-től 2019. augusztus 31-ig terjedő időszakra a Törvényszék bírójává nevezték ki Ulf Christophe Öberget.

Végül az Európai Unió tagállamai kormányainak képviselői a 2015. szeptember 16-án, 2016. március 23-án, 2016. május 24-én és 2016. szeptember 7-én hozott határozatban a 2016. szeptember 1-jétől 2022. augusztus 31-ig terjedő időszakra meghosszabbították Marc Jaeger, Marc van der Woude, Sten Frimodt Nielsen, Heikki Kanninen, Dimitrios Gratsias, Savvas Papasavvas, Juraj Schwarcz, Viktor Kreuschitz, Lauri Madise, Constantinos Iliopoulos, Dean Spielmann, Csehi Zoltán és Anna Marcoulli, a Törvényszék bírójának megbízását.

A Törvényszék részleges megújítása, valamint a Törvényszék tizenkét új bírójának eskütétele és hivatalba lépése alkalmából a Bíróság 2016. szeptember 19-én ünnepélyes ülést tartott.

2. PROTOKOLLÁRIS SORRENDEK

2016. JANUÁR 1-JÉTŐL 2016. ÁPRILIS 13-IG

M. JAEGER elnök
H. KANNINEN elnökhelyettes
M. E. MARTINS RIBEIRO tanácselnök
S. PAPASAVVAS tanácselnök
M. PREK tanácselnök
A. DITTRICH tanácselnök
S. FRIMODT NIELSEN tanácselnök
M. VAN DER WOUDE tanácselnök
D. GRATSIAS tanácselnök
G. BERARDIS tanácselnök
F. DEHOUSSE bíró
CZÚCZ O. bíró
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA bíró
I. PELIKÁNOVÁ bíró
I. LABUCKA bíró
J. SCHWARCZ bíró
A. POPESCU bíró
M. KANCHEVA bíró
E. BUTTIGIEG bíró
C. WETTER bíró
V. TOMLJENOVIC' bíró
E. BIELIŪNAS bíró
V. KREUSCHITZ bíró
A. COLLINS bíró
I. ULLOA RUBIO bíró
S. GERVASONI bíró
L. MADISE bíró
I. S. FORRESTER bíró

E. COULON hivatalvezető

2016. ÁPRILIS 13-TÓL 2016. JÚNIUS 8-IG

M. JAEGER elnök
H. KANNINEN elnökhelyettes
M. E. MARTINS RIBEIRO tanácselnök
S. PAPASAVVAS tanácselnök
M. PREK tanácselnök
A. DITTRICH tanácselnök
S. FRIMODT NIELSEN tanácselnök
M. VAN DER WOUDE tanácselnök
D. GRATSIAS tanácselnök
G. BERARDIS tanácselnök
F. DEHOUSSE bíró
CZÚCZ O. bíró
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA bíró
I. PELIKÁNOVÁ bíró
I. LABUCKA bíró
J. SCHWARCZ bíró
A. POPESCU bíró
M. KANCHEVA bíró
E. BUTTIGIEG bíró
C. WETTER bíró
V. TOMLJENOVIC' bíró
E. BIELIŪNAS bíró
V. KREUSCHITZ bíró
A. COLLINS bíró
I. ULLOA RUBIO bíró
S. GERVASONI bíró
L. MADISE bíró
I. S. FORRESTER bíró
C. ILIOPOULOS bíró
L. CALVO-SOTELO IBÁÑEZ-MARTÍN bíró
D. SPIELMANN bíró
V. VALANČIUS bíró
CSEHI Z. bíró
N. PÓŁTORAK bíró
A. MARCOULLI bíró

E. COULON hivatalvezető

2016. JÚNIUS 8-TÓL 2016. SZEPTEMBER 19-IG

M. JAEGER elnök
H. KANNINEN elnökhelyettes
M. E. MARTINS RIBEIRO tanácselnök
S. PAPASAVVAS tanácselnök
M. PREK tanácselnök
A. DITTRICH tanácselnök
S. FRIMODT NIELSEN tanácselnök
M. VAN DER WOUDE tanácselnök
D. GRATSIAS tanácselnök
G. BERARDIS tanácselnök
F. DEHOUSSE bíró
CZÚCZ O. bíró
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA bíró
I. PELIKÁNOVÁ bíró
I. LABUCKA bíró
J. SCHWARCZ bíró
A. POPESCU bíró
M. KANCHEVA bíró
E. BUTTIGIEG bíró
C. WETTER bíró
V. TOMLJENOVIC' bíró
E. BIELIŪNAS bíró
V. KREUSCHITZ bíró
A. M. COLLINS bíró
I. ULLOA RUBIO bíró
S. GERVASONI bíró
L. MADISE bíró
I. S. FORRESTER bíró
C. ILIOPOULOS bíró
L. CALVO-SOTELO IBÁÑEZ-MARTÍN bíró
D. SPIELMANN bíró
V. VALANČIUS bíró
CSEHI Z. bíró
N. PÓŁTORAK bíró
A. MARCOULLI bíró
P. G. XUEREB bíró
F. SCHALIN bíró
I. REINE bíró

E. COULON hivatalvezető

2016. SZEPTEMBER 21-TŐL 2016. DECEMBER 31-IG

M. JAEGER elnök
M. van der WOUDE elnökhelyettes
I. PELIKÁNOVÁ tanácselnök
M. PREK tanácselnök
S. FRIMODT NIELSEN tanácselnök
H. KANNINEN tanácselnök
D. GRATSIAS tanácselnök
G. BERARDIS tanácselnök
V. TOMLJENOVIC tanácselnök
A. M. COLLINS tanácselnök
S. GERVASONI tanácselnök
I. LABUCKA bíró
S. PAPASAVVAS bíró
A. DITTRICH bíró
J. SCHWARCZ bíró
M. KANCHEVA bíró
E. BUTTIGIEG bíró
E. BIELIŪNAS bíró
V. KREUSCHITZ bíró
I. ULLOA RUBIO bíró
L. MADISE bíró
I. S. FORRESTER bíró
C. ILIOPOULOS bíró
L. CALVO-SOTELO IBÁÑEZ-MARTÍN bíró
D. SPIELMANN bíró
V. VALANČIUS bíró
CSEHI Z. bíró
N. PÓŁTORAK bíró
A. MARCOULLI bíró
P. G. XUEREB bíró
F. SCHALIN bíró
I. REINE bíró
E. PERILLO bíró
R. BARENTS bíró
R. da SILVA PASSOS bíró
P. NIHOUL bíró
BERKE B. bíró
J. SVENNINGSSEN bíró
U. ÖBERG bíró
O. SPINEANU-MATEI bíró
M. J. COSTEIRA bíró
J. PASSER bíró
K. KOWALIK-BAŃCZYK bíró
A. KORNEZOV bíró

E. COULON hivatalvezető

3. A TÖRVÉNYSZÉK KORÁBBI TAGJAI

(hivatalba lépésük sorrendjében)

BÍRÁK

Donal Patrick Michael BARRINGTON (1989–1996)
Antonio SAGGIO (1989–1998), elnök (1995–1998)
David Alexander Ogilvy EDWARD (1989–1992)
Heinrich KIRSCHNER (1989–1997)
Christos YERARIS (1989–1992)
Romain Alphonse SCHINTGEN (1989–1996)
Cornelis Paulus BRIËT (1989–1998)
José Luis da CRUZ VILAÇA (1989–1995), elnök (1989–1995)
Bo VESTERDORF (1989–2007), elnök (1998–2007)
Rafael GARCÍA-VALDECASAS Y FERNÁNDEZ (1989–2007)
Jacques BIANCARELLI (1989–1995)
Koen LENAERTS (1989–2003)
Christopher William BELLAMY (1992–1999)
Andreas KALOGEROPOULOS (1992–1998)
Virpi TIILI (1995–2009)
Pernilla LINDH (1995–2006)
Josef AZIZI (1995–2013)
André POTOCKI (1995–2001)
Rui Manuel GENS de MOURA RAMOS (1995–2003)
John D. COOKE (1996–2008)
Jörg PIRRUNG (1997–2007)
Paolo MENGGOZZI (1998–2006)
Arjen W. H. MEIJ (1998–2010)
Mihail VILARAS (1998–2010)
Nicholas James FORWOOD (1999–2015)
Hubert LEGAL (2001–2007)
Maria Eugénia MARTINS de NAZARÉ RIBEIRO (2003–2016)
Franklin DEHOUSSE (2003–2016)
Ena CREMONA (2004–2012)
CZÚCZ Ottó (2004–2016)
Irena WISZNIEWSKA-BIAŁECKA (2004–2016)
Daniel ŠVÁBY (2004–2009)
Vilenas VADAPALAS (2004–2013)
Küllike JÜRIMÄE (2004–2013)
Verica TRSTENJAK (2004–2006)
Enzo MOAVERO MILANESI (2006–2011)
Nils WAHL (2006–2012)
Teodor TCHIEV (2007–2010)
Valeriu M. CIUCĂ (2007–2010)
Santiago SOLDEVILA FRAGOSO (2007–2013)
Laurent TRUCHOT (2007–2013)
Kevin O'HIGGINS (2008–2013)
Andrei POPESCU (2010–2016)

Carl WETTER (2013–2016)

ELNÖKÖK

José Luís da CRUZ VILAÇA (1989–1995)

Antonio SAGGIO (1995–1998)

Bo VESTERDORF (1998–2007)

HIVATALVEZETŐ

Hans JUNG (1989–2005)

III. FEJEZET

KÖZSZOLGÁLATI TÖRVÉNYSZÉK

A | KÖZZSZOLGÁLATI TÖRVÉNYSZÉK TEVÉKENYSÉGE 2016-BAN

Sean Van Raepenbusch elnök

A 2016-os év az Európai Unió Közzszolgálati Törvényszéke fennállásnak utolsó éve. A Közzszolgálati Törvényszék tevékenységét ezen évszeptember 1-jén szüntette meg, és enappal az Unió és tisztviselői, valamint alkalmazottai közötti jogviták elsőfokú elbírálásával kapcsolatos hatáskört ismét az Unió Törvényszékére ruházták át.¹ Ezen hatáskör-átruházást – az említett Törvényszék bírái számának végső soron megkétszerezésére irányuló uniós bírósági szervezeti reformmal² összhangban – a Törvényszéket alkotó bírák létszámának 2016. szeptember 1-jén hét fővel történő növelése kísérte.

A 2016-os év jelentős eseménye volt továbbá, hogy áprilisban távozott az a két bíró, akinek 2014 októberében és 2015 szeptemberében járt le a mandátuma, és megtörtént a helyettesítésük.

A Közzszolgálati Törvényszék 2016. évi – azaz a 2016. január 1-jétől augusztus 31-ig tartó időszakra vonatkozó – igazságügyi statisztikái azt mutatják, hogy 169 ügyet fejezett be, szemben a teljes 2015., valamint 2014. év során befejezett 152-vel. Az így 2016 első nyolc hónapja során befejezett ügyek száma ezen igazságszolgáltatási fórum mennyiségileg második legjobb eredménye a teljes 2013-as évet (184) követően. Ezen ügyek többek között jelentős számban a korábban megszerzett nyugdíjjogosultságoknak az európai uniós nyugdíjrendszerbe való átvitelével kapcsolatosak, mivel ezen ügyeket az Unió Törvényszéke ítéleteinek az ezen év elején történő meghozatalára várva felfüggesztették.

Egyébként a folyamatban maradt ügyek száma 2016. augusztus 31-én 139 volt a 2015. december 31-i 231-gyel, és a 2014. évi 216-tal szemben. E 139 ügy 2016. szeptember 1-jével az Unió Törvényszékéhez került át. Ezen ügyek közül 46 maradt felfüggesztve az Unió Törvényszéke előtt továbbra is folyamatban lévő ügyekben való döntéshozatalra várva, ezek legtöbbször az Európai Unió tisztviselői személyzeti szabályzata (a továbbiakban: személyzeti szabályzat) és az Európai Unió egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételek (a továbbiakban: az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek) 2013-as reformjának³ végrehajtásával kapcsolatos. Hangsúlyozni kell, hogy 2005-ben, a Közzszolgálati Törvényszék felállításakor 269 közzszolgálati ügy volt folyamatban az Elsőfokú Bíróság előtt.

Az eljárás átlagos időtartama – ide nem számítva az esetleges felfüggesztés időtartamát – a 2015-ös 12,1 hónapról 2016-ban 10 hónapra csökkent. Emlékeztetni kell arra, hogy ezen időtartam 2013-ban 14,7 hónapot tett ki.

A vizsgált időszakban a Közzszolgálati Törvényszék elnöke két ideiglenes intézkedést elrendelő végzést hozott, akárcsak 2015-ben, amely szám igazolni látszik a közzszolgálati jogvitákban előterjesztett ideiglenes intézkedések iránti kérelmek számának hosszú távú csökkenését.

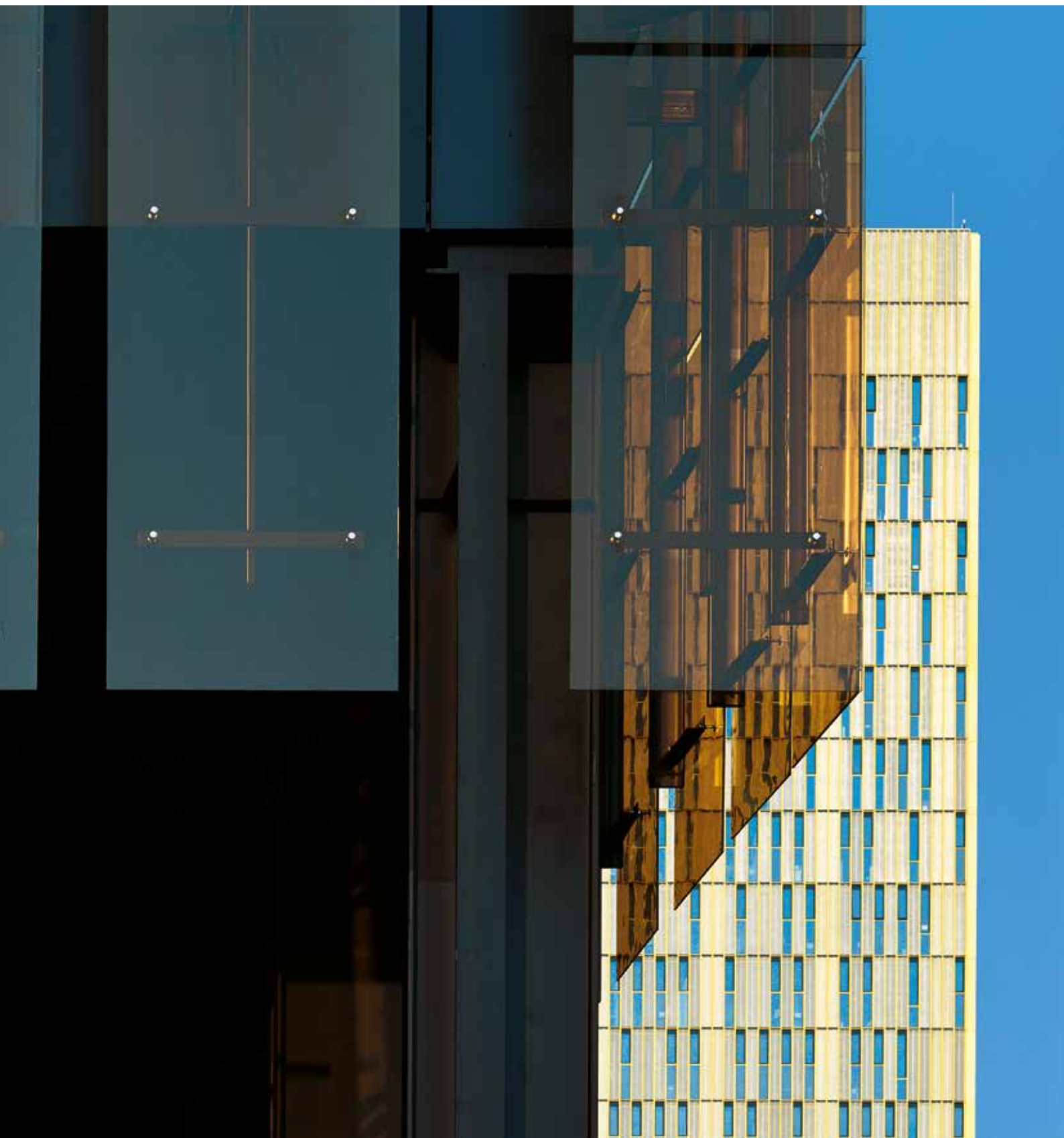
1| Az Európai Unió és alkalmazottai közötti jogviták elsőfokú elbírálásával kapcsolatos hatáskörnek a Törvényszékre történő átruházásáról szóló, 2016. július 6-i (EU, Euratom) 2016/1192 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2016. L 200., 137. o.).

2| Az Európai Unió Bíróságának alapokmányáról szóló 3. jegyzőkönyv módosításáról szóló, 2015. december 16-i (EU, Euratom) 2015/2422 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2015. L 341., 14. o.).

3| Az Európai Unió tisztviselői személyzeti szabályzatának és az Európai Unió egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételeknek a módosításáról szóló, 2013. október 22-i 1023/2013/EU, Euratom európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 287., 15. o.).

Végül nyolc ügy befejezésére került sor az eljárási szabályzat szerinti egyezség útján az előző évi tizennégygel szemben. Noha nyilvánvaló a csökkenés, az egyezség útján történő rendezésre irányuló kísérletek száma 18 volt, ami példátlanul nagy szám.

Az alábbi ismertető a Közzolgálati Törvényszék legjelentősebb határozatait mutatja be.

B | A KÖZZSZOLGÁLATI TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATA 2016-BAN

I. ELJÁRÁSI KÉRDÉSEK

1. A PERT MEGELŐZŐ ELJÁRÁS

A Közzszolgálati Törvényszék a 2016. május 25-i **GW kontra Bizottság** ítéletben (F-111/15, [EU:F:2016:122](#)) emlékeztetett arra, hogy figyelembe véve magát azt a célkitűzését, hogy lehetővé tegye az adminisztráció számára határozatának felülvizsgálatát, a pert megelőző eljárás során változások állhatnak be olyan módon, hogy az Európai Unió tisztviselői személyzeti szabályzatának (a továbbiakban: személyzeti szabályzat) 90. és 91. cikke szerinti jogorvoslati rendszerben az adminisztráció a panaszt elutasítva a panasz alapján módosíthatja azokat az indokokat, amelyek alapján a vitatott aktust elfogadta. Ennek ellenére a sérelmet okozó eredeti aktus jogszerűségét kell megvizsgálni, méghozzá a panaszt elutasító határozatban található indokokra tekintettel. Pontosabban, a Közzszolgálati Törvényszék megállapította, hogy amikor a közös egészségbiztosítási rendszer valamely kifizető hivatala bizonyos orvosi költségek megtérítését az orvosszakértője által kiadott kedvezőtlen és tömör vélemény alapján megtagadja, és az érintett panaszt nyújt be, az adminisztrációnak lehetősége van arra, hogy e panaszra válaszolva a pert megelőző eljárás során részletesebb indokokkal szolgáljon. A bírósági eljárás előtt közölt, az egyedi esetre vonatkozó e különös indokoknak egybe kell esniük az elutasító határozattal, így azokat e határozat jogszerűségének értékelése szempontjából releváns információknak kell tekinteni.

2. SÉRELMET OKOZÓ AKTUS

A **Zink kontra Bizottság** ügy (2016. április 11-i ítélet, F-77/15, [EU:F:2016:74](#), az ítélet ellen fellebbezés van folyamatban) lehetővé tette a Közzszolgálati Törvényszék számára azon ítélkezési gyakorlat felidézését, amelynek értelmében az illetményelszámolásnak a tisztviselővel való közlése csak akkor indítja el a közigazgatási határozat elleni, panaszra és keresetre vonatkozó határidők folyását, ha e határozat léte és hatálya az elszámolásból egyértelműen kitűnik. A jelen esetben a Közzszolgálati Törvényszék úgy vélte mindazonáltal, hogy az érintett tisztviselőt nem az adminisztráció által hozott határozat, hanem tárgyi tévedés – a jelen esetben informatikai hiba – miatt fosztották meg a támogatástól. E körülményekre tekintettel a Közzszolgálati Törvényszék kimondta, hogy azok az illetményelszámolások, amelyekben nem szerepel a jogvita tárgyát képező támogatás, egyáltalán nem tükrözik az adminisztráció határozatát, nem változtatják meg az érintett tisztviselő jogi helyzetét, és nem rögzítik véglegesen az Európai Bizottság álláspontját sem. Következésképpen az illetményelszámolások nem indíthatták el a panasz benyújtására a személyzeti szabályzat szerint nyitva álló időt.

3. A SÉRELMET OKOZÓ AKTUS KIBOCSÁTÓJA HATÁSKÖRÉNEK HIÁNYA

Az **Opreana kontra Bizottság** ügyben (2016. július 19-i ítélet, F-67/15, [EU:F:2016:153](#)), a felperes szerződésének meghosszabbítását kérte, és az aktához csatolt egyetlen releváns irat a Bizottság „Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi” főigazgatósága humán erőforrás-egységének csoportvezetője által adott nemleges válasz volt. Mivel e csoportvezetőnek nem volt hatásköre arra, hogy munkaszerződések megkötésére jogosult hatóságként eljárjon, és az azt alátámasztó konkrét bizonyíték hiányában, hogy e

hatóság ténylegesen hozott volna a szerződés meghosszabbítását megtagadó határozatot, a Közzszolgálati Törvényszék megállapította, hogy e csoportvezető nem volt jogosult a jogvita alapját képező határozat meghozatalára. E körülményekre tekintettel a Közzszolgálati Törvényszék kimondta, hogy a meghosszabbítást mellőző határozatot, amely a szóban forgó szerződéstől elkülönülő, sérelmet okozó aktusnak minősül, és amellyel szemben kereset is előterjeszthető, nem az arra hatáskörrel rendelkező hatóság hozta meg.

4. KERESETINDÍTÁSI HATÁRIDŐK

A Közzszolgálati Törvényszék 2016. január 25-i **Darchy kontra Bizottság** ítéletében (F-47/15, [EU:F:2016:3](#)) emlékeztetett arra, hogy a panaszra és keresetre vonatkozó határidők célja, hogy az uniós intézményeken belül fenntartsák az intézmények megfelelő működéséhez elengedhetetlen jogbiztonságot annak érdekében, hogy ne lehessen joghatásokat kiváltó uniós jogi aktusokat határozatlan ideig megkérdőjelezni. Következésképpen a Közzszolgálati Törvényszék nem fogadta el, hogy az érintett tisztviselő által e határidők lejárta után benyújtott felülvizsgálat iránti kérelemre válaszul e tisztviselő visszamenőlegesen részesülhessen a korábban tőle megtagadott támogatásokban, mivel ez alkalmas arra, hogy komoly jogbizonytalanságot okozzon, és magában hordja annak kockázatát, hogy az intézmények tartozásokat halmoznak fel tisztviselőikkel szemben.

5. KÖLTSÉGEK

A Közzszolgálati Törvényszék 2016. március 17-i végzésében (**Grazyte kontra Bizottság** végzés, F-76/11 DEP, [EU:F:2016:67](#)), az EUSZ 6. cikk (1) bekezdésének első albekezdése értelmében megállapította, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartájánál alacsonyabb rendű kötelező normákat, amennyire csak lehet, úgy kell értelmezni, hogy a Chartával összhangban álló értelmezést kaphassanak, továbbá, hogy az eljárási szabályzatot a Charta 47. cikkével összhangban kell értelmezni, amely cikk hatékony jogorvoslathoz való jogot biztosít. A Közzszolgálati Törvényszék még pontosabban és a Charta 52. cikkének (3) bekezdésére figyelemmel emlékeztetett arra, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata szerint a jelentős mértékű pénzügyi teher kivetése olyan tényező, amely az eljárás befejezését követően is korlátozhatja a bírósághoz fordulás jogát. A Közzszolgálati Törvényszék az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata értelmében azt is megállapította, hogy a költségek összegét az adott ügy sajátos körülményei fényében kell értékelni, ideértve a felperes fizetőképességét is. A Közzszolgálati Törvényszék ezen túlmenően, még mindig az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatára figyelemmel hangsúlyozta, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog elsőként az elsőfokú bíróságokat érinti, és ennél fogva azon tényt is figyelembe kell venni, hogy a Közzszolgálati Törvényszék volt az alapeljárásban az az első fokon eljáró bírósági fórum, amelyhez a felperes fordulhatott.

Ezenkívül a Közzszolgálati Törvényszék ugyanezen 2016. március 17-i végzésben (**Grazyte kontra Bizottság** végzés, F-76/11 DEP, [EU:F:2016:67](#)) megjegyezte, hogy az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról és az 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2012. október 25-i 966/2012/EU, Euratom európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 298., 1. o.) 80. cikkéből, valamint a 966/2012 rendelet alkalmazási szabályairól szóló, 2012. október 29-i 1268/2012/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (HL 2012. L 362., 1. o.) 91. cikkéből kitűnik, hogy az adósság rendezésének átütemezése vagy az arról való lemondás csupán a hitelező intézet számára biztosított egyszerű lehetőség. Ebben az összefüggésben a Közzszolgálati Törvényszék megállapította, hogy a bírósághoz való fordulás joga nem volna megfelelően biztosítva, ha valamelyik fél számára azon kérdés, hogy az eljárás lezárultával jelentős költségeket kell viselnie, vagy sem, kizárólag az ellenérdekű fél döntésén múlna, hiszen éppen ellenkezőleg, nehézség esetén a bíróságra kell hárulnia azon feladatnak, hogy a költségeket olyan körülmények figyelembevételével határozza meg, mint amilyen az érintett fizetőképessége.

6. JOGERŐ

A Közzszolgálati Törvényszék a **Verile kontra Bizottság** ügyben 2016. június 7-én hozott végzésében (F-108/12, [EU:F:2016:125](#)) emlékeztetett arra, hogy a jogerő elve az uniós jogrendben alapvető jelentőséggel bír. Ugyanis mind a jog, mind a jogviszonyok stabilitásához, illetve az igazságszolgáltatás megfelelő működésének biztosításához fontos, hogy ne lehessen többé vitatni azokat a bírósági határozatokat, amelyek a rendelkezésre álló jogorvoslatok kimerítését, vagy az azok előterjesztésére nyitva álló határidők elteltét követően jogerőre emelkedtek. A jelen ügyben az Európai Unió Törvényszéke fellebbviteli bíróságként eljárva a 2015. október 13-i **Bizottság kontra Verile és Gjergji** ítéletében (T-104/14 P, [EU:T:2015:776](#)) az érdemi kereset tárgyát az első fokon megtámadott aktus helyett más határozattá minősítette át. Márpedig e másik határozatra éppen az F-108/12. számon nyilvántartásba vett kereset vonatkozott. Mivel a T-104/14 P. sz. ítélet jogerőssé vált, és a fent említett átminősítést követően az Európai Unió Törvényszékének ítéletét és az F-108/12. számú keresetet a felek és a tárgy azonossága jellemezte, a Közzszolgálati Törvényszék megállapította, hogy ez utóbbi kereset okafogyottá vált, és azzal kapcsolatban már nem szükséges határozatot hozni.

II. ÉRDEMI KÉRDÉSEK

AZ AKTUSOK ÉS ALAPVETŐ JOGOK ÉRVÉNYESSÉGÉNEK ÁLTALÁNOS FELTÉTELEI

1. A PREAMBULUM HATÁLYA

A Közzszolgálati Törvényszék 2016. március 2-i **Frieberger és Vallin kontra Bizottság** ítéletében (F-3/15, [EU:F:2016:26](#), az ítélet ellen fellebbezés van folyamatban) emlékeztetett arra, hogy az általános hatályú jogi aktus preambuluma annak indokolását képezi, amely megjelöli egyrészt az aktus meghozatalához vezető helyzet egészét, másrészt az aktus által elérendő általános célokat. Ennélfogva az ilyen aktus preambuluma nem rendelkezik kötelező jogi erővel, és arra nem lehet hivatkozni abból a célból, hogy eltérjenek az érintett jogi aktus konkrét rendelkezéseitől, és még kevésbé azért, hogy megalapozzák annak jogellenességét.

2. ALAKSZERŰ INDOKOLÁS

A Közzszolgálati Törvényszék a **Frieberger és Vallin kontra Bizottság** ügyben (2016. március 2-i ítélet, F-3/15, [EU:F:2016:26](#), az ítélet ellen fellebbezés van folyamatban) megállapította, hogy ha a kinevezésre jogosult hatóság úgy ítéli meg, hogy az eredeti aktusban szereplő indokok a panaszban előadott kifogások megválaszolásához egyaránt kellően megalapozottak és elegendőek, akkor nem indokolt részéről, hogy ezt az indokolást elutasítsa és új indokolással váltsa fel, ám ebben az esetben elutasíthatja a panaszt úgy is, hogy az elutasító határozatban megismétli az eredeti aktusban szereplő indokokat. Ezenkívül a Közzszolgálati Törvényszék úgy határozott, hogy azonos módon megfogalmazott panaszok sajátos helyzetében nem kifogásolható, hogy a kinevezésre jogosult hatóság szabványosított módon válaszol a panaszokra. Éppen ellenkezőleg, ez az eljárás eleget tesz a megfelelő ügyintézés elvének, és biztosítja a panaszosok közötti egyenlő bánásmódot.

3. AZ ÚJ SZEMÉLYZETI SZABÁLYZAT RENDELKEZÉSEINEK IDŐBELI HATÁLYA

A Közzolgálati Törvényszék a Bizottság által bevezetett, az Európai Unió egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételek (a továbbiakban: az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek) 2. cikkének d) pontja alapján alkalmazott, határozatlan időre szóló szerződéssel rendelkező ideiglenes alkalmazottakra vonatkozó átsorolási rendszert a **Stips kontra Bizottság** ügyben (2016. július 19-i ítélet, F-131/15, [EU:F:2016:154](#)) vizsgálta. A Közzolgálati Törvényszék úgy határozott, hogy ha a Bizottság az új személyzeti szabályzat 2014. január 1-jei hatálybalépése után hoz határozatot valamely ideiglenes alkalmazott átsorolásáról, még ha e határozat a 2013. évi előléptetési időszakra vonatkozik is, analógia útján ezen új személyzeti szabályzat rendelkezéseit, és kimondottan annak 45. cikkét, valamint I. melléklete A. szakaszának 1. pontját kell alkalmaznia, amely a tanácsosi besorolású tisztviselők előmenetelét az AD 12 besorolási fokozatra korlátozza, amennyiben azokat előzetesen nem sorolták be olyan álláshely-típusok valamelyikébe, amelyek lehetővé teszik e besorolási csoporton túli előléptetésüket. A jelen esetben a Közzolgálati Törvényszék megállapította, hogy a felperes az új személyzeti szabályzat 2014. január 1-jei hatálybalépésének időpontjában kizárólag előléptethető volt, de az ilyen előléptetésre semmiféle szerzett joggal nem rendelkezett, így a Bizottság egyáltalán nem sértette meg a felperes ezen időpont előtt szerzett jogait.

4. A KÖZIGAZGATÁSI AKTUSOK FELÜLVIZSGÁLATA

A Közzolgálati Törvényszék 2016. január 25-i **Darchy kontra Bizottság** ítéletében (F-47/15, [EU:F:2016:3](#)) úgy ítélte meg, hogy az adminisztráció köteles felülvizsgálni a tisztviselő helyzetét és – legalábbis a jövőre nézve – az olyan folyamatos ellátás nyújtásának a tisztviselőtől történő megtagadását, mint a gyermek után járó támogatás, amennyiben bebizonyosodik, hogy az érintett jogosult volt az említett ellátásra, és így annak a tőle való korábbi megtagadása jogellenes volt, még akkor is, ha e megtagadó határozat a panasz és kereset benyújtására előírt határidők lejárta miatt véglegessé is vált. A jogbiztonság elve ugyanis ilyen körülmények között nem igazolhatja a jogsértés adminisztráció általi fenntartását. Ezzel szemben sem a gondoskodási kötelezettség, sem a megfelelő ügyintézés elve nem kényszerítheti arra az adminisztrációt, hogy eltekintsen a panasz és kereset benyújtására előírt határidőktől, amelyek imperatívák, és nem rendelkezhet róluk, és azok nem kényszeríthetik a véglegessé vált határozat visszamenőleges felülvizsgálatára. Ugyanez a helyzet a jogbiztonság elvét illetően, mivel pontosan ez alapozza meg a visszamenőleges felülvizsgálat lehetetlenségét.

5. AZ EURÓPAI UNIÓ ALAPJOGI CHARTÁJÁBAN SZEREPLŐ ELVEKRE VALÓ HIVATKOZÁS

A 2016. március 2-i **Frieberger és Vallin kontra Bizottság** ítéletben (F-3/15, [EU:F:2016:26](#), az ítélet ellen fellebbezés van folyamatban) a Közzolgálati Törvényszék rámutatott, hogy az Alapjogi Charta 27. cikke olyan módon írja elő, hogy a munkavállalók számára az uniós jogban, valamint a nemzeti jogszabályokban és gyakorlatban meghatározott esetekben és feltételekkel biztosítani kell a megfelelő szintű tájékoztatást és konzultációt, hogy e cikk pontosítás nélkül nem fejtheti ki teljes mértékben hatásait. Következésképpen a Közzolgálati Törvényszék megállapította, hogy a Charta 27. cikke eljárási szempontból önmagában nem alapozhat meg kifogást.

6. A NEMZETI BÍRÓSÁGOKKAL VALÓ LOJÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉS KÖTELEZETTSÉGE

A 2016. július 19-i **Earlie kontra Parlament** ítéletében (F-130/14, [EU:F:2016:156](#)) a Közzszolgálati Törvényszék emlékeztetett arra, hogy minden intézmény köteles a nemzeti bíróságokkal való lojális együttműködés rá vonatkozó kötelezettsége értelmében eleget tenni a valamely nemzeti bíróság által hozott végzés végrehajtása iránti olyan kérelemnek, mint a volt tisztviselőt a volt házastársa részére történő tartásdíj fizetésére kötelező végzés. Miután e végzést közölték az érintett intézménnyel, e lojális együttműködési kötelezettség azt vonja maga után, hogy az intézménynek – még ha nem is e bírósági határozat közvetlen címzettje – a tartásdíjra kötelezett tisztviselő munkáltatójaként tiszteletben kell tartania annak rendelkezéseit azáltal, hogy tartózkodnia kell attól, hogy eleget tegyen az adós tisztviselő olyan kérelemnek, amely nyilvánvalóan ellentétes az e végzésben közvetlenül rá rótt kötelezettségekkel. Így, amennyiben valamely nemzeti bíróság végzése a volt tisztviselőt arra kötelezi, hogy munkáltatóját, azaz valamely uniós intézményt, arra kérje, hogy az elvált házastársának járó tartásdíjat vonja le a nyugdíjából és utalja át elvált házastársának, az intézmény megtagadhatja, hogy eleget tegyen e volt tisztviselő olyan kérelemnek, amely ellentétes e végzés rendelkezéseivel, és a tartásdíj folyósításának megszüntetésére irányul.

7. A MEGHALLGATÁSHOZ VALÓ JOG

A 2016. február 5-i **GV kontra EKSZ** ítélet (F-137/14, [EU:F:2016:14](#)) alapjául szolgáló ügyben a Közzszolgálati Törvényszék elsőként felidézte azon ítélkezési gyakorlatát, amelynek értelmében a személyzeti szabályzathoz kapcsolódó ügyekben érvényesülő, védelemhez való jognak, közelebbről pedig annak a jognak a tiszteletben tartása, hogy a szerződéses alkalmazottat meghallgassák azon körülményekkel kapcsolatban, amelyek alapján vele szemben sérelmet okozó határozatot hozhatnak, olyan lényeges eljárási szabály, amelynek megsértését hivatalból lehet vizsgálni. A Közzszolgálati Törvényszék ebben az ügyben hangsúlyozta, hogy az EKSZ ügy bocsátott el egy alkalmazottat, hogy előzetesen nem hallgatta meg őt, holott a megfelelő ügyintézés elvéből eredő kötelezettségének viszonylag könnyen eleget tudott volna tenni azáltal, hogy az érintettet írásban tájékoztatja azon indokokról, amelyek alapján el szándékozik őt bocsátani, továbbá megadja számára a lehetőséget arra, hogy ezzel kapcsolatban észszerű időn belül írásban és/vagy szóban állást foglaljon. Ebben az összefüggésben a Közzszolgálati Törvényszék kimondta, hogy az EKSZ az elsődleges uniós jog szabályaiból eredő kötelezettségek nem teljesítésének igazolása céljából nem hivatkozhat a saját adminisztrációján belül kialakult olyan helyzetekre, mint a döntéshozatali eljárások nehézségei, ideértve bizonyos szervezeti egységeinek azzal szembeni ellenállását is.

Egy másik ügyben, amelyben az ideiglenes alkalmazott határozott időre szóló szerződését nem hosszabbították meg, noha az érintett számára nem adták meg a lehetőséget ahhoz, hogy e határozat meghozatala előtt hasznos észrevételeket tegyen (2016. július 19-i **Opreana kontra Bizottság** ítélet, F-67/15, [EU:F:2016:153](#)), a Közzszolgálati Törvényszék megállapította, hogy az alperes által e tekintetben felhozott egyetlen érv, vagyis a felperesnek adott válasz bizonyítja, hogy a felperest az „[a]mint Önnel korábban közöltem” fordulat használatára tekintettel e határozatról „korábban” tájékoztatták, nem igazán meggyőző. Ugyanis az alperes – miután a tárgyaláson erről kérdezték – nem jelölte meg ezen állítólagos korábbi tájékoztatás pontos időpontját, helyét és részleteit.

8. A MEGFELELŐ ÜGYINTÉZÉSHEZ VALÓ JOG

A Közzszolgálati Törvényszék a 2016. július 19-i **Stips kontra Bizottság** ítéletében (F-131/15, [EU:F:2016:154](#)) kimondta, hogy – az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek 2. cikkének d) pontja alapján

alkalmazott, határozatlan időre szóló szerződéssel rendelkező ideiglenes alkalmazottakra vonatkozó, a Bizottság által bevezetett előléptetési rendszert illetően – a Bizottság megsértette ezen alkalmazottnak a megfelelő ügyintézéshez és különösen a méltányos bánásmódhoz való jogát azáltal, hogy a felperesnek a 2013. évi előléptetési időszakban AD 13 besorolási fokozatba való előléptetését mellőző határozatát csak 2015. január 21-én, vagyis több mint egy évvel az előléptetési időszak vége után hozta meg anélkül, hogy intézkedéseket tett volna annak érdekében, hogy 2013. december 31. előtt lezárja azt. A Közzszolgálati Törvényszék szerint ha a Bizottság nem esett volna késedelembe a 2013. évi előléptetési időszak megszervezését illetően, és ha mindent megtett volna annak érdekében, hogy az előírt gondossággal végezze el a 2013. évtől előléptethető, csekély számú, határozatlan időre szóló szerződéssel foglalkoztatott ideiglenes alkalmazott érdemeinek összehasonlító vizsgálatát, a 2013. évi előléptetési időszak keretében előléptetett ideiglenes alkalmazottak listáját fel tudta volna állítani a személyzeti szabályzat új 45. cikkének és I. melléklete A. szakasza 1. pontjának 2014. január 1-jei hatálybalépése előtt, amelynek rendelkezései a tanácsosok – közöttük a felperes – előmenetelét a továbbiakban az AD 12 besorolási fokozatra korlátozzák, amennyiben azokat előzetesen nem sorolták be olyan álláshely-típusok valamelyikébe, amelyek lehetővé teszik e besorolási csoporton túli előléptetésüket. A jelen esetben a Közzszolgálati Törvényszék azt is kimondta, hogy a Bizottság nem bújhat azon szabály mögé, amely szerint a tisztviselők jogai és érdekei védelmének mindig a hatályos szabályok tiszteletben tartása szab határt, mivel az ilyen elv elfogadása a jelen esetben azzal a következménnyel járna, hogy az adminisztráció számára elegendő lenne úgy hátráltatni az előléptetési eljárás megszervezését és lezárását, ahogy csak akarja, és az idő múlásából hasznot húzni annak érdekében, hogy az érintettek számára kedvezőtlenebb új előléptetési szabályokat alkalmazhassa.

A felperesek mint elhunyt volt tisztviselők igényjogosult hozzátartozói részére nyújtott nyugdíjat visszamenőleges hatállyal módosító és a jogalap nélkül kifizetett összegek visszatéríttetésére irányuló bizottsági határozattal kapcsolatos **Bulté és Krempa kontra Bizottság** ügyben (2016. február 5-i ítélet, F-96/14, [EU:F:2016:10](#)) a Közzszolgálati Törvényszék úgy határozott, hogy nem állt fenn a vitatott kifizetések nyilvánvaló szabálytalanságára vonatkozó feltétel, amelyhez a személyzeti szabályzat 85. cikke a jogalap nélküli kifizetés visszakövetelését köti. A Közzszolgálati Törvényszék többek között azt állapította meg, hogy a Bizottság által elkövetett hibák olyan mértékűek voltak, hogy azok csakis a felperesek aktáinak a megfelelő ügyintézés elve által megkövetelt gondos vizsgálatára vonatkozó kötelezettség megsértéséből eredhettek.

9. GONDOSKODÁSI KÖTELEZETTSÉG

Egy olyan kereset (2016. július 19-i **Opreana kontra Bizottság** ítélet, F-67/15, [EU:F:2016:153](#)) kapcsán, amely egy ideiglenes alkalmazott határozott időre szóló szerződése meghosszabbításának azt követő mellőzésére vonatkozott, hogy ezen alkalmazott szerződésének meghosszabbítása iránti kérelmet nyújtott be, és akinek terhe ssége az alperes előtt ismert volt, a Közzszolgálati Törvényszék megállapította, hogy az alperes nyilvánvalóan megszegte gondoskodási kötelezettségét, mivel a felperes érdekeit semmilyen módon se vették volna figyelembe. Nem tűnt ki ugyanis az ügy irataiból, hogy az alperes meghallgatta volna a felperest, vagy felhívta volna az állásának megtartásához fűződő érdekével kapcsolatos észrevételeinek ismertetésére. Ezenkívül az alperes elmulasztotta a felperest tájékoztatni arról, hogy hamarosan az álláshelyét érintő álláshirdetést fognak közzétenni, és a felperes szerződésének meghosszabbítására vonatkozó kérelmét röviden, sőt sommásan intézte el. Ráadásul nem vette figyelembe a felperes érdekét és a terhe sségéből, illetve közvetlenül várható szüléséből adódó bizonytalan helyzetét, mivel ezen állapota egy bizonyos ideig megakadályozta abban, hogy tevékenyen másik állást keressen, és visszatérjen a munkaerőpiacra.

10. A TISZTVISELŐ VAGY ALKALMAZOTT JOGA AZ AKTÁJÁBA VALÓ BETEKINTÉSHEZ

A 2016. május 12-i **FS kontra EGSZB** ítélet (F-102/15, [EU:F:2016:117](#)) alapját képező ügyben az EGSZB elnöke az EGSZB egy korábbi elnökét egyeztetési feladattal bízta meg, amelynek során ez utóbbi számos személyt meghallgatott, és megbízójának bizalmas jelentést készített. A felperes hozzáférést kért e jelentéshez, míg az alperes ennek megtagadását a valamely intézmény tagjai közötti levéltitok és a szolgálati titok védelmével igazolta. A Közzolgálati Törvényszék ugyanakkor megállapította, hogy az említett jelentés tartalma megerősítette, hogy az nem a kérdéses szerv két tagja közötti és e szerv tevékenységére vonatkozó szolgálati vagy magánlevelezésre vonatkozott, hanem éppen ellenkezőleg, a felperest a Charta 41. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében közvetlenül érintő dokumentumról van szó, amelyet azért hoztak e szerv elnökének a tudomására, hogy adott esetben az érintettel szemben gyakorolhassa a munkaszerződések megkötésére jogosult hatóságot megillető fegyelmi jogkört.

A TISZTVISELŐK DÍJAZÁSÁNAK ÉS SZOCIÁLIS KEDVEZMÉNYEINEK RENDSZERE

1. SZOCIÁLIS BIZTONSÁG

A Közzolgálati Törvényszék szerint nem vitatott, hogy noha a közös egészségbiztosítási rendszer biztosítottja joggal tekintheti úgy, hogy orvosi költségeit főszabály szerint a személyzeti szabályzat 72. cikkének (1) bekezdésében előírt értékhatárig megtérítik, bizonyos költségek megtérítését az érintett kifizető hivatal jogszerűen tagadhatja meg, ha az említett hivatal úgy véli, hogy e költségek olyan kezeléshez vagy szolgáltatásokhoz kapcsolódnak, amelynek tudományos érvényessége nem bizonyított. E megközelítésben a Közzolgálati Törvényszék megjegyzi, hogy az orvostudomány és a modern technika fejlődése ma már lehetővé teszi olyan egészségügyi szolgáltatások esetében is a járóbeteg-ellátást, amelyeknél azelőtt kórházi kezelésre volt szükség, és így a biztosítottnak kell ügyelnie erre a fejlődésre, és neki kell bizonyítania a kórházi kezelés szükségességét, amennyiben az vitatott (2016. május 25-i **GW kontra Bizottság** ítélet, F-111/15, [EU:F:2016:122](#)).

Ezenkívül a Közzolgálati Törvényszék a kórházi ellátási költségeket illetően az orvosi költségek visszatérítésére vonatkozó általános végrehajtási rendelkezések II. címe 2. fejezetének 1.1. pontjára tekintettel kimondta továbbá, hogy a kórházi tartózkodás költségei közül azok téríthetők meg, amelyek magához az orvosi kezelés megvalósulásához kapcsolódnak (2016. május 25-i **GW kontra Bizottság** ítélet, F-111/15, [EU:F:2016:122](#)).

A Közzolgálati Törvényszék ugyanezen ítéletben emlékeztetett arra, hogy az orvosszakértőnek, az orvosi tanácsnak és az adminisztrációnak konkrétan és részletesen meg kell vizsgálnia az elé terjesztett esetet, és az adminisztrációnak kell bizonyítania, hogy ilyen vizsgálatra sor került. A Közzolgálati Törvényszék ezenkívül pontosította, hogy noha e vizsgálat keretében az orvosszakértőnek, az orvosi tanácsnak és az adminisztrációnak a tudományos szakirodalom alapján kell véleményt nyilvánítaniuk, nem vonatkoztathatnak el az érintett személy tényleges és teljes egészségi állapotától, mivel az, hogy a kórházi ellátás vagy kezelés funkcionális jellegű-e vagy sem, orvosi kérdés. Ezt az arra irányuló kötelezettséget, hogy a közös egészségbiztosítási rendszer biztosítottjának személyes helyzetét figyelembe vegyék, egyébiránt a gondoskodási kötelezettség írja elő (2016. május 25-i **GW kontra Bizottság** ítélet, F-111/15, [EU:F:2016:122](#)).

Ezenkívül a Közzszolgálati Törvényszék úgy határozott, hogy az orvosi tanács csak konzultatív hatáskörrel rendelkezik, ahogyan ez az Európai Unió tisztviselőinek egészségbiztosítására vonatkozó közös szabályzat 41. cikkéből is kitűnik, és ebből azt vezette le, hogy annak ajánlásai nem az uniós tisztviselőkkel szemben felhozható szabályoknak, hanem az adott ügy körülményeire tekintettel megdönthető vélelemnek minősülnek (2016. május 25-i **GW kontra Bizottság** ítélet, F-111/15, [EU:F:2016:122](#)).

Végül a Közzszolgálati Törvényszék, miután megállapította, hogy az orvosszakértők által a személyzeti szabályzat 72. cikke keretében egyoldalúan adott vélemények nem nyújtanak ugyanolyan garanciát a felek közti egyensúly tekintetében, mint az orvosi bizottság, illetve a rokkantsági bizottság által az ugyanezen szabályzat 73. cikke alapján adott vélemények, úgy vélte, hogy annak kimondása, hogy – amint azt a Bizottság indítványozta – a közös egészségbiztosítási rendszer biztosítottjainak orvosai által utólag készített orvosi jelentések önmagukban nem rendelkeznek bizonyító erővel, olyan alapvető védelmi eszköztől fosztaná meg e biztosítottakat, amely alapján az adminisztráció felülvizsgálhatná az orvosi költségek megtérítését megtagadó eredeti határozatát (2016. május 25-i **GW kontra Bizottság** ítélet, F-111/15, [EU:F:2016:122](#)).

2. NYUGDÍJAK

A Közzszolgálati Törvényszék, miután a személyzeti szabályzat 2013-as reformjára vonatkozóan fordultak hozzá, úgy határozott, hogy a személyzeti szabályzat 83. cikkének (2) bekezdését és 83a. cikkének (1), (3) és (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a nyugdíjrendszer akkor van – a személyzeti szabályzat XII. melléklete szerinti, biztosításmatematikai értelemben vett – egyensúlyban, ha az aktív tisztviselők által évente fizetendő járulékok lehetővé teszik a tisztviselők által az ugyanebben az évben szerzett nyugdíjjogosultságok jövőbeni összege harmadának finanszírozását. Ebből az következik, hogy a nyugdíjrendszer finanszírozásához a tisztviselők részéről a költségek egyharmadával való hozzájárulást a fent említett biztosításmatematikai szempontból, hosszú távon kell értelmezni, melynek során nem zárhatók ki a valorizációs torzítások (2016. március 2-i **Frieberger és Vallin kontra Bizottság** ítélet, F-3/15, [EU:F:2016:26](#), az ítélettel szemben T-232/16 P. ügyszám alatt fellebbezés van folyamatban).

Egyébiránt a Közzszolgálati Törvényszék ugyanezen ítéletben megállapította, hogy a törvényes nyugdíjkorhatár, amelyet a személyzeti szabályzat XIII. mellékletének 22. cikke állapít meg, és amelyet a 2013-as reform is átvett, csupán olyan elemnek tekinthető, amely kölcsönhatásban áll több változó (kamatláb, halálozási arány, bérnövekedés stb.) jövőbeni értékének becslésével az uniós nyugdíjrendszer biztosításmatematikai egyensúlyának értékelésénél. Következésképpen az uniós nyugdíjrendszert a szolidaritás elve alapján szervezték meg, és azt nem úgy alakították ki, hogy a tisztviselő által kapott nyugdíj az általa befizetett nyugdíjjárulék pontos ellenértékét képezze, így e tisztviselők nem tarthatnak igényt a rájuk irányadó nyugdíjkorhatár megemeléséből és a korábbihoz képest hosszabb járulékfizetési időszakból adódó esetleges többletre (2016. március 2-i **Frieberger és Vallin kontra Bizottság** ítélet, F-3/15, [EU:F:2016:26](#), az ítélettel szemben T-232/16 P. ügyszám alatt fellebbezés van folyamatban).

Végül a Közzszolgálati Törvényszék ugyanebben az ítéletben megállapította továbbá, hogy a személyzeti szabályzat XIII. melléklete 26. cikke (5) bekezdésének szövegében semmi sem tiltja, hogy a tisztviselő a nyugdíjjogosultsága jóváírásának a 2004. évi reformot követő első újraértékelése után a személyzeti szabályzat 2013-as reformja során módosított XIII. melléklete 22. cikke szerint megemelt törvényes nyugdíjkorhatárra tekintettel második újraértékelésben részesüljön.

3. TÁVOZÁSI DÍJ

A Közzszolgálati Törvényszék 2016. március 2-i **FX kontra Bizottság** ítéletében (F-59/15, [EU:F:2016:27](#)) pontosította, hogy az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek 39. cikkében előírt távozási díj nem végkielégítésnek minősül, amelyre az érintett alkalmazott hivatalból jogosult volna a szerződése megszüntetésekor vagy lejártakor, hanem a személyzeti szabályzatnak a szociális biztonság területére vonatkozó rendelkezései körébe tartozó pénzügyi intézkedésnek. Ennélfogva az ideiglenes alkalmazott szerződésének megszüntetése vagy lejártá önmagában nem nyitja meg automatikusan a távozási díjra való jogosultságot. Ugyanis a nyugdíjrendszer vonatkozó rendelkezéseiből, különösen a személyzeti szabályzat 39. cikkéből és VIII. melléklete 12. cikkének (2) bekezdéséből kitűnik, hogy az ideiglenes alkalmazott akkor jogosult távozási díjra, ha a munkaszerződésének megszüntetését vagy lejártát követően nincs munkaszerződése, és nem szándékozik az Európai Unión belül más feladatot ellátni, mindazonáltal ezen időpontban nem felel meg az azonnali vagy halasztott öregségi nyugdíjra való jogosultsághoz szükséges feltételeknek, sem a személyzeti szabályzat VIII. melléklete 12. cikke (1) bekezdésének i-iv. alpontjában foglalt feltételeknek.

A Közzszolgálati Törvényszék ugyanezen ítéletben arra is rámutatott még, hogy a szolgálati viszony megszűnésének a személyzeti szabályzat VIII. melléklete 12. cikkének (2) bekezdésében szereplő fogalma, amelyet analógia útján az ideiglenes alkalmazottakra is alkalmazni kell, csupán esetről esetre, az adott ügy körülményei alapján értelmezhető, pontosan annak érdekében, hogy amennyire csak lehetséges, elkerüljék a távozási díj kifizetését az Európai Unió olyan alkalmazottjának, aki e díj igénylésének időpontjában pontosan tudja, hogy ismét az Unió szolgálatába léphet. E megközelítésben a távozási díj automatikus kifizetése az alkalmazott munkaszerződésének egyszerű megszüntetése vagy lejártá miatt nem csupán e rendelkezéssel volna ellentétes, hanem az Európai Unió pénzeszközeivel való gondos gazdálkodás általános elvével is.

4. MAGASABB FIZETÉSI FOKOZATBA LÉPÉS

A Közzszolgálati Törvényszék, emlékeztetve arra, hogy az intézményeknek a pénzbeli ellátásokra való jogosultságot biztosító rendelkezéseket szigorúan kell értelmezniük és alkalmazniuk, a 2016. május 12-i **FS kontra EGSZB** ítéletében (F-50/15, [EU:F:2016:119](#)) megállapította, hogy a személyzeti szabályzat 44. cikkének második bekezdése szerinti magasabb fizetési fokozatba való lépés csak akkor alkalmazható, ha a tisztviselőt „ugyanabban a besorolási fokozatban” egységvezetőnek, igazgatónak vagy főigazgatónak nevezik ki, mint amellyel korábbi munkakörében rendelkezett, és egyébként a személyzeti szabályzat 2014. január 1-je előtt nem írta elő e rendelkezésnek az ideiglenes alkalmazottakra analógia útján való alkalmazását.

A TISZTVISELŐK ÉS ALKALMAZOTTAK ELŐMENETELE

1. A SZAKSZERVEZETEK ÉS SZAKMAI SZERVEZETEK RENDELKEZÉSÉRE BOCSÁTOTT SZEMÉLYZET ELŐLÉPTETÉSE

A Közzszolgálati Törvényszék a szakszervezeti képviselő előléptetése mellőzésének jogszerűségével kapcsolatos határozathozatal során a 2016. március 2-i **Loescher kontra Tanács** ítéletében (F-84/15, [EU:F:2016:29](#)) kimondta, hogy a tisztviselő nem követelheti az intézménytől a tisztviselők érdemeinek kifejezetten a tisztviselők személyzeti szabályzat szerinti helyzete függvényében történő összehasonlítására vonatkozó eljárások és módszerek megszervezésére irányuló szabályok elfogadását, és – ebből következően –

önmagában nem eredményez semmilyen hátrányos megkülönböztetést az, ha a szakszervezet vagy szakmai szervezet rendelkezésére bocsátásával összefüggésben tevékenységet végző tisztviselőkkel kapcsolatban nem vezet be *ad hoc* értékelési rendszert. Egyébiránt, még ha a személyi állomány képviseletével kapcsolatos – például a személyzeti bizottság, illetve a szakszervezet vagy szakmai szervezet elnökét megillető – egyes feladatkörök gyakorlása egyes esetekben lehetővé is teheti annak vélelmezését, hogy az említett képviseleti feladatkörök önmagukban véve is magas szintű felelősségviselést jelentenek, az esetleges előléptetés érdekében a szakmai szervezet rendelkezésére bocsátott tisztviselőnek kell bizonyítania az általa ténylegesen és kifejezetten viselt felelősség fennállását, szintjét és időtartamát.

2. FEGYELMI FELELŐSSÉGI RENDSZER

A Közzolgálati Törvényszék azon határozat jogszerűségével kapcsolatos határozathozatal során, amelyben az adminisztráció az érintett tisztviselő valótlán nyilatkozatai nyomán ezen alkalmazottnak a szerződése lejártát követően az intézmény részéről történő felvétele hatéves időszakra történő kizárásáról döntött, a 2016. július 20-i **HC kontra Bizottság** ítéletében (F-132/15, [EU:F:2016:158](#)) kimondta, hogy az ilyen intézkedés – annak egyértelműen kényszerítő jellegű céljára tekintettel – nem egyéb, mint az adminisztráció által a felrótt magatartás miatt kiszabott szankció. A Közzolgálati Törvényszék így megsemmisítette a vitatott határozatot azzal az indokkal, hogy egyrészt azt nem a személyzeti szabályzat fegyelmi felelősségi rendszerének rendelkezései alapján hozták meg, másrészt az semmiképpen sem szerepelt a személyzeti szabályzat említett rendelkezései alapján kiszabható szankciók között.

Egyébiránt a 2016. március 18-i **Kerstens kontra Bizottság** ítéletben (F-23/15, [EU:F:2016:65](#), az ítélet ellen fellebbezés van folyamatban) a Közzolgálati Törvényszék úgy vélte, hogy a Bizottságra fegyelmi téren alkalmazandó eljárás keretében az igazgatási vizsgálatok és a fegyelmi eljárások lefolytatására maga a Bizottság által elfogadott általános végrehajtási rendelkezésekből a fegyelmi eljárás megindítása előtt igazgatási vizsgálat lefolytatására vonatkozó kötelezettség keletkezik. Amikor a Bizottság anélkül indít fegyelmi eljárást, hogy előzőleg igazgatási vizsgálatot végzett volna, ezáltal megsérti az e rendelkezések alapján rá vonatkozó kötelezettségeket.

3. AZ IDEIGLENES ÉS SZERZŐDÉSES SZEMÉLYI ÁLLOMÁNY VALAMELY ÜGYNÖKSÉG SZÉKHELYÉNEK EGYIK TAGÁLLAMBÓL A MÁSIKBA TÖRTÉNŐ ÁTHELVEZÉSE ESETÉN VALÓ ÚJRABESOROLÁSA

Az Európai Unió Tanácsának az Európai Rendőrákadémia (CEPOL) székhelyének Budapestre (Magyarország) való áthelyezésére vonatkozó, azt követően hozott döntésének végrehajtása céljából, hogy az Egyesült Királyság megtagadta, hogy területén továbbra is otthont adjon ezen ügynökségnek, az említett ügynökség igazgatója arra kérte a személyi állomány tagjait, hogy az új székhelyen álljanak munkába, és tájékoztatta őket, hogy ennek megtagadását lemondással egyenértékűnek tekinti. A Közzolgálati Törvényszék, miután az alkalmazottak több csoportja fordult hozzá – melyek közül egyesek az Egyesült Királyságban maradtak, míg mások az új székhelyre költöztek – a 2016. április 11-i **FN és társai kontra CEPOL** ítéletben (F-41/15 DISSII, [EU:F:2016:70](#)) kimondta, hogy azt a tényt, hogy az alkalmazott nem jelenik meg a munkavégzési helyén, ezen alkalmazott részéről lemondást jelentő magatartásnak lehet tekinteni, ami ebből következően az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek 47. cikke értelmében vett lemondással ér fel. A Közzolgálati Törvényszék, emlékeztetve többek között arra, hogy az uniós jogalkotó vagy a tagállamok állam- és kormányfői bármikor megváltoztathatják az Unió különböző intézményeinek és ügynökségeinek székhelyét, és a személyzeti szabályzatnak – az ideiglenes és szerződéses alkalmazottakra az egyéb alkalmazottakra

vonatkozó alkalmazási feltételei 11. és 81. cikke alapján analógia útján alkalmazandó – 20. cikke értelmében az Unió tisztviselői és alkalmazottai kötelesek az alkalmazási helyükön, vagy attól olyan távolságra lakni, amely nem zavarja őket feladataik ellátásában, megerősítette egyébként, hogy a munkaszerződések megkötésére jogosult hatóság dönthet az ideiglenes és szerződéses alkalmazottak más tagállamban található munkahelyre történő beosztásáról vagy újrabesztásáról, mivel kizárólag a helyi alkalmazottak, akiket szerződéssel egy pontosan meghatározott helyre vettek fel, jogosultak szembehelyezkedni az alkalmazási helyük megváltoztatásával, mivel az ő esetükben a munkavégzés helyének állandósága maguknak az alkalmazási feltételeknek a részét képezi.

4. TÖRÉS AZ ALKALMAZOTT ELŐMENETELÉBEN

A Közzolgálati Törvényszék a 2016. február 17-i **DE kontra EMA** ítéletben (F-58/14, [EU:F:2016:16](#)) alkalmazta az Európai Unió Törvényszéke által az **EMA kontra Drakeford** ügyben 2015. szeptember 16-án hozott ítéletet (T-231/14 P, [EU:T:2015:639](#)). Ez utóbbi ítélet értelmében, annak meghatározásakor, hogy az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek 2. cikke a) pontjának hatálya alá tartozó ideiglenes alkalmazottak szerződésére vonatkozó második meghosszabbításnak határozatlan időre kell-e szólnia, az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek 8. cikke első bekezdésének harmadik mondatában található „minden további meghosszabbítás” fordulatot úgy kell értelmezni, hogy az minden olyan eljárásra vonatkozik, amellyel az említett alkalmazási feltételek 2. cikke a) pontjának értelmében vett ideiglenes alkalmazott a határozott időre szóló munkaszerződése végén e minőségében folytatja a munkáltatójával fennálló munkaviszonyt, akkor is, ha ez a meghosszabbítás a besorolási fokozatban történő előrelépéssel, vagy az ellátandó feladatok fejlődésével jár. Az Európai Unió Törvényszékének ezen ítélete alapján továbbá ez csak abban az esetben lehet másként, ha az új szerződés törést jelent az előmenetelben, ami például az érintett alkalmazott által ellátott feladatok jellegének lényeges megváltozásában mutatkozik meg. A jelen esetben az Európai Gyógyszerügynökség, a felperes ideiglenes alkalmazotti szerződésének egyszeri meghosszabbítása után új szerződést ajánlott számára. A Közzolgálati Törvényszék, miután összehasonlította a felperes által az első és a második szerződése keretében ellátott feladatokat, megállapította, hogy az érintett feladatkörének jellege a feladatok és a felelősség, az igazgatási és ellenőrzési feladatai és az ügynökség szervezeti ábrája szerint az ügynökségen belül elfoglalt helye tekintetében lényegesen megváltozott. A Közzolgálati Törvényszék megállapította, hogy e tények az Európai Unió Törvényszéke által a fent hivatkozott ítéletben követett értelmezés szerint törést jelentenek az előmenetelben.

A VISSZAÉLÉST BEJELENTŐ TISZTVISELŐ

A Közzolgálati Törvényszék hatályon kívül helyezést követő visszautalás alapján a 2016. június 2-i **Bermejo Garde kontra EGSZB** ítéletében (F-41/10 RENV, [EU:F:2016:123](#)) a személyzeti szabályzat 12a. és 22a. cikke alapján zaklatásra utaló és az Unió érdekeit sértő esetleges jogellenes tevékenység feltételezésére okot adó tényekre vonatkozó, valamely tisztviselő által tett feljelentéssel kapcsolatos ügyben határozva kimondta, hogy mind a magát a személyzeti szabályzat 12a. cikke szerinti zaklatás áldozatának tartó tisztviselő esetében, mind azon tisztviselő esetében, aki a személyzeti szabályzat 22a. cikke alapján tájékoztatja az intézményi felettesét vagy az Európai Csalás Elleni Hivatalt (a továbbiakban: OLAF), a jelzett tényeket közölni kell az érintett intézménnyel, tiszteletben tartva a személyzeti szabályzat 11. és 12. cikkében szereplő általános kötelezettségeket.

A Közzolgálati Törvényszék ugyanezen ítéletben elsőként megállapította, hogy minden, lelki vagy szexuális zaklatás miatt tett, valamely felettesre vonatkozó panasz az esetek többségében az érintett tisztviselők közötti bizalmi viszony megszakadásával jár. Ebben a vonatkozásban a Közzolgálati Törvényszék ugyanakkor

úgy vélte, hogy a személyzeti szabályzat 12a. cikke pontosan a zaklatás jelensége elleni hatékony küzdelem miatt biztosít „különleges védelmet” a zaklatás áldozatává vált tisztviselőnek, előírva, hogy amikor e tisztviselő e cikk alapján és a személyzeti szabályzat 11. és 12. cikkeiben előírt általános kötelezettségeinek eleget téve panaszt tesz, őt főszabály szerint semmilyen kár nem érheti az intézménye részéről, főként amikor a bizalmi viszony már nem áll fenn, különösen ha a feltételezett zaklató a közvetlen felettese.

Az informátor jóhiszeműségének az Unió Törvényszéke által a visszautaló ítéletében (2014. október 8-i **Bermejo Garde kontra EGSZB** ítélet, T-530/12 P, [EU:T:2014:860](#)) megfogalmazott három értékelési szempont – a jelzett tények súlyossága, az átadott információk hiteles vagy valószínű jellege és az alkalmazott kommunikációs módok – alapján történő értékelésével kapcsolatban a Közszerológati Törvényszék úgy vélte, hogy a személyzeti szabályzat 22a. cikke nem követeli meg, hogy az érintett „súlyos jogsértés vagy súlyos kötelezettségszegés vélelmét” alapozza meg, mivel az jogilag meglehetősen összetett művelet volna, és így az Unió nem minden tisztviselője vagy alkalmazottja számára megvalósítható. A személyzeti szabályzat 22a. cikke ugyanis annak előírására szorítkozik, hogy minden tisztviselő, akinek „olyan tények jutnak a tudomására”, amelyek okot adnak „olyan magatartás [feltételezésére]”, amely a személyzeti szabályzat szerinti „kötelezettségek súlyos megszegését képezi”, erről „haladéktalanul” tájékoztatja feletteseit. A személyzeti szabályzat 22a. cikkének (2) bekezdése ezt követően a visszaélést bejelentő tisztviselő felettesei számára írja elő még azon kötelezettséget, hogy „haladéktalanul” továbbítsanak az OLAF részére „minden olyan bizonyítékot”, amelyekkel a tudomásukra hozott szabálytalanságok fennállásával kapcsolatban rendelkezni vélnek.

C | A KÖZSZOLGÁLATI TÖRVÉNYSZÉK IGAZSÁGÜGYI STATISZTIKÁI

I. A KÖZSZOLGÁLATI TÖRVÉNYSZÉK TEVÉKENYSÉGE ÁLTALÁBAN

1. Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2012. január – 2016. augusztus)

II. ÉRKEZETT ÜGYEK

2. Az ügyeknek a főbb alperes intézmények szerinti százalékos megoszlása
3. Az eljárás nyelve

III. BEFEJEZETT ÜGYEK

4. Ítéletek és végzések – ítélkező testületek
5. A határozat tartalma
6. Ideiglenes intézkedés iránti eljárások (2012–2016)
7. Az eljárások időtartama hónapokban (2016)

IV. DECEMBER 31-ÉN FOLYAMATBAN MARADT ÜGYEK

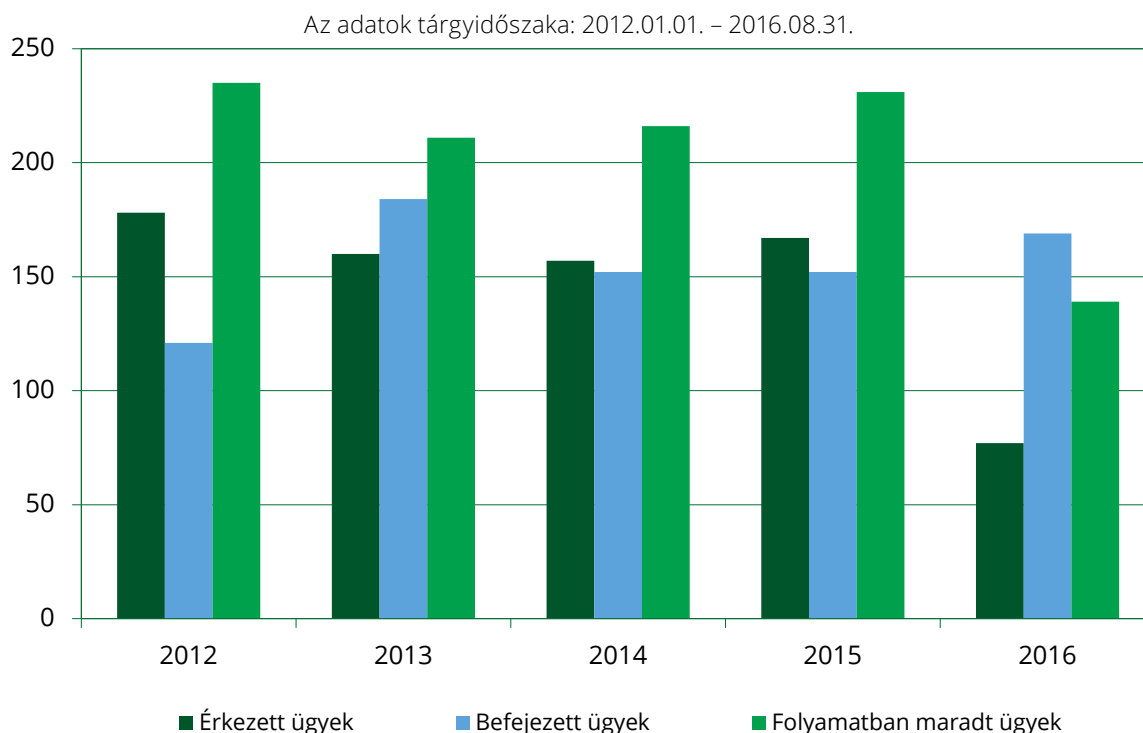
8. Ítélkező testület (2012–2016)
9. A felperesek száma

V. EGYÉB

10. A Közzolgálati Törvényszéknek az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezéssel megtámadott határozatai
11. A Törvényszék előtti fellebbezések eredménye (2012–2016)

I. A KÖZSZOLGÁLATI TÖRVÉNYSZÉK TEVÉKENYSÉGE ÁLTALÁBAN

1. ÉRKEZETT, BEFEJEZETT ÉS FOLYAMATBAN MARADT ÜGYEK (2012. JANUÁR – 2016. AUGUSZTUS)

	2012	2013	2014	2015	2016
Érkezett ügyek	178	160	157	167	77
Befejezett ügyek	121	184	152	152	169 ¹
Folyamatban maradt ügyek	235	211	216	231	139 ²

A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, figyelmen kívül hagyva az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

1 | Amelyből 2 ügyet egyesítettek.

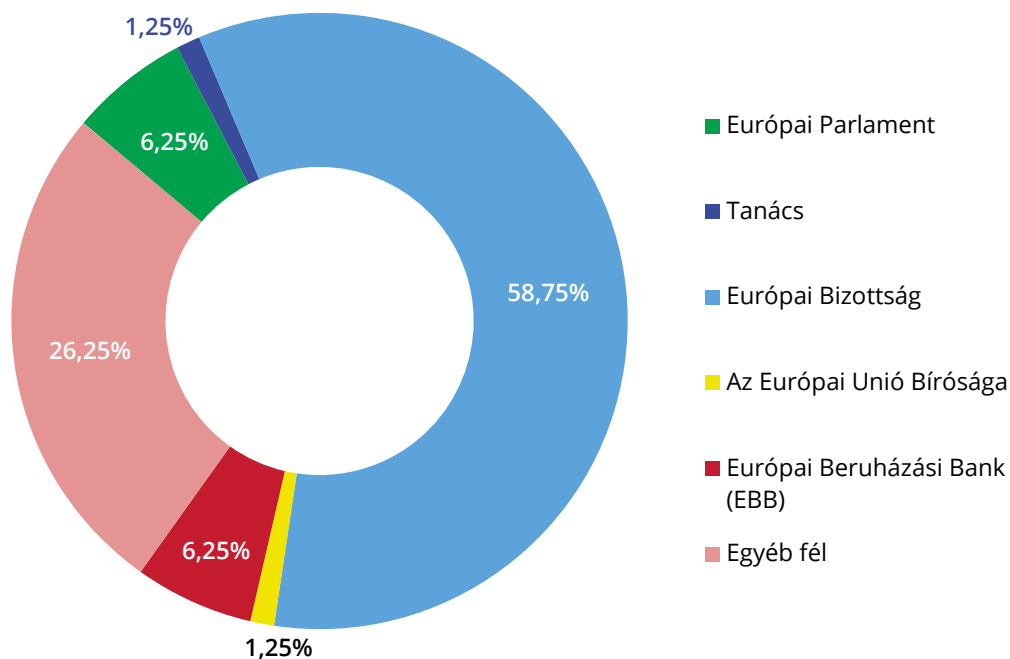
2 | Amelyből 46 ügyet felfüggesztettek és négy ügyet egyesítettek.

II. ÉRKEZETT ÜGYEK

2. AZ ÜGYEKNEK A FŐBB ALPERES INTÉZMÉNYEK SZERINTI SZÁZALÉKOS MEGOSZLÁSA

A 2016-ban érkezett ügyek százalékos megoszlása

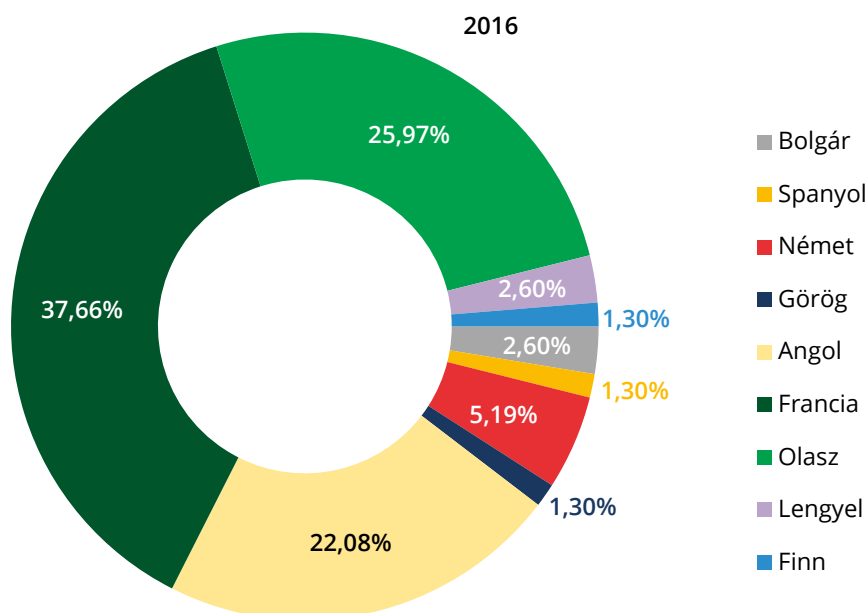
Az adatok tárgyidőszaka: 2012.01.01. – 2016.08.31.

	2012	2013	2014	2015	2016
Európai Parlament	6,11%	5,66%	11,80%	8,38%	6,25%
Tanács	3,89%	3,77%	8,70%	5,99%	1,25%
Európai Bizottság	58,33%	49,69%	45,96%	52,69%	58,75%
Az Európai Unió Bírósága		0,63%		1,80%	1,25%
Európai Központi Bank (EKB)	1,11%	1,89%	1,24%	2,40%	
Számvevőszék	2,22%	0,63%	1,24%	0,60%	
Európai Beruházási Bank (EBB)	4,44%	5,03%	1,24%	3,59%	6,25%
Egyéb fél	23,89%	32,70%	29,81%	24,55%	26,25%
Összesen	100%	100%	100%	100%	100%

3. AZ ELJÁRÁS NYELVE

Az adatok tárgyidőszaka: 2012.01.01. – 2016.08.31.

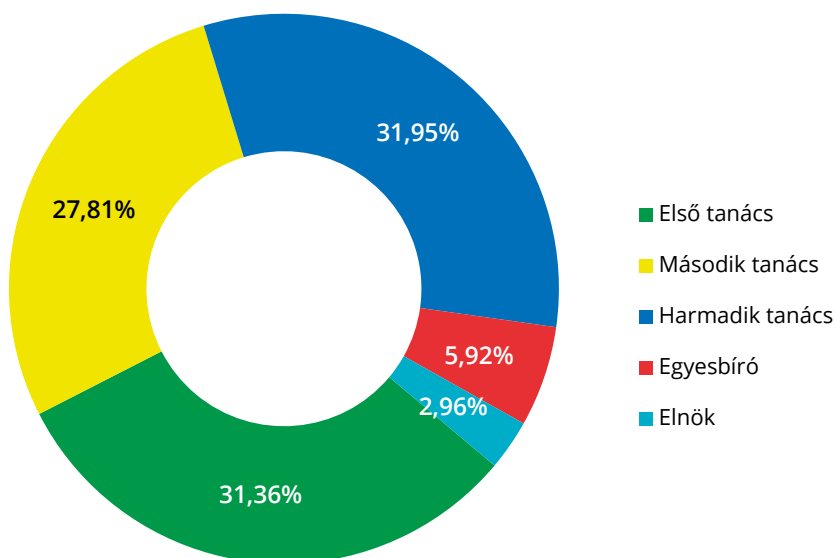
Az eljárás nyelve	2012	2013	2014	2015	2016
Bolgár	2				2
Spanyol	3		2	5	1
Német	5	2	9	7	4
Görög	1	4	2	1	1
Angol	14	26	23	20	17
Francia	108	95	113	122	29
Olasz	35	21	8	8	20
Holland	6	12		2	
Lengyel	2				2
Román	2				
Finn					1
Svéd				2	
Összesen	178	160	157	167	77

Az eljárás nyelve azt a nyelvet jelöli, amelyen a keresetet benyújtották, nem pedig a felperes anyanyelvét vagy állampolgárságát.

III. BEFEJEZETT ÜGYEK

4. ÍTÉLETEK ÉS VÉGZÉSEK – ÍTÉLKEZŐ TESTÜLETEK

Az adatok tárgyidőszaka: 2016.01.01. – 2016.08.31.

	Ítéletek	Egyezség nyomán az ügy törléséről rendelkező végzések ¹	Az eljárást befejező egyéb végzések	Összesen
Teljes ülés				
Első tanács	6		47	53
Második tanács	18	1	28	47
Harmadik tanács	21	4	29	54
Egyesbíró	7	3		10
Elnök			5	5
Összesen	52	8	109	169

1| 2016 során 10 további olyan ügygel foglalkozott a Közszerológati Törvényszék, amelyben a jogvitának az általa kezdeményezett, egyezség útján történő rendezése nem vezetett eredményre.

5. A HATÁROZAT TARTALMA

Az adatok tárgyidőszaka: 2016.01.01. – 2016.08.31.

	Ítéletek		Végzések				Total
	Teljes egészében vagy részben elfogadhatónak nyilvánított keresetek	Teljes egészében elutasított keresetek, valamint oka fogyottá vált keresetek	[Nyilvánvalóan] elfogadhatatlan vagy megalapozatlan keresetek/kérelmek	Az ítélező testület fellépése nyomán létrejött egyezségek	Törlés egyéb okból, oka fogyottá válás vagy áttétel	Egészben vagy részben elfogadhatónak nyilvánított kérelmek (különleges eljárások)	
Beosztás/Átsorolás	2	1					3
Versenyvizsga	1		2	1			4
Munkafeltételek/Szabadságok		1					1
Értékelés/Előléptetés		9	2		1		12
Nyugdíjak és rokkantsági ellátások	5	5	34		44		88
Fegyelmi eljárások	1	4					5
Felvétel/Kinevezés/Besorolási fokozatba sorolás	2	1	2	1			6
Díjazás és támogatások	2	4		1	2		9
Alkalmazotti szerződés megszüntetése vagy meghosszabbításának mellőzése	3	4	2	2	1		12
Szociális biztonság/Foglalkozási megbetegedés/Balesetek	4		2	2			8
Egyéb	3		4	1	1	12	21
Összesen	23	29	48	8	49	12	169

6. IDEIGLENES INTÉZKEDÉS IRÁNTI ELJÁRÁSOK (2012–2016)

Ideiglenes intézkedés iránti befejezett ügyek		A határozat tartalma		
		Teljes vagy részleges elfogadás	Elutasítás	Törlés
2012	11		10	1
2013	3		3	
2014	5	1	4	
2015	2		2	
2016	2		2	
Összesen	23	1	21	1

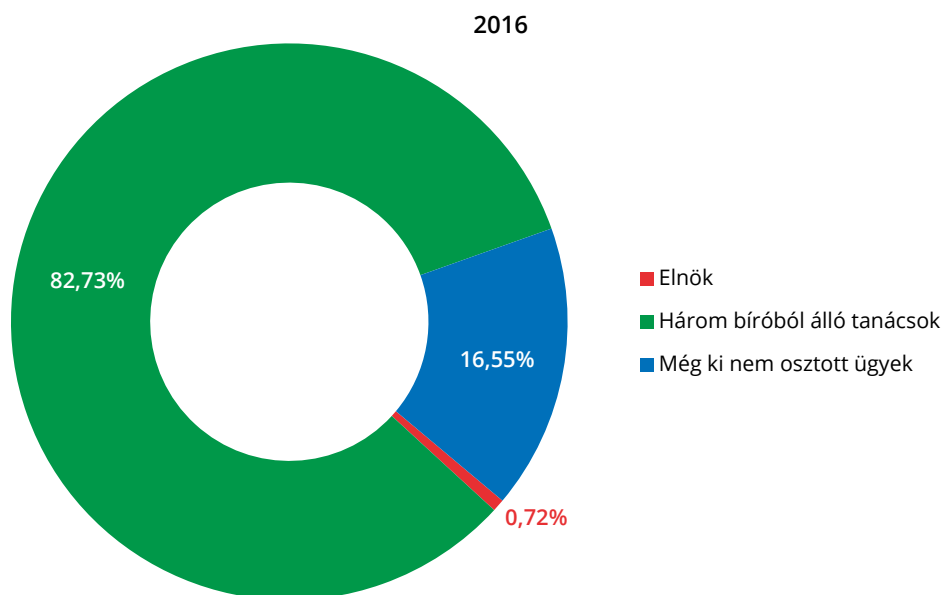
7. AZ ELJÁRÁSOK IDŐTARTAMA HÓNAPOKBAN (2016)

Befejezett ügyek		Átlagos időtartam	
		Az eljárás teljes időtartama	Az eljárás időtartama, az esetleges felfüggesztés tartamát nem beleértve
Ítéletek	52	11,3	11,2
Végzések	117	24,3	9,4
Összesen	169	20,3	10,0

Az időtartam hónapokban és a hónapok tizedrészében van megadva.

IV. DECEMBER 31-ÉN FOLYAMATBAN MARADT ÜGYEK

8. ÍTÉLKEZŐ TESTÜLET (2012–2016)

	2012	2013	2014	2015	2016
Teljes ülés	1	1			
Elnök		2	1	2	1
Három bíróból álló tanácsok	205	172	201	219	115
Egyesbíró	8	3	2	1	
Még ki nem osztott ügyek	21	33	12	9	23
Összesen	235	211	216	231	139

9. A FELPERESEK SZÁMA

A 2016-ban folyamatban maradt azon ügyek, amelyekben ügyenként a legnagyobb számú felperes vesz részt

A felperések száma	Területek
486	Személyzeti szabályzat – EBB – Díjazás – Éves illetménykiigazítás Személyzeti szabályzat – Előléptetés – 2005. évi előléptetési időszak – Az új személyzeti szabályzatban meghatározott további besorolási fokozatok
484	Személyzeti szabályzat – Díjazás – AZ EBB díjazási és bérelőmeneteli rendszerének reformja Személyzeti szabályzat – Előléptetés – 2005. évi előléptetési időszak – Az új személyzeti szabályzatban meghatározott további besorolási fokozatok
451	Személyzeti szabályzat – EBB – Díjazás – Új teljesítményrendszer – Jutalmak kiosztása Személyzeti szabályzat – Előléptetés – 2005. évi előléptetési időszak – Az új személyzeti szabályzatban meghatározott további besorolási fokozatok
394 (3 ügy)	Személyzeti szabályzat – EBB – Díjazás – Éves illetménykiigazítás Személyzeti szabályzat – Előléptetés – 2005. évi előléptetési időszak – Az új személyzeti szabályzatban meghatározott további besorolási fokozatok
34	Személyzeti szabályzat – A Törvényszék ítéletének felülvizsgálatát követő visszautalás – EBB – Nyugdíjak – 2008. évi reform Személyzeti szabályzat – Előléptetés – 2005. évi előléptetési időszak – Az új személyzeti szabályzatban meghatározott további besorolási fokozatok
32	Személyzeti szabályzat – EBB – Nyugdíjak – A nyugdíjrendszer reformja Személyzeti szabályzat – Előléptetés – 2005. évi előléptetési időszak – Az új személyzeti szabályzatban meghatározott további besorolási fokozatok
32 (8 ügy)	Személyzeti szabályzat – Tisztviselők személyzeti szabályzata – A személyzeti szabályzat 2014. január 1-jei reformja – Az alkalmazási hely és a származási hely közötti utazás költségeinek kiszámítására vonatkozó új szabályok – Ezen jogosultság nyújtása és a külföldön munkát végző vagy külföldön tartózkodó tisztviselő jogállása közötti kapcsolat Személyzeti szabályzat – Előléptetés – 2005. évi előléptetési időszak – Az új személyzeti szabályzatban meghatározott további besorolási fokozatok
30	Személyzeti szabályzat – Európai Beruházási Alap (EBA) – Díjazás – Éves illetménykiigazítás Személyzeti szabályzat – Előléptetés – 2005. évi előléptetési időszak – Az új személyzeti szabályzatban meghatározott további besorolási fokozatok
29	Személyzeti szabályzat – Európai Beruházási Alap (EBA) – Díjazás – Az EBA díjazási és bérelőmeneteli rendszerének reformja Személyzeti szabályzat – Szerződéses alkalmazott – Ideiglenes alkalmazott – Alkalmazási feltételek – A szerződés tartama
26 (4 ügy)	Személyzeti szabályzat – Tisztviselők személyzeti szabályzata – A személyzeti szabályzat 2014. január 1-jei reformja – Az alkalmazási hely és a származási hely közötti utazás költségeinek kiszámítására vonatkozó új szabályok – Ezen jogosultság nyújtása és a külföldön munkát végző vagy külföldön tartózkodó tisztviselő jogállása közötti kapcsolat – Az utazási idő alapján járó szabadság megvonása

A „személyzeti szabályzat” kifejezés alatt az Európai Unió tisztviselőinek személyzeti szabályzatát és az Európai Unió egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételeket kell érteni.

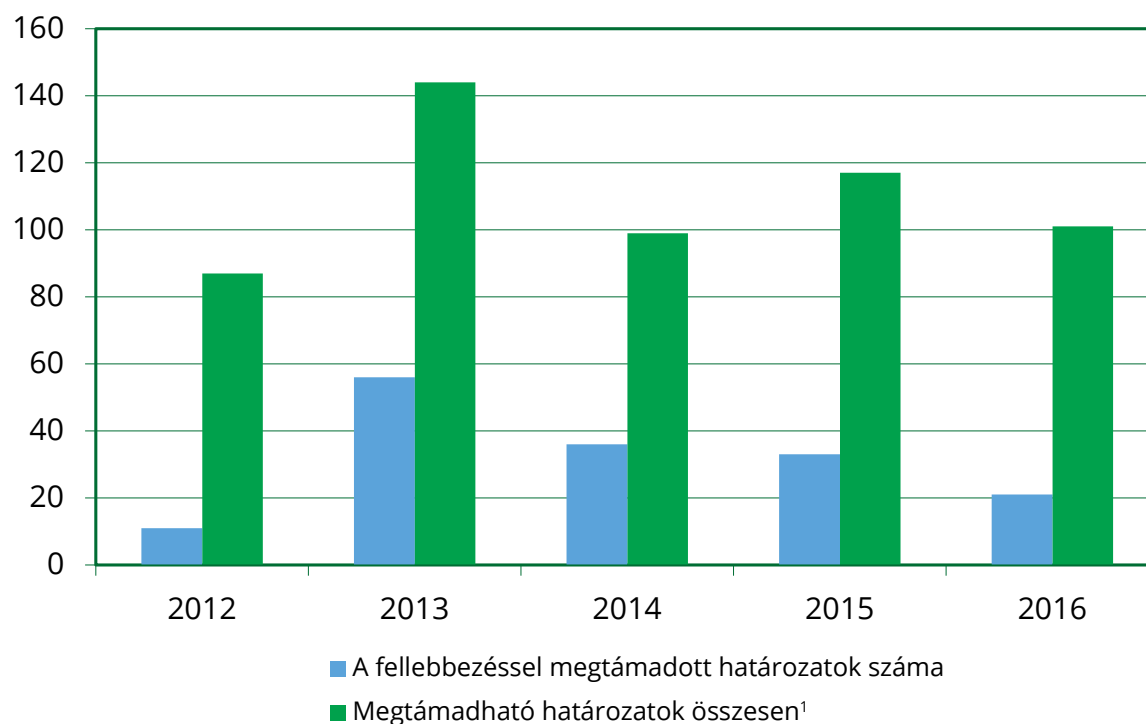
A felperések teljes száma az összes folyamatban maradt ügy viszonylatában (2012–2016)

	Felperések összesen	Folyamatban maradt ügyek összesen
2012	1086	235
2013	1867	211
2014	1902	216
2015	2333	231
2016	2211	139

V. EGYÉB

10. A KÖZSZOLGÁLATI TÖRVÉNYSZÉKNEK AZ EURÓPAI UNIÓ TÖRVÉNYSZÉKE ELŐTT FELLEBBBEZÉSSEL MEGTÁMADOTT HATÁROZATAI

Az adatok tárgyidőszaka: 2012.01.01. – 2016.08.31.

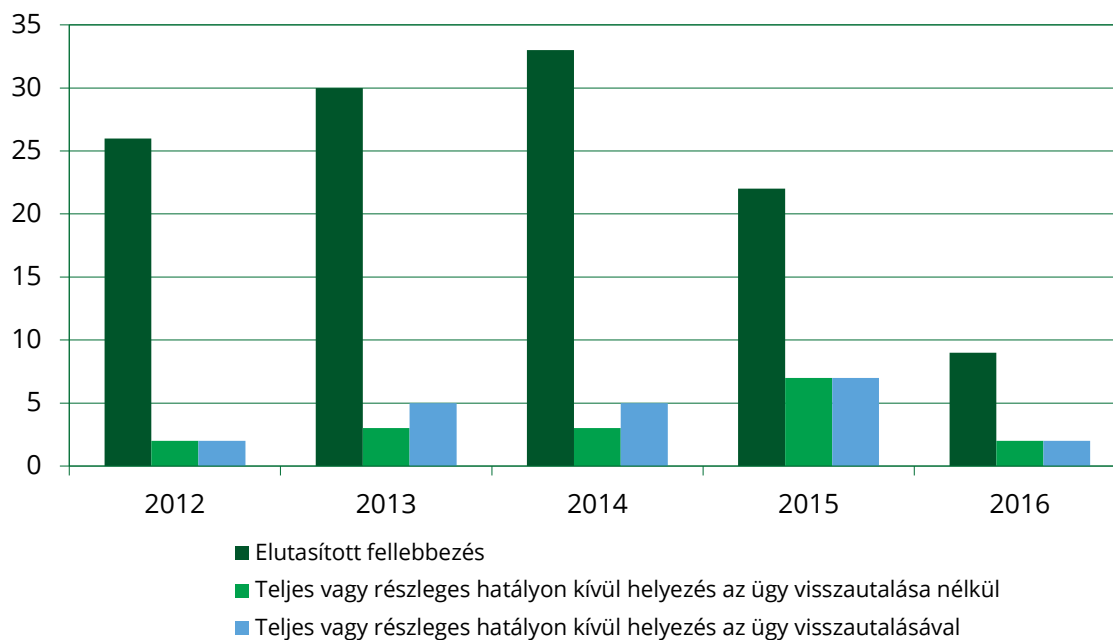

	A fellebbezéssel megtámadott határozatok száma	Megtámadható határozatok összesen ¹	A fellebbezéssel megtámadott határozatok százalékos aránya ²
2012	11	87	12,64%
2013	56	144	38,89%
2014	36	99	36,36%
2015	33	117	28,21%
2016	21	101	20,79%

1] A tárgyév során kihirdetett ítéletek, a keresetet elfogadhatatlannak, nyilvánvalóan elfogadhatatlannak vagy nyilvánvalóan megalapozatlannak nyilvánító végzések, ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzések, okafogyottságot megállapító végzések és beavatkozás engedélyezése iránti kérelmet elutasító végzések.

2] E százalékos megoszlás az adott év vonatkozásában eltérhet a tárgyévben hozott, fellebbezéssel megtámadható határozatok számától, mivel a fellebbezési határidő egyik naptári évből átnyúlhat a másik naptári évbe.

11. A TÖRVÉNYSZÉK ELŐTTI FELLEBBEZÉSEK EREDMÉNYE (2012–2016)

	2012	2013	2014	2015	2016
Elutasított fellebbezés	26	30	33	22	9
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalása nélkül	2	3	3	7	2
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalásával	2	5	5	7	2
Törlés/A kérelem okafogyottá válásának megállapítása	3		1	1	
Összesen	33	38	42	37	13

D | A KÖZSZOLGÁLATI TÖRVÉNYSZÉK ÖSSZETÉTELE

(2016. augusztus 31-i protokolláris sorrend)

Balról jobbra:

J. Sant'Anna és E. Perillo bírák; R. Barents tanácselnök, S. Van Raepenbusch elnök, K. Bradley tanácselnök, J. Svenningsen és A. Kornezov bírák, W. Hakenberg hivatalvezető

1. A KÖZZSZOLGÁLATI TÖRVÉNYSZÉK ÖSSZETÉTELÉNEK VÁLTOZÁSAI 2016-BAN

Az Európai Unió Tanácsa a 2016. március 22-i határozatban az Európai Unió Közzszolgálati Törvényszékének bírúívá nevezte ki João Sant'Annát és Alexander Kornezovot, a 2016. április 13-tól addig az időpontig terjedő időszakra, amikor ezen igazságszolgáltatási fórum hatáskörét az Európai Unió Törvényszéke veszi át.

2. PROTOKOLLÁRIS SORRENDEK

2016. JANUÁR 1-JÉTŐL 2016. ÁPRILIS 13-IG

S. VAN RAEPENBUSCH, a Közzszolgálati Törvényszék elnöke

R. BARENTS tanácselnök

K. BRADLEY tanácselnök

H. KREPPEL bírő

M. I. ROFES i PUJOL bírő

E. PERILLO bírő

J. SVENNINGSSEN bírő

W. HAKENBERG hivatalvezető

2016. ÁPRILIS 14-TŐL 2016. AUGUSZTUS 31-IG

S. VAN RAEPENBUSCH, a Közzszolgálati Törvényszék elnöke

R. BARENTS tanácselnök

K. BRADLEY tanácselnök

E. PERILLO bíró

J. SVENNINGSSEN bíró

J. SANT'ANNA bíró

A. KORNEZOV bíró

W. HAKENBERG hivatalvezető

3. A KÖZSZOLGÁLATI TÖRVÉNYSZÉK KORÁBBI TAGJAI

(hivatalba lépésük sorrendjében)

BÍRÁK

Horstpeter KREPPEL (2005–2016)
Paul J. MAHONEY (2005–2011)
Irena BORUTA (2005–2013)
Heikki KANNINEN (2005–2009)
Haris TAGARAS (2005–2011)
Sean Van RAEPENBUSCH (2005–2016), elnök (2011–2016)
Stéphane GERVASONI (2005–2011)
Maria Isabel ROFES i PUJOL (2009–2016)
Ezio PERILLO (2011–2016)
René BARENTS (2011–2016)
Kieran BRADLEY (2011–2016)
Jesper SVENNINGSSEN (2013–2016)
João SANT'ANNA (2016)
Alexander KORNEZOV (2016)

ELNÖKÖK

Paul J. MAHONEY (2005–2011)
Sean Van RAEPENBUSCH (2011–2016)

HIVATALVEZETŐ

Waltraud HAKENBERG (2005–2016)

HOGYAN JUTHAT HOZZÁ AZ EURÓPAI UNIÓ KIADVÁNYAIHOZ?

Ingyenes kiadványok:

- egy példány:
az EU Bookshopból (<http://bookshop.europa.eu>),
- több példány, valamint plakátok, térképek rendelése:
az Európai Unió képviseltei keresztül (http://ec.europa.eu/represent_hu.htm),
nem uniós országokban a küldöttségektől (http://eeas.europa.eu/delegations/index_hu.htm),
a Europe Direct szolgáltatáson keresztül (http://europa.eu/europedirect/index_hu.htm)
vagy a 00 800 6 7 8 9 10 11 telefonszám tárcsázásával (ingyenesen hívható az EU egész területéről) (*).

(*). A legtöbb hívás és a megadott információk ingyenesek (noha egyes mobiltelefon-szolgáltatókon keresztül, telefonfülkéből és hotelekből a számot csak díjfizetés ellenében lehet hívni).

Megvásárolható kiadványok:

- az EU Bookshopból (<http://bookshop.europa.eu>).

AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA